DIARIUM
LITURGICO-THEOLOGICO-MORALE
SIVE
SACRI RITUS,
INSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ MORUMQUE DISCIPLINA.

NOTANDA SINGULIS TEMPORIBUS ATQUE DIEBUS ANNI ECCLESIASTICI ET CIVILIS.

AUCTORE

FERDINANDO TETAMO PANORMITANO.

ANNUS ECCLESIASTICUS.

TOMUS PRIMUS.

VENETIIS, MDCCLXXXIV.

Ex Typographia Petri Savioni

In Via Mercatoria ſub Signo Navis.

CUM PUBLICA ADPROBATIONE AC PRIVILEGIO.

TRACTATUS SECUNDUS
DIARII
LITURGICO-THEOLOGICO-MORALIS.
SACRI RITUS
INSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ MORUMQUE DISCIPLINA.
NOTANDA
SINGULIS TEMPORIBUS, ATQUE DIEBUS ANNI ECCLESIASTICI.

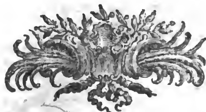
PROŒMIUM.

ANNUS Ecclesiasticus olim licet fuerit computatus a die Paschæ, ut testatur Cujacius, & Scaliger apud Cassalium *in Flor. c. 62. fine*; nunc autem initium habet ab initio Adventus, & definit ante Adventum, ut constat ex ordine Ecclesiasticorum Officiorum, & notat Gavantus *in Rubr. Miss. par. 4. tit. 12. n. 19. & in Rubr. Brev. sect. 3. c. 5. n. 8.*

Romana vero Ecclesia consuevit in Divinis Officiis, sacrisque Festivitatibus per hujusmodi annum repræsentare fidelibus Jesu Christi Sponsi sui Vitam, seu Divina exempla virtutum, nec non Regni ejus constitutionem, & directionem per Spiritum Sanctum. Primo igitur repræsentat Expectationem Adventus Salvatoris in Mundum. Deinde celebrat Christi Nativitatem, Vitam puerilem, & juvenilem privatam. Tertio Vitam postea illius publicam; ejus videlicet Prædicationem, & Miracula. Quarto ejusdem Christi Domini Passionem, & Mortem, Resurrectionem, & in Cælum Ascensionem, ac Spiritus Sancti descensum. Denique per ipsum Spiritum Sanctum Ecclesiæ Christi Directionem usque ad Sæculi consummationem, & diem Judicii universalis.

Nos itaque Tractatum hunc Secundum nostri Diarii dividemus in sex libros. In primo agemus de Sacris Ritibus, Institutionibus Ecclesiasticis morumque disciplina notanda in Adventu; scilicet a Dominica pri-

ma Adventus usque ad Vigiliam Nativitatis: quo tempore repræsentatur Expectatio Adventus Salvatoris in Mundum. In libro secundo agemus de similibus notandis tempore a Nativitate Domini usque ad Epiphaniam; & quasi natalitio; hoc est ab Epiphania usque ad Septuagesimam; quo tempore repræsentatur Vita puerilis, & juvenilis privata Christi Jesu. In tertio de notandis a Septuagesima usque ad feriam IV. Cinerum; quo tempore repræsentantur Prædicatio & Miracula Christi Domini. In quarto de notandis tempore quadragesimali: hoc est a feria IV. Cinerum usque ad Sabbatum Sanctum; quo tempore repræsentatur Passio & Mors Christi. In quinto libro agemus de notandis tempore Paschali, hoc est a Dominica Resurrectionis usque ad Sabbatum post Pentecosten; quo tempore repræsentatur Resurrectio Christi, & ejus in Cælum Ascensio, & Spiritus Sancti Missio. Denique in libro sexto agemus de notandis toto tempore reliquo post Pentecosten, usque ad Sabbatum immediate præcedens Dominicam I. Adventus; ante cujus Vesperas clauditur Annus Ecclesiasticus: quo quidem tempore significatur, seu repræsentatur directio Ecclesiæ Christi per Spiritum Sanctum usque ad finem Mundi. Ideoque in Dominica ultima post Pentecosten légitur Evangelium de fine Mundi, & judicio universali. (Cur autem in subsequenti Dominica I. Adv. iterum legatur idem Evangelium? dicemus hic lib. 1. par. 1. c. 1. n. 4.) Licet etiam paulo aliter interpretentur aliqui quædam ex prædictis temporibus; puta, ut priores tres Dominicæ post Epiphaniam significent tres annos Prædicationis Christi. Tempus a Septuagesima denotet tempus veteris Testamenti: quemadmodum ex aliis suo loco dicemus.

L. I.

LIBER PRIMUS.

NOT. IN ADVENTU.

ADVENTUS tempore aliqua ad Institutum nostrum occurrunt notanda in genere; alia vero in singulis hebdomadis. Ideo primum hunc librum in duas partes dividemus; in prima agemus de iis, quæ tempore Adventus notanda occurrunt in genere. In secunda autem parte de iis, quæ in singulis hebdomadis.

PARS PRIMA.

NOT. IN ADVENTU IN GENERE.

EXPLICANTUR CAPITIBUS VIII.

CAPUT I.

De Institutione, & Observantia Adventus.

1 ADVENTUS est illud tempus, quod proxime præcedit Diem Natalem Domini secundum carnem; licet apud Veteres aliquando Adventus simpliciter dictus fuerit ipse dies Natalis Domini; Dominicas vero, quas nos vocamus Adventus, illi dicebant, *ante Adventum* Domini: ut tradit Meratus *to.* 1. *in Gavant. p.* 4. *tit.* 1. *n.* 1. quod notare juvat, ne quis putet, eo nomine designatas fuisse Dominicas, quas nunc dicimus *post Pentecosten*, vel: *a Pentecoste ad Adventum*. Rursus ne quis putet de Adventus tempore, pro ut a nobis sumitur, scripta esse, quæ tamen Veteres illi dixere de die Natali Domini; ut e. g. hymni festi Dominicæ Nativitatis apud S. Ambrosium inscribuntur *De Adventu Domini:* Eodem teste Merato l. cita-

Observat Durandus *in Ration. Offic. l.* 6. *c.* 2. *n.* 10. Adventum continere debere dies viginti supra unum; præter Vigiliam Nativitatis, idest tres septimanas integras ad minus: ut

ut accidit, quando Natale occurrit feria secunda. Verumtamen per quatuor hebdomadas protrahi quando Natale incidit in Dominicam; ne videlicet Officium Vigiliæ Nativitatis in dicto casu occurrens in Sabbato, concurrat cum feria quatuor temporum: Quod accideret, si adventus tribus absolveretur hebdomadis. Porro jejunium quatuor temporum hyemalium in tertia Adventus hebdomada est celebrandum, secundum dicta tr. 1. in Septemb. par. 1. sect. 5. subs. 5. n. 44. Cur autem vitetur occursus Vigiliæ Nativitatis quoad Officium, cum feria, seu cum Sabbato quatuor temporum explicavimus 24. Decemb. art. 1. n. 3.

2 Adventus initium habet a Dominica, quæ est propinquior festo S. Andreæ Apostoli, vel quæ venerit in ipso festo, quod celebratur die ultima Novembr. *Rubr. gener. Brev. tit.* 4. *n.* 7. Gavantus *in Rubr. Brev. sect.* 3. *c.* 5. *n.* 13. Vel, ut Radulphus loquitur *lib. de Can. observ. prop.* 16. quæ venit post crastinum S. Catharinæ Virginis, & Martyris: neque enim ante crastinum, neque in crastino ejusdem Virginis contingit Adventus initium.

Prædicta Romano procedunt more: nam Ambrosiano, Adventus incipit in Dominica, quæ prima occurrit post diem festum B. Martini Episcopi Turonensis; & continet sex hebdomadas, teste Radulpho l. cit. Orientalis autem Ecclesia incipit Adventum a die decima quarta Novembris, qua die celebrat festum S. Philippi Apostoli, ut refert Benedictus XIV. *to.* 1. *Notif. II. n.* 4. Apud antiquos vero etiam latinos, tempus Adventui celebrando præfixum, non unum, & idem ubique fuisse ostendit Merat. l. cit.

3 *Tempus, quod Dominicæ Nativitatis memoriam antecedit, ideo Adventus nuncupatur, quia totus ejus Ecclesiasticus ordo juxta contemplationem Adventus Domini dispositus est:* ait Rupertus Ab. *lib.* 3. *de Divin. Offic. c.* 1. Hoc tempus semper fuit in maxima veneratione apud omnes Christianos, ita ut Alexander III. *c.* 1. *de tregua, & pace* graviter prohibuerit bellum, & pugnas tempore Adventus, sicut & Quadragesimæ; etsi prohibitio illa non sit usu recepta, vel jam consuetudine sit abolita: ut habet communis cum Dicastil. apud La-Croix *lib.* 3. *p.* 1. *qu.* 190. §. 1. Et vero feriæ Adventus sunt quasi Vigiliæ summæ festivitatis Domini, ait Gavantus *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 14. *n.* 2. *lit. X.* qui etiam *tit. seq. n.* 2. *fine*, ex Ugone Victore dicit: Adventum fere æquiparari Quadragesimæ: quod quidem facile colligi potest ex dicendis in sequentibus: nam non solum Christifideles corpus jejuniis Adventus tempore castigabant, sed etiam, ut significat Amalarius *lib.* 3. *de Eccl. Offic. c.* 40. sese multis piis operibus, & Religiosis Officiis in Adventu Domini præparabant; hinc etiamnum in Adventu habentur sacræ Conciones ad populum, ut notat Azor. *instit. Moral. par.* 1. *lib.* 7. *c.* 16. *qu.* 3. *fine*.

Usus itaque religiose, nec sine austeritate aliqua exigendi tempus Adventus Dominici per multos dies ante Natale Salvatoris, est perantiquus. Aliqui, quibus adhæret Benedictus XIV. *to.* 1. *Notificat.* 2. *n.* 7. piam hanc Institutionem tribuunt S. Gregorio Magno Sæculo sexto. Verum ætate Gregorii anteriorem esse probat Theophilus Raynaudus ex iis, quæ dicemus c. 4. & ipsa etiam viciniori Apostolicis temporibus ætate Ad-

Adventum Domini religiose exactum fuisse confirmat. Non admittit tamen, quod Durandus refert *in Rationali Offic. lib. 6. c. 2. n. 2.* quem sequitur Gavantus *in Rubr. Miss. par. 4. tit. 1. n. 3.* qui in hoc relinquitur, atque refellitur ab ipso Merato l. supracit. n. 2. hoc est, Divum Petrum Adventus celebrationem instituisse: sed non est, inquit Raynaudus *to. 7. tract. de O. parascev. præl ud. 3. §. 5.* unde hoc confirmari possit. Durandus quidem neminem ex antiquis pro sua sententia laudat suffragatorem. Imo apud vulgatum Clementem *lib. 5. Constit. cap. 12.* ubi describitur Syllabus festorum, quæ colenda sunt a fidelibus, mentio utique est Natalis Domini, minime vero præcurrentis Adventus. Concedit autem Raynaudus, minus antiquum esse Ritum peculiarem Ecclesiastici Officii, quo Ecclesia tempore Adventus utitur; nec enim ante tempora S. Gregorii viguisse probari potest l. cit. §. 6. fine; ubi etiam concedit, verisimile esse, ipsum S. Gregorium, qui tam multis modis Ritus sacros amplificavit, atque perfecit, hujus item Officii fuisse institutorem.

4 Totum Adventus Sacri tempus *Præparatio* dici potest, ad excipiendum advenientem Christum, ut observat Durandus *in Ration. lib. 6. c. 11. n. 6.* fine; & ex eo Raynaudus *to. 7. de O. Parascev. in arg. n. 3.* & significavimus supra initio. Profecto S. Ambrosius *serm. 2. in Dom. I. Advent.* initio to. 5. oper. ejus edit. Paris. an. 1642. (quam tamen homiliam putat Meratus l. supracit. n. 2. S. Cæsario probabiliter esse adscribendam;) sic fideles alloquitur: *Hoc tempus, fratres charissimi, non immerito Domini Adventus vocatur; nec sine causa Sancti Patres Adventum Domini celebrare cœperunt, & sermones de his diebus ad populum habuerunt: Id namque ideo instituerunt, ut se unusquisque fidelis præpararet, & emendaret, quo digne Dei, ac Domini sui Nativitatem celebrare valeret.* Institutum igitur fuit hoc tempus, ut quisque se præparet ad Adventum, & Nativitatem Salvatoris, per gratiam ejus in corde suo: memoriam agens illius Adventus, quando Deus Pater misit Filium suum in mundum, & introduxit illum in orbem terræ, & natus est nobis Salvator; atque per hanc devotam præparationem ad hujusmodi mysticam Nativitatem, & Spiritualem Adventum Domini, parati inveniamur in secundo Adventu ejusdem Domini in fine vitæ, temporis, & Mundi. Hinc est, quod initio Adventus legitur Evangelium de extremo Judicio universali, & secundo Christi Adventu: sed & reliquo subsequenti Adventus tempore idcirco etiam ea, quæ in lege, & Prophetis, & Psalmis, & Evangelio habentur de utroque Christi Adventu, in Ecclesiasticis Officiis perleguntur. Quod notavit S. Ivo Carnutensis Episcopus *serm. de Adventu Domini*, ubi sic loquitur: *Quia vero uterque Adventus nostræ restaurationi fuit necessarius; utrumque sub unius temporis observatione Sancta venerari consuevit Ecclesia: ut inchoata prioris beneficia recolat cum gratiarum actione; consummata vero futuri Adventus bona cum pia expectet trepidatione. Idcirco ea, quæ de utroque Domini Adventu in lege, & Prophetis, & in Psalmis, & Evangelio scripta sunt, his quatuor hebdomadibus specialiter legendo, & cantando, recitantur in Ecclesia; ut his quatuor testimoniorum gene-*

generibus de perceptis beneficiis ad gratiarum actionem moveamur, ad futuram vero solicitudine non pigra præparemur. Conservemus igitur primam innocentiæ stolam, quam in primo Adventu recepimus, ut cum ea ad nuptias Patrisfamilias occurrentes, alteram quoque stolam immortalitatis percipere mereamur. Mundemus nos ab omni inquinamento carnis, & spiritus; ut quem Redemptorem læti suscipimus, venientem quoque Judicem securi videamus. Hæc laudatus S. Ivo; ex quo etiam habemus alteram rationem celebrationis Adventus, videlicet in memoriam Adventus, & in gratiarum actionem pro Adventu Christi: *ut incohata prioris* (Adventus) *beneficia recolat* (Ecclesia) *cum gratiarum actione*. Et rursus: *ut de perceptis beneficiis* (in Redemptoris Adventu,) *ad gratiarum actionem moveamur*.

Denique celebramus Adventum, & oramus pro Adventu Christi: *Veni Domine, & noli tardare: Emitte Agnum, Domine, Dominatorem terræ:* Quasi nos reponendo in tempus antecedens Adventum Christi in Mundum: quemadmodum notat La-Croix *lib. 6. par. 2. qu. 4. §. 13.* fine; Cavalerius *to. 3. c. 10. n. 10.* Meratus *t. 1. p. 1. tit. 12. n. 2.* Confer dicta tr. 1. l. 1. c. 1. n. 59. & locis aliis ibi cit. Porro, ut observat idem La-Croix l. cit. Deus potest antecedenter moveri per preces, quas prævidet posterius ponendas. Sic itaque potuit Deus Pater moveri ad mittendum, quem missurus erat, Filium suum in Mundum, per futuras etiam has preces nostras; unde de Adventu Christi dicitur: *Veniet desideratus cunctis gentibus.* Aggæi 2. 8. Omnino quidem oportuit a cunctis hominibus desiderari, qui mittendus erat, ut ejus Adventu omnium peccata deleret, & omnes a servitute diaboli liberaret. Videri etiam possunt dicta tr. 1. l. 3. 17. Decembr. Art. 1. n. 8., & 9. Præfatis insuper, similibusque formulis orandi, petimus, Nativitatis Dominicæ applicari nobis fructum. *Merat. & Caval. l. cit.*

CAPUT II.

De Horis Canonicis.

TEMPORE Adventus fit Officium quatuor Dominicarum sub ritu solito Dominicæ, scilicet Semiduplici. *Rubr. gen. Brev. tit. 2. n. 1.* Omnes tamen hæ Dominicæ sunt majores, & privilegiatæ, etsi non æquali classe, nec ratione pari; enim vero prima Dominica Adventus est Major, primæ Classis, & specialiter privilegiata; quippe quæ excludit quodcunque aliud festum etiam primæ Classis, ut Patroni, Tituli Ecclesiæ, Dedicationis &c., aque adeo numquam omittitur. *Rubr. Gen. Brev. tit. 9. n. 3.* & *tit. 10. n. 1.* & *in duab. Tabell. excerpt. ex Rubric. general.* Reliquæ vero tres sunt Majores, secundæ Classis: cedunt quidem festo cuicumque solemni alicujus loci, quod in propria Ecclesia in iis occurrat primæ Classis, ut Patroni loci, Tituli Ecclesiæ, & ejusdem Dedicationis 1. cl. minime tamen cedunt aliis Sanctorum festis 2. cl. *Rubr. gener. Brev. tit. 10. n. 1.* & *in duabus Tabell. excerpt. ex Rub. gen. &* Gavant. *in Rubr. Brev. sect. 3. c. 5. n. 11.* 1

Nota hic: Dominicas nonnullas, quemadmodum & ferias quasdam dici primæ, vel secundæ classis, non quoad ritu recitandi, sed quoad exclusionem respectivam festivitatis alte-

terius 1. vel 2. cl. forte occurrentis in illis. Quod tamen privilegium non conceditur, nisi solum in favorem Corporis Officii; hoc est quo ad Matutinum, & Horas, non item quo ad Vesperas: has enim cuilibet præcedenti, vel sequenti duplici cedunt; vid. Caval. *to.* 2. *c.* 18. *in d.* 1. *n.* 1. 6. & 17. & *in d. nu.* 2. De privilegio autem Vesperarum Dominicæ in Albis dicemus ubi de ea Dominica n. 4. & 5. De Dominicis tamen majoribus 1. vel 2. cl. concurrentibus cum sequenti festo duplici etiam 1. cl. Patroni, seu Tituli Ecclesiæ &c. fit commemoratio in 1. Vesp. dicti festi etiam 1. cl. ut disponit Rub. Brev. expressa in tabella de concursu.

Itaque in Dominicis Adventus semper fit Officium de Dominica, quocumque festo duplici, vel semiduplici adveniente, quia tunc festum transfertur; nisi illud festum sit de principali Patrono alicujus loci, vel Titulo Ecclesiæ, aut ejusdem Dedicatione sub ritu 1. cl. quia tunc de hujusmodi festo fit tantum in Ecclesia, vel loco, cujus est Titulus, vel Patronus, aut Dedicatio cum commemoratione Dominicæ in utrisque Vesperis, & Laudibus, & cum nona lectione de homilia ejusdem Dominicæ; excepta Dominica prima Adventus, de qua semper fit Officium, & nulli omnino cedit occurrenti festivitati. *Rubr. gen. Brev. t.* 4. *n.* 1. & *tit.* 9. *n.* 4. & 7. & *tit.* 10. *num.* 1.

2 In prædictis Dominicis si occurrat festum simplex, fit de eo sola commemoratio sine lectione, etiamsi eam habeat in Breviario propriam. *Rubr. gener. Brev. tit.* 9. *n.* 20. quia cum dicendum sit nonum Responsorium, non congruit legere nonam Lectionem de Sancto: similiter fiat, quando recitatur de feria, ob rationem eamdem. Porro tempore Adventus, in Officio de tempore, non dicitur *Te Deum;* sed post ultimam Lectionem dicitur Responsorium. *Rubr. gener. Brev. tit.* 31. *nu.* 2. Contra vero, quando in feriis Adventus fit Officium de festo novem Lectionum admittente commemorationem Simplicis, legetur nona Lectio de eo, si habeat in Breviario propriam de ejusdem historia, seu vita. Vide dicta tr. 1. l. 3. Decembr. n. 2. Et licet in Vigiliis habentibus homiliam non legatur nona lectio Simplicis, eo quod sit legenda de Homilia Vigiliæ: cum tamen de Vigilia in Adventu nihil fiat in Officio, ut infra dicetur, ideo si in Vigilia S. Andreæ occurrente in Adventu, aut S. Thomæ Ap. fieret de festo novem Lectionum admittente Commemorationem Simplicis, locum haberet nona Lectio Simplicis, si hujusmodi festum occurreret habens Lectionem propriam: ut animadvertit Cavaler. *to.* 2. *c.* 34. *in d.* 23. *n.* 3.

In Responsorio Brevi ad Primam dicitur: *Qui venturus es in mundum:* 3
quotidie usque ad Vigiliam Nativitatis Domini inclusive, etiam in festis, nisi aliter notetur in proprio. Responsoria brevia aliarum horarum, quæ ponuntur in prima Dominica Adventus, dicuntur per totum Adventum, quando fit Officium de tempore. *Rubr. gener. Brev. tit.* 28. *n.* 4.

Oratio Dominicæ præteritæ semper dicitur per hebdomadam in feriali Officio, quando propria non 4
assignatur. *Rubr. Gener. Brev. tit.* 30. *n.* 2. Et ad Horas Antiphonæ sumuntur de Laudibus Dominicæ præcedentis, quando ad Laudes feriæ non assi-

assignantur propriæ. *Rubr. Gener. Brev. tit.* 21. *num.* 5. & *Rubr. post laudes, fer. secundæ post Dominicam* 1. *Adventus*. Omittenda autem esse *Alleluja*: argui potest ex eo, quod his careant Antiphonæ feriales cæteroqui solemniores in sex feriis ante Vig. Nativit. confer dicta 23. Decembr. art. 1. n. 2. fin. Rationem vero facile intelliges ex dicendis cap. sequ. n. 15. sub init.

5 Commemorationes communes, seu Suffragia Sanctorum non fiunt per totum Adventum, etiam in Officio de Sanctis, nec de Cruce in feriali Officio. *Rubr. Gener. Brev. tit.* 35. *num.* 1. & *in Sab. ante Dom.* 1. *Adventus*.

In feriis Adventus, excepta Vigilia Nativitatis, dicuntur flexis genibus Preces feriales ad Laudes, & per horas distinctæ ut in Psalterio. Item in iisdem feriis dicuntur preces feriales etiam ad Vesperas, si non sequatur festum. Ad Completorium dicuntur consuetæ de Dominica, sed flexis genibus. Dicuntur autem Preces flexis genibus ab hebdomadario usque ad versum: *Dominus vobiscum*: ante primam Orationem; a circumstantibus autem usque ad versum: *Benedicamus Domino*, post ultimam Orationem. *Rubr. Gen. Brev. tit.* 54. *n.* 3. & 4. In tom. 2. operis Merati *in* 2. *Append. Decret. Breviar. n.* 395. describitur Decretum tenoris sequentis: *Promotor Fiscalis Curiæ Episcopalis Montis Politiani exponit: in illa Cathedrali vigere consuetudinem, quandocumque cantantur Vesperæ feriales diebus Quadragesimæ, Adventus, & jejuniorum, canendi etiam preces, quæ flexis genibus persolvuntur alta voce, cum desinentia ad unumquemque versiculum, prout in festo simplici in commemorationibus, & ad antiph. B. M. V. scilicet a* fa *ad* re *excepta oratione Dominica, quæ non canitur, sed alta voce recitatur usque ad versic. Et ne nos inducas &c. quæ pariter canitur cum supradicta desinentia: item psalmus* Miserere *non cantatur, sed recitatur alta voce, & in eodem tono, sicut ceteri versiculi. Humillime quærit: an ista consuetudo servanda sit? & quatenus: quo modo, & forma dicendæ sint? Et responsum fuit: non esse attendendam consuetudinem assertam concinendi preces feriales ad Vesperas, & ad Laudes in diebus jejuniorum per depressionem vocis a* fa *ad* re; *sed utendum tono, ac voce uniformi per simplicem* fa. S. R. C. 9. Maji 1739.

Tempore Adventus Antiphona finalis erit: *Alma Redemptoris*. ℣. *Angelus Domini*. Or. *Gratiam tuam*. Rubr. Brev. de Antiph. final. 6

Omnes feriæ Adventus sunt majores, & ita dicuntur, eo quod de iis fiat in Officio saltem Commemoratio, quocunque festo adveniente. *Rubr. Gener. Brev. tit.* 9. *n.* 4. in utrisque Vesperis, & Laudibus *eod. tit. n.* 7. & *in duabus Tabell. excerpt. ex duab. Rub. gener.* Si faciendæ sint aliæ commemorationes, quonam loco de feria majori fieri debeat Commemoratio? diximus tr. 1. l. 3. 14. Januar. art. 1. n. 25. ubi nimirum docuimus, de feria majori fieri Commemorationem post Commemorationem Octavæ, & ante Commemorationem Simplicis. 7

Rursus prædictæ feriæ excludunt festum simplex; quo occurrente, admittunt de eo solam Commemorationem. *Rubr. gener. Brev. tit.* 9. *nu.* 2. recole dicta n. 2. Et occurrente in ipsis Vigilia, nihil fit de Vigilia, nisi in Missa. *Rubr. Gener. Brev. tit.* 6. *nu.* 2.

nu. 2. & *Rubr. particul.* 29. *Novemb.* & *in Sab. ante Dom.* 1. *Advent.*

8 Cur autem in feriis majoribus non fiat Commemoratio Vigiliæ, nisi in Missa? facile non esse assignare, dicit Cavaler. 1. 2. *c.* 15. *in d.* 2. *n.* 18. Varias Auctorum refert opiniones: ipse autem putat, id ideo fuisse dispositum, quia cum Officium Vigiliæ reputetur, & principaliter sit Officium de feria; si in Officio Feriarum Majorum, quod itidem est de feria, aut de tempore, fieret Commemoratio Vigiliæ, eo ipso in officio de feria, fieret Commemoratio feriæ, aut duplex Commemoratio feriæ haberetur, si officium occurrens esset de festo; quod est contra Rubricas Breviarii, & Decreta S. C. In Missa vero Commemorationem Vigiliæ fieri, inquit; eo quod cum consistat in simplici Oratione, quæ propria est, non censeatur Commemoratio feriæ, sed magis de Sancto, cujus festum Vigilia prævenimus; confer dicta 20. Decembr. n. 5.

9 In feriis Adventus fit de festo Semiduplici etiam translato, adhuc post diem 17. Decembr. *Rubr. gener. Brev. tit.* 5. *n.* 1. & *tit.* 9. *n.* 2. & *in Sab. ante Dom.* 1. *Adventus*. Vide dicta tr. *r.* 17. Decembr. n. 3. Et si occurrat etiam festum simplex, habens lectionem in Breviario, legetur de eo nona lectio, vide dicta superius n. 2.

10 In Adventu legitur Isaias, quia nemo ex Prophetis tam lucide, & aperte prophetat de Christi Adventu, & Nativitate, sicut Propheta laudatus, uti observat Amalarius *de Ordin. Antiphon. c.* 76. Rupert. Ab. *de Divin. Offic. l.* 7. *c.* 11. *fine*, Durandus *in Ration. Offic. lib.* 6. *c.* 3. *n.* 1. *fine*, & Gavantus *in Rubr. Brev. sect.* 5. *c.* 12. *num.* 8.

Tacetur vero *Te Deum*: quia Justi ante Christi Adventum in tristitia inferni (idest sinus Abrahæ) tenebantur. Honor. *in Gem. l.* 3. *initio*, Hugo Victor. *de observat. Mis. lib.* 3. *c.* 4. Item quia nondum præsens est, quem expectamus, & præsentes tantum hoc Cantico uti solemus, inquit Jo. Beleth *de Divin. Offic. c.* 64. & Durandus *in Ration. Div. Offic. l.* 6. *c.* 2. *n.* 5. qui *n.* 8. notat: omnes Antiphonas Dominicales in Matutinis Laudibus Adventus tempore terminare per *Alleluja*, ad significandum, inquit, gaudium de certitudine Adventus Salvatoris habitum; ut in Matutino Officio sit quasi prædictio, & in Matutinis Laudibus putetur exultatio: & hinc etiam est, quod in Adventu, etsi taceatur *Te Deum*, dicatur attamen *Alleluja*. Profecto in Adventu aliqua lætitiæ Cantica tacentur, aliqua recitantur; quia hoc tempus partim mœroris est, partim lætitiæ: lætitiæ est, in quantum significat primum Adventum Christi ad vivificandum mundum; mœroris autem, in quantum significat, futurum secundum Adventum ejusdem Christi Domini ad judicandum Mundum. Vide dicta c. 1. n. 4. & dicenda c. sequ. n. 15. Jo. Beleth. cit. *c.* 64. Dur. *cit. c.* 2. *nu.* 6. Azor. *Instit. Moral. par.* 1. *l.* 10. *c.* 16. *qu.* 5. §. *de Adventu*, Bened. XIV. *to.* 1. *notific.* 11. *n.* 9.

Omittuntur autem Suffragia Sanctorum, ne ante Christum natum implorare videamur eorum opem, & patrocinium, quos ipse Christus suo Adventu gratia, & sanctitate donavit; & qui per Christum nostram tutelam, & patrocinium susceperunt. Neque fit Commemoratio Crucis, ne videatur passus, antequam natus. Neque item de Pace,

quæ ante Nativitatem ejusdem non fuit, sed eo nato ab Angelis data est in terra hominibus bonæ voluntatis. Durand. *l. 6. c. 2. n.* 7. Azor. *l. cit.* Gavant. *sect. 6. c.* 1. *nu.* 1. Merat. *ibi n.* 1.

11 Adventus tempore quando recitatur Officium de B. V. ad ultimum Psalmum tertii Nocturni, pro Antiphona *Post Partum Virgo* dicatur *Angelus Domini*. Rubr. Brev. *in Offic. B. M. V. in Advent. in fine Breviar. & in Offic. Conceptionis* 8. *Decembr.* Congruentior utique ratione temporis Adventus, quo expectamus partum Virginis. Caval. *to.* 2. *c.* 3. *in d.* 9. *nu.* 3. Eadem dispositio adest pro festo Annunciationis. Vide dicta l. 3. 25. Martii n. 10.

12 *In primis Vesperis communibus diei Octavæ, & Dominicæ privilegiatæ Vesperæ debent recitari cum Psalmis Sabbati, & a Capitulo de Dominica privilegiata, addendo in fine Commemorationem diei Octavæ.* S. R. C. 9. Novembr. 1622. apud Caval. *to.* 2. *c.* 18. *d.* 1. Gavan. *sect.* 3. *c.* 8. *n.* 13. Supponitur autem in allegato Decreto, recitatum fuisse in Sabbato Officium diei septimæ infra Octavam; si enim factum fuisset de festo, Vesperæ huic integræ deberentur, si duplex foret: si autem semiduplex, dimidiatæ usque ad Capitulum exclusive; a Capitulo enim fieret de Dominica, juxta Rubricas generales: quemadmodum animadvertit Caval. l. cit. n. 7. addendo semper Commemorationem diei Octavæ, ut dicitur in decreto. Et quidem si in præcedenti Sabbato ad diem Octavam recitatum fuerit Officium de festo duplici, in secundis Vesperis festi prius fiet Commemoratio sequentis Dominicæ privilegiatæ, quam diei Octavæ. Caval. *n.* 9. Item si de festo semiduplici fuerit Officium; cum hoc habeat dimidium Vesperarum, ut dictum est, congruit, ut ejusdem Commemoratio præferatur etiam illi de die Octava, quæ in iisdem Vesperis non habet, nisi meram Commemorationem ex allegato Decreto; Ita cum Gavanto Cavalerius *n.* 10. Deinde in ipsa Dominica, in Vesperis, si sequatur festum duplex, Vesperæ erunt de sequenti duplici cum Commemoratione prius de Dominica privilegiata, & postea de die Octava. Si vero sequatur festum semiduplex, secundæ Vesperæ erunt de Dominica cum Commemoratione prius de die Octava, quam sequentis Semiduplicis, quia sumus in casu solius Commemorationis tum diei Octavæ, tum festi Semiduplicis, & consequenter Commemoratio duplicis, hoc est diei Octavæ præferenda est Commemorationi Semiduplicis. Gavant. *n.* 14. Caval. *n.* 3. Si autem in Dominica privilegiata 2. cl. fiat Officium de festo duplici 1. cl. & Commemoratio Dominicæ, & diei Octavæ; (ut si die Octava Conceptionis B. V. occurrente in Dominica tertia Adventus alicubi occurrat festum duplex 1. cl.) prius faciendam esse commemorationem Dominicæ privilegiatæ, deindæ diei Octavæ: contra Pittonum sentit Caval. *n.* 16. Aliter autem fieri in Dominica non privilegiata, docuimus tr. 1. 14. Januar. art. 1. n. 25. Si simul occurrerent duæ Octavæ, & in Sabbato ante Dominicam privilegiatam, occurreret dies septima unius. Octavæ, & fieret Officium de die infra Octavam alteram (ut potest accidere, ubi festum S. Francisci Xaverii celebratur cum octava) tunc in eodem

dem in Sabbato secundæ Vesp. usque ad Capitulum exclusive forent de eadem die infra Octavam, de qua est Officium recitatum; a Capit. fieret de Dominica, & post Orationem Dominicæ fieret prius Commemoratio de die infra Octavam, de qua recitatum est dimidium Vesperarum, deinde de die Octava alterius Octavæ: quemadmodum diximus de festo Semiduplici occurrente in Sabbato ante Dominicam privilegiatam; quod enim in primis Vesperis communibus diei Octavæ, & Dominicæ privilegiatæ Vesperæ debeant recitari cum Psalmis Sabbati, ut in allegato Decreto disponitur, unice provenit ex eo, quia dies septima Vesperas non habet; quibus tamen non carent dies aliæ intra Octavam, ut observat Caval. nu. 20. Die autem septima Octavæ occurrente in Sabbato ante Dominicam privilegiatam non habet dies Octava primas Vesperas in dicto Sabbato, quia cum in sequenti die non habeat Officium, nec etiam convenit habere primas Vesperas: ut in simili ait Rubr. gen. Brev. *tit.* 11. *n.* 10. Vid. Caval. n. 2. & 3. Assignatæ vero fuerunt Vesperæ integræ Dominicæ, quia cum in sequenti die habitura esset Officium, jus quoque habebat ad primas Vesperas. Quoniam tamen Officium Dominicæ sic est constitutum, ut non nisi a Capitulo incipiat in primis Vesperis, ideo Psalmi de Sabbato sumendi fuerunt, perinde ac si in eo Sabbato actum esset de feria, aut simplici Festo; Officium enim feriale in defectu alterius semper subrogatur, & succedit ex præscripto Rubr. V. *de feriis num.* 1. ut observat Caval. *num.* 5. In prædicto autem casu diei Octavæ occurrentis in Dominica privilegiata non dicentur Preces ob privilegium Octavæ, quod non amittit: Gavant. *cit. n.* 13. Merat. ibi num. 18. Quemadmodum nec fient Suffragia, si alias facienda forent, ut in Dominicis Septuag. &c. Si vero Dominica privilegiata concurrat cum sequenti die Octava, etiamsi de die Octava facienda non sit nisi commemoratio, propter occurrens in ea festum dupl. 1. aut 2. cl. nihilominus in primis Vesperis festi prædicti prius fiet Commemoratio diei Octavæ, deinde Dominicæ, privilegiatæ. Vid. dicta tr. 1. 7. Decembr. n. 3.

A die 17. Decembr. inclusive usque ad Epiphaniam excluduntur Octavæ Sanctorum, quæ non sint in Breviario Rom. & inceptæ abrumpuntur. *Rubr. gen. Brev. tit.* 7. *n.* 1. & *in not. post Tabell. occurs. in Breviar.* Vide dicta *tr.* 1. 16. *Decemb. art.* 1. *n.* 3. & *die* 17. *Decembr. n.* 11. 13.

In toto Adventu cessat privilegium recitandi Officia illa, quæ concedi solent, ac permitti, ut recitentur semel in qualibet hebdomada, vel mense, ex Decretis S. R. C. quæ allegavimus tr. 1. l. 2. par. 1. c. 2. nu. 3. Confer Merat. *to.* 2. *sect.* 6. *c.* 1. *n.* 1. 14

In omnibus feriis secundis dicitur Officium Defunctorum. *Rubr. Brev.* (sub quanam obligatione v. inf. n. 18.) Quoniam recitandum est ex Rubrica Officium Defunctorum quolibet mense, prima die non impedita festo novem lectionum: nisi adimplenda sit Testatorum voluntas, pro qua permittitur separatim diei Officium Defunctorum ab Officio diei a S. R. C. die 12. Junii 1628. apud Gavantum *in Rubr. Brev. sect.* 9. *c.* 2. *n.* 10. ideo 15

Qu. I. Si in Adventu recitari non queat 16

queat Officium Defunctorum in feriis secundis, eo quod omnes sint impeditæ festo novem Lectionum (ut accidit, quando Dominica prima Adventus occurrit die 29. Novembr.) an ratione mensis erit semel saltem recitandum prima die non impedita festo novem lectionum?

℞. Andreas Castaldus apud Gavantus *in Rubr. sect. 9. c. 2. num. 12.* negat debere dici in Quadragesima, in qua similiter Officium Defunctorum recitatur in omnibus secundis feriis: ea ratione, quia in Quadragesima hoc Officium est adnexum onus diei. Idem autem valet in Adventu. Sed Gavantus etsi Doctrinam approbet, attamen rationem illam non convincere, ait, quia onus adnexum feriæ, non tollit onus, quod potest esse ratione primæ diei mensis; unde accidere notat, in feriis secundis per annum dici Missam pro Defunctis, ut in Rubr. Missal. *tit.* 5. *n.* 2. & feria tertia, quæ sit prima mensis sequentis, dici Missam rursus pro iisdem ratione prædictæ Rubricæ *n.* 1.

Gavantus itaque utitur hac alia ratione, nimirum, quia verba illa Rubricæ: *Ante Quadragesimam, prima die non impedita dicitur Officium Defunctorum: & ante Adventum prima die non impedita dicitur Officium Defunctorum:* ita intelligenda sint, ut intra Quadragesimam, & Adventum nulla habeatur ratio mensis. Et confirmat ex *Rubr. gener. Missal. tit.* 5. *num.* 1. ubi dicitur: *Prima die cujusque mensis (extra Adventum, Quadragesimam, & tempus Paschale) dicitur Missa principalis generaliter pro Defunctis &c.* quæ Missa, ait, certe respondet Officio Defunctorum, & rationem assignat: quia nullo habito respectu mensis, fiunt Suffragia sæpius, hoc est semel in hebdomada qualibet tam Adventus, quam Quadragesimæ.

Si vero aliquo anno (quod raro contingit) feriis secundis omnibus impeditis, non dicatur Officium Defunctorum, parum refert: neque enim supplere debemus, quod lex supplendum non præcipit. ex reg. quod *ubi lex non distinguit; nec nos distinguere debemus.* Eamdem sententiam sustinet Guyetus relatus a Caval. qui adhæret eidem, confirmatque ex alia Rubrica, Officio Defunctorum præfixa; quæ facta generali dispositione de eodem Officio dicendo qualibet prima die Mensis non impedita extra tempus Paschale, statim subdit: *In Adventu autem, & Quadragesima feria secunda cujuslibet hebdomadæ similiter non impedita &c.* dictio namque *autem* est adversativa, & importat diversitatem dispositionis, præsertim quando præcedit dispositio generalis.

17 Qu. II. Quoniam in Adventu recitatur Officium Defunctorum in omnibus secundis Feriis: quæres: utrum occurrente Vigilia Nativitatis Domini in feria secunda hebdomadæ quartæ Adventus, ea die recitandum sit Officium Defunctorum?

℞. Ad hujusmodi Quæstionem negative respondet Gavantus contra Castaldum in Rubr. Brev. *sect.* 9. *c.* 2. *nu.* 14. his rationibus: *In Breviario M. S. ex 1550. aperte negatur: quia non debent dici Vesperæ, nisi dicatur etiam Nocturnum cum Laudibus. Nocturnum autem cum locum habeat post Laudes diei, non congruit deinde, ut post Laudum Vigiliæ Officium, quod est duplex, dicatur Officium Defunctorum: & eo magis, quia est Officium duplex privilegiatum, quod excludit omne a-*

lind

aliud duplex. *Adde*, *omitti eodem die Officium B. Virginis parvum*, *cum tamen agatur eadem die de proximo partu Virginis : quanto magis Officium Defunctorum*, *quod minuit jucunditatem illius Vigiliæ ? Denique si concedatur Officium Defunctorum*, *etiam in Missa fiet Commemoratio eorumdem ; quæ tamen nullam admittit Commemorationem*, *nisi Dominicæ*, *si in ea occurrat Vigilia*, *a qua excluditur duplex festum*, *& Missa consequenter Defunctorum*, *quæ prohibetur dici in festu duplici*. *At Castaldus in Cæremon.* lib. 3. c. 1. n. 1. *concedit*, *posse dici Officium Defunctorum in Vigilia Nativitatis*, *ratione feriæ* 2. *tum quia non est impedita festo*. *novem Lectionum ; tum quia in ea Vigilia excluditur tantum a Rubricis Officium parvum B. Virginis ; & ait prudentissime*, *potius esse recitandum pridie Vesperi*, *ubi est consuetudo*, *quæ certe non tollitur a Rubricis Breviarii in Officio Defunctorum ; dicunt enim :* Nisi alia sit consuetudo Ecclesiarum. *Cui tamen respondeo : in Breviario M. S. ex* 1550. *expresse prohiberi Officium Defunctorum a Completorio pridie Vigiliæ Nativitatis cantato*. *Et ad primam rationem dico : æquiparari*, *& præcedere Officium dictæ Vigiliæ*, *si comparetur cum festo quolibet novem Lectionum*. *Ad alteram : ibi non excludi Officium B. Virginis cum particula restrictiva* tantum : *sed omitti de Officio Defunctorum id præscribere*, *quod præscriptum jam fuerat de Officio parvo B. Virginis*. *Imo non fuit necesse*, *aliud decernere*, *sumpto argumento a fortiori*, *ut dixi*, *si excluditur Officium B. V. Ergo multo magis Defunctorum*. Huc usq. Gavantus, cui consentit Cavalerius *tom.* 2. *par.* 2. *c.* 46. *in d.* 4. *num.* 1.

Qu. III. An sit obligatio recitandi in prædictis feriis Officium Defunctorum? 18

℟. Excepta die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum, quotiescunque per Rubricas Breviarii Romani præscribitur recitatio Officii Defunctorum, numquam imponitur obligatio ulla ad illud recitandum prædicto utentibus Breviario : obligationem etenim omnem sustulit Pius V. qui tantum exhortatur ad recitationem illius, & allicit proposita indulgentia centum annorum: ut ex ejus Bulla Breviario Romano præfixa satis constat. Unde jam rejicitur Navarrus, qui ante Pium V. *de Orat. c.* 10. *n.* 4. docuerat : Officium Defunctorum certo die præscriptum in Breviario, esse partem Horarum Canonicarum. Nulla ergo est obligatio recitandi sive extra Chorum, sive etiam in Choro prædictis feriis Adventus Officium Defunctorum. Vid. Caval. *to.* 2. *par.* 2. *c.* 46. *in d.* 4. *n.* 2. *&* 3. & dicenda lib. 4. par. 1. c. 3. n. 13.

Quod tamen intelligi debet præscindendo ab alia obligatione aliqua, si forte adesset : puta ex voluntate Testatorum ; tunc enim, qui illam haberent, deberent utique recitare ex vi obligationis illius, diebus iis, in quibus conceditur Missa *de Requiem*. Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 9. *c.* 2. *n.* 19. *&* 21.

In aliis vero diebus, in quibus prohibetur Missa de *Requiem*, adhuc recitari posse etiam in Choro, docet Gavantus *loc. cit. n.* 20. Vellet autem excipi festa 1. & 2. cl. & ultimum Triduum Majoris Hebdomadæ; quia, ait, dispar est ratio inter Missam, & Officium Defunctorum : illa namque suppleri potest cum Mis-

Missa de die, non item Officium Defunctorum cum Officio de die. Festum itaque etiam de præcepto ex minus solemnibus non impedit recitationem hujus Officii: maxime si adsit Ecclesiarum consuetudo. Gavant. l. cit.

Si tamen accidat in his obbligationibus recitandi Officium Defunctorum aliqua necessitas ex causa rationabili reducendi aut commutandi, aut eas moderandi ad tempus, vel in perpetuum; refert Gavant. *loc. c. n.* 22. declarasse Congregationem C. Trident. posse Episcopum in Synodo, & Regularium Superiores in capitulis generalibus circa hæc officia decernere, quidquid magis judicaverint expedire; ea commutando in Missas &c. excipit vero, limitatque Gavantus idem, si ante Concilium ea fuerint imposita. Quod eadem S. Congreg. significare visa est, inquit, in Decretis de Celebratione Missarum sub Urbano VIII. 21. Junii 1625. §. *Ac primo*. Ubi dum prohibet reductionem Missarum *post* Concilium Trid. non item *ante* illud: indicat aperte, eam fuisse Sacri Concilii mentem, de qua dubitabant Doctores; ita Gavantus. Verum videtur Gavantus male confundere reductionem Missarum, de qua procedit allegata prohibitio Urbani; cum Reductione Officiorum, de qua loquitur allegata Declaratio Congregationis Conc. Trid.

CAPUT III.

De Missa.

In Adventu infra hebdomadas, si dicenda sit Missa de feria, nisi propria Missa assignetur, resumitur Missa de Dominica præcedenti, omisso *Alleluja* cum versu sequenti, lecto tantum Graduali; & non dicitur Symbolum. *Rub. Miss. in Dom. I. Adventus*, & in *Rub. gener. tit.* 10. *n.* 4. *& tit.* 14. Præfatio erit Communis. Confer dicta tr. 1. in Dom. art. 4. nu. 56. Cætera servanda notabimus infra. 1

De feria semper fit Commemoratio in Adventu, quando Missa dicenda est de festo novem lectionum, quodcumque illud sit. *Rub. gener. Miss. tit.* 7. *n.* 2. & quidem ante Commemorationem festi simplicis; si occurrat, ut infra dicetur. Sumitur autem Commemoratio de Dominica præcedenti, (nisi sit feria quatuor temporum, in qua habetur oratio propria:) sed non legitur in fine Evangelium Dominicæ.

Occurrente in feriis Adventus Vigilia; licet Officium sit de feria Adventus absque ulla prorsus Commemoratione Vigiliæ, quemadmodum Cap. præcedenti notavimus: Missa tamen erit de Vigilia cum Commemoratione feriæ juxta Rubr. gener. Miss. *tit.* 3. *nu.* 4. Cujus dispositionis rationem dat Gavantus *in Rub. Miss. par.* 2. *tit.* 3. *nu.* 4. & Gupetus *lib.* 4. *c.* 5. *quæst.* 4. quod nimirum feria Adventus Missam propriam non habeat, sed tantum in ea repetatur Missa Dominicæ: quare Missæ propriæ convenit cedat Missa minus propria. Alteram rationem, fortasse addi posse, 2

æ, ait Cavalerius *to.* 2. *c.* 15. *in Decret.* 4. *n.* 9. videlicet ut moneatur populus de jejunio.

Si tamen Vigilia occurrat in feriis quatuor temporum de Vigilia fit tantum Commemoratio: ut quandoque accidit Vigiliæ Sancti Thomæ Ap. *Rub. Missal.* 29. *Novembr.* & 20. *Decembr.* & non legitur Evangelium Vigiliæ in fine. Vide dicta tr. 1. in Septemb. par. 1. sect. 5. subs. 2. §. 1.

3 An autem sit legendum Evangelium Vigiliæ in Adventu, in Missa de festo novem lectionum, de qua facta sit Commemoratio in eadem Missa? Huic Quæstioni non adesse Responsionem facilem fatetur Cavalerius *l. cit. nu.* 10. Gavantus quidem Rubrici istarum Pater, ut eum appellat Benedictus XIV. *in Rubr. Miss. part.* 1. *tit.* 3. *nu.* 4. *lit. m.* negat esse legendum, eo quod in Officio lectum non sit, nec legatur in Missa quatuor temporum, aut Quadragesimæ, quando in iis feriis occurrat Vigilia. Gavanto cohæret Cæremoniale Monasticum *lib.* 4. *c.* 11. *nu.* 10. Contra vero; affirmat, esse legendum cum Guyeto, & Bisso Meratus in cit. locum Gavanti n. 6. & consentire videtur Cavalerius *cit. nu.* 10. Moventur laudati Auctores ex eo, quod, ajunt Homilia Vigiliæ occurrentis in Adventu non legitur per accidens in Officio, quia nimirum de ea non fit Commemoratio ad laudes, quæ si fieret, procul dubio legeretur Homilia ad Matutinum, cum nihil sit, quod impedire queat; feria quippe Adventus lectionem homiliæ non habet, quæ illam Vigiliæ impedire posset: unde Sacra Congregatio 16. Februar. 1737. declaravit, quod hac de causa feriæ Adventus non impediant nonam lectionem legi de simplici in Officiis de Sanctis hoc tempore occurrentibus: ut notavimus Cap. præcedenti nu. 2. & 9. Jam vero Evangelium, cujus homilia per accidens omittatur in officio, si in Missa Commemoratio fiat, etiam in fine Missæ statuunt esse legendum; secus autem Evangelium illud, cujus homilia per se omittatur in Officio; & hujusmodi esse, dicunt, Evangelium Vigiliæ occurrentis in feriis quatuor temporum, aut Quadragesimæ; quantucumque enim enim in feriis quatuor temporum, & Quadragesimæ fieret Commemoratio Vigiliæ ad Laudes, non propterea legeretur ejusdem homilia ad Matutinum; quia etiam prædictæ feriæ admittunt Commemorationem festi Simplicis, nec tamen admittunt lectionem ejusdem; cum itaque in eo casu homilia Vigiliæ per se omittatur in Officio, ideo esse, docent, quod nec Evangelium Vigiliæ legatur in Missa in feriis quatuor temporum, & Quadragesimæ.

Alteram insuper dant rationem, eamque petunt ex duabus Missis Conventualibus, quæ in nostro casu, non item in occurrentia feriæ Quadragesimalis, & Vigiliæ dici præscribuntur; quoniam tantum quando dicendæ sunt duæ Missæ Solemnes, seu Conventuales, legitur Evangelium feriæ in fine Missæ privatæ: ad monendum, forsitan, populum de obbligatione jejunii: qua monitione non eget, quando Vigilia incidit in quatuor tempora, aut Quadragesimam, cum jam significetur id per Missam propriam Quadragesimæ, vel Quatuor temporum.

Quidquid sit de his rationibus: Statuo, male in præsenti facto eos agere, qui vellent ritum Missæ Vigi-

giliæ omnino ex Officio deducere. Constat enim ex Rubricis, Vigiliam multo favorabiliorem ritum habere in Missa, quam in Officio. Id non ex eo solum probatur, quod Commemoratio Vigiliæ præscribatur in Missa, quamvis nulla præcesserit in Officio; sed etiam quia in alios casibus in quibus nihil in officio factum est de Vigilia, aut sola Commemoratio; Missa tamen in Rubricis ordinatur de Vigilia: Sic in Adventu ipso concurrente Vigilia cum feria; officium est totum de feria sine Commemoratione Vigiliæ, & tamen Missa est de Vigilia cum Commemoratione feriæ: ut diximus sup. n. 2. & alias per annum concurrente Vigilia cum die infra octavam, Officium est de infra Oct. cum Commemoratione Vigiliæ, sed Missa est de Vigilia, cum commorat. Oct. ut accidit in Calendario Rom. die 14. Aug. concurrente Vigilia Assumpt. B. M. V. cum die infr. oct. S. Laurentii, quamvis dies infra oct. sit ritus semidupl. & Vigilia ritus simpl. Cum ergo constet tam claris argumentis, Ritum Missæ manere integrum Vigiliæ, aut etiam præferri, nulla habita consideratione Officii; non est, cur illam privemus lectione Evangelii prout in casu, ex sola ratione quod de Evangelio non lectum fuerit in Officio. Ad id quod objicitur de Concurrentia Dominicæ IV. Adventus cum Vigilia Nativitatis, in quo casu Rubrica monet faciendam Missam de Vigilia cum Commemoratione Dominicæ sine ejus Evangelio in fine, addendo rationem; *Quia nec in officio lectum est:* Respondeo quod ex noto Jurisperitorum Axiomate *Ratio Legis non cadit sub Lege*. Enim vero casus objectæ concurrentiæ est omnino singularis; pro quo sufficit quod locum habeat ratio allata. Et sane cum novum ac singulare sit, in Dominica ad Missam fieri Commemorationem Dominicæ sine Evangelio in fine; hanc admirationem elidit Rubrica ajendo, quod nec in officio lectum fuit. Cæterum afferri potuit alia ratio, ex qua in prædicta concurrentia decuit omitti Evangelium Dominicæ: Cum enim Dominica IV. Adventus remotius ordinetur ad festum Nativitatis, propius vero Vigilia, non decuit post lectum in Missa Evangelium Vigiliæ, illud legi Dominicæ, quod tamquam a longiori intervallo ordinatur ad festum. Postremo opinioni affirmanti legendum esse ut in casu Evangelium; favet praxis Sacrosanctæ Basilicæ Lateranensis teste Merato loc. sup. cit.

A Dom. I. Adventus usque ad Nativitatem Domini non dicitur *Gloria in Excelsis*. Rubr. Miss. *In Dom. I. Advent.* Et in fine Missæ dicitur: *Benedicamus Domino:* eo quod non sit dictum *Gloria in excelsis*. 4

Tempore Adventus extra Dominicas in Missis ferialibus non dicitur *Alleluja*, ut supra notavimus n. 1. dicitur tamen, quando fit Missa de festo, seu de aliquo Sancto: etiamsi legatur Missa votiva, quia non est de tempore: cum Gavanto, & aliis Meratus *to. 1. par. 1. tit. 4. n. 45.*

Tempore Adventus in Officio, & Missa de Tempore Paramentorum Sacrorum color violaceus erit. *Rub. gener. Miss. tit. 18. n. 5.* & quidem in Dominicis Adventus in Officio, & Missa de tempore adhibetur color violaceus, etiamsi occurrant infra Octavam Sancti, seu festi, cui competat color albus, vel rubeus. *Rubr. cit. n. 2.* & 3. Ejusdem coloris cum Celebrante 5

te erunt Sacrorum Miniſtrorum paramenta, nempe Diaconi, & Subdiaconi; atque adeo omnium etiam Altarium Antipendia, ſeu Pallia coloris ejuſdem erunt; Tabernaculi inſuper SS. Sacramenti Conopæum: juxta declarationem S. R. C. de qua teſtantur Bauldry, & Caſtaldus allegati a Merato *in Gavant. part.* 4. *tit.* 1. *n.* 3. apud quem Caſtaldus vult, in feriis, atque Dominicis Adventus adhibenda minime eſſe ſuper Altare, & inter Candelabra vaſcula cum floſculis, ac ornamenta ſimilia: excepta Dominica tertia *Gaudete*; quæ ex ſui inſtitutione lætiorem requirit ornatum: exceptiſque Sanctorum ſolemnitatibus, quibus competentia lætitiæ ſigna Adventus non adimit.

6 Diaconus, & Subdiaconus in feriis Adventus, (exceptis feriis infra hebdomadam tertiam Adv. in quibus Miſſa præfatæ Dominicæ *Gaudete* repetenda; excepta item Vigilia Nativitatis Domini) in Cathedralibus, & Collegiatis, atque præcipuis Eccleſiis adhibentur in Miſſa ſolemni Planetæ plicatæ ante pectus, quam Planetam Diaconus dimittit, cum lecturus eſt Evangelium: eaque tunc ſuper ſiniſtrum humerum ſuper ſtolam complicatur, aut ponitur aliud genus ſtolæ, ut dicitur, latioris in modum Planetæ plicatæ; & facta Communione reſumit Planetam, ut prius. Similiter Subdiaconus dimittit eam cum lecturus eſt Epiſtolam, quam legit in Alba; & ea finita, oſculataque Celebrantis manu Planetam reſumit,ut prius. *Rubr. gener. Miſſ. tit.* 19. *n.* 6. Vide Merat. *t.* 1. *in Gavant. part.* 4. *tit.* 1. *n.* 4. Teſte Joanne Alcozer in ſuo Cæremoniali. Sacra Rit. Congregatio conceſſit inſignioribus Regularium Eccleſiis uſum Planetarum complicatarum; Et ex una *Caliguritana* 23. Martii 1631. habetur, in Eccleſiis etiam Parochialibus poſſe adhiberi tempore Quadrageſimæ, & Adventus Planetas plicatas: apud Meratum *ind. decr. Miſſ. n.* 247. Eccleſias autem Parochiales intellige non inferiores; uti colligitur ex ſequenti Decreto apud eumdem Meratum l. cit. *n.* 731. *Rubrica concedit uſum Planetarum complicatarum ante pectus Diaconis, & Subdiaconis miniſtrantibus in Miſſa ſolemni in Cathedralibus, & præcipuis Eccleſiis in diebus jejuniorum, cum limitatione, ut ibi: in minoribus vero Eccleſiis Miniſtris prædictis dat tantum uſum Albæ cum Manipulo Subdiacono; & cum Stola, & Manipulo Diacono*. S. R. C. 13. Junii 1684. in *Angenopolitana*. Subditque Meratus ipſe, ex hoc ſequi, quod in Eccleſiis non inſignibus Regularium, & Monialium & in parvis Eccleſiis ſæcularibus etiam Parochialibus non concedatur uſus Planetarum complicatarum. Videatur idem *in par.* 4. *tit.* 1. *n.* 4.

7 A Dominica I. Adventus uſque ad Vigiliam Nat. poſt Orationem diei dicitur Oratio: *Deus, qui de Beatæ Mariæ*: & 3. *Eccleſiæ tuæ*: vel *Deus omnium fidelium*. Si autem facienda ſit Commemoratio alicujus feſti ſimplicis occurrentis; poſt Orationem diei dicitur Oratio de Sancto; & tertia de S. Maria, ut ſupra. *Rubr. Miſſ. in Dom. I. Advent.* quæ terminatur: *per eumdem Dominum* juxta Rubr. gen. Miſſ. *tit.* 9. *n.* 17. Similiter Oratio ſecreta, & Poſtcommunio.

In Dominicis Adventus occurrentibus infra Octavas dicuntur duæ tantum Orationes, una de Dominica, altera de die infra Octavam; niſi occurrat Commemoratio Simplicis, aut alterius diei infra aliam Octavam: tunc enim dicetur tertia Oratio de ſe-

festo simplici, vel de alia Octava inferioris dignitatis.

Infra hebdomadas Adventus, quando dicitur Missa de festo Semiduplici, secunda Oratio erit de Adventu, tertia de S. Maria, ut supra; quæ tamen omittitur, si facienda sit aliqua Commemoratio, puta S. Simplicis occurrentis. Merat. *par.* 1. *tit.* 9. *n.* 5. Infra Octavam vero Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis in Missa de die infra Octavam ejusdem festi tertia Oratio erit de Spiritu Sancto: nisi facienda sit alia Commemoratio ut dictum est, & notavimus tr. 1. 8. Dec. art. 2. sect. 2. n. 20. Si tamen infra hebdomadas Adventus dicatur Missa de festo duplici, post Orationem festi dicitur Oratio tantum de feria Adventus. Porro de feria Adventus semper fit Commemoratio, quodcumque festum occurrat, uti supra n. 1. notavimus. Oratio autem feriæ est eadem, quæ dicta fuit in Dominica præcedenti: nisi sit quatuor tempora, in quibus habetur Oratio propria. Vide dicta tr. 1. in Septembr. par. 1. sect. 5. subs. 2. §. 1. n. 17. Si autem occurrat Commemoratio diei infra Oct. in festo duplici, vel semiduplici 2. Oratio erit de Octava 3. de feria. Quod si occurrat commem. simplicis fit post commemorationem feriæ.

In Missa Vigiliæ 2. Oratio de feria Adventus. 3. de S. Maria: *Deus qui*; ut supra, nisi occurrat festum simplex, quia tunc de eo erit tertia Oratio: quod accidit in Vigilia S. Andreæ Ap. quando de ea fit 29. Novembr. intra Adventum. Si autem fit feria 2. vide dicta 29. Novembr. n. 10. & die 20. Decembr. n. 5.

8 Quæres hic: Si in Vigilia infra Adventum occurrat alicubi festum novem lectionum, quo ordine in Missa de festo dicendæ sint Orationes de Adventu, & Vigilia?

℟. ex Gavanto *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 3. *n.* 4. *lit. m.* quem laudat Cavaler. *to.* 2. *c.* 15. *Comment. in decret.* 4. *n.* 9. cohæretque Meratus *tom.* 1. *in Gavant. par.* 4. *tit.* 1. *n.* 5. Oratio de Adventu dicenda est ante Orationem Vigiliæ; quia licet de Missa Vigiliæ alius sit ordo, in Missa tamen alia, dignior est Oratio, quæ dicitur in Officio; & eruitur ex festo S. Leonis 28. Junii, in cujus Missa Oratio de Vigilia dicitur post Orationem de die infra Octavam S. Joannis Baptistæ, licet si dictum festum minime occurreret, Missa Vigiliæ præferretur Missæ de Octava: & de facto præfertur, quando ratione Dominicæ Vigilia anticipatur in Sabbato.

In Missa Votiva, quæ celebrari aliquando potest infra Octavam in Adventu, Quadragesima, Quatuor temporibus, Vigiliis, & secunda Rogationum, prima Oratio erit de Missa, secunda de Octava, tertia de feria, & non dicitur Evangelium feriæ in fine, sed S. Joannis: In principio. *S. R. C.* 23. *Junii* 1736. apud Merat. *ind. decret. Miss. n.* 689. At vero *In Missis Votivis solemnibus, quæ dicuntur pro re gravi, vel ob occursum festi solemnis in aliam diem transferendi; etsi unica tantum cantatur Missa, unica tantum Oratio dicenda est*. S. R. C. 29. Januar. 1752. in una Ordin. Carmelit. excalceat. Provinc. Polon. ad 9. dub. apud Caval. *to.* 5. *in collect. recentior. decretor.* Confer dicenda lib. 4. par. 1. c. 4. n. 18. *Tolerari potest Missa Votiva cantata B. M. V. toto tempore Adventus, ut in Polonia, exceptis solemnioribus festivitatibus: dummodo cante-*

tatur sine Symbolo, *etiamsi Missa occurrens illud exigat*, *& solum cum* Gloria in excelsis *in Sabbatis*, *& infra Octavam ejusdem B. V. non omissa tamen Missa Conventuali*. S. R. C. 22. Aug. 1744. in Cracovien. in opere Merati *in 2. append. decret. Miss. nu.* 894. Confer alterum decretum infra dandum n. 10. *Exceptis solemnioribus festivitatibus*: confer dicta tr. 1. l. 1. c. 2. fine & lib. 3. 11. Decembr. n. 3. *Dummodo cantetur sine Symbolo &c.* iterum confer dicta cit. n. 3. & notandum, quod S. R. C. interrogata. *An servari possit asserta consuetudo pulsandi Organum tempore Quadragesimæ*, *Adventus*, *& Vigiliarum in Missis votivis B. M. V. quæ singulis Sabbatis solemniter celebrantur*, *& in ejusdem Litaniis*, *quæ post Vesperas cantantur?* Respondit: affirmative; *& amplius*: S. R. C. 14. April. 1753. in Conimbricensi ad 4 dub. apud Caval. *to.* 5. *in Collect. recentior. decretor.*, & in opere Merati *in 2. append. decret. Miss. n.* 953.

10 *Missa Conventualis de feria in Quadragesima*, *& Adventu nullo modo potest omitti*, *quando in eis etiam cadet festum alicujus Sancti*, *non obstante contraria consuetudine*. S. R. C. 24. Novembr. 1635. in Gallien. Apud Merat. *ind. decret. Miss. n.* 278. Confer dicta tr. 1. l. 1. c. 2. n. 13. Occurrente itaque Vigilia in feriis Adventus, si fiat de festo novem Lectionum, cantandæ erunt duæ Missæ in Cathedralibus, & Collegiatis; de festo videlicet, atque Vigilia: perinde ac fit in simili casu temporibus aliis, sicut eruitur ex Rubr. 3. Miss. n. 4. & Rubr. 7. n. 2. ut observat Cavaler. *to.* 2. *c.* 15. *Comment. in decret.* 4. *n.* 9. At vero *In Dominicis Adventus*, *& Quadragesimæ*, *in quibus fit de Duplici primæ Classis*; *& sunt cantandæ duæ Missæ*. S. R. C. 5. Julii 1698. in Collen. apud Merat. *ind. decret. Miss. n.* 528. Sed in Cathedralibus, & Collegiatis cantabitur unica Missa de festo 1. Classis, cum Commemoratione Dominicæ 2. Classis. Confer dicta *tr.* 1. *l.* 2. in Dominica n. 50. & Merati *t.* 1. *par.* 3. *tit.* 11. *n.* 4. *decr.* 17.

In Sabbatis Adventus tempore occurrentibus, non impeditis Missa propria festi novem Lectionum, vel Vigiliæ, aut feriæ quatuor temporum; licet Officium fiat de S. Maria in Sabbato, dicitur tamen Missa principalis, seu Conventualis *Rorate*. Votiva B. Mariæ tempore Adventus, cum *Gloria in excelsis*: quia est Sabbatum sine *Credo*; secunda Or. de Adventu, & tertia de Spiritu S. vel festo simplici, si occurrat: Præfatio de B. V. *Et te in veneratione*. In fine Missæ: *Ite Missa est*, & Evangel. S. Joan. Col. param. Celebrantis, & Ministrorum, nec non Altaris alb. tempore Missæ Solemnis: Si autem fuerint quatuor tempora, vel Vigilia, tunc etiam Missa Conventualis erit de feriis prædictis, vel de Vigilia in paramentis violaceis. *Rubr. Gen. Miss. tit.* 3. *n.* 1. *& tit.* 4. *n.* 2. *Meratus to.* 1. *part.* 1. *tit.* 4. *n.* 1.

Eodem casu, quo Missa principalis, seu Conventualis in Choro est de S. Maria, etiam Missæ privatæ convenienter dici poterunt de eadem ut supra: quemadmodum observat Gavant. *par.* 1. *tit.* 4. *n.* 2. Meratus *ibi n.* 2. *& par.* 4. *tit.* 1. *n.* 5. nisi quod Antipendii, seu Palii altariis color erit tempori conveniens violaceus, etsi paramentorum Celebrantis debeat esse albus præfatæ Missæ conformis; ut idem Meratus docet; Confer dicta tr. 1. 2. Novembr. n. 81.

Præ-

Præfata Missa de S. Maria, cum non concordet Officio, est Votiva, in eo sensu minus rigoroso, quo Missæ Votivæ nuncupari solent, quæ non concordant Officio occurrenti. Profecto Missæ Votivæ communiter non conveniunt Officio; attamen ut celebranda in Choro ex præcepto Rubricæ; non est votiva in eo proprio sensu, quo Missæ Votivæ proprie vocantur, quæ non conformes Officio legantur simpliciter ex voto, seu devotione, & arbitrio Celebrantis, vel alterius petentis. Vide dicta tr. 1. l. 2. in Sabbato n. 40. versu *Profecto Missæ Votivæ*. Hæc igitur Missa proprie non est votiva, saltem pro Choro, ut observat Gavant. *par.* 1. *tit.* 4. *nu.* 2. consentitque Meratus *ibi. n.* 3. & eadem parte 1. *in Præliminar. nu.* 56. docens: hanc Missam, similemque non esse stricte, sed late votivam, eo quod occurrenti non conformis Officio celebranda sit ex voto, seu devotione Ecclesiæ erga Beatissimam Virginem.

11 Nota hic: Ecclesia, præscribendo, ut in Sabbatis infra Adventum dicatur Missa principalis de Sancta Maria cum Commemoratione de Adventu; toto etiam Adventus tempore orationem de S. Maria quotidie in Missa recitari jubendo; & in Antiphonis Officii divini, & Canonici ad *Magnificat*, & *ad Benedictus* Mariæ præconia canendo; hoc item eodem Adventus tempore festum Conceptionis ejusdem Beatissimæ Virginis cum Octava solemniter celebrando; per hæc evidenter suis insinuare fidelibus, ut hisce diebus Mariam impensius venerentur, frequentius laudent, fidentius invocent: Quod fideles utique præstant. Profecto, si, ut cap. 1. nu. 4. notavimus, totum Adventus Sacri tempus dici potest, ad excipiendum advenientem Christum, præparatio: quæ melior nasciturο Domino præparatio, quam ad ipsius dilectissimam Genitricem accurrere? cujus gloriosis meritis, ac precibus sperare valeamus nasciturum Salvatorem per gratiam in cordibus nostris; ut bene observat Benedictus Plazza *devotion. vindic. par.* 2. *c.* 8. *n.* 22.

Huc facit sequens S. R. C. Decretum: *Cum in Regno Poloniæ cum maxima solemnitate, & concursu populi cantetur ab immemorabili tempore in Adventu Domini singulis diebus Missa votiva de Beata Virgine Maria, quæ vocatur*, Rorate. *Quæritur: utrum hæc Missa censenda sit solemnis ratione concursus populi, & pro re gravi instituta a Synodo Provinciali Regni Poloniæ 1628. a SS. Domino Nostro Paulo V. approbata?* Responsum fuit: *Missa* Rorate, *etsi solemniter decantetur in Adventu; non est tamen recensenda inter Missas Votivas pro re gravi, vel pro publica causa, sed haberi dumtaxat poterit, ut mera populi devotio*. S. R. C. 29. Januar. 1752. in una Ordin. Carmelit. Excalceat. Provinc. Polon. ad 6. dub. apud Caval. *to.* 5. *in Collect. recentior. decretor.* Confer aliud decretum in *Cracovien.* supra datum n. 9.

In feriis secundis Adventus, quoad 12
celebrationem Missæ Conventualis pro Defunctis in genere, vel quoad solam Commemorationem de iisdem: servetur Rubrica gener. Miss. *tit.* 5. *n.* 2. & videri potest Cavaler. *to.* 3. *c.* 8. *Comment. in Decret.* 1. *n.* 15. & recolantur dicta cap. præcedenti a n. 15.

In Adventu Missa Conventualis de 13
Tempore debet celebrari post Nonam. *Rubr. gen. Miss. tit.* 15. *n.* 2. Quocirca notetur sequens Decretum: *Quadra-*

dragesima, *Adventus*, *& Vigiliarum temporibus*, *nec non in diebus Rogationum*, *occurrente aliquo festo duplici*, *vel semiduplici*, *non licet post Primam celebrare Missam prædictarum feriarum*, *sed servandæ sunt Rubricæ*, *quæ præscribunt post Nonam*. S. R. C. 22. Januar. 1701. in una Camaldulensium Montis Coronæ. Apud Merat. *ind. decr. Miss. n.* 548., & confirmatum fuit 19. Januarii 1743. in altera eorumdem Camaldul. Mont. Cor. ut in opere ejusdem Merati in 2. *append. Decret. Miss. n.* 868. Pro Missis Conventualibus videantur dicenda lib. 4. par. 1. c. 4. q. 1. & duabus sequ. & videri etiam possunt dicta tr. 1. lib. 1. c. 2. qu. 5. & sequentibus interrogat. Si præter Missam Conventualem celebretur alia Missa solemnis de aliquo festo solemni, vid. dicenda in feria quarta post Dom. Pentecost. art. 2. n. 4.

14 In Choro in Missa solemni, seu Conventuali genuflectitur ab iis, qui non sunt Prælati ad Confessionem cum suo Psalmo. In Missis autem feriarum Adventus (& in quibusdam aliis suis locis notatis, & notandis,) genuflectunt omnes etiam ad Orationes, & dicto per celebrantem *Sanctus*, usque ad *Pax Domini*: & ad Orationes post Communionem. *Rubr. gener. Miss. tit.* 17. *n.* 5.

15 Tempus Adventus, ut cap. præcedenti notavimus, partim est lætitiæ, partim vero mœroris. Est tempus lætitiæ, ut repræsentat primum Adventum Christi, ad vivificandum, seu salvandum Mundum; unde spem generat. Est autem tempus mœroris, ut significat futurum secundum Adventum ejusdem ad judicandum Orbem terræ; unde timorem incutit. Vide Gavant. *in Rubr. Miss. part.* 4. *tit.* 1. *n.* 4. Benedict. XIV. *to.* 1. *Notificat.* 11. *n.* 9. & recole dicta cap. præcedenti n. 10.

In Missis ferialibus Adventus *Alleluja* tacetur, quia feriæ Adventus sunt quasi Vigiliæ festivitatis Natalis Domini, & in iisdem erat jejunium, uti videbimus cap. sequ. Quare sicut in Vigiliis, aliisque jejuniorum diebus (quibusdam exceptis. Vide dicenda in Sab. post Dom. Pentecost. n. 5.) ex vulgato Alcuino *de divin. Offic. cap. de Parasceve:* omittimus *Alleluja*, quod festivitatem indicat, & exultationem, ita & omittitur in ferialibus Missis Adventus. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 14. Idem vero *Alleluja* dicitur in Dominicis, prout Adventus ex parte est lætitiæ propter primum Adventum Domini.

Tempore Adventus in Missis de tempore, etiam in Dominicis tacetur hymnus Angelicus, seu *Gloria in Excelsis:* eo quod pertineat ad Nativitatem Domini, quæ tempore hoc repræsentative expectatur. Item quia Adventus significat illud tempus, quo expectabatur gaudium pacis: & illud, quo soliciti præstolamur consummationem nostræ salutis. Rursus quia major est gloria Christi in Ecclesia tempore novi Testamenti, quam fuerit in veteri, quod in figura est Adventus. Insuper tacetur, ut nocte Nativitatis, in qua primum fuit ab Angelis decantatus, Luc. 2. 14. (nimirum quoad verba priora :) quasi Canticum novum, & inauditum, devotius, & avidius decantetur; (unde est, qui tradat recitari ceptum in Missa tantum Nativitatis Domini: vide Merat. *to.* 1. *par.* 1. *tit.* 8. *n.* 8. *& 9. & par.* 4. *tit.* 3. *n.* 6. Cavaler. *to.* 5. *c.* 9. *n.* 5.) Ita quo ad hæc sentiunt

ftunt Hugo Victor. *de Observat. Miss. lib.* 3. *c.* 4. Amalar. *de Eccles. Offic. l.* 3. *c.* 40. *fin. Rupert. de Divin. Offic. l.* 3. *c.* 2. *fin.* Honor. in Gem. *l.* 3. *init.* Microlog. *c.* 30. & 46. Durandus *in Ration. lib.* 6. *c.* 2. *n.* 5. Radulph. *l. de Canoni observat. prop.* 16. *init.*

Non dicitur : *Ite Missa est* : sed *Benedicamus Domino* : ad significandam mæstitiam temporis hujus; ut interpretatur Micrologus *de Eccl. Observat. c.* 46. & Cardinalis Bellarminus *t.* 3. *Controvers. lib.* 6. *de Missa c.* 27. *Videtur enim* , (ait Bellarminus) *nescio quid lugubre præseferre* , *quod non publica denuntiatur dimissio*, *sed unusquisque per se discedit*. Aliam rationem assignabimus l. 4. par. 1. c. 4. nu. 6. Dicitur autem facie versa ad altare . *Rubr. gen. Miss. tit.* 13. *n.* 1. & *de Rit. celebr. tit.* 11. *n.* 1. *fine* : quia celebrans hortatur populum , ut secum uniatur ad benedicendum Dominum , qui peculiari modo adest super altare : Biel allegatus a Benedicto XIV. *de Miss. sect.* 1. *c.* 23. *tit.* 2. *sub initium* , & cum Micrologo , & Gavanto Meratus *to.* 1. *par.* 2. *tit.* 11. *n.* 5.

Sacrorum Paramentorum color in Officio , & Missa de tempore est violaceus , prout Adventus tempus est mœroris , cui congruit color hujusmodi . Vide dicta tr. 1. l. 3. 2. Februar. art. 3. §. 2. nu. 18. & die 23. mensis ejusdem n. 19.

Ideoque a Sacris Ministris non adhibentur Dalmaticæ, quæ solemnitatem indicant, & lætitiam, uti docet Hugo Victor *de Observat. Miss. lib.* 3. *c.* 4. & colligitur ex *C. de jejunio* 3. *dist.* 76. ubi sic legitur : *Et tunc* (in Vigilia Pentecostes, in Missa solemni) *propter solemnitatem Spiritus Sancti* , *Diaconi Dalmaticis induantur* . Idem significat Amalarius *de Eccl. Offic. l.* 3. *c.* 40. *prop. finem* , & Micrologi Auctor *cit. c.* 46. *fine* . Porro Dalmatica fuit olim Vestis Imperatorum & Regum : ex institutione autem S. Sylvestri Papæ ea uti cœperunt Diaconi Ecclesiæ Romanæ; deinde vero concessa est etiam Subdiaconis ; videatur Baronius *in not. Martyrolog. Rom. sub* 31. *Maji in S. Paschas. Diacon.* ubi breviter , & erudite scribit de hac re .

Igitur in feriis, & Dominicis Adventus (excepta Missa Dom. tertiæ, & Vigiliæ Nativitatis , ut supra dictum est): Ministri non utuntur Dalmaticis, seu Dalmatica , & Tunicella ob rationem explicatam , & aliam , quam indicat Honorius *in Gem. l.* 3. *initio*. Depositis autem propriis ornamentis, assumunt Vestes Sacerdotales , nempe Planetas , seu Casulas : *Quod neminem movere debet : Non enim sic utuntur Casulis Subdiaconus*, *aut Diaconus* , *ut in ipsis legant* , *vel ministrent ; sed lecturi* , *aut ministraturi* , *illas exuunt : manifeste profitentes* , *illam suam non esse Vestem* , *nec propter suum ordinem sibi debitam* , *sed propter Dominicæ* , *vel alicujus festi reverentiam se accipere accomodatam* , *ut inopem* , *atque indecentem consolentur expoliationem* . Verba sunt Ruperti Ab. *de Divin. Offic. lib.* 3. *c.* 2. *fine* . Similiter hanc cæremoniam , seu Ritum hujusmodi interpretantur alii Ecclesiasticorum Rituum , & Cæremoniarum Interpretes , quibuscum sentit Benedictus XIV. *to.* 1. *Notific.* 11. *nu.* 9. *fine* ; qui etiam de Sacrif. Missæ *lib.* 1. *c.* 8. *n.* 10. & 11. ex aliis tradit : veterem Planetam fuisse Vestem , quæ a Collo ad pedes usque Sacerdotem tegebat , & brachia , manusque involvebat ita , ut eam qui adhibere voluisset , oportuerit , utrinque su-

fustolere, vel fibula subligare. Jam vero ubi Diaconus, & Subdiaconus induebant Planetam hujusmodi, ut ministrando essent expeditiores, oportebat, eamdem esse in anteriori parte plicatam: indeque morem hunc ortum esse, ut in Adventu, Quadragesima aliisque diebus a Rubrica signatis, cum Diaconus, & Subdiaconus Sacerdoti sacra Mysteria celebranti ministrantes utuntur Planeta, eamdem habeant in anteriori parte plicatam: quamvis jam sit Planetæ forma mutata. Videri etiam potest Meratus *to. 1. in Gavant. par. 2. tit. 1. n. 32. & par. 4. tit. 1. n. 4.*

CAPUT IV.

De Jejunio, & Abstinentia Adventus.

1 Qu. Utrum in Adventu sit obligatio jejunandi? Dubium oritur ex eo, quod videamus passim familias Regularium prædicto tempore jejunium, & abstinentiam custodire. Olim etiam Romanos Adventus tempore jejunasse, habemus ex Radulpho Tungrensi *lib. de Observat. Canon. proposit. 16. initio*; ex Epistola Nicolai I. ad Consulta Bulgaror. & ex Innocentio III. in C. Consilium: *De Observat. Jejun.* Idem jejunium servasse Turonenses, constat ex Gregorio Turon. *lib. 10. hist. c. 31.* In Concilio Turonensi II. celebrato an. 567. Canon. 13. edicitur, ut Monachi juxta antiqua statuta, *in Decembri usque ad Natalem Domini omni die jejunent*. Integra etiam Quadragesima a nonnullis Monachis ante Natale Domini, præter illam fidelibus cunctis ante Pascha communem, jam olim exigebatur, in qua similiter atque in illa perfectum jejunium in sola Dominica juxta morem Ecclesiæ, solvebatur; quamvis & in ipsa Dominica carnium abstinentiam custodirent, ut refert Theophilus Raynaudus *tom. 15. par. 1. sect. 3. pu. 3. de elect. Sanctor. n. 31. initio*. Qui etiam *to. 10. tract. de Rosa c. 7.* ubi *de plurib. Quadragesimis* & iterum *tract. de Gladio sect. 3. §. 5.* meminerat Quadragesimæ ante Natale Domini, ab ipsis Græcis servatæ cum jejunio. Item Rabanus Maurus *Instit. Cleric. lib. 2. c. 22.* scribit: ultra Quadragesimam celebratam ante Pascha, a Magistris Ecclesiæ constitutum fuisse, in Adventu fieri jejunium quadragesimale; quod etiam vocat universale. Honorius in *Gemma lib. 3. c. 151. fine* ait: quod sicut tota Ecclesia in Vere ante Pascha Quadragesimam jejunat: ita pleraque multitudo in hyeme ante Nativitatem Domini quadragesimam observat. Joannes Beleth *de div. Offic. c. 65.* & Durand. *in Rat. div. Offic. lib. 1. c. 9. n. 8.* referunt Ecclesiam præter majorem Quadragesimam instituisse olim alteram Quadragesimam ante Natale Domini: quæ communiter vocabatur S. Martini, & durabat usque ad Natale: quam tamen propter hominum fragilitatem, dicunt, redactam fuisse ad tres hebdomadas Adventus. Et rursus Durand. *l. 6. c. 2. n. 6.* scribit: in Adventu esse jejunium; Et iterum eodem *lib. 6. c. 7. n. 18.* dicit in Adventu continuum esse jejunium. Rursus Joannes Beleth *c. 11.* circa medium affirmat: in Adventu quasi continuum jejunium observari debere. Concilium vero Matisconense I. an. 581. coactum, sancivit, can. 9. *Ut a feria S. Martini usque ad Natale Domini secunda, quarta, & sexta Sabbati jejunetur.*

2 ℞. His tamen non obstantibus, in Adventu nulla est universalis obligatio jejunandi præter ordinarias Vigilias occurrentes, & jejunium Quatuor Temporum hyemalium in ipso occurrentium. Ita Azorius *Instit. Moral. par.* 1. *l.* 7. *c.* 16. *q.* 3. Filliuc. *to.* 2. *tr.* 27. *par.* 2. *c.* 5. *qu.* 10. *nu.* 102. Fagund. *in* 4. *præcep. Eccl. l.* 1. *c.* 6. *n.* 9. Raynaud. *to.* 10. *tract. de Gladio sect.* 3. §. 5. Sylvester V. *Jejunium qu.* 1. *n.* 5. *fine*, qui dicit, hanc esse communem opinionem Doctorum; & constat ex ipsa praxi, quam non reprehendit Ecclesia.

3 Ad illa vero antiquæ disciplinæ Monumenta superius allegata, respondetur; olim fuisse quidem Jejunium, cujus congruentem rationem assignat Rabanus l. cit. dicens: *Congrua itaque dispositione a Magistris Ecclesiæ hoc loco jejunium quadragesimale fieri constitutum est, ut ante diem Natalis Domini jejunio, & abstinentia nos metipsos castigemus; quatenus venientem Redemptorem digna conversatione suscipere possimus*. Dicit etiam Gavant. *in Rubr. Miss. p.* 4. *tit.* 14. *lit. X.* celebratum fuisse, seu celebrari jejunium in Adventu, ad repræsentandum mœrorem Sanctorum Patrum expectantium Messiam.

Originem hujusmodi disciplinæ superius laudato Concilio Matisconensi I. tribuit Marcus Battaglini Episcopus Nucerinus *histor. univers. Concil. t.* 1. ubi de Concil. Matisc. n. 1. fine. Alii vero Scriptores graves antiquiorem tradunt usum prædicti jejunii; videlicet manasse, dicunt ex institutione S. Perpetui Episcopi Turonensis, qui anno 482. sedebat; Confer dicta superius n. 1. ex Concilio Turonensi II. Laudatus itaque Sanctus Episcopus, teste Gregorio Turon. *lib.* 10. *hist. c.* 32. jejunium a festo S. Martini ad Nativitatem Domini instituit, vel singulis diebus celebrandum; ut habet Gavantus *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 15. *n.* 2. *fine*, vel ter in unaquaque hebdomada; videlicet feria secunda, quarta, & sexta: ut scribunt Baronius ad an. Chr. 582. n. 11. & 12. & Raynaudus *to.* 7. *tract. de O. Parasceυ. prælud.* 3. §. 6. & *to.* 10. *tract. de Gladio sect.* 3. §. 5. Qui quidem testantur, ex eo deinde usu triduani qualibet hebdomada jejunii per tempus prædictum ante Natale Domini a S. Perpetuo inter suos Turonenses inducto, manasse, ut plerique fidelium integrum Adventum non interpolatis, sed continuis jejuniis observarent. Idem replicat Raynaudus eodem *tom.* 10. *tr. de Rosa c.* 7. ubi *de plurib. Quadrages.*

Nostra tamen Ætate hoc jejunium disparuit, inquit Fagundez ubi supra, & in desuetudinem abiit; & quævis de eo lata lex eviguit, ait Raynaudus *to.* 10. *tr. de Gladio l. cit.* Sed solum apud Monachos, & Religiosos, nec quidem apud omnes mansit: qui partim ex propriis statutis, partim usu, & consuetudine id retinuerunt; ita Azorius, & modo laudati Auctores *l. l. cit.* Et in specie Fratres Ordinis Sancti Francisci Minores jejunant a festo omnium Sanctorum, usque ad Nativitatem Domini, ex sua ipsorum Regula, cujus meminit Caramuel *Theol. regul. par.* 6. *c.* 3. *num.* 1984. Fratres autem Tertii Ordinis S. Francisci viventes in Communi, jejunant quotidie a festo B. Martini usque ad Nativitatem Domini ex sua ipsorum Regula, cujus etiam mentionem facit idem Caramuel *par.* 7. *c.* 3. *n.* 2011.

An

An autem possit comedere carnes, in Dominicis occurrentibus in Adventu, qui vovit celebrare Adventum, pro ut communiter celebrant Monachi, seu multæ familiæ Regularium? Examinavimus tr. 1. lib. 2. in Dominica art. 9. qu. 8. n. 96.

CAPUT V.

De Prohibitione Solemnitatis Nuptiarum.

1 CONCILIUM Ilardense sub annum quingentesimum quadragesimum apud Hispanos celebratum, ad Adventus Domini tempus religiosius observandum, præscripsit intermitti celebrationem solemnem Nuptiarum per hoc temporis spatium, quod ab Adventu Domini ad Epiphaniam usque decurrit: seu usque ad mediam noctem inclusive diei Epiphaniæ; & refertur *C. Non oportet* 10. *dist.* 4. *de pœnit.* Id confirmavit Tridentinum *sess.* 24. *c.* 10. *de Reform. Matrim.*

Prohibentur autem *Solemnitates* Nuptiarum, non simpliciter Nuptiæ jure communi: ut docent Canonistæ, ac Theologi, & patebit ex infra dicendis. In his solemnitatibus primum occupat locum Benedictio solemnis, deinde solemnis Sponsæ in domum Sponsi traductio; solemniora convivia, & tripudia ec. Rit. Rom. infra allegandum; Busemb. *lib.* 6. *par.* 3. *cap.* 3. *dub.* 1. §. *Dicitur* II. Dixi solemnitatem Nuptiarum; non simpliciter Nuptias prohiberi *jure communi:* quia, ut infra dicemus, alicubi Nuptiæ etiam simpliciter prohibentur temporibus, quibus ex jure communi sola earum solemnitas interdicitur.

Calvinus, & Kemnitius apud Bellarminum *to.* 3. *de Matrim. c.* 1. reprehendunt Ecclesiam, eo, quod observet tempora Matrimonii contrahendi, sicut & certas cæremonias, & benedictionem in eo contrahendo. Sed damnantur a Tridentino Can. 11 *Si quis dixerit: prohibitionem Solemnitatis Nuptiarum certis anni temporibus, superstitionem esse tyrannicam ab Ethnicorum superstitione profectam; aut Benedictiones, & alias Cæremonias, quibus Ecclesia in illis utitur, damnaverit; anathema sit.* 2

Porro Adventus tempore interdicuntur solemnitates Nuptiarum, ad illud religiosius observandum, ut supra indicavimus; hoc etiam tempus esse aliqua ratione mœroris, notavimus c. 2. n. 10. Item tempus esse præparationis ad Nuptias Agni: hoc est ad Adventum Domini nostri Jesu Christi, observavimus c. 1. nu. 4. Alias quasdam ex aliis rationes indicabimus l. 4. p. 1. c. 7. n. 1.

Prohibitionem Solemnitatis Nuptiarum pro tempore Adventus aliqui volunt, incipere a Vesperis in Sabbato. Diana vero cum pluribus aliis tenet, incipere ab ipsa Dominica prima; vide eumdem *to.* 2. *edit. coord. tr.* 6. *n.* 103. 104. Nec dissentit, si sit consuetudo, La-Cr. *l.* 6. *p.* 3. *q.* 64. §. 10. Hanc etiam posteriorem sententiam vocat communem, & sequitur Bened. XIV. *to.* 1. *Notif.* 12. *n.* 9. eamdem esse fortasse probabiliorem existimat Caval. *tom.* 4. *c.* 14. *Comment. in decr.* 22. *n.* 2. 3

Putant nonnulli, hoc præceptum non obligare sub gravi; sed oppositum tenendum est cum S. Anton. Sot. Sanch. Aversa, & aliis apud La-Cr. *l. cit.* §. 9. quia est de re gravi. Adde, hoc præceptum connume- 4

rari iter vulgaria Ecclesiæ præcepta, quæ omnia obligare sub gravi, satis notum est. Putant quidem Sanch. Villal. Diana, & alii, non esse hanc gravem obligationem quoad abstinendum a Conviviis, aliisque lætitiæ signis: sed contradicit cum Pont. & Aversa La-Cr. *cit.* §. *9.* dicens: quod quamvis possit in hoc, ex levitate materiæ, tantum venialiter peccari, aut etiam nullo modo, si ista sint privata; attamen si adhibeantur publicæ pompæ, saltationes ec. peccari posset mortaliter: quia si secundum communem sententiam, mortale est, tempore hoc vetito, sacram Benedictionem solemniter adhibere (Vide Caval. *to.* 4. *c.* 15. *Comment. in decr.* 4. *n.* 3.) multo magis videri debet mortale, sæculares usurpare pompas publicas, cum hæ magis dedeceant tempus sacrum, & avocent a Divinis. Porro prohibita *Solemnitas Nuptiarum* in Rituali Romano sic explicatur: *ut Nuptias benedicere, Sponsam traducere, nuptialia celebrare convivia &c.*

5 Fagnanus *in Cap. Capellanus. De feriis a n.* 8. contendit, sacris temporibus prohiberi etiam privatam deductionem Sponsæ ad domum Sponsi; itemque consummationem Matrimonii. Sed contradicit communis, teste La-Cr. §. 11. & quoad deductionem Sponsæ adest etiam declaratio S. C. C. statim alleganda. Profecto Canones loquuntur de sola benedictione nuptiali, solemni traductione Sponsæ, publicis lætitiis &c. Ex licita autem cohabitatione Sponsæ cum sponso facile est arguere licitum iisdem fieri usum Matrimonii. Vide Caval. *cit. c.* 14. *in Od.* 22. *n.* 5. *&* 6. *& c.* 15. *Comment. in decr.* 1. *n.* 6. Adde quod si novis Conjugatis prohiberetur Copula, etiam non liceret aliis Conjugatis. Hinc addit Pignatel. apud La-Cr. l. cit. declarationes, quæ adducuntur in contrarium, vel non esse authenticas, vel datas esse propter particulares consuetudines in certis locis. Canones item antiquos, animadvertit Caval. *l. cit. n.* 6. accipiendos de mero consilio.

Ex his infert Gobbat apud eumdem La-Cr. Parochum non agere contra ullum jus, si tempore Adventus, vel Quadragesimæ assistat Matrimonio non solemni, dilatis Benedictionibus in aliud tempus; nisi obstet alicubi consuetudo: nam notat Taberna, teste eodem La-Cr. & Caval. *in supra cit. d.* 22. *n.* 4. & significatur in decreto, quod mox describemus; jure particularium aliquarum Ecclesiarum non permitti in Adventu Matrimonium, etiam non solemnizatum, nisi adsit causa specialis, & licentia Ordinarii: sine qua erit omnino quidem validum, sed illicitum. Habita autem facultate contrahendi Matrimonium, ibidem simul intelligitur permissa, atque adeo licita deductio Sponsæ in domum viri, attamen privata; ut declaravit S. C. Concilii in decreto tenoris sequentis: *Nonnulli Parochi pro sua, & Matrimonia contrahentium quiete, supplicant declarari: An concessa per Episcopum licentia contrahendi Matrimonium temporibus a Sacro Concilio vetitis in iis locis, in quibus dispositio ejusdem Concilii ad ipsum quoque Matrimonii contractum reperitur a consuetudine extensa; intelligatur permissa traductio Sponsæ, seu Uxoris ad domum viri? Resp. affirmative, dummodo traductio fiat absque solemnitate.* S. C. Concilii 10. Junii 1684.

1684. apud Cavaller. *tom.* 4. *cap.* 14. *d.* 22.

6 Parochus autem solemniter celebrans Matrimonium temporibus ab Ecclesia prohibitis, potest ab Episcopo puniri pœna aibitraria, ex declar. S. C. 3. Decembr. 1644. apud Pignatel. *to.* 1. *conf.* 287.

7 Episcopum dispensare posse in præcepto certis temporibus prohibente solemnitatem Nuptiarum, aliqui negant; eo quod sit lex Superioris. Alii affirmant, quia non reservatur Papæ; idque admittunt Sanch. & Aversa apud La-Cr. §. 12. ex causa urgente, quæ rata erit, si non possit recurri ad Papam.

8 Denique quidam apud La Cr. *c. l.* 6. *p.* 3. *qu.* 67. §. 2. volunt; peccari mortaliter, si Matrimonium consummetur ante Benedictionem Nuptiarum, & quidem secundum S. Anton. toties, quoties illud consummabitur. Verum, quod non sit mortale, convenire Doctores, testatur Caval. *to.* 4. *c.* 15. *Comment. in decr.* 1. *nu.* 7. Sed & Navarrus, Sanch. Pont. Laym., quos citat, & sequitur La-Cr. tamquam probabilius sustinent, in hoc nullum esse peccatum: quia nullibi invenitur præceptum, & Tridentinum *s.ss.* 24 *de reform. Matrim.* tantum *hortatur*, ut Conjuges ante Benedictionem in eadem domo non cohabitent.

9 An autem temporibus, quibus prohibentur solemnitates Nuptiarum, sit licita Benedictio privata, seu non solemnis? accedente Episcopi dispensatione, licitam putat Cavalerius, qui videri potest *to.* 4. *c.* 15. *de Bene dict. Nuptiar. Comment. in decr.* 4. *nu.* 4. & 5. Porro Benedictio Solemnis Nuptiarum ea est, quæ fit in Ecclesia, aut Oratorio etiam privato, in quo celebretur Missa, fiatque cum precibus in Rituali Romano præscriptis & recitatis in Missa celebrata pro Sponso, & Sponsa, ut in Missali, ubi de Missis votivis, siquidem non occurrat festum, vel Dominica, seu dies, in qua prohibentur Missæ votivæ; secus infra alterius occurrentis Missæ solemnia persolutis. Vide Caval. *cit. c.* 15. *Comment. in decr.* 5. Contra vero privata creditur, esse ea, quæ extra Ecclesiam fieret, seu in loco, in quo non celebratur Missa, puta in domo Sponsi & extra Oratorium ad sacrificium deputatum, cum precibus quidem ut in Rituali, sed sine Missa. Vide Caval. *in* §. *cit. d.* 4. *cit. n.* 4. & 5. Etsi vero temporibus, quibus interdicuntur Solemnitates nuptiarum, non valeant benedici Nuptiæ cum præscripta Missa, poterit nihilominus coram Sponsis recenter Matrimonio junctis celebrari a Parocho Missa de die, eosque in ea communicare licebit, dummodo non recitentur preces institutæ pro hujuscemodi benedictione; quemadmodum docet Benedictus XIV. *to.* 4. *notific.* 13. laudatus a Caval. *in cit. d.* 4. *fine*.

Denique notandum est: quod *Denunciationes Matrimonii fieri possunt temporibus prohibitis Nuptias celebrare*. Congr. Episc. & Regul. 18. Decembr. 1589. apud Caval. *to.* 4. *c.* 14. *d.* 23. At quid? ubi pro Matrimonio licentia Episcopalis exigitur: eritne itidem necessaria pro denunciationibus? Negat Caval. *l. cit. fine:* odiosa enim, inquit, lex ista extendi non potest ad denunciationes, nisi etiam pro istis consuetudo loci, aut Synodorum particularium dispositio expresse procedat. 10

C A-

CAPUT VI.

De Reſidentia Epiſcoporum.

1 TRIDENTINUM *ſeſſ.* 23. *c.* 1. *de Reform.* indulget Epiſcopis, ex juſta cauſa abeſſe a propriis Diœceſibus per trimeſtre, ſive continue, ſive interrupte intra annum; eos tamen ſimul admonet, ne per illius temporis ſpatium, Dominici Adventus &c. diebus ab Eccleſiis ſuis Cathedralibus abſint: niſi forte Epiſcopalia munia in aliis Diœceſum ſuarum locis eos detineant. Vide dicenda in Appendice ad Calcem Diarii c. 11.

CAPUT VII.

De Indulgentiis.

IN omnibus Dominicis Adventus habentur Indulgentiæ Stationum Romanarum; de his agemus l. 4. par. 1. c. 2. a n. 101. 1

CAPUT VIII.

De Eleemoſyna pro Locis Sanctis in Hieruſalem.

QUID notandum pro hujuſmodi eleemoſyna? Vide l. 4. par. 1. c. 9. 1

L I.

LIBRI PRIMI
PARS II.
NOTANDA IN ADVENTU SINGULIS HEBDOMADIS.
CAPUT I.
NOT. IN HEBDOMADA I. ADVENTUS.

ARTICULUS I.

Not. in Dominica I. Adventus.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS V.

Sect. I. *De Horis Canonicis.*
Sect. II. *De Missa.*
Sect. III. *De Indulgentiis.*
Sect. IV. *De Celebratione Nuptiarum.*
Sect. V. *De Edicto Fidei*

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

1 QUÆNAM sit Dom. I. Advent. diximus, & explicavimus hoc lib. 1. part. 1. cap. 1. numer. 2. Domin. I. Advent. est Major. prim. cl. & numquam omittitur. Vide dicta l. c. n. 1.

2 Si in Dom. I. Advent. occurrat festum S. Andreæ Apost. transfertur, quamvis sit Titularis, in fer. 2. sequentem (nisi fuerit impedita festo 9. lect.) & tunc in Vesp. omnia erunt de sequenti festo S. Andreæ, cum commem. præced. Dom. *rub.* Brev.

3 Dom. I. Advent. licet sit pr. cl. habet tamen ritum semid. qui per se esse solet ritus cujuslibet Dom. excepta sola Dom. in Albis. *Rubr. gen. Miss. tit. 2. nu. 1.* Quapropter si occurrat festum simplex, fit utrique de eo commem. Si sequatur duplex, etiam minus Vesperæ erunt de seq. cum comm. Dom. præced. Quemadmodum in Vesperis Sabbati præc. fieri debuit de hac Dom. commemoratio sola, si factum fuerit in eodem Sabbato de duplici; Vel a Capitulo fieri debuit de ea, si recitatum fuerit de semiduplici, ut notabimus, ubi de Sabbato post ultimam Dom. Pentec. seu ante Dom. I. Adv. Recole etiam dicta par. 1. c. 2. n. 1. versu: *Nota hic.*

In lectionibus 1. Noct. Responsorium 4 primum est singulare quia tres versus habet: idque propter honorem magnæ festivitatis. Vid. *Amal. in Prologo Antiphonarii.* Tres versus dicuntur nomine trium ordinum Sanctorum, qui ante Legem, in Lege, & post Legem Salvatorem expectarunt; quibus additur *Gloria Patri* in laudem SS. Trinitatis, quæ tandem misit eum in Terras. Repetitur demum a capite Responsorium, ad denotandam plenam notitiam, perfectionemque Sanctorum, & quia iterum Adventus Domini a fidelibus expectatur. Repetitio fit a remotiori, deinde a minus remoto, & demum a propinquiori:

quia

quia Patres primi temporis remotiores fuerunt ab Adventu Christi, quam recentiores. Honor. *in Gemma lib. 3. c. 1.* Durand. *in Rat. offic. l. 6. c. 3. n. 4.* Gavant. *in Rub. Brev. sect. 5. c. 13. n. 5. & sect. 6. c. 1. n. 2.* Hujusmodi autem Responsorium dicitur ex persona Joannis Baptistæ. Amalar. *in Antiphonar. c. 8.* Honor. *l. cit.* Durand. *l. cit. c. 2.*

SECTIO II.

De Missa.

5 IN Missa non dicitur *Gloria*. 2. or. de S. Maria. 3. *Ecclesiæ:* vel pro Papa. Si occurrat festum simplex, fit de eo comm. 2. loc. & tunc 3. or. erit de B. V. quæ terminatur: *Per eumdem Dominum*. Similiter orat. secr. & Postcommun. Dicitur *Credo*, Præf. de Trinitate. In fine Missæ *Benedicamus Domino*. Color. Param. violac.

6 Licet in Ecclesiis, ubi Titulus est Ecclesiæ, vel concursus populi, ad celebrandum festum, quod transferri debet, possint cantari duæ Missæ, una de die, alia de festo; excipitur tamen Dom. I. Advent. *Rub. gen. Miss. tit. 6.* quemadmodum & nonnulli alii dies suis locis notati, & notandi. Missam de festo in prædicto casu in hac Dom. concessit Castaldus; qui tamen scripsit, antequam circa primam Dom. Adventus fieret præfata dispositio in novissima recognitione Rubricarum; ut animadvertit Meratus *in Gavant. par. 4. tit. 1. n. 5. initio*.

7 Quando dies Anniversaria Consecrationis Episcopi incidit in Dom. primæ classis, non potest diei Missa de dicta consecratione, sed in ipsa Missa de die fieri debet Collecta pro Episcopo sub unica conclusione. Confer dicta tr. 1. lib. 3. 25. Dec. n. 101.

Posse tamen celebrari solemnem Missam *de Requiem* præsente cadavere; arguo ex decretis S. C. quæ dabimus in Append. ad calcem Diarii c. 8. ubi de die obitus, & depositione Defunctorum n. 22.

SECTIO III.

De Indulgentiis.

IN Dominica I. Adventus habentur indulgentiæ Stationum. Celebratur autem hodierna *Statio ad Sanctam Mariam Majorem*. 8

De Stationibus agemus l. 4. par. 1. c. 2. art. 1. sect. 1. subsect. 4. §. 2. a n. 101.

SECTIO IV.

De Celebratione Nuptiarum.

A Dom. I. Adv. inclusive prohibentur solemnitates celebrationis Nuptiarum. Videantur dicta par. 1. hujus l. 1. c. 5. 9

SECTIO V.

De Edicto Fidei.

SINGULIS annis in Dom. I. Adv. sicut & in Dom. I. Quadragesimæ promulgandum est Romæ, & in vicinis Civitatibus, fidei edictum, universalis Inquisitionis Romanæ, ex Decreto ejusdem S. Inquisitionis. 10. Martii 1677. De hujusmodi edicto agemus, & plura ad illud pertinentia tractabimus in Dom. I. Quadragesimæ. 10

A R-

ARTICULUS II.

Not. Feria II. post Dom. I. Adventus.

SECTIO UN.

De Lectione Decretorum Pontificum.

11 FERIA 2. post Dom. I. Adventus legantur in publica Mensa Decreta Urbani VIII. & Innocentii XII. *de celebratione Missarum* incip. *Nuper a Congregatione*. Quæ decreta videri possunt apud La-Croix *lib. 6. part. 2. q. 8.* Caval. *to. 5. c. 28.* & passim afferuntur a Moralistis.

Nota hic; hujusmodi Decreta prescribi, ut legantur *in Mensa:* nihilominus non opus esse, ut omnino legantur in Mensa; sed sufficere, si legantur alio loco, dummodo coram Communitate convocata legantur: docuimus tr. 1. lib. 1. c. 7. de Bened. Mensæ fine.

ARTICULUS III.

Not. in Sabbato post Dom. I. Adventus.

SECTIO UN.

De Horis Canonicis.

12 SI Sabbatum post Dom. I. Advent. venerit 9. Decembr. ubi fit octava S. Xaverii, notentur ea, quæ fieri debere in hoc casu, diximus tr. 1. l. 3. 9. Decembr. art. 1. n 4.

CAPUT II.

Not. in Hebd. II. Adventus.

ARTICULUS I.

Not. in Dom. II. Adventus.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS III.

Sect. I. *De Horis Canonicis.*
Sect. II. *De Missa.*
Sect. III. *De Indulgentiis.*

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

DOM. I. Adv. semidup. 2. cl. cedit quidem festis 1. cl. ut Principalis Patroni, Tituli *Ecclesiæ*, & ejusdem Dedicationis 1. cl. quæ ad afficiendum populum maxime valent; ut observat Gavantus *in Rub. Brev. sect. 3. c. 5. nu. 11.* Aliis autem minime cedit Sanctorum festis duplicibus 2. cl. quæ in ipsam incidentia, transferuntur in primam diem non impeditam. Vid. dicta 1. par. c. 2. n. 1. De Simplici vero fit tantum commemoratio sine nona lect. de eo. Vid. dicta l. cit. n. 2. 1

Si Dominica 2. Adv. occurrerit die 8. Decemb. videantur dicta tr. 1. 8. Decembr. art. 1. sect. 2. n. 9.

Occurrente Dom. 2. Adv. die 7. Decembr. tunc in 1. Vesperis Conceptionis prius debet fieri commemoratio de die Octava Sancti, deinde de Dominica. Vide dicta 7. Decemb. art. 2. n. 3. 2

Si Dom. 2. Advent. venerit 10. Decembr. ubi fit octava S. Xaverii videantur dicta 9. & 10. Decembr.

Si Dom. 2. Adv. occurrerit infra octa- 3

octavam Concept. etiam in hymnis *Creator alme* : & *En clara vox* ; in fine dicitur *Jesu tibi sit gloria* , *qui natus es de Virgine* , & ad Prim. in R. br. dicitur , *Qui natus es* . Vide dicenda in Sabb. post. Dom. 28. Pentec. , seu ante Dom. I. Adv. n. 4. & dicta 8. Decembr. art. 2. sect. 1. n. 17. & 18.

S E C T I O II.

De Missa .

4 IN Dom. 2. Adv. param. color violac., etiamsi occurrat infra Octavam Conceptionis , aut infra aliam Octavam . *Rub. gen. Miss. tit.* 18. *n.* 2. *fine* , & *n.* 3. in quo casu tamen octava non amittit privilegium , ut dicantur duæ tantum Orationes , una de Dominica , altera de die infra Octavum , juxta Rub. *de orat. & commem.* nisi facienda sit commemoratio S. Simplicis , tunc enim dicetur utique tertia oratio de eo .

S E C T I O III.

De Indulgentiis .

5 HODIE habentur Indulgentiæ Stationum . Celebratur autem hodierna *Statio ad Sanctam Crucem in Jerusalem* . De Stationibus agemus hoc tr. 2. lib. 4. par. 1. c. 2. art. 1. sect. 1. subs. 4. §. 2. a n. 101.

A R T I C U L U S II.

Not. in Sabb. post Dom. II. Advent.

S E C T I O U N.

De Horis Canonicis .

SI Dom. 2. Adv. venerit 8. Dec. in festo Concept. & consequenter hodie fuerit dies 14. Dec. quid faciendum in Vesperis hujus Sabbati? notavimus tr. 1. 14. Decemb. art. 1. n. 4. Videatur etiam Rubr. Brev. Rom. descripta sub die 14. Decemb. fine. 6

C A P U T III.

Not. in Hebd. III. Adventus .

A R T I C U L U S I.

Not. in Dom. III. Adventus .

EXPLICANTUR SECTIONIBUS III.

Sect. I. *De Horis Canonicis* .
Sect. II. *De Missa* .
Sect. III. *De Indulgentiis* .

S E C T I O I.

De Horis Canonicis .

DOM. III. Adv. semid. 2. cl. non cedit nisi festis 1. cl. ut Patroni principalis , vel tituli Ecclesiæ , vel Dedicationis ejusdem 1. cl. Vide dicta cap. sup. n. 1. De Simplici fit sola commemoratio sine nona lect. de eo Vide dicta l. c. n. 2. Vocatur Dominica *Gaudete* : quia hujus Dominicæ Introitus Missæ incipit *Gaudete in Domino* ; sicut Dominica quarta Quadragesimæ vocatur *Dominica* 1

la-

lætare; ex simili ratione, ut ibi notabimus ex Gavanto *in Rub. Brev. sect. 6. c. 11. n. 10.* Usus enim est denominandi Dominicas saltem principales ab initiali voce divinæ Liturgiæ, hoc est Missæ (Vide Merat. *t. 1. in Gavant. part. 1. in præliminar. n. 7.*) ut notat Raynaud. *to. 10. tr. de Rosa c. 1. initio.*

In Dom. 3. Adv. mutatur Invitatorium; quod concordat cum Capitulo Vesperarum, & Laudum, ad excitandos magis animos erga Christum venientem; ut notavit Gavantus *in Rubr. Brev. sect. 6. c. 1. n. 4.*

2 Si Dom. 3. Adv. venerit 13. Decembr. transfertur festum S. Luciæ in feriam secundam sequentem nisi fuerit impedita festo 9. lect. *Rub. Brev. 13. Decembr.* Quod autem non est intelligendum pro locis, ubi celebretur sub ritu duplici 1. cl. uti si Patrona sit principalis; ut initio dictum est in genere. Vide etiam dicta 1. par. hujus lib. 1. c. 2. n. 1.

Si Dom. 3. Adv. inciderit in diem octavam Concept. videantur dicta 15. Decembr. n. 351. Dominica 3. Adv. venerit 17. Decemb. Antiphonæ feriales ad laud. & per Hor. dicendæ in officio feriali in sex feriis ante Vigiliam Nat. incipiunt fer. 2. sequenti. Vide dicta 17. Decembr. n. 1.

SECTIO II.

De Missa.

3 Ab initio Introitus Missæ hujus Dominica hæc vocatur *Dominica Gaudete*: ut sect. præced. notavimus; & cum lætitiam denotet, Dalmaticis ornati Ministri ad solemnem Missam procedunt: ut indicat *Rub. gen. Miss. tit. 19. n. 6.* & observat Gavantus; vide dicta 1. par. hujus lib. 1. c. 3. n. 6. Quo etiam capite n. 15. ostendimus, Dalmaticas significare solemnitatem, & lætitiam. Itaque Diaconus, & Subdiaconus utuntur Dalmatica, & Tunicella, quando Sacerdoti Ministrant in Missa solemni Dom. 3. Adv., etiam in Ecclesiis Minoribus: & similiter in Feriis ejusdem hebdomadæ, in quibus Missa hujus Dominicæ repetatur. *Rubr. cit. Vid. Merat. to. 1. in Gav. par. 4. tit. 1. n. 4.*

Meratus *t. 1. par. 1. tit. 18. n. 1.* tradit ex Gerlaco Vinitore, & Cæremoniali Episc. *l. 2. c. 13. §. 11.* in Dominic. 3. Adven. & 4. Quadragesimæ paramenta solemniora adhibenda tam pro Celebrante, quam pro Altari, esse oportere coloris rosacei: & in ejus defectu, coloris violacei. Sed Rubrica Miss. *tit. 18. de colorib. sacror. parament. n. 5.* ubi de colore violaceo, præscribens colorem violaceum in Adventu, Dominicam hanc tertiam non excipit. Similiter colorem eumdem assignans tempori Quadragesimali, inter exceptas ibi dies, functiones que sacras non adscribit Dominicam quartam sive Missam illius. Deinde inter illos quinque colores, quibus, Rubrica teste, Romana uti consuevit Ecclesia, rosaceus non apparet. Denique idem Merat. *par. 4. tit. 6. n. 25.* ubi de Dom. 4. Quadragesimæ, colorem assignat tantummodo violaceum: *Domicica 4. Quadragesimæ pulsantur Organa, & in Missa solemni Ministri sacri utuntur Dalmatica, & Tunicella coloris violacei.* Ita ille. Quapropter Cæremoniale Episcoporum posse intelligi puto de Violaceo clariori, & quodammodo tendente ad rubrum: ad cujus differentiam in fine ejusdem paragraphi monet, ornamenta Dominicæ IV. si 4

incidat in Vigiliam Nativitatis, esse debere coloris absolute violacei.

5 In Dom. 3. Adv. occurrente in novem diebus ante Nativitatem, ubi adest antiquissima consuetudo, vel concursus, potest decantari unica Missa Votiva de B. M. V. non omissa tamen Conventuali statuta hora decantanda: ex Decr. S. C. R. relato a nobis tr. 1. 16. Decemb. art. 2.

Si Dom. 3. Adv. venerit in die oct. Conceptionis, videantur dicta 15. Decembr. n. 7.

SECTIO III.

De Indulgentiis.

6 HODIE habentur Indulgentiæ Stationum. Celebratur autem hodierna *Statio ad Sanctum Petrum*. De Stationibus agemus hoc Tract. 2. lib. 4. par. 1. c. 2. a n. 101.

ARTICULUS II.

Not. Fer. IV. post Dom. III. Adventus, Quæ est Fer. IV. Quat. temp. hyemal.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS IV.

Sect. I. *De Horis Canonicis.*
Sect. II. *De Missa, & Collatione Ordinum.*
Sect. III. *De Indulgentiis.*
Sect. IV. *Not. Pro Jejun. Quatuor Temporum.*

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

7 QUID notandum pro Hor. Canon. in Feriis Quatuor Temporum? Exposuimus tr. 1. in Septembr. par. 1. n. 13. ubi egimus de Quat. Temp. in genere. Hic autem in specie notanda indicantur sequentia. Si Feria IV. Quatuor Tempor. Adventus occurrat infra oct. Concept. B. V. vid. dicta 8. Decembr. n. 19. & ejusdem mensis die 14. n. 3. Si vero occurrat in die octava Concept. vid. dicta 15. Decemb. n. 2.

Si Festum Expectationis Partus B. V. venerit in fer. IV. Quatuor Temp. ubi recitatur officium de hujusmodi festo; videantur dicta 18. Decembr. n. 4.

SECTIO II.

De Missa, & Collatione Ordinum.

QUID notandum pro Missa in Feriis Quatuor Temporum? exposuimus in Septembr. par. 1. a n. 14. & tro Missa Feriæ IV. quid specialius notandum? diximus ibi n. 24. Hic autem in specie notanda indicantur, quæ sequuntur. 8

Si Feria IV. Quatuor Temp. Advent. occurrat infra oct. Concept. pro Missa vid. dicta 8. Decemb. n. 22. & ejusdem mensis die 14. n. 6. & 7. Si vero incidat in diem octavam Conceptionis; Vid. dicta 15. Decembr. num. 6.

Si festum Expectationis partus B. V. venerit in Feria IV. Quat. Temp. ubi dicitur Missa de hujusmodi festo; vid. dicta 18. Decembr. n. 6.

Si Vigilia S. Thomæ Ap. incidat in Fer. Quat. Temp. vid. dicta 20. Decembr. n. 6. & 8.

Quid notandum pro collatione ordinum? Vid. in Sept. par. 1. n. 37.

SE-

SECTIO III.

De Indulgentiis.

9 IN Feriis Quatuor Temporum habentur Indulgentiæ Stationum. Celebratur autem hodierna *Statio ad Sanctam Mariam Majorem*. Cujus dispositionis congruentiam assignat Rupertus *de divin. offic. lib.* 3. c. 6. dicens; quod *Prima jejunii die, scilicet quarta feria statio ad Sanctam Mariam convenienter ordinata est. Ad illud enim Templum Domini, ad illud Sacrarium Spiritus Sancti, in quo totus Deus novem mensibus habitans, dignatus est, homo fieri, totum ejus diei officium proprie pertinere, manifestum est.* De stationibus agemus hoc tr. 2. lib. 4. par. 4. c. 2. a n. 101.

SECTIO IV.

Not. pro jejunio Quat. Temporum.

10 JEJUNIUM Quatuor Temporum pro tempore hyemali celebratur in hac hebdommada tertia Adventus; hac scilicet feria quarta, & feria sexta ac Sabbato sequentibus. Hoc autem jejunium congrua dispositione isto est tempore constitutum, *quando*, (ait Rabanus de Instit. Cleric. lib. 2. c. 23.) *venturi Salvatoris salubris in sacris lectionibus prædicatur Adventus, ut fideles quique hac Religione instructi & medicamine Sanctarum orationum simul cum sacro jejunio confirmati, Nativitatem Redemptoris læti expectent.* De jejuniis Quat. Temp. fuse disputavimus tr. 1. in Septembr. p. 1. a n. 44. Vide ibidem n. 45. cur hoc Jejunium hyemale dictum sit Jejunium Decimi Mensis.

ARTICULUS III.

Not. Fer. VI. post Dom. III. Adventus; Quæ est Fer. VI. Quat. Tempor. hyemal.

SECTIO UN.

De Horis Canonicis Missa &c.

QUID in hac feria ratione Quatuor Temporum sit notandum pro Horis Canonicis? Vid. tr. 1. in Sept. par. 2. n. 13. Quid pro Missa? ibidem a n. 14. & pro Missa Fer. VI. quid specialius notandum? ibi n. 25. Quid pro collatoine Ordinum? ibidem n. 38. Pro Indulgent. ibidem n. 43. Pro Jejunio: ibidem a n. 44. 11

ARTICULUS IV.

Not. in Sabbato post Dom. III. Adv. Quod est Sabbat. Quat. Tempor. hyemal.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS III.

Sect. I. *De Horis Canon. Miss. & Indulgent.*
Sect. II. *De Collatione Ordinum.*
Sect. III. *De Jejunio.*

SECTIO I.

De Horis Canon. Miss. & Indulgent.

QUID in hoc Sabbato ratione Quatuor Temporum notandum sit pro Horis Canonicis? Vid. tr. 1. in Septembr. par. 1. n. 13. Quid pro Missa? ibidem a n. 14. & pro Missa Sabbati, quid specialius notandum? ibi a n. 26. Quid pro Indulgentiis? ibid. n. 43. 12

Si S. Thomas Apostolus sit Titulus Ecclesiæ, & occurrat in Dominica.

nica IV. Adventus, quid notandum in hoc Sabbato? vid. 20. Decembr. n. 3.

Si Vigilia Nativitatis venerit in Domin. IV. Adventus, quid in eo casu notandum? vide 23. Decembr. n. 2

SECTIO II.

De Collatione Ordinum.

13 AUCTOR Micrologi c. 28. versus finem tradit ex Pontificali Romano: *Omnes Apostolicos a Beato Petro usque ad Simplicium Papam ordinationes tantum in jejunio Decembris celebrasse.* Utique in hoc Sabbato tantum ordinationes habitæ sunt prioribus Ecclesiæ Sæculis, quibus ingenti opus non erat sacrorum copia Ministrorum; confer dicta tr. 1. in Septemb. par. 1. n. 39. hinc frequens illa in Actibus Summorum Pontificum clausula: *Ordinavit Mense Decembri Romæ Presbyteros ec.* vel: *More Majorum, mense Decembri creatis Presbyteris ec.* Fuisse autem selectum tempus propinquum Nativitati Dominicæ, *nullam ob aliam causam, nisi intimando, conjungendos propinquius Christi corpori, qui per sac. am ministerium provebuntur* ait Amalar. *de Eccl. Offic. lib.* 2. *c.* 1. Ratio altera videri potest apud Meratum *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 1. *n.* 7. Alia notanda pro collatione Ordinum videantur in Septembr. l. c. & num. sequentib.

SECTIO III.

De Jejunio.

CONCILIUM Salegunstanum apud Gratianum C. *de jejunio* 3. *dist.* 76. monet: ut jejunium decimi mensis, hoc est jejunium Quatuor Temporum hyemalium celebretur in Sabbato præcedente Vigiliam Natalis: ne jejunium hoc concurrat cum Vigilia, idest cum jejunio Vigiliæ Natalis; non enim voluerat illud Concilium, concurrisse in unum diem duo jejunia, jejunium videlicet Vigiliæ, & jejunium Quatuor Temporum, ut eodem cit. c. dicitur. Vid. dicta tr. 1. in Septembr. par. 1. sect. 5. ubi de jejunio Quatuor Temporum n. 46. Verum jam possunt concurrere in unum diem duo jejunia, & casus non est rarus. Deinde in re præsenti quando Natalis occurrit feria 2. etsi ejus Vigiliæ officium, & Missa celebretur in ipsa immediate præcedenti Dominica, ob rationem assignatam tr. 1. 24. Decembr. art. 1. n. 3. At jejunium Vigiliæ anticipatur de more, in Sabbato præcedenti, quamvis in eo occurrat jejunium decimi Mensis, seu unum ex tribus jejuniis Quatuor Temporum hyemalium; ut etiam notavimus in Septembri loco cit. An autem concurrente jejunio Quatuor Temporum cum jejunio Vigiliæ Natalis Domini possit sumi collatio pinguior, ut permittitur in Vigilia Natalis? examinavimus 24. Decembr. art. 6. qu. 6. 14

C A-

CAPUT IV.

Not. in Hebdomada IV. Adventus.

1 HEBDOMADA IV. Adventus utpote proxima Nativitati, dicta olim fuit hebdomada Præparationis. Honor. in *Gemma l. 3. c. 4.* Durand. *in Rational. lib. 6. c. 11. nu. 6.* initio, quid videlicet, in ea fit specialis præparatio ad Natale Domini. Vid. dicta 17. Decembr. n. 9.

ARTICULUS I.

Not. in Dom. IV. Adventus.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS III.

Sect. I. *De Horis Canonicis.*
Sect. II. *De Missa.*
Sect. III. *De Indulgentiis.*

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

2 DOM. IV. Adventus semid. 2. cl. non cedit festis nisi 1. cl. ut Patroni principalis, vel Tituli Ecclesiæ, aut ejusdem dedicationis 1. cl. Vid. dict. hujus l. 1. par. 1. c. 2. nu. 1. De Simplici fit commemoratio sine nona lectione de eo, Vid. dicta l. c. n. 2.

In Dom. IV. Adventus Antiphona ad *Benedictus*: *Ave Maria*, ut in Breviar. hic. Si autem inciderit in diem 21. Decembr. Antiphona erit: *Nolite timere*; et si venerit in diem immediate præcedentem Nativitatis Vigiliam scilicet 23. Decembr. erit: *Ecce completa*. Rub. Brev.

3 Si Dom. IV. Adventus occurrerit in ipsa Vigilia Nat. scilicet 24. Decembris, fit de Vigilia cum commemoratione Dominicæ 4. Adventus. Quomodo autem ordinandum sit officium Vigiliæ in hoc casu? patet in Breviario Romano, in Rubr. ante Vigil. Nat. Solum hic observamus cum Gavanto, quod & notavimus 24. Decemb. art. 1. n. 3. hoc est, non legi in dicto casu in officio Evangelium Dominicæ IV. quod ideo saltem in præcedenti Sabbato lectum est.

Antiphonæ de Laudibus Dominicæ IV, quando ipsa occurrit in Vigilia Nat. recitantur in Sabbato præcedenti, quarta prætermissa; hæc autem quarta Antiphona resumitur quarto etiam loco in Vigilia Nativitatis, ne officium Dominicæ ullo modo pereat, ut notavimus 23. Decembr. art. 1. n. 2.

Si Feria 2. post Dom. IV. Adventus sit Vigilia Nativit., an hodie recitari debeant Vesperæ Defunctorum? examinavimus hujus l. 1. par. 1. c. 2. q. 2. nu. 17.

SECTIO II.

De Missa.

GAVANT. *in Rubr. Miss. par. 4. tit. 2. n. 6. & 7.* hæc notat: *Dominica post Sabbatum ordinationis dicebatur vacans, ex Microl. c. 29. quia putabatur ejusdem officii cum Sabbato, & deinde Evangelium hujus Dominicæ quartæ est idem ac præcedentis Sabbati; quod in temporibus etiam, quæ accidunt in vere, prima hebdomada Quadragesimæ observabis. Sabbato enim, & Dominica sequenti legitur idem Evangelium Transfigurationis Domini; in aliis autem Quatuor Temporibus Dominicæ sequentes alia ratione se habent; nam in Pentecoste variatur Evangelium propter octa-* 4

octavam illius. In Autumno item ob instabilitatem Quatuor Temporum, quæ non habet certam hebdomadam, ut suo loco videbimus. Introitus, Graduale, & Communio Dominicæ IV. Adventus sumpta sunt de feria quarta præcedenti; ne scilicet officium Dominicæ proprium contingat eo anno omitti, quo Vigilia Nativitatis Domini in Dominica quarta occurrit, inde vacans Dominica, idest, sine officio proprio fuit olim appellata. Hæc Gavantus; videri etiam possunt Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 2. *n.* 7. Rupertus Ab. *de divin. offic. l.* 3. *c.* 11. & Durand. *in Rational. divin. offic. l.* 6. *c.* 11. *n.* 7. qui & alias rationes assignat, cur hæc Dominica vacans olim fuerit nuncupata, & idem Evangelium legatur, quod in Sabbato præcedenti?

5 In Dominica IV. Adventus, ubi adest antiquissima consuetudo, vel concursus, potest decantari unica Missa Votiva solemnis B. V. M. non omissa tamen Conventuali Statuta hora decantanda: Ex Decr. S. C. R. Vid. dicta 16. Decemb. art. 2. n. 5.

6 Quando in Dominica IV. Adventus occurrit Vigilia Nativit. Domini; Missa est de Vigilia Nativitatis; & non legitur in fine Evangelium Domini, quia nec in officio lectum est, Rub. gener. Miss. *tit.* 13. *n.* 2. Vid. dicta 24. Decembr. art. 2. n. 7. Videri etiam possunt dicta hoc lib. 1. par. 1. c. 3. n. 3.

SECTIO III.

De Indulgentiis.

7 Hodie habentur Indulgentiæ Stationum. Celebratur autem hodierna *Statio ad Sanctos duodecim Apostolos*. De stationibus agemus lib. 4. par. 1. c. 2. art. 1. sect. 1. subsect. 4. §. 2. a n. 101.

ARTICULUS II.

Not. Fer. II. post Dom. IV. Adventus.

SECTIO UN.

De Hor. Canon. & Officio Defunct.

Ubi festum S. Thomæ habeat ritum duplicem 1. cl. quid pro horis canonicis notandum in hac feria, quando festum prædictum occurrit in Dominica quarta Adventus? Vide 20. Dec. art. 1. n. 3. 8

Si Feria 2. post Dom. IV. Adventus fuerit Vigilia Nativitatis, an sit recitandum officium defunctorum? examinavimus hujus l. 1. par. 1. c. 2. qu. 2. n. 17.

ARTICULUS III.

Not. in Sabbato post Dom. IV. Advent.

Si Hebdomada IV. Adventus se extendat usque ad Sabbatum, tunc Sabbatum erit Vigilia Nativitatis. In Vigilia autem Nat. occurrente in Sabbato, quid specialiter notandum sit? Vid. tr. 1. 24. Decembr. art. 1. n. 3. fine. 9

CAPUT V.

Not. in Vigilia Nativ. Dom.

Ne repetamus quæ de Vigilia Nativitatis Domini dicta sunt tr. 1. 23., & 24. Decembr. ideo pro notandis in dicta Vigilia remittimus ad præfatas dies.

L I.

TRACTATUS SECUNDI LIBER SECUNDUS.

SACRI RITUS INSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ, MORUMQUE DISCIPLINA

NOT. A NATIVITATE DOM. USQ. AD SEPTUAGESIMAM.

AB Adventus tempore gradum jam faciamus ad tempus Natalitium, quod, ut significavimus in procemio, fluit a Nativitate Domini usque ad Epiphaniam: & quasi Natalitium, quod reputari possunt hebdomadæ sequentes Epiphaniam usque ad Septuagesimam.

CAPUT I.

Not. in genere a Nativitate Domini usque ad Octavam Epiphaniæ.

De Horis Canonicis, & Missa.

1 A NATIVITATE Domini usque ad Octavam Epiphaniæ dantur Dominicæ quæ dicuntur vacantes, eo quod de illis in officio diei nihil omnino agatur. Non semper autem sunt vacantes Dominicæ occurrentes infra tempus, quod fluit a Nativitate Domini, usque ad Octavam Epiphaniæ. Porro si dies trigesima prima Decembris sit Dominica, tunc prædicto tempore occurrunt Dominicæ duæ, quarum neutra vacat, sed eadem die, qua occurrit Dominica, fit respective officium, vel commemoratio ejus: nimirum die 31. in officio S. Silvestri fit commemoratio Dominicæ infra Octavam Nativit. Altera vero Dominica in dicto casu occurret die septima Januarii, & erit infra Octavam Epiphaniæ, fietque officium de ea, eadem die, qua occurret. Igitur non semper vacant Dominicæ occurrentes a Nativitate Domini ad Octavam Epiphaniæ. Sed vacant sæpius: nimirum quando incidant in festa Nativit. Domini, S. Stephani, S. Joannis Apostoli, SS. Innocentium, ac in horum festorum omnium dies octavas, nec non in vigiliam, festum & diem octavam Epiphaniæ: de his enim omnibus nihil omnino agitur in officio diei. Excepta vero Dominica, quæ occurrat in diebus a Circumcisione inclusive ad diem Epiphaniæ inclusive, quæ Dominica vacat omnino, & plane omittitur; cæteræ autem non ita vacant, ut earumdem officium minime transferatur, sive anticipando, sive postponendo. Porro de Dominica occurrente in die Nativitatis, vel S. Stephani, vel S. Joannis, vel SS. Innocentium fit officium die 30. Decembr. De Dominica vero occurrente in die octava Epiphaniæ fit in Sabbato præceden-

ti.

ti. Sola igitur Dominica illa, quæ a die Circumcisionis ad diem Epiphaniæ inclusive potest occurrere, nullum habet officium in Breviario; ita ut nec de ea aliquid in proprio die agendum sit, nec altero die possit ejusdem officium resumi. Sed & hujusmodi quoque Dominica, si cui videatur, nec præteriri, dicendo: vigiliam Epiphaniæ nomine tenus esse vigiliam, re autem vera Dominicam, in eaque poni officium Dominicæ, quæ in præfatis diebus potest occurrere: non reprobat Guyetus, teste Cavalerio, qui nec refragatur *to.* 2. *comment. in decr. S. R. C. c.* 14. *comment. in decr.* 4. *nu.* 2. imo & se ita credere affirmat sequenti cap. 15. n. 18. Profecto illa Vigilia semiduplici ritu donatur instar Dominicæ, cujus & gaudet privilegiis suo loco explicatis, ac festivum habet officium. Videantur dicta in ea Vigilia 5. Januarii. Hujusmodi Dominicarum tempore prædicto vacantium congruentias aliquas adducit Gavantus *in Rubr. Brev. sect.* 3. *c.* 5. *n.* 4. quas tamen respuit; refellitque Caval. *comm. in cit. d.* 4. *n.* 3.

Si in Dominica vacante occurrat alicubi festum simplex habens lectionem propriam deberet in officio occurrente, nec respuente commemorationem simplicis, ea legi pro nona lectione: quoniam non adesset homilia Dominicæ a qua excluderetur. Caval. *to.* 2. *c.* 34. *comment. in decr.* 23. *n.* 3.

2 A die decima septima Decembris inclusive usque ad Epiphaniam, seu usque ad diem 6. Januarii inclusive excluduntur Octavæ, quæ non habeantur in Breviario. Rationem pro tempore ante Nativitatem dedimus 17. Decembr. n. 11. ex Gavanto. Hic autem ex eodem, cit. sect. 3. c. 8. n. 8. damus aliam pro tempore post Nativitatem: ea vero est, quia post Nativitatem dies omnes, & singuli proprium habent officium, nullo modo omittendum; fieri vero de octava, quæ non habetur in Breviario, solam commemorationem, visum est modicum quid, quod congruentius omitti potest in gratiam Infantiæ Christi, & Octavarum, non sine mysterio comitantium Nativitatem Christi, ex S. Bernardo; ita Gavantus: quam rationem approbat Caval. *to.* 2. *c.* 19. *n.* 6. qui n. 3. dixerat, addi posse, quod cum diebus prædictis Ecclesia in celebrandis Octavis sit satis occupata, ulterius gravanda non erat.

CAPUT II.

Notanda a Nativitate Domini usque ad octavam Epiphaniæ singulis diebus.

Quæ notanda sint singulis diebus a Nativitate Domini usque ad octavam Epiphaniæ, exposuimus tr. 1. lib. 3. a die 24. Decembr. usque ad diem 13. Januarii. Videantur ergo sub iis notata diebus.

Hic solum est opportunum, aliqua notare de consuetudine illa, quam habent Galli, & Belgæ, comedendi carnes in omnibus Sabbatis a Nativitate Domini usque ad Purificationem Beatæ Virginis. In quibusdam igitur Galliæ Diœcesibus & apud Belgas a Nativitate Domini usque ad Purificationem B. Virginis, in omnibus Sabbatis comedendi carnes consuetudo est approbata; quia introducta, aut certe retenta videntibus Prælatis, immo nunc se-

sequentibus illam; in aliquibus etiam Gallicanorum Præsulum Synodis memorata; & minime reprobata, ut ex Thomassino in tractatu de jejunio *par.* 2. *c.* 6. & ex de l' Isleo in historia Jejunii c. 5. refert Benedictus XIV. *de Synodo Diœcesana lib.* 11. *c.* 5. *nu.* 5. *fine*. Introducta autem ob bonum Puerperii Beatæ V. Mariæ; quod omnibus sordibus, & secundinis caruit, cujus aliquando contrarium quidam Hæretici Laudatæ Dei Genitricis partui; & puritati detrahentes asserere non erubuerunt. In quorum Hæreticorum despectum, Catholici illi consueverunt lætioris epuli refectione tam hanc, quam illum venerari, & recognoscere, ut apud Salmanticen *to.* 5. *tr.* 23. *c.* 2. *pu.* 5. §. 2. *n.* 109. testantur Paludanus, & Covarruvias, idemque testatur Beyerlinck in Theatro Vitæ hum. V. *Jejunium*, qui hujusmodi consuetudinem nuncupat piam, ob rationem prædictam.

Dici etiam potest introductam fuisse ad extendendam lætitiam Natalis Domini, & memoriam Verbi Divini Incarnati: nimirum sicut illi, qui nec voto, nec observantia regulari sunt adstricti in feria sexta, vel Sabbato, si festum Nativitatis Dominicæ die ipso venire contigerit, carnibus, propter festi excellentiam, & ad memoriam Verbi, quod caro factum est, vesci possunt; secundum consuetudinem Ecclesiæ generalis: ut 25. Decembr. fusius est explicatum; ita similiter Gallis, & Belgis specialis consuetudo hujusmodi privilegium permittit extendere per tempus prædictum, ut gaudium illud magnum, quod evangelizatum est de apparitione Verbi Dei in carne, diffundatur per totum tempus illud, quo propinquitas Natalis Domini ingerit, recensque objicit memoriæ fidelium tantum beneficium Divinum. Quam rationem assignat Molanus post Hesselium, quos citat, & sequitur Raynaud. *to.* 10. *tr. de Gladio sect.* 5. §. 5. Sed cur non etiam in feria sexta prædictam similiter consuetudinem servant vescendi carnibus præfato tempore? Proculdubio, quia rigor, cum quo introducta est abstinentia feriæ sextæ, id non est passus, ut intelligi facile est ex dictis tr. 1. in feria 6. ubi de abstinentia illius feriæ. Deinde præcipua ratio prædictæ consuetudinis est cultus Beatæ Virginis, ut confirmatum est; ad id autem satis fuit, illum adhibere in Sabbatis; porro Sabbatum esse specialiter dedicatum cultui Beatæ Virginis; notavimus ubi de Sabbato tract. 1. lib. 2. p. 2. c. 7. art. 5.

Jure vero hic arguit Raynaudus ac reprehendit superstitiosam anilitatem, ac barditatem, ut ipse ait seu hebetudinem eorum, qui referente Joanne Hesselio ad tertium præceptum c. 17. in Decalogi explicatione: retulerunt eam indulgentiam ad recordationum languoris Deiparæ ex partu, cui per totum illud tempus a partu, esus carnium ad reparandas vires fuerit necessarius. Meminit etiam nescio quorum ineptiæ, qui Beatæ Virgini mox post partum jacenti appinxerunt obstetricem, quæ porrigeret lassatæ sorbillum; ut qui capiti Imaginis decumbentis Deiparæ in publica supplicatione circumlatæ multa pulvinaria supponebant; ut refert, & merito cum Hesselio, Catharino, & aliis explodit Molanus *l.* 2 *de Imagin. c.* 27. Apage, subdit Raynaudus, crassam ignorantiam! Numquid enim B. Virgo instar fœ-

minarum corruptarum, fessa jacuit post partum? ut debuerit, ad instaurationem virium somento talis edulii sustentari, & mollibus suppositis pulvinaribus membra virginea tamquam lassa fulcire? Lege eum l. cit. & *to.* 7. *in Dyptic. Marianis par.* 1. *pu.* 7. *n.* 18. *& sequentibus*, & recole dicta 25. Decembr. n. 66. fine.

2 Sed Quæres I. An peregrinus, aut vagus dum moratur in *Belgio*, seu locis præfatis, ubi consuetudo vigeat vescendi carnibus in Sabbatis a Nativitate ad Purificationem, possit &c. ipse dictis Sabbatis vesci carnibus? ℞. Affirmative, Diana *t.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *resolut.* 45. §. 2. Azorius *Instit. moral. par.* 1. *lib.* 7. *c.* 19 *qu.* 4. *fine*. Busemb. *lib.* 1. *de legib. c.* 2. *dub.* 2. *resolut.* 3. *& dub.* 4. *Resol.* 1. ubi citat Sanch. Suar. Bonac. Ratio est, quia exemptio a lege communi est quoddam quasi privilegium locale, quo frui possunt omnes, qui in loco morantur. Bus. *cit. dub.* 4. Gobat. *to.* 1. *tr.* 5. *cas.* 17. *n.* 385. ubi præter Auctores laudatos adducit Castropalaum, testantem, esse communem, & receptam sententiam: & licet ibi afferat exemplum de festo universalis Ecclesiæ; ratio tamen adducta valet etiam pro jejunio universali, & pro quocumque præcepto universalis Ecclesiæ, ut per se patet. Confirmat auctoritate Glossæ in C. *Illa*. 11. dist. 12. ajentis: *Si fueris Romæ Romano vivito more*. Quod, ait, etsi non contineat præceptum, proponit tamen aut consilium, aut licentiam. Videri possunt dicta tract. 1. 23. Julii a nu. 13.

3 Qu. II. Si Belga aliquis, aut Gallus veniat alio, ubi non habeatur prædicta consuetudo suæ Patriæ; si tamquam Peregrinus moretur; potest ne ibi vesci carnibus prædictis Sabbatis?

℞. Negative, quia privilegium ejus non est personale, sed locale, ideoque expirat extra locum. Bus. *l. cit. dub.* 3. Gobat *to.* 1. *tr.* 5. *cas.* 3. *sect.* 2. *n.* 95. Thom. Sanch. *in summ. to.* 1. *l.* 1. *c.* 12. *n.* 39. Suarez *to.* 1. *de Relig. lib.* 2. *c.* 14. *num.* 27., *&* 28. & alii passim, quorum aliquos adhuc infra citabimus; est enim communis contra nonnullos, quorum sententiam, quamvis Diana putaverit non carere probabilitate, & ut talem cum P. Amico amplexus fuerit *to.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 48. §. 4. attamen Suarez ait, neque esse probabilem, neque tutam in praxi. Prædicta Responsio procedit etiam ut patet, in quolibet alio simili privilegio, aut consuetudine particulari, puta comedendi ova, & lacticinia.

At objicies: In jure: *Statim Reversurus* dicitur præsens: & abesse non dicitur, qui brevi est reversurus, ut ex pluribus locis juris ostendit Diana *to.* 4. *edit. coord. tr.* 3. *Resol.* 161. §. 2. qui etiam id confirmat ex Concilio Tridentino *sess.* 23. *cap.* 1. *de Reform.* ajente: *Quoniam autem qui aliquantis per tantum absunt, ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt; Sacrosancta Synodus vult &c.* Quæ ratio tanta est, ut ex illa motus fuerit Thomas Sanchez, ad affirmandum: Mediolanensem primis quatuor diebus observantiæ Quadragesimalis posse frui privilegio suæ Patriæ, in qua licet vesci carnibus, etiamsi moretur in Oppido, ubi viget jus commune, si brevi in Patriam est reversurus; cujus sententiam approbat P. Fran. Amicus *to.* 5. *de Just. disp.* 5. *sect.* 16. *n.* 359. & placet Dianæ *to.* 4. *edit.* 4

coord.

coord. tr. 6. Resol. 48. & illam laudaverat *tom.* 3. *Resol.* 161. §. 3. Addit Amicus l. cit. non teneri peregrinum servare leges, & consuetudines loci, per quem transit, sed posse uti privilegio suæ Patriæ.

℞. 1. Prædicta ratio eruta ex jure, quæ dicitur tanta esse, ut ex illa motus fuerit Thomas Sanchez ad docendum ec. prædicta, inquam, ratio tanta est, ut illam deinde rejecerit idem Sanch. & sententiam suam retractaverit in sum. l. sup. c. ubi postquam sic habet: *Quamvis l. 3. de Matrim. disp.* 18. *nu.* 7. *tenuerim cum Palacios contrariam sententiam, nunc autem prorsus placet hæc, & eam tenent Henriquez l. 9. de Missa c.* 25. *n.* 2. *fine in commento lit: S. Manuel in Bulla Cruciatæ* §. 1. *n.* 8. *ad fin. & videntur clare tenere Metina* 1. 2. *q.* 96. *art.* 5. *ad fin. in dub. penult. Sayro in clavi regia l.* 3. *c.* 4. *nu.* 15. *& copiose probans tenet Suar. to.* 1. *de Relig. lib.* 2. *c.* 14. *nu.* 27. *&* 28. Hæc Sanch.

℞. 2. Ad eamdem rationem ex jure, retorquendo argumentum. Statim reversurus dicitur præsens, & abesse non dicitur, qui brevi est reversurus. Ergo tenetur servare leges peculiares patriæ suæ. Quod negat Amicus loc. cit. & Diana ut probabilius tuetur, non teneri *to.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *Resol.* 45. §. 2. Ergo si hæc præsentiæ fictio non sat est, ut hujusmodi censeantur præsentes in suo domicilio, ita ut localibus illius legibus teneantur: cur sat erit, ut privilegiis localibus gaudeant? Ita arguit ipsemet Sanch. postquam sententiam mutasset. Qui etiam refellit distinctionem, quæ forte assignari posset, dicendo: hoc esse favorem, illud vero odium: *Nec proderit* (ait) *dicere, hoc esse favorem, illud vero odium; quia cum per hoc fiat reductio ad jus commune, est potius favorabile extendendumque: sicut lex correctoria, quæ valde odiosa esse solet, est favorabilis, & extendenda, quando per eam ad jus commune reditur; ut ex multis probavi lib.* 1. *de Matrim. disp.* 12. *n.* 2. Hæc Sanch. & eadem habet Suarez cit. n. 28.

℞. 3. Directe ad eamdem rationem ex jure, dicendo cum eodem Sanch. loc. cit. fictionem juris non extendi ultra casus in jure expressos: ut communiter tradunt Doctores, teste eodem Sanch. Ideo dicere: exeuntes ad breve tempus haberi fictione juris tamquam præsentes: non probat, quemlibet absentem ad breve tempus a patria sua, posse frui in quocumque casu quibuslibet privilegiis patriæ suæ. Confer dicta t. 1. in Sabbato n. 54. & 61.

℞. 4. Ad rationem propriam P. 5
Amici, quæ erat: *Quia non tenetur quis servare leges, & consuetudines loci per quem transit, sed potest uti privilegio suæ patriæ: ita communiter D. D.* Hæc ratio sic absolute, & simpliciter prolata falsa est. Et primo, teste Thoma Sanch. *in sum. lib.* 1. *c.* 12. *n.* 36. concordant Auctores, in duplici casu teneri Peregrinum servare leges, & consuetudinem loci, per quem transit. Prior est circa solemnitates, & conditiones Contractuum; quippe sunt ab universis servanda, quæ in loco Contractus obligant: Dempto contractu Dotis, cui peculiare est, ut ineundus sit juxta leges domicilii Viri. Posterior est, quando legis transgressio cederet in peculiare illius Oppidi damnum; ut

si lex

si lex inde triticum, aut alias merces extrahi vetet; aut peregrinos ultra tale tempus ibi detineri: ob illius Oppidi bonum; ita Sanch.

Secundo, ultra hos duos casus, est sententia communior, teneri Peregrinum servare leges, consuetudines, & præcepta specialia loci, in quem venit, si eadem habentur in præcepto, & veniat in locum, in quo sit aliud speciale festum de præcepto. Ita Suarez *de Relig. to.* 1. *tr.* 1. *lib.* 2. *c.* 14. *n.* 15. Thom. Sanch. *de Matrim. to.* 1. *lib.* 3. *disp.* 18. *n.* 3. & in *Decal. to.* 1. *lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 21. Bonac. *to.* 2. *to. de legib. disp.* 1. *qu.* 1. *pu.* 6. *n.* 52. Castropal. *par.* 1. *tr.* 3. *de legib. disp.* 24. §. 3. *num.* 6. Quamvis oppositum dicant esse probabile, Tamb. & La-Croix, ut diximus tr. 1. 7. Decemb. n. 14.

Tertio; est sententia valde probabilis, ut fatetur Sanch. *in sum. loc. cit. n.* 37. teneri Peregrinum absolute servare leges, & consuetudines loci, per quem transit; cujus sententiæ Auctores retulerat *lib.* 3. *de Matrim. disp.* 18. *num.* 4. & ultra illos, hoc loci alios laudat: Leonardum, Sa, Sayr, Suar. Etsi verum quidem sit, hos Auctores fateri omnes, non satis esse solum transitum per id Oppidum ad hanc obligationem; licet diversimode in explicanda hac mora loquantur.

Quarto, communiter docent Auctores: quod Peregrinus tenetur servare leges, consuetudines, & præcepta, quæ servantur in loco, ad quem venit, si illa sint communia toti Ecclesiæ: quidquid sit, an domi suæ fuerit derogatum, vel ob privilegium, aut contrariam consuetudinem; & de hoc non esse dubium, inquit Petr. a S. Joseph in *Idea Theol. Moral. lib.* 1. *cap.* 8. *Ref.* 3. ubi postquam censuisset cum Auctoribus tertiæ sententiæ jam relatæ, quoniam vero illam sententiam non defenderat, nec substinuerat ut certam subdit monens: *Nota tamen, prædicta intelligi de legibus, quæ sunt speciales illius loci, per quem Peregrinus transit: nam si agatur de legibus communibus, dubium non est, quin teneatur eas observare, etsi in illius Patria non vigeant. Unde peccaret Castellanus, qui transiens per Galliam, Animalium intestinis die Sabbati vesceretur; & Civis Mediolanensis, qui Romæ* 4. *primis diebus Quadragesimæ carnes comederet*. Hæc Petr. a S. Joseph. Rationem cum multis Auctoribus hujus quartæ sententiæ, quæ est communis, adduxi supra num. 3. ubi etiam dixi, quod licet nonnulli contrarium docuerint, illorum tamen sententiam neque probabilem, neque tutam in praxi esse, doceat Suarez.

C A-

CAPUT III.

Not. in genere

Toto tempore post Epiphaniam usque ad Septuagesimam.

EXPLICANTUR ARTICULIS II.

Art. I. *De Horis Canonicis.*
Art. II. *De Missa.*

ARTICULUS I.

De Horis Canonicis.

1 POST diem octavam Epiphaniæ resumuntur Suffragia, seu Commemorationes communes Sanctorum in Laudib. & Vesp. quando recitari debent juxta Rubricas. Pro B. V. Antiphona consueta: *Sancta Maria*, sed ℣. *Post partum*. Or. *Deus, qui salutis*, usque ad Purificationem; licet hæc eadem Oratio, Versusque dicantur post Antiphonam finalem ejusdem B. Virginis; quod etiam accidit in die Circumcisionis Domini quoad Orationem, ut notavimus 31. Decembr. Neque putes, hanc esse exceptionem regulæ generalis, præcipientis variationem, si quando accidat convenire Commemorationes Sanctorum, quæ fiunt in Officio: nam Antiphonæ finales non sunt pars alicujus Horæ Canonicæ; sed additamentum quoddam successu temporis in Breviarium Romanum invectum: qualibet autem Hora per Collectam, seu orationem terminatur: ut observat Cavalerius *Comment. in Decr. S. C. R. to.* 2. *c.* 40. *in d.* 2. *n.* 1. Unde animadverte, in Breviario Romano orationes, quæ finales Antiphonas subsequuntur, absolvi conclusione breviori. Porro Orationes, quæ extra Missam, & Officium recitantur, conclusione breviori absolvendas esse, docuimus alibi. Ex præcepto tamen sunt recitandæ: ut monet Caval. *c.* 41. *in d.* 12. fine, ubi ait: idcirco eas esse veluti partem Officii. Ad Primam resumitur ℣. *Qui sedes.*

Ab Epiphania, imo a Natali Domini usque ad Septuagesimam leguntur Epistolæ S. Pauli: quia dum repræsentatur Christus in Mundo; novi Testamenti Præcones audiri debent ante Septuagesimam, quæ significat tempus veteris Testamenti. Rupert. *de Divin. Offic. l.* 9. *c.* 12. Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 5. *c.* 12. *nu.* 8. Adveniente autem Dominica Septuagesimæ quidquid superest de Epistolis B. Pauli, quæ distributæ sunt pro numero Dominicarum, & hebdomadarum post Epiphaniam, eo anno omittitur. Rubr. Brev. *tit.* 26. *n.* 8. Itaque Epistolæ S. Pauli, quæ non possunt legi in primo Nocturno infra hebdomadam, in qua sunt repositæ, omittuntur. Dixi, *quæ non possunt legi infra hebdomadam, in qua sunt repositæ*; nam si possunt legi quamvis non in propriis feriis; legi debent, pro ut locus erit in feriis sequentibus, vel antecedentibus, reponendo etiam simul, si opus sit, plura initia Epistolarum; dummodo infra ipsam hebdomadam, cui sunt adscriptæ. Juxta sensum Rubricæ 26. n. 7. quæ licet de Epistolis B. Pauli non meminerit, nihilominus ipsis etiam applicanda est, ut animadvertit Caval. *to.* 2. *c.* 34. *in decr.* 13. *n.* 4. Rubricæ vero allegatæ hæc sunt verba: *Cum initium alicujus Epistolæ Catholicæ, tempore paschali, aut alicujus Prophetæ minoris mense No-* 2

Novembri infra hebd. illorum temporum impeditur aliquo festo IX. lect. habente proprias lectiones de Scriptura, dictum initium Epistolæ, & Prophetæ, quoad commode fieri poterit, ponatur in sequenti feria, alio simili initio Scripturæ ponendo, vel festo non impedita, ita ut aliquo modo ponatur, etiamsi plura initia eodem die poni oporteat. Et licet Gavant. *in Rubr. Brev. sect. 5. c. 12. nu. 12.*, & iterum *sect. 6. c. 8. n. 6.* fuerit opinatus, omnes epistolas S. Pauli simul constituere unum librum Scripturæ, quem propterea putavit, satis esse, incœpisse; at vero hujuscemodi Gavanti sententiæ non adhæret Meratus *to. 2. sect. 5. c. 12. n. 7.* eamque communiter rejici, testatur Caval. *to. 2. c. 14. in decr. 2. n. 36. & c. 34. in decr. 13. n. 2.*, & 3. ubi rationes refellit, quæ pro ea facere possent. Confer etiam Merat. *sect. 6. c. 17. num. 3.* Habes autem hic regulam generalem pro reponendis initiis librorum Scripturæ; ea nimirum est, ut quæ in Dominicis incidunt, (quod communiter fit, eo quia Dominica est caput hebdomadæ:) numquam valeant anticipari, sed solum transferri per hebdomadam, vel hebdomadas, quibus sunt addicta. Quæ infra hebdomadam recurrunt, locentur in sequenti die non impedita festo. habente lectiones proprias, vel alio initio, alioquin in præcedenti die similiter non impedita; ita ut in paritate impedimenti, semper sequens dies sit præferenda, dummodo sit intra hebdomadam: Diximus: *in paritate impedimenti:* quia si sequens dies impedita foret per festum habens lectiones proprias, & præcedens per initium aliud; tunc non in ulteriorem sequentem diem initium rejiciendum foret, sed in memoratæ præcedenti collocandum; quia initium, quod ipsa habet, ejus est quidem rationis, ut respuat aliud initium, quod in alia die poni valet; non tamen quando aliter fieri non potest; ut eit, si festum habeat lectiones proprias. Ita Caval. *cit. in decr. 13. n. 4. & in decr. 16. n. 2.*

Non possunt autem poni initia plura tribus eadem die in primo nocturno, ex decr. S. R. C. 5. Julii 1698. apud Caval. *to. 2. c. 34. decr. 14.* & quamvis legi possint tres ad modum unius lectiones cujuslibet initii, non est tamen obligatio legendi nisi unicam lectionem cujuslibet initii, quando legenda sunt tria initia, ex D. S. R. C. 5. Julii 1698. apud Caval. *l. cit. decr. 13.* Si vero legenda sint duo initia; tunc una lectio erit de præcedenti, & duæ de currenti: minus enim quam fieri potest, lædi debet jus uniuscujusque. Caval. *l. cit. n. 5.* Quoties autem initia plura tribus instant ponenda, distribuuntur per reliquas ejusdem hebdomadæ ferias. Quod si tota hebdomada fuerit occupata officiis habentibus lectiones proprias, aut de communi assignatas, tunc quod inter illa fuerit ritus inferioris, minoris dignitatis, & solemnitatis, privetur lectionibus propriis, aut assignatis de Communi, ut fiat locus initiis Scripturæ, quæ aliter omittenda essent, quemadmodum declaratur in sequenti Decreto: *Quando in festo aliquo lectiones assignantur legendæ sive propriæ, sive de communi, omittitur etiam initium Scripturæ, quod reponendum est infra hebdomadam in officio ritus inferioris, minoris dignitatis, & solemnitatis, etiamsi tale festum habeat lectiones proprias, aut sint de Scriptura.* S. R. C.

5. Maji

5. Maji 1736. in Einsidlen: apud Caval. *l. cit. decr. 16.* Si vero festa sint undique paria, illud cedat, in quo cadit initium. Caval. *loc. cit. numer. 4.* Non probatur autem festum 1. vel 2. classis privari lectionibus propriis, ne aliquod initium omittatur; sed videtur juxta causa omittendi: vid. Caval. *loc. cit. nu. 4.* Porro initia librorum Scripturæ omitti possunt ex legitima causa. Rubr. sup. cit. & Decr. S. R. C. 4. Julii 1698. apud Caval. *d. n. 15.*

Nota denique hic, quod etsi dictum fuerit; initia librorum Scripturæ numquam transferri extra sibi designatam hebdomadam; nihilominus initium librorum illorum, quorum lectio per duas, aut plures hebdomadas extenditur, resumi potest, & debet in omnibus hebdomadis, in quibus eorumdem lectio perseverat; nec tamen censetur eorum initium extra suam hebdomadam transferri, quia tunc hebdomadæ omnes, per quas hujusmodi lectiones librorum sunt distributæ, censeantur & sunt propria illorum hebdomada. Caval. *in c. d. 16. n. 1.*

3 Post Epiphaniam usque ad Septuagesimam habentur in lectionibus Noctur. Responsoria propria in singulis feriis, excepto Sabbato, in quo, quando fit de feria, dicuntur Responsoria feriæ quartæ. Rubr. gen. Brev. *tit. 27. n. 5. fine.*

In Officio de tempore Capitula Dominicalia posita in Psalterio in 1. & 2. Vesperis de Laudibus, & Horis dicuntur a Dominica tertia post Epiphaniam usque ad Septuagesimam: (a Dominica secunda; habet Rubr. Brev. mox alleganda; sed corrigenda post quam universaliter est institutum speciale festum SS. Nominis Jesu, addictum Dominicæ secundæ post Epiphaniam.) Capitula autem ferialia dicuntur post Epiphaniam usque ad Dominicam primam Quadragesimæ. Rubric. gen. Brev. *tit. 29. n. 2.*

A Dominica III. post Epiphaniam inclusive usque ad Dominicam primam Quadragesimæ exclusive in Officio Dominicali Hymnus Matutin. *Primo die quo Trinitas*; Deinde ad Laudes: *Æterne Rerum Conditor*. Rub. Brev. ibi. Psalmus *Confitemini* dicitur ad Primam in Dominicis cum aliis Psalmis in Psalterio assignatis a Dominica tertia post Epiphaniam inclusive ad Septuagesimam exclusive. Rubr. gen. Brev. tit. 22. nu. 3. Quando, nimirum, recitetur Officium Dominicale.

In Dominicis post Epiphaniam usque ad Septuagesimam exclusive occurrente in eis festo duplici, fit de festo, & commemoratio de Dominica cum nona lectione de Homil. Dom. Rubr. gen. Brev. *tit. 4. n. 1. & tit. 9. n. 3. & 10., & tit. 26. n. 3.*

In ultimo Sabbato post Epiphaniam immediate præcedente Dominicam Septuagesimæ, in Martyrologio, ad Primam, & in secundis Vesperis, fiat quod notabimus in Sabbato post Dominicam sextam Epiphaniæ.

Dominicæ post Epiphaniam usque ad Septuagesimam, vel ad summum sex possunt occurrere, vel ad minimum una; & ideo positum est officium sex Dominicarum. Quo propior est, vel remotior Septuagesima, quæ a Paschatis mobilitate dependet, eo plures, vel pauciores sunt Dominicæ infra hoc tempus; quæ autem supersunt transferuntur post Dominicam 23. Pentecostes. Rubr. gen. Brev. *tit. 4. n. 3. & 4.* Gavant. 4

vant. *in Rubr. Brev. sect. 6. c.* 8. *n.* 1. & reponuntur eo ordine, quem exponemus lib. 6. ubi de Dominica 24. post Pentecosten: Excepta Dominica secunda post Epiphaniam, in qua si occurrat Septuagesima, officium, vel saltem commemoratio de prædicta Dominica secunda semper fit ante Septuagesimam, ut dicemus in Sabbato post Dominicam primam Epiphaniæ.

Reliquæ igitur Dominicæ Epiphaniæ, videlicet, 3. 4. 5. & 6., si non habent locum post Epiphaniam ante Septuagesimam, transferantur post Pentecosten. Si autem neque post Pentec. earum alicui remaneat locus, tunc de ea, quæ locum nullibi habet, fiat similiter officium in Sabbato, quod proxime præcedit Dominicam Septuagesimæ. *Rub. gen. Brev. tit.* 4. *n.* 5. si non fuerit impeditum festo novem lectionum de præcepto duplici, vel semiduplici occurrente, vel translato, aut aliqua octava. Si vero fuerit sic impeditum, fiat officium Dominicæ prædictæ in alia dicto Sabbato magis propinqua feria præcedenti, quæ non fuerit impedita, puta sexta, quinta aut etiam secunda. Rub. Brev. *cit. n.* 5. Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 3. *c.* 5. *n.* 9., & 10. & *sect.* 6. *c.* 8. *n.* 7. Caval. *to.* 2. *c.* 14. *in decr.* 2. *n.* 7. & 8.

Quod si tota hebdomada sit impedita officiis novem lectionum prædictis, tunc in Sabbato proxime præcedentem Dominicam Septuagesimæ, etiamsi occurrat festum dupl. 1. cl. fiat in officio occurrenti commemoratio prædictæ Dominicæ anticipatæ. Rubr. cit. *n.* 5. Caval. *l. cit. n.* 9. & 18. Merat. *to.* 1. *par.* 1. *tit.* 7. *n.* 2. *circa medium*, & *to.* 2. *sect.* 6. *c.* 8. *n.* 3. *fine*, & *nu.* 5. *fine*. Ratio est, ne post Epiphaniam omittatur ulla Dominica, quin de ea saltem commemoratio fiat, si non possit Officium. *Rubr. gen. Brev. tit.* 4. *n.* 3. Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 3. *n.* 5. Caval. *l. cit. n.* 1.

Dictum est: de prædicta Dominica anticipanda recitandum esse officium in Sabbato, vel in feria non impeditis festo novem lectionum *de præcepto*: quia si occurrat festum *ad libitum* sive duplex sive semid., id est omnino omittendum eo anno; (nisi habeat simul ritum simplicem de præcepto, quo casu fiet de eo commemoratio:) & faciendum de Dominica anticipanda; ut constat ex sequenti declaratione S. C. *Officia Sanctorum* ad libitum *sive duplicia, sive semiduplicia, occurrentia in die, quo fieri debet officium de Dominica anticipanda ante Septuagesimam, vel ante Dominicam* 24. *post Pentecosten, non sunt recitanda cum commemoratione dictæ Dominicæ, neque transferenda, sed potius omittenda*. S. R. C. 4. Aprilis 1705. in Lycien. apud Caval. *tit. c.* 14. *d.* 3. 5

Si autem eo die, quo occurrit festum ad libitum, reponatur aliquod festum translatum, tunc Dominica anticipanda, quæ non habet jus impediendi hujusmodi repositionem festi translati, amittit jus ad officium pro illa ipsa die. Plus concedit Caval. in cit. decr. 3. n. 4. ubi existimat, satis esse quod habeatur officium de præcepto reponendum, de quo si fieret in die in qua occurrit festum ad libitum; Dominica utique anticipanda non haberet jus integri officii sed solius Commemorationis: & in hoc casu putat ipse Cavalerius fieri posse de festo ad libitum cum Commem. Dominicæ, ulterius transfe-

sferendo festum de præcepto. Docet etiam cum Merato idem Caval. nu. 3. recitari posse de officio ad libitum, si habeatur infra eamdem hebdomadam dies altera libera, & vacua, in qua valeat recitari, & reponi officium Dominicæ anticipandæ; cum adhuc servetur intentio Decreti supra allegati, parandi, videlicet, locum officio Dominicæ, quod alias cum sola commemoratione deberet peragi, nec necessarium sit, cum alieno incommodo, consulere alicujus commodo, quod adhuc æque bene potest haberi; ita ille.

Sed contra est: quia Rubrica designat diem, in quo sit reponendum officium Dominicæ anticipandæ, videlicet: *in præcedenti Sabbato*; ergo officium ad libitum occurrens in Sabbato, occurrit in die, in quo est officium Dominicæ reponendum. Sed ex allegato Sacræ Congregationis decreto officia novem lectionum ad libitum (occurrentia in die, quo fieri debet officium de Dominica anticipanda,) sunt omittenda, ut fiat de Dominica. Ergo officium novem lectionum ad libitum occurrens in Sabbato, debet omitti, ut recitetur in eo de Dominica anticipanda, etiamsi infra eamdem hebdomadam habeantur alii dies non impediti festo novem lectionum. Nec intelligi potest quod ponit Cavallerius de festo de præcepto reponendo in die quo occurrit festum ad libitum. Quia festa ad libitum si sunt acceptata, non sunt transferenda a die proprio, ne detur locus alteri officio reponendo. Ergo sumus in casu decreti, in quo si faciendum occurrit de festo ad libitum prævalet officium Dominicæ anticipandæ.

Dices: Rubricam non simpliciter designare Sabbatum, sed addere: (quod non sit impeditum festo novem lectionum, alioquin in alia præcedenti die similiter non impedita.) Sed Respondetur: Rubricam, per se designare Sabbatum ad recitandum officium de Dominica anticipanda, & non nisi eo impedito procedere ad designationem alterius diei præcedentis. Impedimentum vero est solum officium novem lectionum, & quidem de præcepto, ut constat ex allegato Decreto, declarante, officia ad libitum nullum afferre impedimentum in ordine ad reponendam officium Dominicæ anticipandæ in die, in qua Rubrica præscribit. Ergo si Sabbatum per officium ad libitum non est impeditum in sensu Rubricæ, ad effectum reponendi in eo officium Dominicæ anticipandæ, debet in eo Sabbato officium Dominicæ prædictæ reponi, excluso festo ad libitum; etiamsi habeantur alii dies infra eamdem hebdomadam non impediti festo 9. lectionum. Idem dic, si festum ad libitum occurrat in feria proximiori Sabbato: nam, impedito Sabbato ex festo novem lectionum de præcepto, Rubrica assignat feriam proximiorem non similiter impeditam, Dominicæ anticipandæ: unde excludendum similiter est festum ad libitum ab illa feria proximiori Sabbato, in qua censetur occurrere Dominica anticipanda. Quamvis autem demus Cavallerio, posse ulterius transferri officium de præcepto translatum ut recitetur officium ad libitum in die, qua occurrit; id tamen non intelligendum est in præjudicium Dominicæ anticipandæ, cui Rubrica, & decretum S. C. expresse tribuunt jus excludendi officium ad libitum: Neque ex eo quod posses in tali fe-

ria recitare de Translato, sequitur quod possis substituere officium *ad libitum* in concursu Dominicæ anticipandæ. Quod autem, impedito Sabbato, feria proximior non impedita, sit habenda pro affixa Dominicæ anticipandæ, istud docuimus supra ex ipsomet Caval. qui supra cit. *decr.* 2. *numer.* 8. monet: *Sabbato impedito integrum non esse in qualibet feria hebdomadæ anticipare officium Dominicæ, sed poni debere in feriis Sabbato proximioribus, & solum his impeditis, in aliis præcedentibus locum habere usque ad feriam secundam inclusive.*

Ex his habes: Festum ad libitum se habere, tamquam si non occurreret in Sabbato, seu alia die præcedenti, & magis propinqua Sabbato, quando reponendum est officium de Dominica anticipanda.

Quæ de officiis ad libitum dicta sunt, procedunt etiam quoad officia Votiva, seu menstrua, vel hebdomatica, de quibus egimus tr. 1. lib. 2. par. 1. c. 2. ubi n. 3. notavimus, quod ex Decreto S. R. C. officia semel in hebdomada, vel mense recitari concessa prohibentur recitari in illa feria, in qua secundum Rubricas reponendum est officium Dominicæ.

Si Septuagesima venerit in Dominica 2. post Epiphaniam, in quanam die reponi debeat officium Dominicæ 2. prædictæ anticipandæ? dicemus in Sabbato post Dom. I. Epiphaniæ.

6 Hactenus egimus de die, in qua reponi debeat officium, vel fieri commemoratio Dominicæ III. & sequentium post Epiphaniam, quando earum aliqua ob occurrentiam Septuagesimæ anticipanda sit, eo quod non inveniat locum post Dominicam 23. post Pentecosten; nunc autem explicanda venit ratio recitandi, vel faciendi commemorationem ejusdem. Itaque quando officium Dominicæ anticipandæ habet locum in Sabbato, aut alia præcedenti feria, totum officium recitandum erit, ut in feria currenti, perinde ac si fieret de feria; dicuntur autem Psalmi de feria, quia extra diem ipsam Dominicam, non ponuntur congrue Psalmi de Dominica, eidem diei Dominicæ præcise assignati. De ipsa Dominica vero legentur lectiones de ejusdem Homilia, cum Antiphona ad *Benedictus*, & Oratione propria Dominicæ, cum versiculis de feria currenti; Responsoria item ad lectiones erunt de occurrenti feria: Dummodo Dominica anticipata non habeat propria Responsoria, quæ nondum sint posita; quia in hujusmodi casu tria Responsoria primi Nocturni Dominicæ recitari debent. Non dicitur: *Te Deum*, sed tertium Responsorium. Fit commemoratio festi Simplicis, si occurrat, sine lectione propria. Fient Suffragia Sanctorum, & etiam de Cruce; non recitantur autem preces feriales, sed Dominicales. Totum officium, quod incipit a Nocturno, terminatur ad Nonam instar cujuscumque alterius officii ferialis per annum. In Choro recitabitur officium parvum B. Mariæ, & si sit prima dies mensis non impedita, etiam officium Defunctorum. Caval. *to.* 2. *c.* 14. *in decr.* 2. *num.* 10. & 12. Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 3. *c.* 5. *num.* 3. & 9. Merat. *to.* 2. *sect.* 3. *c.* 11. *n.* 10. & *sect.* 6. *c.* 8. *n.* 5. Rubr. gen. Brev. *tit.* 4. *num.* 4. & 5. & *tit.* 27. *num.* 7. *Rubr. particul. ante Dominicam I. post Epiphaniam.*

Si

Si in die præcedenti ad diem, in quo recitabitur officium Dominicæ anticipatæ, factum sit de feria, aut festo Simplici, & una cum officio Dominicæ occurret festum aliquod simplex, Vesperæ erunt de feria cum commemoratione sequentis Simplicis; etenim esse non possunt de Simplici præcedenti, cujus officium terminatur ad Nonam; nec de Dominica, cujus officium incipit a Nocturno, nec de sequenti Simplici, quod, cum in die sequenti non habeat officium, nec habere convenit primas Vesperas: erunt igitur de feria, cujus officium semper succedit in alterius defectu. *Rubr. de concurren. n.* 10. Caval. *n.* 14.

7 Ubi autem hebdomada tota fuerit impedita festis 9. lectionum de præcepto, fiet de Dominica commemoratio in Sabbato hoc modo: in tertio nocturno festi occurrentis legetur nona lectio de Homilia Dominicæ anticipatæ, & tantum in Laudibus fiet commemoratio ejusdem cum Antiphona, & Orat. propr. sed ℣. de Laudibus Sabbati. Rub. gen. Brev. *tit.* 4. *n.* 5. Caval. *n.* 9. Merat. to. 1. *par.* 1. *tit.* 7. *nu.* 2. circa medium, *&* *to.* 2. *sect.* 3. *c.* 11. *n.* 9. *&* 10. Etiamsi occurrat festum dupl. 1. cl. in Sabbato, fiet nihilominus Dominicæ anticipatæ commemoratio, modo prædicto. Caval. *n.* 18. Merat. *to.* 1. *cit.* *n.* 2. *&* *to.* 2. *cit. n.* 10. *& sect.* 6. *c.* 8, *n.* 3. *fine*, *& n.* 5. *fine*. In eodem casu, quo de Dominica anticipata fit sola commemoratio in Sabbato, lectiones primi Nocturni, si festum non habeat proprias erunt de Scriptura occurrente in ipso eodem Sabbato, non autem illæ de Dominica anticipata. Caval. *a n.* 26.

Deinde si feria, in qua anticipatur, & fit officium Dominicæ habeat initium libri alicujus, vel Epistolæ, non debet transferri post Dominicam anticipatam, sed anticipatur in diebus præcedentibus infra eamdem hebdomadam, in qua ponitur, si sit locus: secus debet omitti; etenim post quam factum fuit de Dominica anticipata, legendum est initium assignatum eidem Dominicæ: atque adeo in sequentibus feriis hebdomadæ, in qua factum est de Dominica anticipata, legendæ sunt lectiones assignatæ feriis hebdomadæ prædictæ Dominicæ, juxta Rubr. 26. nu. 8. ita se habentem: *Quod si fiat de aliqua Dominica post Epiphaniam anticipata in feria, tunc post officium Dominicæ anticipatæ in sequentibus feriis legatur de Epistolis S. Pauli assignatis Dominicæ anticipatæ, & sequentibus feriis, omissis aliis, quæ sunt assignatæ præcedenti hebdomadæ.* Legentur autem lectiones occurrentes in respectivis feriis postquam lectum fuerit initium Dominicæ anticipatæ, ut e. g. si de Dominica anticipata recitetur officium in feria secunda, initium pro ea Dominica ponetur in feria 3. deinde in feria 4. legentur occurrentes ipsa feria 4. & similiter in sequentibus feriis. Si vero infra hebdomadam occurrant initia aliqua, hæc legi debent, licet eorumdem plura simul poni oporteat, etiam in die, in quo ponitur initium ipsum Dominicæ, Quod si aliquando cuncta locum non habeant, omittantur; & in casu, quo post officium Dominicæ poni non possit ejusdem initium, omittatur. Porro initia librorum Sacræ Scripturæ extra suam hebdomadam numquam transferuntur: nova

va autem hebdomada incipit illico post anticipationem Dominicæ. Caval. n. 35. 44. & 46.

9 Denique docet Caval. n. 16. quod si eveniret, officium Dominicæ anticipari in Vigiliam, officium esse deberet de Dominica anticipata sine commemoratione Vigiliæ, si vero occurreret festum novem lectionum, officium esset de festo cum commemoratione Dominicæ anticipatæ, & nona lectione de eadem, nihil autem de Vigilia in officio: quia inquit Dominica anticipata instar se habet feriæ majoris, & hanc in privilegiis superat: quapropter servanda essent, quæ disponit Rubrica VI. *de Vigiliis* nu. 2. circa Vigiliam incidentem in Adventum, aut Quadragesimam, vel Quatuor Tempora.

Quomodo autem recitandum sit officium Dominicæ 2. post Epiphaniam, si anticipetur? exponemus in Sab. post Dom. I. Epiphaniæ Art. 7.

ARTICULUS II.

De Missa.

Pro toto tempore in genere post Epiphaniam usque ad Septuagesimam.

1 POST Epiphanim variatur Introitus cum suis accessoriis, Graduali, Offertorio, Communione, in primis tantum tribus Dominicis; & hoc triplex Officium (ut loquuntur veteres Scriptores,) Dominicalis Missæ significat tres annos prædicationis Christi, ut recte post Octavam Epiphaniæ, in qua Baptismus Christi celebratus fuit, repræsentetur. In ultimis vero tribus Dominicis 4. 5. & 6. post Epiphaniam, Introitus, & accessoria sunt eadem, quæ habentur in Dominica tertia, ut in Antiphonario Gregoriano: & ratio est, quia sæpius transferuntur post Pentecosten, quo loco mutuantur Introitus, & accessoria, scilicet Graduale, Offertorium, & Communionem a Dom. 23. post Pentecosten, quemadmodum suo loco videbimus; ut cum ea ejusdem fere rationis tunc esse videantur. Quia ergo sunt Dominicæ vagæ, non habent ideo certum Introitum, nec proprium Officium, exceptis orationibus, Epistolis, & Evangeliis. Honor. *in Gemma lib.* 4. *c.* 110. Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 18. *n.* 1. & *c.* 20. *a n.* 2. *versus finem*, & *c.* 21. *n.* 1. & 23. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 4. *n.* 2.

Dicitur *Gloria in excelsis* in Dominicis post Epiphaniam usque ad Septuagesimam exclusive. In ferialibus vero diebus, quando resumitur Missa de Dominica præcedenti, non dicitur. *Rubr. Miss. in Dom.* 2. *Post Epiphan.* 2

Ab Octava Epiphaniæ usque ad Purificationem inclusive, nisi fuerit duplex, post orationem diei dicuntur istæ orationes: *Deus qui salutis*; & *Ecclesiæ tuæ*, vel *Deus omnium fidelium*: ut in Missali in Dominica 2. post Epiph. *Rubr. ante Dom.* 2. *Epiph.* & *in Dom. Septuages.* Post Purificationem vero, seu post diem 2. Febr. dicitur 2. Oratio *a cunctis*. 3. ad libitum. *Rubr. Miss. in Dom.* 4. *post Epiph.* Vid. dicta tr. 1. 2. Febr. art. 4. n. 61. Quando autem facienda est commemeratio Simplicis, tertia dicitur, quæ est prima de tempore. 3

Ab Octava Epiphaniæ usque ad Septuagesimam in officio de tempore 4

re adhibetur paramentorum color viridis, *ex Rubr. gen. Miss. tit.* 18. *n.* 4. exceptis Dominicis infra octavas occurrentibus tempore prædicto, in quibus color festi servatur. *Rubr. gen. Miss. l. c.* quia tota Octava est unum, & idem festum. *Gavant. in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 18. *n.* 2. *lit. b.* Viridis color medius est inter colores, & ideo hic adhibetur in diebus ferialibus, & communibus, *Innoc. III. apud Gavant. l. cit. nu.* 4. qui sunt veluti medii inter dies festivos, & lugubres: hujusmodi autem sunt dies ab octava Epiphaniæ usque ad Septuagesimam, & item ab octava Pentecostes usque ad Adventum exclusive in officio de Tempore. *Gavant. l. cit.*; unde illis etiam diebus colore viridi utimur, ut suo loco dicemus. Dies quoque Dominici minus solemnes sunt temporibus his, communesque vocantur ab Innocentio, comparative ad alias Dominicas, & anni solemnitates. Gavant. l. cit.

5 Si tempus breve fuerit ab octava Epiphaniæ usque ad Septuagesimam; itaut officia sequentium Dominicarum in sua sede, seu diebus propriis expleri non possint: tunc officia illarum, quæ supersunt post Dominicam secundam Epiphaniæ, eo anno transferuntur, seu resumuntur quoad orationem, Epistolam, & Evangelium dumtaxat, post Dominicam vigesimam tertiam Pentecost. *Rubr. Miss. ante Dom.* 2. *Epiph.* Si autem neque post Pentecosten earum aliqua habeat locum; tunc de ea in Sabbato, vel feria præcedente Dominicam Septuagesimæ, dicatur Missa, aut fiat commemoratio cum ejusdem Dominicæ Evangelio in fine juxta regulas traditas cap. præcedenti pro officio, seu horis canonicis in eodem casu. Missa enim sequitur officium; ut observat Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 4. *n.* 1. Confer dicta tract. 1. l. 1. c. 2. n. 51.

Itaque quando recitatur officium de Dominica anticipatæ, Missa erit de eadem Dominica sine *Gloria*, & sine *Credo*: quia est ferialis, ut eum aliis observat Caval. *to.* 5. *c.* 12. *nu.* 15. (alias per errorem n. 16.) & Merat. *to.* 1. *par.* 1. *tit.* 11. *n.* 5. cum tribus orationibus juxta exigentiam temporis, prout superius explicavimus. Fit commemoratio simplicis, si occurrat: dicitur Præfatio communis, vel de octava, si occurrat, quæ habeat præfationem propriam, ut infra notabimus. In fine Missæ, *Benedicamus Domino*. 6

Si recitetur de festo, vel die octava, & facta sit de Dominica anticipata sola commemoratio in Missa, licet solemni, de festo etiam primæ classis, vel de die octava, fiet ejusdem Dominicæ commemoratio, & illius Evangelium legetur in fine. Caval. *to.* 2. *c.* 14. *in d.* 2. *n.* 21. Merat. *to.* 1. *part.* 1. *tit.* 7. *n.* 2., & *to.* 2. *sect.* 3. *c.* 11. *n.* 10. 7

Si daretur casus, quo de Dominica anticipata fieret commemoratio in festo novem lectionum occurrente in Vigilia; in Missa, de festo facienda foret commemoratio Vigiliæ, post commemorationem Dominicæ, & in fine legendum esset Evangelium Dominicæ, non autem Vigiliæ, Caval. l. cit. *n.* 16. & *eodem to.* 2. *c.* 15. & *in d.* 4. *n.* 14.

Si vero de Dominica anticipata fieret officium in Vigilia; Missa foret de Dominica cum commemoratione Vigiliæ, nec in fine Missæ legendum esset Evangelium Vigiliæ. Caval. *cit. n.* 16. Confer dicta hoc tr. 2. l. 1. c. 3. n. 3.

Si

Si in Missa de festo facienda sit commemoratio diei infra octavam, fiet ante Dominicam prædictam, non obstante, quod Dominica anticipata habeat Missam, quando fit officium de die infra octavam, ut statim docebimus; & ratio est, quia in casu solius commemorationis dignior est ea semiduplicis, quam simplicis, seu feriæ, etiam majoris, cujus instar considerabatur Dominica anticipata. Caval. *to.* 2. *c.* 14. *in d.* 2. *n.* 21.

8 Quando in Missa de festo fit commemoratio Dominicæ anticipatæ, cantandas esse duas Missas, unam de festo, alteram de Dominica, negat Caval. *l. cit. n.* 22. quia Rubricæ Missalis nihil hujusmodi præscribunt: cum tamen casus admodum frequens adveniat. Eodem vero to. 2. c. 15. in d. 4. n. 15. docet, quod si occurreret Dominica anticipata in Vigilia, Missa altera de Vigilia in Collegiatis cantanda foret præter Missam de festo, si occurreret; vel præter Missam de Dominica anticipata, si de ea recitatum fuisset officium.

9 Si recitetur officium de die infra Octavam; Missa erit de Dominica anticipata sine *Gloria*, & sine *Credo*, cum 2. orat. de octava, & quia Missa est ritus ferialis, dicetur tertia oratio: hæc autem non erit, quam tempus, sed octava exigit, de qua etiam erit Præfatio, si propriam habuerit. Caval. *t.* 2. *c.* 14. *in d.* 2. *nu.* 23.

10 Officio, & Missæ prædictæ Dominicæ anticipatæ debetur color viridis, ex Rubr. *de color.* supra cit. Cav. *l. cit. n.* 25. Nisi occurrat infra Octavam, quo casu adhibetur color competens Octavæ, ut supra notavimus. Caval. loc. cit.

Nota hic: quid etsi in Dominicis prohibitæ sint Missæ Votivæ, ex Rubr. gen. Miss. *tit.* 4. *n.* 3. & *tit.* 5. *nu.* 2. nihilominus licita est votiva privata, quando die feriali recitatur Officium Dominicæ anticipatæ. La-Croix *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 72. §. 4. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 4. *n.* 3. *lit. O. fine* Merat. *ibid. n.* 11. Dixi: licita est votiva *privata*: quia de solemni, seu Conventuali secus dicendum est. Vide Rubr. gen. Miss. *tit.* 4. *n.* 3. Merat. *l. cit. fine*; & dicta tract. 1. lib. 1. c. 2. qu. 16. n. 51. 11

CAPUT III.

Notanda in specie pro Hebdomada I. post Epiphaniam.

OMISSIS hic quæ pro Dominica I. post Epiphaniam ad Horas Canonicas & Missam explicuimus tract. 1. sub die 6. Januarii art. 2. sect. 2. subsect. 2. a n. 60. gradum facimus ad Sabbatum post Dom. I. pro quo peculiariter adnotanda sive pro Horis Canonicis, sive pro Missa duobus Articulis absolvemus.

ARTICULUS I.

Not. in Sabbato post Dom. I. Epiphaniæ.

De Horis Canonicis.

SI cras non fuerit Dominica Septuagesimæ, quoniam in Dom. 2. post Epiphan. fieri debet de SS. Nomine Jesu sub ritu duplici 2. cl. ideo in hoc Sabbato præcedenti in Martyrologio ad Primam primo loco nuncietur hujusmodi festum sequenti Dominica celebrandum. 1

Vesp-

Vesperæ erunt de SS. Nomine Jesu dupl. 2. cl. omnia ut in prop. commem. Dom. 2. post Epiphan. ad hymnum Complet. *Jesu tibi*. *Qui natus*. Si factum sit hodie festum semiduplex, non fit de illo commemoratio, sed Dominicæ 2. Epiph. tantum; similiter nec fit commemoratio de sequenti Simplici, si occurrerit, sed solum de eo habebitur commemoratio in crastinis Laudibus, & Missa privata. Porro duplex 2. cl. non admittit in primis Vesperis commemorationem præcedentis semiduplicis, aut sequentis Simplicis.

2 Si Dominica Septuagesimæ occurrerit post Dominicam primam Epiphaniæ, atque occupaverit locum Dominicæ post Epiphaniam, tunc in Sabbato isto in Martyrologio ad Primam, & in Vesperis fiat quod notabimus in Sabbato post Dom. sextam, & ultimam Epiphaniæ.

Rursus si Dominica Septuagesimæ venerit in Dominica 2. Epiphaniæ, de Dominica 2. prædicta fit in hoc Sabbato si non fuerit impeditum officio occurrenti novem lectionum de præcepto duplici, vel semiduplici. *Rubr. ante Dom. 1. Epiph.* Caval. *to. 2. c. 14. in decr. 2. num.* 54. & 80. Merat. *to. 1. par.* 4. *tit.* 4. *n.* 2. & *to. 2. sect. 6. c.* 8. *n.* 2.

Quod si Sabbatum hoc fuerit sic impeditum, officium præfatæ Dominicæ faciendum est in prima die post octavam Epiph. translato semiduplici in ea die occurrente. Confer dicta tr. 1. 14. Januarii n. 4. Quod si ea die occurrerit festum duplex de præcepto, fiet de Dominica in subsequenti alia die, quæ prima occurrerit post octavam Epiph. non impedita festo duplici occurrenti. Rub. cit. Caval. n. 55. & 56. Merat. l. cit. Si autem hebdomada tota impediretur festis duplicibus præter Sabbatum, in quo occurreret semiduplex: in Sabbato fieri deberet officium Dominicæ, translato semiduplici; Caval. n. 55. Merat. cit. nu. 2. prope finem. Officium de infra octavam cedit huic Dominicæ, atque si impedito Sabbato, ut supra, occurrat prima aut alia subsequenti die post octavam Epiphaniæ officium diei infra aliquam octavam, eo omisso, fieri debet officium Dominicæ secundæ post Epiphaniam. Gavant. *in Rubr. Brev. sect. 6. c.* 8. *n.* 5. Caval. *n.* 64.

Sed quid? Si prima die post octavam Epiphaniæ occurrat festum semiduplex, & in Sabbato ante Dom. Septuag. occurrat officium de die infra octavam? In hoc casu existimat Caval. n. 70. & 72. quod si festum semiduplex occurrat adhuc infra eamdem octavam, officium de Dominica recitari debeat in Sabbato, omisso Officio diei infra octavam, Si vero festum semiduplex non occurrat infra octavam, tunc officium Dominicæ recitari debeat in dicta prima die in qua illud occurrit, eo semiduplici translato in aliam diem.

Si prima die post octavam Epiphaniæ, occurrat officium diei infra octavam, & similiter in Sabbato, officium Dominicæ anticipandæ recitari debet prima die post octavam Epiphaniæ, quia in æquali impedimento Rubrica vult officium Dominicæ reponendum prædicta prima die, Caval. n. 74.

Si prima dies post octavam Epiphaniæ sit dies infra aliquam octavam, & occurrat festum semiduplex post octavam vero occurrat aliud festum semiduplex, docet Caval. n. 76. 3

officium Dominicæ, impedito Sabbato, non esse reponendum in illa prima die post octavam, Epiphaniæ, sed in die post prædictam particularem octavam, in qua occurrit illud alterum semiduplex; quia inquit, secus sequeretur majus incomodum: amotio, scilicet, festi semiduplicis, & suppressio diei infra octavam.

Rursus docet idem Caval. nu. 78. quod si prima die post octavam Epiphaniæ occurrente festo semiduplici, alia subsequens dies foret libera, impedito Sabbato, officium Dominicæ reponi posset in die libera, & vacua: quia, inquit, dum Rubrica, Sabbato impedito, festo semiduplex occurrens in primam diem post octavam Epiphaniæ transferendum edicit, procedit, supponendo, quod nulla sit, uti revera nulla est in Calendario Romano alia dies vacua, in qua officium Dominicæ valeat collocari. Patens fit, inquit, intentio Rubricæ ex eo, quod in casu Sabbati non impediti, huic officium Dominicæ adscribit, & parcit prædicto semiduplici.

4 Officium translatum cujuscumque fuerit classis, cedit huic Dominicæ anticipandæ. Atque adeo si in Sabbato ante Dominicam 2. Epiphan. anticipandam occurrat festum translatum, ulterius transferatur ut fiat de Dominica. Similiter si impedito Sabbato festo dupl. vel semidupl. occurrenti, in prima die post octavam Epiphaniæ occurrat festum translatum, ulterius transferatur, ut fiat de Dom. Caval. n. 80.

Officium ad libitum cedit huic Dominicæ. Vide omnino dicta in præcedenti par. 1. hujus 2. par. c. 1. n. 5.

Docuimus supra: officium semiduplex de præcepto occurrens in Sabbato cedere huic Dominicæ, si præcedentes omnes dies hebdomadæ fuerint impediti festis duplicibus occurrentibus. Si tamen Sabbatum, & dies præcedentes Sabbatum post octavam Epiphaniæ forent omnes impediti festis duplicibus occurrentibus de præcepto, tunc de Dominica habenda esset commemoratio. Caval. *nu.* 55. Gavant. *sect.* 6. *c.* 8. *n.* 4. Merat. *ibi n.* 3. Commemorationem vero hujus Dominicæ faciendam esse non in Sabbato, sed prima die post octavam Epiphaniæ, existimat Caval. *n.* 56. contra Gavant. Guyetum, & Meratum, qui docent esse faciendam in Sabbato. Festum 1. clas. non excludit commemorationem hujus Dominicæ anticipatæ. Merat. *n.* 3. *fine*, & 5. *fine*. Confer dicta par. 1. hujus 2. par. c. 1. n. 4. fine, & n. 7.

Hactenus egimus de die, in qua sit reponendum officium, vel facienda commemoratio Dom. 2. post Epiph. quando debeat anticipari ob occurrentiam Septuagesimæ; nunc exponenda est ratio recitandi, vel faciendi commemorationem. Itaque quando locum habeat officium Dominicæ prædictæ in Sabbato, aut alia feria præcedenti, fit officium de Sabbato, vel feria occurrenti, (ob rationem assignatam præc. par. 1. hujus 2. par. c. 1. n. 6.) in qua ponuntur Responsoria primi nocturni Dominicæ secundæ post Epiphaniam, (cum præcedenter non fuerint posita:) & tres lectiones leguntur de homilia ejusdem Dominicæ, cum ejus Antiphona ad *Benedictus*, & oratione. Rubr. ante Dom. 1. Epiph. Caval. *in cit. d.* 2. *n.* 49. Merat. *to.* 2. *sect.* 6. *c.* 8. *n.* 2. Versiculi tamen 5

erunt

erunt de fer. currenti. Merat. n. 3. *fine*. Non dicitur *Te Deum*, sed tertium Responsoriu m; fit commemoratio festi Simplicis, si occurrat, sine lectione propria; fient suffragia Sanctorum, & etiam de Cruce; dicuntur preces Dominicales, ut in simili diximus 1. par. cap. 1. n. 6. Totum officium, quod incipit a Nocturno, terminatur ad Nonam. In Choro recitabitur officium parvum B. Mariæ, atque officium Defunctorum pro die prima mensis non impedita: Vid. dicta l. cit. Si sit dies infra octavam, non fit commemoratio octavæ. Caval. n. 66. atque adeo dicuntur preces, & reliqua ut supra. Caval. ibid.

6 Ubi autem Sabbatum, & dies præcedentes ad Sabbatum post octavam Epiphaniæ fuerint omnes impediti festis duplicibus de præcepto, fiet commemoratio Dominicæ secundæ Epiphaniæ in prima die post octavam Epiphaniæ, ut supra diximus ex sententia Cavaleri, aut in ipso Sabbato, juxta aliorum sententiam. Fiet autem commemoratio hoc modo: in tertio nocturno festi occurrentis legetur nona lectio de homilia Dominicæ 2. post Epiph. & in Laudibus fiet commemoratio ejusdem cum Antiphona, & oratione propr. ℣. de Laudibus fer. Vide dicta cit. par. 1. hujus 2. partis c. 1. n. 7. in eodem casu, quo de Dominica 2. Epiph. anticipata fit commemoratio, lectiones primi nocturni, si festum non habeat proprias, erunt de Scriptura occurrenti, non autem initium Dominicæ 2. prædictæ. Vide dicta l. cit.

Postquam vero factum fuerit de Dom. anticipata prædicta, ponitur initium ejusdem Dominicæ, atque adeo in sequentibus diebus legendæ sunt lectiones assignatæ ejusdem hebdomadæ in suis respectivis feriis. Vide dicta l. cit. n. 8.

ARTICULUS II.

Notanda in Sabbato post Dominicam I. Epiph.

De Missa.

Missa sequitur officium, ut ex Gavanto diximus præced. par. 1. c. 2. nu. 5. ideo quæ dicta sunt de officio pro Dom. 2. Epiphaniæ anticipanda ob occurrentiam Septuagesimæ, intelligentur dicta quoque de Missa; ita ut in Sabbato, aut alia feria præcedenti, in qua fiat officium de prædicta Dominica, dicatur & Missa ejusdem Dominicæ sine *Gloria*, & sine *Credo*, & cum Præfatione communi, quia est ferialis cum tribus orationibus, 1. de Dominica; 2. *Deus qui salutis æternæ*; 3. *Eccl.* vel pro Papa; nisi occurrat commemoratio Simplicis. Si autem occurrat infra octavam, Vide dicta in 1. par. hujus par. 2. c. 2. n. 9. In fine Missæ *Benedicamus Domino*. 7

Si recitetur officium de festo, vel die octava, & facta sit de Dominica 2. Epiphaniæ anticipata sola commemoratio, etiam in Missa de festo, vel die octava, fiet ejusdem Dominicæ commemoratio, & illius Evangelium legetur in fine. Si in Missa de festo facienda sit commemoratio diei infra octavam, fiet ante Dominicam. Vide dicta cit. 1. par. c. 2. n. 7. fin. & eodem cap. n. 8. habes: an cantandæ duæ Missæ. 8

In Missa de præfata Dom. anticip. color parament. viridis; nisi sit 9

dies infra Oct. Vide dicta l. cit. n. 10., & ibi n. 11. notavimus, non esse prohibitas Missas votivas in diebus, quibus fit de Dominica anticipata.

CAPUT IV.

Not. in Hebdom. II. post Epiphaniam.

ARTICULUS I.

Not. in Dom. II. post Epiphaniam.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS II.

Sect. I. *De Horis Canonicis.*
Sect. II. *De Missa.*

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

1 DIE Octava post Nativitatem Domini una cum festo Circumcisionis ejus celebratur festum ipsius SS. Nominis Jesu, ut innuimus tr. 1. die 1. Januarii art. 1. nu. 4. qua quidem die fuit Salvatori Mundi impositum prædictum Venerabile Nomen. Nihilominus fidelium pietas introduxit, quod præterea speciale, atque distinctum aliud festum ejusdem laudati Nominis celebretur: quemadmodum fit in nonnullis aliis festivitatibus Domini: puta in festo SS. Corporis Christi, de quo præter feriam V. in Cœna Domini celebratur particulare festum feria V. post festum SS. Trinitatis. Congruentia vero hujus festi esse potest, quod videatur esse supplementum festi Circumcisionis Domini, quemadmodum suo loco diximus de ipso Circumcisionis festo respectu Nativitatis Domini. Porro in die Circumcisionis impositum fuit Christo Domino Nomen Jesu; sed de hoc SS. Nomine nihil die illa actum est in Officio. Videtur itaque hoc festum esse supplementum festi Circumcisionis Domini.

De adoratione debita SS. Nomine Jesu videantur Doctores laudati citata prima die Januarii n. 5. fine. Indulgentias quotidianas concessas recitantibus Litanias approbatas SS. Nominis Jesu notavimus tr. 1. lib. 1. c. 4. §. 2. n. 5. Concessas autem invocantibus illud eodem cap. §. 3.

Ad prædictum vero speciale festum SS. Nominis Jesu celebrandum, designata fuit Dom. 2. post Epiphaniam. *Officium proprium SS. Nominis Jesu ab omnibus Christi fidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur sub ritu duplici 2. cl. Dom. 2. post Epiphaniam recitari, & Missam respective celebrari debere, indulsit S. R. C. 29. Novemb. 1721. Annuente Innocentio XIII. 20. Decemb. ejusdem anni*, apud Caval. *to. 2. c. 25. decr. 1. & in duab. tabel. excerpt. ex Rubr. gen. Brev.* Videri etiam potest Benedict. XIV. *de festis Domini c. 3. §. 2.* & videantur dicenda in Appendice ad calcem Diarii c. 1. n. 22. Consequenter de Dom. 2. post Epiph. jam non fit in ipsa Dominica, nisi commemoratio cum nona lectione de ipsius Homilia; Officium in ea recitandum de SS. Nomine Jesu sub ritu duplici 2. cl. ut in prop. in Brev. Rom. in festis Januar. Initio prædicti Mensis. Si Octava Epiphaniæ concurrerit cum hoc festo, Vesperæ erunt de SS. Nomine, & fiet commemoratio Octavæ Epiphaniæ; etsi enim utrumque sit festum Domini; & non fiat commemo-

moratio de eo, de quo fit officium: hæc autem regula exceptionem pati videtur in festis Dei, & Christi Domini ex usu communi; ut observat Caval. *to.* 2. *c.* 32. *in d.* 1. *num.* 3. ubi putat, id esse, eoquid, cum ab ipsis respective ut Auctore, & Intercessore bona nostra cuncta procedant, de iisdem nunquam a nobis satis agatur. Et rursus *c.* 33. *Comment. in Dec.* 2. ait: Festa Christi ad differentiam illorum de Sanctis, non respuere commemorationem aliorum ejusdem Christi festorum; nisi quoties festa forent de Christo juxta eumdem respectum, & rationem eamdem. Confer Gavant. in Rub. Brev. sect. 7. ad diem 3. Maii versu: *Si concurrant festa Ascens. &c.* In primo Nocturno post primam Antiphonam, eo quod ea incipiat sicut Psalmus subsequens, non repetitur initium Psalmi, sed continuatur quod sequitur in Psalmo ab iis verbis, quibus definit Antiphona: quemadmodum fit in Officio Dedicationis Ecclesiæ in prima Antiphona tertii Nocturni, quando illa dicatur integra, nec interrumpatur per *Alleluja*; idque juxta Rubr. gen. Brev. tit. 21. *de Antiphon. nu.* 7. Lectio nona de Homil. Dom. 2. post Epiph. ut supra innuimus: & ejusdem commemoratio in Laudib. Item si occurrat festum simplex fit de eo commemoratio in Laudibus tantum, sine lectione, etiamsi habeat propriam, quia cedit locum Dominicæ. In fine hymn. Primæ, & reliquarum Horarum, dicitur: *Jesu tibi sit gloria. Qui natus &c.* Ad Primam ℟. br. *Qui natus es.*

Quamvis ad Tertiam, Sextam, & Nonam Responsoriis brevibus Horarum adduntur Alleluja: ad pleniorem lætitiam indicandam; non tamen adduntur ad Primam, & Completorium. *Rubr. gen. Brev. tit.* 28. *n.* 5. ob rationes indicatas tr. 1. 6. Januarii art. 1. sect. 2. n. 27.

Secundæ Vesperæ de eodem festo: omnia ut in primis Vesperis excepta Antiphona ad Magnificat, quæ est propria: & fit commemor. præced. Dom. 2. post Epiph. De sequenti autem Officio, juxta Rubr. gener. de Concur. & dicta 14. Januarii nu. 6. & 8. Hic solum notamus: quod ubi hoc festum haberet Octavam, deberet integras habere Vesperas in die octava in concursu cum præcedenti, vel sequenti duplici minori. Vid. Caval. *to.* 2. *c.* 12. *in Decr.* 3. *n.* 13., *&* *duob. sequ.*

Quando ob festum SS. Nominis Jesu contingat transferri aliud Officium dupl. 2. cl. inferioris dignitatis, de eo debet fieri prima die non impedita: S. R. C. 23. Junii 1736. in Einsidlen. apud Caval. *to.* 2. *c.* 25. *d.* 2. 3

Quando in Dom. 2. post Epiph. fit Officium SS. Nominis Jesu, initium Epistolæ 2. ad Cor. legitur prima die admittente Scripturam occurrentem, juxtam Rubr. gen. 4

In quodam libello, cui titulus: *Officia propria Soc. Jesu:* Edit. Venetæ 1748. ubi describitur Officium SS. Nominis Jesu, hæc præmittuntur: *Occurrente Dominica Septuagesimæ, reponitur hoc festum (quoad Officium) in diem* 28. *Januarii, tamquam in Sedem propriam, (translato quocumque alio festo, si alicubi occurrat, nisi sit altioris ritus:) & tunc legitur lectio IX. de Sancta Agnete secundo, & fit de ea commemoratio in Laudibus tantum. Ita Sacra Rituum Congregatio decrevit die* 22. *Januarii* 1735. Hæc ibi leguntur. Verum eadem Sacrorum Rit. Congr. 5. Maii anno sequenti 1736. emanavit decretum, cujus tenoris: 5

ris : *Si die 21. Januarii occurrat in aliquibus locis festum alicujus Sancti particulare sub ritu duplici, v. g. S. Meinradi apud Benedictinos, faciendum est Officium de tali Sancto, & transferendum est Officium Sanctæ Agnetis, quod occurrit eodem die, cui assignari debet aliqua die fixa, quæ tamen non sit dies 28. Januarii, ne festum SS. Nominis Jesu, quod celebratur Dominica 2. post Epiph. aliquando occurrat in eadem Dominica, quæ est Septuagesima, ideoque, ne illud festum celebretur intra Quadragesimam, (quod non conveniret :) erit relinquenda vacua dies 28. Januarii in qua id tunc erit transferendum. Quando autem agetur festum Sanctæ Agnetis secundo fiet de eo commemoratio tamquam de Simplici, nullo habito respectu quod festum ejusdem solemne prius non fuerit celebratum*. S. R. C. 5. 5. Maii 1736. in Einsidlen. apud Merat. *Ind. Decr. Bev. n.* 286. *& to.* 2. *sect.* 3. *c.* 11. *n.* 17. Caval. *to.* 1. *c.* 9. *d.* 12. Jam vero in hujusmodi decreto disponitur quidem, quod occurrente festo SS. Nominis Jesu in Dom. Septuagesimæ transferendum sit in diem 19. Januarii, quæ ideo relinquenda sit vacua, ut in casu occurrentiæ prædictæ adsit locus translationi præfatæ ; sed eo ipso datur intelligi, festum SS. Nominis Jesu nequaquam frui privilegio excludendi a prædicta die festa, etiamsi inferioris ritus, si alicubi inveniat occupatam, quod animadvertit etiam Caval. *in cit. d.* 12. *n.* 23. ubi examinat hæc verba a nobis allegati Decreti : *erit relinquenda vacua dies* 28. *Januarii :* & ad hæc verba subdit : *Si relinquenda ; ergo, si alicubi illa dies jam sit impedita aliquo festo novem lectionum, non debebit hoc transferri, ut in ea collocetur festum SS. Nominis*. Et infra. *Quia igitur Sacra Congregatio noluit festum aliquod a propria sede expelli, ut in eadem locetur festum SS. Nominis, quoties transferri contingit, solum decrevit* relinquendum esse vacuam, *si est*, diem 28. Januarii. Hæc Caval. qui etiam n. 16. & Meratus *Ind. Decr. loc. cit.* animadvertunt, quod etsi ex allegati Decreti ratione videatur, in Statu Ecclesiastico non esse assignandam diem 28. Januarii festo Sancti Raymundi de Penafort a die 23. per festum Desponsationis B. M. V. semper amoto : (& habetur etiam de hoc decretum expressum, quod dedimus tr. 1. 28. Januarii art. 1. n. 4.) Nihilominus nonnulli. Ordinariorum Directores adhuc tali festo assignent prædictum diem, tamquam ei fixam & propriam, ac transferant Officium SS. Nominis Jesu in aliam diem.

Illud autem Decretum anni 1735. 22. Januarii quod allegatur in supradicto libello de Officiis propriis Soc. Jesu, refertur a Merat. sect. 6. c. 8, n. 1. ubi tradit : Sacram Rituum Congregationem sub die 22. Januarii 1735. in correctione, & approbatione Calendarii Ordinis Minorum S. Francisci Conventualium decrevisse, quod Officium SS. Nominis Jesu, quando ob occursum Dominicæ Septuagesimæ evenit transferri transferrendum erit *ad diem* 28. *Januarii tamquam diem propriam*. Verum & hæc Caval. l. cit. n. 24. docet intelligenda esse juxta supra dicta : *cum limitatione, quam dicebamus, scilicet, dummodo ea dies non sit Officio novem lectionum impedita*. Unde dicendum venit : illa verba, quæ in decreto descripto in libello præfato leguntur clausa in Parenthesi (*translato quo-*

cum-

tumque alio festo, si alicubi occurrat, nisi sit altioris ritus:) apposita fuisse ex mente illius, qui in dicto libello præfatum Decretum anni 1735. notavit; proculdubio autem ad explicanda illa decreti a se allegati verba *tamquam in sedem propriam:* seu *tamquam in diem propriam*, per ea intelligens, festum SS. Nominis Jesu in casu prædicto non simpliciter transferri ad prædictam diem 28. Januarii, sed donari privilegio accidentariæ mutationis; qua mutatione si donatur aliquod festum habet privilegium excludendi festum occurrens in die illa, in quam accidentarie mutatur, seu transfertur tamquam in sedem propriam, nisi occurrat festum altioris ritus, aut dignitatis; ut docet ipse Caval. *sequ.* c. 10. initio, cui quidem interpretationi verborum & nos subscriberemus nisi allegatum a nobis posterius Decretum cogeret prædicta verba prioris illius Decreti intelligere cum præfata limitatione ex eodem Cavalerio significata, qui tamen cit. c. 10. n. 5. ait, Festum SS. Nominis Jesu, si non immutationem, instar innovationis habere translationem in diem 28. Januarii. Proculdubio hoc ait ob significatum privilegium excludendi antecedenter, seu impediendi alicujus festi assignationem in præfata die 28. non item excludendi ipsum festum assignatum. Hoc autem denegari videtur, quia illud conceditur ob aliquam simpliciter congruentiam, ex eo nimirum, quia non conveniat, hoc festum in Quadragesima celebrari; ut eveniret, si occurrente hoc festo in Dominica Septuagesimæ, non reponeretur in die 28. Januarii. Ea vero incongruentia non est tanta, ac talis, ut si secus valeat, vel ferat consuetudo, non possit, in ipsis diebus Quadragesimalibus in prædicto casu reponi, ut supra notavimus.

Item festum SS. Nominis Jesu instar immutationis habet translationem ob prædicta verba, *tamquam in diem propriam;* quæ sic explicat Caval. cit. n. 24. nimirum quod si festum SS. Nominis Jesu transferendum est in casu prædicto in diem 28. Januarii; tamquam in diem propriam, si non fuerit impedita; poni debet in exclusionem alterius festi etiam altioris ritus itidem translati; quia cum tunc dictum festum censeatur in propria die, ab ea proculdubio quodlibet festum translatum abigere debet. Itaque occurrente festo SS. Nominis Jesu in Dominica Septuagesimæ transferendum est in diem 28. Januarii, *tamquam in diem propriam*, si non fuerit impedita; etiamsi haberetur festum prius translatum, adhuc altioris ritus. Quod si prædicta dies alicubi sit occupata, festum SS. Nominis in prædicto casu erit ulterius transferendum. Hoc autem, quod præscribitur faciendum pro casu, in quo dictum festum SS. Nominis Jesu ob occursum Dominicæ Septuagesimæ transfertur, fieri quoque deberet, ac observari, si ob occursum festi altioris ritus, puta Dedicationis Ecclesiæ, transferri contingeret. Caval. n. 25.

Si in Calendario aliquo dies 28. Januarii occurrenti festo novem lectionum sit occupata, tunc prima dies impedita assignari non debet alicui festo, sed altera, ita ut ante eum in omni eventu dies aliqua remaneat vacua ad hoc ut reponi possit in ea festum SS. Nominis Jesu; 6

ut

ut quantum fieri potest, caveatur celebratio ejus intra Quadragesimam juxta dispositionem supra descripti Decreti S. C. anni 1736. Si enim ex eo Decreto dies 28. Januarii relinquenda est vacua, ut reponi possit in ea festum SS. Nominis Jesu: *ne illud festum celebretur intra Quadragesimam*: utique, & qualibet altera relinquenda est vacua, si per eam alicubi ad dictum præcavendum incommodum, & ad consulendum repositioni dicti festi ante Quadragesimam, non sit sufficienter provisum. Decretum enim solam dictam diem 28. memorat, quia per eam, quoad Breviarium Romanum attinet, e medio tollitur præfatum incommodum; cæterum cum satis pateat intentio, ratioque Decreti; certum est, quod, si alicubi per dictam diem non sit sufficienter provisum, prima adhuc dies non impedita relinquenda erit libera ad rem, & effectum Caval. num. 28. & 30.

Putat Cavalerius non esse facile invenire rationem, cur incongruum sit intra Quadragesimam celebrare festum SS. Nominis Jesu; nihilominus censet, quod, quia Quadragesimæ tempore recolitur jejunium, quod Christus vir plurium annorum in Deserto peregit: ideo tunc temporis non apte celebrari videtur festum hoc, in quo Christus ut puer in Circumcisione nomen accipiens inspicitur. Mihi vero adeo abstrusum non videtur, dicere quod cum hoc festum præseferat lætitiam Nativitatis Christi; idcirco incongruum visuum fuerit de eo fieri in Quadragesima, cui deputatur memoria Passionis.

Licet autem hæc ita se habeant, nihilominus, si hoc festum non posset transferri, nisi ad aliquam diem intra Quadragesimam, esset etiam intra Quadragesimam celebrandum; non enim significata incongruentia respectu talis temporius tanta est, ut ejus ratione omnino debeat omitti. Vid. Caval. a n. 19.

7 In casu translationis prædicti festi Nominis Jesu ad diem 28. Januarii, quoniam in ea occurrit festum Simplex S. Agnetis secundo, ideo dicitur in eodem Decreto: *Quando autem agetur festum S. Agnetis secundo, fiet de eo commemoratio*, nimirum in Laudibus tantum, *& Missa privata*; adde; *& legatur nona lectio ejusdem in tertio nocturno, tamquam de Simplici*. Vid. dicta tr. 1. 28. Januarii art. 1. nu. 7. In eodem casu translationis post Dominicam Septuagesimæ animadvertendum item est; quod in fine ℣℣. ℟℟. & Antiphonarum omittitur *Alleluja*. Similiter & in Responsoriis brevibus Horarum. Rub. Brev. in officio SS. Nominis Jesu. Quæ Responsoria in dicto casu dicuntur, quemadmodum describuntur in Breviario loc. cit. pro tempore post Septuagesimam.

8 Ex dictis autem, facile est intelligere: Festum SS. Nominis Jesu non ita affixum esse Dom. 2. post Epiph., ut si ipsa, seu Officium Dominicæ propter occursum Septuagesimæ anticipetur, sit & prædictum festum anticipandum in ea die.

Porro si Septuagesima venerit in Dominica 2. post Epiph. tunc Officium, aut saltem commemoratio de Dom. 2. post Epiph. non omittitur, & quia cum ipsa superest, numquam reperit sedem Dominicalem post Pentecosten, ideo non transfertur post Dominicam 23. Pentecostes, & reliquæ Dominicæ Epiphaniæ, quæ supersunt, sed de ea semper fit in diebus

bus præcedentibus: juxta ea, quæ dicta sunt in Sabbato præcedente Dominicam hanc. In prædicta Dominica legitur Evangelium, in quo fit mentio primi miraculi Christi Domini, ut ordine historico servato de vita Christi, post ejusdem baptismum celebratum in die octava Epiphaniæ legatur primum miraculum in Cana Galileæ factum, antequam quidquam aliud in sequentibus Dominicis de eo narretur: ut observat Gavantus *in Rubr. Brev. sect. 6. c.* 8. *n.* 2. & *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 4. *nu.* 3. Rursus Officium Dominicale Dominicæ secundæ post Epiphaniam videtur esse supplementum tertiæ commemorationis manifestationis Christi, quæ fuit in Nuptiis Canæ Galileæ. Vide dicta tr. 1. 6. Januarii art. 1. sect. 1. q. 2. n. 6.

SECTIO II.

De Missa.

9 In Dominica II. post Epiphaniam (si non occurrerit Septuagesima) Missa de SS. Nomine Jesu dupl. 2. cl. ut in proprio; commemoratio Dom. 2. prædictæ in Missa privata tantum. Præfatio de Nativitate sine ejusdem *communicantes*. Evangelium Dominicæ occurrentis in fine Missæ.

10 Ad nomen Jesu semper in Missa inclinatur caput, ubicumque nominetur in ea, *ex Rub. gen. Miss. tit.* 5. *n.* 2. Vide dicta tr. 1. 8. Septembr. n. 25. Inclinatur autem caput inclinatione minimarum maxima, quam explicavimus loc. cit. & quidem ex allegata Rubr. cum nominatur Jesus in Missa, extra Evangelium inclinatur caput versus Crucem super Altare positam, utpote quæ repræsentat Christum, imo in qua est imago Christi Crucifixi. Confer dicenda in Appendice ad calcem Diarii c. 3. art. 2. n. 6. & vide Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 2. *tit.* 5. *n.* 2. Merat. *ibi n.* 11. *initio*. In Evangelio tamen inclinatur caput versus librum in Missa privata. *Rubr. gen. Miss. rit. 6. nu.* 2. Confer Merat. *cit. par.* 2. *tit.* 6. *n.* 7. In Missa vero solemni celebrans inclinat caput versus Altare, seu versus Crucem Altaris, cum nominatur a Diacono cantante Evangelium. *Rubr. cit. num.* 5. Confer Merat. *cit. tit.* 6 *.n.* 33. Dicit autem cum Bauldry Cavalerius *to.* 5. *c.* 10. *num.* 16. Ad Nomen Jesu inclinandum caput, *nisi sæpius repetatur in eadem Oratione, Epistola, aut Evangelio &c.* Et c. 23. n. 9. & c. 24., n. 20, & 24. docet: non esse inclinandum caput a Celebrante ad Nomen Jesu, dum habet in munibus Hostiam consecratam: puta cum dicit in fractione Hostiæ: *per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum: ec.* & cum in Communione dicit: *Corpus Domini nostri Jesu Christi ec.* & rursus: *Sanguis Domini nostri Jesu Christi ec.* eo quod habeat pro manibus Jesum Christum ipsum: Quod etiam alii volunt contra alios, apud Merat. *to.* 1. *p.* 2. *tit.* 10. *n.* 8. fine. Cum autem Nomen Jesu nominatur a celebrante, dum aliunde stat inclinatus, non opus esse profundius inclinare caput, ex eodem Caval. & aliis notavimus tr. 1. 18. Januarii n. 7. fine.

11 *Sequentia in Missa de SS. Nomine Jesu est omittenda*. S. R. C. 23. Junii 1736. & 16. Februarii 1737. Merat. *in d. Dec. Miss. n.* 685. *Est omit-*

tenda ab iis, videlicet, quibus non est specialiter concessa; quemadmodum concessa fuit Ordini Minorum. Vide Lucium Ferrar. in sua Bibliotec. edit. 3. Bonon. V. *Missa art.* 12. *n.* 85. Merat. *in Rubr. Brev. sect.* 6. *c.* 8. *n.* 1. *fine*, & *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 4. *n.* 2. ubi etiam animadvertit, eam omittendam esse a Capellanis; seu Confessariis non Franciscanis in Ecclesiis Monialium laudati Ordinis: nam præfati Capellani possunt quidem in dictis Sanctimonialium Ecclesiis dicere Missam de festo, de quo ipsæ Moniales recitant Officium, uti notavimus tr. 1. l. 1. c. 2. n. 53. fine; sed prout talis Missa descripta habetur in Missali Romano; quemadmodum etiam animadvertimus l. cit. Jam vero Missa SS. Nominis Jesu non habet sequentiam in Missali Romano; ergo ec.

12 Color paramentorum alb. quia hoc festum videtur esse supplementum festi Circumcisionis Domini, ut notavimus num. 1. unde pertinet ad solemnitatem Dominicæ Nativitatis, cui quidem competit color albus; *ex Rubr. gen. Miss. tit.* 18. *nu.* 2. propter rationem suo loco assignatam.

13 Si Septuagesima venerit in Dom. 2. post Epiph. V. dicta in Sabb. post Dom. I. Epiph.

ARTICULUS II.

Not. in Feria II. post Dominicam II. Epiphaniæ.

De Horis Canonicis, & Missa.

Si Septuagesima venerit in sequentem Dominicam tertiam post Epiphaniam, tunc Dominica tertia transfertur post Dom. 23. Pentecost. si autem ibi non habuerit locum, fiat de ea in hac hebdomada, die, & ratione explicatis in prima parte hujus par. 2. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5. 14

ARTICULUS III.

Not. in Sabbato post Dom. II. Epiphaniæ.

De Horis Canonicis, & Missa.

Si Septuagesima venerit in sequentem Dominicam tertiam post Epiphaniam tunc Dom. 3. transfertur post Dom. 23. Pentecostes; si autem ibi non habuerit locum, fiat de ea in hoc Sabbato, nisi jam factum fuerit in diebus præcedentibus. Vide dicta 1. par. hujus 2. par. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5. 15

Si Septuagesima venerit in Dom. 3. post Epiph. tunc in Sabbato hoc, quod est post Dom. 2. Epiphaniæ, & quod in dicto casu erit immediate ante Dom. Septuagesimæ: in Martyrologio ad Primam, & in Vesp. fiat quod notabimus in Sabbato post Dom. sextam Epiphaniæ.

CA-

CAPUT V.

Not. in Hebdomada III. post Epiphaniam.

ARTICULUS I.

Not. in Dom. III. post Epiphaniam.

De Horis Canonicis, & Missa.

1 Si Septuagesima venerit in hanc Dominicam tertiam Epiphaniæ, hæc transfertur post Dom. 23. Pentec.; si autem ibi non habuerit locum, anticipatur in hebdomada præced. Vid. dicta 1. par. hujus 2. partis c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5.

ARTICULUS II.

Not. in Feria II. post Dom. III. Epiphaniæ.

De Horis Canonicis, & Missa.

2 Si Septuagesima venerit in sequentem Dominicam quartam Epiphaniæ, tunc Dom. 4. transfertur post Dom. 23. Pentec. & si ibi non habuerit locum, fiat de ea in hac hebdomada, die, & ratione explicatis par. 1. hujus 2. par. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5.

ARTICULUS III.

Not. in Sabbato post Dom. III. Epiphaniæ.

De Horis Canonicis, & Missa.

Si Septuagesima venerit in sequentem Dom. quartam post Epiphaniam, tunc Dom. 4. transfertur post Dom. 23. Pentec. & si ibi non habuerit locum, fiat de ea in Sabbato, nisi factum fuerit diebus præcedentibus. Vide dicta 1. par. hujus 2. par. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5. 3

Si Septuagesima venerit in Dom. quartam Epiphaniæ, tunc in Sabbato hoc, quod est post Dominicam tertiam Epiphaniæ, & quod in dicto casu erit immediate ante Dominicam Septuagesimæ: in Martyrologio ad Primam; & in Vesperis fiat quod notabimus in Sabb. post Dominicam 6. Epiphaniæ.

CAPUT VI.

Not. in Hebdomada IV. post Epiphaniam.

ARTICULUS I.

Not. in Dom. IV. post Epiphaniam.

De Horis Canonicis, & Missa.

Si Septuagesima venerit in hanc Dominicam 4. Epiphaniæ, hæc transfertur post Dom. 23. Pentec., si autem ibi non habuerit locum, anticipatur in hebdom. præced. Vid. dicta 1. par. hujus 2. par. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5. 1

ARTICULUS II.

Not. in Fer. II. post Dom. IV. Epiphaniæ.

De Horis Canonicis, & Missa.

2 Si Septuagesima venerit in sequentem Dominicam quintam post Epiphaniam, tunc Dominica quinta transfertur post Dominicam 23. Pentec. & si ibi non habuerit locum, fiat de ea in hac hebdomada, die, & ratione explicatis 1. par. hujus 2. par. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5.

ARTICULUS III.

Not. in Sabb. post Dom. IV. Epiphaniæ.

De Horis Canonicis, & Missa.

3 Si Septuagesima venerit in Dominicam quintam post Epiphaniam; tunc Dominica quinta transfertur post Dominicam 23. Pentec. si autem ibi non habuerit locum; fiat de ea in hoc Sabbato; nisi jam factum fuerit in diebus præcedentibus. Vide dicta 1. par. hujus 2. pat. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5.

Si Septuagesima venerit in Dominicam quintam post Epiphaniam, tunc in Sabbato hoc, quod est post Dom. 4. Epiphaniæ, & quod in dicto casu erit immediate ante Dominicam Septuagesimæ: in Martyrologio ad Primam, & in Vesperis fiat quod notabimus in Sab. post Dom. 6. Epiphaniæ.

CAPUT VII.

Not. in Hebdomada V. post Epiphaniam.

ARTICULUS I.

Not. in Dom. V. post Epiphaniam.

De Horis Canonicis, & Missa.

Si Septuagesima venerit in hanc Dominicam quintam post Epiphaniam, hæc Dominica quinta transfertur post Dom. 23. Pentec. si autem ibi non habuerit locum, anticipatur in hebdom. præced. Vid. dict. 1. par. hujus 2. par. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5. 1

ARTICULUS II.

Not. in Fer. II. post Dom. V. Epiphaniæ.

De Horis Canonicis, & Missis.

Si Septuagesima venerit in sequentem Dominicam sextam post Epiphaniam tunc Dominica sexta transfertur post Dom. 23. Pentec., si autem ibi non habuerit locum fiet de ea in hac hebdomada, die & ratione explicatis par. 1. hujus 2. par. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5. 2

A R-

ARTICULUS III.

Not. in Sabbato post Dom. V. Epiphaniæ.

De Horis Canonicis, & Missa.

3 SI Septuagesimæ venerit in Dominicam sextam post Epiphaniam, tunc Dominica sexta transfertur post Dom. 23. Pentec. si autem ibi non habuerit locum, fiat de ea in hoc Sabbato; nisi jam factum fuerit in diebus præcedentibus. Vide dicta 1. par. hujus 2. par. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5.

Si Septuagesima venerit in Dominic. 6. post Epiph. tunc in Sabbato hoc, quod est post Dominicam quintam Epiph. & quod in dicto casu erit immediateante Dominicam Septuagesimæ: in Martyrologio ad Primam & in Vesperis fiat quod notabimus in Sab. post Dom. 6. Epiphan.

CAPUT VIII.

Not. in Hebdom. VI. post Epiphaniam.

ARTICULUS I.

Not. in Dom. VI. post Epiphaniam.

De Horis Canonicis, & Missa.

1 SI Septuagesima venerit in hanc Dominicam VI. Epiphaniæ transfertur post Dom. 23. Pentec., si autem ibi non habuerit locum, anticipatur in hebdomada præcedenti. Vide dicta 1. par. hujus 2. par. c. 1. a n. 4. & c. 2. a n. 5.

ARTICULUS II.

Not. in Sabbato post Dom. VI. Epiphaniæ, seu in Sabbato, quod immediate præcedit Dominicam Septuagesimæ.

De Horis Canonicis.

SABBATUM post Dom. VI. Epiphaniæ per se immediate præcedit Dominicam Septuagesimæ; sæpissime autem accidit, post Epiphaniam non superesse sex Dominicas usque ad Septuagesimam, sed pauciores: secundum dicta par. 1. hujus par. 2. c. 1. n. 4. Jamvero in Sabbato post Dominicam VI. Epiphaniæ seu in Sabbato post quamlibet Dominicam Epiphaniæ, quod immediate præcedat Dominicam Septuagesimæ notentur quæ sequuntur. 2

Si aliquod festum duplex celebretur in Sabbato ante Septuagesimam, in 2. Vesperis post orationem festi fit commemoratio de Dominica Septuagesimæ, & in fine dicitur ℣. *Benedicamus*, cum duplici *Alleluja*. *Rub. Brev. hic*.

Si autem celebretur festum semiduplex, a Cap. fit de Dominica Septuagesimæ ut in Psalt. & prop. & fit commemoratio præcedentis cum Suffragiis Sanctorum, & post ultimam commemorationem dicitur ℣. *Benedicamus*, cum duplici *Alleluja*. Si Vero occurrat dies 7. inf. oct. & recitatum hodie sit de ea die; quid faciendum in his Vesp. V. lib. 1. p. 1. c. 2. n. 12.

Itaque in Sabbato ante Septuagesimam in Vesperis post ultimam orationem dicitur ℣. *Benedicamus Domino. Alleluja, Alleluja.* ℟. *Deo gratias. Alleluja, Alleluja*, & deinde

non

non dicitur *Alleluja* usque ad Sabbatum Sanctum; & ubi habetur *Alleluja*, tacetur; & nihil ejus loco dicitur. *Rubr. gen. Brev. tit.* 21. *n.* 6. sed post *Deus in adjutorium*, ubi dicebatur *alleluja*, dicitur: *Laus tibi Domine Rex æternæ gloriæ. Rub. Brev. hic* ob causas lib. sequent. assignandas par. 1. c. 1. n. 4.

Bis autem canitur & repetitur prædictum *Alleluja* in Sabbato immediate ante Dominicam Septuagesimæ ex Decreto Alexandri II. ut referunt Microl. *de Eccl. observat. c.* 47. Durandus *in Ration. lib.* 6. *c.* 24. *n.* 18. Honorius *in Gemma lib.* 4. *c.* 117. *tit. de S. Steph.* fine, & Baron. apud Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 6. *c.* 9. *n.* 1. Qui ritus in Martyrologio ad Primam pronunciatur hodie: & servandus est quodcumque festum hodie occurrat, & cum qualibet solemnitate celebretur; nequidem excepto casu, in quo Officium sequentis Dominicæ Septuagesimæ vacaret, & per solam commemorationem foret explendum. Quæ enim innituntur Mysteriis Ecclesiæ toti communibus, communem etiam observantiam exposcunt, a qua declinare non valent particulares Ecclesiæ ob particularem quamcumque rationem; ut animadvertit Caval. *to.* 4. *c.* 18. *Comment. in D.* 7. *n.* 3. Porro tempus hoc, quod ingredimur, est tempus tristitiæ & mœroris, ut explicabitur lib. seq. l. cit. *Alleluja* vero est vox exultationis, & gaudii; deponitur itaque, quia non congruit. Deponitur autem cum reduplicatione prædicta ad majorem significationem, & emphasim, ait Gavant. loc. cit. Durand. item l. cit. dicit: fieri, quoniam in lapsu Adæ, qui erat in magna quiete gaudium perdidimus, sed animabus requiem recuperamus, & corporibus in Resurrectione denique geminabimus. Potest etiam dici: quod cum vox *Alleluja* sit vox exultationis, & gaudii: cum reduplicatione deponatur in signum lætitiæ magnæ; ut testatur Durandus. loc. cit. in quibusdam Ecclesiis deponitur *Alleluja* cum gaudio magno. Hoc autem cur præseferri possit in his Vesperis? explicamus; Deponitur itaque in quibusdam Ecclesiis *Alleluja* cum gaudio magno quamvis in aliis cum gemitu, & suspirio; illam autem repræsentare, putat Durandus futuram reparationem; istas de Paradiso ejectionem. Potest etiam dici: priores significare animi promptitudinem, imo & lætitiam, cum qua Christianus populus prospera, & læta deponit, & pœnitentiæ operibus sese addicit.

In Vesperis autem Sabbati deponitur *Alleluja*, quia tunc dies Ecclesiasticus incipit quoad Divina officia, ut notat Durand. loc. cit. atque adeo quoad Divina officia, Dominica Septuagesimæ, in qua deponitur *Alleluja*, incipit in Vesperis Sabbati ipsam præcedentis immediate. Vid. dicta tr. 1. loc. cit. c. 1. art. 7. n. 8. ita ut vocis *Alleluja* geminatio ad finem præcedentis temporis referatur, & ejus depositio luctui sequentis temporis assignetur: ut notat Durandus.

TRA-

TRACTATUS SECUNDI
LIBER TERTIUS.

NOTANDA
A SEPTUAGESIMA AD FERIAM IV. CINERUM.

A Tempore Natalitio & quasi Natalitio progredimur ad tempus prævium Quadragesimæ, quod videlicet fluit a Septuagesima ad feriam IV. Cinerum. Et primo quidem more nostro, quid pro toto hoc tempore, in genere animadvertendum sit, expediemus: tum vero singulas speciatim hebdomadas perlustrabimus.

CAPUT I.

Notanda in genere.

De Horis Canonicis.

Pro toto Tempore a Septuagesima ad Feriam IV. Cinerum.

1 Ante Dominicam I. Quadragesimæ tres Dominicæ semper præcedunt, quarum prior dicitur *Septuagesima*; posterior *Sexagesima*; ultima *Quinquagesima*. Cur Dominici dies ante quadragesimale jejunium sic appellentur? diversa multorum opinio est, ait Rabanus Maurus *Instit. Cleric. lib.* 2. *c.* 34. Videri potest Ordo Rom. *tit. de Septuages.* Durand. *in Rational. lib.* 6. *c.* 24. & sequentib. Alcuinus *c. de Septuag.* & sequentib. & ejusdem epist. ad Carolum Magnum; & Caroli epist. ad Alcuinum, Rupertus *de divin. offic. lib.* 4. *a c.* 1. Hugo Victor. *de Special. Missar. observat. lib.* 3. *c.* 10. & duobus sequentibus, Joannis Beleth *de divin. Offic. c.* 77. & 78. Raynaud. *to.* 2. *sect.* 2. *c.* 11. *n.* 296. Azor. *Inst. Mor. par.* 1. *l.* 7. *c.* 16. *qu.* 1. & 2. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 5. *a n.* 4. Merat. ibi n. 3. Bened. XIV. *tom.* 1. *Notific.* 14. *n.* 2. Nos interim opinionem, quam probabiliorem credimus, indicantes, dicimus: prædictarum Dominicarum denominationes fuisse desumptas a veteri varietate incipiendi solemne jejunium ante Pascha. Porro illud olim inchoabant alii ante Pascha diebus quadraginta: alii vero quinquaginta: alii autem sexaginta: alii denique septuaginta diebus ante Pascha: pro varietate intermittendi perfectum jejunium: Vid. dicenda lib. 4. par. 1. art. 6. a n. 53. Jam vero cum Dominica in qua inchoabatur solemnis abstinentia dierum quadraginta, dicta fuerit *Quadragesima*, seu Dominica prima Quadragesimæ; congruum fuit, præcedentem Dominicam, in qua, de aliorum, more abstinentia eadem inchoabatur, nuncupare *Quinquagesimam*, & aliam rursus præcedentem *Sexagesimam*: remotiorem vero *Septuagesimam*. Juxta hanc sententiam videtur etiam assignari posse, quare non plus, nec minus quam tres Dominicæ præcedentes Dominicam I. Quadragesimæ his specialibus nominibus fuerint nuncupatæ? Laudatus autem Rabanus loc. cit habet: *Alii etiam, quorum ratio præ cæteris laudabilior mihi esse videtur, dicunt; Septuagesimam dictam esse*

esse propter decem hebdomadas, quæ sunt ab ipso die usque ad clausum Pascha, quo die alba tolluntur vestimenta a nuper baptizatis. Igitur in Apostolo legimus: regnavit mors ab Adam usque ad Moysen, & significat, usque ad ultima tempora Legis, quæ per Moysen data, decurrit in Christi Dei nostri tempora. Porro Sexagesimam inde dici posse quia sexaginta dies sunt usque ad medium Paschæ, quod erit feria quarta Paschalis hebdomadis. Quinquagesimam vero rite dictam esse eo quod tali (alias: æquali) *numero pervenit usque in diem sanctum Resurrectionis. Quadrage narium etiam numerum ita ibi positum; quod cum Dominica sua concurrat ad mysticum Pasca Hebræorum, quod Dominus noster Jesus-Christus cum Discipulis suis celebravit, & nos dicimus Cœnam Domini. Sed hæc omnia nos ita hic posuimus, sicut in aliorum dictis, vel scriptis comperimus, Lectori viam dantes, si quæ veracius, & rationabilius exquisita invenerit obtinere.* Hæc Rabanus.

2 Totum hoc tempus a Septuagesima videlicet ad Quadragesimam videtur quasi præludium solemnissimæ observantiæ quadragesimalis; in multis enim æquiparatur illi in Officio, & Missa, & est tempus laboris, seu pœnitentiæ, atque mœstitiæ. Durand. *in Ration. cit. c.* 24. *n.* 1. Joan. Beleth *cit. c.* 77. Amalar. *de Eccles. Offic. lib.* 1. *c.* 1. ob rationes mox explicandas. Quapropter Concilium Mediolanense III. sub S. Carolo Borromeo tit. *de festorum dierum cultu*, rite sit monet Episcopum: *Studeat etiam Episcopus, ut quo tempore in Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ hebdomadis Ecclesia Mater, & officiorum ritu, & hymnis, canticisque, fidelium mentes ad mæstitiam, atque pœnitentiam excitantibus, & omni denique tum vestimentorum, tum aliarum rerum apparatu populum Dei instruit, ac præparat tot ante diebus ad sancte recolendam Christi Domini Passionem, & Crucem, eo potissimum tempore fideles sibi in curam traditos, spectacula, ludos scœnicos, & alia, quæ gentilitatis speciem præseferunt, tunc præsertim morum corruptelis introducta, illa ipsa tamquam a Sanctissimis Ecclesiæ institutis abhorrentia omnino fugientes, ad pietatis christianæ studia, & ad orationem attentiores sint proposita omni christianarum actionum exercitatione.* Quæ Concilii verba etiam laudat Bened. XIV. l. cit. n. 8. Legatur item ejusdem epist. incip. *Inter cætera*. 45. to. 2. Bullarii ejus & videantur dicenda c. 3. n. 1.

Deponitur *Alleluja* a primis Vesperis Dominicæ Septuagesimæ postquam fuerit bis repetitum in prædictis Vesperis ob rationes explicatas in Sabbato post Dom. 6. Epiph. Igitur a Septuagesima usque ad Pascha; ubi habetur *Alleluja* tacetur, neque aliud ejus loco dicitur: *Rub. gen. Brev tit.* 21. *n.* 6. & *Rub. gen. Miss. tit.* 10. *n.* 4. etiam in Antiphonis, ubi in Breviario sit *Alleluja*, omittatur, Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 6. *c.* 9. *n.* 3: Ad initium autem Horarum post *Deus in adjutorium:* & *Gloria Patri:* loco *Alleluja* dicitur, *Laus tibi Domine Rex æternæ gloriæ*. A Musicis vero pro *Laus tibi ec.* dicitur: *In æternum:* ut ait Gavant. l. cit. & Jo. Beleth. c. 79. Omittuntur item a Dominica Septuagesimæ cantica lætitiæ, unde non dicitur *Te Deum*, sed nonum Responsorium in Dominicis in Officio Dominicali, similiter in feriis in Officio feriali usque 3

ad

ad Pascha; dicitur tamen in festis. *Rubr. gen. Brev. tit.* 31. *n.* 1. *&* 2. *& Rubr.* in Dominica Septuagesimæ, & Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 6. *c.* 9. *n.* 1. & in *Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 5. *n.* 13.

4 Vocem hebraicum *Alleluja* varie interpretantur Auctores, ut indicabimus in Sabbato Sancto n. 356. ubi etiam docebimus: eam, saltem nunc, haberi pro voce exultationis, & lætitiæ. Denotat autem, atque figurat omnis nostræ lætitiæ, & exultationis causam Christum Redemptorem Mundi: ut vult Rupertus, cujus verba mox recitabimus, & ostendit Raynaudus l. cit. a nu. 293. *Alleluja* omittitur toto hoc tempore, sicut & alia Cantica lætitiæ, puta *Te Deum*, & *Gloria in excelsis*: quia hoc tempore rapræsentatur genus humanum lapsum ob originale peccatum, de quo fit mentio principalis in Septuagesima. Ivo Carnot. *serm. de Septuages.* & alii. Profecto non decet cantare *Alleluja*, quando recolimus primi hominis casum: ut significat Leo IX. relatus in *C. Hi duo*. 55. *dist.* 1. *de consecr.* his verbis: *Hi duo solummodo hymni ab Angelis in novo Testamento inveniuntur decantati;* Alleluja; *atque* Gloria in excelsis: *quos pariter in Septuagesima intermittimus, quia peccato hominis veteris a Conventu Angelicæ jubilationis expulsi, in hujus miseræ vitæ Babylonem, super flumina ejus sedemus, & flemus, dum recordamur illius Sion, in qua Deum decet hymnus*. Rursus toto hoc tempore a Dominica Septuagesimæ usque ad Sabbatum Sanctum partim commemoramus statum antiquæ Ecclesiæ nondum redemptæ, quando nondum advenerat Christus Salvator; partim commemoramus tempus Passionis ejusdem Christi Domini, quando a nobis sublatus est, & ideo tacetur *Alleluja*, quod Christum denotat, & figurat: atque adeo est tempus mæstitiæ, ac luctus. Ita sentit Rupertus *lib.* 4. *de Divin. Offic. c.* 5. ubi sic ait: *Cum vero plorabilem antiquæ Ecclesiæ nondum redemptæ statum commemoramus, quia prolongatus est, deplangimus, pulchro satis ordine* Alleluja *ab ore nostro tollitur; quia videlicet, qui per illud significatur, illis nondum venerat; a nobis jam recessit, & ablatus est sponsus a filiis suis*. Hæc Rupertus. Videri etiam potest Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 24. *a n.* 15. & *c.* 25. Deponitur autem *Alleluja* a primis Vesperis Dominicæ Septuagesimæ, hoc est a Sabbato eam præcedente: ob rationem ibi explicatam. Ad initium Horarum, post: *Deus in adjutorium;* & *Gloria Patri*, loco *Alleluja*, dicitur: *Laus tibi Domine Rex æternæ gloriæ*, ut humilitatem præferamus, humiliore usi sermone, quemadmodum significant Alcuinus in posteriori capite *de Septuages.* Amalarius *de Eccles. Officiis lib.* 1. *c.* 1. Joan. Beleth. *c.* 79. Durand. *cit. c.* 24. *n.* 19. ubi docent, ideo pro *Alleluja* in principio Horarum Canonicarum dici: *Laus tibi &c.* quia, inquiunt, *Alleluja* est vox angelica, & hebraica; ista vero humana, & latina atqueadeo illa dignior præ ista. Rursus notat ibidem Durandus linguam hebraicam esse opulentiorem lingua græca, & hanc ditiorem lingua latina, atqueadeo non utimur lingua hebraica, neque græca, sed latina, quia cum hæc pauperior videatur, eam adhibendo, significamus paupertatem præsentis vitæ.

A Septuagesima ad Dominicam de Pas-

Passione legitur Genesis, & Exodus, quia Passionem Domini celebraturi, recurrere debemus ad Adæ peccatum, pro quo passus est; & dum legitur de Patriarchis Abraham, Isaac, & Jacob, quasi de diversis ætatibus ad Christum Choros Patrum deducimus. Rupertus *de divin. Offic. lib.* 4. *c.* 4. & ex eo Gavantus *in Rubr. Brev. sect.* 5. *c.* 12. *n.* 8.

5 De Dominica semper fit Officium in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ, quocumque festo duplici, vel semiduplici advenieute, quia tunc Festum transfertur in primam diem festo duplici vel semiduplici non impeditam; nisi illud festum occurrens in prædictis Dominicis sit primæ classis, puta de principali Titulo, vel Patrono alicujus Ecclesiæ, vel loci, aut Dedicationis propriæ Ecclesiæ, quia tunc de hujusmodi festo, eo quod ad afficiendum populum maxime valeat, fit tantum in Ecclesia, vel loco, cujus est Titulus, vel Patronus, vel Dedicatio, cum commemoratione Dominicæ in utrisque Vesperis, & Laudibus, ac nona lectione de homilia Dominicæ. *Rubr. gen. Brev. tit.* 4. *n.* 1. *&* *tit.* 9. *n.* 4. *&* *tit.* 10. *nu.* 1. & in duabus tabellis excerptis *ex Rub. gen. Brev.* & Gavantus in *Rub. Brev. sect.* 3. *c.* 5. *n.* 11.

Quæsitum fuit; an in Diœcesibus (quibusdam Galliæ), *in quibus in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ, vel Quinquagesimæ fit Officium B. M. V. illis Dominicis occurrentis* (videlicet Purificationis, B. M. dup. 2. cl. etiamsi in illis Dominicis occurrat ex peculiari hujusmodi Ecclesiarum ritu, Vide dicta 2. Februarii numer. 10.) *debeant, vel possint Patres Cappuccini iis diebus recitare idem Officium* (ritus duplicis secundæ classis,) *cum sola commemoratione & nona lectione Dominicæ in gratiam Populorum ad suas Ecclesias accedentium? & responsum fuit negative*. S. R. C. 14. Febr. 1705. in una Ordinis Cappuccinorum Galliæ apud Caval. *to.* 2. *par.* 2. *c.* 41. *d.* 10. Vide dicta 2. Februarii n. 10.

In prædictis Dominicis si occurrat festum simplex fit de eo sola commemoratio sine nona lectione de eodem, etiamsi illam habeat in Brev. *Rubr. gen. Brev. tit.* 9. *nu.* 10. quia cum dicendum sit nonum Responsorium, non congruit legere nonam lectionem de Sancto.

Præfatæ Dominicæ dicuntur esse majores 2. classis, in duobus tabel. excerptis ex Rubr. gen. Brev. seu privilegiatæ, eo quod excludant in occursu omnia festa præter festum primæ classis occurrens, quemadmodum dictum est; cæterum earumdem Dominicarum ritus est semiduplex. *Rubr. gen. Brev. tit.* 2. *n.* 1. Concurrentibus tamen cum sequenti duplici etiam 1. cl. fit nihilominus de iisdem commemoratio. Vide dicta lib. 1. par. 2. n. 1.

6 Psalmus *Confitemini*, qui dici solet in Dominicis ad Primam, non dicitur a Septuagesima usque ad Pascha, sed ejus loco dicitur: *Dominus regnavit*: quia Psalmus *Confitemini* prædicto tempore dicitur ad Laudes post psalmum *Miserere* in Dominicis, ut suo loco ponitur in Psalterio. *Rubr. gen. Brev. tit.* 22. *nu.* 3. Taceri autem putantur ad Laudes Psalmus *Dominus Regnavit*, *& Jubilate*, ac supponi Psal. *Miserere*, *& Confitemini*; eo quod magis congruant tempori pœnitentiæ, & luctus, quale est tempus præsens, ut supra dictum est.

est. Vid. Amalar. *de Eccl. Offic. lib.* 4. *c.* 18. Bened. XIV. *tom.* 1. *Notific.* 14. *n.* 6. Et quidem de Psalmo *Miserere* id patet. Psalmus vero *Confitemini*, proculdubio propter illa præsertim verba: *De tribulatione mea invocavi Dominum:* ad tempus mœroris poterit pertinere. Psalmus autem, *Dominus regnavit:* Dominicalibus suppressus in Laudibus, suppletur in Prima, in eaque reponitur, fortasse ne plane omittatur: congruit enim Dominicæ, quia loquitur tum de creatione Orbis terræ, quæ in Dominica facta est; unde hujus psalmi titulus: *Laus cantici ipsi David in die ante Sabbatum, quando fundata est terra:* tum de Resurrectione Domini, quæ item accidit in Dominica, & in Dominica commemoratur. Confer dicta tr. 1. l. 2. ubi de die Dominica n. 5.

7 *In primis Vesperis communibus diei octavæ, & Dominicæ privilegiatæ, Vesperæ debent recitari cum psalmis Sabbati, & a Capitulo de Dominica privilegiata, addendo in fine commemorationem diei octavæ.* S. R. C. 9. Novemb. 1622.; apud Caval. *to* 2. *c.* 18. *d.* 1. Videre hic oportet dicta hoc tr. 2. lib. 1. part. 1. c. 2. n. 12.

Si festum duplex secundæ classis habens octavam, occurrens in Dominica privilegiata, transferatur in Sabbatum ante aliam Dominicam privilegiatam: secundæ Vesperæ erunt de eodem festo, ut in secundis Vesperis ejusdem festi cum commemoratione Dominicæ, sed in ipsa Dominica ad Laudes, & secundis Vesperis fiet commemoratio diei octavæ. Quod si dies octava habeat orationem propriam, hæc non dicetur in Sabbato in secundis Vesperis, sed solum in Dominica ad commemorationem octavæ, ut habetur ex declaratione sequentis S. R. C. *Ex parte Cleri Ecclesiæ Toletanæ quæsitum fuit an occurrente festo duplici 2. classis octavam habente cum Dominica Septuagesimæ, si (sequentibus feriis occupatis) transfertur ad sequens Sabbatum, secundæ Vesperæ erunt ut in primis, aut in secundis Vesperis festi cum commemoratione Dominicæ in Sexagesima: vel erunt de Psalterio a Capitulo Dominicæ cum commemoratione diei octavæ? & quid, si dies octavus habeat orationem propriam? & S. R. C. Ponente Eminentissimo Zondadari respondit: secundas Vesperas festi fieri debere cum commemoratione Dominicæ in Sexagesima, & in die octava esse recitandam orationem propriam.* Ita die 15. Septembr. 1736. in Toletana. Apud Caval. *to.* 2. *c.* 18. *d.* 13.

Fere omnes feriæ Septuagesimæ, 8
Sexagesimæ, & Quinquagesimæ habent Antiphonas proprias ad *Magnificat*. Habent autem hæ feriæ antiphonas proprias, quia non sunt ita communes, ut aliæ per annum: ratio facile patet ex dictis supra n. 2. initio. Non sunt vero ipsarum Antiphonæ ita propriæ, ut aliæ Adventus, & Quadragesimæ, quarum feriarum Antiphonæ nunquam omittuntur.

Omnes harum feriarum Antiphonæ novem sunt, & inter eas certus quidam est gradus; quatuor enim Antiphonæ in Vesperis sunt assignatæ feriis Septuagesimæ; tres feriis Sexagesimæ; duæ feriis Quinquagesimæ. Cui numero Antiphonarum, & distributioni aliquid fortasse mysterii inesse, putat Gavantus *in Rubr. Brev. sect.* 6. *c.* 9. *num.* 8. In feria autem sexta nulla est Antiphona, quia saltem de S. Maria in Sab. fit in Vesperis a Capitulo. Gavant. loc. cit.

K 2 In

In anno bissextili, si in feria sexta Sexagesimæ Vesperæ sint feriales, quænam sit Antiphona ad *Magnificat* recitanda? notabimus in feria quinta Sexagesimæ, ex eodem Gavanto.

CAPUT II.

De Missa.

1 NON dicitur *Gloria in excelsis* in Dominicis, & feriis a Septuagesima ad feriam quartam Cinerum quando non dicitur Missa de festo; quia nec in officio dictum est *Te Deum*. Rubr. gen. Miss. *tit.* 8. *n.* 3. & numquam dicitur *Alleluja*. Omittuntur autem hujusmodi Cantica, vocesque lætitiæ, ob rationes assignatas cap. præc. n. 4.

2 Hoc tempore ante Purificationem B. V. & in ipsa die Purificationis, si in ea occurrerit Dominica, dicitur secunda oratio de B. V. (cujus partus adhuc respectus habetur usque ad diem Purificationis illius, etiam quando a Septuagesima accidat præveniri) & tertia oratio *Ecclesiæ* vel pro Papa, ut in Dom. 2. Epiphan. Post Purificationem vero usque ad feriam quartam Cinerum exclusive, quando non est duplex, dicitur 2. oratio *A cunctis*, 3. ad libitum. *Rubr. Miss. in Dom. Septuag. & in Rubr. gen. tit.* 9. *nu.* 2. & Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 5. *n.* 13. Merat. *ibi n.* 4. Vid. dicta tr. 1. lib. 3. 2. Februarii n. 61. & 62. Si in Dominicis infra hoc tempus occurrat dies octava, in Missa, quæ erit de Dominica privilegiata, duæ tamen dicentur orationes, nimirum post primam orationem de Missa; tantum commemoratio octavæ, & similiter si Dominica occurrat infra octavam, quæ non amittit privilegium proprium octavarum occurrentium in Dominicis: ut cum Gavanto, & Bauldry animadvertit Merat. cit. n. 4. nisi simul facienda occurrat alia commemoratio, puta festi Simplicis.

A Septuagesima usque ad feriam quartam Cinerum post Graduale, omisso *Alleluja*, & ℣. sequenti, dicitur Tractus. Dicitur autem in Dominicis tantum, & in festis, seu Missis Sanctorum, ac festorum, etiamsi legatur Missa votiva: diciturque, ut in proprio designatur; vel habetur in respectivo Communi cum aliis. Merat. *to.* 1. *par.* 1. *tit.* 4. *n.* 45. In feriis vero, quando repetitur Missa de Dominica, non dicitur, sed tantum Graduale. *Rubr. Miss. in Dom. Septuag. & in Rubr. gen. tit.* 10. *n.* 5. Merat. *cit. nu.* 4. Omittitur autem Tractus in feriis in prædicto casu, quia Tractus est luctus solemnis, qui in concursu populi consueto in Dominicis, & festis tantum est faciendus. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 10. *n.* 5. *lit. V. & part.* 4. *tit.* 5. *n.* 14. Profecto Tractus idem est ac luctus, ex Ordine Romano *tit. de Septuagesima*; intellige hujusmodi vocem luctum indicare, hoc est, ut dicit Hugo Victor. *in Specul. Eccl. c.* 7. gemitum, & cantum lacrymabilem exprimere; nam, ut recte docet idem Hugo *de Eccles. Officiis lib.* 2. *cap.* 19. *fine*, Alcuinus, *in posteriori cap. de Septuages.* Amalarius *de Eccl. Offic. lib.* 1. *c.* 1. Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 25. *n.* 6. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 10. *nu.* 5. Tractus dicitur a trahendo; unde etiam dicit Azorius *Instit. Moral. par.* 1. *lib.* 10. *c.* 34. *qu.* 8. hujusmodi versiculos post Epistolam recitatos appellari Tractum 3

eo

eo *quod sint versiculi , & ex imo pectore quædam veluti tractæ voces lugubres*. Et hoc quidem significat Rupertus *de Divin. Offic. lib.* 4. *c.* 6. & Hugo Victorinus *in Specul. Eccl. c.* 7. qui tamen ibidem , & *de observat. Miss. lib.* 3. *c.* 3. docet , Tractum aliquando etiam sonare lætitiam ; idipsum dicit Amalarius *de Eccl. Offic. l.* 3. *c.* 14. Vide dicenda in Sabbato Sancto n. 328. sed communissime Tractus Luctum indicat , & mœrorem. Ponitur autem Tractus hoc tempore , ad notandum , quod in gemitibus , & suspiriis vitam trahimus propter peccatum primi parentis. Rupert. *de Divin. Offic. lib.* 5. *c.* 13. Innoc. III. & alii . Cæterum *Tractus* apud Veteres erat genus quoddam canendi . Porro apud illos canendi rationum genera quatuor inveniuntur ; quod ad nos attinet , ex iis erat *Tractus*, ubi Psalmus perpetuo quodam tractu , unoque spiritu , nulla mora , vel responsione interposita recitabatur. Vide Merat. *to.* 1. *par.* 1. *tit.* 10. *n.* 5. Emmanuel. Azeved. *de Div. Offic. Exercit.* 3.

4 In fine Missæ dicitur *Benedicamus Domino:* quia non est dictum *Gloria in excelsis:* diciturque facie versa non ad populum , sed ad altare . *Rubr. Miss. in Septuag. & in Rubr. gener. Miss. tit.* 13. *n.* 1. *& de Rit. celebr. tit.* 11. *nu.* 1. fine ; quia Celebrans hortatur populum , ut secum uniatur , ad benedicendum Dominum , qui peculiari modo adest super altare . Biel allegatus a Benedicto XIV. *de Miss. sect.* 1. *c.* 23. §. 2. sub initium , & cum Micrologo , & Gavanto Meratus *to.* 1. *par.* 2. *tit.* 11. *n.* 5. Non dicitur , *Ite Missa est*; ad significandam mœstitiam hujus temporis : ut interpretantur Micrologus *de Eccl. observat. c.* 46. & Cardinalis Bellarminus *tom.* 3. *controverf. lib.* 6. *de Missa c.* 27. ubi sic habet : *Videtur enim nescio quid lugubre præseferre , quod non publicæ denuntiatur dimissio , sed unusquisque per se discedit*. Aliam rationem assignabimus lib. 4. par. 1. c. 4. n. 6. Dicitur itaque : *Benedicamus Domino:* Respondeturque : *Deo gratias* . Rubr. gener. Miss. *tit.* 13. *num.* 1.

Color paramentorum violaceus , *ex Rubr. gener. Miss. tit.* 18. *n.* 5. competit luctui , & pænitentiæ , atqueadeo tempori huic ; recole dicta cap. præced. n. 4. & hic n. 3. & vide dicta 2. Februarii n. 18. & die 23. ejusdem n. 19. & quidem in supradictis Dominicis in Officio de tempore adhibetur semper color violaceus , etiamsi occurrant infra octavam Sancti , cui competat color rubeus , vel albus. *Rubr. cit. n.* 2. *&* 3. 5

Si festum Purificationis B. V. M. venerit in Dominica Septuagesimæ , Sexagesimæ , vel Quinquagesimæ , quid notandum pro Missa Vid. tr. 1. 2. Februarii art. 4. num. 58. 59. & 61. fine.

CAPUT III.

De Expositione Eucharistiæ ad coercendos Ludos bacchanales , & de Indulg. plen. concessa visitantibus illam .

EXPOSITIONEM solemnem Eucharistiæ infra hebdomadas Septuagesimæ , Sexagesimæ , & Quinquagesimæ ad coercendos ludos bacchanales , commendavit Benedictus XIV. & Indulgentiam plenariam concessit visi- 1

visitantibus illam in Statu Ecclesiastico. Quam Indulgentiam deinde ad omnes Christifideles extendit Clemens XIII. Porro laudatus Pontifex Benedictus Epist. Circul. 45. to. 2. Bullarii sui incip. *Inter cætera*, prope finem hæc habet. *Curandum vobis* (Episcopis Ditionis temporalis Pontificiæ) *est, ut in una, aut in pluribus Ecclesiis Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum per triduum publico cultui exponatur, & quotidie populus ad Vesperum benedicatur in Septuagesimæ, aut Sexagesimæ, aut Quinquagesimæ hebdomadis, aut tribus omnibus. Nos interea fidelibus hac nostra Epistola circulari plenariam Indulgentiam concedimus, quæ a vobis solitis formulis promulgabitur; quæque cum* ad opus pium *directa sit, non impeditur alia plenaria Indulgentia, quam Ecclesia, ubi Eucharistia exponitur, aliis de causis habere possit; plenam, inquam, culparum veniam impertimur quibuslibet Christifidelibus, qui Pœnitentia, & sacra Synaxi rite muniti, singulis diebus Augustissimum Christi Corpus visitaverint, Deum orantes juxta Ecclesiæ mentem, quam desuper exposuimus*. Hæc laudatus Pontifex. Mens autem Ecclesiæ indicata, quam juxta scilicet erit orandum, proculdubio continetur ejusdem Epistolæ verbis tenoris hujus: *Nec huic morum perversitati* (de ludis bacchanalibus loquitur:) *Ecclesia, ut potuit, non opportune consuluit, & semper precibus, operibus piis enixe Dei præsidium imploravit*, ut pœnas impiis debitas differret, & omnipotenti auxilio suo huic malo remedia præberet.

2 Deinde Clemens XIII. præfatam Indulgentiam plenariam concessam a Benedicto XIV. pro Statu Ecclesiastico, extendit ad omnes Ecclesias Catholici Orbis pro Triduo Expositionis SS. Sacramenti in hebdomada sive Septuagesimæ, sive Sexagesimæ, sive Quinquagesimæ, vel in Singulis prædictis hebdomadis, vel in sola Feria V. infra hebdomadam Sexagesimæ, ut constat ex Decreto tenoris sequentis.

Cum alias Benedictus XIV. ad frequentes Episcoporum Pontificiæ Ditiones querelas gravioribus abusibus, qui Bacchanalium tempore irrepserunt, opportuno remedio occurrere concupierit perspexeritque in aliquibus Ecclesiis salutari consilio institutam esse Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti Expositionem per tres dies, sive in hebdomada Septuagesimæ, sive in altera Sexagesimæ, aut Quinquagesimæ ante diem Cinerum, ad hoc præcipue, ne fideles tempore tentationis a via Domini recederent, & in prædictis Ecclesiis pie orantes Divina impetrarent auxilia, universis utriusque sexus Christifidelibus confessis, & sacra communione refectis, qui easdem Ecclesias, in quibus Venerabilis Expositio, sive in uno, sive in singulis prædictis Triduis fieret, devote visitarent, Indulgentiam plenariam misericorditer concessit, & indulsit. Hinc SS. DD. N. Clemens divina Providentia Papa XIII. seculo recogitans præfatam Augustissimi Sacramenti Expositionem plurimum hisce diebus profuisse, ac deinceps fore profuturam, eamdem Plenariam Indulgentiam ad quascumque Catholici Orbis Ecclesias ubicumque locorum existentes, ubi Venerabilis Expositio sive in hebdomada Septuagesimæ, sive Sexagesimæ, vel Quinquagesimæ, sive in singulis prædictis hebdomadis per tres dies, atque etiamsi tantummodo in feria quinta infra hebdomadam Sexagesimæ

ma peragatur, ex uberi Pontificiæ charitatis fonte benignissime extendit.

Datum Romæ ex Secretaria Sacr. Congregat. Indulgent. die 23. Julii 1765. apud Ferrar. V. Indulg. art. 6. n. 44. edit. Dom. anni 1767. Videri hic possunt dicenda in Dominic. Quinquages. sect. 2. n. 4.

CAPUT IV.

Notanda pro Hebdomada Septuagesimæ.

ARTICULUS UNICUS.

De Dominica.

POSTQUAM tempus Quadragesimæ proprium in genere consideravimus, ad singulas accedimus hebdomadas: & jam quæ de Dominica Septuagesimæ notanda occurrunt quatuor Sectionibus exponemus.

Sect. I. *De Horis Canonicis.*
Sect. II. *De Missa.*
Sect. III. *De Indulgent.*
Sect. IV. *Not. pro Bulla Cruc.*

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

1 DOMINICA Septuagesimæ semid. 2. cl. cedit quidem festis dupl. 1. cl. puta Loci Patroni, Tituli Ecclesiæ, & ejusdem Dedicationis, quæ ad afficiendum populum maxime valent, aliis autem minime cedit Sanctorum festis. Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 3. *c.* 5. *n.* 11. Vide dicta 1. par. c. 1. n. 5. Officium, ut in Psalt. & propr. Si occurrat festum simplex, fit de eo commemoratio tantum sine nona lectione de eodem. Vide dicta l. c.

Si in hac Dominica occurrat festum SS. Nominis Jesu, transfertur in diem 28. Januarii. Vide dicta in Dom. 2. post Epiph. sect. 1. a n. 5.

Quid faciendum sit in 1. Vesperis hujus Dominicæ? Diximus in Sabbato post Dom. VI. Epiph. Alia, quæ Dominica hæc habet communia cum sequentibus Dominicis quoad Officium, Vid. 1. par. c. 1.

SECTIO II.

De Missa.

SI Dominica Septuagesimæ venerit ante festum Purificationis, 2
vel ipsa die Purificationis, Or. secreta de S. Maria erit: *Tua Domine:* ut in ejusdem Missa votiva, quæ ponitur legenda tempore a Purificatione usque ad Pascha. *Rubr. Miss. in Dom. Septuages.* conformiter ad Rubr. gen. Miss. tit. 7. n. 8. & notat etiam Gavantus *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 7. *n.* 8. *l.* 9. Merat. *par.* 4. *tit.* 5. *n.* 4.

Si in hac Dominica occurrat festum Purificationis, quid notandum pro Missa? Vid. tr. 1. 2. Febr. art. 4. n. 58. 59. & 61. fine. Ea vero, quæ hæc Dominica habet communia cum sequentibus quoad Missam Vid. 1. part. c. 2. Officium Missæ Dominicæ in Septuagesima bene interpretantur, & sensum mysticum explicant Rupertus Abbas *de Divin. Offic. l.* 4. *c.* 6. & Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 25. qui videri possunt.

SE-

SECTIO III.

De Indulgentiis.

3 IN Dominica Septuagesimæ habentur Indulgentiæ Stationum Urbis; celebratur autem hodierna *Statio ad Sanctum Laurentium extra muros*. De Stationibus agemus lib. 4. par. 1. c. 2. a n. 101. Quare autem hodie Statio habeatur ad Sanctum Laurentium? Id ait Durand. *in Ration. lib. 6. c. 25. n. 4.* esse, quia in Officio Missæ Septuagesimæ, quod incipit: *Circumdederunt me:* hæc verba sunt: *Vox Ecclesiæ primitivæ plorantis in Abel Protomartyre præcentore, cujus sanguis de terra clamavit ad Dominum, quæ aperuit os suum, & suscepit eum de manu Cain fratris ejus. Unde Statio est ad Sanctum Laurentium, cujus mors pretiosa novo, & inaudito genere passionis clamavit in Cœlum, & audita est in universum Mundum.* Eadem habet Rupertus *de divin. Offic. lib. 4. c. 6.*

De Indulgentia plenaria in Ecclesiis, ubi infra hanc hebdomadam fiat expositio solemnis Eucharistiæ ad coercendos ludos bacchanales, diximus par. 1. c. 3.

SECTIO IV.

Not. pro Bulla Cruciatæ.

4 IN Dominica Septuagesimæ solet publicari nova Bulla Cruciatæ in Regnis, in quibus concessa est. De hujusmodi Bulla agemus lib. 4. par. 1. c. 2.

CAPUT IV.

Not. in Hebdomada Sexagesimæ.

ARTICULUS I.

Notanda in Dominica Sexagesimæ.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS II.

Sect. I. *De Horis Canonicis & Missa.*
Sect. II. *De Indulgentiis.*

SECTIO I.

De Horis Canonicis, & Missa.

DOMINICA Sexagesimæ Semid. 2 cl. si occurrat festum duplex, transfertur: nisi sit 1. cl. puta Dedicatio Ecclesiæ, aut Titulus ejusdem, vel Patronus principalis. Vide dicta 1. par. c. 1. n. 5. Officium ut in Psalt. & prop. De Simplici fit commemoratio sine lectione. Vide dicta loco cit. Si hæc Dominica impediatur festo 1. cl. an lectiones 1. noct. reponendæ sint infra hebdomadam prima die non impedita, licet non sint initium Scripturæ? Vide in Dom. IV. Quadrag. sect. 1. nu. 2. 1

Quamvis hodierna Collecta sit de Gentium Doctore, S. Paulo Apost. non est tamen omittendum ejusdem particulare Suffragium in suffragiis, seu commemorationibus communibus. Nec obstat; quod de eodem bis fieri non debet in eodem Officio; etenim ex Caval. *to. 2. c. 33. in d. 7. n. 3.* hujusmodi regula valet quidem in Officio, commemoratione, vel aliquo votivo, etsi dumtaxat latenter nominetur Sanctus, de quo tamen fit Officium, vel commemo-

mo-

moratio; secus vero si ratione Stationis in Collecta invectus existat, quantumvis in hac expresso nomine, & qualitate haberetur. Jamvero Sanctus Paulus in Collecta hujus Dominicæ invectus existit ratione Stationis, quæ hodie est ad illius Ecclesiam: ut statim notabimus ex Durando; non ratione Officii aut commemorationis ejusdem. Et hinc etiam est, quod in Collecta de S. Paulo non nominetur S. Petrus, quemadmodum cæteroqui semper fit, quando recitatur Officium, vel fit commemoratio S. Pauli, uti notavimus tr. 1. 18. Januarii n. 2. Hinc etiam est, quod licet in Missa votiva Apostolorum non dicatur oratio *A cunctis*, uti notavimus tr. 1. l. 2. in fer. 4. n. 1. attamen in Missa Dominicæ hujus recitetur oratio *A cunctis*, & non omittatur in ea Sancti Pauli commemoratio. Videri etiam potest Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 5. *nu.* 15. & confer dicta 22. Februar. n. 3. Ex dictis etiam colliges: non oportere caput inclinare ad nomen Sancti Pauli in hac Missa, quia nimirum Rubrica præscribit inclinationem capitis ad nomen Sancti, de quo Missa legatur, vel fiat commemoratio. Vid. dicta tr. 1. 18. Januar. nu. 7. at in hac Missa S. Paulus non est invectus ratione commemorationis in sensu Rubricæ (confer Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 2. *tit.* 5. *n.* 2.) sed simpliciter Stationis. Porro, ut notat Durandus *in Ration. lib.* 6. *c.* 16. *n.* 6. & 7. sæpe secundum Stationes ordinantur Officia, ut hodie; quia enim Statio est ad S. Paulum, ideo fit de eodem mentio in Collecta; ideo autem fit hodie Statio apud S. Paulum, & ideo in fine Collectæ hujus diei dicitur: *Doctoris Gentium*: quia S. Paulus exiit seminare semen suum (juxta parabolam hodierni Evangelii) nimirum in agro Gentilitatis, ait Rupertus Abb. *de Divin. Offic. l.* 4. *c.* 7. Joannes Beleth *de Divin. Offic. c.* 146. & Durand. l. cit.

3 Si in hac Dominica occurrat festum Purificationis, quid notandum pro Missa? Vide tr. 1. 2. Febr. art. 4. n. 58. 59. & 61. fine. Ea vero quæ hæc Dominica habet communia cum præcedenti, & sequenti quoad horas Canonicas & Miss. Vid. part. 1. c. 1. & 2. respective.

SECTIO II.

De Indulgentiis.

4 In Dominica Sexagesimæ habentur Indulgentiæ Stationum. Celebratur autem hodierna *Statio ad S. Paulum*. Recole dicta sect. præc. n. 2. De Stationibus agemus lib. 4. par. 1. c. 2. a n. 101.

De Indulg. plen. in Ecclesiis, ubi infra hanc hebdomadam fiat expositio solemnis Eucharistiæ ad coercendos ludos bacchanales, diximus par. 1. c. 3

ARTICULUS II.

Not. Fer. V. post Dom. Sexagesimæ.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS III.

Sect. I. *De Horis Canonicis.*
Sect. II. *De Indulgentiis.*
Sect. III. *Not. pro jejunio Vigiliæ S. Matthiæ Apostoli.*

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

5 RUBRICA Breviarii de Antiphonis propriis ad Magnificat in feriis Sexagesimæ, ante feriam quintam hæc præscribit: *Si prædictæ Antiphonæ ad Magnificat non potuerint dici in præcedentibus feriis, & in sequenti feria quinta occurrat fieri Officium de feria, dicatur ultima ex iis prætermissa, alioquin expletis omnibus sumantur de psalterio; quod semper fit, quando propria non habentur.* Ad ea vero Gavant. *in Rubr. Brev. sect. 6. c. 9. n.* 8. hæc habet: *In feria quinta Sexagesimæ, & item sexta in anno bissextili dicuntur Antiphonæ, quæ in præcedentibus feriis fuerunt omissæ, si occurrat fieri de Sancto in iisdem; vel certe de Psalterio sumuntur; non autem de feriis Septuagesimæ, quarum Antiphonæ si omittantur ob festa Sanctorum, non resumuntur in sequenti hebdomada: quod perperam scripsere aliqui in Kalendariis Ecclesiarum particularium: neque Rubrica de his Antiphonis posita ante feriam V. Sexagesimæ se extendit ultra suam hebdomadam.*

SECTIO II.

De Indulgentiis.

DE Indulg. plen. in Ecclesiis, in 6
quibus in hac feria V. infra hebdomadam Sexagesimæ fiat expositio solemnis Eucharistiæ ad coercendos ludos Bacchanales, diximus hoc lib. 3. par. 1. c. 3. n. 2.

SECTIO III.

Not. pro jejunio Vigil. S. Matthiæ Apost.

SI Vigilia S. Matthiæ Apostoli in- 7
ciderit in hanc feriam V. in qua bacchanalis licentia laxior esse solet, an possit transferri jejunium ex hac feria V.? examinavimus tr. 1. 23. Febr. n. 37.

ARTICULUS III.

Not. Feria VI. post Dom. Sexages. in Anno bissextili.

De Horis Canonicis.

IN Feria VI. Sexagesimæ in Anno 8
bissextili, pro Antiphona ad Magnificat in casu, quo Vesperæ integræ sint de feria, eo quod in sequenti Sabbato recitandum sit de Vigilia S. Mathiæ: notetur quod ex Gavanto scripsimus in præcedenti feria V. n. 5.

AR-

ARTICULUS IV.

Not. in Sabbato post Dom. Sexagesimæ.

Pro Jejunio S. Mathiæ, & Hor. Canon.

9 DOCUIMUS 23. Februarii n. 29. quod incidente Vigilia S. Mathiæ Apostoli in feriam 2. aut. 3. post Dominicam Quinquagesimæ: etiamsi timeatur periculum transgressionis jejunii a populo occasione Bacchanalium, non possit ab Episcopis transferri, multominus relaxari obligatio jejunii; sed toties, quoties casus, & periculum occurrit, Episcopi debeant habere recursum opportuno tempore ad summum Pontificem pro facultate transferendi; qua obtenta, si ab ipso Pontifice Summo dies non assignetur translationi concessæ, jejunium in hoc Sabbatum transferatur. In quo tamen casu non esse transferendum Officium Vigiliæ, sed manere affixum diei suæ: animadvertimus, atque notavimus eadem citata die 23. Februar. n. 3.

CAPUT V.

Not. in Hebdomada Quinquagesimæ.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS IV.

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

DOMINICA Quinquagesimæ semid. 2. cl. si occurrat festum duplex, transfertur; nisi sit 1. cl. puta Dedicatio Ecclesiæ, aut titulus ejusdem, aut Patronus principalis. Vide dicta 1. par. c. 1. nu. 5. Officium ut in Psalt. & propr. Si occurrat festum simplex, fit de eo commemoratio tantum sine lectione de eodem: Vide dicta l. cit. Alia, quæ hæc Dominica habet communia cum præcedentibus Dominicis quoad horas Canonicas, vide cit. c. 1. Si hæc Dominica impediatur festo 1. cl. an lect. 1. noct. reponendæ sint infra hebdomadam prima die non impedita? Vide in Dom. IV. Quadragesimæ sect. 1. n. 2. 1

Nota hic. Ab aliquibus Veteribus festum Pentecostes, & totum insuper tempus, quod intercurrit a Dominica Paschæ Resurrectionis ad Dominicam Pentecostes, vocari *Quinquagesimam*, ob rationem dicendam lib. 5. in Dom. Pentecost. art. 1. n. 2. Hoc monuisse juvabit ne tribuas huic Quinquagesimæ ea, quæ de illa loquentes, hoc est, de Penteco- 2

ste, vel tempore paschali, scripserint illi Vecteres.

SECTIO II.

De Missa, & Expositione quam dicunt Quadraginta Horarum.

3 Si in hac Dominica occurrat festum Purificationis, quid notandum pro Missa? Vid. tr. 1. 2. Februar. art. 4. n. 58. 59. & 61. fine. Ea vero, quæ Dominica hæc habet communia cum præcedentibus Dominicis quoad Missam, Vid. par. 1. c. 2.

Officium Missæ Dominicæ in Quinquagesima bene interpretatur, & mysticum sensum explicat Durandus in *Ration. lib. 6. c. 27. a nu.* 10. Qui inter alia notat, quod *Communio* sit: *Manducaverunt, & saturati sunt nimis ec.* Id autem dicit, poni, & recitari, ad timorem, ut scilicet ad memoriam reducamus, quod dicitur de Judæis Psalm. 77. *Adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum: & ira Dei ascendit super eos*. Quia enim comederant in Deserto usque ad nauseam, statim Deum ad iracundiam concitaverunt. Ut videlicet incutiatur nobis timor, ne per gulam offendamus Deum, sicut Judæi. Hæc autem facit Ecclesia, inquit idem Durandus, quia solent homines magis intendere gulæ propter carnis privium, quod imminet.

4 Nota hic: quod in nonnullis Ecclesiis jam a sæculo decimo sexto, ut scribit Benedictus XIV. *to.* 1. *Notific.* 14. *nu.* 8. fieri soleat solemnis Eucharistiæ expositio, & oratio quadraginta horarum, quotannis in ultimo Triduo bacchanalium dierum, ab hac scilicet Dominica in Quinquagesima: ad coercendam nimiam Mundanorum licentiam, & dissolutionem; ad fovendam proborum fidelium pietatem, eosque in timore Dei, continendos, Deumque placandum, ad iracundiam provocatum nunc potissimum temporis, quo cuncta improborum hominum cogitatio intenta videtur ad malum: Ad hujusmodi finem expositionem Eucharistiæ commendatam auctoritate Summorum Pontificum Benedicti XIV. & Clementis XIII. notavimus 1. par. c. 3. videantur ibi dicta.

Ex eadem ratione factam solemnem expositionem SS. Sacramenti, inter illas res graves enumerari debere, ex quibus Missam Votivam solemnem liceat celebrare diebus cæteroqui Votivas Missas recusantibus, tenet Pellizzarius *to.* 1. *man. Regul. tr.* 5. *c.* 9. *q.* 7. *n.* 39. Idipsum docet Tambur. *Meth. celebr. Miss. l.* 2. *§.* 1. *n.* 4. Verum in Dominicis privilegiatis, etiam secundæ classis, cujusmodi sunt Dominicæ in Septuagesima, Sexagesima, & Quinquagesima, minime posse celebrari Missam votivam solemnem de SS. Sacramento pro ejusd. expositione solemni, habes ex dicendis in Appendice ad Calcem Diarii c. 3. n. 54. vide ibi tradenda.

SECTIO III.

De Indulgentiis.

In Dom. Quinquagesimæ habentur Indulgentiæ Stationum. Celebratur autem hodierna *Statio ad S. Petrum*. De Stationibus agemus lib. 4. c. 2. a n. 101. 5

De Indulg. plen. in Ecclesiis, ubi in hac Dominica, & duobus immediate sequentibus diebus fiat expositio solemnis Eucharistiæ ad coercendos ludos bacchanales, diximus par. 1. c. 3.

SE-

SECTIO IV.

Solvuntur nonnullæ quæstiones ad Bacchanales ludos pertinentes.

6 QUONIAM præcedentibus Sectionibus de ludis bacchanalibus incidit mentio, & adhuc versamur in tempore, quo illi maxime fervent; solvere juvat nonnullas quæstiones, quæ facile nunc occurrere posse videntur.

Qu. I. An Clerici Sæculares, & Regulares peccent mortaliter, si in diebus bacchanalibus incedant per Civitatem personati vulgo *Maschera-ti*?

℞. Etsi id negaverit Vidal, ejus tamen opinionem esse rejiciendam, docet Diana *to. 7. edit. coord. tr. 5. R. 6. §. 2.*, atque testatur hanc esse Doctorum sententiam communem, nempe in tali casu, Clericos sæculares, & Regulares peccatum mortale committere.

Nonnullas rationes ad hanc sententiam confirmandam adducit Hieronymus Garcias apud eumdem Dianam ibi, qui etiam animadvertit: Regulares ob depositionem habitus regularis incurrere adhuc excommunicationem, ex *C. ut periculosa. 2. ne Cleric. vel Monac. in 6.* Nec excusari, docet, etiamsi illum non deponant, si tamen induant, & ferant subter habitum alium personatum: quia id est valde per accidens, & sic semper habitus regularis erit occultus. Verum in hujusmodi casu, quo Religiosus habitum non dimittat, sed sine justa causa occultet, etiam ita ut non appareat esse Religiosus; an peccet mortaliter, & excommunicationem incurrat? Vid. Suar. *to. 5. in 3. par. disp. 23. sect. 4. n. 33. & 34. & to. 4. de Relig. tr. S. l. 1. c. 5. n. 12.* Pelliz. *Man. Regul. tr. 5. c. 7. sect. 1. qu. 12. n. 21.* La-Croix *lib. 4. qu. 33. §. 3.*

Qu. II. Qui percuteret aliquem clericum personatum in Bacchanalibus, ignorans esse Clericum, an incurreret excommunicationem latam in jure adversus percussores Clericorum?

℞. Negative: quia imprudenter crederet esse Clericum; ita cum Burgh. La-Croix *l. 7. qu. 37. §. 13.* Si vero percutiens reipsa Clericum, invincibiliter quidem putet non esse Clericum; attamen ita sit animo comparatus, ut eum percuteret quamvis sciret esse Clericum: Alii simpliciter affirmant, incurrere excommunicationem; alii negant; nisi dubitasset, an non esset Clericus? Sed La-Croix §. 14. inquit, tum saltem videri incurrere, si percusserit, actu intendens percutere, sive Clericus sit, sive Laicus.

8 Qu. III. Inter cæteros bacchanales ludos frequens est ille, quo viri ornant se veste muliebri, & *fœmineo gestu demutati virilem vultum effœminant*; ut Isidorus loquitur *lib. 1. de Eccl. Offic. c. 40.* Mulieres autem induunt virilem habitum. Quæritur, an hoc sit peccatum?

℞. Affirmative. Num autem veniale, vel mortale? intelligetur ex sequentibus. Sylvius *in 2. 2. D. Thom. quæst. 169. art. 2. d. 3.* hæc habet. *Adverte, de se vitiosum esse, quod Mulier mentiatur se virum, aut quod vir mentiatur se mulierem; partim quia talis commutatio est incentivum concupiscentiæ, & præstat occasionem occultis libidinibus. Vid. Clem. Alexand. lib. 3. pedagog. cap. 3. Non tamen ita est de se vitiosum, quasi sit*

per

per se, seu natura sua malum, sicut mendacium, fornicatio, & alia hujusmodi: sed quia est de numero earum actionum, quæ absolute consideratæ, desformitatem, seu inordinationem quamdam important, ac nihilominus circumstantiis quibusdam advenientibus bonæ efficiuntur, de quarum numero S. Tom. quod. 9. art. 15. dicit esse, habere plures præbendas; est ergo de se vitiosum, quia speciem mali habet, ac nisi per bonam aliquam circumstantiam justificetur veri nominis, peccatum est. Hinc est, quod D. Thom. præsenti articulo scribit, illam vestium sexui propriarum mutationem posse aliquando fieri absque peccato, veluti propter necessitatem, vel causa se occultandi ab hostibus, vel propter aliquod aliud hujusmodi. Si autem absque simili causa fiat solum ex levitate, & absit tam scandalum, quam intentio, periculumque libidinis, peccatum erit veniale; mortale vero si sit intentio, vel periculum lasciviæ, aut alioquin notabile scandalum. Hæc Sylvius, cujus verba etiam recitat, quasi valde approbans Diana *to. 7. edit. coord. tr. 5. R.* 13. ex eodem Sylvio post D. Thomam, eadem docet Busemb. *lib. 2. tr. 3. c. 2. dub. 5. art. 2. resp. 5. resol. 2.*

His positis facile erit arguere: semper quidem veniale esse illud genus dementiæ, ex qua, inter cæteros bacchanales ludos, non pauci effœminati viri muliebri habitu personati bacchantur, & e converso, virili veste assumpta fœminæ spatiantur.

Id etiam judicio satis æquo a mortali rarissime poterit excusari; facile enim in præsenti casu poterit dari, quod requiritur, & sufficit ad mortale. Nimirum mortale est, ut audivimus, diversi sexus vestem assumere ex intentione lasciviæ, vel cum periculo illius, vel scandalo gravi alterius. Jam vero hæc tria, vel saltem unum ex tribus ad mortale per se solum quidem satis sufficiens, quis non videt facillime dari posse inter bacchanales ludos, bacchanalibusque diebus, quibus præ cæteris abundare solet iniquitas, & multorum hominum cuncta cogitatio cordis intenta esse videtur ad malum. *Gen.* 6. 5: sciant postremo Christiani, hanc vestium transmutationem ut rem abominabilem prohibitam fuisse Hebræis adhuc in lege veteri: *Non induetur Mulier veste virili; nec vir utetur veste fœminea: abominabilis enim apud Deum est, qui facit hæc. Deut.* 22. *v.* 5.

Confirmat hoc id, quod legitur 9
in vita Sanctæ Virginis Mariæ Magdalenæ de Pazzis descripta a Vincentio Puccini, in qua c. 64. narratur: quomodo prædicta Sancta Monialis Virgo die quadam fuit in Spiritu, & vidit visiones Dei, & vidit quasi turbam magnam animarum quondam Religiosarum, quibus Deus (terribile, & lacrymabile dictu:) sicut Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractas in tartarum tradidit cruciandas. Cumque Virgo expavescens, causam quæreret damnationis earum, accepit divinum responsum, affirmans: omnes Religiosas illas fuisse diris, æternisque suppliciis addictas, eo quia tempus illud, quod Religiosis permitti solet animi gratia, ad reficiendam videlicet longa meditatione fessam, mentem & resumendas religioso labore fractas vires, atque avidius, & alacrius ad religiosum parumper intermissum redeant opus; hujusmodi tempus impenderint vanis, & sæcu-

lari-

laribus ludis occupatæ; monachali insuper habitu, & virginali veste exutæ, sæculares vestes induere fuerint maxime delectatæ, unde quasi columbæ seductæ incentivum concupiscentiæ sumpserint, & occasionem occultæ libidinis, ex qua sic exarserant, ut damnationem æternam commeruerint. Heu! aperuit Libanus portas suas, & comedit ignis cedros suas. *Ulula abies, quia cecidit cedrus, quoniam Magnifici vastati sunt: ululate quercus Basan, quoniam succisus est saltus munitus. Zach.* 11. *v.* 1. *&* 2. Contremiscant mundani viri, & timeant ludis occupari talibus, & indignam viro vestem assumere; sæcularesque mulieres valde caveant sexui improprium induere habitum, audientes, hujusmodi ludos, & vestium mutationem ipsis etiam nec paucis Religiosis æternam parere potuisse damnationem. Confer P. Pauli Segner. Christ. istr. par. 3. serm. 27. fine.

10 Sed & ipsis Monialibus, qui illarum curam gerunt in spiritualibus, numquam ullo modo permittant similes damnabiles in ipsis etiam sæcularibus ludos exercere, nec sæculares vestes aspicere quidem patiantur, si fieri possit. Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi, his rursus implicatæ superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam justitiæ, quam post agnitionem retrorsum converti ab eo, quod illis traditum est sancto mandato. 2. *Pet.* 2. *v.* 20. *&* 21. Hæc Petri Apostoli verba, hisque similia Religiosarum auribus inclament, ne involvantur in peccatis illarum, & participes fiant damnationis earum, quibus præ cæteris intimatur: *Nolite conformari huic sæculo. Rom.* 12. 2. His conforme est Decretum S. C. Episcoporum, & Regular. in Ferrarien. 27. April. 1664. quo monentur Ordinarii, ut prohibeant, ne Moniales Monasteriorum, tam eis, quam Superioribus Regularibus subditorum, in bacchanalibus, vel in aliis temporibus recreationis, utantur habitu virorum, nec cujusvis speciei armis se cingant. Apud Lucium Ferrar. *Bibl.* edit. 3. Bonon. V. *Vestis* n. 5. & Lezan. in sum. V. *Moniales* n. 31.

Qu. IV. Diebus præsertim Baccha- 11
nalibus repræsentantur alicubi Comœdiæ turpes; quæritur: an peccent mortaliter, qui eas componunt, permittunt, repræsentant, & spectant?

℞. De hujusmodi Comœdiis videri potest *Comœdio-crisis*, *sive Theatrum* Hieronymi Florentinii, in quo demonstrat, undenam ortum habuerint Comœdiæ? Affert deinde sententias, quas protulerunt Patres, cum contra illas inveherentur. Postea exponit quid judicaverint, quidque senserint de his Doctores scholastici, & morales ex omni statu ac ordine. Denique sic concludit, ut refert, & ex eo habet La Croix *lib.* 2. *qu.* 66. *Primo peccant mortaliter qui componunt, vel agunt comœdias notabiliter obscœnas ratione verborum, factorum, gestuum, vel nutuum. Ratio est, tum quia non possunt, non se ipsos exponere periculo saltem probabili peccandi mortaliter, tum quia ponunt actiones excitativas spiritum genitalium & de se inchoativas pollutionis; tum denique quia sunt causa peccatorum in Spectatoribus, & Auditoribus.* 2. *Quamvis nonnulli Auctores eos damnent venialis tantum, qui hujusmodi Comœdiis intersunt, tantum quærentes delecta-*

ctationem, ex repræsentatione, & modo agendi, non autem ex re repræsentata: (de hac re videri potest Chiavet Consult. 84. n. 4.) *tamen quia vix habebitur delectatio ex repræsentatione, quin se ingerat delectatio ex re; dicendum est, eos peccare mortaliter, quia etiam se exponunt probabili periculo peccandi mortaliter. Item censentur velle inchoatam in se pollutionem; & præterea cooperantur peccato Comœdorum.* 3. *Peccant mortaliter non tantum primi spectatores, vel auditores, qui sunt causa determinativa, ut agatur comœdia, sed etiam alii, qui superveniunt, & sine quibus adhuc ageretur, uti contra Baldel. Turr. Fertant. Bardi & Vidal, docent alii. Ratio est, quia licet demus, non esse cooperantes, eo quod sine illis adhuc poneretur actio, tamen sunt approbantes eam actionem graviter peccaminosam, cum per actum complacentiæ, & delectationis tendant simul in illam; imo solvunt agentibus mercedem, favent, applaudunt, & hoc ipso cooperantur, quamvis enim actio poneretur sine illis, tamen adhuc positive concurrunt, ut ponatur, unde sicuti qui adjungit se aliis decem trahentibus lignum, dicitur cooperari tractioni, licet illi decem soli sufficienter traxissent, ita & hi: nam etiam propter hos, & horum pecuniam agunt Comœdi.* 4. *Clerici nunc accedentes ad tales Comœdias peccant insuper ratione gravis scandali. Nec refert, quod multi accedant, per quod nunc a scandalo Clericos excusare volunt Caj. Sanch. Barb. Bonac. Dian. Baldel. nam vel ideo gravius peccant, quia quo plures Clerici ibi a Laicis videntur, eo magis Laici confirmantur, ut & ipsi intersint liberius, sicque incauti vident, & audiunt, per quod certo peccant mortaliter.* 5. *Baldel. putat, non peccare Magistratus, si pro aliquo tempore ad vitandam in populo majorem licentiam, Comœdos permittant, talis enim permissio, quæ non fit approbando, sed tantum ex justa causa non puniendo, non videtur illicita. E contra Florentinius contendit malum illud majus, quod evitari deberet, assignari non posse, deberet enim esse majus peccatum, (nam mala pœnæ, vel damna temporalia non debent præponderare malo culpæ:) jamvero tanta est gravitas, & multitudo peccatorum, quæ causantur per has Comœdias, partim in componentibus, & auctoribus, ut quidquid alio loco harum Comœdiarum essent acturi, non viderentur ponenda tot tamque gravia peccata.* 6. *Juste posset, & merito deberet Episcopus edicto suo, & etiam pœnis spiritualibus cogere Comœdos ad non agendas Comœdias, nisi prius a Deputatis recognitas; sic enim fecit S. Carolus Borr. & ratio est, quia Laicus propter peccatum populo ita scandalosum efficitur de foro Episcopi, ut probant Menoch. lib. 2. de arbitr. cas. 69. n. 33. aliique cum Barbos. in collect. n. 5. & de Offic. Episc. alleg. 82. n. 17.* Huc usque La-Croix, ex Florentinio.

Ex his etiam facile colliges: non posse absolvi Histriones, seu Circulatores, vulgo *Comedianti Saltimbanchi e Zannisi* Comœdias, & actiones turpes soleant repræsentare; nisi artem relinquant, vel saltem corrigant; voluntarie enim versantur in occasione proxima peccandi. Vid. Chiavet. Consult. 84. 12

A R.

ARTICULUS II.

Not. Fer. II. post Dom. Quinquagesimæ.

Pro Jejunio Vigil. S. Mathiæ.

13 Si Vigilia S. Mathiæ Apost. incidat in Feriam 2. post Dom. Quinquagesimæ, in qua laxior esse bacchanalis licentia solet; an dispensari, aut transferri possit jejunium? examinavimus tr. 1. 22. Febr. art. 3. sect. 2.

ARTICULUS III.

Not. Fer. III. post Dom. Quinquagesimæ.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS III.

Sect. I. *De Horis Canonicis.*
Sect. II. *Not. pro jejunio in Vigil. S. Math. & pro initio abstinent. Quadrag.*
Sect. III. *De Solemnit. Nuptiarum.*

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

14 In Martyrologio ad Primam 1. loco moneatur pro die crastina: *Dies Cinerum, & initium jejunii sacratissimæ Quadragesimæ.* Si Vigilia S. Mathiæ Apostoli incidat in diem Cinerum, adhuc priorem nominationem deberi feriæ Cinerum, existimat Caval. *tom. 2. par. 2. c. 37. in d. 2. n. 6.* quod eidem Vigiliæ præferatur: quinimo eamdem quoad Officium cessare faciat, & insuper ipsa Officium assequatur.

15 Si in Vesperis Fer. III. ante feriam IV. Cinerum fiat de feria, dicitur oratio Dominicæ præcedentis, non autem ea, quæ est propria in sequenti feria IV. Cinerum. Quod quidem est exemplum pro similibus casibus expressum in Rub. gen. Brev. tit. 5. n. 2. & tit. 11. n. 9.

Cum vero occurrat, ut festum simplex veniat in Fer. IV. Cin. Vesperæ antecedentes (nisi hodie celebratum sit festum novem lectionum:) erunt de feria communi per annum, non autem de sequenti: cum commemoratione festi Simplicis in sequenti feria occurrentis. *Rubr. gen. Brev. tit. 5. n. 2. & tit. 11. n. 10* Quod non ideo fit, quia sequens feria habeat 1. Vesp. sed quia, cum festum simplex in sequenti die non habeat Officium propter feriam prædictam in eo occurrentem, nec etiam convenit illud habere 1. Vesperas in præcedenti die. *Rubr. gen. Brev. cit. tit. 11. n. 10.*

Quoniam a Feria IV. Cin. incl. 16 ut ibi notabimus, non celebrantur Octavæ sine speciali concessione, aut privilegio; & quæ cœptæ fuerant, abrumpuntur: ideo in hac feria III. ubi occurrat septima dies infra octavam, si recitetur Officium de die infra octavam, Officium Octavæ cessabit ad Nonam: quia cum non sit die sequenti Officium habitura, nec commemorationem; non convenit habere primas Vesperas; Vid. Caval. *to. 2. c. 19. nu. 2. & 11. & eodem cap. comment. in decr. 5. nu. 4.* Vesperæ itaque erunt de feria 3. post Dom. Quinquages. & fient suffragia, ac dicentur preces Dominicales ad Completorium, quemadmodum in feriis per annum Rubricæ faciendum esse disponunt; vid. Caval. cit. *c. 19. in d. 4. n. 4. & 5.*

Id ipsum servare debent etiam ii, qui habent privilegium celebrandi Octavas in Quadragesima. Igitur ettiam apud eos, si hodie occurrat dies septima infra octavam, Officium octavæ cessabit ad Nonam: quia eadem militat ratio, ac pro non privilegiatis; & ita declaravit S. C. R. 23. Junii 1736. in Einsidlen. apud Caval. *cit. c. 19. n. 4.* Si in hac feria 3. post Dom. Quinquages. in qua occurrat dies septima infra oct. recitatum sit de festo duplici, Vesperæ erunt de eodem festo sine commemoratione octavæ. Si de festo semiduplici, de eodem etiam erunt Vesperæ sine commemoratione octavæ; sed non dicentur preces, & suffragia, ut sustinet Caval. *in cit. d. 4. n. 7.*

Si autem hodie occurrat dies infra Octavam, quæ non sit septima dies, si recitetur de die infra octavam, Vesperæ erunt de die infra octavam, & amplius non recitabitur de ea a non privilegiatis. Caval. *c. 19. in d. 1. n. 11. & in d. 5. n. 2.* Si vero recitatum sit de festo duplici, aut semiduplici, secundæ Vesperæ erunt de eodem festo cum commemoratione diei infra octavam. Vid. Caval. in cit. d. 5. a privilegiatis autem quid faciendum in ipsa feria IV. Cinerum docebimus ibi n. 7.

SECTIO II.

Not. pro jejun. in Vigil. S. Mathiæ Apostol. & pro initio Abstinentiæ quadragesimalis.

Si Vigilia S. Mathiæ Apostoli occurrat in feria 3. post Quinquagesimam: an dispensari, aut transferri possit jejunium ratione carnis privii? examinavimus tr. 1. lib. 3. 23. Febr. art. 3. sect. 2. Hic tantum animadverto nullo modo licere, cœnam ultimæ noctis Bacchanalium aut in totum, aut ex parte post mediam noctem protrahere. V. Raynaud. *to. 4. tr. de rosa c. 7.* & nostrum tr. 1. l. 1. c. 1. art. 9. sect. 5. nu. 36. & sect. 4. n. 34. 17

SECTIO III.

De Solemnitate Nuptiarum.

Qu. Utrum prohibitio solemnitatis Nuptiarum facta pro tempore Quadragesimali, incipiat a Vesperis diei præcedentis primum diem Quadragesimæ, atque adeo ab hac feria 3. post Dom. Quinquagesimæ? 18

R. Huic quæstioni satisfaciemus lib. sequenti par. 1. c. 7. De aliis sequentibus diebus infra hebdomadam Quinquagesimæ, quoniam ipsi jam ad Quadragesimam spectant ratione præsertim jejunii Quadragesimalis, quod a feria incipit immediate sequenti, in quo de Quadragesimali tempore tractandum est; de prædictis autem sequentibus diebus agemus ibi par. 2. c. 1.

TRA-

TRACTATUS SECUNDI
LIBER QUARTUS.
NOT. TEMPORE QUADRAGESIMALI SEU A FERIA IV. CINERUM. USQ. AD SABBAT. SANCT.

Ex iis, quæ a Feria IV. Cinerum usque ad Sabbatum Sanctum notanda occurrunt ad institutum nostrum, nonnulla pertinent generaliter ad totum prædictum tempus, quod Quadragesimale appellatur; aliqua specialiter ad ejusdem temporis hebdomadas singulas in particulari. Ideo in duas partes librum hunc dividere juvat, in quarum prima notabimus ea, quæ tempore Quadragesimali occurrunt notanda in genenere. In secunda vero de iis, quæ notari debent in singulis hebdomadis Quadragesimæ sigillatim agemus. Sit itaque.

PARS I.
NOT. TEMPORE QUADRAGESIMALI IN GENERE.
EXPLICANTUR CAPITIBUS IX.

CAPUT I.
De Jejunio, & observantia quadragesimali.

DISPUTATUR ARTICULIS XI.

ARTICULUS I.

Quid sit Quadragesima?

1 QUADRAGESIMA est vox usitata apud veteres Christianos ad significandum jejunium, & abstinentiam quamdam sanctam, & religiosam, cum pluribus aliis pietatis operibus, & christianis virtutibus conjunctam; quæ quidem longo jam fuit tempore in Ecclesia Christi instituta, recepta, & peracta ante solemnitatem Paschæ.

Hujusmodi autem abstinentia, & jejunium *Quadragesima* vocatur vel ex numero dierum, quibus rigorose jejunatur, vel ex numero dierum, quibus abstinentia servatur a certis quibusdam cibis, puta a carne, ovis, & lacticiniis. Profecto non in omnibus omnino diebus quadragesimæ jejunatur, licet in omnibus abstinentia prædicta servetur. Jam vero uterque numerus tum rigorosi jejunii, tum abstinentiæ est quadragenarius, aut prope quadragenarius.

Et quidem primis Ecclesiæ temporibus *Quadragesima* dici potuit ex numero dierum abstinentiæ a carne ec. qui erat prope quadragenarius: licet rigorosum jejunium servatum fuerit per triginta sex dies. Nam priscis Ecclesiæ temporibus inchoabat observantia Quadragesimalis a Dominica prima; Quadragesimæ: jejunium vero a feria secunda sequenti, & similiter in reliquis Dominicis non jejunabatur. Erant ergo triginta sex dies deputati jejunio perfecto; quadraginta autem supra duos abstinentiæ. Ex numero itaque prope quadragenario abstinentiæ dici potuit olim *Quadragesima*. Licet Græci prædicta triginta sex jejunia compleverint septem hebdomadibus, quoniam non solum in Dominicis, sed etiam in Sabbatis, excepto Sabbato hebdomadæ Majoris, minime jejunare consueverunt. Durand. *in Ration lib. 6. c. 32. n. 1.* Natal. ab Alex. *Hist. Eccl. to. 1. pag. 139. edit. Neapol. ann.* 1740. Raynaud. *to. 10. tract. de Rosa c. 7.* ubi *de contin. Quadrag.*, & *ubi de plurib. Quadrag. fine.* Azor. *Inst. Moral. par. 1. l. 6. c. 11. qu. 3.* de qua Græcorum consuetudine dicemus art. 6. n. 55. & art. 7. fine.

Potuit etiam dici *Quadragesima* ex numero jejuniorum, licet illa fuerint triginta sex dierum; quia cum triginta sex dies trigesimam excedant, ad Quadragesimam idcirco pertinere dici posse, & eo nomine censeri debere, docet Alcuinus, secundum morem divinarum scripturarum. Vide Cassalium *de Sacr. Ritib. c. 61.*

Sed Quadragesima nostra vere, & proprie talis dici potest ex numero die-

dierum, in quibus rigorosum jejunium ecclesiasticum exacte servatur. Etenim longo jam tempore in Ecclesia Latina (particulari quodam loco excepto, de quo dicemus art. 6. n. 57.) est consuetudo inchoandi jejunium quadragesimale a feria quarta post Dominicam Quinquagesimæ; ab illa autem feria usque ad Pascha sunt quadraginta sex dies, ex quibus si excipias sex Dominicas quæ intercurrunt, in quibus solvitur jejunium perfectum, & sola a cibis quibusdam abstinentia servatur; remanent deputati jejunio rigoroso quadraginta dies. Vide dicenda art. 6. n. 53. A numero itaque quadragenario rigorosi jejunii Ecclesiastici vere & proprie nuncupari potest nostra Quadragesima: per quam quantum natura, & imbecillitas nostra patitur, Christum Dominum imitamur, qui per totos quadraginta dies jejunavit, & hunc numerum jejunii quadragesimalis consecravit; ostendens nobis, ita r.. s hunc numerum integrum jejunare debere: ut D. Ambrosius ait *ferm.* 23. *fin.* qui rursus id ipsum insinuat *ferm.* 31. & 49. *to.* 5. *oper. ejus edit. Paris. an.* 1661. Vid. dicenda art. 2. fine art. 4. Cassalium l. c. Bellarm. *de contr. to.* 3. *controv.* 3. *l.* 2. *c.* 15. Lessium *de just. l.* 4. *c.* 2. *de jejun. dubit.* 9. *n.* 63. & 64. Gavant, *in rubr. Miss. par.* 4. *to.* 5. *a n.* 7. Rayn. *l. c.* Durand. *in Ration. l.* 6. *c.*28. *n.* 3. & *c.* 32. *n.* 3.

2 Nota hic: vocem *Quadragesimæ*, utpote observationis apud omnes solemnissimæ, ad alia paucìorum dierum jejunia quandoque extendi. Ut autem quædam dicuntur Quadragesimæ per vocis ampliationem, etiamsi quadragenam dierum non expleant, ita quædam eodem donatæ sunt nomine, licet ultra quadraginta dies cum aliqua jejunii intercisione productæ: exemplum habes supra in Quadragesima Græcorum hebdomadibus septem completa, adeoque incæpta ab ea Dominica, quam nos Sexagesimam appellamus, & in Pascha Resurrectionis usque protracta. Et contra apud Raynaud. l. cit. observabis, jejunium octo, vel novem dierum vocari Quadragesimam. Jejunium item Adventus tempore servari solitum appellari etiam Quadragesimam. Videri quoque potest Rabanus Maurus *Instit Cleric. l.* 2. *cap.* 22. *fine*. Azor. *Institut. Moral. par.* 1. *l.* 7. *cap.* 16. *qu.* 4. Bened. XIV. *t.* 1. *Not.* 11. *n.* 4. & 5. Recole item dicta hoc tr. 2. l. 1. par. 1. c. 4. n. 1. Ex quibus colliges duo: Primum; non quoties in scriptis Veterum legitur hæc vox *Quadragesima*: judicandum est, sermonem esse de Quadragesima quæ observatur ante Pascha. Secundum: non quotiescumque legimus, servatam fuisse, aut servari alicubi aliquam Quadragesimalem abstinentiam, eo ipso putare debemus, esse abstinentiam quadraginta dierum: sed id aliunde cognoscendum erit.

ARTICULUS II.

Quis Quadragesimam instituerit? Ubi plura ad ejus dispensationem pertinentia.

QUADRAGESIMA vero prædicta ex institutione est Apostolica; quippe Apostoli eam intimarunt primis Fidelibus, & per universam Ecclesiam semper servari mandarunt. Aliqui ad hoc probandum adducunt in primis Canonem Sexagesimum octavum Apostolorum, in quo sacrum Qua- 3

Quadragesimæ jejunium, ut jam tunc institutum observare monemur; imo hunc solum sufficere vult Reginaldus *lib.* 4. *n.* 129.

Sed ego illo non utar, quia non convenit inter Doctores de auctoritate, vel numero legitimo Canonum Apostolorum. Vide Natal. ab Alex. fuse, docte, & erudite de hac re disputantem *to.* 4. *dissert.* 10. Serry præl. 13. *de Sacr.* & videri etiam possunt dicta a nobis tract. 1. l. 2. in Dominica art. 9. quæst. 1. num. 77. Quapropter tam suspecta auctoritate non indigens, ad tuendam veritatem; utar primo testimonio expresso Leonis I. Pontificis *ser.* 6. *&* 9. *de Quadrag.* *&* Hieronymi in *Epist.* 54. *ad Marcellam adversus Montanum*: qui expresse testantur Quadragesimale jejunium ab Apostolis fuisse institutum. Et Radulphus *l. de Canon. observ. proposit.* 16. ac Durand. *in Rat. l.* 6. *c.* 28. *N.* 2. scribunt S. Petrum primum instituisse jejunium Quadragesimæ ante Pascha.

Secundo: Quadragesimæ institutionem esse Apostolicam, antiquissima, & continua Ecclesiæ Catholicæ praxis universalis ostendit satis, quæ eruitur ex Conciliis, & Patribus diversorum temporum, atque locorum. Fit enim mentio de Quadragesima tamquam de re antiquissima, & universali in Concilio Niceno 1. Can. 5. quod fuit pimum generale Concilium omnium Sacerdotum. Bell. *l. cit. art. præc. c.* 14. Rursus in Laodiceno Can. 29. & seq. quæ sunt Concilia in Oriente celebrata.

Item in Conciliis Occidentalibus Aurelianensi I. can. 11. Aurelianensi IV. Can. 2. Agathensi Can. 8. Antisiodorensi Can. 2. Toletano VIII. Can. 9. Bracarensi II. Can. 9.

Denique omnes veteres Patres Græci, atque Latini mentionem faciunt de Quadragesima, ut videre est in suis ipsorum libris, & sermonibus, & apud Natal. ab Alex. *tom.* 6. *Dissert.* 4. *art.* 3. Illorum quamplurimos citat Bellarminus *l. supra cit.* incipiens ab Ignatio usque ad Bernardum, in quo Sanctorum Patrum epocha clauditur: & *controv. to.* 1. *controv.* 1. *de Verbo Dei lib.* 4. *cap.* 9. incipiens ordine præpostero a Bernardo usque ad Ignatium, qui Apostolorum tempore vixit.

Quæ cum ita se habeant, jure merito Quadragesima ex institutione Apostolica venire creditur, juxta regulam Augustini de Baptismo contra Donatistas *l.* 4. *cap.* 24. videlicet: *quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, nonnisi auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur*. Quam regulam laudat Bellarm. cit. cap. 9. ubi pro regulis dignoscendi traditiones, & instutiones Apostolicas, hanc ex Augustino ponit numero tertiam: *Tertia regula est: id, quod in Ecclesia Universa, & omnibus retrotemporibus servatum est, merito ab Apostolis creditur institutum, etiamsi illud tale sit, ut potuerit ab Ecclesia institui. Hæc regula est Augustini lib.* 4. *contra Donatistas c.* 24. Ita Bellarminus, qui statim ponit exemplum de ipsa Quadragesima, hæc subdens: *Exemplo sit jejunium Quadragesimæ: Id enim poterat ab Ecclesia institui, si Christus vel Apostoli non instituissent: tamen dicimus, & probamus a Christo, vel Apostolis institutum, quia sursum versus ascendentes, & quærentes originem hujus instituti non invenimus nisi tempore Apostolorum; Etiamsi Calvinus l.* 5. *cap.* 12. *institut.* §. 20.

do-

doceat; *esse Quadragesimam meram superstitionem*, *& nec a Christo*, *nec ab Apostolis traditam*, *sed a posterioribus in κακοζηλίας excogitatam*. Hæc Bellarminus, qui etiam ex laudata regula Augustini idem ex professo probat *controv. t. 3. contr. 3. l. 2. c. 14.* Quapropter reprehenditur Cassianus, *qui Collat. 21. c. 30.* Præceptum de observantia Quadragesimæ post Apostolorum tempus latum fuisse significat, cum nimirum fidelium fervor intepuit. Licet illum excusare conetur, & ita ut, cum prædicta constantissima sententia Patrum minime pugnet, interpretetur Petrus Ciaconius in cit. locum Cassiani, ut videre est in ejus *observat. in Cassianum*, quæ sunt insertæ libris *de Institutis*, *& collationibus Cassiani* edit. Rom. an. 1588. pag. 744.

Errarunt quoque illi, quos refert Eusebius in Chronico an. 688. & aliqui, qui tribuerunt Quadragesimam Telesphoro Papæ; Cui etiam tribuit Kemnitius apud Bellarminum *Controv. to. 1. Controv. 1. de Verbo Dei lib. 1. cap. 3.* qui ibidem ostendit, id esse unum ex Kemnitii mendaciis. Hi fortasse decepti sunt propter quoddam Telesphori statutum in materia de Quadragesima, de quo infra dicemus art. 6. num. 56. Nec quid quam refert, Augustinum *Epist. 86. ad Casul.* dixisse: In novo Testamento præcipi quidem jejunium, sed quibus diebus sit jejunandum, vel non; nec Christum, nec Apostolos instituisse; Nihil; inquam, id refert: Enim vero Augustinus proculdubio loquitur de præcepto scripto, non autem viva voce tradito; Idque patere videtur ex eo, quod ibi non faciat mentionem, nisi de Scriptura: *Ego in Evangelicis*, *& Apostolicis litteris*, *totoque Instrumento*, *quod appellatur &c.* Et manifestius colligitur ex eo, quod idem Augustinus alibi sæpe doceat, certa quædam jejunia post ex Apostolorum constitutione: ut observat, ac testatur Azorius *Instit. Moral. par. 1. lib. 7. cap. 20. qu. 2. fine*.

Verum in hac re excessisse videntur nonnulli, qui voluerunt, Quadragesimam ab ipso Deo, & Christo Domino fuisse institutam; propter quorum sententiam proculdubio Bellarminus supra dixit; nolens illam examinare: jejunium quadragesimale *a Christo*, *vel Apostolis* institutum. Sed illorum sententiam parum probabilem esse, dicit Lessius *de Just. l. 4. c. 2. de jejun. num. 29.* Idque probat n. 30. Vide etiam Reginald. *l. 4. n. 130.*

Communis itaque Doctorum, quam amplectimur, sententia docet: Quadragesimam fuisse non a Christo ipso, sed ab Apostolis suis institutam; Vid. Azor. *Instit. moral. par. 1. l. 7. c. 12. q. 1. & c. 22. qu. 2.* Salmantic. *to. 5. tr. 23. c. 2. pun. 5. §. 1. n. 92.* Navar. *in Man. c. 21. n. 12.* Bened. XIV. *to. 1. Notif. 15. n. 1. & 2.* Raban. Maur. *Instit. Cleric. l. 2. c. 18. fin.* Dicta autem Patrum, quæ videntur velle, illam fuisse a Deo, & Christo Domino institutam: quomodo intelligenda sint; explicat Azor. *l. cit.* Lessius *l. cit. n. 31.* Joan. Medin. *de Jejun. qu. 2.* Vide etiam dicenda art. 4. n. 47.

Qv. hic 1. Utrum etiam tempus, quo celebranda est Quadragesima ex institutione sit Apostolorum? 4

℞. Quamvis lex de servanda Quadragesima quoad substantiam ab Apostolis, secundum dicta, fuerit præscripta; Quadragesimæ tamen adjuncta

cta Patres, & Concilia sanxerunt, consentanee ad mentem Apostolorum. Jamvero ad hujusmodi adjuncta pertinet tempus, quo Quadragesima celebranda est. Itaque Concilium Nicænum I. Quadragesimæ cohæsionem cum Paschate sanxit, seu decrevit, ut Quadragesimale jejunium ante Pascha celebretur, & cum eo connectatur, in eoque absolvatur, ut etiamnum consuevit Ecclesia obrationes assignandas art. 3. Ita testatur Raynaud. *to.* 10. *tr. de Rosa c.* 7. ubi examinat aquo instituta fuerit Quadragesima!

5 Qu. II. An ipsa observantia Quadragesimalis variari, dispensari, aut etiam abrogari possit ab Ecclesia?

R. Posito quod non sit de jure, & institutione divina; sequitur, posse ab Ecclesia variari, dispensari, aut etiam abrogari. Diana *tom.* 3. *edit. cord. tr.* 2. *R.* 3. §. 2. Fagund. *in* 4. *præc. Eccl. lib.* 1. *c.* 9. *nu.* 1. Salmantic. *l. infra cit.* Bened. XIV. *to.* 1. *Notif.* 10. *nu.* 6. & alii apud eumdem. Id tamen intelligendum de potentia absoluta Pontificis, non autem de potentia ipsius ordinaria: De potentia enim ordinaria moraliter, & practice est invariabilis. Et ratio est, quia sunt aliqua Ecclesiastica præcepta adeo consuetudine Ecclesiæ obfirmata, divinisque, & naturalibus præceptis conformia, & affinia, ut de potentia ordinaria mutari, & dispensari non valeant; nec videatur, quod Spiritus Sanctus permissurus sit, tam sanctas leges aliquando variandas fore, aut esse mutandas: Hujusmodi est observantia Quadragesimalis. Ita Suar. *de Relig. tom.* 1. *tr.* 2. *lib.* 2. *c.* 4. *n.* 9. Salmantic. *to.* 5. *tract.* 23. *c.* 1. *pu.* 4. *n.* 40.

Bene tamen dari potest casus, quo oporteat Pontificem dispensare in Quadragesima cum aliqua Civitate, Diœcesi, aut Regno, concedendo e. g. ut Lacticiniis non abstineant; aut etiam permittendo, ut hoc vel illo anno Quadragesimam minime servent, quemadmodum patebit ex infra dicendis.

Potest etiam fieri, ut per humanam consuetudinem Quadragesimalis jejunii observantia varietur. Et quidem Lessius *de Just. lib.* 4. *c.* 2. *dubit.* 5. *n.* 30. putat, variatam aliquando de facto fuisse ex consuetudine legitima. Vide tamen dicenda art. 6. n. 54. Non potest autem Quadragesimalis observantia per humanam consuetudinem, penitus abrogari, ut facile colligi potest ex dictis, & significat Azor. *Instit. moral. par.* 1. *l.* 7. *cap.* 19. *qu.* 1. sub initium.

Qu. III. An Episcopus possit dispensare in observantia Quadragesimali cum integra Civitate, vel cum tota etiam Diœcesi sua? 6

R. Quod occurrente necessitate dispensandi cum integro Regno, Diœcesi, aut Civitate, seu Magno populo, oporteat recursum habere ad Summum Pontificem tempore opportuno, si necessitas prævideatur, & recursus possit haberi. Profecto si ad sic dispensandum in jejunio Quatuor Temporum, imo in uno etiam jejunio alicujus Vigiliæ juris communis, opus est recurrere ad Pontificem summum, uti documus 23. Februar. n. 22.; & in Septemb. par. 1. n. 73. a fortiori hoc dici debet de Quadragesimali observantia, quæ quidem ab ipsomet Pontifice Summo non sine gravissima causa, & rarissime fit dispensatur ob rationem supra præce-

ce-

cedenti Qu. fignificatam. Rurfus in Conftitutionibus Benedicti XIV. quas art. 11. ad verbum dabimus, expreffe præcipitur recurfus ad S. Sedem toties quoties cafus prædictus acciderit; Pro fidelibus autem degentibus in Infulis Gallicæ Ditionis in America Meridionali videatur laudati Bened. XIV. Bulla quæ incipit *Libentiffime*. §. *Infula S. Dominici*, quam Bullam dabimus art. 11.

7 Si autem ad Pontificem recurfus haberi non poffit, puta quia cafus fit repentinus, & neceffitas moram non patiatur; vel quia non detur aditus, e. g. ob peftem graffantem, vel bellum opprimens; poteft quidem Epifcopus in Jejunio, & obfervantia Quadragefimali difpenfare pro tota etiam fua Diœcefi cum certa, & gravi caufa, qualis effet e. g. ad difpenfandum in Lacticiniis, periculum morborum propter pifces infectos, non quod certum effe debeat, tales morbos effe fecuturos; fed quod debeat certo effe prudens metus, & periculum, morbos fore inde fecuturos; V. La-Croix lib. 3. part. 2. qu. 255. §. 1. n. 1308.

Prædictæ vero Doctrinæ ratio eft, quia univerfaliter poteft Epifcopus difpenfare in legibus Pontificiis, quando recurfus ad Pontificem effet valde difficilis, & effet periculum in mora. Et ratio ulterioris hujus doctrinæ eft, quia in hoc cafu prudenter præfumitur Pontificis facultas. Quæ doctrina recepta eft a Doctoribus, quos refert, & fequitur Suarez, quem laudat Diana *to. 3. edit. coord. tr. 2. R. 26. §. 5.* Præterea pro præfenti cafu neceffitatis urgentis univerfalis integræ Civitatis aut etiam Diœcefis indigentis difpenfatione in obfervantia Quadragefimali adeft expreffa etiam Pontificia facultas Epifcopis facta; ut conftat ex Conftitutionibus Benedicti XIV. art. 11. recitandis. Juxta traditam doctrinam & fecundum additam limitationem, feu appofitam conditionem intelligendus eft Tamburinus dixiffe explic. Decalog. lib. 4. c. 5. §. 7. num. 58. *Quamvis Epifcopi non poffint abrogare jejunia univerfalia Ecclefiæ; quia nihil poteft, abfolute loquendo, inferior in lege fuperioris; tamen concurrente gravi caufa valet pro fua Diœcefi aliquando difpenfare. Sic paucis ab hinc annis difpenfatum fuiffe ad edendas Carnes tempore Quadragefimæ graffante pefte Panormi; fame premente Meffanæ, fcimus omnes*. Hæc Tamburinus.

Nec huic fententiæ per fe fatis patenti contradicunt, quin etiam expreffe illam admittunt Marchinus *de Bello Divino*, feu *de peftilentia p. 6. c. 2. n. 6* & Magifter Joannes Paulus Nazarius Dominicanus *to.* 8. *opufc. 3. caf.* 1. qui folum merito negant, poffe Epifcopum *abfolute* difpenfare abfque facultate Pontificis ad carnes in Quadragefima, ut populus præfervetur a peftilentia: quod volebat Epifcopus Venetus in *Exam. Epifcop. lib. 4. c. 46. n. 53.* & Homobonus de Bonis *in Confult. Select. Caf. Confc. vol. 1. par. 2. Refp. 57.* quorum argumenta folvit Diana *tom. 4. edit. coord. tr. 6. Ref. 69. §. 1. & 2.*

Sed dices: poteftatem hujufmodi dif- 8
penfationis, quam in fupradicto cafu concedimus Epifcopo, effe prorfus vanam, & inutilem. Probas: obligatio Legis ceffat ipfo facto per fupervenientem neceffitatem gravem, & certam. Ergo nulla requiritur difpenfatio. Antecedens eft certum, & illud docet Bonacina, & ex eo Chiavetta *Confult. 62. nu. 2.* & Fagund. *in 4.*

in 4. *prac. Eccl. l.* 1. *c.* 9. *n.* 2. fine, & illud etiam approbat commune, & vulgate Axioma; vulgo enim dicere solemus: ubi necessitas est, non habitat lex. Sed & in *C. Consilium de observat. Jejunior.* Innocent. III. dicit: quod *non subjaceat legi necessitas:* & *C. quod non. de regul. juris* dicitur: *quod non est licitum in lege, necessitas facit licitum.* Consequentia sequitur.

℞. Nego antecedens: ad ejus prob. dist. antec. obligatio Legis tollitur per supervenientem necessitatem gravem, & certam in integra Civitate, Diœcesi, aut regno, respectu tantummodo illarum singularum personarum, in quas ipsa supervenit; Concedo; Respectu etiam aliarum, in quibus similis necessitas non datur; Nego antecedens.

9 Cæterum dico: opus esse aliquando dispensatione, etiamsi cesset intentio, & ratio Legis; Ut significat Divus Thomas 1. 2. *qu.* 96. *art.* 6. Unicum satis sit exemplum afferre, quo utitur La-Croix *lib.* 1. *de Legib. qu.* 135. §. 1. ad hanc ipsam rem comprobandam. Sic licet adsit certo sufficiens causa ineundi Matrimonium sine proclamationibus, nihilominus debet dispensatio haberi: Et licet sit causa sufficiens dispensandi, non ideo est causa sufficiens propria auctoritate omittendi proclamationes. Et in hoc aliisque similibus casibus a posteriori colligimus talem esse voluntatem Superiorum; culpant enim, si aliter fiat, ut recte notat laudatus La-Croix.

Dixi: *aliquando opus est:* Nam in multis casibus, maxime qui frequenter occurrunt, scimus Superiores id non exigere; sed satis esse quod habeamus certitudinem de justa causa excusante, e. g. si sis certus te tale habere impedimentum, quod omnino excuset Missam audire, potes die festo Missam omitere, dispensatione nulla quæsita: uti habet communis sensus. Ergo dantur casus, in quibus superveniente necessitate gravi, & certa, cesset obligatio Legis, ac nulla dispensatio requiratur. Et contra, dantur casus in quibus superveniente necessitate etiam gravi, & certa, & Legis adhuc obligatione cessante, nihilominus requiritur dispensatio; nimirum ubi id postulet Ecclesia. Seu ubi nolit poni actum Legi suæ adversantem absque sua ipsius dispensatione, posito quod hujusmodi dispensatio possit exquiri.

Jamvero ut redeamus ad distinctionem in responsione factam; occurrente impedimento gravi, & certo servandi jejunium & observantiam Quadragesimalem; vel hujusmodi impedimentum est particulare occurrens uni aut alteri, aut paucis respective; vel est universale in multis, & pluribus, puta unius Civitatis, Diœcesis, aut Regni. Si est particulare: in illo casu scimus, Superiores non exigere dispensationem; fortasse tum quia Lex communis non patiatur injuriam a paucis respective minime servata ob necessitatem justam gravem, & certam; tum quia nec patiatur notabilem læsionem, & nihil videatur amittere de suo vigore, cum bene retineat observantiam sui quoad reliquos: tum denique quia gravarentur Ecclesiæ Prælati, si præsto esse, & aures præbere deberent quotidianis hujusmodi necessitatibus gravibus, & certis.

Contra vero, si necessitas etiam gravis, & certa sit universalis, puta in-

integræ Civitatis, unius Diœceſis, univerſi Regni; ſatis conſtat, Eccleſiam velle, ut ad ipſam pro tali diſpenſatione tunc recurratur. Et merito quidem: nimirum primo, ut declaret neceſſitatem univerſalem eſſe gravem, & certam. Secundo, ut diſpenſet cum iis, qui neceſſitate non adeo gravi laborant. Tertiò, ut relaxet legem reſpectu illorum, licet paucorum, qui neceſſitate nulla premuntur, ut fere ſemper in neceſſitate quantumvis univerſali contingit.

10 Quibus inſpectis, ſi nulla Eccleſiæ a Lege univerſali univerſalis accederet abſolutio; magna ſequeretur populorum confuſio, malorum ſcandalum, conſcientiarum turbatio; Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum, ſi eſſet diſpenſandum ſingillatim cum particularibus, & ſingulis accedentibus pro diſpenſatione, intolerabilis oppreſſio.

11 Si Epiſcopus in Quadrageſima diſpenſans permittat diebus Dóminicæ, Lunæ, Martis, & Jovis carnes; ait La-Croix. *Lib. 3. part. 2. qu. 255. §. 5.* dubium manere 1. an in die Dominica licitum ſit quoties quis volet, carnes comedere? 2. an illi, qui per ætatem, vel labores poſſunt plures refectiones ſumere, etiam poſſint pluries illis diebus veſci carnibus? Et de his, vult interrogandum eſſe diſpenſantem, quia non ubique eſt eadem omnium voluntas. Sed vide dicenda art. 8. qu. 12. n. 93. & interim

12 Nota hic 1. poſt Decreta art. 11. exponenda Benedicti XIV. non poſſe ab Epiſcopis in prædicto urgenti caſu diſpenſari in Quadrageſimali obſervantia, niſi juxta rationem, modum, conditiones, & limitationes, quæ in illis Conſtitutionibus præſcribuntur.

Nota 2. quod conſultum, & omnibus probatum eſſe velim, in prædicto caſu diſpenſationis Epiſcopalis pro tota Diœceſi, aut integra Civitate, aut ſimili multitudine ex urgenti etiam neceſſitate, ob quam recurſus haberi non potuerit ad Pontificem; ut ubi primum licuerit, illico moneatur Sancta Sedes de facta diſpenſatione ex urgenti neceſſitate, ob quam recurſus haberi non potuerit; quæ, qualis fuerit? explicetur, & cum quanto populo fuerit diſpenſatum? Et circa quæ? exprimatur: an ſcilicet circa jejunium, an circa ſola lacticinia, an item quoad carnes?

Qu. IV. Utrum Epiſcopus in hujuſmodi neceſſitatibus paſſim occurrentibus particularibus poſſit diſpenſare, abſque eo quod opus ſit recurrere ad Romanum Pontificem? 13

℞. Affirmative. Ita Reginaldus *in praxi lib. 4. c. 17. ſect. 5. nu. 225.* Navarrus *Man. c. 21. num. 21.* Sà V. *Jejunium* n. 9. Armil. V. *jejunium* n. 6. Sylveſtro. V. *jejunium* n. 20. Azor. *Inſtit. Moral. par. 1. lib. 5. c. 15. qu. 7. proppe fin. & l. 7. cap.* 18. qu. 2. Em. Rodriq. *Sum. 1. par. c. 23. nu. 9. & c. 24. nu. 3.* Fagundez *in 4. praec. Eccl. l. 1. c. 9. n. 1.* Diana *to. 3. edit. coord. tr. 2. R. 26. §. 2.* Lezana *Sum. V. jejunium num.* 10. Tambur. *in Decal. lib. 4. c. 5. §. 7. nu. 55.* Chiavetta *conſult. 62. n. 3.* Salmantic. *in append. tr. 6. Bull. Cruc. ca. 5. pu. 1. nu. 4.* & communiſſime cæteri Doctores. Ratio eſt; quia etſi Inferior non poſſit diſpenſare in Lege Superioris, cujuſmodi eſt jejunium univerſale, niſi ab eodem facta ſit poteſtas: hanc poteſtatem Epiſcopus habet ex legitima conſuetudine re-

cepta, quæ utique jurisdictionem dare potest, ut deducitur ex *C. Cum contingat. de foro compet.* & ex *C. Duo simul. De offic. Judic. Ordin.* Quam etiam Consuetudinem ipse Superior videlicet Pontifex Summus vel tacendo approbat, vel adhuc suo confirmat assensu, ut videre est in Constitutionibus Benedicti XIV. inferius exponendis. Et rursus, quia secus non esset satis prospectum Fidelibus, si ad Romanum Pontificem oporteret omnino recurrere in necessitatibus quotidie occurrentibus; cum ob loci distantiam, aut alia impedimenta frequenter contingat, ut ad illum recurri nequeat.

Episcoporum quoque in Spiritualibus Vicarios Generales posse similiter dispensare in Episcopi absentia, docent Salmant. loco cit. qui dicunt, esse sententiam communem.

Sede Vacante potest in hac re dispensare Capitulum, & ex ejus Mandato Vicarius Generalis ejusdem. Vide Tambur. loco cit. n. 36.

14 Qu. V. Utrum absente Episcopo idem possit Parochus?

℟. Affirmative. Ita Azor. *Inst. par.* 1. *l.* 7. *cap.* 18. *qu.* 3. Reginald. Navar. Sà, Armil. & Rodrig. Lezana Fagund. Salmantic. l. l. citatis. Ratio est, quia etsi Parochus non habeat de jure aliam potestatem, nisi in iis, quæ pertinent ad forum internum, nihilominus potest habere etiam in foro externo in casibus, in quibus consuetudo legitima permittat: testantur autem prædicti Auctorrs & alii infra qu. sequenti laudandi, adesse de facto consuetudinem præscriptam de eo, quod Parochus, absente Episcopo, dispenset cum Parochiano suo in jejuniis, & abstinentiis Ecclesiæ Universalis. Et ratio a priori est, quia sicuti, non esset satis prospectum fidelibus, si ad Romanum Pontificem oporteret omnino recurrere in hujusmodi necessitatibus quotidie occurrentibus, cum ob loci distantiam aut alia impedimenta frequenter contingat, ut ad illum recurri nequeat: sic etiam respectu Episcopi. Cæterum ex Decreto S. C. Episc. in Hydruntina 20. Augusti 1591. Episcopus in sua Diœcesi concedere debet facultatem etiam Vicariis Foraneis, & Archipresbyteris, ut de consilio Medicorum impertiri possint indigentibus licentiam vescendi cibis vetitis, quæ detur omnino gratis, ita ut nec pro Scriptura quidquam accipere liceat. Apud Lucium Ferrar. in sua *Biblioth.* edit. 3. Bonon. V. *Quadragesima n.* 20.

Qu. VI. An hoc ipsum possit Parochus, Episcopo etiam præsente? 15

℟. Id etiam alicubi ex consuetudine receptum esse, affirmant Th. Sanchez *lib.* 8. *de Matrimonio disp.* 9. *n.* 27. Azorius *Instit. Moral. par.* 1. *l.* 7. *c.* 18. *qu.* 3. *fine* Tamburin. *in Decal. lib.* 4. *c.* 5. §. 7. *n.* 56. Diana *to.* 3. *edit. coord. tr.* 2. *R.* 26. §. 8. Granadus apud eum *ibi R.* 25. §. 12. Chiavetta *Consult.* 62. *n* 3. & 4. & videtur etiam Sylvest. V. *jejunium* n. 20. ubi docet: in casu dubiæ necessitatis recurrendum esse pro dispensatione hujusmodi ad Episcopum *vel proprium Sacerdotem*, *idest* Parochum; & similiter loquuntur alii apud Th. Sanchez & Chiavet. & huic sententiæ favent exempla, quæ affert La-Croix *lib.* 3. *par.* 2. *qu.* 255. §. 4. ubi hæc habet: *In plerisque Diœcesibus possunt Parochi per consuetudinem dispensare in jejunio, etiam quoad usum carnium, cum particularibus personis; quod specialiter de Diœcesi Monasteriensi ve-*

si verum est ; saltem pro locis in quibus non residet Episcopus , vel Vicarius ipsius , imo & pro his locis dicunt se facultatem habere Parochi , saltem per consuetudinem , nec improbavit celsissimus Episcopus a me interrogatus , cum & fiat in Urbe Roma , in qua Papa , & ejus Vicarius resident ; & ita tenent etiam plures cum Leur. Hæc La Croix.

16 Qu. VII. An Episcopus possit dispensare in hac re cum advenis peregrinis , & vagis , qui per suam Diœcesim transeunt aut in eam ad tempus commorantur , sicuti potest cum suis Diœcesanis? Et idem quæritur de Parocho ; an scilicet & ipse possit cum prædictis dispensare transeuntibus , seu ad tempus commorantibus in ejus Parochia?

℞. Affirmative. Ratio est quia in hujusmodi casibus Episcopi & respective Parochi sunt proprii Prælati omnium in sua Diœcesi commorantium ex rationibus supra factis . Ita La-Croix *lib. 1. de legib. qu.* 135. §. 3. ubi absolute docet : superiorem loci, seu Territorii posse etiam in legibus communibus dispensare cum Vagis nullibi habentibus Domicilium, & cit. Sanch. Lessium, & Castropalaum, quem. etiam testatur , docere cum aliis: posse prædictum Superiorem loci dispensare in lege comuni etiam cum Peregrinis alibi habentibus Domicilium.

17 Qu. VIII. An Superiores Regulares possint dispensare cum suis subditis in jejunio, & observantia Quadragesimali?

℞. Affirmative . Ratio est eadem , quam assignavimus pro Episcopis. Ita Navar. Sà , Sylvest. Em. Rodrigu. Lezana l. l. citatis: item Tamb. *l. cit. qu.* 6. Chiavetta *l. cit, n.* 5, Fagund, *l. c. nu.* 5. Diana *tom.* 3. *edit. coord. tr.* 2. *R.* 26. §. 2., & alii apud ipsos.

Ad removendum autem omne dubium, plerique Regulares habent expressum privilegium, ut respectivi Superiores possint circa cibos vetitos , & jejunia cum suis subditis dispensare . Nomine vero Superiorum in re præsenti veniunt illi , qui præsunt toti Religioni, aut Provinciæ, aut saltem toti Domui Regulari . Hujusmodi sunt Generales , Provinciales , Præpositi , Rectores , Abbates, Priores, Guardiani, & alii quocumque nomine nuncupati Superiores locales, universæ domui, Monasterio , Collegio &c. præsidentes. Unde non possunt in hac re dispensare alii subordinati Superiores , qui appellari solent Vicarii, Ministri, sub ministri &c. hi enim in jure Prælati minime censentur , quoniam non toti Collegio , sive Monasterio præsunt. Ita Azor. *Instit. Moral. par.* 1. *l.* 7. *c.* 18. *qu.* 6. Fagund. Lezana, Chiavet. l. cit. item Tambur. *in Decal. lib.* 4. *cap.* 3. §. 2. *n.* 34. La-Croix *lib.* 3. *par.* 2. *qu.* 255. §. 3. Vicerectores tamen , & alii , qui vi Statuti, Constitutionis, vel auctoritate Superiorum, funguntur vice , & officio Præpositorum , seu principalium Superiorum localium absentium, eamdem auctoritatem, & potestatem in hac re habent , atque illi , quorum vices gerunt. Ita Azor. Et Fagund.

Sed quid dicendum de Abbatissis? 18
Sunt enim & ipsæ Superiores locales Monasterii sui. Respondeo, non possunt Abbatissæ valide dispensare in hac re cum suis etiam subditis Monialibus. Ratio est , quia Fœminæ carent jurisdictione , seu potestate spirituali . Ita Pellizar. *de Monial. c.* 10. *sect.* 2. *subs.* 2. 2. *qu.* 20. *n.* 133. & est communis.

nis. Vide tamen La-Croix *l. 7. qu. 3. §. 2.* Moniales itaque pro hujusmodi dispensatione debent recurrere ad Superiores suos Ecclesiasticos, quoad ipsas jurisdictionem spiritualem habentes etiam in foro externo.

19 Qu. IX. An Superiores Regulares possint in hac re dispensare cum suis famulis, seu illis, qui Monasterio, Domuique inserviunt Regulari?

℞. Negative. Hi enim subduntur Parocho in Spiritualibus; unde a proprio Parocho recipiunt Sacramenta Ecclesiæ, & Eucharistiam pro Paschate. Vide Tambur. *in Decal. lib. 4. c. 3. §. 2. nu. 35.* Sermo autem est de famulis, qui extra septa Monasterii habitent; confer dicenda l. 5. par. 2. in ejus 1. par. c. 3. n. 100. De famulis enim, qui intra septa habitent, sermo erit num. sequ. Idem dicendum est de Convictoribus Sæcularibus, qui sint sub disciplina, & Institutione Regularium.

20 Illi autem famuli, qui Regularibus viris actu inserviunt, & intra eorumdem Septa, domosque resident, subque eorum obedientia vivunt, non quidem ratione voti, sed ratione servitutis: possunt utique dispensari hac materia a Superioribus Regularibus Localibus illorum Monasteriorum, quibus inserviunt; nam Concilium Tridentinum *Sess. 24. c. 11. de Reformat.* hujusmodi famulos eximit a Jurisdictione Parochorum, & Ordinariorum, pleneque subjicit Regularibus. Confer dicenda lib. 5. loco cit. n. 101. Sunt etiam Regulares, qui expresse gaudent Privilegio prædictæ potestatis ad tollenda dubia, & scrupulos removendos; quemadmodum notavit Fagundez. *in 4. prec. Eccl. l. 1. c. 9.* Sic Azor. *l. cit. qu. 6.* testatur, in Compendio privilegiorum aliquorum Ordinum Regularium Verbo *Dispensatio* ita haberi: *Præpositi locorum, ac Rectores possunt dare licentiam consilio Medici, vel sine eo, si commode non possit haberi, ut nostri familiares domorum infirmi, seu debiles possint comedere carnes, ova, & alia Jamis interdicta in Quadragesima, & aliis jejuniis Ecclesiasticis sine licentia Diœcesani: vel ut sint soluti a Lege Jejunii in prædictis temporibus, etiam sine consilio Medici.*

Qu. X. Utrum Medicus, & proprius Confessarius possint in hac re dispensare?

℞. Negative. Etenim qua tales non habent potestatem, & jurisdictionem spiritualem requisitam ad dispensandum. Unde non est audiendus Vidal, qui Medico potestatem dispensandi tribuit *in Arca Theolog. Moral. titul. de jejun. Inquis. 2. num. 79.* Quod autem ipse contendit; Medicum habere potestatem delegatam a Summo Pontifice ratione suæ artis, hoc gratis confingitur; & argumentum, quod ipse conficit in favorem opinionis suæ, nihil aliud ad summum probat, nisi quod Medicus, melius quam non Medicus possit declarare, necessitatem esse talem, ut infirmus non teneatur jejunare, aut possit carnes comedere, vel lacticinia. Quod utique admittunt omnes. 21

Solum itaque Medicus, ut supponitur peritus, & pro sua scientia cognoscere valens necessitatem comedendi carnes &c. potest declarare, quandonam in particulari adsit hujusmodi necessitas? 22

Similiter Confessarius, ut supponitur Vir Doctus, & Pius, ac timoratus, & de Pœnitentis sui salute spirituali maxime solicitus, potest & ipse prudenter judicare, adesse necessitatem

ceſſitatem comedendi carnes: quod etiam poſſet quivis alius Vir prudens & timoratus: imo & in defectu Medici, & Confeſſarii etiam Abbatiſſæ, ut ſupponuntur prudentiores inter ſuas ſubditas. Conf. dicenda n. 34.

Qui autem dicunt: proprium Sacerdotem poſſe in hac re diſpenſare; Nomine proprii Sacerdotis intelligunt Parochum; V. ſup. n. 14. Aliqui vero expreſſe affirmantes, poſſe quoque proprium Confeſſarium, etſi fuerit ſimplex Sacerdos: audiendi non ſunt, cum nec Juriſdictio, ut certum eſt, faveat, nec ulla legitima conſuetudo. Vide Azor. *loc. cit. qu.* 4. Tambur. nu. 62. Lezana V. *Abbatiſſa* nu. 14. & V. *Jejunium* nu. 10. Sylveſt. ſum. V. *Jejunium* n. 20. Navar. *Man. c.* 21. n. 20. Reginal. *in praxi lib.* 4. *c.* 17. *ſect.* 5. *n.* 228. & 229. Sanchez l. cit. Armil. V. *Jejun.* n. 9. Diana *to.* 4. *edit. Coord. tr.* 6. *R.* 4. §. 2. Fagund. *loc. cit.* n. 3. La-Croix *lib.* 3. *par.* 2. *qu.* 55. §. 3. & *lib.* 4. *qu.* 276. §. 6. Quid autem in hoc liceat Confeſſario erga ſuum Pœnitentem habentem Bullam Cruciatæ? vide c. 2. art. 1. ſect. 1. ſubſ. 2.

Qu. XI. An prædicti, qui poſſunt diſpenſare cum aliis, poſſint etiam ſecum ipſis in hac re diſpenſare?

23 ℞. Affirmative: ne ſint deterioris conditionis quam ſubditi; & poſſunt quidem vel immediate per ſe ipſos, vel mediate per proprium Confeſſarium. Vide Azor. *qu.* 6. Fagund. n. 6. Reginal. n. 226. fine. Tambur. n. 57. Lezanam V. *Jejun.* n. 10. fin. Diana *to.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 3. §. 2. & fuſius *tom.* 3. *tr.* 2. *R. R.* 4. 5. & 6. La-Croix *lib.* 1. *de legib. qu.* 135. §. 3. & lege etiam Th. Sanch. *de Matrim. lib.* 8. *diſput.* 3.

24 Qu. XII. An prædicti poſſint aliis committere facultatem diſpenſandi?

℞. Affirmative, idque innuimus qu. præcedenti & conferantur dicta qu. 5. Vide etiam Tamb. *in Decal. lib.* 4. *c.* 3. §. 2. *nu.* 36. & 37. Profecto prædicta poteſtas Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum Pontifice inferiorum dici debet ordinaria potius quam delegata, tum quia conceditur ratione muneris, & officii, tum quia eſt perpetua; quæ ſunt conditiones juriſdictionem ordinariam conſtituentes. Vide Dianam *to.* 3. *edit. coord. tr.* 2. *R.* 26. §. 10. Quo poſito locum habet illud Axioma: poteſt quis per alium, quod poteſt facere per ſe ipſum. *Ex Regul.* 68. *Juris in* 6. Videri poteſt Chiavetta *Inſtit. jur. Canon. lib.* 3. *par.* 1. *c.* 2. §. 3. *n.* 24., & pro prædicta explicatione allegatæ Regulæ juris videri poteſt Viva in *prop.* 15. *Alex. VII. n.* 5.

Qu. XIII. Utrum ad diſpenſandum in hac re, juſta cauſa requiratur? 25

℞. Et dico 1. quod ut Pontifex in lege Jejunii, & abſtinentiæ Quadrageſimalis diſpenſet valide, nulla requiritur cauſa; quæ tamen exigitur ut diſpenſet licite. Vide Tamb. *in Decal. l.* 4. *c.* 5. §. 7. *n.* 32. Azor. *Inſtit. Moral. p.* 1. *l.* 5. *c.* 15. *qu.* 2. & 3. & *lib.* 7. *c.* 18. *qu.* 6. Reginal. l. c. n. 226. Fagund. *l. cit. nu.* 1. & 7. Emman. Rodrigu. *Sum.* 1. *par. c.* 24. *n.* 4. Diana *to.* 3. *edit. coord. tr.* 2. *R.* 7. a §. 3. & dicenda hoc tractatu 2. *l.* 5. par. 2. in ejus 1. par. c. 3. ſect. 3. qu. 2. n. 37. An autem diſpenſando ſine juſta cauſa peccet graviter, vel leviter? Vide Dian. *l. cit. R. R.* 8. 9. & 10.

Dico 2. quod, ut Epiſcopus, & alii Superiores Juriſdictione quaſi Epiſcopali, ſeu ordinaria fungentes in ſuos ſubditos, licite valideque diſpenſent in obſervantia Quadrageſimali, & ſimilibus Eccleſiaſticis de jure commu- 26

mu-

muni jejuniis, & abstinentiis, requiritur justa causa, saltem bona fide talis existimata; secus graviter peccabunt, cum non sit ipsis data potestas dispensandi in hac re, nisi pro casu necessitatis alicujus publicæ, aut etiam privatæ. Vid. Tambur. *in Decal. lib.* 4. *c.* 5. §. *L. nu.* 55. Regi-nald. *n.* 226. Fagund. *n.* 7. Azor. *Instit. Moral. p.* 1. *l.* 5. *c.* 14. *qu.* 9. *& lib.* 7. *c.* 18. *qu.* 6. Diana *to.* 3. *edit. coord. tr.* 2. *R.* 35. §. 1. *&* 2. *& R.* 36. §. *& R.* 37. §. 2. *&* 3. Lezana V. *jejun.* nu. 10. Em. Rodriqu. *sum.* 1. *par. c.* 24. *n.* 4. *&* 5. qui tamen putat, quod si Prælatus inferior habeat a Summo Pontifice plenitudinem potestatis ad dispensandum in hac re, possit valide dispensare etiam sine causa: sed hanc exceptionem merito rejicit Sanchez, quem sequitur Diana *l. c. Res.* 30. quia non presumitur collata potestas in destructionem legis.

27 Dico 3. quod causa justa, quæ exigitur in Dispensatione Pontificia, ut sit licita in hac re, sufficit, si tantum sit ex parte ipsius Pontificis: e. g. quia vult se benignum alicui benemerito ostendere. Ita Tambur. l. cit. n. 53. & La-Croix loc. infr. cit. Vide dicenda qu. sequenti.

Causa vero justa quæ exigitur in dispensatione facienda per alios Prælatos inferiores, ut sit licita, & valida dispensatio, debet se tenere ex parte subditi dispensandi. Armilla V. *Jejunium* n. 9. Tambur. n. 55. quia in hac re dispensare, ipsis conceditur, ut solum subditorum necessitatibus subveniant. Vide infra dicenda n. 29.

28 Qu. XIV. Qualis, & quanta debeat reputari justa causa ad dispensandum cum aliquo in observantia Quadragesimali?

℟. Et dico 1. quod causa, quæ requiritur, ut Pontifex dispenset licite, duplex est: Una se tenet, ut diximus, ex parte ipsius Summi Pontificis; Altera ex parte illius, qui postulat secum dispensari. Ex parte hujus, causa debet esse aliquo modo impediens observantiam Quadragesimalem, de qua causa mox dicemus.

Ex parte vero Pontificis, dicit Tambur. nu. 53. posse esse Causam etiam extrinsecam, etiamsi non sit impeditiva observantiæ Quadragesimalis; sed tamen ipsi supremo Ecclesiasticarum legum Arbitro bene visam: ut esset, velle se benignum alicui de Ecclesia benemerito præbere, ut diximus præced. n. 27. cum eodem Tambur., qui alios citat pro doctrina ista Doctores, quam etiam docet cum aliis La-Croix *l.* 1. *de legibus quæst.* 135. §. 6. *& lib.* 4. *quæst.* 132. §. 10. Eamque confirmare juvat exemplo cujusdam dispensationis factæ ab Alexandro VII. quam tradit Chiavetta *Consult.* 61. *n.* 24. ubi testatur, se scire, cuidam Equiti Melitensi indultum fuisse a prædicto Pontifice propter illius gesta in bello Cretensi contra Turcas, ut posset diebus vetitis, quemadmodum ipse eques petiit, vesci carnibus ad decem annos. Enim vero similes dispensationes concessæ pro persona particulari non lædunt bonum commune, nec sunt in alicujus præjudicium, nec bonum ordinem Reipublicæ turbant: Convenit immo ipsi Reipublicæ bono, Principem aliquando se benignum ostendere & exhibere erga hujusmodi benemeritos.

Dico 2. quod causa, quæ requiritur, ut Episcopus, & quilibet Superior 29

rior juriſdictionem ordinariam in ſubditos ſuos exercens, licite, valideque diſpenſet in jejunio, & obſervantia Quadrageſimali, debet, quemadmodum docuimus qu. præcedenti fine; omnino ſe tenere ex parte ſubditi diſpenſandi. Cauſa vero juſta erit una ex illis quæ excuſare ſolent in hac re: de quibus videri poteſt Tambur. loco ſupracit. n. 1. & Sylveſter V. *Jejunium* a n. 23. Ad diſpenſandum autem cum particularibus ſufficit, etiamſi dubitetur: utrum cauſa plene, totaliter, & omnino excuſet? Imo diſpenſari poteſt, quamvis appareat, cauſam non plene totaliter & omnino excuſare; ſed aliquo tamen modo rationabili. Ratio eſt, quia ſi neceſſitas particularis certo plena ſit, ac manifeſta, judicio periti, & pii viri ſecundum dicta n. 22. tunc non opus eſt diſpenſatione: ſecundum dicta qu. 3. n. 9. Deinde poteſtas diſpenſandi eſt late interpretanda, cum ſit favorabilis: & item nimis onerosum eſſet, ſi Superior ſufficientiam cauſæ expendere tam rigide teneretur, ut certo cognoſceret, eam plene, totaliter, & omnino excuſare. Vide dicenda infra n. 39.

Ubi autem Superior videret, ad diſpenſandum adeſſe quidem cauſam, ſed minus ſufficientem; poſſet imponere alquod aliud opus diſpenſato, faciendum vice jejunii, & abſtinentiæ: confer dicenda ſequ. qu. 15. Quod ſi diſpenſandus habeat Bullam Cruc. qualem favorem hæc illi poſſit afferre? Vide cap. 2. ſequenti ubi de Bull. Cruc. art. 1. ſect. 1. ſubſ. 2. qu. 2. n. 28. Pro hic autem dictis videri poſſunt Sylveſter V. *Jejunium* n. 20. Armilla V. *jejunium* n. 6. & 9. Navarr. *in Man. c.* 21. *nu.* 20. Fagund. *l. cit. n.* 7. Azorius *Inſtit. Moral. par.* 1. *lib.* 7. *c.* 18. *qu.* 2. Em. Rodriqu. *l. cit. n.* 11. Diana *edit. coord. to.* 3. *tr.* 2. *R.* 17. §. 2. *&* *R.* 18. *&* 19. §. 2. Buſemb. *lib.* 3. *part.* 2. *tr.* 6. *c.* 3. *dub.* 2. La-Croix *lib.* 1. *qu.* 135. §. 8. *&* *lib.* 3. *part.* 2. *qu.* 255. §. 1. Tambur. *in Decalog. l.* 1. *c.* 3. §. 7. *lit.* D. V. *diſpenſatio n.* 6. *&* *lib.* 4. *c.* 5. §. 7. *a n.* 60. Chiavetta *Conſult.* 62. *n.* 2. *&*. 6,

30 Monendi ſunt hic primo Superiores, ne difficiliores ſe præbeant ſubditis petentibus in hac re diſpenſationem, neve ex religione quadam, ſeu inani ſcrupulo, illorum ſe conſcientiæ remittere, dicant, cum diſpenſant: Sed reſolute diſpenſent, ubi quidem noverint, diſpenſationem petitam poſſe largiri ſecundum doctrinas hactenus traditas; potius ſubditis tamquam filiis compatiendo, & a variis conſcientiæ timoribus, ſi quibus angantur, liberando; & non magis implicando. Hoc notavit, & monuit Cajetanus, & ex eo Navarrus n. 22. & ex his Azorius qu. 6. Fagundez num. 7. Reginald. num. 227. Em. Rodriqu. n. 3. Lezana V. *jejunium* n. 10. Diana *to.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 3. §. 1.

31 Monendi iterum ſunt Superiores iidem, ut concedentes facultatem veſcendi carnibus in diebus Quadrageſimalibus, aut extra Quadrageſimam in diebus jejunii Eccleſiaſtici, meminerint, ſe teneri ſub gravi, hujuſmodi facultatem non aliter dare, quam ſub conditione ſervandæ unicæ comeſtionis in die; & non permiſcendarum epularum: ſeu ne ſimul cum carne comedant piſces in eadem refectione. Ita decrevit Benedictus XIV. uti conſtat ex ejus

Litteris ad Archiepiscopum Valentinum, & Compostellanum, quas dabimus infra art. 11.

32 Deinde commonendi sunt tertio Medici, ne faciles se præbeant in declarando, aliquem infirmum excusari a jejunio, vel abstinentia; Et nisi certi sint de necessitate plene excusante, non illum excusatum declarent; Si autem dubitent de plena sufficientia causæ, seu videant causam non plene excusare, remittant infirmum ad Superiorem suum Ecclesiasticum pro dispensatione roganda. Nimiam esse in Episcopis, Medicis, & Confessariis facilitatem dispensandi in jejunio, & carnibus, conatur persuadere Eliz. *in Doctr. Morum l. 6. qu. 16. §. 11.* qui videri potest. Quod ad Medicos attinet, eos quidem ideo reprehendit Benedictus XIV. in Epist. Encyclica ad Episcopos dir. cta circa jejunium; quæ incipit; *Libentissime*, ubi prope finem hæc habet: *Accedit etiam quod Medici facilitate quadam incredibili, peculiares quidem Cives a Quadragesimæ præcepto liberos, & immunes decernere soleant: de qua re gravissime monendi a vobis sunt, ne suas animas indulgendo nimis aggravent.*

33 Monendi sunt quarto petentes dispensationem in hac re, ut necessitatem propriam bene examinent, & sincere illam Superiori exponant: Dispensatio enim obtenta ex falsis causis nihil operatur: ut habet communis apud La-Croix *lib. 1. de legib. qu.* 135. §. 6. Videantur etiam dicta n. 26.

34 Concesserat Leo X. Oraculo non authenticato: ut in Bull. Regul. inter ejus Orac. n. 61. cuidam Ordini Regularium, ut qui ex ipsis forent nimis scrupulosi, possent in omnibus dubiis suam conscientiam tangentibus, secura conscientia stare determinationi Superioris sui; etsi ceteroqui id liceat scrupulosis; vide La-Croix *lib. 2. qu. 72. §. 7.* sed ad majorem quietem animi privilegia hujuscemodi Pontificia consuevere concedi; Vid. Fagundez *in 4. præc. Eccl. lib. 1. c. 9. n. 8.* Ideoque sine restrictione ad *nimis* scrupulosos concessum fuisse per Bullam ab Eugenio IV. Congr. S. Georgii in Alga refertur in lib. Privil. S. Joan. Evangel. fol. 4. pag. 2. his verbis: *Cæterum pro serenandis cujuslibet conscientiis, volumus, ut quoties alicui, seu aliquibus dubitationis aut scrupuli aliquid emerserit, ordinationi, seu dispositioni Rectoris, vel Præpositi, qui pro tempore fuerit in Ecclesiis, vel locis hujusmodi, stare, & secundum ipsius declarationem, & voluntatem vos conformare debeatis.*

Manente autem dubio de sufficientia causæ excusantis, recurrendum est ad Superiorem pro dispensatione, juxta superius dicta. Ratio hujus Doctrinæ est, tum voluntas Ecclesiæ, tum quia in dubio melior est conditio possidentis: in præsenti autem possidet lex, seu præceptum jejunii, & observantiæ Quadragesimalis. Vid. Tambur. *lib. 1. in Decal. c. 3. §. 7. lit. L. V. Leges* n. 2. La-Croix *l. c.* Nihilominus docent Jo. Sanchez & Caram. apud La Croix l. cit. quod si dubium prudens sit de damno gravi secuturo ex jejunio, non sit opus dispensatione; Et favent Bonacina Castrop. & Gobat apud La-Croix *lib. 3. par. 1. qu.* 159. §. 4. in materia auditionis Missæ docentes contra Suarez: quod, in dubio, an exire ad audiendum Sacrum, illaturum sit ratione valetudinis incommodum 35

dum

dum grave: hujusmodi dubio manente adhuc consulto Medico, aut in hujus absentia, alio viro pio, & prudenti: possit abstineri ab auditione Missæ, etiam non petita dispensatione: quia ita fert praxis universalis. Sed præfatæ opinioni Jo. Sanchez & Caramuelis in materia de jejunio contradicit La-Croix *lib.* 3. *par.* 2. *qu.* 255. §. 3. cum Thom. Sanchez, & Illf. quibus adde Salmantic. in *append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 5. *pu.* 1. *nu.* 5. eo quod lex maneat adhuc in possessione: Unde si adiri possit Superior, moramque necessitas patiatur, docent dispensationem esse petendam, etiam ubi dubium sit, & timor periculi gravis. Verum pro sententia priori negante necessitatem dispensationis, reponi posset: Non obstare, quod præceptum videatur esse in possessione contra excusationemm dubiam; Nam supra laudati auctores Bonacina ec. dicunt: tum tantum obligare ratione possessionis, quando ex observatione illius non aditur periculum damni notabilis; Si enim adeatur tale periculum, non est paritas inter præceptum, & illum, qui præcepto obligatur. Regula autem juris tantum dicit, in *pari* causa, vel delicto meliorem esse conditionem possidentis: & ita illam explicat Lugo in *Resp. Moral. lib.* 1. *d.* 4. *n.* 3. Hinc Gobat universaliter sic docet: quoties dubitas (intellige cum rationabili & solido fundamento): an habeas causam sufficienter excusantem, nec ne? & non habes, quem interroges; si simul dubites, an auditio Missæ non sit tibi allatura grave incommodum? Judica, quod Ecclesia benigna Mater non obliget, ad exponendum te periculo gravis incommodi. Imo Dicastillus dicit: talem dubitantem non debere egredi domo; quia tenetur sibi prospicere in re gravi. Hæc ex laudatis Auctoribus refert La-Croix supracit. I. 4. Adde, quod ipsa manens infirmitas videtur in possessione sui juris, scilicet cavendi ulterius grave periculum.

His tamen non obstantibus dicendum est; In præsenti materia jejunii, & observantiæ Quadragesimalis: in dicto casu petendam esse dispensationem, si Superior possit adiri, & necessitas patiatur moram; quia licet sciamus, Ecclesiam permittere, ut quivis in necessitate particulari, & gravi, & certa excusante a jejunio seu observantia Quadragesimali, non accedat ad Superiorem pro dispensatione, & licentia non jejunandi, vel abstinendi; contra tamen non constat de simili voluntate Ecclesiæ in necessitate dubia quantumvis gravi. Ergo &c. 36

Dictum est: *si adiri possit Superior ec.* enim vero in casu quo dubium sit de gravi damno; Si non possit adiri Superior, & necessitas non patiatur moram; pia Mater Ecclesia non est putanda, velle relinquere expositum periculo gravis damni Fidelem impotentem ad eam accedere pro dispensatione in jejunio, aut abstinentia, ratione dubii prædicti. Imo ipsi Salmantic. l. cit. concedunt, in casu præfati dubii damni gravis, si absit Superior, esse etiam obligationem vescendi carnibus. Videri item potest Quintanadvent. *tom.* 2. *singul. tr.* 9. *singul.* 1. *n.* 2. Tambur. *in* 4. *prac. Eccl. c.* 10. *nu.* 21. Subjicimus tamen cum Gobat, quem laudat La-Croix supra cit. atque monemus: has, similesq. sententias proponendas non esse cuivis: quia nimirum proni sumus ad credendum, a-

liquid multum obfuturum, quod tamen minime oberit: præsertim quando agitur de re, quam illubenter facimus.

37 Virum peritum, ac pium posse stare in hac materia judicio etiam suo, colliges ex supradictis; si nimirum absque Medici, & Confessarii consilio judicaverit habere sufficientem causam, ad petendam, & obtinendam dispensationem, poterit hanc petere. Quod significant Diana *to. 4. edit. coord. tr. 6. R. 4. §. 1.* & alii. Imo si judicaverit caussam certam esse, & satis sufficientem ad excusandum absque ulla dispensatione; poterit sine hac abstinere a jejunio, vel vesci lacticiniis, aut carne, pro ratione indigentiæ. Quod passim significant Auctores. Verumtamen haud facile hoc de se ipso quisque judicare debet; sed nisi necessitas urgeat, semper recurrendum est ad consilium Medici, & Confessarii, seu alterius periti, ac pii viri: ut rite monet La-Croix *lib. 1. de legibus quæst.* 135. §. 1. & ita etiam præscribitur in Constit. Benedicti XIV. quæ incipit: *Non ambigimus*. Cavendum adhuc est semper, ne scandalum præbeatur, & inspiciendum, an aliqua adsit circumstantia, ex qua necessario facultas sit a Superiore petenda? ut recte animadvertit Bonacina, & ex eo Chiavetta l. citato superius.

38 Denique hic commonendi sunt quinto Dispensati ad carnes edendas diebus quadragesimalibus, aut extra Quadragesimam in diebus jejunii Ecclesiastici: quod, si non sint simul excusati a jejunio, puta propter ætatem, vel ingentem laborem, teneantur sub gravi jejunare, seu abstinere a secunda plena refectione: nec possint simul cum carnibus adhibere pisces in eadem refectione: nec carnibus uti in refectiuncula serotina; Secus graviter peccabunt. Constat ex Constitutionibus Benedicti XIV. recitandis ar. 11. & ex litteris ejus ad Archiepiscopum Compostellanum, quas describemus ibidem.

Ad ultimum pro quantitate causæ requisitæ ad dispensandum, præter ea quæ dicta sunt supra n. 29. subjicimus, quod etsi dari non possit regula certa, & generalis, sed ea ex judicio prudenti sit moraliter judicanda; hoc tamen pro certo statuimus: majorem causam requiri in dispensatione ad carnes, quam ad ova, & lacticinia: itemque majorem causam exigi ad dispensandum in jejunio, quam in ovis, & lacticiniis; ut docet Tamburinus nu. *61.* Ratio est, quia quo major, seu gravior est materia dispensationis, eo major debet esse necessitas ad dispensandum in illa: per se autem patet, majorem, & graviorem esse abstinentiam a carne, quam abstinentiam a lacticiniis. Et item abstinentia a multiplici refectione major, & gravior est, quam sola abstinentia a lacticiniis. 39

Qu. XV. An debeat injungi, & imponi aliquod aliud opus illi, cui dispensatur observantia Quadragesimalis, vel in totum, vel in partem, vel in universum, vel per aliquos dies? 40

℞. Affirmat Fagund. *in 4. præc. Eccl. l. 1. c. 9. n. 1.* fine, ubi docet: quod quando Prælati dispensant cum aliquo in jejunio, & observantia Quadragesimali, semper debeant dispensationem, & causæ defectum commutatione aliqua supplere, vel per eleemosynam, si dispensatus possit illam elargiri pauperibus: vel imponendo cer-

certas preces prout magis in Domino judicaverint expedire, ut ſcilicet omnis error, inquit, ab hujuſmodi diſpenſationibus expellatur & propulſetur; Ita Fagund., qui citat pro ſe Cajetanum: Idem dicit Reginaldus *lib.* 4. *c.* 17. *ſect.* 5. *n.* 225. qui tamen non videtur imponere veram neceſſitatem hoc faciendi, ſimpliciter enim dicit, id conſentaneum eſſe.

Hanc ſententiam quidem tenent aliqui alii: ſed communiter Doctores negant, opus eſſe ſemper, aliquod aliud imponere onus vice materiæ diſpenſatæ. Et vero ſi Prælati, eo quod ſemper diſpenſent ex cauſa omnino non excuſante a lege, ſemper ideo imponere deberent diſpenſato aliquod aliud onus, non viderentur gaudere poteſtate diſpenſandi; ſed potius commutandi, quæ eſt poteſtas diverſa, & longe inferior. Omnes autem Doctores ſimpliciter illis tribuunt poteſtatem diſpenſandi: Scilicet poſſe ex juſta cauſa ab obligatione legis univerſalis abſolvere, quotieſcumque neceſſitas aliqua particularis occurrerit, commutatione nulla permixta: Quod teſte Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. diſp.* 9. *fine*, receptiſſimus Eccleſiæ uſus approbat.

Non negandum tamen, quod aliquando, nimirum cum judicarent, cauſam diſpenſationis non eſſe multum rationabilem, poſſent Prælati miſcere aliquam commutationem diſpenſationi, injungendo ſcilicet aliquas orationes, vel alia pia opera; Ita Lezana *ſum* V. *jejun. n.* 10. Armil. V. *jejunium* n. 6. Tambur. *l.* 4. *in decal. c.* 5. §. 7. *n.* 60. *fine*. La-Croix *l.* 3. *par.* 2. *qu.* 255. §. 1. & alii.

Quod autem vice jejunii, aut abſtinentiæ in dicto caſu imponitur, non debet eſſe moraliter æquale; ſecus erit commutatio ſimplex, & non diſpenſatio. Quod ſi diſpenſandus habeat Bullam Cruciatæ, qualem favorem hæc illi poſſit afferre? vide ſequ. c. 2. ubi de Bull. Cruc. art. 1. ſect. 1. ſubſ. 1. qu. 2. n. 28.

Qu. XVI An qui obtinuit diſpenſationem in obſervantia Quadrageſimali, ſi antequam abſolvatur Quadrageſima, moriatur Superior, qui cum eo diſpenſavit, poſſit nihilominus proſequi diſpenſatione gaudere? Quod eſt quærere: an diſpenſatio prædicta expiret morte concedentis? 41

℞. Diſpenſationem prædictam non expirare: Atque adeo in prædicto caſu ſatis licere, diſpenſatione uti pro reliquis Quadrageſimæ diebus, pro quibus facta diſpenſatio fuit; Ita Sanch. *to.* 3. *de Matrim. lib.* 8. *diſp.* 28. *n.* 77. Diana *to.* 3. *edit. coord. tr.* 2. *R.* 145. §. 9. Bonacina *to.* 2. *diſp.* 1. *quæſt.* 2. *de diſpenſat. pu.* 10. §. 2. *n.* 1. citans pro hac ſententia Henriqu. Barboſ. Sal. Suar. Navar. Gutierez.

Qu. XVII. Utrum, ſi quis initio Quadrageſimæ obtineat diſpenſationem a jejunio ob morbum, a quo poſt dies octo e. g. integre ſanetur; maneat diſpenſatus pro reliqua parte Quadrageſimæ. 42

℞. Negative: Diſpenſationes enim hujuſmodi imbibitam ſemper habent clauſulam, ſtante veritate, aut ſaltem probabilitate expoſitorum, ergo hac ceſſante, ceſſat diſpenſatio. Quæmadmodum ergo peccaret qui ſciens volens diſpenſatione uteretur obreptitia, aut ſubreptitia, eſſet enim hæc ipſo facto nulla; ita peccaret, qui poſtquam certo convaluerit a morbo, diſpenſatione uteretur, intuitu præſentis morbi obtenta.

No-

43 Nota, apposite me dixisse dispensationes hujusmodi imbibitam habere clausulam *stante saltem probabilitate expositorum*. Enimvero prudens & æquus Superior nedum pro certo morbi statu, sed etiam pro probabili, & prudenti ejusdem timore aut suspicione, censetur velle dispensare; immo etiam dispensationis necessitas & locus magis facit in dubio morbo; quo existente, ipsa per se cessat lex. Quamobrem nisi constet, causam obtentæ dispensationis absolute cessasse, tuto posset quis in ejus usu perdurare. Et ita docet La-Croix l. c. & valere potest Juris principium, quod in dubio melior est conditio possidentis.

44 Qu. XVIII. Qui habet experientiam antiquam, sibi esse nocivum, carnibus, aut Lacticinis non uti in Quadragesima: utrum nihilominus teneatur in futuris Quadragesimis abstinere a carnibus, & Lacticiniis: ad experiendum an nocumentum exoriatur, aut saltem possit ratione prædictæ experientiæ dispensari?

℟. Teneri abstinere, negant cum Trullench. Salmantic. in append. *tr. 6. de Bull. Cruc. c.* 5. *pu.* 1. *n.* 3. item cum eodem Trullench. cum Jo. Sanchez. Jo. de-la Crux, & aliis tacito nomine negat Quintanadvenas *to.* 2. *singul. tr.* 9. *singul.* 1. *n.* 2. item Tambur. *in* 4. *præceptum Ecclesiæ c.* 10. *n.* 12., & Diana *to.* 4. *edit. coord. tr.* 3. *R.* 171. §. 3.

Recte tamen addunt, & monent: id non esse intelligendum de casu, quo maxime dubitetur seu prudenter videatur, causam nocumenti cessasse. De qualitate causæ sufficientis ad dispensationem egimus qu. 14.

45 Qu. XIX. An dispensatus ad carnes teneatur jejunare, & an possit comedere simul pisces?

℟. His, & similibus quæstionibus respondebimus art. 8. & 9. vide ibi dicenda.

ARTICULUS III.

De multiplici Ratione Institutionis Quadragesimæ.

Septem notavit rationes Institutionis Quadragesimalis Bellarminus *Contr. to.* 3. *contro.* 3. *lib.* 2. *cap.* 16. Quinque hic exponam, quæ mihi visæ sunt potiores. 46

Prima ratio, ut Christiani omnes pro negligentiis toto anno commissis agant quasi communem, & publicam pœnitentiam, & Deum conjunctis studiis, precibus, & lacrymis placare nitantur: & quidem facilius, quam si singuli seorsum, ac diversis temporibus jejunarent; sicut enim, ait idem Bellarminus to. 6. *Concion.* 23. *altera de Dom.* 1. *Quadrag. de jejun.* §. *Postremo*: Sicut enim, si ingens aliquod onus trahendum sit a quadraginta hominibus: si omnes simul ad funem manus admoveant, facile illud trahent: si vero quisque per se, & unus post alium trahere conetur, omnes fatigabuntur, & tamen onus non trahetur; ad eumdem modum Deum ad Misericordiam facilius trahimus, si omnes simul, quasi impetu quodam spiritus, & fervoris jejunemus, oremus, in Cœlum clamemus, quam si hodie unus, post mensem alius jejunaret; ita Bellarminus. Hinc Joel 1. 14. inculcat: *Sanctificate jejunium, vocate cœtum congregate senes, omnes habitatores terræ in Domum Dei vestri, & clamate ad Dominum*. Prædictam rationem ex

ex parte reddit S. Leo. *Serm.* 4. *de Quadrageſima*.

Secunda ratio eſt, ut ad Sacram Communionem, quam in Paſchate Chriſtianorum nullus negligere poteſt, ſimul omnes per hoc publicum, ac ſolemne jejunium præparemur. Reddunt hanc rationem Chryſoſtomus *hom.* 1. *in Geneſ. fine*, & Hieronymus *in cap.* 3. *Jonæ & in cap.* 9. *Matth.* item Beleth *de Div. offic. c.* 87. Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 28. *n.* 6.

Tertio loco do rationem, quam Bellarminus dat quarto; ea eſt ut ad celebrationem Paſſionis, & Reſurrectionis Domini, quæ ſunt Myſteria noſtræ Redemptionis omnium maxima, per hoc ſolemne jejunium præparemur. Reddunt hanc rationem paſſim SS. Patres, ſed præcipue S. Leo *ſerm.* 9. 10. & 12. *de Quadrageſima*. Ideo a Chryſoſtomo *homil. de jejun. primi Paſchæ cap.* 10. Quadrageſima Paraſceve Paſchæ appellatur: imo Paſchatis nomine Quadrageſimam quandoque multi veterum intelligebant; ſic Gelaſius Papa ſcribens ad Laurentium Centumcellenſem Epiſcopum, Dominicam Paſſionis (Dominicam quartam Quadrageſimæ nonnulli opinati ſunt: quos tamen cum aliis rejicit Meratus *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *nu.* 3.) appellavit *Dominicam medianam Paſchæ*. Rurſus in Concilio Toletano VIII. cap. 9. damnantur, qui per ingluviem profanabant *feſta Paſchalia* illicitarum eſcarum perceptione; ideſt, (ut exponitur:) qui carnes comedebant per tempus Quadrageſimæ. Paſcha item pro Quadrageſima ponitur apud S. Auguſtinum in Pſ. 98. cum ſecernit jejunia Paganorum a jejunio noſtro per dies *Paſchæ*, ideſt Quadrageſimæ. Similiter apud Timotheum Alexandrinum, ut refert Raynaudus *to.* 10. *tr. de Roſa c.* 1. poſt initium; quæritur enim a Timotheo: an Æger utcumque ſanatus, & Mulier, quæ peperit, teneantur jejunare, ſi venerit *Sanctum Paſcha*? ideſt, Quadrageſima: ut Balſamon interpretatur. Ex quibus colligitur, Quadrageſima eſſe præparatio, ad celebrandum Paſcha: cum quo unum facere exiſtimatur.

Quarto loco pono rationem, quam Bellarminus dat ſexto; ea eſt, ut quaſi Decimas vitæ noſtræ per abſtinentiam quadrageſimalem Deo conſecremus; nam dierum totius anni decima pars ſunt dies triginta ſex; tot autem ſunt dies jejunii quadrageſimalis proprie dicti; Quadrageſima enim proprie incipit a Dominica Quadrageſimæ, & jejunium perfectum quadrageſimale proprie incipit a feria ſecunda poſt prædictam Dominicam: ut dictum eſt art. 1. n. 1. & iterum dicetur art. 6. Hanc rationem reddunt Caſſianus *Coll.* 21. *c.* 27. Gregorius *homil.* 16. *in Evang.* Iſidorus *lib.* 1. *de Eccl. Offic. c.* 36. *de jejun. Quadrag.* Dorotheus Ab. apud Bell. *l. cit.* Rabanus Maurus *Inſtit. Clericor. l.* 2. *c.* 20. Jo. Beleth *de Divin. Offic. c.* 10. & *c.* 11. *initio*, Durandus in *Ration. lib.* 6. *c.* 24. *n.* 7. & *c.* 28. *num.* 3.

Denique quinto loco pono rationem, quam Bellarminus dat ſeptimo, quamque indicavimus art. 1. n. 1. illa eſt, ut Chriſtum Dominum, qui caput noſtrum eſt, eo modo, quo poſſumus imitemur. Imitamur autem per hoc ſolemne jejunium tum Paſſionem Chriſti, quam hoc tempore ipſe pro nobis pertulit; tum etiam imitamur illud ipſum jejunium, quod noſtri cauſa Salvator Mundi, Dux, & Præce-

ceptor Gentium suscipere dignatus est. Hanc rationem reddunt SS. Patres art. sequenti laudandi. Et quidem S. Ambrosius *Ep. 25. ad Eccles. Vercellensem tom. 5. operum ejus edit. Paris. an. 1661.* contra aliquos, qui jejunandum esse negabant: videtur velle, non posse aliam causam assignari, ob quam Christus Dominus jejunaverit, nisi ut nos, ejus exemplum deinde sequentes, jejunaremus: sic enim prædictos urgebat: *Et quia isti jejunandum negant, qua causa Christus jejunaverit, adstruant; nisi ut nobis exemplo esset ejus jejunium?* Quapropter S. Bernardus *sermone 3. de Quadrag.* sic hortatur, ad hoc solemne jejunium celebrandum: *Denique tanto devotius imitandum nobis est Christi jejunantis exemplum, quanto certius est, propter nos jejunasse, non propter seipsum.*

ARTICULUS IV.

An prædicti Jejunii numerus quadragenarius aliquid in se contineat mysterii?

47 NON ex superstitione, ut calumniantur hæretici, sed ex Religione, & Christi imitatione, atque Apostolorum traditione quadraginta dierum jejunium observamus. Ita S. Ambrosius *serm. 40. ad Eccl. Vercellensem initio cit. edit.* affirmat; *hunc Quadragenarium numerum non esse ab hominibus constitutum: sed divinitus consecratum; nec terrena cogitatione inventum; sed cœlesti majestate præceptum.* Quæ vero verba non ita intelligenda sunt, ut velint, a Deo ipso Quadragesimam fuisse institutam; hoc enim parum probabile est, ut ex Lessio notavimus art. 2. n. 3. fine; sed intelligenda sunt, ut explicat ipse Lessius *de Just. lib. 4. c. 2. de jejun. n. 31.* Reginal. *lib. 4. n. 130.* Bellarmin. *controv. to. 3. controv. 3. lib. 2. c. 14. fin.* quia hunc dierum numerum suo facto sacrum, & religiosum fecit Christus Dominus Deus noster: & hunc explendo, illum imitamur, & colimus. Dicitur *non ab hominibus institutus, sed cœlesti majestate præceptus:* quia Christus nobis Quadragesimam hanc suo commendavit exemplo: quod quidem exemplum nobis debet instar esse præcepti, præsertim accedente mandato Apostolico. Item quia Apostoli præceperunt instinctu Divino; porro Quadragesimam ex institutione esse Apostolorum, ostendimus art. 2. initio. Dicitur etiam præfatus numerus idem, *nec esse terrena cogitatione inventus:* quia numerus iste dierum primitus a Deo consecratus fuit in jejunio Moysi, Eliæ, & Domini nostri Salvatoris. His positis quæritur: an ergo mysterii aliquid in se contineat hujusmodi quadragenarius jejunii numerus?

℞. Non quidem unicum, sed etiam plura in se, asserimus, mysteria continere: Brevitati autem consulentes, dicimus, quod Ecclesia Catholica jejunium hoc solemne, & universale diebus celebrat quadraginta; quia quadragennarius numerus pœnitentiæ convenit ex S.S. Patribus Hyeronimo *in c. 3. Jonæ*, & Gregorio *homil. 16. in Evangel.* Scilicet Quadragenarius numerus in Scripturis est semper deputatus pœnitentiæ, & labori: *Qui numerus semper afflictionis, & pœnæ est:* ait laudatus S. Hieronymus *in c. 29. Ezech.* loquens de numero quadragenario; confirmat hoc Sanctus Doctor, adducendo jejunium Mo-

Mofis, Eliæ, & Domini noftri, qui per dies quadraginta jejunium fuum continuarunt. Populus Ifrael egreffus de terra Egypti, eo quod de divino auxilio fibi promiffo defperaverit, damnatus eft per defertum vagare circulo annorum quadraginta: Univerfalis diluvii aquæ terram inundarunt, & orbi naufragium intulerunt dierum fpatio quadraginta: fic Ezechiel Propheta c. 4. 6. ex Dei mandato juffus eft, fuper latus fuum dexterum jugiter dormire quadraginta diebus. Sicut itaque ex adductis ab Hieronymo exemplis patet, quadragenarius numerus in Scripturis pro pœnitentia folet affumi. Multis infuper aliis modis quadragenarius numerus in facris litteris eft confecratus, ut videre eft apud S. Ifidorum *de Eccl. Offic. lib.* 1. *c.* 36. & notavit S. Ambr. *l.* 4. *& ferm.* 31. exemplis pluribus adductis; Bellarminus *tom. 6. Concion. loco art. præced. cit.* §. *Diabolus dicet*, & Petr. Bongus lib. *de myfteriis numeror. V. Quadraginta*.

Sed præcipua hujus quadragenarii numeri ratio illa effe, videtur, quam hæretici quidem rident; at verò Sancti Patres maximi faciunt, atque commendant; fcilicet per quadraginta dies jejunium hoc folemne continuamus, ad imitandum modulo noftro Chriftum Dominum, qui quadraginta diebus legitur jejunaffe. Hanc inter alias, & præ aliis hujus quadragenarii numeri rationem dant Ignatius *ep. ad Philipp.* prope fin. Bafilius *homil.* 1. *de laudibus jejunii*. Gregorius Nazianz. *or.* 40. *in fanctum Baptifm.* Hieronymus *in c.* 58. *Ifaiæ*, Chryfoft. *hom.* 1. *in Genef.* Auguftinus *ep.* 119. *cap.* 15. Ambrofius in pluribus fermonibus *de jejun. quadrag.* Ifidor. hifpal. Epifc. *de Eccl. Officiis lib.* 1. *c.* 36. *de jejun. quadrag.* deinde Rabanus Maurus *Inftit. Cleric. l.* 2. *c.* 20. & alii plerique. Vid. Bellarm. *to. ult. controverf. l. cit.* & Raynaud. *tom.* 10. *tr. de Rofa c.* 7. ubi examinat, ob quem finem inftituta fuerit Quadragefima?

ARTICULUS V.

Quodnam jejunium, & qualis abftinentia fit in Qadragefima fervanda.

De Cœnobitis Ægypti refert Hieronymus *epift.* 22. *ad Euftochium de cuftodia virginit.* quadragefimalia celebraffe jejunia rigorofius, quam confueverint in reliquis anni diebus quibuslibet jejunio deftinatis: *Jejunium totius anni æquale eft; excepta Quadragefima, in qua fola conceditur diftrictius vivere*. Sed & univerfaliter loquendo, ex Divo Gregorio ad Auguftinum Anglorum Epifcopum *c. Denique Sacerdotes 6. dift.* 4. intelligitur Chriftianos veteres feverioris in jejunando difciplinæ adeo obfervantes intra Quadragefimam extitiffe, ut non modo fefe a carnibus continerent, & ab iis, quæ fementinam carnis trahunt originem, lacte, cafeo, & ovis; verum etiam ne pifces quidem, nifi parvos attingerent; vinum quoque ita biberent, ut omnem vitarent ebrietatem. Idem refert Eufebius *hift. Eccl. lib.* 5. *c.* 6. Prudentius infuper explicat, quibus vefcerentur cibis in Quadragefima Chriftiani, hymno 3. ante cibum. 48

Nos oleris coma, nos filiqua,
Fœta legumine multimodo
Paverit innocuis epulis.

Concilium Laodicenum in Oriente celebratum (incertum quo anno: vide Baron. ad an. Chr. 395. in Ap-pend.

pend.) decreverat Canone quinquagesimo, ut in Quadragesima escis aridis omnes uterentur : *oportet totam Quadragesimam jejunare aridis vescentes*. Apud Cabassut. *secul.* 4. *de Synod. Laodic. not.* 22. Bellarm. *controv. tom.* 3. *de bon. oper. in part. lib.* 2. *c.* 7. §. *eadem sententia*. Aridorum autem nomine veniebat abstinentia a carne, ova, & lacticiniis; item a piscibus, ab oleo, & omni condimento praeter Sal; denique veniebat abstinentia a vino: uti testatur, & ostendit Cabassut. *Sec.* 2. *diss.* 20. *n.* 3.

Praedictam regulam Graeci aliqua ex parte observant in jejuniis; apud quos vigere a cunctis piscibus abstinentiam testatur Balsamon apud Cabassut. locis citat. qui ibidem refert, scribi a diversis, qui utramque Armeniam peragrarunt: Armenos fere omnes Euthychetis dogmata consectantes, non solum ab omni carne animalium terrestrium, & aquatilium, a lacticiniis, & ovis.: verum etiam a vino, & oleo, jejuniorum abstinere diebus. Etiamnum Maronitae Quadragesimali tempore pisces non edunt, nec vinum bibunt; veterem enim jejunii disciplinam iisdem Maronitis, seu Syris, Armenisque catholicis relaxari, numquam passa est Apostolica Sedes; ideoque rejecta tamquam minus legitima causa ad facultatem dispensandi obtinendam a Missionariis aliquando allegata, jejunii lex servari praecipitur Benedicti XIV. Constitutione incip. *Allatae sunt*, §. 47. extat. tom. 4. Bullar. ejus nu. 47. in cujus summario ejdem Bullae praefixo sic legitur : *A Syriacis, & Armenis in Latinorum Ecclesiis Sacra peragentibus proprium Ritum servari praecipitur. Missionariis denegatur facultas dispensandi eosdem Syriacos, & Armenos super abstinentia a piscibus jejumii tempore. Omnes denique Graecos orientales Ritus conservandos esse decernitur; monenturque Missionarii, ut in Orientalibus convertendis, eos ab erroribus, & schismate revocent, non a suis approbatis Ritibus avertant*. Licet ejusdem Benedicti XIV. Constitutione incip. *Etsi Pastoralis*. 57. tom. 1. Bullarii ejus permittatur tam Graecis in Corsica habitantibus, quam omnibus, & singulis Albanensibus, & Graecis, qui in Italia, & Insulis adjacentibus commorantur, ut ad instar Latinorum, in quorum Dioecesibus degunt, in Quadragesima quartis, & sextis feriis, & reliquis anni jejuniis, vino, oleo, & piscibus cujuscumque generis uti possint. An item, ubi promulgatur Bulla Cruciatae, qui habitent ibi, Graeci possint, illius privilegiis frui, etiam quoad cibos vetitos; ita ut possint, si Bullam sumant, vesci piscibus quibuslibet, & insuper ovis, ac lacticiniis? examinabimus sequenti c. 2. nu. 274. De praedictis vero, & similibus asperitatibus transigendi Quadragesimam, videri potest Rayn. *to.* 10. *tr. de Rosa c.* 7. Azor. *Instit. Moral. par.* 1. *l.* 7. *c.* 10. *q.* 7.

Sed jam Ecclesia Latina in jejuniis nobis non prohibet nisi plus quam unam in die plenam refectionem sumere, certa hora sumendam, quae quaenam sit? diximus tr. 1. l. 1. c. 1. art. 9. sect. 8. n. 41. & iterum hic art. 10. Quaenam vero apud veteres fuerit? cognosci poterit ex dicendis c. 3. qu. 3. n. 14.

Rursus praecipit Ecclesia in Jejuniis abstinentiam a carne proprie dicta, puta Pecorum, & Avium. Vide dicta tr. 1. ubi de fer. 6. art. 1. qu. 1. non item piscium, quorum tamen e-

ius

ſus ita Chriſtiano relinquitur, ut hoc ei infirmitatis ſolatium, non luxuriæ pariat incendium: Ut Gregorius monet ſupra cit. *C. Denique*. Prohibet demum Eccleſia in Quadrageſima ova, & lacticinia. Et hæc eſt abſtinentia noſtra, & obſervantia præſens Quadrageſimalis. Porro determinationes hujuſmodi rerum, quæ non habentur ex divino jure, poſſunt per Eccleſiaſticam legem, vel conſuetudinem, pro locorum, & temporum diverſitate ita variari, ut quod uno loco, vel tempore licet, alio loco, vel tempore liceat, quemadmodum obſervat Bellarm. l. cit. c. 2. & Benedict. XIV. Inſtitut. Eccleſ. inſtit. 16. Quapropter, ut idem Bellarminus ibidem monet; etſi noſtro tempore ſeveritas jejuniorum aliquantulum relaxata eſſe videatur, tamen non ideo reprehendi poteſt populus Chriſtianus, qui morem in Eccleſia introductum, a Paſtoribus probatum ſequitur. Sed quare introductus eſt? nimirum, ut modo innuimus, pro temporum diverſitate. Quis enim neget humanorum corporum habitudinem in deterius eſſe mutatam? adeoque priſtinam illam abſtinentiam, & priſcum jejunandi morem ferre non poſſe? Faciunt hic verba S. Leonis Papæ ep. 99. *Multa ſunt, quæ pro neceſſitate temporum, aut pro conſideratione ætatum oportet temperare*. Et S. Gregorius relatus in Decr. Gratiani *diſt. 29.* ait: *Regulæ SS. Patrum pro tempore, loco, & perſona, & negotio, inſtante neceſſitate traditæ ſunt*. Cardinalis Bona *lib. 1. Vet. liturg. c. 18.* inquit. *Moribus immutatis ſacros quoque ritus variari conſequens fuit; & multa quidem ſapientiſſime ab OEcumenicis Conciliis, & a Summis Pontificibus innovata fuerunt, id exigente temporum conditione, quæ priſtinæ conſuetudinis diſtrictionem ſemper in eodem ſtatu manere non patitur*. Denique Petrus Pictavienſis allegatus a La Croix *l. 6. par. 7. qu. 172. §. 4.* obſervat: antiquorum Canonum Pœnitentialium temperatum fuiſſe rigorem; quia (inquit) non poſſumus *ſuſtinere cenſuram illius temporis, quando & corpora defecerunt*.

Qu. hic 1. Quare Eccleſia Occidentalis non abſtinuerit in jejuniis a vino, quemadmodum Eccleſia Orientalis? 50

℟. Cum Bellarm. l. cit. c. 5. fine, ubi ait: *Abſtinentiam vini in iis locis, ubi corporum valetudini potus aquæ non multum nocet, valde congruentem eſſe jejunio, & ideo Eccleſiam Orientalem in Quadrageſima non minus a vino, quam a carnibus abſtinuiſſe; ut teſtatur Baſilius* orat. 1. de jejunio; *Cyrillus* Catecheſi 4. *Theophil.* lib. 3. Paſchali; *& Chryſoſtomus* hom. 6. in Geneſim. *In Regionibus autem frigidioribus ideo noluiſſe Eccleſiam vini abſtinentiam imperare, quoniam a plurimis ſine magno valetudinis periculo tolerari non potuiſſet*.

Nota hic: orientales Clericos, vel Laicos, quamvis inter latinos commorentur; aut contra, Latinos inter Græcos, licite patrios mores obſervare; eo quod Eccleſia id permittat, ne cogantur novos addiſcere mores, vetereſque deponere: quod eſſet durum & difficile, cum ſint plurimum diverſi: ut teſtatur, & notat Azorius *Inſtit. Moral. par. 1. lib. 5. c. 18. q. 13.* Vide tamen dicenda arr. ſequen. n. 55. & dicta tr. 1. l. 2. ubi de Sabbato art. 7. n. 54. & videri etiam poſſunt ibidem dicta qu. 7.

Qu. II. Ubi extet hæc lex, 51 quæ præcipiat jejunium dicto modo ſervandum? Scilicet primo cum unica

ca refectione, certa hora sumenda. Secundo cum abstinentia a carne? Item ubi Lex præcipiens in Quadragesima ovorum, & lacticiniorum abstinentiam?

℞. Multos velle de prædictis obligationibus extare præceptum in jure scripto, quod allegant. Sed si illud revocetur in dubium, ut plerique revocant; Certissime lex, quæ supradicta præcipit, est praxis ipsa, & consuetudo continua Ecclesiæ universalis, quæ viva lex est, quam Sancti Patres commendant, Sacri adhuc Canones, & Concilia urgent; & contra transgressores pœnas graves decernunt. Unde art. 8. & 9. observantiam quadragesimalem sub gravi obligare, docebimus. Interim vide de hac re Bellarm. loc. cit. c. 5. & 7. Natal. ab Alex. *Sæc.* 2. *dissert.* 4. *art.* 2. Salmantic. *to.* 5. *tr.* 23. *c.* 2. *pu.* 1. *a nu.* 8. *& pu.* 2. §. 2. *n.* 32. *&* 33. Viva in prop. 32. Alexandr. VII. a nu. 5. & Benedict. XIV. tom. 1. Notif. 16.

52 Priusquam progrediamur ad alia, animadvertimus hic cessare in tota Quadragesima, sicut & intermittitur in Vigiliis & Quatuor Temporibus anni, privilegium illud, quod una, vel altera Provincia excepta, habent Hyspani vescendi in omnibus Sabbatis Animantium extremitatibus, intestinis, ac visceribus. Quapropter in Sabbatis Quadragesimæ, illis vesci non possunt privilegiati prædicti. Salmantic. *l. cit. pu.* 5. §. 2. *n.* 109. fine. Idem est de recentiori Privilegio, & permissione vescendi absolute carnibus facta Hispanis iisdem in omnibus Regnis Castellæ Legionis, & Indiarum, excepta Corona Aragoniæ, in omnibus Sabbatis, quæ non sint dies abstinentiæ, & Vigiliæ. Uti notavimus tract. 1. ubi de Sab. art. 7. num. 54.

ARTICULUS VI.

Quando incipiat, & absolvatur Quadragesima?

PRIMIS Ecclesiæ temporibus observantia Quadragesimalis complebatur sex hebdomadibus plenis. Quadragesima itaque inchoabat quadragesima secunda die ante festum Paschæ Resurrectionis Domini, consequenter in die Dominica quæ ideo dicebatur, & dicitur *Caput Quadragesimæ*, & est Dom. I. in Quadragesima. Qua tamen die non servabatur perfectum, sed imperfectum jejunium, nimirum sola abstinentia a certis cibis art. præcedenti explicata: sicut & in sequentibus Dominicis ejusdem Quadragesimæ. Profecto in Dominica numquam præscribitur jejunium perfectum ob lætitiam Dominicæ Resurrectionis, quæ in Domica accidit; de qua re dictum est tr. 1. lib. 2. p. 2. c. 1. de Dominica art. 9. n. 72. & 73. Jejunium vero perfectum, quod videlicet præter dictam abstinentiam includit etiam unicam refectionem in die, incipiebat a feria secunda post Dominicam primam Quadragesimæ: A qua feria usque ad Pascha, si Dominicas excipias, occurrunt trigintasex jejunia perfecta, quot quidem fuerunt ex institutione Apostolica præscripta. Recole dicta art. 1. n. 1. Deinde vero ad complendum numerum quadragenarium jejunii perfecti ob rationem ultimo loco art. 4. explicatam, & infra commemorandam, illis sex hebdomadibus additum est dimidium septimæ. Desumpti sunt videlicet quatuor dies ex præcedenti he- 53

hebdomada Quinquageſimæ, quam additionem univerſa Eccleſia tum Latina, tum Græca recepiſſe videtur, ut affirmat Durandus *in Ration. lib. 6. cap. 24. n. 6.* & oſtendit Bellarminus *controv. to. 3. controv. 3. lib. 2. c. 15. fine*. Raynaud *to. 10. tr. de Roſa c. 7. ubi de contin. Quadrag.* Hanc autem conſuetudinem eſſe valde antiquam, certum eſt. Qui vero Auctor fuerit, aut quo determinato tempore cœperit? omnino non conveniunt Scriptores. Vid. Bellarm. l. cit. Benedict. XIV. *de Synod. Diœceſ. lib. 11. c. 1. n. 5.* Merat. *to. 1. par. 4. tit. 6. n. 1.* Poſt prædictam itaque additionem quatuor dierum, cujus antiqua conſuetudo manet in Eccleſia univerſali; (particulari quodam loco excepto, de quo infra, n. 57.) jam Quadrageſima, ſeu rectius jejunium, & obſervantia Quadrageſimalis incipit a feria quarta poſt Dominicam Quinquageſimæ, quæ feria inde appellatur *Caput jejunii*, ex ordine Rom. antiquo tit. *de ordine in quarta feria Quadrageſ.* ſive *caput jejuniorum*. Aliquando etiam appellatur *Caput Quadrageſimæ*. Communiter autem vocatur Feria quarta Cinerum, ob Cæremoniam, quæ illo die fit Aſperſionis Cinerum.

Abſolvitur vero jejunium Quadrageſimæ, & omnis obſervantia Quadrageſimalis in Sabbato incluſive præcedente diem ſolemnem Reſurrectionis Domini. Vide Azor. *Inſtit. Moral. par. 1. lib. 7. c. 12. qu. 3.*

54 Sed notandum 1. omnino mirabilem fuiſſe apud Veteres in Quadrageſima obſervanda varietatem quoad tempus, modum, cibos ec. Et licet hoc quidem fieri potuerit ex eo, quod Quadrageſimalis obſervantia, cum divina non ſit, ſed tantum Apoſtolica, adeoque humana inſtitutio, per humanam conſuetudinem potuerit variari: (Vide dicta art. 2. qu. 2. Natal. ab Alexandro *hiſt. Eccl. ſæc. 2. diſſ. 4. art. 3. prop. 1.*) tamen illa varietas incidiſſe videtur ob particulare jejunantium libitu, vel abuſum, imperitiam populi, & Paſtorum Eccleſiaſticorum negligentiam aut conniventiam potius, quam ex lege aliqua Eccleſiaſtica, & uſu Legitimo. Ac primum quidem propter magnam rerum Chriſtianarum perturbationem ſævientibus Ethnicis Imperatoribus. Deinde vero ob tepeſcentem priſtinum illum Chriſtianæ pietatis ardorem. Hæc præter alios opinio eſt Irenei apud Bellarminum l. cit. c. 14: ajentis: *Cœpit hæc diverſitas ab illis* (ut opinor) *qui non ſimpliciter, quod ab initio traditum eſt, tenentes, in alium morem, vel per negligentiam, vel per imperitiam poſtmodum decidere.* Et ſavent dicenda art. 7. num. 75. Et quod hic attinet ad rationem temporis incipiendi jejunium Quadrageſimale, admiranda fuit in eo varietas; cum enim non omnes Nationes ſimili ratione intermitterent rigoroſa ac perfecta jejunia antepaſchalia; hinc ut omnes complerent jejuniorum numerum præſcriptum, anticipabant principium Quadrageſimæ magis, aut minus, prout magis, aut minus illa intermittere conſueverant. Inde erat quod alii obſervantiam Quadrageſimalem inciperent a Quinquageſima, alii a Sexageſima, alii a Septuageſima. Vide dicta l. 3. par. 1. c. 1. nu. 1. Gavant. *in Rubr. Miſſ. par. 4. tit. 5. nu.* 8. *&* 9. Natalem ab Alex. *cit. prop. 1.* Raynaud. *to. 10. tr. de Roſa c. 7.* ubi *de contin. Quadrag.* Jo. Beleth *de Div. Offic. c.* 78. Durand. *in Ration. lib. 6. c. 24. n. 6.*

ini-

initio & *n.* 7. *fine*, & *nu.* 8. qui tamen duo Auctores postremo laudati significant, id fuisse pro temporum varietate, Pontificia factum auctoritate. De modica vero quadam varietate quoad ad finem jejunii Quadragesimalis videri potest Azor. *Inst. moral. c.* 12. *qu.* 13.

Jam vero omnis hujusmodi, aut similis ratio incipiendi Quadragesimam, abolita est, & omnino prohibita pro universa Ecclesia; in qua jejunio, & observantiæ Quadragesimali principium datur a feria quarta post Dominicam Quinquagesimæ, ut dictum est: (particulari quodam loco excepto, ut supra innuimus, & explicabimus infra:) & non licet amplius intermittere perfecta jejunia antepaschalia, nisi solis Dominicis diebus, ut articulo sequenti dicetur.

55 Notandum 2. quod Græci nihilominus paulo maturius, quam Latini, incipiant observantiam Quadragesimalem: quia apud illos non solum in Dominicis, sed in Sabbatis quoque, (excepto Sabbato quod est pridie Paschatis) solvitur, & intermittitur jejunium perfectum, servata tamen abstinentia Quadragesimali, quam, ut notat Bened. XIV. *to.* 1. *notif.* 14. *nu.* 6. incipiunt a Dominica Quinquagesimæ, etsi olim inchoaverint a Dominica Sexagesimæ uti habetur ex Ordine Rom. tit. *de Septuagesima*, & scribit etiam Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 24. *nu.* 6. initio. & Raynaud. *to.* 10. *tr. de Rosa c.* 7. ubi *de contin. Quadrag.* & ubi *de plur. Quadrag. in fine*.

56 Notandum 3. quod olim illis triginta sex jejuniis pro omnibus fidelibus præscriptis, quæ complebantur sex hebdomadibus, injunctum fuit Clericis addere septimam hebdomadam: Nimirum statutum fuit, quod Clerici, quorum vita a Laicorum conversatione discreta esse debet, ut in jejunio idipsum appareret, inciperent observantiam Quadragesimalem a Dominica Quinquagesimæ: Quemadmodum constat ex Ordine Rom. tit. de *Septuagesima*. & C. *statuimus* 4. dist. 4. & C. *Denique* 6. *dist. ead.*, & alia nonnulla Veterum Monumenta profert Meratus *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 5. *nu.* 2., qui videri potest; nec non Benedictus XIV. *to.* 1. *Notif.* 14. *n.* 6. Legem vero prædictam, notat Lessius *de just. lib.* 4. *c.* 2. *dubit.* 9. *n.* 63. ex Gratiano ad C. *In istis* 3. *dist.* 4. moribus utentium non esse approbatam; vel certe contraria consuetudine esse abolitam; & præter quam in quibusdam Monasteriis, modo non obligare; multos tamen viros pios abstinentiam carnium a Quinquagesima incipere. Idipsum tradit Meratus supracit. *n.* 2. ubi testatur, multos quidem Regularium Ordines, inter quos suam ipsius Congregationem, institutum hoc retinere.

Notandum 4. quod licet universalis Ecclesia incipiat jejunium, & abstinentiam Quadragesimalem a fer. 4. post Quinquagesimam: At vero Mediolanensis Ecclesia consuetudinem hujusmodi numquam amplexata est, ne ab Ambrosii Institutis, quorum semper tenacissima fuit, recederet; ut ex testimonio Decii Doctoris Mediolanensis., & aliorum refert Benedictus XIV. *de Synodo Diœcef. lib.* 11. *c.* 1. *n.* 6. Igitur in Civitate Mediolanensi, iisque Mediolanensis Diœcesis partibus, ubi ex Divi Ambrosii instituto Divina Officia celebrantur, respectu populi, & Cleri, (etsi non respectu fere omnium Religiosorum, 57

ut

ut ex testimonio Bordonii referunt Salmant. *tom.* 5. *tr.* 23. *c.* 2. *pu.* 5. §. 1. *n.* 92. & supponitur ab Auctoribus inferius citandis qu. 9.) abstinentia Quadragesimalis incipit a Dominica prima Quadragesimæ; Jejunium vero perfectum a Fer. 2. post Dominicam prædictam. Animadvertit autem Raynaud. *to.* 10. *tr. de Rosa c.* 7. ubi *de contin. Quadrag.* a Mediolanensibus hujusmodi eorum consuetudinem, probante Ecclesia retineri, quia est perexigui temporis, nec tollit decimas dierum totius anni: quod per Quadragesimale jejunium nonnulli volunt significari. Confer Merat. l. cit. prop. fin.

58 Notandum 5. quod cum in quibusdam Germaniæ locis consuetudine introductum fuisse dicatur, ut singulis hebdomadibus Quadragesimæ, ter tantum jejunarent; quemadmodum testatur Leander relatus a Salmant. l. cit. fortasse id ortum est ex eo quod longe ante consuetum tempus in illis locis jejunia inchoabantur; ita ut certus maneret & legitimus esurialium dierum numerus, facta tamen interpolatione: deinde vero abolitis anterioribus jejuniis, sola remansit corruptela; ut illam merito taxat Raynaudus loc. cit.

59 Notandum 6. ex La-Croix *lib.* 1. *de legib. qu.* 83. §. 4. quod ubi servatur vetus Calendarium, Ecclesia permittit, ut fideles se illi accomodent; uti constat ex usu piorum, & doctorum hominum. In his vero locis quandoque incipit Quadragesimalis observantia octo diebus serius, quam pro universali Ecclesia; quia vetus Calendarium quandoque habet Pascha octo diebus serius, quam novum. La-Croix *lib.* 3. *par.* 2. *de jejun. qu.* 241. §. 1. Imo aliquando incipit multo adhuc serius, quam octo diebus; ut colligi potest ex Gobat *to.* 1. *tract.* 5. *cas.* 3. *sect.* 2. *n.* 99. Animadvertendum vero est Jejunium Quadragesimæ juxta Calendarium Romanum, & Gregorianum ab Italo-Græcis observandum esse, ex Benedicto XIV. Constit. 57. *Etsi Pastoralis* §. 8. n. 3. to. 1. Bullar. sui.

Qu. hic 1. In illo casu, quo vetus Calendarium habet principium observantiæ quadragesimalis octo diebus e. g. serius, quam novum: si quis ex loco novi Calendarii proponat sibi, proficisci post octo dies, & pergere in locum veteris Calendarii, tenetur ne jejunare in loco novi Calendarii, ubi nunc est, & incipere observantiam Quadragesimalem: vel potest differre, ut incipiat post octo dies in illo alio loco, quo est in usu vetus Calendarium? 60

℟. Ex La-Croix *lib.* 3. *par.* 2. *de jejun. qu.* 241. §. 2. hujusmodi tenetur incipere observantiam Quadragesimalem hic, ubi est in loco novi Calendarii; quia lex nunc hic obligat, & ipse est hic subditus. Ergo tenetur lege.

Ob. Si quis in die festo ex loco, ubi fiat unum tantummodo Sacrum, & celebretur valde mane, profecturus esset in alium locum, ubi fiat unum similiter tantum Sacrum, sed celebretur tardius, puta, paulo ante Meridiem: si prudenter certus moraliter fit; se perventurum in illum alium locum tempore, quo possit adesse illi Sacro tardius celebrando; non tenetur interesse Sacro, quod hic celebretur maturius. Ergo a pari in casu quæstionis. 61

℟. Concesso Antecedenti, nego consequentiam: Disparitas latissima est; etenim Ecclesia non obligat de-

ter-

terminate diluculo, vel determinate meridie audire Missam: sed hoc relinquit libertati fidelium. Contra vero, ostendi nequit cur, & unde cuique sit libertas jejunandi ubi velit, & se hic eximendi a lege nunc obligante. In prædicto autem casu non esse obligationem (citra scandalum) absolvendi Quadragesimam tunc, quando absolvitur in loco novi Calendarii: docebimus qu. 4.

62 Qu. II. In illo eodem casu, quo vetus Calendarium habet principium observantiæ Quadragesimalis octo diebus e. g. serius, quam novum: si quis subditus loci veteris Calendarii veniat per aliquos dies in locum novi Calendarii, tenetur ne incipere Quadragesimam in loco novi Calendarii: an poterit incipere in Patria sua post octo dies, quando illuc redibit?

℞. Tenetur incipere in loco, in quo servatur novum Calendarium, etsi ibi maneat ut peregrinus. Ratio est, quia lex juris communis est universalis, obligat omnes, qui sunt in loco, ubi per Privilegium, aut legitimam consuetudinem nequaquam sit derogatum. Busemb. *lib.* 1. *tr.* 2. *de legib. c.* 2. *dub.* 3. *Resol.* 2. Laym. *lib.* 1. *tr.* 4. *c.* 12. *n.* 1. Less. *lib.* 4. *c.* 2. *dub.* 8. *n.* 60. Gob. *to.* 1. *tr.* 5. *cass.* 17. *n.* 376. Th. Sanchez, Suarez, & alii passim vid. dicta lib. 2. par. 1. c. 2. qu. 2. Privilegium autem locale expirat extra locum.

63 Qu. III. In illo eodem casu, quo vetus Calendarium habet principium observantiæ Quadragesimalis serius, quam novum: si quis ex loco novi Calendarii post incœptam ibi Quadragesimam veniat in illum locum, in quo nondum incœpit: potest ne vesci Carnibus, & interrumpere observantiam Quadragesimalem in illo priori loco incœptam, & a se observatam?

℞. Affirmative; dummodo veniat in locum Catholicorum, aut in quo habeatur non mediocris saltem pars Catholicorum, qui sequantur vetus Calendarium. Ratio primæ partis est, quia privilegio locali frui possunt omnes qui in loco morantur. Accedit Regula Glossæ in C. *illa* 11. dist. 12. *Si fueris Romæ romano vivito more*. Quæ etiamsi non contineat præceptum, proponit tamen aut consilium, aut licentiam: ut docet Gobat *to.* 1. *tr.* 5. *cas.* 17. *n.* 385. Busemb. *lib.* 1. *tr.* 2. *de Legib. c.* 2. *dub.* 4. Vide dicta *tr.* 1. 23. Julii art. 3. qu. 3. a n. 13. & hoc tr. 2. l. 2. par. 1. c. 2. qu. 1.

Ratio autem secundæ partis est, quia, si quis Catholicus veniat in locum Hæreticorum, ubi alii Catholici non sunt, tenetur ibi servare novum Calendarium ad vitandum scandalum, & contemptum Ecclesiæ Catholicæ. Busemb. *loc. cit. dub.* 4. *Resol.* 2. Gob. *l. cit. nu.* 386. Layman *in Theol. Moral. lib.* 1. *tract.* 4. *c.* 11. *n.* 8. quem laudat Diana *to.* 6. *edit. coord. tr.* 1. *R.* 49. §. 9. Videri etiam possunt dicta tr. 1. ubi de fer. 6. ar. 1. n. 38. & 39. Multo magis tenetur, si habeantur Catholici, qui versantes in illo loco, servent novum Calendarium.

Dixi: *si veniat in locum, in quo habeatur non mediocris saltem pars Catholicorum, qui sequantur vetus Calendarium:* Sufficit enim, quod respectu hæreticorum minor pars sit Catholicorum si hæc sequatur vetus Calendarium cum illis. Ita Gobat. *to.* 1. *tr.* 5. *c.* 3. *sect.* 2. in Append. ubi docet: id valere etiam pro Religio-

sis:

fis: cui fententiæ infinuandæ valere poteft auctoritas Auguftini, quam lege inf. n. 66. f.

64 Qu. IV. Si quis incœperit Quadragefimam in loco novi Calendarii, & poft octo dies pergat ad locum; in quo eft in ufu vetus Calendarium, ibique moretur; teneturne profequi obfervantiam Quadragefimalem ex ufu veteris Calendarii, adhuc octo alios dies jejunando, poftquam ex novo Calendario celebratum eft Pafcha?

℞. Negative, præcifo fcandalo: Quia talis abfolvit vere, & ad mentem Ecclefiæ Quadragefimam. Et hæc valent, five ut peregrinus ibi manfurus fit, five figat, aut habeat Domicilium. Ita La Croix *lib.* 3. *par.* 2. *qu.* 241. §. 1. & 2. qui citat pro hac fententia Sanch. & Delbene. Hanc fententiam quoque docet Leffius *de juft. lib.* 4. *c.* 2. *dub.* 7. *n.* 52. qui tamen rite monet, cavendum effe, ne alii inde fcandalizentur. Vide etiam Gobat *to.* 1. *tr.* 5. *caf.* 3. *fect.* 2. *n.* 97. qui citat Tannerum; & caf. 17. nu. 377. qui licet ponat exempum de fefto univerfali Ecclefiæ: doctrina tamen applicari poteft jejunio univerfali.

65 Ob. Quidquid fit de Peregrino, fecus tamen videtur dicendum de eo, qui figat Domicilium, aut ad illud redeat; quia per Domicilium dicendus eft contrahere omnes obligationem civium illius loci: quam fententiam Gob. *to.* 1. *tr.* 5. *c.* 17. *n.* 383. vocat veram. Ergo faltem, qui figat Domicilium, aut per majorem anni partem cogitet morari in loco veteris Calendarii, aut a fortiori fi ad illum redeat, in quo habeat Domicilium; tenetur abfolvere Quadragefimam cum aliis civibus illius loci; & jejunare per illos quoque reliquos dies, in quibus illi jejunant.

℞. Per Domicilium dicendus eft contrahere omnes civium illius loci obligationes particularium ftatutorum, & confuetudinum loci, concedo. Omnes obligationes Præceptorum communium toti Populo Chriftiano: fubdiftinguo: Si nondum fatisfecit, concedo: Si jam alibi fatisfecit tempore, quo poterat, & licebat fatisfacere, Nego. Ratio eft fupradicta: Quia nimirum Ecclefia non vult obligare ad fervandum bis idem Præceptum, ad celebrandum bis idem feftum, ad explendum bis idem jejunium.

Qu. V. In illo eodem cafu, quo 66 vetus Calendarium habeat Pafcha ferius, quam novum: Si quis ex loco veteris Calendarii veniat in locum novi, ubi fit expleta Quadragefima, tenetur ne ibi complere numerum dierum, qui defiderantur refpectu ipfius ad complendam integram Quadragefimam?

℞. Leffius *de juft. lib.* 4. *c.* 2. *dubit.* 8. *n.* 59. & 60. docet: Satis probabiliter dici poffe, hujufmodi non teneri fupplere, ob rationem illam generalem, quod quivis poffit, fe moribus eorum, quibufcum vivit, accommodare. Præfertim, ait, cum valde difficile fit in convictu humano feorfum ab aliis fervare jejunium, cæteris omnibus a jejunii lege folutis, & minime jejunantibus. Confirmat exemplo eorum qui primis quatuor diebus Quadragefimæ veniunt Mediolanum, quos non teneri jejunare illis quatuor diebus, communem effe in Italia opinionem, teftatur: & nos docebimus qu. 7. eo quod jejunium Quadragefimale ibi nondum fit

sit inchoatum. Duo tamen addit: primo limitat, & vult, id tantum intelligi posse de iis, qui non in fraudem jejunii, sed bona fide negotiorum causa, locum mutant. Secundo: Contrariam sententiam etiam valde probabilem se judicare; & in praxi suadendam; neque dubium esse, quin Ecclesia sic possit obligare. Ita Lessius tr. 1. Atqui ego non video, in quo laudandus sit is, qui in loco, ubi ex universalis Ecclesiæ instituto Paschalia festa celebrantur, quadragesimalem exerceret mœstitiam, & abstinentiam. Enimvero pronior dicam, hunc ex peculiari loci, in quo olim morabatur, disciplina excusatum fuisse, ne primis Quadragesimæ communiter indictæ diebus jejunaret, quam novo præcepto cogi, ut tantum ipse privatus adversus Ecclesiæ communiter lætantis admittat difformitatem. Pro eadem sententia sunt Sanch. Sal. Bonac. Laym. cit. a Busemb. *l. 1. de leg. c. 2. dub. 4. resol. 2.* La Croix *l. 3. p. 2. qu. 241.* citans alios. Eandem sustinet Gobat *to. 1. tr. 5. cas. 3. a n. 99.* & affert exemplum, quod ita exponit: *Pater Cosmas an. 1654. vel 55. venit ex Vallesia, seu Diœcesi Cædunensi in qua habitaverat Fribur. Helvetior. ipsa hebdomada Paschæ, cum in Vallesia jejunasset nonnisi tres, aut quatuor hebdomadas; quia id temporis nondum erat facta Reformatio Calendarii, quam pauculis post annis (emigrare jussis Calvinicolarum reliquiis) acceptavit tota illa pia, & Catholica Regio . . . . . Quæsitum me fuit: an Patri illi parato implere totam Quadragesimam, acquiescendum esset nec ne? Dedi illud Responsum, quod sibi scitanti fuisse a S. Ambrosio datum, testatur S. August. relatus* cap. *illa* dist. 12. *his verbis*: Cum Romam venio jejuno Sabbato, cum sum Mediolani, non jejuno; sic & tu, ad quam forte Ecclesiam veneris, ejus morem serva si cuiquam non vis esse scandalo, nec quemquam tibi. *Non erat quidem periculum ullius scandali, erat tamen futura variis de causis molesta, seu incommoda tanta discrepatio a communitate numerosa, temporeque minime decreto ad jejunandum; quare jussus fuit locum dare sententiæ paulo ante relatæ ex Layman; licet contrariam (sepositis incommodis) merito suadeat Lessius* lib. 4. de Just. & jur. c. 2. n. 59., *& imperasset Tannerus* l. cit. n. 33. *in casu, quo ille P. Cosmas venisset ex Vallesia in Rhætiam, in qua æque, ac in Vallesia Catholici hodie servant Calendarium antiquum; Imperarem, & ego.*

67 Sed objicies 1. Præceptum servandi Quadragesimam, est Generale: Ergo obligat omnes, & ubique impleri debet. Ergo qui durante Quadragesima in oppido, ubi versabatur, se contulit in alium locum, ubi illa jam est transacta, nihilominus tenetur ibi etiam perficere.

R. ex Less. l. cit. n. 60. Etsi jejunium quadragesimale obliget omnes, & ubique; non tamen omnino absolute, sed sub illis exceptionibus quibus substant leges omnes Ecclesiasticæ, quarum hæc una est ex locorum varietate, & privilegiorum petita. V. dicta 23. Jul. art. 3. qu. 3.

68 Ob. 2. Si quis e loco veteris Calendarii veniret in locum novi, & inveniret absolutum præceptum Paschale; nihilominus teneretur communicare, si nondum communicasset pro paschate; ergo similiter, qui nondum implevit præceptum jejunandi per integram Quadragesimam, te-

ne-

netur hic complere, si nondum complevit; licet hic transfierit tempus quadragesimale.

℞. Less. l. cit. n. 59. & La Croix l. cit. concedunt antecedens, negant vero consequentiam; & assignant disparitatem, dicendo: obligationem Præcepti Communionis Paschalis absolute obligare personam absque respectu ad locum; secus esse in præcepto observantiæ quadragesimalis; hoc enim afficit personam cum respectu ad locum, sicut præceptum festi communis. Ita laudati Auctores. Adde quod præceptum Communionis paschalis ubique, & quovis tempore sine ulla difformitatis nota, aut scandalo servari potest, omni etiam difficultate vacat; secus ac accidit in casu nostræ quæstionis. Sed de ipsa Paschalis Communionis obligatione. V. infra dicenda lib. 5. part. 2. in ejus 1. part. c. 3. sect. 2. qu. 2. n. 11. qu. 11. 12. & 14.

69 Qu. VI. Si quis ex loco novi Calendarii, absoluto ibi quadragesimali tempore, veniat in locum, quo est in usu vetus Calendarium: ipse autem in loco novi Calendarii per aliquam hebdomadam non jejunaverit, tenetur ne complere, & compensare in loco veteris Calendarii, ubi Quadragesima nondum præterierit?

℞. Puto affirmaturum Gobat, etiamsi ob aliquam justam causam illos dies quadragesimales non servaverit; etenim tom. 1. tr. 5. cas. 17. num. 377. docet, quod si Peregrinus, non observavit ob aliquam justam causam puta ob morbum, dum adhuc esset in sua patria, præceptum universale, & veniat in locum, in quo ob diversitatem Calendariorum inveniat illi præcepto nunc satisfieri, teneatur & ipse, ut cæteri incolæ loci; ab eam rationem, quia mens Pontificis, inquit, videtur esse, ut compenset. Attamen, ita se sentire fatetur, satis trepide, tacentibus aliis. Vide dicta tr. 1. 23. Julii, qu. 4. n. 20. ubi etiam hanc sententiam retulimus. Sed verius puto, obligationem ex rationabili causa extinctam non reviviscere: ut habet Glos. in c. *Quæris* de *Consecr. dist.* 4.

Qu. VII. Utrum Peregrinus, aut vagus veniens Mediolanum, teneatur jejunare primis quatuor diebus Quadragesimæ? Posito quod ibi Quadrag. incipiat a prima Dominica Quadragesimæ; secundum dicta *n.* 57. 70

℞. Negative: Et hanc esse communem in Italia opinionem, testatur Lessius *lib.* 4. *c.* 2. *dubit.* 8. *nu.* 59. ut significavimus nu. 66. Rationem dedimus, ubi egimus de simili casu hoc tract. 2. lib. 2. 1. par. c. 2. qu. 1. vide ibi dicta.

Qu. VIII. Si Mediolanensis veniat in locum, ubi non est privilegium illud suæ patriæ: potest ne frui illo? 71

℞. Negative, Rationem dedimus in pari casu cit. lib. 2. 1. par. c. 2. qu. 2. vide omnino ibi dicta, & videri etiam possunt dicta hic qu. 2.

Qu. IX. Utrum Religiosus, qui Mediolani existens, & ut innuimus n. 57. tenetur per se jejunare primis quatuor diebus Quadragesimæ: eximatur a jejunio, si moretur in domibus sæcularium?

℞. Pelliz. in Manual Regul. *tom.* 1. *tr.* 5. *c.* 15. *qu.* 21. *n.* 58. & Bordon *tom.* 1. *resol.* 18. *n.* 2. docent: Regulares existentes Mediolani in primis quatuor diebus Quadragesimæ teneri ad jejunium, si morentur in suis Monasteriis; secus autem si exi-

ſterent in domibus ſæcularium. Subſcribant; ſi hanc ipſi habeant obſervantiæ ſuæ monaſticæ ex legitima conſuetudine explicationem. Siquidem privilegium illud negari videtur Regularibus ratione ſtatus, non loci: ſtatum autem non mutant, manendo in domo ſæculari, quod ſi ſeveritatem iſtam ad obſervantiam clauſtralem referre velis; bene ajebam, id ex ipſius regularis diſciplinæ legitima conſuetudine judicari oportere.

ARTICULUS VII.

Quod Jejunium perfectum Quadrageſimale non eſt continuum.

73 LICET Quadrageſima noſtra incipiens a feria quarta poſt Dominicam Quinquageſimæ uſque ad Reſurrectionem Domini conſtet diebus quadraginta ſex, non in omnibus tamen hiſce diebus jejunium perfectum ſervatur, ſeu in omnibus unica refectio fit; ſed ſolis tantummodo quadraginta. Per ſex itaque dies jejunium perfectum intermittitur, & imperfectum jejunium cuſtoditur, ſeu ſolus exigitur quadrageſimalis cibi delectus: non quidem ad libitum ſex dies excipiendo; ſed ipſi ſunt ab Eccleſia præſcripti: nimirum ſex Dominicæ, quæ in Quadrageſima occurrunt, in quibus exigitur ſola abſtinentia a carne, ovis, & lacticiniis. Conſtat ex c. *Placuit 9. diſt. 3. de Conſec. & eodem tit. C. Quadrageſima 16. diſt. 5.* ubi ſic: *Quadrageſima ſumma obſervatione eſt obſervanda, ut jejunium in ea, (præter dies Dominicos, qui de abſtinentia ſubtracti ſunt,) niſi quem infirmitas impedierit, nullatenus ſolvatur.* In quo textu animadvertendum eſt: quod, ubi dicuntur dies Dominici ſubtracti de abſtinentia: per abſtinentiam intelligitur ſolum rigoroſum, & perfectum jejunium, non item abſtinentia a carne, ovis, & lacticiniis: ut monet Diana *to. 4. edit. coord. tr. 6. R. 54. §. 3.* & ut oſtendit Chiavetta *conſult. 61. nu. 11.* & ſatis patet ex toto contextu illius canonis, & patebit etiam ex dicendis ar. 9. qu. 1. Rurſus Dominicas Quadrageſimæ exemptas eſſe a perfecto jejunio teſtatur Epiphanius in *Expoſ. Fid. Cathol.* ubi docet: quod Eccleſia obſervare Dominicas jejunando *non ſolet omnino, etiam in ipſa Quadrageſima.* De Jejunio in Dominica V. tr. 1. lib. 2. part. 2. cap. 1. art. 9.

Non licere ad libitum intermittere, & interrumpere Quadrageſimale 74
jejunium: animadvertit S. Petrus Chryſologus *Serm. 166. de Quadrag. jejun.* ubi poſtquam allegatis teſtimoniis, comprobavit, Apoſtolicam eſſe inſtitutionem numerum etiam quadragenarium obſervantiæ Quadrageſimalis: ſic concludit, & invehitur contra nonnullos, qui ad libitum ſuum jejunia quadrageſimalia interrumpebant, & variabant: *Si ergo quadraginta dierum ſimplex, purum, æquale, tantis teſtimoniis ſub tanti numero Sacramenti traditum nobis a Domino jejunium perdocetur; unde iſta varietas? unde novitas iſta, unde hebdomadæ nunc reſolutæ, nunc rigidæ, nunc indulgentes, nimium nunc ſeveræ? unde intemperati jejunii uſus iſte, qui aut afficiat ſine venia, aut remittat ad crapulam? . . . Jejunium ſit æquale: & ut eſt nobis traditum, ſervetur ad corporis, & animæ diſciplinam. Certe qui jejunare non poteſt, non præſumat* in-

inducere novitates; ſed fateatur, eſſe fragilitatis propriæ, quod relaxat &c.

Item Concilium Agathenſe in Gal-
75 lia Narbonenſi anno Chriſti 506 ob celebratum can. 12. (ſecundum Battaglini hiſt. concil. ubi de concil. Agat. can. 8.) monet, dies Dominicos Quadrageſimæ exceptos eſſe a rigoroſo jejunio; & admonet non licere Sabbatis Quadrageſimæ intermittere jejunium. Ait enim in laudato canone: *Placuit etiam, ut omnes Eccleſiæ filii, exceptis diebus Dominicis, in Quadrageſima, etiam die Sabbato, Sacerdotali ordinatione, & diſtrictionis comminatione jejunent*; & refertur c. *Placuit* 9. diſt. 3. *de conſecr.* Pro cujus canonis intelligentia ſciendum quod quidam habebantur, qui ſecundum Orientalis Eccleſiæ ritum, de quo art. præc. n. 55. & modo hic redibit ſermo, præter Dominicas, in Sabbatis etiam interrumpebant jejunium perfectum: licet anticipaverint initium obſervantiæ quadrageſimalis; recole dicta n. 54. Quam varietatem iterum damnarunt Gallicani Epiſcopi in Concilio Aurelianenſi anno Chriſti 511. ut refert Natal. ab Alex. *hiſt. Eccleſ. ſæc.* 2. *diſſert.* 4. *art.* 3. *prop.* 1.

76 Græcis vero permiſſum eſt, ut art. præc. n. 55. dictum fuit, etiam in Sabbatis, uno excepto majoris hebdomadæ, ex antiqua eorum traditione, jejunium ſolvere, ſola Quadrageſimali abſtinentia retenta.

Dixi *permiſſum eſt:* quia ex Bulla Innocentii IV. anno undecimo Pontificatus ſui ſuper Ritibus Græcorum, nu. 55. quamvis pro libito ſervent morem ſuum; ſalubrius tamen, & honeſtius agerent, ſi in omnibus etiam Sabbatis Quadrageſimæ perfectum jejunium cuſtodirent; ut conſtat ex Annalibus Eccleſiaſticis Auctore Raynaldo *tom.* 13. *an.* 1254. *n.* 8. teſte Caſſalio l. art. præc. cit. & c. 62. & 63. vide dicta tr. 1. ubi de Sabbato art. 7. a n. 54.

ARTICULUS VIII.

De obbligatione gravi ſervandi Quadrageſimam.

Ex iis, quæ hactenus dicta ſunt, facile argui poteſt, eſſe obligationem gravem ſervandi Quadrageſimam: quod & expreſſius hic aſſerimus. Eſt certum apud Catholicos. Vide Bellarm. *controv.* 3. *de Rom. Pontif. lib. c.* 16. prope fin. & *de bon. oper. in partic. lib.* 2. *c.* 7. Caſſalium *c.* 62. prope init. Leſſium *de Juſt. lib.* 4. *c.* 2. *dubit.* 5. *nu.* 33. Salmantic. *to.* 5. & 23. *c.* 2. *pu.* 1. *nu.* 11. & *pu.* 5. *§.* 1. *n.* 91. & 99. Azor. *inſtit. Moral. par.* 1. *l.* 7. *c.* 20. *qu.* 1. 77

Quod ſi Joannes Caſſianus *Collat.* 21. *c.* 29. ſcribit: *Hac igitur Quadrageſimæ lege, qui juſtus, atque perfectus eſt non tenetur. Nec exigui hujus Canonis ſubjectione contentus eſt, quem profecto illis, qui per totum anni ſpatium deliciis, vel negotiis ſæcularibus implicantur, Eccleſiarum Principes ſtatuerunt; ut vel hac legali quodammodo neceſſitate conſtricti, his ſaltem diebus vacare Domino cogerentur &c.* male illum de errore accuſat Theophilus Raynaudus *to.* 15. *par.* 1. *ſect.* 3. *pu.* 3. *de elect. Sanctor. nu.* 33. *init.* tanquam verbis prædictis putantem; juſtos, atque perfectos non adſtringi jejunare per Quadrageſimam, eo quod aliis diebus ſatis ſuperque jejunent: & male etiam ſe gerunt alii, qui, teſte Petro Ciaconio, ſuſpicantur; eo loci favere Caſſianum Beguardis,

& Be-

& Beguinis, quorum hæreses damnatæ sunt sub Clemente V. in Concilio Viennensi, relato inter Clementinas in Clem. *Ad nostrum, de hæreticis*: quorum secundus & tertius error erat de exemptione Justorum a jejuniis, & præceptis Ecclesiæ. Per ea enim verba: *Nec exigui hujus Canonis subjectione contentus est*; liquet quo sensu dixerit Cassianus *hac lege Justum non teneri*: nimirum ad ostendendum, illa lege non eguisse nec gravari Justum, qui etiam illa non contentus, majorem sponte sua exequitur abstinentiam: ad eum certe modum, quo Paulus dixit: *Lex Justo non est posita, sed injustis*. Timot. 1. v. 9. Quare Cassianum merito cum laude commemorat, & allegat S. Isidorus Hispal. Episc. *de Eccl. Off. lib. 1. c. 36.* & Rabbanus Maurus *Instit. Cleric. l. 2. c. 20.* eumque jure optimo defendit laudatus Petrus Ciaconius in suis observationibus in Cassianum, quæ sunt insertæ libris de *Institutis*, & *Collationibus Cassiani. edit. Rom. an.* 1588. *pag.* 742. videri etiam potest D. Thomas *in 3. dist. 37. qu. 1. art. 1. in resp. ad 5.*

78 Qu. hic I. Utrum, qui post inceptum tempus jejunii quadragesimalis complet ætatis suæ 21. annum (quæ ætas est ex communi Doctorum sententia, & fidelium praxi jejunio præfixa) teneatur jejunare reliquo, quod forte super erit tempore?

℟. Affirmative, etiamsi unicus dies supersit de Quadragesima. Ratio est, quia præceptum servandi Quadragesimam obligat divisibiliter, ad singulos dies. La-Croix *l. cit. nu.* 1316. Ludovicus a Cruce *l. cit. n.* 3. fine Thom. Sanch. *l. cit. n.* 8. Filliuc. *l. cit. fin.* Tambur. *in* 4. *præc. Eccl. c.* 2. *n.* 16. An teneatur autem jejunare illo ipso die, quo complet ætatem? Examinavimus tract. 1. l. 1. c. 1. art. 9. sect. 6. n. 37. Quod diximus de initio obligationis ad jejunium respectu juvenum, intellige etiam de initio obligationis abstinentiæ a carnibus, & ovis, ac lacticiniis respectu puerorum, & puellarum. Vide dicta tract. 1. ubi de fer. VI. art. 1. ubi de Abstinentia VI. feriæ qu. 8. a num. 40.

Qu. II. Utrum, qui potest comedere carnes, teneatur ad jejunium, seu ad unicam refectionem? 79

℟. Dicendum est: eos, qui dispensantur ad carnes in Quadragesima, sive extra Quadr. in diebus jejuniorum, non ideo excusari a jejunio, seu ab unica refectione. Unde tenentur in serotina refectiuncula tum quoad quantitatem, tum quoad qualitatem ciborum perfecti jejunii normam servare; nisi rursus ab hac ex aliqua peculiari causa excusentur. Constat ex Pontificiis Constitutionibus Benedicti XIV. ad observantiam quadragesimalem spectantibus, quas ad verbum dabimus art. 11. Videri etiam possunt Salmantic. *in append. tract. 6. de Bull. Cruc. c. 5. pu. 1. a n.* 19. & recole dicta art. 2. qu. 14. n. 31. & 38. & vide etiam dicenda hic qu. 14. ubi etiam in resp. ad subjectam interrog. 3. innuemus: in hujusmodi Constitutionibus Dispensationem sumi late, ita ut intelligantur obligari ad jejunium etiam ii, qui carnes comedant ex consilio Medici.

Quæres III. Utrum Concionatores teneantur jejunare in Quadragesima? Et idem quæritur de habentibus publicam lectionem, ut sunt Magistri, & Lectores in Scholis? 80

Respondeo 1. pro hujusmodi nullam esse vel ex Jure; vel ex consuetu-

tudine absolute factam dispensationem: Non ex Jure; constat enim nullum tale proferri posse. Non ex consuetudine; quia ut Consuetudo legitimam dispensationem ab aliquo Ecclesiæ præcepto absque ullo alio respectu inducat; necesse est, ut a Prælatis Ecclesiæ, scientibus & non cohibentibus, convalescere permittatur. At ea non potest esse neque pro Concionatoribus ullis, neque pro Magistris; res enim omnino hæc penes privatos agitur, quos ex propriâ ipsorum indigentia sese gerere prudenter judicant Superiores Ecclesiastici: proinde neque de illis inquirendum, neque quidquam severius statuendum curant. Cum ergo & ipsi Ecclesiæ Pastores rem prudentum judicio decidendam relinquant; haud sunt putandi consuetudini vim ullam in præsenti casu præbere, sed simpliciter excusationem prudenti judicio, videlicet ex rationabili hujusmodi privatorum indigentia factam.

81 Respondeo 2. consequenter: Cum Concionatoribus & Magistris quibuslibet, quoad Jejunii dispensationem, æquo jure agendum ac cum aliis, alio quovis munere & labore gravatis; nimirum ut eatenus excusari censeantur, quatenus aut sua munera aliter exercere nequeant, aut admodum difficulter, cum præjudicio boni publici, aut privatæ etiam valetudinis. Ita Navar. *Man. c. 21. n. 16.* Azor. *Inst. Mor. p. 1. l. 7. c. 18. qu. 1. & alii apud ipsos.*

82 Qui ergo aliter huic quæstioni respondere videntur, ut ii sunt, qui simpliciter statuunt excusari Concionantes omnibus Quadragesimæ diebus, aut saltem ter in hebdomada; similiter & Magistros seu Cathedraticos, quando ad lectiones dictandas magno indigent studio & labore improbo, ut loquuntur Salmanticenses *tom. 5. tr. 23. c. 2. pun. 7. §. 3.* 147. Hi, inquam, haud putandi sunt dissentire a supra data responsione; sed tantum, admisso communi principio, quod talium hominum excusatio ab indigentia & æquitate sit repetenda; taxare tanquam prudenti judicio, quid Hominum vires in communi usu pro magno labore habeant, quid non. Enimvero si ab iisdem Auctoribus quæras, an excusatum habeant qui aut semel e. g. aut bis concionetur in hebdomada, aut lectiones dictet modici momenti? negabunt, ea ratione ducti, quod neque talium sit magnus labor, neque timoratorum praxis id habeat. Videsne ergo ut & ipsi excusationem hac in re faciendam, seu declarandam, prudenti judicio librent. Huc ergo confer Dian. *tom. 4. edit. coord. tr. 6. Ref. 24. §. 3. & Ref. 26. §. 6. & Ref. 27. §. 11. & 14.* ex eo potissimum quod pro se afferat praxim piorum virorum. Tambur. *in Decal. l. 4. c. 5. §. 7. Sylvest.* V. Jejunium *n. 26.* Fagund. *in 4. præc. Eccl. l. 1. c. 8. n. 19. &c.*

Quin etiam eodem prudenti judicio decidendum est, si quando oporteat cum hujusmodi Hominibus, ratione muneris & laboris, (quibus adde Artifices omnes & Agricolas) excusationem a jejunio facere, etiamsi per aliquem diem a labore cessant. Siquidem habitudo in talibus est attendenda. 83

Qu. IV. An pauperes, qui ordinarie non habent quantum ipsis sufficiat ad plenam refectionem, teneantur jejunare in Quadragesima, illo die, quo forte habeant? 84

R. Affirmative: nisi ex præceden-

ti inedia ita essent debilitati, ut jejunium sine gravi incommodo ferre non valeant. ita Th. Sanch. *l.* 5. *Consil. c.* 5. *dub.* 15. *n.* 4. Lezana Steph. aliique innominatim apud La-Croix *lib.* 3. *par.* 2. *qu.* 258. An autem debeant sufficere illis pro debito prandio panis, fructus, olera? Vide qu. 6.

85 Qu. V. An teneantur jejunare quotidie in Quadragesima, qui non habent nisi solum panem: ut sunt multi Pauperum?

℟. Negative: neque etiamsi habeant vinum, quia nimis esset onerosum, & laboriosum sic jejunare; at benigna Mater Ecclesia per legem jejunii intendit solum corporis abstinentiam moderatam; ut ex communi fidelium praxi arguere licet. Tambur. *in Decal. l.* 4. *c.* 5. §. 7. *n.* 34. & *in* 4. *præc. Eccl. c.* 10. *n.* 56. & La-Croix *de jejun. l. cit.*

86 Quæres VI. Cum Ecclesia per jejunii legem non intendat prohibere unicam in meridie plenam refectionem; quænam pro tali censenda sit? Utrum e. g. sufficiens prandium reputari debeat ex pane & herbis seu leguminibus sumptum, ut ex eo quis jejunare postea teneatur?

Respondeo affirmative, dummodo tantum sumpseris, quantum sustentationi absque notabili incommodo seu nimia virium maceratione (quam non intendit Ecclesia) sufficiat. Quod certe evenit in hominibus rusticæ & plebejæ educationis, hujusmodi prandiis assuetis. Quod si quis nobiliter educatus, ex his vulgaribus cibis ex necessitate forte oblatis, haud sumpserit ad plenam sui refectionem, sed tantum delibaverit, poterit adhuc ultra, ubi feret occasio, plene sese reficere: Ecclesia enim, ut modo ajebam, jejunii lege non extraordinariam, & prope eremiticam conclusit severitatem, sed vulgarem & portabilem cum quadam rigoris æquitate. Id suadet communis Doctorum sensus ex æquitate præcipientis Ecclesiæ desumptus. V. Tambur. in Decal. *l.* 4. *c.* 5. §. 7. Th. Sanch. l. 1. cons. c. 1. dub. 15. n. 3.

Qu. VII. An multipliciter peccet, qui non jejunet, aut carnes comedat die, quo concurrunt diversæ obligationes jejunandi, & abstinendi a carnibus ex eodem præcepto Ecclesiæ: puta ratione Quadragesimæ, Vigiliæ, Quatuor temporum? 87

℟. Probabilior sententia negat. Vide etiam dicta tr. 1. in Septembr. par. 1. sect. 5. subs. 5. n. 49. Secus tamen erit si diversa obligatio concurrat ex Voto, aut pœnitentia a Confessario imposita, sive alterius Superioris præcepto.

Qu. VIII. An edens carnes in diebus Quadragesimæ, quibus tenetur ad jejunium, prima vice peccet non solum contra præceptum de non edendis carnibus; sed etiam contra præceptum jejunii, ita ut duplex peccatum committat? 88

℟. Affirmat Sanchez in sum. *lib.* 4. *c.* 11. *n.* 53. Ratio est, quia esus carnium, ultra specialem prohibitionem, interdicitur quoque indirecte in ipso jejunii præcepto, eo quod sit essentialiter requisita ad jejunium abstinentia a carnibus. Quare in omni jejunio præcipitur. Idem contra Leandrum docet Diana *tom.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 77. §. 6. & alibi, testaturque, hanc esse communem Doctorum sententiam.

Unde sequitur, eum, qui in die, quo jejunare tenetur ex præcepto Ecclesiæ, comedat carnes absque legitima causa; non satis esse in Confes-

feſſione dicere: ſe comediſſe carnes ſemel in die vetito; ſed debere addere id fuiſſe in die jejunii; ut ſic exprimat violationem alterius præcepti nempe jejunii; violationem, inquam, factam per carnis comeſtionem. Quod etiam docet Diana *l. cit. Reſol.* 83. §. 2. & ſimiliter nec ſatis erit in confeſſione dicere ſimpliciter, ſe fregiſſe jejunium, ſed erit addendum, id fuiſſe per carnis comeſtionem; ita cum aliis La-Croix *lib. 6. part. 2. qu.* 148. §. 3.

89 Qu. IX. An, qui poteſt comedere carnes in die vetito, poſſit eas ſæpius in die commedere?

Dicendum eſt primo: Superiores, qui in diebus jejunii aliquem diſpenſent ad carnes, teneri ſub gravi, hujuſmodi facultatem non aliter dare, quam ſub conditione ſervandæ unicæ comeſtionis: Dummodo is, qui diſpenſatur, nequaquam a jejunio ſit excuſatus, puta propter ætatem. Vide dicta art. 2. qu. 14. n. 31. Et hujuſmodi diſpenſatum teneri ad jejunium, & non poſſe in collatione ſerotina edere carnes. Vide dicta l. cit. n. 38.

Secundo videtur concedendum; ſi
90 non ſit dies jejunii, aut etiamſi ſit dies jejunii, ſi tamen diſpenſatus ad carnes non teneatur jejunare, ſive propter ætatem, ſive propter laborem &c. poſſe quidem eum regulariter carnes multoties in die comedere. Quod etiam dicunt Salmantic. *in append. tr. 6. de Bull. Cruc. c. 5. pu. 1. n.* 23. Supponimus autem perſeverare cauſam diſpenſationis ad carnes in carnis comeſtione ſecunda, tertia &c. Vide dicta art. 2. qu. 17. num. 43.

91 Dicendum eſt 3. ſi carnes comedantur ex neceſſitate ſimpliciter a Medico declarata, interrogandum eſſe Medicum, utrum neceſſitatem agnoſcat comedendi carnes toties, quoties comedetur; puta in Prandio, & Cœna, niſi id aliunde ſatis conſtet ratione talis infirmitatis.

Qu. X. An diſpenſatus propter valetudinem ad carnes, poſſit quaslibet edere? 92

℟. Huic quæſtioni ſatisfecimus tr. 1. ubi de fer. 6. art. 1. qu. 14. nu. 63. & 64.

Qu. XI. An, qui poteſt comedere carnes, poſſit ſimul comedere piſces? 93

Reſpondeo; quidquid antea Doctores diſputaverint, nunc dicendum omnino eſt: diſpenſatos ad carnes tempore Quadrageſimali etiam in ejus Dominicis; vel extra Quadrageſimam in diebus jejuniorum, non poſſe ſimul comedere piſces; ſecus graviter peccabunt, niſi parva quantitas excuſaverit eos; conſtat ex Conſtitutionibus Benedicti XIV. recitandis art. 11. & ſat eſt legere Conſtit. *Libentiſſime*. Videri etiam poſſunt Salmantic. *in append. tr. 6. de Bull. Cruc. c. 5. pu. 1. n.* 15. 29. & 33. qui idem oſtendunt ex alia Conſtitutione laudati Pontificis quæ incipit *In ſuprema* & ex Litteris ejuſdem ad Archiep. Compoſtel. quas nos etiam deſcribemus cit. art. 11.

Parvam vero quantitatem piſcis fore, ſi non excedat dimidiam unciam: docent laudati Salmanticenſes *l. cit. n.* 38. Hæc clarius proponentur ſequentibus interrogationibus.

Inter. 1. An diſpenſati ad carnes, ſi velint in Dominicis Quadrageſimæ uti piſcibus in ſerotina refectione, hoc illis liceat, quamvis in prandio comederint carnes. 94

℟. Licere, dummodo in eadem cœ-

cœna non adhibeant carnes, sola enim permixtio carnium, & piscium est interdicta in eadem refectione. Ita Salmant. l. cit. n. 35.

95 Inter. 2. Num epularum permixtio interdicta sit iis dispensatis ad carnes qui non tenentur jejunare?

℟. Affirmative pro Quadragesima ex mente Benedicti XIV. inf. cit. Inter. 4. quam huc conferas.

96 Int. 3. Num epularum permixtio sit interdicta iis, qui carnes comedunt non ex vera dispensatione aliqua, sed ex simplici necessitate naturali per se excusante, puta ob gravem morbum?

℟. Negant Salmant. l. cit. n. 36. volentes, prohibitionem prædictam afficere tantummodo eos, qui ex aliqua vera dispensatione carnes comedunt. Sed praxis habet contrarium; qui enim comedunt carnes, eo quod noceant sibi cibi quadragesimales, & lacticinia, abstinent a prædicta epularum permixtione tamquam ex vi supracitatæ Constit. Bened. XIV. & vero si in eadem Constitutione, ubi sermo est de obligatione jejunii respectu eorum, qui dispensantur ad carnes, dispensatio sumitur late ita ut intelligantur obligari ad jejunium ex vi constitutionis prædictæ etiam ii, qui carnes comedant ex consilio Medici, eo quod sibi noceant cibi quadragesimales, & lacticinia; cur in eadem Constitutione, ubi sermo est de non permiscendis epulis, respectu eorumdem, qui dispensantur ad carnes, dispensatio sumenda est stricte, & non etiam late in sensu prædicto?

97 Inter. 4. Utrum in diebus abstinentiæ a carne extra Quadragesimam, si non occurrat simul jejunium; puta in simplici feria sexta, interdicta sit epularum permixtio iis, qui ex aliqua dispensatione carnes comedunt?

℟. Negant Salmantic. l. cit. n. 30. In Dominicis autem Quadragesimæ, etsi non sit obbligatio jejunandi est adhuc nihilominus interdicta epularum permixtio, quia Pontifex eas Dominicas expresse ob temporis nimium quadragesimalis reverentiam, huic abstinentiæ rigidioris observantia subjicit. Uti constat ex ejus Litteris ad Archiepiscopum Compostellanum, & notant Salmant. nu. 24. & 31.

Inter. 5. An, qui est dispensatus ad carnes, quia cibi quadragesimales sunt nocivi, possit simul edere pisces, si propter inappetentiam nequeat aliter de carnibus sumere, quantum sufficiat ad plenam refectionem? 98

℟. Affirmative: dummodo sumat quantum sibi sufficere credat ad finem intentum, & non plus; ita Salmantic. l. cit. n. 37. siquidem ita gustati pisces potius ad medicamentum pertinent, quam ad luxum & intemperantiam, quam intendit rejicere Pontifex.

Qu. XI. An, qui potest comedere ova, possit comedere carnes? 99

℟. Negative. Est certa: Neque enim cui conceditur minus; quod majus est, concedi existimatur.

Qu. XII. An habens in Quadragesima solum panem, & carnes, possit comedere carnes? 100

℟. Affirmative, si necessitas duraret per totam Quadragesimam, aut saltem ad plures ejus dies. Deberet autem abstinere uno, vel altero die, & contentus esse solo pane. Thom. Sanch. *lib. 5. consil. c. 1. dub. 19. n. 7.* Vega & Angles apud Dianam *to. 4. edit.*

4. *edit. coord. tr. 6. R. 86. §. 6.* Leand. & Steph. apud La-Croix *lib. 3. part. 2. qu.* 258. §. 3. Nisi esset persona valde delicata; aut contra valde robusta, quæ fine carne, solo pane commode saturari non posset, sed magnum incommodum pateretur vel unico die comedendo tantummodo panem; Baucius apud Dianam l. cit. & ipse Diana R. 85. §. 2. Tambur. in 4. *præc. Eccl. c. 10. n.* 58. Leand., & Steph. apud la-Croix l. cit. Hujusmodi autem obligari jejunare, si ætatem habeat, seu etiam cum carnis comestione servare unicam refectionem, quæ servatur in jejunio: intelliges ex dictis qu. 2. n. 79.

101 Nota hic quod Layman apud La-Croix *lib. 3. par. 2. qu.* 258. §. 2. testatur de pauperibus suæ Regionis; scilicet tolerari apud suos consuetudinem ministrandi pauperibus absumendas carnium reliquias, in Bacchanalibus non absumptas. Similiter Salmanticenses *to. 5. tr. 23. c. 2. pu. 2. n.* 40. docent cum multis aliis: quoslibet pauperes ostiatim mendicantes, cum aliunde non habeant unde sustententur, posse sine dubio licite comedere frusta ovorum, eis donata ratione necessitatis: habet enim necessitas secum magna privilegia. Hanc doctrinam libenter admittimus in favorem pauperum; dummodo adsint duæ conditiones; prima, ut, qui dat Lacticinia, aut etiam carnes pauperi, non habeat, unde nunc commode possit aliis cibis licitis, aut pecunia illum succurrere. Secunda: quod pauper, cui offerantur carnes, aut lacticinia, habeat veram necessitatem consistentem in hoc, quod non habeat, quid illa die manducet, nec probabiliter sperare possit, se alibi recepturum competentem sibi illa ipsa die sustentationem hora congruenti. Quibus duabus conditionibus existentibus dico: posse ne dum lacticinia, verum etiam carnes licite pauperes edere, & licite dari pauperibus, vel ostiatim mendicantibus vel multo magis illis, qui ex verecundia non petunt eleemosynam, aut etiam domi se continent, ut nonnullæ fœminæ honestæ pauperrimæ, & derelictæ. Videri potest Tamburinus *in 4. præc. Eccl. c. 10. ad 64.*, ubi hanc rem attingit nobisque favet.

Qu. XIII. An, qui in Quadragesima non habeat aliquo die præter panem, nisi lacticinia, possit illa comedere? 102

℞. Vide Qu. præc. quamquam cum non sit in comestione Lacticiniorum tanta dissonantia a jejunio, quanta est in carnibus; non videtur Ecclesia, velle adstringere ad comedendum solum panem, ut servetur præceptum abstinentiæ ab ovis, & lacticiniis, velle, inquam, eodem modo, quo velle, dicitur, ut servetur præceptum abstinentiæ a carnibus.

Qu. XIV. An Mercatores Belgæ, qui in Quadragesima ad Nundinas Francofurtenses proficiscuntur, carnibus libere cum aliis vesci possint, nimirum cum Hæreticis? 103

℞. Lessius de just. *lib.* 4. *c.* 2. *dubit.* 5. *n.* 35. hæc habet: *Non facile Catholicus eas* (carnes scilicet tempore jejunii, & abstinentiæ a carne:) *comedet etiam inter hæreticos, quia id facere non possunt, si absque gravi periculo possint vitare, & alii cibi suppetant. Quare graviter reprehendendi Mercatores Belgæ, quidum in Quadragesima ad nundinas Francofurtenses proficiscuntur, carnibus cum a-*

ſecundum alteram opinionem committi, dicuntur. Eſt enim, inquit, unum objectum, vel certe per modum unius animo objicitur, non autem fertur voluntas diſtincte ſuper ſingulos dies Quadrageſimæ. Quod ſi deinde hæc voluntas executioni mandetur non jejunando ſingulis diebus Quadrageſimæ, tunc utique quolibet die unum numero peccatum committetur omiſſionis externæ jejunii: Ita Filliuc. quem ſequitur Reinfeſtuel. *theol. mor. to.* 2. *tr.* 10. *diſt.* 2. *qu.* 3. *concl.* 7. *n.* 50. Idem docet Tambur. *in* 4 *præc. Eccl. cap.* 9 *n.* 6. Lucius Ferraris V. *jejunium art.* 1. *n.* 65. Buſemb. *l.* 5. *c.* 1. *dub.* 3. *art.* 2. *reſol.* 1. ubi hanc quæſtionem tangit quoad poſteriorem partem; licet fateatur oppoſitam ſententiam Azorii, & aliorum eſſe ſatis probabilem.

ARTICULUS IX.

Speciatim aſſeritur de Ovis & Lacticiniis, quod illorum abſtinentia obliget ſub gravi in Quadrageſima; & ſolvuntur variæ quæſtiones ad eamdem abſtinentiam ſpectantes.

106 ABSTINENTIA ab ovis, & lacticiniis in Quadrageſima obligare certum eſt; & dubitari nequit, poſtea quam Alex. VII. damnavit propoſitionem dicentem: *Non eſt evidens, quod conſuetudo non comedendi ova, & lacticinia in Quadrageſima obliget*. Quæ ordine eſt 32. inter propoſitiones damnatas a laudato Pontif. an. 1666. die 18. Martii. Obligationem prædictam eſſe tantum ſub veniali putarunt quidam, quos refert, & rejicit Mendo in *ſtatera opin. benign. diſſert.* 8. *quæſt.* 3. Profecto contra illorum opinionem pugnat fidelium perſuaſio, & Theologorum unanimis conſenſus: unde audiendi non ſunt, ſed dicendum eſt: obligationem prædictam eſſe ſub gravi. Vid. Salmantic. *to.* 5. *tr.* 23. *c.* 2. *pu.* 2. §. 2. *nu.* 34. & *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 5. *pu.* 2. *n.* 42. Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 6. *R.* 52. & 53. Raynaud. *to.* 10. *tract. de Roſa c.* 7. ubi *de exten. probib. carn. ad oriunda ex car.* Chiavet. *Conſult.* 61. *a n.* 3. & Viva in prædictam prop. Alex. VII. qui a n. 7. docet: conſuetudinem abſtinendi ab ovis, & lacticiniis in Quadrageſima obligare ſub gravi; atque id eſſe evidens: quamvis id in proſcriptione illius Theſis non exprimatur. Probat ex eo, quod ideo conſuetudo iſta abſtinendi ab ovis, & Lacticiniis eſt evidenter obligatoria, quia eſt communis perſuaſio Fidelium, & communiſſimus Theologorum ſenſus, quod obliget; eſto non conſtet aliunde, quod habuerit olim omnia, quæ requiruntur ad hoc, ut aliqua conſuetudo obliget. Atqui eadem fidelium perſuaſio, & Theologorum unanimis conſenſus fert talem conſuetudinem obligare ſub gravi. Ergo evidens pariter eſt, quod ſit graviter obligatoria. Ita Viva, qui adhuc ſubdit: quod propterea, qui poſt prædictam propoſitionem ab Alex. VII. damnatam doceret: conſuetudinem iſtam obligare tantum ſub levi: ſi minus explicite contradiceret definitioni Pontificis; implicite tamen certe contradiceret.

Hactenus dicta valent generatim pro univerſa Eccleſia, & de rigore juris comunis: ſed quoniam lex quælibet patitur aliquam exceptionem: videtur, quod his non obſtantibus in nonnullis Provinciis licite, & ſine 107

ne

ne peccato lacticinia comedantur in Quadragesima, ratione tantum consuetudinis contrariæ ibi introductæ ex rationabili causa, communi necessitate continua cogente. Id peculiariter afferitur de Eborensi, & Ægydiensi Diœcesibus in Lusitania; & in Constitionibus synodalibus Ecclesiæ Ulissyponensis hæc eadem consuetudo memoratur *lib.* 2. *tit.* 3. *decret.* 1. §. 2. atque additur, illius vigore tum ova, tum Lacticinia in Quadragesima sine peccato comedi posse; ut refert Benedictus XIV. *de Synodo Diœcef. l.* 11. *c.* 5. *n.* 14. Idem testantur de Belgio, & Germania Lessius, Amicus, & Jacobus Marchantius apud Dianam *l. cit' R.* 48. §. 1. *& R.* 53. §. 5. Idem testatur La Croix *lib.* 3. *par.* 2. *qu.* 236. §. 2. Idem de diœcesi Coloniensi, Monasteriesi, aliisque vicinis. Idem tenet Busemb. *l.* 3. *par.* 2. *de* 3. *præc. Eccl: dub.* 1. *Resol.* 3. nec adversari videtur Bened. XIV. *to.* 1. *Notif.* 16. *n.* 15.

108 Nihilominus deinde idem Benedictus XIV. Pontifex Maximus hujusmodi consuetudinem particularem universali Ecclesiæ consuetudini contrariam reprehendit in sua Bulla quæ incipit *Libentissime*: & de prædictorum locorum usu, tamquam de abusu queritur, ac præcipit, ut quotannis a Sede Apostolica humiliter dispensatio postuletur. En laudati Pontificis verba, quibus alloquitur Pastores Ecclesiarum: (... *Animadvertimus jam multis abhinc annis, non solum plures in qualibet Italiæ urbe, vestra autoritate dissolvi a quadragesimali abstinentia, sed etiam magno studio contenditis, ut universam Civitatem, totamque Diœcesim eadem abstinentia liberemus. Hinc factum est, ut in quibusdam Civitatibus, ac Diœcesibus, jam per multos annos, fideles universi, absque ullo discrimine, carnibus per Quadragesimam utantur. Id quidem maximam nobis affert solicitudinem, eo quod deprehendimus certis Testimoniis, in quibusdam Regionibus Septentrionis, toto Quadragesimæ cursu, lactis, & ovorum usum libere permitti, quia per plures annos eamdem facultatem petierint, & ab Sede Apostolica consecuti fuerint: quamobrem illi Populi sibi in animum induxerunt, non esse rursus ad Pontificem confugiendum pro hujusmodi facultate impetranda, sed priores concessiones singulis annis acceptas sufficere, ut lactis, & ovorum consuetudo per Quadragesimam comprobetur ... In litteris nostris Apostolicis, quas anno* 1741. *ad omnes catholicos Episcopos dedimus, huic corruptelæ viam præcludere cogitavimus ea ratione, illisque verbis, quæ rursum hic subjicimus: (Debitum igitur Paternæ uniuscujusque vestrum sedulitatis, & charitatis officium jure postulat, ut omnibus notum faciatis, & annuncietis, nemini quidem sine legitima causa, & de utriusque Medici consilio; multitudini vero, veluti Populo, aut Civitati, aut Genti indiscriminatim integræ, nonnisi gravissima, & urgente necessitate, & in casibus per sacra Canonum Statuta præscriptis, cum debita Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis reverentia a Quadragesimali jejunio dispensationem toties, quoties opus fuerit, concedendam, nec audacter, fidenterque usurpandam; nec superbe, & arroganter ab Ecclesia, sicut alibi in more positum esse, accipimus, esse postulandam*) Hæc Summus Pontifex.

Pro fidelibus degentibus in insulis Ditionis Gallicæ in America legatur cit. Bullæ §. *Insula S. Dominici*. 109

Qu. I. An in Dominicis Quadrage- 110

geſimæ liceat veſci ovis, & lacticiniis, abſque Bulla Cruciatæ?

℞. Negative: & contraria ſententia non reputatur probabilis, teſte Thoma Sanch. & Chiavetta l. infra cit. & certe non eſt tuta in praxi. Audiatur Diana *tom.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 54. §. 2. *Ego alibi hanc ſententiam improbavi, & nunc iterum improbo; & caveant Auctores ne in poſterum illam vel abſolute teneant, vel tamquam probabilem admittant. Nam Sacra Congregatio S. Officii, & Sacra Congregatio Indicis, menſibus elapſis, mandarunt, hanc ſententiam a quodam libro deleri, ut factum fuit. Et recte quidem: nam eſt contra communem ſententiam Doctorum, quidquid falſo aſſerat Machadus ubi ſupra; & eſt contra conſuetudinem totius Eccleſiæ &c.* De peculiari Jure Bullæ Cruciatæ V. infra loco ſuo. Interim ſi plura deſideras circa prohibitionem lacticiniorum lege Raynaud *to.* 10. *tract. de Roſa cap.* 7. ubi *de exten. probib. car. ad oriunda ex car.* Salmanticenſes fuſius tractantes *tom.* 5. *tract.* 23. *cap.* 2. *pu.* 2. §. 2. *a num.* 35.

111 Qu. II. An ova, & lacticinia in Dominicis Quadrageſimæ abſque Bulla edi poſſint in iis ſaltem locis, in quibus eſt conſuetudo veſcendi illis?

℞. Salmantic. *to.* 5. *tr.* 23. *c.* 2. *pu.* 2. §. 2. *n.* 36., & in *append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 5. *pu.* 2. *n.* 43. docent: quod, ſi alicubi, ut accidit in aliquibus Hyſpaniæ Provinciis, non ſit introducta conſuetudo abſtinendi ab ovis, & lacticiniis etiam in Dominicis Quadrageſimæ, vel per contrarium uſum ſit abrogata: tunc non ſit mortale edere in Dominicis prædictis ova, & lacticinia; cum conſuetudo legem Eccleſiæ abrogare valeat; Ita illi.

Nota hic. Chiavettam *conſult.* 61. *a nu.* 13. docere: in noſtro Regno Siciliæ non adeſſe legitimam conſuetudinem comedendi ova, & lacticinia in Dominicis Quadrageſimæ. Adeoque animadvertit his veſci non poſſe, ne quidem in Dominicis eos, qui Bullam Cruciatæ non accipiunt, quando hæc promulgatur. Si aliquando autem accideret non promulgari, ut accidit anno 1714. in hoc caſu monet: neminem ſiculorum poſſe prætextu Siculæ conſuetudinis, quæ nulla adeſt, comedere ova, & lacticinia in Dominicis Quadrageſimæ. 112

Ego etiam dico, & addo: nec eſſe poſſe in noſtro Regno Siciliæ hanc conſuetudinem communem comedendi ova, & lacticinia, in Dominicis Quadrageſimæ, dum major pars populi quotannis accipit Bullam Cruciatæ, cujus privilegio ſemper licet veſci illis contra jus commune: conſuetudo autem communis ſumitur, & ſic denominatur a majori parte. 113

Qu. III. Qui habet experientiam antiquam, ſibi eſſe nocivum, piſcibus, ſimilibuſque cibis quadrageſimalibus veſci; utrum poſſit edere ova & lacticinia, etiam ab initio Quadrageſimæ; ſine nova nocumenti experientia. 114

℞. Huic quæſtioni ſatisfecimus art. 2. qu. 18. n. 44. vide ibi dicta.

Qu. IV. Utrum, qui in ſua patria comedit ova, & lacticinia ob privilegium Bullæ Cruciatæ, & poſtea venit in locum, ubi non eſt conceſſa prædicta Bulla, poſſit in illo loco comedere ova, & lacticinia? 115

℞. Ne-

℞. Negative. Vide dicenda c. 2. art. 1. sect. 2. subs. 1. q. 8. & pro similibus dubiis de lacticiniis cum Bulla Cruciatæ connexis videantur dicenda citata subs. 1.

116 Qu. V. An Præsbyteri Cantores causa vocis conservandæ possint vesci ovis?

℞. Affirmat Sancius apud Dianam *to.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 24. §. 4. si aliter nequeant bene canere: quia causa abstinentiæ ab ovis adstringi non debent diminute suum exequi munus; quod etiam vergit in detrimentum officii ecclesiastici. Consentit Diana loc. cit.

117 Qu. VI. An dispensatus ad carnes possit comedere ova, & lacticinia?

℞. Affirmative, quia in eodem genere *Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus* ex reg. 53. jur. in 6. nisi ratio sit pro majori, quæ non est pro minori. Salmantic. *tom.* 5. *tr.* 23. *c.* 2. *pu.* 2. §. 1, *nu.* 28. Tambur. *de præc. Eccl. tr.* 4. *c.* 5. *n.* 21. & in *Decal. l.* 4. *c.* 5. §. 4. & alii communiter. Vide tamen ea, quæ monet Summus Pontif. Clemens XIII. in sua Epistola Encyclica, quam describemus art. 11., & dicenda a nobis inferius qu. 20. n. 143.

118 Qu. VII. An dispensatus ad ova possit comedere pisces? Dubium oritur, ex eo, quia secundum dicta art. præc. qu. 14. dispensatus ad carnes non potest comedere pisces.

℞. Posse. & constat ex Bulla Benedicti XV. incipiente *Libentissime*. Ubi in responsione ad quæstionem quartam in ea Bulla expositam expresse dicitur: *Epulas licitas pro iis, quibus permissum est carnes comedere, esse carnes ipsas: epulas interdictas esse pisces, adeoque Utrumque simul adhiberi non posse. Piscibus tamen edendis non interdicuntur ii, quibus datur tantum facultas adhibendi ova, & lacticinia.*

Nota hic: licere aliquando dispensare aliquem ad ova, & lacticinia, etiamsi possit & valeat comedere pisces: quamvis ad cohonestandam dispensationem requiratur aliqua causa; puta difficilis aut infrequens piscium copia saltem in populo. V. dicta ar. 2. qu. 13. n. 26. 119

Qu. VIII. An dispensatus ad ova possit comedere lacticinia; & contra? 120

℞. Negat Bonacina *to.* 2. *disp. ult. qu.* 1. *pu.* 2. *n.* 4. & alii, quia putant, esse res distinctas, quarum una concedi potest sine altera: & concessio hæc, cum sit contra jus commune, est odiosa, unde restringi debet.

Doctores autem communius affirmant: sentiunt enim, hæc omnia esse rationis ejusdem, & similiter ex carne originem trahere; unde habent similem prorsus rationem prohibitionis, ne comedantur in Quadragesima, in qua nimirum prohibentur carnes, & ea, quæ ex carne trahunt originem. Ita Reginal. *in praxi l.* 4. *n.* 170. Azor. *Instit. Moral. par.* 2. *l.* 7. *c.* 10. *qu.* 4. Lezana V. *jejunium* n. 11. fine. Bardi *in Bull. Cruc. par.* 3. *tr.* 5. *differt.* 1. *cap.* 1. *sect.* 1. *n.* 4. Medina Trull. & alii, quorum sententiam tamquam omnino certam sequitur Tambur. in *Decal. l.* 4. *c.* 5. §. 2. *n.* 19.

Interim nota hic, etiam stando in hac posteriori sententia, attamen aliquando permitti aliquam speciem lacticiniorum, & non ideo licere vesci cæteris omnibus; quod ex Abulense notavit Reginal. in praxi *l.* 4. *n.* 170. unde monent, in hac re atten- 121

tendendam esse consuetudinem, quæ si permittat uti solo lacte, vel solo caseo, non licebit uti reliquis; quia consuetudo habet vim legis: & si lex tantummodo permitteret usum lactis, aut tantummodo usum casei, cæteris negatis: non liceret illis uti. Et nos etiam tr. 1. ubi de fer. 6. art. 1. qu. 1. inter. 6. num. 16. notavimus cum Viva ex Mendo, in aliquibus Provinciis introductum fuisse propter olei penuriam, sagimen pro oleo, in iis etiam diebus, quibus tenentur ab ovis, & lacticiniis abstinere. Unde in hujusmodi locis sive sagimen reputetur caro, sive inter lacticinia, seu inter oriunda ex carne computetur, non licet uti ovis, & cæteris lacticiniis, ex eo, quia liceat uti sagimine.

122 Qu. IX. An qui vovit abstinentiam a lacticiniis, possit comedere ova, & contra qui vovit abstinentiam ab ovis, possit comedere lacticinia?

℞. Affirmat Th. Sanchez in sum. *lib.* 4. *c.* 11. *n.* 47. subdit vero, nisi in utroque casu constet de expressa voventis intentione utramque abstinentiam comprehensam esse.

Dico quod stando ipsius Vocis etymologiæ non comprehenduntur utique ova lacticiniorum vocabulo; lacticinia enim sunt proprie dicta, quæ ex lacte conficiuntur. Sed usus jam apud omnes, quod sciam, invaluit ut lacticiniorum nomine ova ipsa concludantur, a qua intelligentia non putandus est aberrasse, qui cum simpliciter abstinentiam lacticiniorum voverit, incommuni sensu vovisse censendus est.

123 Aliud vero dicendum de eo qui vovit expresse abstinentiam ovorum; cum enim ova species jam sint lacticiniorum, non valet arguere a specie ad Genus. Tenebitur ergo, quantum est ex sensu communi, abstinere ab ovis, qui vovit abstinentiam lacticiniorum; non vero contra ad abstinentiam aliorum lacticiniorum, qui simpliciter vovit abstinentiam ovorum.

Qu. X. An laridum, axungia, sagimen, sanguis item animalis carnei, jus ex carne, & ova quæ intra Gallinas inveniuntur, possint inter lacticinia computari, seu inter ea, quæ sementinam ex carne trahunt originem, sed non sunt simpliciter caro? 124

℞. Huic quæstioni satisfecimus tr. 1. ubi de fer. 6. art. 1. qu. 1. ab interrog. 3. ad 7.

Qu. XI. An crustum, seu panis ille dulcis, quem sicule dicimus *Biscottu*, italice *Biscottino*, possit comedi ab iis, qui non possunt vesci lacticiniis? Dubium oritur ex eo, quia prædictus panis non solum saccharo miscetur, sed etiam modico sagimine; & a nonnullis miscetur etiam ovis in modica similiter quantitate respective tamen ad massam farinæ. 125

℞. Et dico: hujusmodi panem Biscoctum prædicto modo compositum, non posse comedi ab iis, quibus prohibita sunt ova, & sagimen: nisi forte tantum de hujusmodi pane quis comedat, ut quantitas sagiminis, & ovi in illo recepta satis modica sit, & parva, ita ut si sola, & segregata comederetur, a peccato mortali excusaret. Hujusmodi autem quantitas si quia parva est, excusaret a mortali; quia vero quantitas est, non excusaret a veniali, cum tunc fieret etiam contra præceptum licet leviter, seu in re levi, ut animadvertit Tambur. *de præc. Eccl. tr.* 4. *cap.* 5. *num.* 31. & nos etiam in

in alia materia probavimus tract. 1. lib. 1. cap. 1. art. 9. sect. 8. num. 44. Nisi adeo parva, & modica esset, ut vere moraliter pro nihilo haberi posset; in quo quidem sensu docuit Chiavetta *Consult. 61. nu.* 18. licere hujusmodi panem biscoctum comedere in Quadragesima. Hanc sententiam ut omnino certam haberi volunt Salmant. plures alios Doctores adducentes *to.* 5. *tr.* 23. *de* 3. *Decal. præc. c.* 2. *pu.* 2. *n.* 41. Vide quoque Dianam *to.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 49. & *R.* 118. §. 3. Tambur. *de præc. Eccl. tr.* 4. *c.* 4. *a n.* 13.

126 Sed ob. 1. cum Pasqualigo apud Dianam l. c. res. 38. §. 3. in pane prædicto biscocto nullum remanet vestigium ovorum & sagiminis: ergo.

℟. Nego antec. si ita esset, nulla intercederet differentia inter panem prædictum, & alium usualem: quod ex ipso sensu falsum est.

127 Ob. 2. Cum eodem Pasqualigo apud Salmanticenses. l. supra cit. quantitas ovi, quæ in dicto pane miscetur, licet secundum se esset sufficiens ad mortale, si seorsum acciperetur, tamen immixta pani, ita absorbetur ab ejus substantia, ut non censeatur quis vesci ovis, sed pane; sicut apparet in jure, ubi non censetur comedere carnem, qui jure vescitur. Ergo potest quivis prædicto pane vesci in qualibet magna quantitate.

℟. Nego antecedens, quod falsum esse ab experientia ostendit Leandrus l. cit. experientia enim testatur: cum majori quantitate ovorum, manente eadem quantitate farinæ, majorem in quantitate panem biscoctum fieri; quod non contingeret, si quantitas ovorum absorberetur in substantia panis. Alia etiam ratione antecedens idem esse falsum, probat Jo. a Cruce apud Dianam *to.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 49. §. 1. ubi hæc habet: *Nota, esse peccatum mortale, comedere in Quadragesima Biscochos* (ita hyspanice) *sine privilegio. Nec valet, quod substantia ovi, est versa in aliam substantiam; alias liceret comedere cibum album ex carne confectum, cum ibi substantia carnis versa sit in aliam substantiam.* Ita ille: qua etiam ratione utuntur Salmanticenses loc. cit. qui etiam ante prædictam rationem adduxerant aliam: quia secus prædictus panis biscoctus maneret panis usualis, qui posset consecrationi deservire: quod nequit dici.

Quoad paritatem vero, quæ affertur de jure ex carne; potius favet ipsa, quam obstet. Falsum enim est, non censeri comedere carnem, qui jure ex carne vescatur; ut testatur universalis hominum existimatio & usus, qui inter carnes jus enumerat. Vide dicta tr. 1. ubi de ser. 6. art. 1. qu. 1. inter. 3. n. 8. 128

Ob. 3. Cum eodem Pasqualigo apud Dianam l. cit. potest recte dici, quod non prohibeantur ova nisi prout sunt moraliter ova, hoc est non mixta, & imbibita in substantia panis, aut aliorum ciborum. Ergo. 129

℟. 1. Nego suppositum antecedentis; supponit enim ova mixta cum alio cibo non esse moraliter ova, quod est falsum. Ova mixta cum alio cibo; & in casu nostro ova mixta cum pane sunt, & remanent vera ova, & eadem ac illa, quæ erant priusquam miscerentur; non integra quidem, sicut erant antequam solverentur, & ex ipsis fieret quasi una massa, & miscerentur cum farina; sed sunt quasi abscondita, propter ad-

admixtionem cum fubftantia panis in majori quantitate : ut obfervat Leandrus apud Dian. l. cit.

130 ℞. 2. in forma; nego antecedens, quod eft falfum : enim vero ova prohibentur abfolute & fimpliciter, fine limitatione, ut fuperius dictum eft. Ergo etfi mixta fint cum alia fubftantia, manent nihilominus; ita Salmantic. l. cit. & Leandr. cum quo fentit quoad hæc omnia Diana l. c.

Ea, quæ de Ovis dicta funt, intelligenda funt etiam de fagimine, quo quidem femper commixtum fupponimus prædictum panem Bifcoctum; ovis autem non femper, plerique enim ova non ponunt in bifcoctis hujufmodi.

131 Quoniam ex data refponfione manet, ratione quantitatis parvæ feu ovorum feu fagiminis poffe excufari a mortali hujufmodi cruftorum comeftionem : interrogabis, quota fit quantitas ovi, & fagiminis a mortali excufans? feu quænam fit parva quantitas ovi, & fagiminis?

℞. Et primo quoad Sagimen: vel illud inter carnes computare velimus, quod in rigore eft, fecundum dicta in fer. 6. art. 1. n. 13. vel ex ufu aliquo particulari, ut eft in noftra Sicilia, inter lacticinia adfcribamus, feu inter ea, quæ originem quidem trahunt a carne, caro autem non funt. Si itaque dicamus, fagimen effe carnem : parva quantitas fagiminis, fequitur, effe eadem, ac parva quantitas carnis; fi vero inter lacticinia computemus, tunc illius parva quantitas ex his aliis defumenda eft; & videndum, quænam fit parva quantitas in lacticiniis, quæ ex carne trahunt originem.

132 Et quod attinet ad parvam quantitatem carnis; eam defignavimus tr. 1. in fer. 6. cit. art. 1. qu. 2. n. 25. ubi expofuimus & approbavimus fententiam Tamburini, Dianæ, & Leandri, docentium parvam quantitatem carnis effe octavam partem unciæ Romanæ, hoc eft mediam quartam; Hæc enim quantitas non poteft graviter nocere fini intento ab hujufmodi abftinentiæ præcepto. Ergo fi fagimen carnem effe dicamus, parva quantitas fagiminis eft octava pars unciæ Romanæ, feu media quarta. Si vero illud inter lacticinia computetur feu inter orlunda ex carne, puta, ova, cafeum, aliaque ex lacte confecta; illius parva quantitas ex hujufcemodi rebus defumenda eft, ut diximus. Si quæratur autem quænam fit parva quantitas lacticiniorum, feu illorum, quæ fementinam carnis trahunt originem? Dico: Leandrum apud Tamburinum *de præc. Eccl. tr. 4. c. 5. n. 38.* putare, parvam quantitatem ovi effe mediam unciam, fcilicet Romanam; cujus fententiam Tamburinus non improbat, licet ipfe putet ibidem, quoad ova idem dicendum effe ac de carnibus; Adeoque velit, parvam quantitatem ovi effe octavam partem unciæ Romanæ, feu mediam quartam : hæc enim eft juxta illum parva quantitas carnis, & juxta etiam Leandrum, ut fupra quoque vidimus.

Quod autem Leandrus neget carnibus mediam unciam Romanam pro parva quantitate : hanc vero concedat ovis; id, ut putat Tamburinus fortaffe Leandrus docuit, quia judicavit aliquid plus nutritionis dari a carnibus, quam ab ovis. Si autem hoc judicavit, rectiffime quidem id judicaffe puto, quia videtur certum, carnes veras plus nutritionis dare, quam ova, quæ ex carne fo- 133

S 2 lam

Jam ducunt originem; & hoc de lacticiniis proprie talibus, seu de lacte, & aliis, ex lacte conflatis fatetur ipsemet Tamburinus l. cit. n. 39. infra afferendus & c. 6. n. 24.

Sententiam Leandri videtur tenere quoque Pater Villalobos; nam apud Dian. *tom. 4. edit. coord. tr. 6. R. 49.* §. 2. in præsenti quæstione: an possint comedi panes biscocti propter ova immixta? docet, posse comedi unum biscoctum in collatione. At quare unum? procul dubio quia putat in uno tantum biscocto contineri parvam ovi quantitatem; sed quænam est ista ovi parva quantitas? ipse testatur in uno biscocto inveniri quartam partem ovi. Ergo Villalobos etiam putat quartam partem ovi esse parvam quantitatem; sed quarta pars ovi ordinariæ magnitudinis, ovi quidem Gallinacei est media uncia Romana, ut ex Tamburino observabimus infra. Ergo Villalobos putat mediam unciam Romanam ovi, esse parvam quantitatem.

Quoad alia vero lacticinia, seu quoad lacticinia proprie dicta nempe lac, caseum, butyrum, inclinat Tamburinus ad dicendum: horum parvam quantitatem esse dimidiam unciam Romanam, quia hæc ait, sunt minus nutritiva, quam carnes, & ova. De veris hujusmodi lacticiniis assignant quoque mediam unciam Romanam pro parva quantitate Villalobos, Trullench; & Diana apud Leandrum teste eodem Tamburino *de præc. Eccl. tr. 4. c. 6. nu. 23. fine.*

134 Ex his habes solutionem factæ interrogationis, qua quærebatur: quænam esset ovi, & saginimis parva quantitas? nimirum prudenter dici posse esse mediam unciam Romanam libræ subtilis: porro uncia Romana, quam nos Siculi dicimus unciam *subtilem*, est duodecima pars libræ, trigesima vero pars ponderis duarum librarum, & selibræ. Atque adeo trigesima pars ponderis quod Siculi vocamus *Rotulu*.

Non inutile est audire hic etiam ex Tamburino, quænam quantitas ovi contineat in se pondus mediæ unciæ Romanæ, vel octavæ partis ejusdem unciæ Romanæ? hoc ille exponit l. cit. n. 38. ubi testatur, se ponderasse ovum mediocris magnitudinis spoliatum putamine, seu deducto cortice tum crudum, tum assatum, tum frictum, atque semper invenisse ponderis duarum unciarum, scilicet Romanarum.

Quæ hactenus de una dulciariorum 135
specie diximus, cuilibet alteri quæ apud quoscumque in usu sit, prudenti judicio accommoda.

Qu. XII. An dispensatus ad ova, 136
& lacticinia, possit ea pluries in die comedere, præscindendo a jejunio?

℟. Regulariter loquendo probabile esse, quod sic; colligi potest ex dictis in simili dispensatione ad carnes art. 8. qu. 12. n. 93.

Supponimus autem etiam hic, quod non cessaverit causa dispensationis ad ova, & lacticinia, in eorum comestione secunda, tertia, &c. Vide dicta art. 2. qu. 17. n. 43., si vero lacticinia, & ova concedantur ex necessitate simpliciter a Medico declarata, in casu, quo non sit obligatio jejunandi, expedit illum interrogare: utrum necessitatem agnoscat ea comedendi toties, quoties comedetur, puta in prandio, & cœna? dixi *præscindendo a jejunio*; quia de refectiuncula serotina, utrum in ea adhiberi liceat ova, & lacticinia a

je-

jejunantibus, qui alias poſſint illis veſci? examinabimus infra n. 143.

137 Qu. XIII. Si quis aliquo die Quadrageſimæ teneatur jejunare ex voto: ſi comedat ova, & lacticinia abſque Bulla, vel ſimili privilegio, aut ſine alia cauſa excuſante, peccat ne contra votum jejunii edendo illa? An ſolum contra præceptum de non edendis ovis & lacticiniis prædicto tempore?

℞. Aliqui docent; ſolum contra præceptum Eccleſiæ peccare; ex eo quia ſatis probabile eſt: abſtinentiam a lacticiniis non includi in jejunio ne quidem ut quadrageſimali; ſed diſtincto prorſus præcepto eam præcipi: adeoque in voto jejunii non includitur abſtinentia a lacticiniis. Ergo qui illa comedit, non facit contra votum. Ita Sanch. *in Decal. lib. 4. c. 11. n.* 53. quem videtur ſequi Chiavetta *conſult.* 189. *n.* 3. *ſine*. Idem docet Tancredi *to.* 4. *tr.* 3. *de Vot. qu.* 21. Diana *tom.* 4. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 84. §. 2. qui etiam citat Portel. & favet quoque Toletus allegandus infra qu. 17. n. 140. fine. Contrarium tamen tenet Sylv. V. *jejunium* n. 15. Idem verius cenſet Caſtropal. *par.* 2. *de eſſent. & oblig. Vot. tr.* 15. *diſp.* 1. *pu. n.* 18. Suar. *to.* 2. *Relig. tr.* 6. *de Vot. lib.* 4. *c.* 7. *nu.* 9 Idem ſentire videtur Azor. *Inſtit. Moral. part.* 1. *lib.* 7. *c.* 10. *qu.* 2. *fine*, & *c.* 20. *qu.* 6. Sed utramque ſententiam eſſe probabilem, inquit Tamburinus *in Decal. l.* 3. *c.* 15. §. 6. *num.* 11. talem exiſtimant priorem etiam Salmantic. in *append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. cap.* 5. *pu.* 2. *n.* 46. fine, & talem nos etiam judicavimus tr. 1. ubi de Dominica art. 9. qu. 7. n. 95. Ex priori autem ſententia ſequitur 1. poſſe in quadrageſima comedere ova, & lacticinia illum, qui tenetur jejunare ex Voto, ſi eſſet in loco, ubi foret privilegium edendi ova, & lacticinia. Quod expreſſe docet Manuel apud Sanch. l. cit. n. 50.

Sequitur 2. edentem ova, & lacticinia in Quadrageſima abſque Bulla, aliave cauſa excuſante, etſi peccet contra præceptum Eccleſiæ; ſatisfacere tamen Voto jejunii, ſi ex Voto ad illud tenetur; unde ſi voverat ſemel jejunare, non tenetur altera denuo die jejunare, ut ſatisfaciat voto, quia jam illi ſatisfecit. Ad hæc videnda eſt animadverſio facta tract. 1. ubi egimus de Dominica l. cit. verſus fin.

Quæ dicta ſunt de jejunio ex Voto, intelligi quoque poſſe de jejunio ex Pœnitentia Sacramentali, & de jejunio explendo ad Jubilæum lucrandum, ni Confeſſarius vel Pontifex expreſſe imponat, & exigat abſtinentiam ovorum, & lacticiniorum; vult Chiavetta conſult. 189. nu. 3. ſed vide dicta in Septembr. part. 1. ſect. 5. ſubſ. 5. n. 62.

Qu. XIV. An Religioſus, qui ex voto ſuæ Religionis teneatur abſtinere ab ovis, & lacticiniis: illa edendo in Quadrageſima, duplex peccatum committat: unum contra obligationem Voti ſui; alterum contra præceptum Eccleſiæ? 138

℞. Huic quæſtioni ſatisfecimus in feria ſexta art. 1. qu. 11. interrog. un. num. 59.

Qu. XV. Utrum, qui in Quadrageſima comedat ſine juſta cauſa excuſante carnes, & ſimul ova, committat duo peccata diſtincta? 139

℞. Negat Leandrus apud Dianam to. 4. edit. coord. tr. 6. R. 87. §. 6., quia ait, vel unicum tantum præ-

ce-

ceptum violat: aut si duo, sub una, & eademmet ratione formali abstinentiæ. Affirmat vero Diana, ibi, & Sancius apud eumdem R. 84. §. 1. esse duo peccata distincta: cum præceptum abstinentiæ ab ovis, & lacticiniis sit prorsus distinctum a præcepto abstinentiæ a carne; & in confessione distincte aperiendam utriusque Præcepti violationem.

140 Siquidem tamquam de distinctis, esto cohærentibus præceptis loqui videtur C. *Denique Sacerdotes*, distinct. 4. *Par autem est, ut quibus diebus a carne animalium abstinemus, ab omnibus quoque quæ sementinam carnis trahunt originem, jejunemus: a lacte videlicet, & caseo, & ovis:* Ergo &c. consentit Toletus in Sum. lib. 6. c. 3. nu. 2. ubi docet, esse tria præcepta distincta hæc: nimirum præceptum jejunii, præceptum abstinendi ab esu carnium, & præceptum, inquit, abstinendi a lacticiniis, & ovis.

141 Qu. XVI. An, qui comedit Ova, & lacticinia, recte se accuset in confessione, si dicat: se comedisse lacticinia?

℞. Si secundun usum suæ Patriæ nomine lacticiniorum veniant etiam ova, recte quidem se accusaret.

Si verò lacticiniorum nomine non sit usus intelligere etiam ova; sed lacticinia accipiantur stricte, & rigorose, ut significent lac, & alia ex lacte conflata; tunc minus recte se accusaret. Distinctus enim Vocabuli sensus distinctam arguit in utravis comestione malitiam in confessione utique aperiendam.

142 Qu. XVII. An dispensatus ad lacticinia, & ova teneatur jejunare in Quadragesima, si per se obligetur, puta, quia ætatem sufficientem habeat?

℞. Affirmative; quia ex jure componitur cum jejunio esus ovorum, & lacticiniorum. Tambur. in decal. *l.* 4. *c.* 8. §. 1. *n.* 25. Tolet in *Sum. lib. 6. cap.* 3. *n.* 4. Lezana V. *jejunium num.* 11.

Et quamvis plerique velint abstinentiam ab ovis, & lacticinis esse de essentia jejunii quadragesimalis; alii tamen satis probabiliter contrarium docent, quam sententiam approbavimus qu. 14. n. 137. Accedit praxis, & usus fidelium; enim vero qui dispensantur ad ova, & lacticinia, non putant se ideo ab jejunii obligatione esse solutos; nec id intendunt Superiores, quando dispensant ad illa. Imo in Bulla Cruciata ubi conceditur privilegium edendi ova, & lacticinia, declaratur expresse; esse nihilominus obligationem jejunandi. Et confirmatur ex dispensatione ad carnes; etenim dispensati ad edendas carnes in diebus jejunii Ecclesiæ, eo quia sibi noceant cibi quadragesimales, & Lacticinia; tenentur nihilominus jejunare, secundum dicta art. præc. qu. 2. n. 79. Ergo a fortiori dispensati ad ova, & lacticinia. Quod per se patet, cum certissime longe magis videatur opponi jejunio esus carnium, quam ovorum, & lacticiniorum. Et hæc omnia constant ex constitutionibus Benedicti XIV. infra recitandis.

Qu. XVIII. An in refectiuncula serotina sumere possit lacticinia proprie talia, puta caseum, qui potest lacticiniis vesci? 143

℞. Affirmarunt nonnulli, quorum sententiam putavit esse probabilem Tambur. *de præc. Eccl. tr.* 4. *cap.* 6. *n.* 23.

nu. 23. dumodo quantitas, quæ fumatur, fit mediocris: quam explicat cit. tr. 4. cap. ult. & videbimus infra qu. fequenti: quia, inquit, non apparet ratio, unde prædicta lacticinia certo prohibeantur pofito quod in tali jejunio licite, ut fupponitur, eadem comedantur. Subdit etiam quod fi per Auctores, qui cæteroqui rigidiffime agunt de jentaculo, affumi poffunt quæ adhiberi folent in fecundis menfis, ficuti funt fructus, dulciaria ec. cur excludi debeat cafeus, qui folet in dictis fecundis menfis paffim ab omnibus adhiberi? fed hæc ante Benedictinas Conftitutiones tolerari forte potuere.

Nunc fententia negativa certa eft quam fuftinent Salmantic. *in append. tr. 6. de Bull. Cruc. cap. 5. quæft. 1. nu.* 27. aliique apud Tambur. l. cit. & noviffime Francifcus Antonius Zachar. in fuis *animadv. ad theol. mor. P. Lo Cr. animadv. in lib. 3. par. 2. qu. 252. §. 5. num.* 1302. inquit: Id jam certum effe ex Benedicti XIV. refponfis ad Compoftellanum Archiepifcopum, & ex Clementis XIII. Epiftola encyclica edita 20. Decembr. an. 1759. Quas nos litteras Apoftolicas ad verbum dabimus in fine hujus articuli.

144 Sed notandum 1. quod refert laudatus Zacharias l. c. in quibufdam locis non fuiffe promulgatas, & receptas Benedicti XIV. conftitutiones de jejunio, & Clementis XIII. præfatam Epiftolam. Et fane confuetudinem legitime alicubi invectam, ut effet ob penuriam aliorum ciborum, maxime fi acceffterit aliquod locale indultum; non videntur præfatæ conftitutiones impetere, quæ potius privatorum abufus & corruptelas reprehendunt; ut videbis ulterius legendo.

Notandum 2. allegatis Benedicti XIV. 145
ad Archiepifcopum Compoftellanum inter alia quidem effe refponfum ad quæftionem fecundo loco propofitam, *An ii, quibus conceffum eft vefci carnibus, poffint in vefpertina refectiuncula ea quantitate carnis vefci, quæ jejunantibus permittitur?* Refpondit Pontifex: *Non licere; fed opus habere eo cibo, eaque uti portione, quibus utuntur homines jejunantes rectæ meticulofæ confcientiæ*. Deinde Clemens XIII. in allegata fua ipfius Encyclica monet Epifcopos, ut *fi quidpiam de veteri corruptela* (poft Laudati Prædecefforis ejus Benedicti XIV. litteras de jejunio) *fortaffe reliquum fuerit, five nova infringendis jejunii Legibus vel opinionum commenta, vel a vera jejunii vi, & natura abhorrentes confuetudines humani pravitate ingenii noviffime fint invectæ, ea omnia, quantum juvante Domino fieri poteft, radicitus convellenda* (*curent*). In quibus profecto abufum illum cenfet omnino numerandum, *quod Nonnulli, quibus ob juftas, & legitimas caufas ab abftinentia carnium difpenfatum fuerit, licere fibi putant, potiones lacte permixtas fumere, contra quam prædicto Prædeceffori noftro vifum fuerit, qui cenfuit tam difpenfatos a carnium abftinentia, quam quovis modo jejunantes, unica excepta comeftione, in omnibus æquiparandos iis effe, quibufcum nulla eft difpenfatio, ac propterea tantummodo ad unicam comeftionem poffe carnem vel quæ ex carne trahunt originem adhibere.*

Notandum 3. Conftitutiones Bene- 146
dicti XIV. de jejunio, atque adeo Encyclicam Clementis XIII. declarativam, & approbativam earum nullum præjudicium inferre privilegiatis ex Bulla Cruciatæ. Conftat ex ref-

por-

ponsione Benedicti XIV. ad supra laudatum Archiepiscopum Compostellanum; Cum enim sexto loco quæsierit: *Utrum hæc lex ad eos quoque pertineat, qui ex Bulla Cruciatæ edere possunt Ova, & Lacticinia?* Pontifex respondit: *Nihil in prænunciatis nostris Apostolicis litteris statutum esse, quod respiciat gratiosum Cruciatæ Diploma. Quare qui eo gaudent, illius tenorem stricte, & considerate perpendant, ex ejusque Sententia se gerant. Caveant autem, ne inani quapiam excusatione sese solutos esse arbitrentur præscriptis ibi legibus*: Et hæc satis pro quæstione proposita.

ARTICULUS X.

De Hora comedendi, seu solvendi jejunium in Quadragesima.

147 In die jejunii ad sumendam plenam refectionem designatur hora certa diei sive ex jure, sive ex consuetudine particulari; sive sub mortali, sive tantum sub veniali, juxta varias Doctorum sententias. Licet autem olim hora comedendi, seu solvendi jejunium in Quadragesima fuerit diversa a cæteris jejuniis extra Quadragesimam; nunc tamen temporis una, & eadem est. Itaque in Quadragesima comedere, sive solvere licet jejunium eadem hora, qua licet in cæteris jejuniis. De hac re vide Cassalium c. 62. a §. *Priscis Sæculis*. Cabassut. dissert. 20. n. 4. & 6. Azor. Instit. Moral. par. 1. l. 7. c. 11. qu. 1. & duab. seq. Salmantic. to. 5. tr. 23. c. 2. pu. 1. n. 10. & pu. 4. n. 84. & 90. in fine. Tamburinum de præc. Eccl. tr. 4. c. 7. n. 1. & 9. & ea quæ nos disseremus hic c. 3 qu. 3. & dicta tr. 1. l. 1. c. 1. art. 9. Sect. 8. n. 41.

ARTICULUS XI.

Constitutiones Pontificiæ.

Ad observantiam Quadragesimalem Pertinentes.

PROVIDETUR

Abusibus adversus Jejunii Quadragesimalis observantiam invectis.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiscopis, & Episcopis universis, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

„ NON ambigimus, Venerabiles „ Fratres, quin universis Catholicæ Religionis Cultoribus notum „ sit, a tota per Christianum Orbem Ecclesia inter præcipua Orthodoxæ disciplinæ capita perpetuo adnumeratum retineri Quadragesimale Jejunium; quod olim in „ Lege, & Prophetis primitus adumbratum, ipsius Domini Nostri „ Jesu Christi exemplo veluti consecratum, ab Apostolis traditum, a „ Sacris Canonibus ubique præscriptum, & ab universali Ecclesia ab „ ipso sui primordio retentum, & „ observatum est. Hoc nimirum, ut „ veteres tradidere Patres, nobis „ quotidie peccantibus communis pœnitentiæ constituto remedio, per „ consortium Crucis Christi, nos „ etiam aliquid in eo, quod ipse „ propter nos præstitit, agimus; simul-

„ mulque ad recolenda ſacratiora „ Redemptionis noſtræ myſteria, „ quæ per Dominicæ Paſſionis, ac „ Reſurrectionis memoriam, Qua- „ dragefimali potiſſimum tempore „ ſolemnius celebrantur, purificatis „ Jejunio corporibus, & animis, di- „ gnius paramur. Hoc, veluti no- „ ſtræ militiæ teſſera, ab inimicis „ Crucis Chriſti ſecernimur, flagella „ Divinæ ultionis avertimus, & cœ- „ leſti præſidio in die adverſus prin- „ cipes tenebrarum munimur. Hoc „ deſpectui habito, non contemnen- „ dum divinæ gloriæ detrimentum, „ non leve Catholicæ Religioni de- „ cus, nec dubium animabus Chri- „ ſtifidelium periculum oboritur; nec „ aliunde populis calamitates, re- „ buſque publicis, & privatis cla- „ dem exitiumque importatum eſſe „ conſtat.

„ §. 1. Ab hoc vero inſita inhæ- „ rentique in omnium Catholicorum „ hominum animis de ſacratiſſima „ Quadrageſima, aliiſque diebus je- „ junio conſecratis perſuaſione, & „ reverentia, quam aliena, quam „ diſcors, quam abſona ſit hodierna „ Jejunantium conſuetudo, quantam „ ab ipſa Jejuniorum inſtitutione, „ & ſervata ſemper ubique, & ab „ omnibus diſciplina quam longiſſi- „ me diſtet; Vos, Venerabiles Fra- „ tres, qui populorum curæ veſtræ „ commiſſorum mores, & uſus probe „ noſtis, pro ſingulari ſapientia ve- „ ſtra, præ cæteris clarius intelligi- „ tis. Nos ſane, quibus in hac ſub- „ limi Apoſtolicæ procurationis ſpe- „ cula conſtitutis undique gentium „ nuntii afferuntur, lacrymis ſatis „ deplorare non poſſumus, auguſtiſſi- „ mam Quadrageſimalis Jejunii ob- „ ſervantiam ob nimiam, nullis le- „ gitimis urgentibus cauſis, ubique „ indiſcriminatim diſpenſandi facili- „ tatem, plane ſublatam eſſe; ita „ ut Orthodoxæ quidem Religionis „ Cultores merito querantur; hære- „ ſum vero Sectatores illudant, & „ exultent. Pernicioſæ huic corru- „ ptelæ plurimorum inſuper licenti- „ am adjunctam eſſe graviter dole- „ mus; quæ uſque adeo invaluit, „ ut nulla Apoſtolici Inſtituti, ſa- „ cratiſſimique præcepti habita ratio- „ ne, Jejuniorum tempore, palam, „ & impune ab iiſdem agitentur „ convivia, & epulæ interdictæ „ promiſcue inferantur.

„ §. 2. Eapropter, quemadmodum „ quibus curis, ſolicitudibus, & an- „ goribus urgeamur, cum Fraterni- „ tatibus Veſtris communicamus; ita „ facere non poſſumus, quin pro „ injuncto Nobis ſupremo ſacroſan- „ cti Apoſtolatus officio, & arden- „ tiſſimum Fraternitatum Veſtrarum „ zelum ad opportunum hiſce malis „ adhibendum remedium excitemus, „ & ad congruentes hujuſmodi abuſi- „ bus penitus extirpandis leges præ- „ ſcribendas meditemur. Interea, „ Venerabiles Fratres, gaudium, & „ corona noſtra, nobiſcum conſide- „ rantes, nihil Deo acceptius, nihil „ Paſtorali miniſterio noſtro dignius, „ nihil gregibus curæ noſtræ com- „ miſſis utilius, quam ut verbo, & „ exemplo præeuntes, Chriſtifideles „ ad tam ſalutarem Chriſtianæ pœ- „ nitentiæ, & pietatis exercitatio- „ nem alacrius ſuſcipiendam, con- „ ſtantiſſime retinendam, & ea, qua „ inſtituta fuit, diſciplina peragen- „ dam vehementius inflammemus; „ omni opera atque induſtria ſtudea- „ mus, ut fideles populi in conſpe- „ ctu Dei, per auſteriorem Jejunio- „ rum

,, rum observantiam, tales perma-
,, neant, quales in ipso Paschali
,, festo dignum est inveniri.

,, §. 3. Debitum igitur paternæ
,, unicujusque vestrum sedulitatis, &
,, caritatis officium jure postulat, ut
,, omnibus notum faciatis, & an-
,, nuntietis, nemini quidem sine le-
,, gitima causa, & de utriusque Me-
,, dici consilio; multitudini vero,
,, veluti populo, aut civitati, aut
,, civitati, aut genti indiscriminatim
,, integræ, nonnisi gravissima, &
,, urgente necessitate, & in casibus
,, per sacra Canonum statuta præ-
,, scriptis; cum debita Apostolicæ
,, hujus Sanctæ Sedis reverentia, a
,, Quadragesimali Jejunio dispensa-
,, tionem, toties quoties opus fuerit,
,, concedendam, nec audacter fiden-
,, terqueusurpandam, nec superbe,
,, & arroganter ab Ecclesia, sicut
,, alicubi in more positum esse acce-
,, pimus, esse postulandam.

,, §. 4. Gravissimam vero urgen-
,, temque necessitatem etsi non est
,, cur Vobis explicemus: Nolumus
,, tamen Vos ignorare, cum hujus-
,, modi necessitate, & servandam
,, esse potissimum Unicam Comestio-
,, nem, sicut alias hic Romæ, ac
,, Nos ipsi hoc anno urgentibus cau-
,, sis dispensantes, expresse præscri-
,, psimus: & licitas atque interdictas
,, Epulas promiscue minime appo-
,, nendas esse.

,, §. 5. Porro quemadmodum de
,, ejusmodi indulgentia tam caute
,, impertienda, si secus fieret, Nos
,, persuasum habemus, districtam su-
,, premo Divino Judici redditum iri
,, rationem, ita conscientiam uni-
,, uscujusque Vestrum onerandam esse
,, ducimus. Insimul Fraternitates Ve-
,, stras rogamus, & in Domino ex-
,, hortantes, obsecramus, ut popu-
,, los, qui communem omnium Chri-
,, stifidelium pœnitentiam, ac disci-
,, plinam servare nequeant, commo-
,, nere satagatis, ne per alia pieta-
,, tis opera, ut sua cuique devotio
,, suggeret, peccata sua expiare, &
,, Deo satisfacere negligant; quinim-
,, mo sanandis vulneribus, quibus hu-
,, mana infirmitas sauciatur, diligen-
,, tem adhibere studeant curationem,
,, ut culpas, de mundano pulvere
,, contractas, dum casta jejunia de-
,, coquere non possunt, pia opera,
,, orationum suffragia, & eleemo-
,, synæ munera redimant. Interim
,, solatium, & levamen non leve
,, mœrori nostro a Pastorarali vigi-
,, lantia, & caritate vestra præsto-
,, lantes, ac certo Nobis pollicentes;
,, Apostolicam benedictionem, cum
,, uberi cœlestium charismatum co-
,, pia conjunctam, in eosdem popu-
,, los vestros redundaturam, vobis,
,, Venerabiles Fratres, peramanter
,, impertimur.

,, §. 6. Volumus autem, ut præ-
,, sentium transumptis, sive exem-
,, plis etiam impressis, manu alicu-
,, jus Notarii publici subscriptis, &
,, Sigillo personæ in dignitate Ec-
,, clesiastica constitutæ munitis, ea-
,, dem prorsus ubique fides adhibea-
,, tur, quæ præsentibus adhiberetur,
,, & adhiberi posset, si forent ex-
,, hibitæ, vel ostensæ. Datum Ro-
,, mæ apud S. Mariam Majorem sub
,, Annulo Piscatoris die trigesima
,, mensis Maji anno millesimo septi-
,, gentesimo quadragesimo primo,
,, Pontificatus Nostri Anno I.

D. Cardinalis Passioneus.

D E-

DECLARATUR

Unicam comeſtionem diebus Jejunii ab omnibus ſervandam eſſe, etiam ab iis, quibus ob peculiares cauſas permittitur eſus carnium, ovorum &c.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis univerſis, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

„ IN ſuprema Univerſalis Eccleſiæ „ procuratione, meritis licet imparibus, per ineffabilem Divinæ „ bonitatis abundantiam, ut Orthodoxæ Fidei aſſertores, ſic etiam „ Eccleſiaſticæ diſciplinæ cuſtodes, „ ac vindices conſtituti, Quadrageſimale præſertim Jejunium, quod „ inter præcipua orthodoxæ diſciplinæ capita ſemper, & ubique ad „ ipſo Eccleſiæ exordio numeratum „ eſſe nemo ex Catholicis inficiatur, ab hodierna Jejunantium corruptela vindicare, & in priſtinam, „ quantum, benedicente Domino, „ fieri poſſet, obſervantiam revocare „ cupientes, per alias noſtras in ſimili forma Brevis Litteras ad Fraternitates Veſtras die xxx. proxime „ elapſi menſis Maji currentis anni „ datas, eximium Fraternitatum veſtrarum zelum excitandum curavimus, ut adlaborare ſtuderetis, ne „ hac in parte, & optatum Apoſtolicæ noſtræ ſolicitudinis angoribus „ levamen, & ſalutare abolendæ „ ſacratiſſimi Jejunii corruptelæ remedium deeſſet. Quoniam autem „ paternæ Pontificiæ caritatis, quæ „ novit imbecillitates infirmorum ſuſtinere, atque etiam cum infirmantibus infirmari, non immemores, quemadmodum a Jejunio aliquando, legitima cauſa, aut graviſſima urgentique neceſſitate exigente, diſpenſandum eſſe ex Apoſtolica benignitate cenſuimus, ita „ inter cætera præſcripſimus Unicam „ Comeſtionem ſervandam, & licitas, atque interdictas Epulas minime eſſe apponendas.

„ §. 1. Hinc factum eſſe accepimus, „ quod non defuerunt, qui per humanas, & hominibus a Christiana „ pœnitentia abhorrentibus dumtaxat „ dignas illationes, ſibi aliiſque perſuadeant, unicam potiſſimum Comeſtionem ſervari, atque Epulas „ licitas, & interdictas minime apponi debere, cum multitudini quidem indiſcriminatim ob urgentem „ graviſſimamque neceſſitatem, non „ vero ſingulis ob legitimam cauſam, & de utriuſque Medici conſilio diſpenſatur.

„ §. 2. Quam ſane perſuaſionem „ a ſententia noſtra alienam ut ex „ omnium animis penitus evellamus, „ Nos quibuſcumque, quacumque „ occaſione, ſive multitudini indiſcriminatim ob urgentem graviſſimamque neceſſitatem, ſive ſingulis ob legitimam cauſam, & de „ utriuſque Medici conſilio, dummodo nulla certa, & periculoſa „ affectæ valetudinis ratio intercedat, & aliter fieri neceſſario exigat, in Quadrageſimæ, aliiſque „ anni Temporibus, & diebus, quibus carnium, ovorum, & lacticinio-

„ niorum esus est prohibitus, dispen-
„ sari contigerit, ab omnibus omni-
„ no, nemine excepto, Unicam Co-
„ mestionem servandam, & licitas,
„ atque interdictas minime esse ap-
„ ponendas, tenore præsentium de-
„ claramus, & edicimus; quemad-
„ modum per singulas nostras in pari
„ forma Brevis Litteras singulis utriusf-
„ que sexus Christifidelibus, ob cor-
„ poris infirmitates, quibus obnoxii
„ reperiuntur, in sacratissima Qua-
„ dragesima, aliisque Jejunio conse-
„ cratis diebus, vescendi prohibitis
„ licentiam dantes, unicuique expres-
„ se præscribimus, atque præcipimus.

„ §. 3. Eapropter Fraternitates
„ Vestras rogamus, atque in Domi-
„ no obsecramus, ut populos vestræ
„ curæ commissos ad tam opportu-
„ num sanandis vulneribus, quibus
„ per humanam infirmitatem quis-
„ que sauciatur, sanctissimi Jejunii
„ remedium alacriter adhibendum co-
„ hortantes, sedulo, ac paterne mo-
„ neatis, rem agi non quidem exi-
„ guam, sed longe gravissimam, de
„ observando, sustinendoque Jejunio
„ purificandis animis corporibusque
„ salutari. In spem igitur illos eri-
„ gite cœlestium præmiorum, quibus
„ assequendis non sunt condignæ paf-
„ siones hujus temporis; imo leve,
„ ac momentaneum non tribulatio-
„ nis, sed modicæ abstinentiæ no-
„ stræ incommodum, magnum glo-
„ riæ pondus operatur in Cœlis. Ab
„ omnibus se abstinent, qui in ago-
„ ne contendunt, ut corruptibilem
„ coronam accipiant; pudeat tam
„ imbelles, ac delicatos Christianæ
„ militiæ milites, refugientes a con-
„ sortio Crucis Christi, qui coro-
„ nam legitime certantibus proposi-
„ tam sperare præcipit incorruptam;
„ ad cujus auspicium, & pignus,
„ Fraternitatibus Vestris Apostolicam
„ Benedictionem, iisdem etiam Po-
„ pulis vestris Nostro nomine imper-
„ tiendam, peramanter elargimur.

„ §. 4. Volumus autem, ut præ-
„ sentium transumptis, sive exem-
„ plis, etiam impressis, manu alicu-
„ jus Notarii publici subscriptis, &
„ sigillo personæ in Ecclesiastica di-
„ gnitate constitutæ munitis, eadem
„ prorsus ubique fides adhibeatur,
„ quæ præsentibus adhibetur, & ad-
„ hiberi posset, si forent exhibitæ,
„ vel ostensæ.

„ §. 5. Datum Romæ apud S.
„ Mariam Majorem, sub Annulo Pi-
„ scatoris, die vigesima secunda men-
„ sis Augusti anno millesimo septin-
„ gentesimo quadragesimo primo,
„ Pontificatus Nostri Anno II.

D. Cardinalis Passioneus.

DE JEJUNII DISCIPLINA

Conservanda, vel reintegranda. De dispensationibus generalibus pro Oppidis, aut Diœcesibus integris, nonnisi certa ratione, & justa de causa, petendis, & concedendis.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiscopis, & Episcopis universis, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

„ LIBENTISSIME quidem amplecti-
„ mur, quæ Nobis offeruntur,
„ ut Ecclesiasticæ disciplinæ reparan-
„ dæ

„ dæ ſedulam curam congeratis : „ Etenim Summi Pontificatus digni- „ tati, ad quam Nos, licet imme- „ rentes, evecti fuimus, conjunctam „ eſſe intelligimus ſolicitudinem alia- „ rum Eccleſiarum, Nobiſque com- „ mendatam, qui plane tenuitatem „ virium noſtrarum non ignoramus.

„ §. 1. Cum itaque præſentium Li- „ terarum argumentum totum ſit de „ Jejunio, quod tempore Quadrage- „ ſimæ, veteri Eccleſiæ inſtituto ac „ lege, Fidelibus indicitur; ſuperva- „ caneum ducimus longam oratio- „ nem conficere de Quadrageſimæ „ Inſtitutione, & Patrum, & Con- „ ciliorum omnes hac de re in „ medium proferre auctoritates. „ Difficile id quidem Nobis parum „ videretur: ſed potius alienum, & „ nullo modo conſentaneum Vobis, „ quos doctrinæ laude, Canonum, „ & Sacræ Hiſtoriæ cognitione præ- „ ſtantes arbitramur. Porro ad ſcri- „ bendas has Litteras adducti fuimus „ graviſſimis illis verbis Tridentinæ „ Synodi, quæ *ſeſſ.* 25. *de Reformat.* „ præcipit Epiſcopis, omne ſtudium „ impendere, ut Fideles ipſorum cu- „ ræ traditi magna religione perfi- „ ciant ea, quæ a Sacris Canonibus „ præſcribuntur : *Ut illis omnibus*, „ *& iis præcipue ſint obſequentes, quæ* „ *ad mortificandam carnem conducunt*, „ *ut ciborum delectus, & jejunia*.

„ §. 2. Ubi primum Bononien- „ ſem Eccleſiam adminiſtrandam „ ſuſcepimus (ad quam benefi- „ cio Clementis XII. fel. rec. a „ Sede Anconitana translati fui- „ mus) Mandatum evulgavimus („ quod Libro primo Inſtitutionum „ Noſtrarum pro viris Eccleſiaſticis „ decimoquinto loco continetur) : „ In illo plures difficultates indica- „ vimus, ob quas minime ſolvendos „ Jejunii legibus putabamus illos, „ qui ob legitimam cauſam, & le- „ gitima prius auctoritate interpoſi- „ ta, quadrageſimæ abſtinentiam non „ obſervarent, minime, inquam, „ ſolvendos a jejunio, itaut lice- „ ret ipſis quolibet die menſam „ bis inſtituere, non unica vice, „ veſpertina ſuperaddita Refectio- „ ne, quæ permitti jejunantibus „ conſuevit.

„ §. 3. Tandem in hac Pontificia „ Sede collocati, rem totam in exa- „ men iterum revocavimus, & præ- „ ſtantiſſimis quoque Viris demanda- „ vimus, ipſam diligenter accurate- „ que perpendere, ac ſuas deinde „ opiniones Nobis exponere. His „ peractis, hujuſmodi controverſiæ „ finem tribuere conſtituimus, il- „ ludque decrevimus, ne ulla in po- „ ſterum, ſive peculiaris, ſive gene- „ ralis pro aliqua Civitate, vel Op- „ pido concedatur facultas adhiben- „ di carnes ad menſam tempore Je- „ junii, vel Quadrageſimæ, niſi con- „ ditio ſervandi Jejunium, ſive unius „ comeſtionis, interponatur; & il- „ lum quoque monitum addatur, „ nequaquam licere menſam eam- „ dem carne, ac piſcibus inſtruere. „ Equidem declinatis hac ratione ni- „ mium implicatis quæſtionibus, exi- „ ſtimavimus unicam ſingulis diebus „ comeſtionem inducere illis etiam, „ qui carnibus uti, cum Jejunium „ indicitur, rite obtinuerunt; & pra- „ vam illam conſuetudinem, quæ apud „ multos jam nimis invaluerat, peni- „ tus evellere, afferendi nempe car- „ nes in menſam cum piſcibus, poſt- „ quam ipſi Quadrageſimalis abſti- „ nentiæ præcepto ſoluti fuerunt, „ ob eam potiſſimum cauſam, quod

„ gra-

„ grave detrimentum saluti ab esu „ piscium accipiant.

„ §. 4. Hæc apertissime constant „ ex nostris Apostolicis Literis, quas „ in forma Brevis dedimus ad omnes „ Episcopos Orbis Catholici anno „ 1741., quarum primæ incipiunt: „ *Non ambigimus*, alteræ vero: *In* „ *suprema*. Nos profecto nulli un„ quam elargiti sumus vesci carni„ bus, cum tempus Quadragesimæ, „ sive aliud Jejunium præcipitur, „ nisi indicta, scriptaque conditione, „ quam superius commemoravimus. „ Maximam pariter lætitiam perce„ pimus, cum redditæ Nobis fuerunt „ plures Epistolæ, ac Mandata ve„ stra, Literis nostris Apostolicis om„ nino consentanea, quibus pro vi„ rili parte contendistis adducere Po„ pulos vobis subjectos, ut proposi„ tam in illis disciplinam servarent.

„ §. 5. Interim promulgatis iisdem „ Apostolicis Literis, quas paulo ante „ nominavimus, plures cavillationes „ excogitatæ sunt a nonnullis, uti „ Nos antea facili conjectura suspi„ cati fuimus. Plures etiam quæ„ stiones propositæ Nobis fuerunt, „ exigui quidem ponderis ac momen„ ti, quemadmodum Nos opinamur; „ cum illæ, vel ipsius Legis verbis, „ vel sensu penitus corruant ac dis„ solvantur. Attamen Sacro Tribu„ nali nostræ Pœnitentiariæ, rerum „ hujusmodi conscio ac peritissimo, „ easdem quæstiones expendendas „ commisimus, quibus omnibus ple„ ne cumulateque, quoties opus fuit, „ satisfecit.

„ §. 6. Archiepiscopus Compostel„ læ, in Hispaniarum Regnis Pri„ mus Inquisitor, nuperrime vita fun„ ctus, longam ad Nos dedit Episto„ lam, qua plures recensebat dif„ ficultates, quæ Literis nostris Apo„ stolicis adversabantur, quominus „ executioni mandarentur; eo quod „ nonnulli Theologi in diversas opi„ niones ac sententias abirent in sol„ vendis quibusdam quæstionibus, „ quibus Literæ nostræ Apostolicæ „ causam & occasionem præbebant; „ ac proinde de illis Judicium No„ strum exquirebat. Equidem Ar„ chiepiscopi Literæ Nos gravissimis „ ac difficillimis temporibus occupa„ tos deprehenderunt. Attamen, „ dum quæstiones in ipsis expositas „ percurrimus, visum Nobis est non „ quidem expeti ut iis quæstionibus „ responsum fieret, ipsisque solutis, „ nullum impedimentum, sive ob„ staculum nostris Literis Apostoli„ cis superesset; sed potius ut obje„ ctis cavillationibus ad optatum fi„ nem ipsæ minime adducerentur. „ Accedit etiam, quod Epistola Ar„ chiepiscopi multis argumentationi„ bus, & obtentis vocibus redunda„ bat, quamobrem, licet plures hor„ tarentur, ne ullum Archiepiscopo „ responsum redderemus; illi tamen „ satisfecimus, res præcipuas ex ejus „ literis delibantes, & quæstiones „ omnes ad certum numerum redi„ gentes. Primum Nostris occupatio„ nibus tribuendum testati sumus, „ quod tarde ipsi responsum dare„ mus, ejus studium commendavi„ mus, & etiam magnopere proba„ vimus, quod anceps ac dubius ad „ Sanctam Sedem confugerit, ut con„ silium exposceret: Deinde prolatis „ quæstionibus satisfacere non præ„ termisimus, illum tamen monen„ tes de instituto Summorum Ponti„ ficum, qui leges condere solent, „ disciplinam decernere; neque ul„ lam habere rationem illorum, qui du-

„ dubitandi cauſas objiciunt, ut quæ „ conſtituta ſunt, perturbent ac „ evertant.

„ §. 7. Vix redditis Literis, Archiepiſcopus paulo poſt vitæ curſum abſolvit: Itaque non immerito ſuſpicamur, reſponſa Noſtra, quæ literis continebantur, haud cognita fuiſſe & perſpecta illis, qui quæſtiones excitaverant. Poſt hæc alii pariter ex Hiſpanis Epiſcopis nonnullas ex iiſdem quæſtionibus Nobis propoſuerunt; quare iiſdem reſponſis uſi ſumus, quæ tradita prius Archiepiſcopo Compoſtellæ a Nobis fuerant. Non defuerunt etiam præſtantes inter Italos Teologi, qui Literas noſtras Apoſtolicas datas anno 1741. egregiis commentariis illuſtrarunt; Idem contigit Reſponſo, quod fecimus Archiepiſcopo Compoſtellæ *die* 8. *Julii anno* 1744., quod ſane integrum ſuis Libris præfigendum curaverunt.

„ §. 8. At quoniam Libri ejuſmodi ad Vos fortaſſe nondum pervenerunt, vel curis aliis diſtenti illos percurrere minime potuiſtis, his Literis Encyclicis adjungimus illas pariter, quas (uti dictum ſæpius eſt) ad Archiepiſcopum Compoſtellæ jam pridem ſcripſimus, ut quæ diſciplina Veſtris in Diœceſibus tenenda ſit, plane cognoſcatis, ac ne Vos deterreant difficultates, ſi quæ a captioſis hominibus concitentur.

Venerabili Fratri Archiepiſcopo Compoſtellæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

„ Si Fraternitas Tua ſecum reputabit quot graviſſimis & maximis curis propemodum obruamur, quantumque hoc præſertim difficillimo tempore, prorſus Nos teneat impoſita tenuitati noſtræ ſolicitudo omnium Eccleſiarum, non ſane mirabitur tamdiu ſibi procraſtinatum fuiſſe reſponſum ad eas Literas, quibus Apoſtolica auctoritate diſſolvendas rogaſti obortas in Hiſpania diſputationes aliquas, e duabus noſtris Epiſtolis ad omnes Epiſcopos ſuperioris Anni MDCCXLI. xxx. Maji, & xxii. Auguſti, quibus intra legitimos fines coercuimus invaleſcentem Eccleſiaſtici jejunii relaxationem. Potius tibi in mentem veniet cogitare de ſingulari noſtro in religioſiſſimam Hiſpanam Eccleſiam amore, unde Nos immenſa licet rerum mole fatigatos ad expediendum ſibi in omni ſua perplexitate ſalutis iter opem noſtram præſto habet.

„ §. 1. Quamquam igitur, dum prænuntiatas Conſtitutiones edimus, non aliud propoſitum Nobis fuerit, ac refrænare paucorum nimis ingenio fidentium Theologorum licentiam, qui opinionum novitate gaudent; nec otium, nec animus Nobis fuerit definire quicquid ſubtili indagatione deduci poſſit ex propoſita a Nobis jejunandi regula; tamen eximia paterna carita-

te

„ te complectimur adeo observantissimos Romanæ Sedis Hispanos, „ tantique facimus obsecrationes tuas, „ ut occurrere anxietati vestræ libenter adjecerimus animum, Nos ipsi „ quæstiones abs te propositas dirimendas constituerimus. Sic autese habent:

„ I. *Utrum, quæ in antedictis nostris literis in forma Brevis de unica comestione, & de epulis non permiscendis, præscribuntur, sub gravi etiam præcepto prohibeantur?*

„ Respondemus: Concedentes facultatem vescendi carnibus tempore vetito, sub gravi teneri easdem „ facultates non aliter dare, quam „ geminis hisce adjectis conditionibus, videlicet unicæ in die comestionis, & non permiscendarum „ epularum. Eos vero, qui hujusmodi facultatibus utuntur, sub „ gravi ad binas ipsas conditiones „ implendas obligari.

„ II. *An ii, quibus concessum est vesci carnibus, possint in vespertina refectiuncula, ea quantitate carnis vesci, quæ jejunantibus permittitur?*

„ Respondemus; non licere; sed „ opus habere eo cibo, eaque uti „ portione, quibus utuntur homines „ jejunantes rectæ meticulosæ conscientiæ.

„ II. *An qui jejunii tempore vesci carnibus permittuntur, & unica comessatione uti debent, horam jejunantibus præscriptam servare opus tunc habeant?*

„ Edicimus, observandam iis esse.

„ IV. *Quænam sint epulæ licitæ, quæ vetantur cum interdictis conjungi?*

„ Respondemus: Epulas licitas pro „ iis, quibus permissum est carnes „ comedere, esse carnes ipsas. Epulas interdictas esse pisces, adeoque utrumque simul adhiberi non „ posse. Piscibus tamen edendis non „ interdicuntur ii, quibus datur tantum facultas adhibendi ova & lacticinia.

„ V. *An præceptum de utroque epularum genere non miscendo dies quoque Dominicos Quadragesimales complectatur?*

„ Affirmatur complecti.

„ VI. *Utrum hæc lex ad eos quoque pertineat, qui ex Bulla Cruciatæ edere possunt ova, & lacticinia?*

„ Rescribimus: Nihil in prænunciatis nostris Apostolicis literis statutum esse, quod respiciat gratiosum Cruciatæ Diploma. Quare, qui eo gaudent, illius tenorem stricte, & considerate perpendant, ex ejusque sententia se gerant. Caveant autem, ne inani „ quapiam excusatione sese solutos „ esse arbitrentur præscriptis ibi legibus.

„ VII. *Utrum memorata duo præcepta urgeant extra Quadragesimam?*

„ Respondetur, urgere extra Quadragesimam utrumque præceptum; „ illud scilicet unicæ comestionis, „ cum reliquis legibus in secundo, & „ tertio ad hæc postulata responso „ expressis; & alterum non permiscendi epulas licitas cum interdictis, ut in quarto postulato definitum est.

„ §. 2. Habes, Venerabilis Frater penitus explicatum quicquid apud vos ex nostris sæpius nuncupatis Apostolicis literis dubitationem attulisse scribis. Qua quidem „ in re laudavimus consilium tuum „ in-

„ interrogandæ fupremæ Romanæ „ Sedis, ut libero, & non vacillanti „ greffu ad oves fana doctrina imbuendas incedere Paftores queant, „ in iftoque tuo fufcepto confilio agnovimus Hifpanam religionem, „ nihil fibi tum, nifi e Divi Petri „ Cathedra acceptum, reputantem: „ qua fplendidiffima gloria tantum „ nomen, & incorruptæ Fidei fructum Hifpania fibi peperit.

„ §. 3. Cavendum autem vobis „ eft (idque plurimum ad te pertinet, qui illuftris Archiepifcopi, „ & Inquifitoris geris præcipuum „ munus) ne in expendendis Apolicæ Sedis Conftitutionibus, pro „ nimia exhauriendi argumenti folicitudine, nullus fiat differendi ambigendique modus. Sedula deinde „ opera conferenda, ut ifliufmodi „ dubia, quæ facile, pro ingeniorum varietatate, difputando emergunt, penitus inter vos dirimantur, ne diuturna unquam difceptatione fluctuent animi; præfertim cum Conftitutiones ipfæ Apoftolicæ fcopum, quo tendunt, „ aperte demonftrent, & illuc promte dirigi poteft quicquid dubitando interturbare videatur. Id fi „ animadvertiffent, qui de præfenti „ negotio plura dubitarunt, nodum „ fibi exfolviffent. Patebat enim nihil aliud Nobis in animo fuiffe, „ quam cohibere vivida nonullorum „ Theologorum ingenia, qui nimium facri jejunii fines prætergreffi, „ & non parum obliti, illud ad retinendum in officio corpus divinitus inftitutum, hofti huic fpiritus infenfiffimo blandiebantur. „ Statim fiquidem comperiffent, „ quid in propofitis quæftionibus conftituendum effet; nec tibi moleftiam exhibuiffent, nec Nobis, „ quos graviffimæ undique circumftant curæ, non parum temporis „ occupaffent: quod tamen pro fingulari noftro in veftram gentem „ ftudio, atque amore, libenter impendimus ad rectum vobis iter monftrandum: in pofterum fimul præcaventes, quomodo in hujufmodi „ quæftionibus firmare greffus veftros „ in promptu fit.

„ §. 4. Reliquum eft, Venerabilis Frater, ut tibi, quod facimus „ ex animo, præcipuæ benevolentiæ „ noftræ pignus, Apoftolicam Benedictionem peramanter impertiamur.

„ Datum Romæ apud Sanctam „ Mariam Majorem fub Annulo Pifcatoris die XVIII. Julii MDCCXLIV. Pontificatus Noftri Anno „ IV.

J. Vincentius Lucchefinius.

„ §. 9. Cum hæc ita fe habeant, „ fatis muneri noftro feciffe videmur, ne illi, quibus licet carnes „ edere, cum Jejunium tempore Quadragefimæ, vel extra Quadragefimam Fidelibus præfcribitur, unius „ comeftionis limites excedant, ac „ ne pifcibus fimul & carnibus parari fibi menfam patiantur, neve „ cavillationes perfcrutentur, ut legi „ tenebras offundant. Pauca tamen „ adhuc fuperfunt, quæ remedium a „ Nobis depofcunt.

„ §. 10. Siquidem advertimus jam „ multis ab hinc annis non folum „ plures in qualibet Italiæ Urbe, veftra auctoritate, diffolvi a Quadragefimali abftinentia, fed etiam „ magno ftudio contenditis, uti „ univerfam Civitatem, totamque „ Diœcefim eadem abftinentia liberemus. Hinc factum eft, ut in „ quibufdam Civitatibus ac Diœcefi-

„ bus jam per multos annos Fideles „ universi, absque ullo discrimine , „ carnibus per Quadragesimam utantur.

„ §. 11. Id quidem maximam Nobis affert solicitudinem, eo quod „ deprehendimus certis Testimoniis, „ in quibusdam Regionibus Septemtrionis , toto Quadragesimæ cursu , lactis & ovorum usum libere „ permitti , quia per plures annos „ eamdem facultatem petierint , & „ a Sede Apostolica consecuti fuerint : quamobrem illi Populi sibi „ in animum induxerunt , non esse „ rursus ad Pontificem confugiendum „ pro hujusmodi facultate impetranda , sed priores concessiones singulis annis acceptas sufficere , ut „ lactis & ovorum consuetudo per „ Quadragesimam comprobetur.

„ §. 2. Præterea maximi facienda „ esse ducimus ea verba Trident. „ Conc. *Sess.* 25. *cap.* 18. *de Refor.* „ *Sicuti publice expedit*, *Legis vinculum quandoque relaxare*, *ut plenius*, „ *venientibus casibus*, *& necessitatibus*, „ *pro communi utilitate satisfiat ; sic* „ *frequentius Legem solvere*, *exemplo-que potius*, *quam certo personarum*, „ *rerumque delectu* , *petentibus indulgere*, *nil aliud est* , *quam unicuique* „ *ad Leges transgrediendas aditum* „ *aperire*.

„ §. 13. In Literis nostris Apostolicis , quas *anno* 1741. ad omnes Catholicos Episcopos dedimus , „ huic corruptelæ viam præcludere „ cogitavimus ea ratione , illisque „ verbis, quæ rursum hic subjicimus; „ *Debitum igitur Paternæ uniuscujusque vestrum sedulitatis & charitatis* „ *officium jure postulat* , *ut omnibus* „ *notum faciatis & annuntietis* , *nemini quidem sine legitima causa* , *&* „ *de utriusque Medici consilio* , *multitudini vero* , *veluti Populo* , *aut Civitati* , *aut Genti indiscriminatim* „ *integræ* , *nonnisi gravissima* , *& urgente necessitate* , *& in casibus per* „ *Sacra Canonum Statuta præscriptis*, „ *cum debita Apostolicæ hujus Sanctæ* „ *Sedis reverentia* , *a Quadragesimali* „ *Jejunio dispensationem* , *toties quoties* „ *opus fuerit* , *concedendam* , *nec audacter fidenterque usurpandam* , *nec superbe & arroganter ab Ecclesia* , *sicut alicubi in more positum esse accipimus* , *esse postulandam*.

„ §. 14. Porro Nos hanc normam „ secuti sumus , cum multitudinem , „ veluti Populum , aut Civitatem integram , Quadragesimali abstinentia immunem declaravimus . In „ primis loci Episcopus id postulare „ a Nobis debuit , ac gravissima , „ urgentique necessitate suum testimonium interponere . Deinde carnes minime permissæ fuerunt , si „ lactis , & ovorum usus satis esse „ videretur . Tum vero facultas edendi carnes tribui solum consuevit , „ cum interposito Episcopi testimonio id omnino necessarium judicaretur : nec sufficiens necessitati remedium afferri constaret , si ova „ solum , & lacticinia concederentur . „ Quoties autem abstinentia Quadragesimæ nostra auctoritate soluta fuit, certos tamen dies præscripsimus , quibus integra abstinentia „ servaretur , nempe diem Cinerum , „ dies quatuor temporum , vigilias „ præcepto obeundas , dies Majoris „ Hebdomadæ a Dominica Palmarum . Quandoque recensuimus etiam totam hebdomadam Cinerum ; „ Aliquando etiam indiximus abstinentiam Feriis sextis , ac Sabbatis , „ etiamsi facultas a Nobis tradita ,

„ lactis

„ lactis & ovorum uſum ſolum com-
„ plecteretur. Poſtremo eam condi-
„ tionem ſemper addidimus, ne Jeju-
„ nii lex unius per diem comeſtio-
„ nis ullo modo violaretur, ac ne
„ ſimul in menſa carnes & piſces ap-
„ ponerentur.

„ §. 15. Dum rationem hujus con-
„ ſilii noſtri ſerio perpendimus,
„ haud plene acquieſcimus, ob eam
„ ſolicitudinem ac dubitationem, ne
„ cauſa ab Epiſcopo loci prolata,
„ quam Nos legitimam credidimus
„ ad ſolvendam Quadrageſimæ ab-
„ ſtinentiam, ejus naturæ fortaſſe
„ non ſit, quæ veram & urgentem
„ neceſſitatem contineat. Quippe il-
„ lud Nobis ſemper ante oculos pro-
„ poſitum habuimus, ut nihil a ra-
„ tione alienum, nihil inconſulto ac
„ temere faciamus. Hærent pariter
„ animo defixa Sancti Bernardi ver-
„ ba ad Pontificem Eugenium *lib.* 3.
„ *de Conſideratione cap.* 4. *Facitis hoc,*
„ *quia poteſtis: Sed, utrum debeatis,*
„ *quæſtio eſt & quomodò*: Attamen
„ fidem præſtitimus iis, quibus pre-
„ ſtanda fuerat, Epiſcopis nempe
„ locorum. Non enim alio pacto
„ exerceri poteſt ſolicitudo peculia-
„ rium Eccleſiarum, ac Diæceſum,
„ niſi fides habeatur Epiſcopis, a
„ quibus illæ adminiſtrantur. Sed in
„ poſterum, ut graviſſimum hoc ne-
„ gotium tutius, quam fieri poſſit,
„ geratur, moleſtum vobis non ſit,
„ animum iis advertere, quæ ſub-
„ jicimus.

„ §. 16. Non ignoratis ab Inno-
„ centio III. Prædeceſſore Noſtro
„ *Cap. Conſilium, de obſervatione jeju-*
„ *niorum*, inter cauſas legitimas
„ ſolvendi abſtinentiam a Carnibus
„ jejunii tempore, recenſeri veram,
„ & exiſtentem reipſa ægritudinem:
„ *Præterea de illis, qui in Quadrage-*
„ *ſima, vel in aliis jejuniis ſolemni-*
„ *bus infirmantur, & petunt ſibi eſum*
„ *Carnium indulgeri, ſpondemus: quod,*
„ *cum non ſubjaceat legi neceſſitas,*
„ *deſiderium infirmorum, cum urgens*
„ *neceſſitas exigit, ſupportare potes &*
„ *debes, ut majus periculum in eis*
„ *evitetur*. Idem ſtatuerant multo
„ ante Innocentium III. Patres octa-
„ vi Concilii Toletani *Can.* 9. quod
„ anno 653. celebratum fuit: *Quiſ-*
„ *quis abſque inevitabili neceſſitate,*
„ *atque fragilitatis evidentis languore,*
„ *ſeu etiam ætatis impoſſibilitate, die-*
„ *bus Quadrageſimæ eſum Carnium*
„ *præſumpſerit attentare, non ſolum*
„ *erit reus Reſurrectionis Dominicæ,*
„ *verum etiam alienus ab ejuſdem diei*
„ *Sancta Communione . . . Illi vero,*
„ *quos aut ætas incurvat, aut languor*
„ *extenuat, aut neceſſitas arctat, non*
„ *ante prohibita violare præſumant,*
„ *quam a Sacerdote permiſſum acci-*
„ *piant*.

„ §. 17. Nemo eſt, qui non in-
„ telligat hujuſmodi cauſas ſatis eſſe,
„ ut aliqui a Jejunii legibus & ab-
„ ſtinentia immunes exiſtimentur;
„ non autem, ut Populus, vel in-
„ tegra Civitas idem Privilegium ob-
„ tineat. Quis enim ſibi perſuadere
„ poſſit, Cives univerſos alicujus Ur-
„ bis, vel Diœceſis, eodem tempo-
„ re graviſſimo morbo teneri, vel in
„ eodem diſcrimine verſari omnes,
„ ut periculoſam ægritudinem con-
„ trahant? Niſi forte eos morbos in-
„ telligamus, qui ab aeris intempe-
„ rie, vel infectione promanant, de
„ quibus paulo poſt verba faciemus.
„ Quis credat unquam, Populum uni-
„ verſum alicujus Diœceſis vel commu-
„ ni languore penitus extenuatum, vel
„ extrema ſenectute confectum?

V 2 „ §. 18.

„ §. 18. Neque vero causa sufficiens habenda est, ut aliqua Civitas, vel Populus abstinentia Quadragesimali liberetur, ipsique Carnes permittantur, si forte pisces, vel ova caro pretio vendantur. Sicut enim Urbes habent egenos Cives, ita etiam opulentos; e quibus etiam alii vitæ sustentationem labore ac sudore sibi comparant; alii vero patrimonio ac divitiis satis superque abundant. Itaque, si pro emendis piscibus grave pretium solvendum sit, id quidem egenis Civibus, non vero divitibus suffragatur. Id asserunt etiam nonnulli Theologi haud severioris disciplinæ, quorum sententiam recensuimus Capite nono Libri tertii nostrarum Institutionum, quas Bononiæ Typis impressimus.

„ §. 19. Illud etiam inane commentum prorsus existimari debet, solvendas esse abstinentia Quadragesimæ Civitates, vel Diœceses, ubi exercitus versantur, eo quod Milites in iis locis permanentes abstinentiæ leges minime observant. Id potius animos Civium inflammare deberet ad jejunium rite religioseque suscipiendum, ut nempe Milites tanta virtute temperantiæ permoti, ipsorum exemplum sequantur. Illud solum pro legitima causa in medium proferri potest, Copias Militum tantam afferre Civitati penuriam herbarum, atque olei, licet Quadragesimæ Jejunio non obtemperent, ut harum rerum pretia summopere augeantur. Tunc autem eadem statuenda sunt, quæ paulo ante diximus, cum pisces, & ova cariori pretio comparantur.

„ §. 20. Igitur peculiares morbi, quamvis frequentes, in posterum pro causa solvendæ abstinentiæ non adducantur, nisi forte Civibus universis iidem morbi communes habeantur ob aliquam aeris corruptionem; neque in posterum herbarum, olei, piscium, & ovorum pretia tanti ponderis esse censeantur, ut omnis Civitas, vel Diœcesis, ab instituto Quadragesimæ Jejunio ac temperantia liberari contendat. Quod si veras, ac legitimas a Nobis causas ad hanc facultatem obtinendam expetitis, duas potissimum percensebimus, quarum prima ex jure Canonico, altera vero ab ipsa rerum magistra experientia deprompta est.

„ §. 21. Innocentius III. quem superius nominavimus, *eodem Cap. Consilium, de observatione jejuniorum*, Archiepiscopo Bracarensi postulanti, qua pœna plectendos judicaret illos, qui tempore Quadragesimæ a Carnibus non abstinuerant ob summam rerum caritatem, & angustiam, itaut plures fame enecarentur, respondit his verbis: *Cum autem quæsieris, quæ sit illis pœnitentia injungenda, qui diebus Quadragesimalibus, tempore quo tanta famis inedia ingruebat, quod magna pars populi propter inopiam annonæ periret, carnes comedere sunt coacti, respondemus: quod in tali articulo illos non credimus puniendos. Preces tamen Domino pro illis & cum illis fundas, ne ipsis aliquatenus imputetur; quia bonarum mentium est, ibi timere culpam, ubi culpa minime reperitur*; Si quis hoc tempore Episcopus, adductus exemplo Bracarensis Antistitis, idem consilium peteret a Sede Apostolica, tamquam ineptus, ac „ sim-

„ fimplex haberetur ; Sed illo Ecclefiæ feliciffimo fæculo maximi pendebatur, uti æquum eft, Quadragefimæ præceptum . Hinc magna feveritate inquirebantur illi , qui minime paruiffent , licet talis caufa intercederet , ut liberi ab eodem præcepto viderentur : nec ulla ratio habebatur Virorum Principum , licet ipforum incolumitas cum Reipublicæ felicitate conjuncta putaretur; uti Nos fufe oftendimus in decima quinta noftrarum Inftitutionum Libri primi . Sed iis omiffis , & aliis bene multis , quæ in hanc rem congeri a Nobis poffent , illud primum delibabimus ex refponfo Innocentii III. tunc Quadragefimæ abftinentia folvi poffe integram Civitatem , vel Diœcefim, cum reipfa non fuppetunt ea , fine quibus præceptum Quadragefimæ obfervari nequit . Itaque fi revera in aliquo loco neque oleum , neque pifces comparari poffint, tunc Incolis ejufdem loci permitti fas eft, ut lacte, & ovis utantur: Si hæc autem revera deficiant , tunc Carnis , falubris tamen , edendæ facultas concedetur, interpofita femper jejunii fervandi conditione .

„ §. 21. Infula Sancti Dominici in America Meridionali in temporalibus paret Chariffimo in Chrifto Filio noftro Ludovico Galliarum Regi Chriftianiffimo , nec ei ullus præeft Epifcopus . Præfectus Patrum Societatis Jefu anno 1742. a Nobis quæfivit, an ex conceffione fibi facta a Sede Apoftolica difpenfandi fuper efu carnium , ovorum , & lacticiniorum tempore jejuniorum , & Quadragefimæ , dici poffet , fibi etiam datam fuiffe facultatem difpenfandi nedum particulares perfonas , fed etiam multitudinem hominum , & omnes fui diftrictus Incolas , quando coram Deo id expedire judicaffet : habitoque refponfo ; facultatem ei fuiffe conceffam difpenfationem indulgendi particularibus hominibus, non autem multitudini hominum, & omnibus Incolis fui diftrictus, pro conceffione exoravit . Pro caufa expofuit veneficam pifcium qualitatem , exiguum pifcatorum numerum , qui longe ab Infula pifcantes , pifces deferebant aut fœtentes , aut corruptos ob nimios calores ; paupertatem earum gentium , quæ oleum emere non poterant pro cibis Quadragefimalibus neceffarium ; deficientiam denique olerum , & leguminum, quæ in ea regione facile corrumpuntur , aut a vermibus confumuntur . Re fubinde mature difcuffa coram Nobis in Congregatione Generali Sanctæ Romanæ & Univerfalis Inquifitionis *die 12. Aprilis anno* 1742. habita ratione regionis nimis remotæ , a qua quolibet anno impoffibilis erat ad Sedem Apoftolicam recurfus ; indulgentes neceffitati Fidelium degentium in Infulis Ditionis Gallicæ in America , facultatem conceffimus Præfectis Miffionum illarum partium , ut in cafu veræ , & ineluctabilis neceffitatis, & tantum de anno in annum , præfataque vera neceffitate durante , & non aliter ; nec alio modo , uti poffent & valerent cum fidelibus Populis ipforum regimini commiffis difpenfare fuper efu ovorum , & lacticiniorum , & etiam carnium tempore Quadragefimali , indicta

„ fimul

„ simul cum hujusmodi dispensatio-
„ ne observantia jejunii per unicam
„ comestionem, onerataque prædicto-
„ rum conscientia, si adamussim jux-
„ ta præscriptum concessa faculta-
„ te usi non fuissent.

„ §. 23. Sed jam ad experientiam
„ deveniamus. Quindecim ab hinc
„ annis per totam fere Europam
„ morbus invaluit, qui pectoris in-
„ flammationem inferebat, ita ta-
„ men, ut ex una Civitate in ali-
„ am, & ex una Provincia in ali-
„ am hæc funesta lues promanaret.
„ Id contigit annis 1730. 1733.
„ 1740. Licet autem morbos ejus-
„ modi, qui universos hominum or-
„ dines, atque ætates corripiebat,
„ lentam solum in pectore inflam-
„ mationem excitaret, tamen seni-
„ bus matura jam ætate debilitatis
„ extremam afferebat perniciem;
„ nam ex ipso febres acutissimæ, ac
„ mortales sequebantur. Idem mor-
„ bus in periculum trahebat juniores
„ etiam, qui paululum infirmo pe-
„ ctore laborarent. Postremo multo-
„ rum pectora adeo labefactavit, ut
„ gravissima deinde mala proveni-
„ rent. Alios quoque morbos hujus
„ generis, pectoris inflammationem
„ magno cum periculo afferentes,
„ ægros in discrimen vitæ adduxis-
„ se, Medici Scriptores luculenter
„ testantur.

„ §. 24. Itaque si Medicinæ Pro-
„ fessores acciti, monitique graviter,
„ ut nihil a veritate alienum respon-
„ deant, unanimi consensu fatean-
„ tur (uti nobis ipsis accidit, cum
„ adhuc Bononiæ versaremur) mor-
„ bum esse talis naturæ, qualem su-
„ perius commemoravimus, itaut
„ nulla ætas libera, & incolumis
„ esse queat; & affirment, illis ipsis,
„ qui inter Cives salvi & integri nu-
„ merantur, eamdem perniciem im-
„ minere; id præterea conferre plu-
„ rimum ad ejusmodi luem depellen-
„ dam, aut evitandam, si tum ægro-
„ tantes, tum sani a piscibus, &
„ oleo, & quandoque pariter a la-
„ cte, & ovis abstineant, si, in-
„ quam, res ita se habeat, tum pro-
„ cul dubio causa sufficiens judican-
„ da est, quæ experientiæ innititur,
„ & quæ semper probata, & in po-
„ sterum probanda videtur, ut nem-
„ pe Populus, seu Civitas integra a
„ carnibus abstinendi præcepto non
„ teneatur.

„ §. 25. Neque ulla difficultas re-
„ movere vos debet a consulendis
„ Medicis, qui præstantiores habean-
„ tur. Cavendum pariter, ut quid-
„ quid revera senserint, scripto te-
„ stari non prætermittant: quæ con-
„ ditio si desit in posterum, nulla
„ unquam facultas Civitati, aut
„ Diœcesi, carnibus aut lacticiniis
„ vescendi tempore Quadragesimæ
„ tribuetur: quippe id necessarium
„ omnino videtur. Accedit etiam,
„ quod Medici facilitate quadam in-
„ credibili peculiares quidem Cives
„ a Quadragesimæ præcepto liberos,
„ & immunes decernere soleant; (
„ de qua re gravissime monendi a
„ vobis sunt, ne suas animas indul-
„ gendo nimis aggravent): Cum
„ vero pro universis Civibus idem
„ statuendum proponitur, tum se dif-
„ ficiles, anxios, ac solicitos præsta-
„ re, Nos ipsi experti sumus. Po-
„ stremo si velint percurrere ea, quæ
„ in Italia, & extra ipsam præcla-
„ rissimi Auctores Medici Typis e-
„ vulgarunt, facile deprehendent, ab-
„ stinentiam, ciborumque parsimo-
„ niam ab illis magnopere commen-
„ dari;

„ dari; diſcrimen inter inter morbos „ conſtitui, & certis rationibus oſtendi, in curandis quibuſdam morbis nequaquam requiri, ut juſculum, & carnes, loco piſcium, olei, & herbarum ſubſtituantur; „ in aliis vero juvare plurimum, ſi „ ſublatis carnibus, cum indicitur „ jejunium, oleo, vel lacte ægrotantes utantur: Demum advertent, „ quam diligenter, accurateque ſcribant de pectoris incommodis, cum „ in omnibus generatim excitantur, „ ne corripiantur eodem morbo, qui „ adhuc incolumes e communi lue „ ſuperſunt.

„ §. 26. Hæc vobis indicanda putavimus. Reliquum eſt, ut Vos „ hortemur, ne tam facile ſuſcipiatis negotium petendæ facultatis „ utendi carnibus, & lacticiniis tempore Quadrageſimæ pro univerſa „ Civitate, vel Diœceſi. Quippe „ abrumpenda tandem eſt conſuetudo, ob quam jam per tot annos in „ quibuſdam locis hæ facultates tribui conſueverunt. Illud etiam experientia a Vobis compertum erit, „ delicatis quoque, ac mollibus abſtinentiam Quadrageſimæ nullam „ inferre perniciem; neque plures ob „ hanc cauſam inter ægrotos, vel „ mortuos recenſeri.

„ §. 27. Hanc rationem, & inſtitutum Nos ipſi ſecuti ſumus Romæ, ac Bononiæ (cujus Sedem „ adhuc retinemus,) cum nuper „ Quadrageſimæ tempus ageretur. „ Si vos id quoque præſtabitis, neque facile a Nobis pro univerſa „ Civitate, vel Diœceſi, facultatem „ ſolvendi Quadrageſimæ abſtinentiam poſtulabitis, vel (ſi neceſſarium id arbitremini) non aliter, „ quam ſervatis præmiſſis conditionibus Diſpenſationis inſtantia ad „ Nos deferetur, non ſolum ii fructus provenient, quos jam indicavimus; ſed etiam repulſæ pudorem evitabitis, Noſque pariter ea „ moleſtia vindicabitis, quam ſerimus, dum votis veſtris minime „ obſecundamus. Poſtremo vos omnes peramanter amplectimur, & „ Apoſtolicam Benedictionem Vobis, „ Populiſque veſtris impertimur.

„ Datum ex Arce Caſtri Gandulphi die 10. Junii 1745. Pontificatus Noſtri Anno V.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopus, & Epiſcopis.

CLEMENS PAPA XIII.

Venerabiles Fratres Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

„ APPETENTE Sacro Quadrageſimali tempore, quod plenum „ myſteriis non ſine myſterio magnam illam Paſchæ celebritatem „ præcedit, qua una omnia ſolemnitatum dignitas eſt conſecrata, providendum, Venerabiles Fratres, „ ut ſacratiſſimum Jejunium ſancte „ religioſeque a Fidelibus obſervetur, quod Legis & Prophetarum „ teſtimonio commendatum, a Chriſto Domino conſecratum, ab Apoſtolis traditum Eccleſia Catholica perpetuo retinuit, ut per „ macerationis carnis, & animæ humiliationem ad Dominicæ „ Paſſionis Paſchaliumque Sacramentorum Myſteria paratiores accedamus, & in ejus Reſurrectione reſurgamus, in cujus Paſſione, depoſito veteri homine, ſimus com-

„ mor-

„ mortui . Cujus tam sanctæ tamque salubris institutionis retinendæ studio fel. record. Prædecessor Noster Benedictus XIV. etsi binis ad vos Litteris in forma Brevis eximium Fraternitatum Vestrarum zelum excitavit, quo pluribus labefactata corruptelis Quadragesimalis jejunii disciplina ad pristinam observantiam vestra opera & studio revocaretur; ob eamque rem nonnullas cavillationes, quibus omnis sacrorum vis jejuniorum infringebatur, de medio sustulit: tamen cum ab infensissimo teterrimoque humani generis hoste tam multæ & assiduæ sint Gregi Dominico insidiæ: verendunque propterea sit, ne subinde infirmiorum animis novas veterator ille rationes pravasque suggerat consuetudines, quibus enervata jejunii severitas, unde revocata dudum fuerat, illuc iterum relabatur; necessarium existimavimus vobis has Litteras dare, quantoque in timore simus, ne qua vetus remanserit corruptela, vel nova labes cum Fidelium animarum pernicie Ecclesiasticæ in hac re disciplinæ inferatur, Fraternitatibus Vestris significare. De quo quidem timore nostro tantum intelligimus minui oportere, quantum ex eo sollicitudinis ad pastoralem vestram vigilantiam accesserit: qua sive quidpiam de veteri corruptela post memoratas supradicti Predecessoris Nostri Litteras fortasse reliquum fuerit, sive nova infringendis jejunii legibus opinionum commenta, vel a vera jejunii vi & natura abhorrentes consuetudines humani pravitate ingenii novissime sint invectæ, ea omnia, quantum juvante Domino fieri potest, radicitus convellenda curetis. In quibus profecto abusum illum censemus omnino numerandum, quem rumor quidam ad nos pertulit: cum nonnulli, quibus ob justas & legitimas causas ab abstinentia carnium dispensatum fuerit, licere sibi putant potiones lacte permistas sumere, contra quam prædicto Prædecessori Nostro visum fuerit, qui censuit, tam dispensatos a carnium abstinentia, quam quovis modo jejunantes, unica excepta comestione, in omnibus æquiparandos iis esse, quibuscum nulla est dispensatio, ac propterea tantummodo ad unicam comestionem posse carnem, vel quæ ex carne trahunt originem, adhibere.

„ Verum neque commodius, nec majori proficiendi spe revocare homines aggrediemini ad sacrosanctam jejunii legem observandam, quam si illud populos doceatis: Christiani hominis Pœnitentiam, præter cessationem a peccati & male anteactæ vitæ detestationem, eorumdemque peccatorum Sacramentalem Confessionem, illud etiam postulare, ut per jejunia, eleemosynas, orationes & alia spiritualis vitæ opera divinæ justitiæ satisfaciamus: omnem enim iniquitatem, parva, magnave sit, aut ab ipso pœnitente, aut a Deo vindicante puniri oportere: nisi igitur a Deo puniri velimus, id non aliter vitare nos posse, quam si ipsi nos puniamus. Quæ quidem doctrina si constanter populorum animis inculcetur, & a Fidelibus denique alte imbibatur, minus profecto verendum erit, ne qui pro-

„ fli-

„ ſtigatos mores abjecerint, ac per „ Sacramentalem Confeſſionem peccata ſua eluerint, non eadem peccata velint, atterendo carnis concupiſcentiam, per jejunium expiare. Præterea, quibus perſuaſum „ fuerit ſe peccatorum minus dubie „ pœnitere, cum ſe impunitos eſſe „ non ſinant; ii profecto pœnitentiæ amore capti, lætabuntur, Quadrageſimali tempore, cæteriſque „ certis diebus, cum S. Mater Eccleſia edicit Fidelibus jejunandum, „ oblatam ſibi eſſe occaſionem, qua „ dignos pœnitentiæ fructus faciant: „ Cumque nullo non tempore oporteat domitas habere concupiſcentias; ſcriptum eſt enim: poſt concupiſcentias non eas, & a voluntate „ tua avertere; facile animum inducant, Sacratiſſimo totius anni potiſſimum tempore, corporis intemperantiam mitigare jejunio; ut anima „ cognitione ſui recepta intelligat, qua „ compunctione parare ſe debeat ad „ Sanctiſſima Paſſionis, Mortis, & „ Reſurrectionis Jeſu Chriſti recolenda Myſteria. Itaque pœnitentiæ „ ſtimulis tacti, minus ſuavitates „ exquirant in dapibus, minus ſectentur cupediarum delicias, quæ „ quamvis cum abſtinentia a vetitis „ cibis non diſcrepare videantur, „ tamen ea qui menſæ apponat ſuæ, „ illum non immerito dixeris, non „ tam uſitatas abjeciſſe delicias, quam „ cupiditatem ſuam ad inuſitatas illecebras traduxiſſe: minus denique, aut, quibus ſe ſubducant a „ jejunio, quærant effugia; aut argutiis ſtudeant Eccleſiaſticam legem infringere.

„ Veſtrum igitur eſt, Venerabiles Fratres, exemplo æque ac verbo populis præeuntes, tantum in „ eorum animos pœnitentiæ ſtudium „ & amorem injicere, ut alacriter „ jejunium aggreſſi, & illud ad præſcriptas a Catholica Eccleſia leges „ obſervent, & eleemoſynis etiam, „ atque oratione ſanctificent: & id, „ quo maxime ſpectat Eccleſia, denique conſequantur; ut corpore mortificati & Chriſto conſepulti, ad „ novam in Paſchali ſolemnitate novi hominis vitam revocati, magna cum fiducia reviviſcenti Chriſto Domino poſſint occurrere. Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti cum „ vobis omnibus, quibus Apoſtolicam benedictionem benevolentiæ „ in vos & charitatis Noſtræ pignus, amantiſſime impertimur.

„ Dat. Romæ apud S. Mariam „ Majorem die XX. Decembris Anno MDCCLIX. Pontificatus Noſtri Anno II.

CAPUT II.

De Bulla Cruciata.

TRACTATUI de obſervantia quadrageſimali proxime ſuccedat Tractatus de Bulla Cruciatæ, quoniam hæc circa initium Quadrageſimæ a populis ſumitur, quibus ipſa conceditur: tum quia uſus ejus communior eſt quadrageſimali tempore, & propterea eo appetente, promulgari quotannis conſuevit.

Summus Pontifex fidelibus in quibuſdam Regnis, ſeu locis inferius explicandis, certam elemoſynam præbentibus in ſubſidium belli contra Infideles, multa Privilegia, & Indulta concedit per patentes litteras a ſingulis recipiendas, qui illis frui voluerint; quæ quidem Litteræ Apoſtolicæ *Bulla Cruciata* dicuntur; quia utilitatem Militiæ ſanctæ reſpiciunt Eccleſiæ Ca-

tholicæ, cujus milites sub signo Crucis militare, & eodem insigniri consueverunt. Plura similiter privilegia largitur euntibus militandum in prædicto bello, aut Milites mittentibus, aut comitantibus Milites in eodem bello Clericis, & Regularibus, ut in spiritualibus adjuvent. Hujusmodi autem Bulla Cruciatæ dividitur in quatuor Bullas. Prima dicitur *Bullam vivorum*, *& communis*. Secunda *Bulla Defunctorum*. Tertia *Bulla Compositionis*. Quarta *Bulla Parva*, *& lacticiniorum*.

Sciendum enim primo est, in Bulla Cruciatæ concedi Indulgentiam plenariam per modum Suffragii determinato Defuncto, ad cujus intentionem erogetur certa elemosyna in prædictum subsidium Belli sancti. Hujusmodi autem concessio describitur in particulari quodam folio, quod accipit, qui eleemosynam tribuit ad hujusmodi intentionem: quodque *Defunctorum Bulla* vocatur.

Sciendum secundo, Summum Pontificem in eadem Bulla Cruciatæ fidelibus erogantibus eleemosynam in subsidium Belli sancti præbere indultum, seu remittere obligationem, restituendi nonnulla debita, & compensandi nonnulla damna aliis in quibusdam fortunæ rebus illata. Quæ quidem compositio, & indultum ponitur in particulari alio quodam folio, quod speciali nomine nuncupatur *Bulla Compositionis*.

Sciendum tertio, in Bulla Cruciatæ inter alia privilegia, haberi illud, comedendi ova, & lacticinia diebus vetitis; a quo tamen indulto excluduntur pro Quadragesima, seu pro jejuniis quadragesimalibus Regulares omnes, non Militares; item Sacerdotes Sæculares, & Prælati: ut melius suo loco explicabitur. Quod si & ipsi velint prædicto privilegio frui, conceditur, (exceptis Regularibus) ut fruantur præter hebdomadam majorem, dummodo largiantur certam aliam eleemosynam. Hujusmodi autem Indultum distincto particulari folio descriptum tribuitur, quod *Bulla lacticiniorum* vocatur: quia prædictum unice continet Indultum. Vocari etiam solet *Bulla parva*, in comparatione Bullæ communis, quæ quidem magna est formaliter, & materialiter, cum folio describi soleat ampliori, ac plura, & magna contineat Privilegiam.

Bulla itaque *Vivorum*, seu *communis*, plura continet privilegia fidelibus, illam accipientibus concessa: quænam vero ea sint? mox explicabimus. Plura de his Bullis disputaturi pro praxi communiori, distinctis agemus articulis, studio claritatis.

ARTICULUS I.

De Bulla Cruciatæ vivorum, seu communi.

In duas sectiones Articulum hunc subdividimus in prima agemus de Privilegiis hujus Bullæ communis; In secunda de Requisitis ad fruendum iisdem Privilegiis. Sit primo

SECTIO I.

De Privilegiis Bullæ communis.

In Bulla Cruciatæ Vivorum, seu communi conceduntur Privilegia 2
plura fidelibus contribuentibus certam eleemosynam in subsidium Belli contra Infideles. Mentionem hic facere omit-

omittimus de Privilegiis in eadem Bulla concessis euntibus militare in prædicto Bello, aut Milites mittentibus, aut comitantibus Milites in eodem Bello Clericis, ac Regularibus, ut in spiritualibus adjuvent; quoniam, hæc ad præsentem praxim nostrorum temporum modice faciunt. Quæ autem ad præsentem praxim communiorem faciunt. Privilegia, reduci possunt ad novem, quæ quænam sint? totidem subsectionibus explicabimus, variaque dubia circa eadem occurrentia proponemus, atque solvemus. Doctrinarum vero tradendarum rationem passim non assignabimus, sed ad Auctores pro singulis laudandos, qui de ea re tractant ex professo, remittemus. Nos enim tam amplissimi tractatus Bullæ Cruciatæ non nisi compendium tradere proposuimus, pro sufficienti scientia ad rectum usum ejusdem. Præsenti igitur Sectione Privilegia Bullæ Cruciatæ vivorum, seu communis explicabimus

SUBSECTIONIBUS IX.

Subs. I. *De privilegio comedendi ova, & lacticinia.*
Subs. II. *De privilegio comedendi carnes in casu dubiæ necessitatis.*
Subs. III. *De privilegio absolutionis ab omnibus censuris, & peccatis reservatis.*
Subs. IV. *De privilegio, seu concessione Indulgentiarum, & participatione bonorum operum.*
Subs. V. *De privilegio commutationis Votorum.*
Subs. VI. *De privilegio Missam, & alia Divina celebrandi, iisque assistendi, etiam tempore Interdicti, in Ecclesiis, Oratoriisque privatis.*
Subs. VII. *De privilegio celebrandi Missam, eamque audiendi una hora ante Auroram, & post Meridiem.*
Subs. VIII. *De privilegio recipiendi Eucharistiam, & reliqua Sacramenta in Ecclesiis, Oratoriisque privatis, etiam tempore Interdicti.*
Subs. IX. *De privilegio sepulturæ Ecclesiasticæ tempore Interdicti.*

SUBSECTIO I.

De privilegio comedendi ova, & lacticinia.

PER Bullam Cruciatæ vivorum, seu communem conceditur Privilegium comedendi ova, & lacticinia diebus jejuniorum, etiam Quadragesimalium, pro libito quoque, & sine necessitate ulla; a quo tamen Indulto in Quadragesima tantum, seu in jejuniis quadragesimalibus excluduntur Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, aliique Superiores, vel Inferiores Prælati; Regulares item omnes, qui non sint Ordinis Militaris, denique Sacerdotes sæculares: nisi prædicti fuerint sexagenarii, ex summario vulgari Bullæ: *eo quod Ecclesiastici sæcularibus abstinentiores esse debeant*. Quæ ratio assignatur a Papa in Bulla Latina. 3

Prædictam autem limitationem non apponi in Bulla Lusitaniæ, testatur 4

Trullench: quapropter in Lusitania prædictos posse per Bullam Cruciatæ communem edere ova, & lacticinia, docet laudatus Auctor de Bulla Cruc. *lib.* 1. §. 4. *d.* 6. *nu.* 5. pro eadem ie allegatur etiam Rodriguez a Salmant. *in append. tr.* 6. *de* Bul. Cruc. 5. *pu.* 2. *n.*57. qui sententiæ huic subscribunt, si quidem verum sit, in Bullis adhuc præsentibus pro Lusitania non apponi limitationem prædictam.

5 Qu. I. Utrum, qui tenetur jejunare ex voto, vel ex Jubileo, vel ex pœnitentia sacramentali, possit comedere ova, & lacticinia, si habeat Bullam?

℞. Affirmative, nisi aliud intenderit vovens: aut exigat Pontifex: aut imposuerit confessarius expresse. Videatur Ludov. a Cruce de *Bulla Cruc. disp.* 1. *c.* 5. *dub.* 14. Bardi *l. cit. sect.* 9. Trullench de Bull. Cruc. *lib.* 1. §. 4. *dub.* 8. *n.* 4. Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *resol.* 167. & 168. Tambur. *cit.* §. 2. *n.* 2. & 3. Chiavet. *cit. consul.* 189. *n.* 3. Felix Potestas *Exam. Confessor. tom.* 1. *par.* 4. *c.* 10. *nu.* 3875. Tho. Sanch. *in Decal. lib.* 4. *c.* 11. *nu.* 49. Castropal. *par.* 2. *de Relig. de essent, & oblig. voti tr.* 15. *disp.* 1. *pu.* 12. *n.* 17.

6 Qu. II. Ex Bulla Cruciatæ virorum a privilegio comedendi ova, & lacticinia in jejuniis quadragesimalibus excluduntur Regulares omnes: quæres: horum nomine quinam veniant?

℞. Veniunt hic omnes, sive Viri sive Fœminæ, qui emiserunt tria vota substantialia Religionis a Pontifice Summo approbatæ, post peractum Novitiatum coram Prælato legitime acceptante, vel coram alio ex ejus commissione. Adeoque puto nec gaudere Religiosum ejectum; & eum, qui dispensationem obtinuit perpetuo vivendi extra Monasterium; quamvis Busembaum *lib.* 4. *c.* 2. *dub.* 2. *de hor. Canon. art.* 1. *Resp.* 2. *resol.* 2. dicat: hos manere quidem Religiosos, non tamen Regulares. Porro cum status religiosus maneat etiam in prædictis: quidquid sit, an amplius teneantur ad ea, quæ respiciunt observantiam regularem propriæ Religionis: adhuc vero tenentur ad ea, ad quæ prius propter status religiosi congruentiam tenebantur. Jam vero exceptio prædicta pro Ecclesiasticis facta, & pro regularibus est ex congruentia quadam propter talem statum ecclesiasticum, vel religiosum, ut supra notavimus num. 3. Ergo &c.

Gaudent vero Novitii: item simplices Eremitæ; item Beatæ, seu Tertiariæ, vulgo *Bizzocche*, *Andarine*, *Monache di Casa*; similesque Mulieres, quæ in Beateriis vitam ducunt; item Tertiarii. Vid. Lud. a Cruce *disp.* 1. *c.* 5. *dub.* 17. *n.* 1. & 2. Bardi *c.* 2. *sect.* 2. §. Trullench. *lib.* 1. §. 4. *dub.* 5. *n.* 4. & 5. Tambur. *c.* 8. §. 4. *n.* 8. Salmanticen. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. cap.* 5. *pu.* 2. *num.* 56.

Qu. III. In eadem Bulla communi excipiuntur a dicto privilegio Episcopi; quæres: an excludatur primo Episcopus solum electus, sed non confirmatus a Pontifice? secundo, electus, & confirmatus a Pontifice, sed non consecratus; tertio, consecratus, qui deinde renunciavit; quarto electus, & confirmatus, sed non consecratus, qui Episcopatum recusavit, & cujus admissa fuit renunciatio? 7

℞. Præscindendo a Sacerdotio, & Regularitate: ad primum, & quartum negative; ad tertium affirmati-

ve;

ve; ad fecundum variant Auctores: veriorem autem puto fententiam affirmativam. Videatur Trull. *lib.* 1. §. 4. *dub.* 5. *n.* 2. Lud. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 5. *dub.* 17. *n.* 3. Tambur. *c.* 4. §. 4. *a n.* 4. Bardi *c.* 2. *fect.* 2. §. 2. *n.* 17. & 18.

8 Qu. IV. Quinam veniant nomine Superiorum, vel inferiorum Prælatorum, qui a dicto privilegio excludantur?

℟. Venire eos, qui habent aliquam utcumque jurifdictionem ordinariam, & fpiritualem: ut Abbates, Generales Religionum, Provinciales, Guardiani, Priores, Rectores, Præpofiti, & fimiles. Vid. Ludov. a Cruc. *disp.* 1. *cap.* 5. *dub.* 17. *n.* 3. Bardi *c.* 2. *fect.* 2. §. 3. *n.* 19. Trullench. *lib.* 1. §. 4. *dub.* 5. *n.* 3. Tambur. *c.* 8. §. 4. *n.* 4.

9 Qu. V. Utrum Prælati prædicti Epifcopis inferiores adhuc excludantur, fi Prælaturam renuncient, vel ab ea amoveantur?

℟. Negative: quia Prælati effe defiftunt. Ita quidem ex vi Prælaturæ: licet aliunde excludantur ex vi Sacerdotii, fi Sacerdotes fint, aut etiam ex vi Regularitatis, fi fint Regulares.

10 Qu. VI. An Cardinales excludantur a prædicto privilegio.

℟. Negative. Ratio eft, quia de Cardinalibus non fit mentio in Bulla. Neque poteft dici, eos comprehendi fub generali nomine Prælatorum: in odiofis enim Prælatorum nomine non comprehenduntur Cardinales. Vid. Trullench. *lib.* 1. §. 4. *dub.* 4. *n.* 3. Ludov. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 5. *dub.* 17. *n.* 3. Bardi *c.* 2. *fect.* 2. §. 3. *n.* 21. Tambur. *c.* 8. §. 4. *nu.* 7. Fel. in exam. Conf. *to.* 2. *par.* 4. *c.* 10. *n.* 3873. Salmantic. *in append. tract.* 6. *de Bulla Cruc. c.* 5. *pun.* 2. *num.* 52.

Interrog. Quid, Si Cardinalis fit Sacerdos, aut Regularis, aut aliquam habeat veram Prælaturam? 11

℟. Tunc excludi, docent Auctores laudati, aliique; at Mendo, nec quidem tunc excludi, contendit: de Bul. Cruc. *disp.* 18. *c.* 2. *n.* 7. & favet Azor. *Inft. Moral. par.* 1. *l.* 5. *c.* 11. *qu.* 5. Et quoad Cardinales Regulares, dummodo Presbyteri non fint, aut Patriarchæ &c. confentiunt Andreæ Mendo Salmanticen. *cap.* 5. *pun.* 3. *n.* 73. Mendi opinionem exiftimat probabilem etiam practice, Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 164. *n.* 6. licet fateatur, oppofitam effe communem: addo, & in praxi omnino confulendam.

Qu. VII. An Clerici Sæculares in minoribus; Subdiaconi item, ac Diaconi a prædicto privilegio excludantur? 12

℟. Negative. Quia in Bulla, quoad excludendos Sæculares ordinatos, aperte de folis Præsbyteris, feu Sacerdotibus fermo eft. Vid. Trullench. *lib.* 1. §. 4. *dub.* 4. *n.* 2. & *dub.* 5. *n.* 6. Tambur. *nu.* 13. Salmanticen. *l. cit. num.* 57.

Qu. VIII. Si Clericus afcendat ad Sacerdotium in illo anno Bullæ a fe fumptæ, utrum poffit deinceps uti privilegio vefcendi lacticiniis. 13

℟. Negative, & eft evidens.

Qu. IX. Cum expreffe concedatur in Bulla, poffe hoc privilegio frui Regulares Ordinum Militarium; an nomine Regularium Militarium veniant omnes Regulares Ordinum Militarium, five viri, five fœminæ? an vero tantum equites ordinum prædictorum? 14

℟. Non folum Equites, fed etiam om-

omnes alios Regulares Ordinum Militarium sub hoc Indulto vescendi ovis, & lacticiniis, comprehendi, docent Salmanticen. *in append. tr. 6. de Bulla Cruc. c. 5. pu. 2. n.* 47. Et vero, ubi lex non excipit, neque nos excipere debemus, maxime in odiosis.

15 Interrog. 1. An Sacerdotes Regulares Religionum Militarium possint, quatenus Militares sunt, frui privilegio hujusmodi?

℞. Alii negant, alii affirmant: fortasse probabilius: Est enim privilegium simpliciter concessum ordini absque limitatione unde redit ratio facta num. sup. Vid. Salm. *in app. tr. 6. Bull. Cruc. c. 5. pu. 2. n.* 50.

16 Interrog. 2. An Sacerdos Ordinis Militaris factus Episcopus e. g. possit eo frui privilegio?

℞. Negat in hoc casu P. Mendo apud Tambur. c. 8. §. 4. n. 12. cui ipse consentit, ex eo nimirum quod praevaleat dignitas Episcopalis: idem docent Salmanticen. *l. cit. n.* 54. qui num. seq. monent: Priores omnes Militares qui jurisdictione spirituali, & quasi Episcopali in suis Territoriis gaudent, & alios omnes, qui Praelati sunt cum jurisdictione ecclesiastica quoad forum externum: non posse praedictum Indultum participare ex vi Bullae communis, sed indigere speciali lacticiniorum Bulla.

17 Qu. X. An is, cui ex Bulla communi est interdictus usus privilegii circa ova, & lacticinia; si aliunde habeat privilegium hoc, possit illo uti? Ratio dubitandi est, quia in Bulla Cruciatae suspenduntur omnia privilegia, eidem Bullae aliquod praejudicium afferentia, ut suo loco explicabitur, cujusmodi utique esset praedictum privilegium.

℞. Affirmative; dummodo Bullam sumat. Ratio est, quia hic non debet esse deterioris conditionis, accipiendo Bullam, quam erat antea; sicuti nec Bulla debet laedi ex alio anteriori privilegio. Utrumque autem vitatur, revalidando privilegium per Bullae acceptionem. Vid. Ludov. a Cruce *disp.* 1. *c.* 5. *dub.* 18. *n.* 10. Trullench. *lib.* 1. §. 4. *dub.* 6. *n.* 2.

Hinc colliges cum eodem Ludovico a Cruce *n.* 11. & Trullench. n. 4. quibus adde Bardi *sect.* 5. Salmantic. *loc. cit. nu.* 61. Quod si quis habeat privilegium comedendi lacticinia tempore Quadragesimae cum suis commensalibus: possit commensalis Presbyter, aut Regularis lacticiniis vesci, etiamsi commensalis non habeat Bullam, dummodo eam habeat ipse Privilegiatus. An autem eodem privilegio frui possent commensales, si privilegiatus praedictus apud alios pranderet; ita ut, & ipse esset commensalis, sed non invitator? legas Trul. loc. cit.

Qu. XI. Utrum is, qui ex vi solius Bullae communis non potest per se gaudere privilegio lacticiniorum, possit tamen ex vi ejusdem Bullae illa comedere, si simul interveniat consilium Medici, & confessarii in casu necessitatis dubiae? 18

℞. Pro solutione quaestionis hujus Vid. dicenda subs. sequ. qu. 6.

Qu. XII. Utrum Sacerdotes, & Regulares &c. qui ex Bulla excluduntur a privilegio comedendi ova, & lacticinia in jejuniis quadragesimalibus, possint illa comedere in Dominicis ejusdem Quadragesimae? 19

℞. Si habeant Bullam communem praedictam, alii affirmant, alii negant: utraque sententia est probabilis. Vid. Ludov. a Cruce *disp.* 1. *c.* 5. *dub.*

5. *dub.* 18. Trullench. *lib.* 1. §. 4. *dub.* 7. Mendo in Statera *opin. bening. diſſert.* 14. *qu.* 4. *a n.* 34. Bardi *ſect.* 7. Diana *Reſol.* 169. Tambur. *a n.* 14. Chiavet. *Conſul.* 61. *n.* 17. & *Conſul.* 161. *n.* 27. Rodrigu. §. 6. *n.* 8. Salmantic. *l. cit. n.* 62. favet quod verba Bullæ pro his ſola excipiant Jejunia quadrageſimalia.

20 Qu. XIII. Ex ſummario vulgari Bullæ communis Regularibus, Secularibus Præsbyteris, aliiſque in Bulla latina excluſis a privilegio lacticiniorum in jejuniis Quadrageſimæ, permittitur poſſe dicto privilegio uti, ſi fuerint ſexagenarii: quæres: an id valeant ad libitum, ita ut etiamſi nulla ratione indigeant veſci lacticiniis, poſſint tamen, ſi fuerint ſexagenarii, & habeant Bullam communem?

℞. Affirmative. Vid. Ludov. a Cruce *diſp.* 1. *c.* 5. *dub.* 17. *num.* 4. Trullench. *lib.* 1. §. 4. & *dub.* 6. *n.* 1. Tambur. *nu.* 19. Bardi *c.* 2. *ſect.* 2. §. 4. *n.* 31.

21 Interr. hic. Utrum prædicti, ut præfata utantur permiſſione, opus ſit, quod expleverint annum ſexageſimum: & non ſufficiat, quod inceperint?

℞. Ut expleverint, opus eſſe contendit Bardi *ſect.* 3. ut inceperint, ſatis eſſe, exiſtimat Tambur. cit. num. 19. Tamburini quidem hanc, aliorumque ſententiam puto probabilem; hi enim in communi loquendi modo propriiſſime dicuntur & ſunt ſexagenarii.

22 Qu. XIV. Utrum Regulares nondum ſexagenarii poſſint in Quadrageſima veſci ovis, & lacticiniis cum facultate Superioris, ſi habeant Bullam?

℞. Negative quantum eſt ex Bulla: quia ſimpliciter excluduntur ab hoc privilegio. Hoc tamen non impedit, quominus aliunde cum illis ad prædicta diſpenſare poſſit Superior, accedente juſta cauſa diſpenſandi. Vid. Bardi in Bull. Cruc. *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 5. *ſect.* 2. §. 4. *n.* 129. Pro poteſtate vero Superioris Regularis diſpenſandi cum ſuis ſubditis in obſervantia quadrageſimali. Vid. dicta *t.* 1. *art.* 2. *qu.* 8.

Qu. XV. An Sacerdotes, aliique 23
excluſi a privilegio lacticiniorum, eo uti poſſint in jejuniis extra Quadrageſimam, ubi ſit conſuetudo iis abſtinendi in prædictis quoque jejuniis.

℞. Affirmative; quia Bulla manifeſte ſola jejunia quadrageſimalia excludit; hinc prædicti cum Bulla communi poſſunt in locis, ubi ea promulgatur, comedere ova, & lacticinia in omnibus ſextis feriis, Sabbatis, Vigiliis, & Quatuor Temporibus per annum extra Quadrageſimam, etiamſi in iiſdem prædictis locis, ubi promulgatur Bulla fuerit conſuetudo abſtinendi a non habentibus Bullam. Vid. Bardi *ſect.* 2. *n.* 11. Tambur. §. 4. *num.* 2.

SUBSECTIO II.

De privilegio comedendi carnes in caſu dubiæ neceſſitatis.

PER Bullam Cruciatæ communem 24
conceditur privilegium comedendi carnes diebus jejuniorum, etiam quadrageſimalium, de conſilio tamen utriuſque Medici, & ſervata in cæteris jejunii eccleſiaſtici forma: qua quidem ſervata, dicto jejunio ſatisfeciſſe, cenſentur.

Qu. I. Quinam ſint hi duo Medici, quorum conſilio accedente, 25
car-

carnes possunt comedi virtute Bullæ?

℞. Medicus corporis, & alter Animæ.

26 Interrog. 1. An opus sit consulere Medicum Doctoratus laurea insignitum in arte medendi?

℞. Ita quidem consultius esset, dummodo hujusmodi Doctor de facto sit peritus in arte medendi; cæterum sufficit consilium alterius cujuscumque periti in dicta arte, & licentiati, seu approbati ad exercendam artem medicinæ. Vid. Tambur. *de Bull. Cruc. c.* 8. §. 1. *nu.* 4. Bardi *de Bull. Cruc. par.* 2. *tr.* 3. *c.* 1. *sect.* 2. *n.* 34. & 35. & *n.* 66. & 67. Salmantic. *in append. tr.* 6. Bullæ Cruc. *c.* 5. *pu.* 1. *n.* 10. Qui etiam dicunt: non esse improbabile, quod docet Mendo, hoc est: quod si in aliquibus locis nullus Medicus reperiretur, atque, si aliquis ibi degens, carnes virtute Bullæ comedere vellet, nec in alium locum ubi Medicus sit, commode pergere valeret; tunc posset is ab alio viro in arte, aut similibus necessitatibus perito, vel ab ipso Confessario, si quid de simili ægritudine, aut necessitate calleat, consilium circa carnium esum accipere, & eo posito, eas virtute Bullæ comedere.

27 Interrog. 2. Quinam dicatur hic Medicus Animæ, seu Medicus spiritualis?

℞. Vel proprius Confessarius, ille scilicet, cui quis confiteri soleat, aut possit, si velit; vel alius Sacerdos approbatus ad audiendas confessiones aliorum, etsi non ejus, qui consilium in hac re petit; juxta varietatem opinionum: ex quibus pro praxi suadenda est illa, quæ exigit Confessarium proprium. Certum autem sit, non opus esse, consilium peti in actu confessionis, sed posse extra confessionem. Vide Lud. a Cruce *de Bull. Cruc. disp.* 1. *c.* 5. *dub.* 9. *n.* 1. *fine*, & 2. Salmanticen. *cit. pu.* 1. *n.* 11. Tambur. *nu.* 3. Trullench. *de Bull. Cruc. lib.* 1. §. 4. *dub.* 1. *n.* 8. Bardi *cit. sect.* 2. qui etiam putat, sufficere quemlibet simplicem Sacerdotem; quod tamen omnino rejiciunt Salmanticen. l. cit.

Qu. II. Quodnam sit consilium hoc, quod exigi debet a Medico corporali, & spirituali? 28

℞. Consilium consistit in hoc, quod Medicus corporalis ex regulis artis suæ prudenter judicet, eum, qui Bullam Cruciatæ communem accepit, habere necessitatem comedendi carnes; Medicus item spiritualis, spectatis circumstantiis, prudenter judicet, eumdem posse comedere carnes; etiamsi ii duo Medici non certo id judicent, sed dubitent, aut causa non videatur omnino sufficiens ad dispensandum, si infirmo petenti non præsto esset favor Bullæ. Enimvero dicendum est cum Bardi, *par.* 2. *tr.* 3. *c.* 1. *sect.* 1. *num.* 12. *Privilegium Cruciatæ, quoad carnes comedendas esse valde utile, & plus concedere, quam datur per jus commune, aut per consuetudinem universaliter receptam. Declaratur, & probatur conclusio. Ajo, igitur, efficaciam hujus privilegii sitam esse in hoc, ut in dubio non requiratur dispensatio facienda ab Episcopo, aut Parocho, sed sufficiat consilium Medici, & Confessarii, quod tamen sine Bulla non esset satis, sed esset recurrendum ad Prælatum Superiorem, qui dispensaret. Ita tenet Palatius &c. ... & expresse desumitur ex ipsomet contextu Bullæ, ubi ad prædictum effectum non requiritur dispensatio*

tio Episcopi, aut alterius Prælati, sed Confessarii, & hoc non est judicandum, esse parvi momenti, cum sit magnum levamen, fideles non cogi adire Episcopum, aut Prælatum, cum quilibet Confessarius sufficiat adhibito Medici corporalis consilio. Ulterius, ut nonnulli volunt, ad comedendas carnes virtute hujus privilegii, minorem requiri causam, quam requireretur sine Bulla: sic asserit Lopez loco cit. & hoc mihi non displicet. Dices: si Medicus corporalis, & Confessarius judicent aliquem ratione alicujus infirmitatis indigere esu carnium, poterit iste talis absque Bulla sequi judicium, & consilium prudentis Medici, & Confessarii; ergo privilegium Bullæ nihil videtur concedere. Respondeo; consilium Medici, & Confessarii, si procedit ex notorietate morbi, certum est, posse morbo illo laborantem sequi tale consilium, & sine Bulla; quia tunc prudenter operabitur comedendo carnes: & idem dicerem, si probabiliter (sed vide dicta c. 1. art. 2. qu. 14. nu. 32.) & non evidenter Medicus, & Confessarius judicent circa necessitatem comedendi carnes. At interdum res est adeo dubia, ut ex vi ipsius rei non possint prudenter consulere comestionem carnium; vel quia gravitas morbi non est manifesta; vel quia morbus ipse non est adeo gravis; & tunc locum habet Bulla, & possunt Medicus, & Confessarius absque scrupulo consulere, ut vi Bullæ aliquis carnes comedat. Hæc P. Bardi. Similia habet n. 16. fine.

29 Qu. III. An sufficiat alterius Medici consilium, hoc est, solius Medici corporalis, vel solius Medici spiritualis?

℞. Recte negant Trull. lib. 1. §. 4. dub. 1. n. 9. Bardi *sect.* 1. *num.* 11. Salmanticen. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 5. *pu.* 1. *n.* 9. Quæ sententia est vera, licet sentiamus cum illis, qui docent, consilium Medici spiritualis non exigi, ut dispenset, sed ut simpliciter ferat judicium de eo, quod is, qui habet Bullam, possit comedere carnes: in hac etiam sententia adhuc omnino requiritur consilium Medici spiritualis. Vide eumdem Bardi *sect.* 2. *n.* 33. & *n.* 49. & 50. Si tamen in uno, eodemque Medico spirituali concurrerent simul requisita Medici corporalis, qui videlicet esset simul Medicus corporalis, non est locus dubitandi, in eo quidem casu sufficere consilium unius Medici spiritualis?

Qu. IV. Utrum præter consilium Medici spiritualis requiratur ejusdem approbatio, & licentia, ad comedendas carnes? 30

℞. Hoc pendere ex illa quæstione: utrum videlicet consilium Medici spiritualis, seu Confessarii requiratur, ut per ipsum dispensetur in esu carnium existente dubia necessitate? In qua vero quæstione non conveniunt Auctores. Videatur Bardi *sect.* 2. *num.* 37. & 48. Lud. a Cruce *diss.* 1. *c.* 5. *dub.* 9. *a num.* 3. Trull. *n.* 9. Salmanticen. *cit. pu.* 1. *num.* 12. Mihi autem probabilior est eorum sententia, qui docent: hic nullam intervenire, nisi ab ipsomet Pontifice dispensationem, qui posito consilio, seu judicio Medici corporalis, & spiritualis de eo, quod judicent, habentem Bullam indigere carnium comestione: tunc Pontifex per seipsum dispensat, seu facultatem dat, edendi carnes in casu necessitatis dubiæ explicatæ.

Ex hac autem sententia sequitur, habentem Bullam communem, & existimantem se indigere esu carnium, re-

requisito consilio utriusque Medici, eisque exposita suæ necessitatis causa, si ipsi judicent etiam sub dubio, quod causa sit rationabilis ad excusandum ab obligatione præcepti; posse carnes comedere absque ulla ulteriori approbatione, & expressa facultate Confessarii: & multo magis non opus erit hujusmodi positiva approbatione, & expressa licentia, si hæc injuste, vel ex quodam scrupulo denegetur; quod concedit ipse Lud. a Cruce, qui stat pro sententia admittente dispensationem ex parte ipsius Confessarii in casu dubiæ necessitatis.

31 Qu. V. Utrum prædictum privilegium valeat non solum pro diebus, in quibus perfecte jejunatur, sed etiam in quibus imperfecte: videlicet, in quibus sola ab Ecclesia a carnibus præcipitur abstinentia: nimirum pro feriis sextis, & Sabbatis per annum?

℞. Affirmative. Vide Bardi *c.* 1. *sect.* 5. Tambur. *c.* 8. §. 1. *n.* 9. Salmanticen. *supra cit. pu.* 1. *n.* 13.

32 Qu. VI. An hujusmodi privilegio frui possint Regulares, item Sacerdotes Sæculares, aliique exclusi a privilegio vescendi lacticiniis per solam Bullam communem, de quibus egimus subs. præced.?

℞. Negat Bardi *sect.* 3. *n.* 70. affirmat Tambur. *n.* 5. & *sequentib.* ac Trullench. *dub.* 2. *n.* 1. qui affirmativam hanc sententiam sustinet tamquam probabiliorem. Inde idem Trullench nu. 8. colligit, eosdem posse ex simili dubia necessitate comedere etiam ova, & lacticinia ex consilio utriusque Medici, ex vi solius Bullæ communis, quamvis ab ea excludantur ab illorum usu sine necessitate, secundam dicta subsect. præced. sententiam Bardi judicant veriorem Salmanticen. cit. *pu.* 1. *n.* 14.

Qu. VII. Utrum excusetur a jejunio is, qui ex consilio utriusque Medici, virtute Bullæ comedit carnes in diebus jejuniorum Ecclesiæ? 33

℞. Non excusari, sed etiam ei prohiberi secundam plenam refectionem: nec posset in collatione serotina adhibere carnes. Constat ex dictis nu. 24. videri etiam possunt dicta cap. 1. n. 79. & Salmantic. cit. pu. 1. a n. 19. Solum noto hic; comedentem carnes in prædicto casu, & servantem unicam refectionem habere jejunii meritum, sive proprie tale, sive saltem improprie. Vide Lud. a Cruce *dub.* 9. *fine*, & *dub.* 10. *num.* 6. & 7. & *dub.* 11. *n.* 3. Tambur. *n.* 2. Trull. *dub.* 1. *n.* 10.

Qu. VIII. Utrum Bulla Cruciatæ eximat a prohibitione permiscendi carnes, & pisces? de qua prohibitione egimus c. 1. art. 8. qu. 14. a num. 95. 34

℞. Negative. Ita Salmanticen. in append. *tr.* 6. *de* Bull. Cruc. *cap.* 1. *pu. n.* 15.

SUBSECTIO III.

De privilegio absolutionis a censuris, & peccatis reservatis.

Ut omnes, & singuli, qui accipiunt Bullam Cruciatæ vivorum, purius preces suo loco explicandas, ad Deum fundere, & efficacius divinum auxilium valeant implorare, conceditur ipsis, quod possint eligere quemcumque Presbyterum sæcularem, aut Regularem ex approbatis ab Ordinario, & ab eo quorumcumque peccatorum, & censurarum, etiam Sedi Apostolicæ, & in Bulla Cœnæ Do- 35

Domini reservatorum, & reservatarum, Hæresi excepta: (nec non absolutione complicis in materia sexti præcepti;) plenariam Indulgentiam, & remissionem semel in vita, & semel in mortis articulo; aliorum vero Sedi Apostolicæ non reservatorum, aut non reservatarum toties, quoties confitebuntur, absolutionem, & remissionem, mediante salutari pœnitentia secundum culparum indigentiam obtinere, dummodo, ubi necessaria erit, per ipsos, vel, dato impedimento, per hæredes, aut alios satisfactio fiat.

Hujusmodi privilegium duplex est: primo enim concedit absolutionis beneficium ab omnibus censuris etiam reservatis obtinendæ a quolibet Sacerdote approbato ab Episcopo. Secundo similiter concedit, absolvi posse ab omnibus peccatis cuicumque reservatis. Cum vero multæ huic privilegio adnectantur limitationes, rem totam, claritatis gratia distinctis paragraphis explicabimus.

§. I.

De privilegio absolutionis ab omnibus censuris reservatis obtinendæ a quolibet Sacerdote approbato ab Ordinario.

Ex privilegio itaque Bullæ Cruciatæ communis seu vivorum potest quis primo a quolibet Sacerdote approbato ab Ordinario absolvi a quibuscumque censuris cuicumque, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini, & quidem a censuris Sedi Apostolicæ minime reservatis absolvi potest toties quoties indiguerit, qui semel accepit Bullam intra annum, quo ipsa durat.

Qu. I. Quænam approbatio requiratur in Sacerdote eligendo ad absolvendum a reservatis; & a quonam Ordinario debeat approbari. 36

℟. Magnæ notæ Auctores disputantes de præsenti privilegio Bullæ, quod nos diximus, esse duplex; ipsi putarunt esse triplex. Enimvero ultra privilegium absolutionis a censuris, & præter privilegium absolutionis a peccatis reservatis, putarunt per Bullam Cruciatæ concedi privilegium eligendi quemlibet Sacerdotem ab Ordinario judicatum aptum ad confessiones audiendas, quamvis nec jurisdictionem ab eo receperit, nec facultatem confessiones ullas excipiendi: hunc quidem, volebant, licuisse eligi ex privilegio Bullæ, quamvis sine Bulla non potuisset. Licuisse autem cum Bulla, eo quod habita explicata approbatione Ordinarii, eo ipso Pontifex ipse conferebat Sacerdoti jurisdictionem, & facultatem audiendi confessionem habentis Bullam.

Ordinarium vero, cujus approbatio ex Bulla requiritur, alii volebant esse Ordinarium, seu Episcopum pœnitentis tantum; alii solius Sacerdotis; alii satis fuisse dicebant, quemlibet Episcopum; aliique similia. Verum in his mirabiliter decepti sunt; cum Pontifex quoad electionem Confessarii nil privilegii concedat in Bulla, sed velit, & intendat se conformare Tridentino, quod requirit approbationem actualem ab Ordinario loci, ubi fit confessio; & nomine approbationis intelligit jurisdictionem, seu facultatem actualem collatam ab eodem ordinario loci, excipiendi confessiones. Quæ quidem

facultas, si detur limitata, ut dari solet Sacerdotibus Sæcularibus, qui non sint provectioris ætatis, puta si detur pro solis viris, pro his solis valet, & non pro mulieribus: item pro mulieribus data, non intelligitur pro Monialibus; pro uno tantum oppido, non valet extra illud; si datur pro uno anno, non valet ultra illum: & sic de aliis similibus limitationibus, quæ jurisdictioni, seu facultati ab ordinario concessæ apponantur; quæ certa sunt, & omnibus nota ex Tractatu de Sacramento pœnitentiæ, & a quibus non dispensat Bulla, cum nil privilegii concedat quoad electionem Confessarii, sed privilegium ejus solum versatur circa absolutionem a reservatis.

Hoc autem jam constat ex declaratione Innocentii XII. ut alias præteream. Porro laudatus Pontifex in sua Constitutione incipiente: *Cum sicut non sine gravi* 19. April. 1700. declaravit: *Bullam Cruciatæ sanctæ nihil novi juris induxisse, nullumque privilegium continere, quoad approbationem Confessariorum contra formam ejusdem Concilii Tridentini, & prædictorum Constitutionum Apostolicarum: adeo ut Confessarii tam Sæculares, quam Regulares, quicumque illi sint, in vim dictæ Bullæ Cruciatæ a Pœnitentibus ad audiendas eorum sacramentales confessiones electi, nullatenus confessiones hujusmodi audire valeant sine approbatione Ordinarii, & Episcopi Diœcesani loci, in quo ipsi pœnitentes degunt, & Confessarios eligant, vel ad excipiendas confessiones requirant; nec ad hoc suffragari approbationem semel, vel pluries ab aliis Ordinariis aliorum locorum, vel Diœcesum obtentam, etiamsi pœnitentes illorum Ordinariorum, qui Confessarios electos approbassent, subditi forent: confessiones autem aliter, & contra earumdem præsentium, aliarumque Apostolicarum Constitutionum formam deinceps faciendas, & excipiendas respective, præter quam in casu necessitatis in mortis articulo, nullas fore, irritas, & invalidas, & Confessarios ipso jure suspensos esse, & etiam rigide puniendos ab ipsis Ordinariis locorum. Porro quamcumque contrariam opinionem tamquam falsam, temerariam, scandalosam, & in praxi perniciosam, prætenso quovis contrario usu, contrariaque consuetudine, etiam antiquissima minime obstantibus, motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine paribus harum serie damnamus, & reprobamus, contrariumque usum, ac contrariam consuetudinem hujusmodi penitus, & omnino abrogamus, & abolemus.* Hæc summus Pontifex. Quam Constitutionem confirmavit Benedictus XIV. sua Constitutione incip. *Apostolica Indulta*. Dicendum est itaque, approbationem in præsenti requisitam consistere in hoc, quod Sacerdos habeat aliunde facultatem actualem ab Episcopo audiendi confessionem Pœnitentis; quamvis non habeat facultatem absolvendi a reservatis; quæ in hoc casu confertur illi a Bulla Cruciatæ in favorem pœnitentis a quo eligitur, quive Bulla prædicta munitur. Videri possunt Felix Potestas *in Exam. Confessar. to.* 1. *par.* 4. *c.* 10. *qu.* 2. & Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruciat. c.* 6. *pu.* 1.

Qu. II. Utrum Regulares accipientes Bullam, possint frui hoc privilegio absolutionis a reservatis? 37

℞. Negative, nisi obtineant facultatem a suis Prælatis, qui juxta propriæ Religionis statuta illam concedere

dere poffint. Vide fupra laudatam Conftit. Bened. XIV. Bardi in *Bull. par.* 1. *tract.* 2. *c.* 5. *fect.* 2. §. 5. & 9. Ludov. a Cruc. *difp.* 1. *dub.* 10. 11. & 12. Mendo in Statera opin. benign. *differt.* 14. *qu.* 6. Dian. *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 28. §. 1. & 7. *Fel. l. cit. n.* 3859. Suar. *de Relig. to.* 4. *tr.* 8. *lib.* 2. *c.* 16. *a n.* 3. La Croix *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 210. §. 1. *n.* 1464. An autem opus fit facultate expreffa? Vide laudatum Bardi *cit. fect.* 2. §. 6. *a n.* 153. Lud. a Cruc. *l. cit. dub.* 13. & Trull. *de Bull. Cruc. lib.* 1. §. 7. *c.* 1. *dub.* 9. *n.* 28. Suarez *lo. cit. n.* 9. Quinam Superiores poffint hujufmodi facultatem dare? Vide Bardi *l. cit.* §. 6. *a n.* 150. *ad* 152. & *a n.* 160. Lud. a Cruc. *cit. dub.* 13. *n.* 3. & Trull. *dub.* 10. *n.* 2.

An Regularis habita a fuo Superiore facultate eligendi fibi Confeffarium, ut ab eo virtute Bullæ abfolvatur a refervatis, poffit eligere Sacerdotem Sæcularem non approbatum ab Ordinario loci? Vide Trull. dub. 10.

An etiam Novitii Regulares excludantur a præfenti privilegio? Vide Bardi *cit. fect.* 2. §. 10. & 11. Lud. a Cruce *dub.* 14. Trull. *dub.* 9. *n.* 2. Dian. *R.* 33. Henriqu. *in Sum. lib.* 7. *c.* 22. *n.* 7. Suar. *de Relig. to.* 4. *tr.* 8. *l.* 2. *c.* 16. *n.* 10.

An Religiofi Ordinis Militaris poffint abfolvi virtute Bullæ a refervatis? Vide §. fequ. qu. 1. interrog. 2. n. 60.

38 Qu. III. An virtute Bullæ poffit abfolvi excomunicatus ex percuffione Clerici?

℟. Affirmative: poftquam fatisfecerit parti læfæ. Tambur. de Bull. Cruc. c. 11. §. 6. n. 1. quænam hic dicatur pars læfa, explicabitur §. 6. qu. 1. n. 82.

Qu. IV. An per Bullam Cruciatæ poffit quis abfolvi ab excomunicatione incurfa per duellum? 39

℟. Affirmant Sanchez, Hurtadus de Mendoza, quibus adhæret Diana R. 67. eamdem fententiam affirmativam fe teneri innuunt Salmantic. *in append. tr.* 6. *Bull. Cruc. c.* 6. *pu.* 3. *n.* 178. Nulla enimvero habemus exceptionem hujufmodi cafus; quantumvis Benedictus XIV. Conftit. incip. *Deteftabile*, profcripferit quinque propofitiones de Duello.

Qu. V. An per Bullam Cruciatæ abfolvi poffit Pœnitens ab excommunicatione, in quam incidit ob denunciationem omiffam culpabiliter tempore præfixo, faciendam Tribunali Sanctæ Inquifitionis adverfus hæreticam pravitatem? 40

℟. Negative, fi adhuc poffit denuntiare; nec urgeat neceffitas abfolutionis. Vid. Bardi *de Bull. par.* 2. *tr.* 6. *c.* 2. *fect.* 6. Tamb. *c.* 11. §. 4. *n.* 3. Trullench. *l.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 8. *a n.* 7. Dicitur: *fi nunc poffit facere denunciationem, nec urgeat neceffitas:* quia fi nunc non poffit, & urgeat neceffitas abfolutionis: licere illum abfolvere, docet Felix Poteftas a nobis allegandus in Dom. 1. Quadragef. fect. 4. de edict. fidei, fubf. 2. §. 8. qu. 4. n. 99. vide ibi dicenda. An vero, qui incidit in excommunicationem ob denunciationem omiffam, poffit abfolvi poftquam denunciaverit? Doctores affirmantes adducemus l. cit. qu. 3. n. 98. ubi etiam habes: an facta denunciatione, poffit excommunicatus abfolvi a quolibet Confeffario etiam fine Bulla?

Qu. VI. An ex privilegio Bullæ abfolvi poffit ceffatio feu fufpenfio a Divinis: item Interdictum five generale, five fpeciale locale, aut 41

per-

personale generale. Item Irregularitates illæ, quæ non sunt censuræ, aut illæ, quæ sunt inductæ ob indecentiam, qua quis laborans repellitur ab administrando Altari qualis est irregularitas ex Bigamia?

℞. Negative. Vid. Tambur. *c.* 11. §. 6. *n.* 5. Ludov. a Cruce *disp.* 1. *c.* 4. *dub.* 11. Bardi *to.* 6. *c.* 7. *sect.* 3. Salmanticen. *in append. to.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 6. *pu.* 3. *n.* 183. & 184.

42 Qu. VII. An ex privilegio Bullæ possit absolvi Irregularitas, quæ incurritur in pœnam alicujus delicti; e. g. ob malam administrationem Sacramentorum cum violatione Censuræ contractæ; ob Apostasiam a fide; ob Clerici percussionem?

℞. Negative. Vid. Tambur. *c.* 11. §. 6. *n.* 7. Trull. *lib.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 17. Bardi *par.* 2. *tr.* 6. *c.* 7. *sect.* 4. Salmantic. *cit. n* 184.

43 Qu. VIII. An per Bullam Cruciatæ absolvi possit suspensio contracta per indebitam Sacrorum Ordinum susceptionem?

℞. Affirmative. Vid. Bardi *c.* 7. *sect.* 1. & Salmantic. *c.* 6. *pu.* 3. *a n.* 179.

44 Interrog. An per Bullam auferri valeat suspensio, quæ sit pura pœna?

℞. Negative. Vid. Bardi *l. cit. a n.* 10. Salmantic. *l. cit. n.* 185. Nota hic; suspensionem aliquando esse puram pœnam, si nempe ad certum tempus feratur propter delictum præteritum, & hoc tempore evoluto cessare absque absolutione: aliquando esse censuram, si feratur ut medicina propter contumaciam præsentem corrigendam, & tum indigere absolutione. Ita cum Dieastill. La-Croix *lib.* 7. *qu.* 46. §. 7. *n.* 402.

45 Qu. IX. An per Bullam absolvi possit nominatim Excommunicatus, aut suspensus, vel interdictus?

℞. Posse quidem valide, at non semper licite. Vid. Trull. *lib.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 10. Lud. a Cruce *disp.* 1. *c.* 4. *dub.* 1. Bardi *tr.* 6. *c.* 3. *sect.* 1. Dian. *R.* 62. Tamb. *c.* 11. §. 6. *n.* 1. & 4. Salmantic. *c.* 6. *pu.* 3. *n.* 178. *fine*.

Qu. X. An hæc absolutio a censuris reservatis valeat pro foro externo, & judiciali?

℞. Negative. Quapropter Confessarius moneat pœnitentem, ut in foro externo se gerat tamquam si non esset absolutus coram aliis, qui censuram eum incurrisse sciant: nec ei proderit, si iis testetur, se fuisse absolutum per Bullam; adhuc enim peccabit, si coram iisdem publice, & indifferenter se gesserit, quia sic videbitur contemnere Ecclesiam, quæ illum censura innodatum in foro externo habet. Nihilominus si caute, & coram paucis, qui sint conscii absolutionis obtentæ ut absolutum se habeat; non peccabit, quia sic prædictus contemptus non interveniet. Nota tamen; absolutum in foro conscientiæ a censura reservata, aliquibus quidem cognita; sed nondum deducta ad forum externum, posse absolutionis beneficio frui coram iis, qui sciant eum fuisse absolutum: quia etiam tunc nullus est contemptus Ecclesiæ: & multo magis si censura sit omnino occulta. Vid. Lud. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 4. *dub.* 3. Trull. *lib.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 9. Bardi *par.* 2. *tr.* 6. *c.* 5. *sect.* 1. & 2. Dian. *R.* 62. & *duabus seq.* Tambur. *c.* 11. §. 8. Salmantic. *l. cit. a n.* 187. La-Croix *lib.* 7. *qu.* 18. §. 7. *n.* 162. Quomodo autem absolutio data in foro interno possit etiam prodesse apud Judicem clementem, seu nolentem judicare ex rigore 46

gore juris? Videri poteft Tambur. *l. cit. & eodem lib. 7. qu.* 11. §. *6. nu.* 80. Quandonam peccatum dicatur publicum, notorium deductum ad forum contentiofum? explicat idem La Croix *lib. 6. par.* 2. *qu.* 237. *a n.* 1656. *& l. 7. n.* 12.

47 Qu. XI. An cafu jam deducto ad forum externum, feu judiciale, poffit cenfura refervata innodatus abfolvi in foro interno confcientiæ?

℞. Poffe quidem valide; fed plerique docent, illicite abfolvi lite pendente propter præjudicium aliquod Judicis Ecclefiaftici. Ego tamen nullum in hoc video Judicis præjudicium; cum conftet in tali cafu Abfolutionem valere pro folo foro interno fecundum dicta qu. præced. Vid. Trull. dub. 10. Tambur. §. *6. n.* 2. & 3.

48 Qu. XII. Si quis duabus cenfuris innodatus petat a Confeffario abfolutionem unius, cujus tantummodo meminit, & non alteriu oblitæ: an evadat abfolutus ab utraque?

℞. Affirmative, dummodo Confeffarius faltem virtualiter intenderit abfolvere ab omnibus refervatis. Vid. Bard. *cap.* 1. *fect.* 11. Trull. *dub.* 18. *n.* 15. Salmantic. *l. cit. nu.* 193. & 194. & vide etiam dicenda qu. 19.

49 Qu. XIII. An poffit abfolvi is, qui cenfuram incurrere non eft veritus ex confidentia Bullæ?

℞. Affirmative. Vid. Bardi *cap.* 1. Bardi *c.* 1. *fect.* 8. Trull. *lib.* 1. §. 1. *dub.* 9. *n.* 5. & §. 7. *c.* 2. *dub.* 2. *n.* 4. Lud. a Cruc. *difp.* 1. *dub.* 5. Tambur. §. 9. *n.* 1.

50 Qu. XIV. An abfolutio a cenfuris per vim, aut metum gravem, & injufte incuffum fit valida?

℞. Negative, & incutiens incurrit alteram cenfuram excommunicationis. Vid. Bardi c. 3. fect. *6. n.* 36. Trull. §. 7. c. 2. dub. 18. n. 16. Salmantic. l. cit. n. 192.

Qu. XV. An abfolutio a cenfuris per dolum, & fraudem obtenta fit valida? 51

℞. Negative, fi dolus verfetur circa caufam fubftantialiter requifitam, puta fi ad validitatem abfolutionis requiratur, ut prius fatisfacta fuerit pars læfa, & pœnitens dicat, fe fatisfeciffe: fed mentiatur. Vide Bardi *cit. fect. 6. n.* 37. Salmantic. *cit. num.* 192.

Qu. XVI. Utrum ad validam abfolutionem a cenfuris ex privilegio Bullæ Cruciatæ conferendam, neceffarium fit, audire pœnitentem in confeffione facramentali, ut in ea a cenfuris prædictis abfolvatur? 52

℞. Negative refpondent Bardi *c.* 1. *fect.* 9. Trull. *l.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 13. *& dub.* 15. *n.* 4. *& dub.* 18. *nu.* 12. Tambur. §. 9. *num.* 3. & 4. Lud. a Cruc. *difp.* 1. *c.* 4. *dub.* 5. Diana *R.* 65. Salmantic. *in append. tr. 6. de Bull. Cruc. c. 6. pu.* 3. *n.* 177. Ego tamen tantorum virorum pace oppofitum fentio: contextus enim Privilegii femper loquitur de *Confeffario* eligendo; & *toties quoties confitebuntur* fumentes Bullam: quæ formulæ videntur mihi neceffariam exigere confeffionem.

Qu. XVII. An poffit abfens abfolvi a cenfuris refervatis ex privilegio Bullæ? 53

℞. Valide quidem abfolvi fentiunt Bardi *cap.* 3. *fect.* 3. Trull. *dub.* 18. & alii, pofito quod per ipfos in qu. præc. non neceffario hujufmodi abfolutio conferatur in Sacramento pœnitentiæ. Nihilominus non effe licitum abfque proportionata, & rationabili caufa: tum propter reverentiam ipfius cenfuræ, tum

tum

propter scandala, quæ possunt occurrere. Causam autem, quæ cohonestaret talem absolutionem, esse, dicunt, si excomunicatus aliquod grave damnum pateretur, nisi absolutionem haberet, & non possit adire Confessarium, neque Confessarius illum: tunc per litteras non solum valide, sed etiam licite absolvi. Quo in casu tunc censetur absolutus, inquit Trull. n. 13. quando recipit litteras, aut notificatur ei absolutio per nuntium, nisi aliter de mente absolventis constiterit; nam si intendat, ut nunc pro tunc sit absolutus, statim ac eum absolvit absentem, manet absolutus; interim tamen, dum absens absolutionem ignorat, tenetur se gerere pro excomunicato. Sed ego ut necessariam Confessionem, sic & præsentiam Confessarii pronuntio.

55 Qu. XIX. An Confessarius absolvens virtute Bullæ a casibus, & censuris reservatis, ea debeat uti absolutionis formula, quæ proponitur in Summario Bullæ?

℞. Non esse hujusmodi formulam de substantia absolutionis, sed satis esse formulam absolutionis ordinariam cum intentione absolvendi juxta tenorem, & facultatem Bullæ. Quod certum est. Vid. Tambur. §. 9. *n.* 2. Trull. *dub.* 18. *n.* 1. Bardi *c.* 3. *sect.* 5. *n.* 29. Salmantic. *cit. pun.* 3. *n.* 205.

Nota hic valde expedire, ut Confessarius intendat pœnitentem absolvere ab omni vinculo excomunicationis, minoris, & majoris, & Interdicti, ac suspensionis, si sit Clericus; in quantum potest, si forte incurrerit; habeatque Confessarius absolvens intentionem conformem universali intentioni Ecclesiæ. Vid. Bardi *c.* 3. *sect.* 6. *n.* 39. & Trull. *l. cit. dub.* 18. *n.* 15. Qui etiam *dub.* 19. *n.* 14. dicit, esse optimum consilium, ut Confessarii admoneant pœnitentes, quamvis non habeant reservata, ut petant absolutionem ad cautelam ab omnibus reservatis, si forte aliqua, quæ ignorant commiserint; nam sic absoluti, si postea alicujus peccati reservati recordentur, jam non manet reservatum, & potest a quolibet approbato habente communem jurisdictionem absolvi; ita Trull. Vid. dicenda sect. 2. subs. 6. qu. 4. interrog. 11. n. 382. Excipe tamen reservationem ab excommunicatione, cujus absolutio prærequirat satisfactionem partis. Vide dicenda l. cit. interrog. 12. n. 383.

Qu. XX. Utrum, qui absolvitur ex privilegio Bullæ, ut valeat absolutio, habere debeat intentionem fundendi deinde preces pro victoria, ec. Ratio dubitandi est, quia in Bulla dicitur: ideo concedi hujusmodi privilegium; sic enim habet summarium Bullæ latinæ: *ut omnes, & singuli prædicti purius preces ad Deum fundere, & efficacius divinum auxilium implorare possint: conceditur &c.* eadem habet Bulla latina originalis. 56

℞. Negative, quia hæc pars Bullæ est simpliciter motiva; pars autem motiva non inducit præceptum. Vid. Trull. *c.* 1. *dub.* 12. *n.* 1.

§. II.

De privilegio absolutionis ab omnibus peccatis reservatis obtinendæ a quolibet Sacerdote approbato ab Ordinario.

In Bulla Cruciatæ præter privilegium absolutionis ab omnibus censuris reservatis, obtinendæ per quemlibet 57

libet Sacerdotem approbatum ab Ordinario, conceditur privilegium similis abſolutionis obtinendæ a quibuſcumque peccatis cuicumque etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, & in Bulla Cœnæ Domini; & quidem de cenſuris, & peccatis Sedi Apoſtolicæ minime reſervatis abſolutio obtineri poteſt toties, quoties indiguerit is, qui Bullam ſemel accepit intra annum, quo ipſa durat. De caſibus autem pontificiis dicetur §. 5. Quid hic veniat, nomine Sacerdotis approbati, & a quonam Ordinario debeat approbari? examinavimus §. præc. qu. 1. Hic autem

58 Qu. I. Utrum Regulares accipientes Bullam poſſint frui hoc privilegio abſolutionis a peccatis reſervatis?

℞. Negative: niſi obtineant facultatem a ſuis Prælatis, qui juxta propriæ Religionis ſtatuta illam concedere poſſint. Vide Bened. XIV. Conſtit. incip. *Apoſtolica Indulta*. Bardi *in Bull. Cruc. par.* 1. *tr.* 2. *c.* 5. *ſect.* 2. §. 1. 2. 5. & 9. Suarez *de Relig. to.* 4. *tr.* 8. *l.* 2. *c.* 16. *a nu.* 3. La-Croix *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 210. §. 1. *n.* 1464. An autem opus ſit facultate expreſſa? Vide laudatum Bardi *cit. ſect.* 2. §. 6. *a n.* 153. Suar. *l. cit. nu.* 9. Quinam vero Superiores poſſint hujuſmodi facultatem dare? Vid. Bardi *cit.* §. 6. *a n.* 150. *ad* 152. & *a n.* 160. An Regularis habita a ſuo Superiore facultate eligendi ſibi Confeſſarium, ut ab eo virtute Bullæ abſolvatur a reſervatis; poſſit eligere Sacerdotem Sæcularem non approbatum ab Ordinario loci? Vid. Trull. de Bull. l. c. §. 7. c. 1. dub. 10. An etiam Novitii Regulares excludantur a præſenti privilegio? Vid. Bardi *cit. ſect.* 2. §. 10. & 11. Trull. *dub.* 9. *n.* 2. Suarez *l. cit. n.* 10.

Interrog. 1. An Regulares poſſint virtute Bullæ eligere ſibi Confeſſarium, quem voluerint, ut ab eo abſolvantur a peccatis mortalibus ſaltem non reſervatis? 59

℞. Negative. Vid. Bardi *a n.* 91. Suar. *de Relig. tom.* 4. *tr.* 8. *lib.* 2. *c.* 16. *a nu.* 3. La Croix *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 210. §. 1. *n.* 164. fine.

Interrog. 2. An Religioſi Ordinis Militaris excludantur ab hoc privilegio? 60

℞. Negat Bardi *cit. ſect.* 2. §. 3. *n.* 76. ex eo quod conſuetudine quadam introductum ſit, ut ſcilicet Religioſi Militares utantur Bulla in ordine ad omnia Indulta, id ſciente, & non contradicente Magno Magiſtro: atque adeo videantur habere tacitam licentiam circa talem uſum: eſſe vero talem conſuetudinem: relatum ſibi fuiſſe, teſtatur a Viris fide dignis. Favet Trull. quem citat idem Bardi. De Religioſis autem S. Joannis Hieroſolymitani certum eſt, eos frui hoc privilegio ex Bulla Cruc. eiſdem conceſſa a Benedicto XIV. incip. *Quoniam* 86. §. 8. tom. 1. Bullarii ſui.

Qu. II. An per Bullam poſſint abſolvi caſus reſervati Inquiſitoribus contra hæreticam pravitatem? 61

℞. Si non contineant hæreſim formalem externam ſimul, & internam: affirmat cum aliis Bardi, qui videri poteſt *tr.* 6. *c.* 2. *ſect.* 5. Idem affirmat Tambur. *c.* 11. §. 4. *n.* 2. An autem abſolvi poſſint toties, quoties? Vide dicenda §. 5. qu. 2.

Qu. III. An per Bullam poſſit abſolvi a caſibus reſervatis Epiſcopis: & abſolvi toties, quoties? 62

℞. Ad utrumque affirmative; eſt communis, eſt certa, & conſtat ex Bulla. Vid. Trull. 2. dub. 2. n. 4.

§. III.

De Hæresis exceptione.

63 In hoc, & sequentibus §§. agemus de exceptionibus, seu limitationibus, quas continere notavimus præsens privilegium Bullæ quoad absolutionem ab omnibus censuris, & peccatis. Prima autem exceptio, seu limitatio, de qua agimus hic, est quoad hæresim. Itaque a censura, & crimine hæresis non potest umquam absolvi ex privilegio Bullæ Cruciatæ. Et quamvis in Bulla Latina concedatur facultas semel in vita, & in articulo mortis absolvendi a reservatis etiam in Cœna Domini: & ibi hæresis non excipiatur, ut habetur in Bulla latina a Gregorio XIII. concessa: nihilo tamen minus ex eodem Gregorio XIII. constit. 37. incip. *Officii nostri partes*. 22. Septemb. 1576. tom. 2. Bullar. Cherub. pag. 305. edit. Rom. An. 1638. & Typograph. R. Cam. Apostol. excipitur crimen hæresis; & in Bullis, quæ nunc in Regnis Hyspaniarum, & ab anno 1584. promulgantur, excipitur expresse crimen hæresis; ut observat Bardi *par. 2. tr. 6. c. 2. sect. 3. n. 26.* & Trull. *lib. 1. §. 3. c. 2. dub. 7. n. 7.* quæ quidem exceptio inserta fuit a Commissario Cruciatæ de licentia ipsius Gregorii XIII. concessa in Constitut. prædicta: ubi etiam statuit Pontifex ut trasumpto per Commissarium facto eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis est Originalibus adhibenda.

Notandum vero in primis est: Hæresim, quæ hic solum excipitur, esse externam, conjunctam actui interno; ita ut nec solus actus internus contra fidem, nullo signo manifestatus externo, sit reservatus; nec solus actus externus cum nullo actu conjunctus interno; unde qui interne adhærens alicui errori contra fidem nullo verbo, aut signo externo, apto, & sufficienti manifestet exterius errorem suum: licet sit vere hæreticus; ejus tamen hæresis crimen hoc non est reservatum, nec censuram contra hæresim fulminatam incurrit. Et rursus qui exterius tantum affirmat, vel negat aliquid contra fidem Catholicam, interne autem non ita credat, sentiat vero cum Ecclesia Catholica: licet in foro externo, & judiciali Ecclesiæ judicetur, & puniatur tamquam hæreticus, nihilominus talis non est nisi materialiter, nec excommunicationem reservatam incurrit, nec ejus crimen est reservatum. Quæ nota sunt, & a Doctoribus communiter docentur, & praxis quotidiana confirmat.

Dixi: nec excommunicationem *reservatam* incurrit; quia si hæreticus materialis tantum, & externus sit idololatra, incurrit excommunicationem, quam tulit Joannes XXII. Bull. 13. incip. *Super illius specula to. 1.* Bullar. Cherub. edit. Rom. an. 1638. ex Typograph. Rev. Cam. Apostol. in qua quidem Constitutione Pontifex excommunicat ipso facto immolantes dæmonibus, aut responsa, & auxilia ab eis postulantes: sive tenentes libros de hujusmodi rebus. Cujus Constitutionis, seu excommunicationis meminit etiam Trull. *lib. 1. §. 7. c. 2. dub. 7. n. 4.* eamque testatur haberi in Directorio Inquisitorum par. 2. lib. 43. quam tamen, observat, non esse reservatam: atque adeo posse a quolibet approbato in foro interiori absolvi absque privilegio ullo, aut recursu ad Superiorem.

Qu. I.

64 Qu. I. An virtute Bullæ possit absolvi hæresis interna simul & externa quidem, sed occulta?

R. Negative. Vid. Trull. cit. dub. 7. Bardi c. 2. sect. 1.

65 Qu. II. An sicuti delictum hæresis excluditur a privilegio Cruciatæ, ita etiam excludantur omnia alia crimina, quæ continentur in primo Canone Bullæ Cœnæ Domini, quatenus sunt ipsi hæresi affinia, puta Fautores, Receptatores Hæreticorum, legentes libros hæreticos, retinentes &c. ita ut per Bullam Cruciatæ non possint absolvi.

R. Non excludi a privilegio, sed jure posse absolvi, dummodo in prædictis criminibus non involvatur error in intellectu contra fidem; ita Bardi *sect.* 4. Ludov. a Cruce *disp.* 1. *c.* 3. *dub.* 8. & Tamb. *c.* 11. §. 4. *e.* 2. videri etiam potest Diana *edit. coord. tom.* 4. *tr.* 3. *R.* 41. §. 2. & *R.* 42. §. 2.

§. IV.

De exceptione absolutionis complicis in materia sexti præcepti Decalogi.

66 Quamvis hactenus ex Bulla Cruciatæ exceptum tantummodo fuerit a privilegio absolutionis ex vi ejusdem Bullæ crimen hæresis: quemadmodum est explicatum; nihilominus animadvertendum est, ab eodem privilegio nunc etiam excludi absolutionem complicis in materia sexti præcepti Decalogi; sub pœna excommunicationis majoris ipso facto incurrendæ. Id autem ex novo jure, Decreto, & Constitutione Benedicti XIV. Ex qua item Constitutione quidam inclinant ad dicendum: excludi insuper a privilegio Bullæ absolutionem excommunicationis prædictæ incursæ ob absolutionem præfati complicis. Insuper excludi, aliqui putant, crimen falsæ Denunciationis de Confessario ut sollicitante in materia prædicti sexti præcepti. Porro laudatus Pontifex Benedictus XIV. an. 1741. die 1. Junii, speciali quadam Constitutione, quæ incipit: *Sacramentum Pœnitentiæ* inter alia decrevit, ut sequitur: *Declarantes etiam, & decernentes, quod nec etiam in vim cujuscumque Jubilæi, aut etiam Bullæ, quæ appellatur Cruciatæ Sanctæ, aut alterius cujuslibet Indulti confessionem dicti Complicis hujusmodi, quisquam valeat excipere, eique sacramentalem absolutionem elargiri; cum ad hunc effectum, & in hoc casu nullus Confessarius, utpote qui in hujusmodi peccati, & pœnitentis genere jurisdictione, ut præfertur, careat, & absolvendi facultate a nobis privatus existat, habendus sit pro Confessario legitimo, & approbato. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, præsertim quæ nuncupantur Cruciatæ Sanctæ &c.* Item in eadem Constitutione ante præfata verba hæc leguntur: *Et quoniam improbi quidam Homines reperiuntur, qui vel odio, vel ira, vel alia indigna causa commoti, vel aliorum impiis suasionibus, aut promissis, aut blanditiis, aut minis, aut alio quovis modo incitati tremendo Dei judicio post habito, & Ecclesiæ auctoritate contempta, innoxios Sacerdotes apud Ecclesiasticos Judices falso sollicitationis insimulant. Ut igitur tam nefaria audacia, & tam detestabile facinus metu magnitudinis pœnæ coerceatur, quæcumque, persona quæ exsecrabili hujusmodi flagitio se inquinaverit, vel per se ipsum innocentes Confessarios impie calumniando, vel scele-*

ste procurando , ut id ab aliis fiat , a quocumque Sacerdote , quovis privilegio , auctoritate ; & dignitate munito , praterquam a Nobis , nostrisque Successoribus , nisi in fine vitæ , & excepto mortis articulo spe absolutionis obtinendæ , quam Nobis , & Succeroribus prædictis reservamus , perpetuo careat . Hæc Pontifex in Constitutione laudata.

67 Per Bullam Cruciatæ nequaquam posse absolvi ab excommunicatione Sacerdotem, qui incidit in eam, ob absolutionem Complicis ; ad dicendum inclinant Salmanticen. loc. cit. n. 301. fine.

68 Crimen falsæ denunciationis , de Confessario tamquam solicitante in materia sexti præcepti , non est omnino certum , exclusum esse a privilegio Bullæ . Rationes pro sententia affirmante , & pro negante videri possunt apud Salmanticen. loco supra cit. §. 1. a n. 214. qui dicunt , utramque esse æque probabilem.

69 Nota vero 1. Quod in casu falsæ denunciationis semper necessaria esset prævia satisfactio partis læsæ per revocationem videlicet juridicam falsæ denunciationis ; ut rite monent Salmantic. n. 228. Nota 2. quod licet sit reservatum crimen falsæ denunciationis de Confessario tamquam solicitante in materia sexti præcepti , non solum factæ per se ipsum , sed etiam per alios , *scelesste procurando , ut id ab aliis fiat . . . . impiis suasionibus , aut promissis , aut blanditiis , aut minis , aut alio quovis modo :* ut Pontifex loquitur ; nihilominus animadvertendum est : 1. Ad hoc , ut quis hujusmodi criminis reservationem incurrisse judicetur , oportere , quod efficaciter moverit alium ad prædictam falsam denunciationem ; quapropter si persuasione &c. non fuerint efficaces , quia vel denunciatio non est sequuta , vel ad illam faciendam aliunde erat alter determinatus , nec ex alterius opera motus est ut saltem citius denuntiaret ; minime incurrit reservationem . Animadvertendum est: 2. nec incurrere prædictam reservationem eum , qui efficaciter revocavit persuasionem , tempore nimirum , & modis habilibus , antequam fieret denunciatio . Vid. Salmantic. n. 231. & 232. . Nota 3. Crimini falsæ denunciationis prædictæ nullam annexam esse censuram : ut observant Salmantic. n. 209.

§. V.

De alia limitatione apposita privil. absol. a Casib. Pontificiis ; quæ est : Semel in vita , & semel in Morte.

SUMMUS Pontifex accipientibus Bullam Cruciatæ concedit privilegium , ut possint ab omnibus , & quibuscumque censuris , & peccatis Sedi Apostolicæ reservatis absolvi per quemlibet Sacerdotem approbatum ab Ordinario , cum hac alia limitatione : *semel in vita , ac semel in mortis articulo* , sive vero, sive præsumpto intra annum , quo durat Bulla ; per unam Bullam , & iterum semel per alteram Bullam , non autem tertio per tertiam , uti dicemus hic qu. 5. & videri possunt dicenda sect. 2. fine in Appendice. 70

Qu. I. An hujusmodi limitatio afficiat casus Pontificios tantum publicos, non item occultos? 71

R. Auctores in hac quæstione omnino non convenire inter se : eorum est sententia triplex . Prima sententia vult , casus Pontificios occultos extra Bullam Cœnæ posse absolvi

vi toties, quoties ex privilegio Cruciatæ, non item occultos in Bulla Cœnæ contentos. Rationem prioris assignat, quia casus Pontificii extra Bullam Cœnæ occulti possunt absolvi ab Episcopis ex Jure Tridentini, atque adeo jam censentur casus simpliciter Episcopales; Atqui casus Episcopales possunt ex privilegio Cruciatæ a quolibet approbato absolvi toties quoties, ergo. Rationem posterioris dat, quia putat casus etiam occultos contentos in Bulla Cœnæ non posse absolvi ab Episcopis, eo quod per Bullam Cœnæ tollatur ab ipsis hujusmodi potestas.

Secunda sententia docet: ex privilegio Cruciatæ absolvi posse toties, quoties omnes omnino casus Pontificios occultos, etiam contentos in Bulla Cœnæ, hæresi excepta etiam occulta, eo quod negat per Bullam Cœnæ adimi Episcopis facultatem absolvendi a casibus in ipsa contentis, dum occulti sint: excipit autem hæresim etiam occultam propter speciales rationes, quæ videri possunt apud Auctores citandos.

Tertia denique sententia omnino opposita putat ex privilegio Cruciatæ non posse absolvi *toties quoties* casus Pontificios occultos etiam extra Bullam Cœnæ contentos; contendit enim hujusmodi casus, licet possint absolvi ab Episcopis, non amittere tamen reservationem Pontificiam. Atqui casus Pontifici reservati non possunt absolvi toties, quoties; ergo etc. Vid. Trull. *l.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 6. Bardi *par.* 2. *tr.* 6. *c* 1, *sect.* 10. Ludov. a Cruce *disput.* 1. *c.* 3. *dub.* 13. Felix *Exam. Confessar. to.* 1. *par.* 4. *c.* 10. *n.* 3841. Mendo *de Bull. Cruc. disp.* 23. *c.* 5. & *in append. dispu.* 2. *c.* 26. & *in Statera opin. benig. diss.* 14. *qu.* 8. qui fortiter pugnat pro secunda sententia, pro qua etiam stant Salmant. *in append. to.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 6. *pu.* 3. *n.* 174. Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 38. 39. & 40. qui dicit, has omnes sententias esse probabiles, sed vide etiam La Croix *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 231. §. 9. *n.* 1617.

Nota hic, illud crimen in re præsenti vocari occultum, quod non sciatur a pluribus, quam duobus, vel tribus, nec deductum sit ad Forum Judiciale; Vide Bardi *l. cit.* La Croix *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 237. *a n.* 1656. & *lib.* 7. *n.* 12.

Qu. II. An casus reservati Inquisitoribus fidei possint absolvi toties, quoties, per Bullam Cruciatæ? 72

℟. Si sint casus contenti in primo Canone Bullæ Cœnæ, etiamsi non contineant errorem internum contra fidem, non possunt absolvi toties quoties, sed semel in vita, & semel in morte, quia sunt casus Pontificii; Alii autem casus solis Inquisitoribus reservati possunt absolvi toties quoties. Vid. Bardi *c.* 2. *sect.* 5. Tambur. *c.* 11. §. 4. *n.* 2. Salmantic. *l. cit. n.* 176.

Qu. III. An per unicam absolutionem possit quis virtute Bullæ absolvi in vita, intra Annum, quo durat Bulla, a pluribus, diversisque censuris, & peccatis Pontificiis? 73

℟. Affirmative, quia sic verificatur absolvi *semel* in vita a reservatis Pontifici, quod Bulla concedit. Vid. Trull. *dub.* 18. *n.* 7. Tambur. §. 2. *n.* 3.

Qu. IV. Dum in Bulla conceditur absolutio ab omnibus reservatis Sedi Apostolicæ semel in vita, & semel in morte: an concedatur absolutio a singulis in diversis absolutionibus obtinenda; ita ut, qui hodie ex privilegio Bullæ absolvitur a 74

cen-

censura, & peccato aliquo Pontifici reservato, si cras committat aliud specie diversum peccatum Pontifici reservatum, possit ex vi ejusdem unius Bullæ absolvi ab altero; & sic si deinde committat tertium, quartum &c. aliud adhuc specie diversum?

℟. Negative: semel enim conceditur Absolutio, seu pro unica confessione: Qui autem pro una Confessione concedit, non intelligitur concedere pro alia; quamvis in ea subjiciantur diversa peccata. Vid. Bardi *c.* 1. *sect.* 1. Trull. *dub.* 3. *n.* 2. Tambur. §. 3. *n.* 2. Fel. *l. cit. n.* 3487. Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 6. *pu.* 3. 1. 178.

75 Qu. V. Qui semel usus est privilegio Bullæ quoad casus Pontifici reservatos, si intra eumdem annum committat iterum simile reservatum, an possit accipere secundam Bullam, & ex vi illius absolvi ab hoc alio reservato; & similiter tertiam, si tertio in reservatum hujusmodi incidat; & deinde quartam &c.

℟. Posse quidem secundam, & ex vi illius iterum absolvi, minime vero tertiam &c. Constat ex Bulla latina. Posse autem sumi secundam Bullam, & ex vi illius iterum absolvi a reservatis Papæ semel in vita, & semel in articulo mortis; indulsit Gregorius XIII. ann. 1573. teste Trull. *dub.* 3. *n.* 1. & 2. vide dicenda sect. 2. fine in appendice nu. 387.

76 Qu. VI. Utrum quando quis virtute Bullæ a reservatis fuit absolutus, sed confessionem fecit invalidam, cesset reservatio?

℟. Bardi par. 2. tr. 6. c. 1. sect. 13. examinat: utrum per confessionem, & absolutionem invalidam, aut informem tollatur reservatio? & quoad confessionem invalidam adducit aliquos Auctores negantes absolute, alios autem absolute affirmantes; alios denique distinctione quadam utentes, nimirum docentes: per confessionem irritam auferri reservationem a censuris, & peccatis, quæ ob connexionem cum censura, & dependenter ab illa sint reservata, (cujusmodi sunt casus reservati Papæ; Vid. La-Croix lib. 6. part. 2. qu. 181. §. 6.) at non tolli reservationem a peccatis, quæ ratione sui immediate, & non ratione censuræ sint reservata, (cujusmodi sunt casus, quos sibi reservant Episcopi, & Prælati Regulares; vid. La-Cr. l. cit.) Quam tertiam sententiam ipse Bardi sequitur, utpote sibi probabiliorem; & quoad hanc rem videri etiam possunt Salmant. l. cit. nu. 195. & 196. qui adhærent secundæ sententiæ absolute affirmanti. Videri etiam potest Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 50. & 51. Quoad vero confessionem validam, sed informem: ex suppositione quod talis confessio dari possit: concedit absolute ipse Bardi nu. 156. per Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe auferri virtute Bullæ reservationem omnem; hancque esse, testatur, opinionem communem eorum Doctorum, qui Sacramentum hujusmodi dari posse concedunt.

Qu. VII. Quodnam speciale afferat emolumentum Bulla Cruciatæ, concedens absolutionem in articulo mortis a reservatis Papæ? in articulo enim mortis cessat aliunde reservatio. 77

℟. Duo præsertim afferre emolumenta. Primum, quod absolutio hoc potest conferri ab inferiori Sacerdote, præsente etiam Superiore, puta Pontifice, vel ejus delegato: quod cer-

certe eſt favor reſpectu illorum, qui ſuſtinent in articulo etiam mortis non poſſe inferiorem Sacerdotem abſolvere a reſervatis, præſente, & facile Superiore, vel ejus delegato valente ab illis abſolvere moribundum.

Alterum emolumentum eſt, quod in dicto articulo ex privilegio Bullæ abſolutus ab excommunicatione reſervata, ſi convaluerit, non tenebitur ſe præſentare Superiori, quemadmodum teneretur, ſi non ex privilegio Bullæ ſed præciſe ex vi neceſſitatis extremæ fuiſſet abſolutus. Vid. Tambur. §. 3. Trull. *dub.* 5. *a num.* 12. Lud. a Cruc. *diſp.* 1. *c.* 3. *dub.* 14. Bardi *c.* 6. *ſect.* 1. Salmant. *n.* 198.

Dixi: duo *præſertim* afferre emolumenta: quidam enim enumerant plura, ut videre eſt apud Auctores laudatos.

78 Qu. VIII. An poſſit ex privilegio Bullæ a reſervatis abſolvi in morali periculo mortis?

℞. Affirmative: dummodo ſermo ſit de periculo proximo mortis. Vide omnino Bardi *c.* 6. *ſect.* 2. Trull. *dub.* 4. Lud. a Cr. *dub.* 16. & 18.

79 Qu. IX. Utrum, qui evaſit periculum mortis prædictum, ſi deinde intra eumdem annum, quo durat Bulla, incidat in novum periculum mortis poſſit abſolvi iterum a reſervatis Pontifici ex vi unius, & ejuſdem Bullæ?

℞. Negative: quia privilegium conceditur *ſemel* in articulo mortis, non autem toties quoties, quis inciderit in dictum articulum, ſeu proximum periculum mortis. Vid. Lud. a Cr. dub. 17. fine.

80 Ex hactenus dictis colliges, Confeſſarium, ubi pœnitens extra articulum, & periculum proximum mortis ſe accuſet de aliquo crimine Pontifici reſervato, a quo ei non liceat abſolvere illum, niſi per Bullam, debere illum (nimirum ſi ſit in loco, vel ex loco privilegiato in quo promulgatur Bulla, ut explicabitur ſect. 2. ſubſ. 1.) interrogare: num hoc anno Bullam ſumpſerit? ſi affirmet; interroget 2. utrum hoc ipſo anno, quo durat Bulla, fuerit aliquando extra articulum mortis ab aliquo ſimili, vel diverſo crimine Pontificii reſervato abſolutus virtute Bullæ? ſi neget: illum abſolvat, poſitis cæteris requiſitis. Si autem affirmet; interroget 3. utrum alteram ſumpſerit Bullam, qua non fuerit uſus ad hunc effectum extra articulum mortis? ſi teſtetur, quod ſumpſerit, & uſus minime fuerit; abſolvat illum virtute hujus ſecundæ Bullæ; ſi autem fateatur, ſe non ſumpſiſſe; hortetur, ut ſumat, ſi velit abſolvi; ſecus recurrat ad aliquem privilegiatum habentem aliunde facultatem abſolvendi ab illis caſibus Pontificiis. Similiter ad privilegiatum remittet, ſi ſecundam acceperit Bullam, ea que iterum ad hunc effectum fuerit uſus extra articulum mortis. Eadem reſpective, & quoad tempus patitur, ſervetur cautio in mortis articulo.

§. VI.

De limitatione appoſita privil. abſol. a reſervatis, quæ eſt, Dummodo ſatisfiat parti, ſi qua læſa fuerit.

81 Bullam Cruciatæ ſumentes abſolvi poſſunt ab omni excommunicatione, dummodo, ubi neceſſaria erit, ſeu ubi crimen, ob quod lata fuit excommunicatio, ſit damni illativum contra tertiam perſonam; per ipſos,

ipsos, vel dato impedimento, per hæredes, aut alios satisfactio fiat partis læsæ.

82 Qu. I. Quænam hic intelligatur pars læsa?

℞. Eadem persona, quæ fuit immediate offensa. Vid. Bardi *par.* 2. *tr.* 6. *c.* 2. *sect.* 8. *n.* 80. Dian. *edit. coord. to.* 9. *tr.* 3. *R.* 56. §. 3. Salmantic. *in append. tr.* 6. de Bul. Cruc. *c.* 6. *pu.* 3. *n.* 201. Qui tamen percussit Monachum, an sufficiat satisfecisse solum Monacho percusso, vel etiam requiratur, ut satisfaciat ejus Abbati, vel Monasterio? Vid. La-Croix *l.* 6. *p.* 2. *qu.* 208. §. 10. *n.* 1456.

83 Qu. II. Quænam satisfactio fieri debeat parti læsæ?

℞. Quædam recompensatio aut in honore læso, aut in fama, aut in bonis externis, respective pro qualitate offensæ. Bardi *cit. sect.* 8. *n.* 73.

84 Qu. III. Utrum licita sit absolutio, non satisfacta prius parte?

℞. Negative; siquidem satisfactio fieri possit ante absolutionem. Est communis, & certa. Vid. Bardi *sect.* 7. *n.* 64. Tamb. *tr. de Bul. Cruc. c.* 11. §. 7. *n.* 7. Salmantic. *n.* 199.

85 Qu. IV. Utrum valida sit absolutio, non satisfacta prius parte, si fieri possit?

℞. Non conveniunt Auctores in hac quæstione: sententia negativa pro praxi est suadenda; versamur enim in materia Jurisdictionis necessariæ ad valorem Sacramenti. Vid. Bardi *cit. sect.* 7. Lud. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 4. *dub.* 2. Trull. *l.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 12. Dian. *R.* 55. & *duabus sequ.* Tambur. *cit.* §. 7. *a n.* 9. Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 6. *pu.* 3. *n.* 192. & 202.

86 Qu. V. An licite, & valide absolvatur, antequam fiat satisfactio partis, si re bene examinata, non satis constet, utrum in crimine intervenerit læsio partis?

℞. Affirmative, quia possessio stat pro pœnitente in hoc dubio. Debet tamen serio promittere, & ut quidam volunt, etiam cum juramento, se satisfacturum, quotiescumque constiterit, revera partem læsisse. Vid. Dian. *R.* 59. §. 2. *Trull. dub.* 18. *n.* 3. *Tambur.* §. 7. *n.* 5. *Salm. cit. n.* 202. Si vero res deducta sit ad forum judiciale: *Vid. dicta* §. 1. *qu.* 11.

Qu. VI. An posit absolvi parte non satisfacta, si hæc immerito non sit contenta satisfactione oblata? 87

℞. Affirmative. Vid. Ludov. a Cruc. *cap.* 4. *dub.* 4. *Trull. dub.* 10. *n.* 8. Tambur. §. 7. *n.* 4. Si vero res deducta sit ad forum contentiosum: Vide dicta §. 1. qu. 11.

Qu. VII. An possit absolvi qui non potest satisfacere? 88

℞. Affirmative Vid. Dian. *R.* 58. & 59. Bardi *Sect.* 7. *n.* 69. Tambur. §. 7. num. 5.

Nota hic 1. impotentiam, quæ excusat a reali satisfactione, non oportere esse simpliciter impotentiam, sed sufficere, ut pensatis omnibus circumstantiis, prudenti judicio pœnitens excusandus sit a restitutione, seu reparatione damni, vel ex toto, vel ex parte: eo modo, quo Autores ratiocinantur in materia restitutionis, in qua ad excusandum debitorem, non requirunt impotentiam simpliciter, sed contenti sunt de impotentia illa, per quam prudenter sit differenda restitutio; ita Bardi.

Nota 2. quod si, qui nunc est impotens satisfacere, probabiliter credatur aliquando futurus potens; debet, si absolvatur pro foro externo, an-

antequam abfolvatur, præmittere cautionem de fatisfaciendo, ideft debet dare Pignus; & fi hoc non poteft, debet dare fidejuffionem, & fi hanc non valet, debet cum juramento promittere fe fatisfacturum. Vid. Bard. fect. 8. Salmantic. n. 199. Ab eo item, qui pro foro tantum interno abfolvitur, plerique eadem requirunt, alii vero fimplicem promiffionem; quorum fententiam dicit effe probabilem Tambur. l. cit. excepto delicto dandi caufam interdicto, quando in periculo mortis conceditur delinquenti Sacramentum pœnitentiæ.

Si vero impotentia non folum eft præfens, fed moraliter certo prævidetur femper effe futura: nihil requirendum a pœnitente; nam res fruftranea requireretur: ut bene obfervat Tambur.

Nota 3. etiam eum, qui in articulo mortis beneficium abfolutionis accepturus eft virtute Bullæ, fi commode poteft, realem fatisfactionem præbere teneri, & aliter abfolvi non poffe; fi vero aliquod adfit impedimentum, ratione cujus realiter fatisfacere non valeat, cautio ab illo neque exigenda, neque præftanda eft, fed fatis erit, fi hæredibus, aut aliis onus fatisfaciendi in Teftamento relinquat; id enim ita præfcribitur in Bulla, dum in ea dicitur, quod *dato impedimento, per hæredes, aut alios fatisfactio fiat*.

89 Qu. VIII. Abfolutus ex privilegio Bullæ non fatisfacta parte, fed fola juris data cautione prædicta, fi deinde, cum potuerit, non fatisfaciat, utrum reincidat in excomunicationem?

℞. Affirmant nonnulli. Sed dicendum eft: in nullam reincidere, licet graviter peccet. Vid. Ludov. a Cruc. *difp.* 1. *c.* 4. *dub.* 8. Tambur. §. 7. 6. Dian. *R.* 59. §. 3. Salmantic. num. 201.

Qu. IX. An ex privilegio Bullæ abfolutus a Confeffario fatisfacta parte, abfolutus fit pro foro etiam externo? 90

℞. Negative. Vide Salmantic. in append. *tr.* 6. de Bulla Cruc. c. 6. pu. 3. a n. 187. & dicta §. 1. qu. 10.

SUBSECTIO IV.

De privilegio, feu conceffione Indulgentiarum, & participatione bonorum operum.

SUMMUS Pontifex fidelibus erogantibus certam eleemofynam in fubfidium Belli contra Infideles, hoc eft, Bullam Cruciatæ vivorum, feu communem fumentibus mifericorditer relaxat in Domino quindecim annos, & totidem Quadragenas de injunctis eis, & quomodolibet debitis pœnitentiis, & amplius omnium precum, eleemofynarum, peregrinationum, etiam Hierofolymitanæ, cæterorumque bonorum operum, quæ fiunt in univerfali militanti Ecclefia, & in fingulis ejus membris, vult effe participes toties, quoties intra annum publicationis Bullæ ultra prædictam erogationem, diebus jejunio alias non fuppofitis, jejunium affumpferint voluntarium, vel fi jejunare legitime impediti fuerint, aliud opus pium arbitrio proprii Confeffarii, vel Parochi fuerint exequuti, ad implorandum Divinum auxilium pro Chriftianorum Principum unione, & victoria contra Infideles. 91

Et fi ultra voluntaria jejunia, vel pia opera prædicta, preces prædictas, etiam devote recitaverint in lo-

loco, ubi eos morari contigerit, intra annum publicationis Bullæ, singulis diebus Stationum almæ Urbis, & extra illius muros, quinque Ecclesias, sive Altaria, seu si ibi tot Ecclesiæ, seu Altaria non fuerint; quinquies unum, vel unam, Altare, seu Ecclesiam, precesque ad Deum similiter pro unione, & victoria prædictis devote fuderint, omnes, & singulas indulgentias tam pro se, quam per modum suffragii pro personis, quæ in Christi charitate decesserint, pro quibus visitaverint, consequuntur, quas consequi possent, si iisdem diebus singulas Ecclesias dictæ Urbis, & extra illius muros hujusmodi, pro eisdem Stationibus, & Indulgentiis consequendis deputatas personaliter visitarent.

Denique concedit eisdem, ut per quemlibet approbatum ab Ordinario Sacerdotem non modo a censuris omniumque culparum reatu absolutionem, (ut subsec. præc. est explicatum), sed & pœnarum omnium Indulgentiam plenariam semel in vita, & semel in mortis articulo intra annum publicationis Bullæ valeant obtinere. Quod si dicto anno durante contingat, vel ob repentinam mortem, vel Confessorum absentiam sine Confessione decedere; modo contriti decesserint, & prius statuto tempore confessi fuerint, & neque hujus concessionis fiducia negligentiores fuerint, plenariam nihilominus, ut supra, remissionem consequantur.

Ne vero tantæ expeditionis effectus impediatur, tribuit Pontifex Generali Commissario Bullæ generalem facultatem suspendendi omnes Indulgentias similes, vel dissimiles iis, quæ in Bulla Cruciatæ conceduntur in locis, ubi illa publicatur: exceptis tamen concessis Ordinum Mendicantium Superioribus, quoad eorum Fratres tantum. Sed suspensas indulgentias præfatum Commissarium revalidare posse, concedit respectu ejus, qui habet Bullam Cruciatæ.

Ex his habes, in Bulla Cruciatæ concedi Indulgentiæ genera tria. Primo conceditur Indulgentia annorum quindecim, & totidem quadragenarum dierum, nec non participatio bonorum operum, quæ fiunt in Ecclesia, & in singulis fidelibus. Secundo conceduntur indulgentiæ Romanarum Stationum. Tertio indulgentia plenaria semel in vita, & semel in morte intra annum, quo durat Bulla.

Ad lucrandam vero indulgentiam primi generis, & participationem bonorum operum, exigitur jejunium in diebus alias jejunio non suppositis, hoc est jejunium voluntarium, vel si hoc servari nequeat, præstetur aliquod opus pium arbitrio Confessarii, vel Parochi: exigitur item oratio pro unione Christianorum Principum ad præliandum prælia Domini contra Infideles, & pro victoria contra eosdem Infideles. Hæc indulgentia, & participatio obtineri potest toties quoties repetantur jejunium, & oratio prædicta.

Ad lucrandam Indulgentiam secundi generis, videlicet Stationum, requiritur visitatio quinque Ecclesiarum, sive Altarium; quod si in loco tot Ecclesiæ, seu Altaria non fuerint, exigitur quinquies repetita visitatio unius Altaris, seu Ecclesiæ. Exigitur insuper oratio pro unione & victoria prædictis.

Ad lucrandam Indulgentiam tertii generis, scilicet plenariam semel in vita, & in morte, nullum speciale opus

opus exigitur præter erogationem eleemofynæ in fubfidium Belli contra infideles, feu præter acceptionem Bullæ Cruciatæ communis: nifi forte confeffio facramentalis, etiam in articulo mortis ab eo, qui in dicto articulo confiteri poffit: fecus fi in eo confiteri non valeat, quia nullus adfit Sacerdos, vel repentina morte decedat: ut conftabit ex dicendis §. 3. qu. 1. Porro fuper his quam plura dubia moveri poffunt, quæ a nobis hic folvenda funt diftinctis §§. vitandæ confufionis gratia.

§. I.

De Indulg. 15. annorum & 15. quadragen. & participat. bonorum operum.

92 Qu. I. An hæc Indulgentia, & participatio valeat obtineri per jejunium debitum ex pœnitentia impofita a Confeffario?

℟. Negative refpondent huic quæfito Bardi in *Bull. Cruc. par. 2. tr. 4. cap. 3. fect. 1. n. 3.* Tambur. *in Bull. cap. 9.* §. 3. *n. 2.* & alii, ea ratione ducti, quod tale Jejunium non fit voluntarium, & ex propria devotione affumptum; & ob eandem rationem negant etiam prædicti Auctores de Jejunio ex præcepto Ecclefiæ. Atqui ego ftatim ab iis fcifcitarer: quid ergo putant de Jejunio quadragefimali? num dicent, neque in hoc dari locum hujufmodi Indulgentiæ confequendæ? at rem arduam dicent, fi pro eo tempore ufum privilegii negabunt, pro quo maxime inductum eft. Rurfus percontabor; quid de Jejunio Quatuor temporum, & Vigiliis Sanctorum? num neque in his locum effe dicent præfatæ Indulgentiæ? at mihi parum fuadibile videtur voluiffe Pontificem hanc gratiæ largitatem illis diebus inhibitam, quibus confentaneam magis exiftimare oporteret.

Itaque mea fententia eft: Pontificem voluiffe, ut in die qua quis lucrari velit præfatam Indulgentiam, jejunium faciat; & quia ejufdem Indulgentiæ participationem non folum in Quadragefima, fed toties quoties ad libitum fidelium concedere volebat; idcirco ftatuit, quod fi illam in diebus jejunio alias non fuppofitis confequi vellent, tum in his voluntarium ipfi fibi indicerent jejunium. Quod non eft dicere: in diebus alias jejunio fuppofitis non effe locum indulgentiæ: Sed eft dicere: Volenti confequi hanc Indulgentiam jejunandum eft; adeoque fi in die velit, quo aliunde non eft jejunandum, jejunare ipfe debet ex propria voluntate. Ex his habes facto quæfito meam refponfionem affirmativam.

Sive ergo Jejunium urgeat ex Pœnitentia impofita a Confeffario, five ex præcepto Ecclefiæ, five ex Voto particulari, confert ad confecutionem hujufce Indulgentiæ; id unice curandum, ut fi dies, in quo lucrari illam velis, non fit jejunio aliunde fuppofitus, voluntarie jejunes: id enim clare & enucleate præfcribit Sum. Pontifex; ut qui lucrari velint hanc Indulgentiam *diebus jejunio alias non fuppofitis* jejunium affumant voluntarium. Quæ verba, nefcio qua ratione Tamburinus detorferit ad intelligendum, quod ex mente Pontificis clare pateat, non effe locum huic Indulgentiæ *diebus Jejunio fuppofitis*; nifi forte pro iis, qui vel ratione ætatis; vel ex alia legitima 93

causa tali præcepto non tenentur, & tamen jejunare velint.

94 In quo tamen majoris absurditatis arguendus est: nam si ab ipso quæras; utrum qui tenetur præcepto Jejunii Ecclesiastici lucrari possit hanc Indulgentiam diebus tali præcepto suppositis? negat aperte: si quæras; utrum eamdem Indulgentiam lucretur, qui jejunat ex Voto? non audet negare: quia hic censeretur jejunare voluntarie. Atqui nonne hoc absurdissimum est cogitare; Pontifici Maximo Catholicæ Ecclesiæ Capiti, thesaurosque Ecclesiæ in concessione Indulgentiæ largienti, solum Jejunium ex Ecclesiæ præcepto faciendum viluisse in tantum, ut dies dumtaxat illi suppositos ab hujus beneficii consecutione excluserit; valide interim & utiliter jejunantibus ad ipsam consequendam, quotquot voluntarie faciunt? Dicere (ut dicit Tamburinus) id factum fuisse a Pontifice ad commendationem Jejunii, seu ad alliciendam maxime Juventutem ad suscipienda voluntaria Jejunia; est fingere rem ab omni proposito alienam; Bullæ enim Cruciatæ intentum est non ad Jejunium allicere (pro quo potius multas inducit dispensationes, & lenimetra) sed ad Bellum contra Infideles. Adde quod eadem Bulla maxime pro Quadragesima sumitur, & idcirco Quadragesima adventante promulgatur; non ergo videtur mens Pontificis esse, ut privilegium seu favor Indulgentiæ pro eo tempore non valeat, pro quo potissimum facit.

95 Qu. II. Utrum commutatio jejunii in eo, qui juxta leges Theologiæ Moralis excusantes a jejunio, legitime judicetur, jejunare non posse; possit fieri auctoritate propria.

℟. Negative, sed omnino arbitrio Parochi proprii, aut Confessarii proprii. Trull. *l.* 1. §. 5. *dub.* 1. *n.* 6. Tambur. *n.* 4. Bardi *c.* 3. *sect.* 1. *fine*.

Qu. III. An Parochus seu Confessarius, cujus arbitrio remittitur commutatio hujus jejunii, possit commutare in aliud quodcumque opus etiam minimum, & nullam habens cum jejunio proportionem? 96

℟. Negative. Profecto arbitrium in jure semper debet esse rationabile; ideo commutatio debebit fieri prudenter juxta aliquam proportionem ad jejunium, spectata qualitate Personæ; ita Tambur. num. 4. Salmant. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc.* *c.* 3. *pu.* 5. *n.* 158. Exempla autem legitimæ commutationis tria proponuntur a Trull. cit. *n.* 6. fine; videlicet, eleemosyna, flagellatio proprii corporis, & visitatio Hospitalium.

Qu. IV. An possit commutari in orationem? 97

℟. Affirmat Rodrigu. & Lud. a Cruce *disp.* 1. *c.* 8. *dub.* 11. *n.* 4. Et quidem commutari posse, dicit, in orationem, quæ hic injungitur; hæc autem est pro unione, & victoria. Intellige bis orando ob prædictum finem. At negat Trull. *cit. n.* 6. & Galleg. apud Tambur. num. 5. quia Pontifex præter orationem exigit aliud opus distinctum; quod licet concedat, esse saltem tutius, Tambur. dicit tamen, se non videre; unde ita opera duo distincta exigat Pontifex, ut non possit jejunium per replicatam orationem compensari.

Ego vero omnino adhæreo sententiæ negativæ, si sermo sit de oratione expresse, & formaliter pro unione & victoria. Si autem sermo sit de alia longiori oratione vocali,

vel

vel maxime de oratione mentali circa aliquod mysterium, seu articulum fidei, sive virtutem aliquam, & quid simile ad animæ profectum meditari consuetum, non dubito quin commutari optime possit jejunium in hujusmodi aliud opus pium, tum quia est diversum ab oratione prædicta pro unione &c. tum quia habet multam proportionem cum jejunio: de frequenti enim meditatione dicitur Ecclesiastes 12. *frequens meditatio carnis afflictio est*.

98 Qu. V. Utrum oratio, quæ fieri debet pro unione, & victoria, debeat esse omnino vocalis, vel possit esse mentalis?

℞. Quod possit esse mentalis. Vid. Trull. *cit. dub.* 1. *nu.* 5. Bardi *c.* 3. *sect.* 2, *n.* 8. Lud. a Cruc. *cit. n.* 4. Dian. *edit. coord. tr.* 3. *R.* 148. §. 2. Mendo *disp.* 19. *c.* 2. Tambur. *n.* 7. Plaz. *de Purgator. par.* 2. *art.* 5. §. 9. *n.* 25. Tutius autem erit, si fiat vocalis. Vid. La Croix *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 202. §. 1. *n.* 1421.

99 Qu. VI. Utrum vi harum Indulgentiarum relaxentur pœnæ pro aliquo debito a Judice Ecclesiastico impositæ? Ratio dubitandi esse poterit, quia a Pontifice hic universaliter conceditur remissio de pœnitentiis *quomodolibet* debitis.

℞. Negative. Hic itaque solum sermo est de pœnitentiis, per quas Deo pro peccatis commissis est satisfaciendum, non item de pœnis, quæ spectant forum externum, & non sunt per modum censuræ, sed dumtaxat per modum solius pœnæ in punitionem commissi criminis; hinc neque satisfit pro pœnitentiis injunctis a sacra Pœnitentiaria, & similibus. Vide Bardi c. 1. *sect.* 4. Tambur. c. 9. §. 1. *n.* 4.

Qu. VII. De participatione bonorum operum, quæ hic conceditur præter Indulgentiam: an Pontifex per hoc privilegium concedat aliquod ultra jus commune *Communionis Sanctorum*; & quodnam illud sit? 100

℞. Nimium in hac quæstione decidenda laborant Auctores, sed nihil certi tradunt, invenies quidem a Lud. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 8. *dub.* 15. *n.* 14. Trull. *l.* 1. §. 5. *dub.* 2. *n.* 7. Bardi *c.* 2. *sect.* 1. *nu.* 7. Salmantic. *in app. tr.* 6. de Bull. Cruc. *c.* 3. *qu.* 5. *a num.* 162. explicationem quamdam hujus privilegii fieri, qua licet alia melior non occurrat, ut Tambur. fatetur c. 9. §. 2. fine, idem tamen affirmat, illam gratis videre confictam: unde concludit, dari quidem ejusmodi communicationem per Bullam, quandoquidem sic expresse conceditur a Pontifice: sed quod ipse potius diceret: quænam sit ignorari, donec Deus dignetur per aliquem, qui ipsi placuerit, declarare.

§. II.

De Indulg. Stationum.

Qu. I. QUID in præsenti veniat nomine Stationum? 101

℞. Stationes sunt devotæ visitationes nonnullarum Ecclesiarum urbis Romæ certis determinatisque diebus faciendæ, quas qui fecerint, Indulgentiam consequuntur. Deinde Summus Pontifex singulari quodam beneficio sumentibus Bullam Cruciatæ, sicut & nonnullis aliis privilegiatis, de quibus inferius dicendum, concedit, ut etiam extra Urbem iisdem Indulgentiis fruantur, ac si personaliter visitarent ipsas Urbis Ecclesias, in quibus Stationes habentur in die-

bus

bus designatis, si certa quædam opera injuncta præstiterint, puta quinque Ecclesias, seu Altaria visitaverint, certasque preces ad Deum devote fuderint; quæ duo quidem exiguntur a volentibus lucrari indulgentias Stationum ex privilegio Cruciatæ, ut constat ex dictis subsectionis hujus initio n. 91.

Hujusmodi autem Visitationem Templi *Stationem* Nostri dixere Majores, sumendo hanc vocem in ea significatione, qua usurpavit Tullius *ad Atticum lib. 6. epist. ult. fine*; videlicet pro temporaria habitatione, vel etiam a stando: eo quod in hujusmodi visitationibus christianus populus stare consueverit, de militari exemplo accepto nomine, ut tradit Tertullianus in *lib. de orat. fine* dicens: *Si statio de militari exemplo nomen accipit (nam & militia Dei sumus) utique &c.* Lege caput 13. & 14. lib. 1. Regum, ubi sæpe militaris Stationis mentio fit. Sciendum igitur est, Veteres Romanos Pontifices statis quibusdam diebus ad diversas Urbis Romæ Ecclesias accedere solitos, ubi sermone vel concione ad Populum adstantem habita, & oratione ad Deum facta (quæ fere stando fiebat, seu erecto corpore; habebantur enim hujusmodi sacri Conventus, fere Dominico die, & potissimum inter Pascha, & Pentecosten, quibus temporibus omnes, exceptis publicis pœnitentibus, stabant ad orandum; de quo ritu egimus tr. 1. ubi de Dom. art. 7. & iterum agemus hoc tr. 2. lib. 5. par. 1. c. 3.) Oratione, inquam, ad Deum facta, Divina mysteria postea cum Clero, & populo Romano celebrantes participabant. Et hujusmodi quidem Stationes, seu Sacri Conventus Populi Christiani plerumque in Vesperam usque producebantur; ut Tertullianus scribit in lib. *de Jejunio* adversus Psychicos, initio.

Scripsit de his Stationibus, earumque varietate, & aliis eo pertinentibus Onophrius Panvinius, ad quem recurret, qui particularem de iisdem notitiam desideraverit; videri etiam potest Jo. Beleth *de div. offic. c. 6.* Durand. *in Ratio. div. offic. lib. 7. c. 1. a n. 20.*

Qu. II. Utrum hujusmodi Indulgentiæ Stationum possint obtineri quotidie? 102

R. Affirmat Bardi *c. 4. sect. 1. n. 5.* Salmantic. in *app. Tr. 6. de Bul. Cruc. c. 3. pu. 3. n. 112.* Tamb. c. 10. paulo post initium n. 2. qui citat etiam Galleg. & Castrop.

Negat autem Trullench *lib. 1. §. 6. dub. 1. n. 7.* Et novissime Plazza de *Purgator. par. 2. art. 5. §. 10. n. 3. &* 57. Quibus ego subscribo. Dico itaque: non singulis anni diebus Indulgentias Stationum Urbis lucrari eos, quibus communicatæ sunt etiam per Bullam Cruciatæ, sed certis solum determinatisque diebus in Missali Romano descriptis, & ipsa Cruciatæ Bulla notatis. Constat ex declaratione Sacræ Congreg. Indulg. confirmata ab Innocentio XI. 7. Martii 1678. quæ videri potest apud Gobat *to. 2. tr. 4. c. 37.* fine, & apud La-Croix *lib. 6. par. 2. qu. 189. a n. 1367.* & apud Salmantic. *l. cit. n. 113.* In hujusmodi declaratione, & decreto, quod est de Indulgentiis apocryphis, sic in ultimo paragrapho legitur: *Indulgentias Stationum Urbis, quæ a Romanis Pontificibus singulari quodam beneficio vel communicatæ sunt, vel communicabuntur interdum aliquibus locis, ordinibus, aut personis, diebus tantum Sta-*

Stationum in Miſſali Romano deſcriptis ſuffragari poſſe declarat.

Item ſententiæ negativæ, uti Trull. obſervat, favent verba Bullæ latinæ in fine illius, ubi in facultate, quam concedit Commiſſario vertendi Bullam Latinam in vulgarem linguam, ſubditur: *Additis etiam nominatim pro ſingulorum notitia diebus Stationum totius anni, intra, & extra muros hujus almæ Urbis:* Jam vero ſi ſingulis diebus eſſent Stationum indulgentiæ, non erat, cur Pontifex hanc aſſignationem dierum commiteret Commiſſario? & non erat, cur diceret: viſitantes *ſingulis diebus Stationum almæ Urbis* &c.? ſed ſatis fuerat dixiſſe: viſitantes *ſingulis diebus totius anni*. Inſinuat ergo aperte Pontifex non omnibus, ſed certis ſolum quibuſdam anni diebus fieri Stationes, & concedi indulgentias Stationum, de quibus agimus.

103 Sed dices 1. Allegatum Decretum Innocentii XI. ſolum loquitur de conceſſione indulgentiarum Stationum, quando abſolute, & ſine aliquo addito, aut majori explicatione conceduntur; non vero quando præter indulgentias Stationum, prout in Miſſali Romano deſcribuntur, aliæ etiam in conceſſione ſuperaddantur, ut contingit in Bulla, in qua Commiſſarius poſt indulgentias Stationum ante Miſſarum Introitum appoſitarum, alias omnes, quæ totius anni decurſu Romæ habentur, afferit obtineri; ut teſtatur Bardi l. cit. ubi hæc habet. .... Licet in præcedentibus Bullis non fuerint aſſignatæ Stationes pro ſingulis diebus totius anni; nihilominus nunc in Bullis præſentibus quotidie acquiri poſſunt Indulgentiæ Stationum, ut admonetur in fine Bullæ italicæ; nam aſſignatis quibuſdam diebus, ſic dicitur: *Tutti gli altri giorni dell' anno ſi guadagnano l' Indulgenze, che in Roma, per eſſervi in quella Stazione ogni dì*. Hæc Bardi. Ergo &c.

℟. Hoc, quod apud Bardi legitur, & objicitur, jam iſtud in Bullis præſentibus non amplius legitur, nec apparet. Quod ſi in ſui temporis Bullis legebatur, proculdubio id factum fuit, quia illius ævi Commiſſarius Generalis Bullæ adhærere poſſe putavit eorum opinioni, qui exiſtimaverant Indulgentias Romanas accipientibus Bullam Cruciatæ communicatas acquiri poſſe quotidie. Quæ tamen opinio non placuerat præcedentibus Commiſſariis, unde, ut ſignificat Trull. & ipſe Bardi fatetur, in præcedentibus Bullis illud non legebatur, ſed ſolum deſignabantur, ut nunc fit in Bullis præſentibus, & numerabantur certi quidam, determinatique dies, in quibus tantummodo Stationum Indulgentia lucrifieri poſſet. Atque adeo decidit totum fundamentum, cui objectum innitur argumentum.

Dices 2. Ex una parte Stationes 104
non ſolum dicuntur quando ſolemnis Proceſſio fit ab una Eccleſia ad aliam, verum etiam dum intra eamdem Eccleſiam ab uno Altari in aliud ordinatur Proceſſio. Hoc autem ſenſu omnibus anni diebus Romæ Stationes, ſive intra, ſive extra muros reperiuntur, & in omnibus Indulgentia conceditur aliqua. Ex alia parte vero Pontifex per Bullam concedit omnes, & ſingulas Indulgentias Stationum Romæ, tam intra, quam extra muros, quin hoc ad has, vel illas in particulari reſtringat. Ergo omnes tam in Summario deſcriptas Stationum Indulgentias, quam in il-

lo

lo concedit omissas. Ergo Indulgentiæ Stationum per Bullam possunt acquiri quotidie.

℞. Nego utramque partem antecedentis, & consequentias inde deductas. Ex Trullench Indulgentiæ Stationum non sunt quæ conceduntur, quando Stationes intra eamdem Ecclesiam fiunt ad Altare alicujus Sancti in ejus observantiam; nam hæ non sunt proprie Stationes, de quibus loquitur Bulla, sed quæ fiunt ad aliquam Ecclesiam. Insinuant illa verba: *In singulis diebus Stationum almæ Urbis:* & infra: *omnes, & singulas Indulgentias Stationum intra, & extra muros Urbis prædicta.* Quasi dicat: concedi Indulgentias ratione Stationum, quæ fiunt ad Ecclesias intra & extra muros Urbis. Ita Trull. & hoc quoad primam partem. Alteram vero & ipsam falsam esse patet ex allegato Decreto, seu declaratione Innocentii XI., ubi Pontifex affirmat, Indulgentias Stationum Urbis consequi posse *diebus tantum Stationum in Missali Romano descriptis.*

105 Qu. III. Quinam sint igitur dies, quibus acquiri possint Indulgentiæ Stationum?

℞. Hujusmodi dies signantur in Missali Romano ante officium Missæ illius diei, quo Statio occurrit una cum Ecclesia, apud quam Romæ habetur Statio: describuntur quoque in ipsa Cruciatæ Bulla, ut in præcedenti dictum est, & nos etiam suis locis notavimus, & notabimus. Sunt autem omnes Dominicæ Adventus, quæ sunt quatuor. Deinde Vigilia Nativitatis Domini, ejusdemque dies Natalis cum tribus sequentibus festis diebus S. Stephani, S. Joannis, & Innocentium. Item dies Circumcisionis Domini, Epiphania, & Dominicæ Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ, cum omnibus Dominicis, cæterisque diebus singulis Quadragesimæ. Deinde Pascha Resurrectionis, cum tota ejusdem Octava, usque ad Dom. in alb. incl. Deinde dies Litaniarum Majorum, & Minorum, Ascensionis Dominicæ festum, Pentecostes Vigilia, ipsumque Pentecostes festum cum tota sequenti octava, hoc est usque ad Sabbatum ante Dominicam Trinitatis. Tandem dies Jejunii Quatuor Temporum.

Qu. IV. An in diebus Stationum concedatur Indulgentia plenaria? 106

℞. Valde controversum esse apud Auctores, utrum in diebus Stationum concedatur indulgentia plenaria ex privilegio Bullæ Cruciatæ? Plerique volunt, omnes indulgentias Stationum esse partiales, & numquam in diebus Stationum concedi Indulgentiam plenariam. Alii vero contra sentiunt: in diebus Stationum concedi Indulgentiam plenariam, & non solum in aliquibus, sed in omnibus etiam & singulis Stationum diebus. Alii denique opinantur indulgentias Stationum aliquas esse plenarias: eas nimirum, quæ designantur in Bulla, diebus Stationum in Missali Romano notatis; alias vero esse particulares in reliquis anni diebus; supponit enim ista sententia, indulgentias Stationum obtineri posse quotidie, atque adeo aliis quoque diebus, ultra illos dies Stationum in Missali Romano signatos; quod tamen falsum esse, probavimus qu. 2.

Commissarius Generalis Bullæ Cruciatæ adhærere videtur secundæ sententiæ, dum in Summario Bullæ vulgaris in omnibus, & singulis Stationum diebus Indulgentiam plenariam

riam defignat, eamque fumentes Bullam, lucrari poffe, teftatur. Videatur pro hac quæftione Lud. a Cruc. *difp.* 1. *c.* 8. *dub.* 2. Trull. *l.* 1. §. 6. *dub.* 1. *n.* 5. Bardi *tr.* 4. *c.* 4. *fect.* 3. Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 153. Tambur. *c.* 10. *paulo poft init. n.* 2. Plazza *de Purgat. l. cit. a n.* 58. Salmantic. *c.* 3. *pu.* 3. *a n.* 115.

107 Qu. V. An Indulgentia Stationum acquiri poffit toties, quoties in die Stationum repetantur opera injuncta?

℞. Affirmant quidam, quorum opinioni, tamquam veriori adhæret Trull. *dub.* 3. *n.* 2. & ut probabiliori Diana *R.* 152. §. 1. & *R.* 153. §. 3. Negant vero Lud. a Cruc. *c.* 8. *dub.* 13. *n.* 10. Tambur. *c.* 10. §. 3. *n.* 2. & 3. atque alii, quorum fententiam tamquam probabiliorem tuetur Bard. *c.* 4. *fect.* 4. *a n.* 67. & ut omnino certam Salmantic. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 119. dum affirmativam, dicunt, effe improbabilem.

Ego dico: quod fi Indulgentia Stationis fit plenaria, negari utique debet, eam lucrifieri poffe toties, quoties repetatur opus injunctum, pofita declaratione Sacr. Congregationis Indulgentiarum de indulgentiis apocryphis, quam allegavi quæftione 2. n. 102. in qua declaratione in ultimo ejus paragrapho generaliter declarat S. Congregatio, feu Summus Pontifex Innocentius XI. qui decretum illud approbavit, confirmavitque: *Semel autem dumtaxat in die plenariam Indulgentiam in certos dies Ecclefiam vifitantibus conceffam, vel aliud pium opus peragentibus lucrifieri*. Quam etiam declarationem S. C. allegant Salmant. l. cit. Unde fi admittatur illorum fententia, qui, ut qu. præced. dictum eft, volunt, non folum inter Indulgentias Stationum effe aliquas plenarias, fed omnes effe plenarias, eo ipfo univerfaliter decidendum eft; Indulgentias Stationum femel dumtaxat lucrifieri per Bullam in diebus, quibus habentur.

Non negatur tamen poffe opera pia injuncta repeti ad tutiorem fe reddendum de acquifita femel indulgentia, fi forte ob aliquem defectum eam quis lucratus minime fuerit primo, aut fecundo &c. five hoc fibi conftet, five dubitet; ut bene cum Rodriquez notat Trull. dub. 3. n. 1.

Si autem quis acceperit duas Bullas communes, poffe quidem fecundo Indulgentias confequi Stationum uno, eodemque die, dicemus fect. 2. fine in app. n. 388. fine.

Qu. VI. An femel præftando hæc opera injuncta, puta femel vifitando Ecclefiam, & femel orando, poffint Indulgentiæ Stationum acquiri tum pro fe, tum pro Animabus Purgatorij? Porro hæc Indulgentia eft applicabilis Animabus prædictis, ut expreffe habet Bulla Latina. 108

℞. Negative; ita Trull. *dub.* 4. *n.* 1. Salmantic. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 118. videri etiam poteft Plazza de *Purgat. par.* 2. *art.* 5. §. 10. *n.* 76. Vult quidem Trull. ibid. poffe Indulgentias Stationum applicari fibi, & Defunctis, fi repetantur opera injuncta; idem dicunt Villalobos allegatus a Diana R. 153. §. 3. & Salmant. l. cit. Verum cum qu. præc. docuerimus negandum effe, Indulgentias Stationum acquiri poffe toties, quoties repetantur opera injuncta: faltem pofito, quod fint plenariæ; ut quidem ponit, & fentit Trullench, Villalobos, & videtur etiam Diana: ideo dicendum eft, nec fi repetatur vifitatio Ecclefiæ, & oratio, poffe obtineri Indulgentias Stationum fibi, & animabus Purgato-

gatorii; sed semel, vel pro se, vel pro Animamus prædictis.

Putant etiam Trull. Rodriq. & alii, quos sequuntur Salmant. l. cit., quod quando in Summario Bullæ dicitur: *eo Stationis die animam liberari a pœnis Purgatorii*; tunc eadem visitatione Altarium, & eadem oratione, lucretur sibi vivens Indulgentiam, & liberetur anima a Purgatorio; moventur ex eo, quia sentiunt, id videri, verba ipsa Bullæ insinuare usumque fidelium confirmare. Sed contradicit Bardi *c.* 4. *Sect.* 3. *n.* 28. ubi docet; hanc opinionem non esse admittendam; quia duplex iste fructus ejusdem Stationis absque fundamento ponitur, & nullus est textus, inquit, in quo appareat talis concessio.

109 Qu. VII. Quid faciendum, ut Indulgentiæ Stationum prosint Defunctis?

℟. Debet visitatio Ecclesiarum, seu Altarium, & oratio præscripta fieri hac intentione, ut Indulgentiæ pro sint Defunctis, quibus quis velit. Vide Bardi *c.* 4. *Sect.* 3. *n.* 26. Tambur. *c.* 10. §. 4. *& c.* 12. §. 2. *n.* 16. Trull. *dub.* 4. *n.* 2. Salmant. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 118. Vid. etiam dicenda art. 2. qu. 9. n. 402.

110 Qu. VIII. An determinato aliquo tempore, seu certa hora diei facienda sit visitatio Ecclesiarum?

℟. Negative, sed fieri potest qualibet hora diei, vel Ecclesiastici, idest a primis Vesperis usque ad occasum diei sequentis, ut vult Tambur. *c.* 10. §. 3. *n.* 3. Trull. *dub.* 4. *fine*. Sic e. g. si dies Stationis occurrat in Dominica, visitatio fieri potest, juxta laudatos Auctores, qualibet hora a primis Vesperis Dominicæ, quæ sunt in Sabbato præcedenti, usque ad occasum sequentis diei Dominicæ. Vel qualibet hora diei civilis, ut docent Salmantic. *cap.* 3. *qu.* 3. *nu.* 123. ubi affirmant, diem præfixum ad faciendas visitationes pro lucrandis indulgentiis Stationum, esse a media nocte, ad mediam noctem. Videri possunt dicta tr. l. 3. par. 1. c. 5. n. 6. videri etiam potest pro simili quæstione Ep. encycl. Bened. XIV. ad Confess. & Pœnitent. in Urbe pro Anno Sancto incip. *Inter præteritos* §. 12. *&* 13. quæ est 73. inter ejus Constit. select. par. 2.

Qu. IX. An, ubi sint quinque Ecclesiæ, sufficiat visitare quinque Altaria? 111

℟. Affirmative. Lud. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 8. *dub.* 13. *n.* 1. Trull. *lib.* 1. §. 6. *dub.* 2. *n.* 3. *&* 4. fine. Bardi *c.* 4. *Sect.* 4. *n.* 36. Diana *art.* 149. §. 3. Tambur. *c.* 10. §. 1. *n.* 3. Salmantic. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 123. & alii, qui id probant ex ipsa Bulla, quæ relinquit arbitrio privilegiati, visitare *Quinque Ecclesias, sive quinque Altaria*. & similiter in Bulla vulgari dicitur: *cinque Chiese, o cinque Altari*. & rursus confirmatur ex communi praxi fidelium, etiam doctiorum; & hoc certum esse, dicit Tambur. l. cit.

Qu. X. An, qui vult visitare quinque Altaria, posset duo, vel tria visitare unius Ecclesiæ, reliqua vero alterius, quamvis facile possit visitare quinque unius, & ejusdem Ecclesiæ? 112

℟. Affirmative, quia Bulla non præscribit, ut visitatio quinque Altarium fiat in una eademque Ecclesia, sed simpliciter exigit visitare quinque Altaria. Bardi l. cit. n. 38. Salmant. l. cit.

Qu. XI. An existentibus quinque Altaribus, sufficiat visitare unicum quinquies? 113

℟.

℟. Negative. Bardi c. 4. Sect. 4. n. 41. Tambur. c. 10. §. 1. n. 9.

114 Qu. XII. An, ubi fit unica Ecclefia, in qua fint folum duo, vel tria Altaria, vifitanda fint omnia: & per repetitam vifitationem Altarium fuplendæ, quæ defunt vifitationes usque ad numerum quinarium?

℟. Videri, effe magis fecundum mentem Pontificis, fi affirmetur, ait Trull. *lib.* 1. §. 6. *dub.* 2. *n.* 3. cujus quidem fententiam judicarent probabiliorem Salmant. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 127. qui etiam pro ea allegant Mendo; fed contradicunt Bardi *c.* 4. *n.* 46. Diana R. 149. §. 3. Ludov. a Cruce *dub.* 13. *n.* 3. qui laudant etiam pro hac negativa fententia Nunum: eo quod in Bulla abfolute dicatur: in defectu quinque Altarium vifitari poffe quinquies unum Altare. In horum itaque Doctorum fententia fufficiet in pofito cafu, vifitare quinquies unicum Altare, quod libuerit. Verum in praxi fuadenda eft fententia prior.

115 Qu. XIII. Cum in defectu quinque Altarium poffit unicum quinquies vifitari: utrum hujufmodi defectus debeat effe in uno, eodemque Oppido: an vero fufficiat effe in ea Ecclefia, quæ ut vifitanda feligitur?

℟. Defectum quinque Altarium debere effe in uno, eodemque Oppido; ita Bardi *l. cit. n.* 46. & *n.* 74. Tambur. *n.* 10. & licet aliqui oppofitum teneant apud Salmant. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 125. & 126. nihilominus iidem Salmantic. fatentur, hanc fententiam effe tutiorem, & in praxi omnino confulendam. Et fic fi in loco fint quinque tantum Ecclefiæ habentes fingulæ unicum Altare, vifitandæ funt quinque Ecclefiæ. Si autem fint duæ tantum Ecclefiæ e. g. habentes tot Altaria, ut fimul non perveniant ad numerum quinarium, ut fi una habeat duo, & totidem altera: aut fi una habeat tria Altaria, altera vero unicum: tunc fufficiet unius, & ejufdem Ecclefiæ vifitare quinquies unicum Altare, fecundum fententiam illorum Doctorum, quos præced. qu. fecundo loco allegavimus. Aut in fententia tutiori ibidem fignificata, vifitanda funt omnia Altaria hujufmodi duarum Ecclefiarum, quinta vifitatio vero fupplenda eft per repetitam vifitationem unius Altaris, in una ex iifdem Ecclefiis.

Qu. XIV. An faltem Moniales claustrales, quæ in propria Ecclefia non habeant quinque Altaria, aliique fimiliter legitime impediti vifitare quinque Ecclefias, vel quinque Altaria, fatisfaciant vifitando quinquies unicum Altare? 116

℟. Affirmative, quia horum refpectu perinde eft, ac fi in tota Civitate vel oppido non exiftat nifi unica illa Ecclefia, cujus Altare vifitare unice poffunt; ita Ludov. cit. *n.* 3. Trull. *n.* 4. fine. Bardi *n.* 44. Tambur. *n.* 11. Salmant. *cit. n.* 126. fine. Quod fi fuerint plura, quam non quinque Altaria, fieri poteft, quemadmodum diximus qu. 12. Cœterum pro Regularibus, quorum nomine veniunt etiam Moniales, fpeciale quoddam privilegium ad lucrandas Indulgentias Stationum referemus hic poft ultimam quæftionem n. 129.

Qu. XV. An fatisfiat, vifitando Altare Oratorii privati, ac domeftici? 117

℟. Affirmative, fi Altare fit dicatum ad divinum cultum, & Sacrificium peragendum, unde fi quis vifitet quatuor Ecclefias, & pro quinta vifitatione vifitet hujufmodi Altare, fatisfaciet; vel fi fit in loco,

 ubi

ubi non inveniatur, nisi hoc unicum Altare, vel sit legitime impeditus secundum dicta qu. præc. visitare quinque Altaria præter hoc unicum, satisfaciet, illud quinquies visitando; ita Trull. *dub.* 2. *n.* 2. Bardi *n.* 32. & 39. Tambur. *n.* 2. & 8. Salmant. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 122.

118 Qu. XVI. Si in Ecclesiam non sit facile ingredi præ multitudine populi illam implentis, an valeat pro visitatione Ecclesiæ, si quis oret extra illam, illi multitudini junctus?

℞. Affirmative. Lud. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 8. *dub.* 13. *n.* 5. Trull. *dub.* 2. *nu.* 3. Dian. *R.* 151. §. 3. Tambur. *c.* 10. §. 1. *nu.* 16. Salmantic. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 129. Plaz. de Purg. *par.* 2. *art.* 5. §. 9. *n.* 23. & alii multi.

119 Qu. XVII. An in prædicto casu prædictæ multitudini junctus quis, & foris stans possit valide visitare quinque Altaria unius, & ejusdem Ecclesiæ?

℞. Affirmative, si quidem Altaria sint in prospectu ejus; secus negative; unde si duo tantum v. gr. Altaria habeat in prospectu, visitatio non valebit nisi pro duobus Altaribus. Vid. Trull. l. cit. Salmant. loc. cit. Bardi c. 4. sect. 9. nu. 53. Tambur. num. 16. & 17. Dian. R. 151. §. 3.

120 Qu. XVIII. Si Ecclesia sit clausa, an possit quis visitare Altaria stans foris?

℞. Negative. Tambur. *n.* 15.

121 Qu. XIX. Si Ecclesia sit clausa, & quis oret ante illus ostium, an satisfaciat saltem uni visitationi Ecclesiæ?

℞. Videtur quod sic; ita Tambur. n. 15. Plaz. n. 22. cum aliis.

122 Qu. XX. An satisfaciat visitationi Altaris, qui illud non videt ob aliquod impedimentum minime accidentale, puta, quia intermediet paries?

℞. Negative, quia non dicitur moraliter præsens altari. Tambur. num. 18. Satisfaciet autem, si quis orat in loco, ubi sublatis impedimentis accidentalibus posset illud videre, puta si illud non videat, quia ipse est genuflexus, & ante illum sint multi stantes. Vid. Plaz. n. 29.

Qu. XXI. An satisfaciat visitationi Altaris, qui notabiliter distans ab illo, oret in ipsa Ecclesia? 123

℞. Negative, si ita distet, ut in morali existimatione nequeat dici præsens Altari; ita Bardi n. 53. fine, Tambur. nu. 18. satisfaciet autem, si Ecclesia sit plena populo orante, quia tunc omnes faciunt unum moraliter. Tambur. l. cit.

Qu. XXII. An qui visitat quinque Altaria in una & eadem Ecclesia, debeat se movere de loco ad locum, seu de uno Altari se conferendo ad aliud: aut saltem se illi convertere? 124

℞. Nonnulli putant absolute sufficere, se tantum corde movere; hoc est sola mente distinguere unam visitationem ab alia nullo facto motu corporis. Alii solum id admittunt in casu necessitatis, ex qua non valeat quis se aliquo modo movere, ut facile solet accidere orantibus in Ecclesia plena populo. Alii vero requirunt aliquem motum corporis, & certum ejus situm versus illud Altatare, quod visitatur, convertendo se ex eodem loco, in quo fixus orat quis ad quodlibet Altare, pro qualibet visitatione. Quæ quidem sententia est probabilior, & in praxi suadenda. Illud certum est, non opus esse exire ab Ecclesia, & in il-

illam denuo ingredi ad diftinctionem quincuplicis vifitationis Altarium; nec ex uno Altari proxime accedere ad aliud. Vid. Lud. a Cruc. *dub.* 13. *n.* 4. Trull. *dub.* 2. *n.* 4. Bardi *c.* 4. *fect.* 4. *n.* 48. & 49. Tambur. *c.* 10. §. 1. *n.* 13. *&* 14. Diana *R.* 149. *&* 50. Plaz. *l. cit. nu.* 24. *&* 25. Salmant. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 128. La Croix *l.* 6. *par.* 2. *qu.* 204. §. 3. *n.* 1433.

125 Qu. XXIII. Qui vifitat quinquies unicum Altare, quomodo diftinguere debet vifitationes?

℞. Vel corde, & per fimplicem repetitionem orationis: ut aliqui volunt; vel per aliquem motum corporis, puta erigendo fe, & iterum genuflectendo ad quamlibet repetitam vifitationem, vel faltem aliqua corporis inclinatione, vel folius capitis inflexione. Quod eft probabilius. Vide Auctores qu. præc. laudatos locis ibi cit.

126 Qu. XXIV. Præter vifitationem Ecclefiarum, feu Altarium imponitur oratio: quid orandum?

℞. Orandum pro Chriftianorum Principum unione contra Infideles, & pro victoria contra eofdem Infideles; conftat ex Bulla; vid. dicta initio hujus fubf. 4. n. 91. Rudibus autem hominibus fatis erit, fi intendant orare fecundum Pontificis mentem. Vid. Trullench. *dub.* 2. *n.* 5. Tambur. §. 2. *nu.* 3. Salmant. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 121. Bardi *c.* 4. *fect.* 4. *n.* 61. Plaz. §. 9. *n.* 27. & dicta 2. Aug. n. 9. Obfervo hic, nonnullos Auctores, ut mox qu. 26. dicetur, fuadere, ut recitetur per aliquas vices oratio Dominica, & falutatio Angelica; vel fignificare recitandas effe, feu fundendas, nefcio quas preces; & primum quidem merum confilium efle debet; nam Pontifex id non exigit a privilegiatis hujus Bullæ. Secundum vero fi eft quid diftinctum ab oratione pro unione, & victoria, gratis exigitur: nam Pontifex fimpliciter requirit hanc determinatam orationem, & nullam aliam præter illam. Unde oratio, quæ fundenda eft vel expreffe, vel virtualiter debet effe pro unione, & victoria prædictis, & hæc fola fufficiet.

Qu. XXV. An hæc oratio debeat effe omnino vocalis, vel poffit effe mentalis? 127

℞. Effe poffe mentalem, uti pro eadem oratione fundenda ad effectum lucrandi indulgentiam 15. annorum &c. decidimus §. 1. qu. 61 cum Auctoribus ibi laudatis; & vide iterum Trull. §. 6. *dub.* 2. *n.* 6. *&* 7. Bardi n. 62. Tambur. §. 2. n. 3. Licet Salmantic. loc. cit. cum Lugo dicant, tutius effe, fi fiat, feu mifceatur vocalis; & videri etiam poteft La-Croix lib. 6. p. 2. qu. 202. §. 1. n. 1421.

Qu. XXVI. Quanto tempore debeat orari in qualibet vifitatione Ecclefiæ, five Altaris? 128

℞. Non determinatur, fed proprio arbitrio, feu devotioni relinquitur. Auctores paffim fignificant orandum fpatio unius faltem, aut duplicis orationis Dominicæ, & falutationis Angelicæ in qualibet vifitatione Ecclefiæ, feu Altaris, & fuadent etiam recitare hujufmodi orationem Dominicam, & falutationem Angelicam, ut qu. 24. fignificavimus. Quod quidem confirmat fidelium praxis. Vid. Trull. §. 6. *dub.* 2. *n.* 6. Tamb. §. 2. *n.* 4. Salmantic. *cap.* 3. *pu.* 3. *n.* 121. fine, qui etiam cum aliis fuadent, recitare quinquies orationem Dominicam, & toties falu-

lutationem Angelicam simul cum *Gloria Patri* in qualibet visitatione Ecclesiæ, vel Altaris. Quas tamen orationes vocales non esse necessario recitandas ad lucrandas has indulgentias, notavimus cit. quæst. 24. Visitandæ autem sunt Ecclesiæ, seu Altaria *devote*, ut dicitur in Bulla; unde cavendum est, ne visitationes, & orationes fiant cum immodestia, vel confabulando, vel ad finem aliquem non bonum vid. Tambur. *loc. cit. n.* 1. & Bardi c. 4. sect. 4. a n. 55. Salmantic. *c.* 3. *pu.* 3. *n.* 121.

129 Denique antequam progrediamur ad alia, nota hic: præter privilegiatos ex Bulla Cruciatæ esse alios, qui lucrari possunt Indulgentia Stationum Urbis, etiam non visitantes Urbis Ecclesias. Hujusmodi autem concessionis, & privilegii nonnulla proferemus exempla.

Et primo omnes Regulares visitantes propriam Ecclesiam in diebus Stationum, & inibi devote orantes pro concordia &c. & pro salute Romani Pontificis: omnes indulgentias Stationum Urbis consequentur, ex concessione Pauli V. Const. 21. *Romanus Pontifex* 23. Maji 1606. Tom. 3. Bullar. Cherub. Hic etiam notari potest, quod & notavimus tr. 1. lib. 1. c. 4. nu. 18. hoc est, Religiosos infirmos, aut senio confectos, qui Ecclesias visitare, Eucharistiam sumere eo die, quo sumenda esset pro assequendam indulgentia, aut alia exequi non possunt; omnes & singulas indulgentias concessas, & concedendas: aliqua tamen opera arbitrio Confessarii diebus statutis exequendo, consequi valere, concessit Paulus V. pro Congregatione Fuliensium, ut in eorum privilegiis impressis Antuerpiæ 1630. in Bulla *Splendor.* an. 1609. adeoque post Indulgentiarum revocationem factam ab eodem Pontifice an. 1606. ut notat Lucius Ferraris V. *Indulg.* art. 4. n. 10. edit. 3. Bonon.

Secundo, qui diebus Stationum Urbis doctrinam christianam in Ecclesiis, aut Oratoriis de Ordinariorum licentia docuerint, ac etiam illi, qui ad eamdem discendam accesserint, easdem indulgentias consequuntur, quas consequerentur, & consequi possent, si Ecclesias Stationum ejusdem Urbis personaliter visitarent; easdem etiam indulgentias Visitatores Scholarum Doctrinæ hujusmodi, qui ex commisso sibi officio, visitabunt illas, quas illo die visitare poterunt, consequentur, si peccata sua confessi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint. Concessit Gregorius XV. Const. *Pietatis* 27. Septembr. 1622.

Tertio, Visitantibus in diebus Stationum aliquam Ecclesiam Patrum Carmelitarum, & inibi recitantibus quinquies orationem Dominicam, & salutationem Angelicam, Stationum indulgentias concessit Clem. X. Constit. 131. §. 9. pag. 220. To. 7. Plaz. l. cit. n. 60.

Quarto, Visitantes in diebus Stationum aliquam Ecclesiam Patrum Minimorum S. Francisci a Paula, & ibi orantes quinquies orationem Dominicam, & salutationem Angelicam, Stationum Indulgentias consequentur, ex concessione Julii II. Constit. *Dudum* 10. §. 41. Plaz. l. cit.

Quinto in diebus Stationum Romanarum morantes alibi, seu extra Urbem, si tamen secum habuerint aliquam coronam Domini nostri Jesu Christi benedictam a Camaldulensibus Religiosis, & confessi, sacraque

que communione refecti visitaverint unam, quam voluerint Ecclesiam; aut legitime impediti recitaverint prædictam coronam cum septem Psalmis Pœnitentialibus, Litaniis, & precibus, consequentur annos indulgentiæ ducentos: quos etiam lucrabuntur illi, qui Romæ licet existant, similiter tamen impediti, prædicta præstiterint. Concessit Clemens X. Const. 160. §. 8. to. 7. Plaz. l. cit. n. 62.

§. III.

De Indulg. plen. semel in vita, & semel in mortis articulo.

130 Qu. I. An hæc Indulgentia applicanda sit a Sacerdote in ipsa confessione Sacramentali?

℞. Non conveniunt Auctores in hujusmodi quæstione: ab eorum diversis opinionibus explicandis, abstineo, quoniam sententia affirmativa sicut est tutior, ita & facilis est pro praxi. Ex qua quidem sequitur 1. hanc indulgentiam non concedi sine ullo prorsus onere, sed ad eam consequendam impositum esse onus confessionis: etiam pro consequenda indulgentia plenaria in articulo mortis ab eo, qui confiteri potest. Quod ultimum additur, quia ab eo, qui confiteri non potest in dicto articulo, eo quod nullus adsit Sacerdos, vel repentina morte decedat, non exigitur confessio, sed ei conceditur alia similis indulgentia plenaria, & applicabitur immediate ab ipso Summo Pontifice, ut infra dicetur.

Sequitur 2. Hanc indulgentiam non posse ab alio applicari, quam a Sacerdote Confessario proprio, seu ab eo, qui possit audire confessionem ejus, cui applicanda est indulgentia plenaria hæc. Et nota hic: Indulgentiam hanc obtineri non posse, nisi applicetur per Confessarium approbatum ab Ordinario, ut patet ex Bulla; recole dicta nu. 91. quamvis hoc quidem negent, putantes, quod si daretur casus, quo nullus Confessarius vellet pœnitenti indulgentiam hanc applicare, tunc posset illam sibi per se ipsum pœnitens applicare. Sed hoc sine ulla valida ratione dicunt, & repugnant menti Pontificis expressæ in Bulla verbis concessionis hujus. Unde dicendum est: hanc Indulgentiam obtineri non posse, nisi applicetur per Sacerdotem Confessarium approbatum ab Ordinario, & quidem qui sit proprius Confessarius, posito quod a Sacerdote in ipsa confessione sacramentali applicanda sit.

Quidam autem dicunt: in articulo mortis, in defectu Sacerdotis posse applicari per simplicem Clericum, si adsit, aut etiam per quemlibet laicum. Quod etsi aliqui ut non improbabilem admittant, mihi vero omnino non placet; quia non est ulla necessitas, hoc admittendi; enim vero in defectu Sacerdotis in articulo mortis manifesta est concessio Pontificis applicantis per seipsum in eo casu, aliam similem Indulgentiam plenariam. Pro quæstione proposita, & hactenus dictis Vid. Trull. *lib.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 19. *n.* 3. 4. 6. *&* 12. Lud. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 8. *dub.* 14. Bardi *par.* 2. *tract.* 4. *c.* 5. *sect.* 4. *a n.* 1. *ad* 13. *& item n.* 17. Tamb. c. 12. §. 1. Dian. *edit. coord. tom.* 4. *tr.* 3. *R.* 157. §. 2. *&* 3. *R.* 158. §. 1. *&* 2. Salmant. *c.* 3. *pu.* 4. *n.* 134. *& a n.* 142.

Qu. II. An opus sit, quod Pœnitens expresse petat, sibi applicari hanc Indulgentiam? 131

℞. Ne-

℟. Negative; sed sufficit in pœnitente virtualis intentio percipiendi, & in Confessario virtualis intentio applicandi, intendens absolvere non solum a culpis, sed etiam a pœnis, quantum potest, quocumque titulo: verum consultius est, & tutius ut expresse petatur, & similiter applicetur. Trull. *n.* 5. & 14. Dian. *R.* 156. Salmant. *in append. tract. 6. de Bull. Cruc. c.* 3. *pu.* 4. *n.* 150. Vide dicenda qu. 9.

132 Qu. III. Utrum Indulgentiæ hujus privilegio careat constitutus in articulo mortis, qui confiteri nequeat præsente Confessario, puta quia est sensibus destitutus? Dubium oritur ex eo, quia Indulgentia plenaria applicanda per Confessarium, applicanda est in Sacramento pœnitentiæ, secundum dicta qu. 1. At prædictus moribundus confiteri nequit; ergo non potest consequi hanc indulgentiam plenariam applicandam a Confessario. Alia vero similis indulgentia plenaria non requirens applicationem ullius, conceditur in articulo mortis in absentia Confessoris. At in casu posito adest Confessor; ergo nec illam lucrabitur.

℟. Et dico 1. quod in sententia illorum, qui docent hujusmodi posse sub conditione absolvi, poterit ei applicari a Confessario indulgentia plenaria applicanda per ipsum in Sacramento Pœnitentiæ.

Dico 2. Si sentiamus cum illis Doctoribus, qui negant prædictum moribundum posse absolvi, si non petiit confiteri: nihilominus probabile est, eum vel lucrari posse Indulgentiam plenariam applicandam per Confessarium; vel lucrari aliam indulgentiam plenariam, quæ nullius eget applicatione. Enimvero cum etiam probabile sit, indulgentiam plenariam applicandam per Confessarium applicari posse extra Sacramentum pœnitentiæ, poterit in dicto casu Confessor applicare illam moribundo. Alii vero sentiunt in dicto casu moribundum habere se, tamquam si Confessor deesset sibi: atque adeo frui Indulgentia plenaria, quæ conceditur a Pontifice in absentia Confessarii in articulo mortis.

Ex his duabus sententiis tutior est prior, nam potest prodesse moribundo, et nulli potest obesse: & casu quo non sit vera coram Deo, locum habebit secunda, si hæc sit vera: cum nullius indigeat applicatione. Si autem non practicetur prior sententia, exponitur moribundus periculo carendi tanto bono indulgentiæ plenariæ; in casu quo secunda non sit vera coram Deo. Vid. Tambur. §. 2. *n.* 7. Dian. *R.* 155. & 156.

Qu. IV. Utrum hæc indulgentia applicari possit absenti? 133

℟. Hoc pendere ex illa quæstione primo loco proposita: an scilicet hæc Indulgentia omnino sit conferenda in ipsa confessione sacramentali? & ibi quidem diximus, tutiorem esse sententiam affirmativam; ex qua sequitur, Indulgentiam hanc absenti applicari minime posse. Verum quia negativa sententia reputatur probabilis, & in casu necessitatis, si practicetur, potest hujusmodi privilegiato prodesse, & nulli nocere; ideo potest in casu necessitatis hæc Indulgentia a Confessario applicari absenti extra Sacramentum Pœnitentiæ, quod præsenti administrari omnino debet, ut satis notum est. Vid. *Trull. n.* 7. Diana *R.* 158. §. 3. Bardi *n.* 14. Tamb. *n.* 4.

Qu. V. Quinam sit articulus mor- 134
tis,

tis, in quo applicanda fit a Confeffario hæc indulgentia?

℞. Non folum verus, fed etiam moraliter præfumptus. Optimum eft, illam applicare poft fumptam extremam unctionem. Vid. Trull. *n.* 8. & 15. Bardi *n.* 18. Dian. *R.* 156. *fine*, Salmant. *in append. tract. 6. de Bull. Cruc. cap. 3. punct. 4. num.* 137. & *num.* 138.

135 Qu. VI. An hæc indulgentia poffit applicari in proximo morali periculo mortis?

℞. Negat Diana *R.* 157. §. 1. *fine*. Affirmant vero Trull. *num.* 11. Tambur. §. 2. *n.* 2. Bardi *n.* 21. Salmant. *in append. tr. 6. de Bull. Cruc. c.* 3. *pu.* 4. *n.* 136. Tutius, & melius videtur fententiam negativam amplecti, quia cum deinde fueris in mortis articulo conftitutus, vel aderit Confeffarius, vel non: fi aderit: tutius, & utilius tunc applicabitur tibi Indulgentia per eum; fi autem nullus aderit Sacerdos, tunc fimilem Indulgentiam plenariam applicabit tibi ipfemet Pontifex.

136 Qu. VII. An qui ex articulo mortis evafit, atque convaluit, fi eodem anno publicationis Bullæ incidat denuo in articulum mortis, poffit denuo eamdem indulgentiam confequi?

℞. Negative per eamdem, & unicam Bullam; poffet vero per fecundam Bullam fecundam Indulgentiam confequi: minime vero tertiam fumendo tertiam. Bardi n. 23. Tambur. §. 2. *n.* 5. Salmantic. *l. cit. n.* 138. Vide tamen infra Qu. XII. & dicenda *sect.* 2. *fine* in append. num. 387. & 388.

137 Qu. VIII. An hæc indulg. poffit cum conditione applicari fic: *fi morieris ex infirmitate hac?*

℞. Affirmant Diana *R.* 157. §. 1. & pauci alii; fed negant Trull. *nu.* 8. Bardi *n.* 25. Tamb. §. 2. *num.* 6. cum aliis: quia in Bulla non apparet hujufmodi conceffio a Pontifice fieri, fed plane fignificatur applicanda abfolute. Utramque fententiam effe æque probabilem judicant Salmant. *cit. pu.* 4. *n.* 147.

Qu. IX. An utendum aliqua formula in applicandá indulgentia plenaria hac pœnitenti? 138

℞. Ponitur quidem in fummario vulgari Bullæ formula quædam, fed non eft neceffarium uti illa: cum etiam applicari poffit per ipfa abfolutionis facramentalis verba, intendendo abfolvere pœnitentem ab omnibus peccatis, & pœnis, quantum poteft, quocumque titulo, ut qu. 2. dictum eft. Confultius tamen erit, uti prædicta Bullæ formula, aut fimili, dicendo e. g. *Applico tibi Indulgentiam plenariam, quam ex privilegio Bullæ tibi concedit Summus Pontifex: in nomine Patris &c.* Vid. Tambur. §. 1. *n.* 1. Dian. *R.* 156. & *R.* 157. §. 2. Trull. *n.* 13. & 14.

Si autem pœnitens Confeff.rium roget, ut ei applicet hanc Indulgentiam Bullæ: & Confeffarius uno verbo, vel figno dicat: fe illam applicare ei, hoc etiam fufficiet. Salmant. *cit. pu.* 4. *n.* 149. *fine*.

Qu. X. Et deinceps de alia fimili indulgentia plenaria, quæ nullius indiget applicatione, præterquam ipfius fummi Pontificis, qui illam applicat in articulo mortis, repentina morte, aut in Confefforis abfentia decedentibus cum contritione: quæres; utrum hujufmodi moribundus fi non habeat confcientiam peccati mortalis, nondum rite confeffi, & abfoluti, nihilominus teneatur, elicere actum contritio-

tionis perfectæ, si velit lucrari hanc indulgentiam plenariam?

℞. Quantum est ex hoc capite, non videtur teneri, quia contritio hic a Pontifice non exigitur ut forma, & absolute; sed solum, ut homo per contritionem disponatur ad justificationem, & deletionem mortalium; ita Bardi *c.* 4. *sect.* 4. *num.* 29. Trull. *dub.* 20. *n.* 2. Tambur. §. 2. *n.* 3. & 4. Salmant. *cit. pu.* 4. *n.* 152. Quapropter hic contritio perfecta non exigitur a Pontifice, ut conditio omnino ponenda ad effectum lucrandi indulgentiam, sed solum est monitio, quam facit existenti in peccato lethali, ut memor sit, elicere actum perfectæ contritionis: ut in gratia sanctificante constitutus possit hanc indulgentiam lucrari, quia sine gratia sanctificante non potest quis indulgentiæ privilegio frui, saltem pro se ipso. Confer dicenda n. 303. & 401.

140 Qu. XI. Pontifex hujus indulgentiæ denegat beneficium iis, qui hujus concessionis fiducia negligentiores fuerint: quæres: de qua negligentia loquatur?

℞. Tambur. *dub.* 20. *n.* 2. *fine* intelligit negligentiam adhibitam in confitendo tempore ab Ecclesia statuto: seu quod ex negligentia omiserint confessionem annuam ex fiducia hujus privilegii; ita ut qui ex fiducia hujus indulgentiæ neglexit confessionem annuam, cum conscius sibi esset de mortali patrato crimine: si incidat in articulum mortis, & non possit confiteri, licet contritus decedat in absentia Confessoris, adhuc non lucrabitur hanc indulgentiam plenariam, in pœnam prædictæ negligentiæ suæ eidem a Pontifice denegatam.

At vero Bardi n. 21. putat negligentiam, de qua in hoc loco loquitur Bulla, sitam esse in omissione pœnitentiæ agendæ pro peccatis commissis. Decernit itaque Pontifex, quod, si quis ob fiduciam hujus indulgentiæ plenariæ obtinendæ, fuerit segnior, nequeat in fine vitæ repentina morte decedens; aut in absentia Confessoris, eam lucrari. Ita Bardi, cujus sententia videtur verior; nam illis, qui negligentiores fuerint in confitendo statuto tempore, jam expresse Pontifex denegat beneficium hujus indulgentiæ, in præcedentibus verbis; sic enim loquitur in Bulla latina . . . . *modo contriti decesserint: & prius statuto tempore confessi fuerint*. Deinde vero subdit: *nec hujus nostræ concessionis fiducia negligentiores fuerint &c.* Quæ posteriora verba aperte ponuntur, tamquam importantia quid diversum a præcedentibus.

Omissio autem prædicta pœnitentiæ agendæ debet directe sequi ex illa fiducia; nam si ex alia suboriatur, non impedit, quin contritus moriens beneficium hujus indulgentiæ consequatur: ut recte notant Bardi, & Trull. l. cit.

Et nota etiam hic: eos, qui statuto tempore confessi non fuerint, atque indulgentiæ plenariæ in Bulla concessæ in articulo mortis obtinendæ fiducia negligentiores fuerint: si tamen in Confessorum præsentia cum confessione moriantur, non apparere exclusos in Bulla ab alia simili, de qua hic priori loco egimus indulgentia plenaria per ipsummet confessarium applicanda in dicto articulo. Unde exceptio, seu exclusio solum afficit eos negligentiores prædictos, qui ob repentinam mortem,

vel

vel ob Confefforum abfentiam, fine confeffione decedunt. Vide dicenda fect. 2. fubf. 2. qu. 8.

141 Qu. XII. An moribundus hanc indulgentiam ab ipfomet Pontifice applicatam in articulo mortis, confequatur in præfumpto, an folum in vero mortis articulo?

℟. Solum in vero; ita Trull. dub. 19. n. 9. unde hujufmodi moribundus fi convalefceret, & deinde intra eumdem annum in fimilem cafum incideret, poffet denuo applicare fibi, feu intendere hanc indulgentiam confequi, quia non eft confequutus eam in cafu priori.

142 Qu. XIII. An opus fit, ut hujufmodi moribundus in præfenti cafu expreffe, & actualiter intendat Indulgentiam hanc confequi.

℟. Negative; fed fufficit intentio virtualis, fecus cum in tali vero mortis articulo moribundi fint communiter fenfibus deftituti, nunquam illam confequerentur. Vid. §. 2. *num.* 13. Confultum tamen eft, ut, qui accipit Bullam, mox eliciat actum rectæ intentionis, nimirum intendens hanc Indulgentiam confequi in articulo mortis, fi, quod Deus avertat, fubitanea morte deceſſerit intra annum publicationis Bullæ, aut Confefforis copia caruerit. Deinde ubi cafus acciderit, fi rationis ufu polleat, antequam illo privetur, applicet fibi, feu intendat, hanc Indulgentiam confequi. Tambur. §. 2. n. 3.

§. VI.

De fufpenfione Indulgentiarum.

Qu. I. AN durante anno publicationis Bullæ fufpendantur indulgentiæ conceffæ ab Epifcopis jure ordinario? 143

℟. Negative: quia folum fufpenduntur conceffæ a Summo Pontifice immediate. Ideo etiam non habentes Bullam Cruciatæ poffunt Indulgentias prædictas Epifcopales lucrari. Vid. Lud. a Cr. *difp.* 1. *cap.* 9. *dub.* 1. *nu.* 1. Trull. *lib.* 1. §. 9. *dub.* 1. *n.* 5. Tamb. *c.* 14. §. 1. *nu.* 7. Salmant. *in append. tr.* 6. *de Bulla Cruc. cap.* 8. *pu.* 2. *num.* 15.

Nota hic, nec omnes indulgentias Pontificias per Bullam fufpendi, fed folum indulgentias Pontificias fimiles, vel non omnino diffimiles iis, quæ hebentur in ea. Nec fufpendi indulgentias etfi Pontificias contentas in corpore juris. Vid. Tamb. *c.* 14. §. 1. *n.* 5. Trull. *cit. dub.* 1. *nu.* 1. 2. & 4. Lud. *cit. dub.* 1. *n.* 3. Bardi *par.* 3. *tr.* 1. *c.* 2. *fect.* 1. *n.* 4. Salmantic. *l. cit.*

Qu. II. An per Bullam fufpendantur Indulgentiæ a Pontifice Summo conceffæ granis benedictis, calculis, Imaginibus &c. 144

℟. Negat fufpendi Lud. a Cruc. *dub.* 1. *n.* 13. & 14. At vero affirmant fufpendi Trull. *dub.* 1. *n.* 2. & Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bulla Cruc. c.* 8. *pu.* 2. *n.* 10. Alii tamen diftinguunt: affirmant enim de Indulgentiis conceffis ad inftantiam, & petionem alicujus; fed negant de conceffis a Summo Pontifice motu proprio prædictis Imaginibus &c. Tres hafce fententias exiftimat probabiles Bardi cit. *fect.* 1. *num.* 6. fed cenfet

Cc 2 in-

intentioni Pontificis conformiorem esse absolute affirmativam, seu quæ absolute affirmat suspendi. Tamburinus contra c. 14. §. 1. n. 10. putat probabiliorem esse absolute negativam, seu quæ absolute negat suspendi. Sed falso pro ea citat Ægidium Trullench; & falso etiam dicit, pro se Trullench adduci a P. Bardi una cum Rodrig. & Riccio; nam Bardi adducit Ægidium Trullench pro sententia affirmante suspendi, pro qua nos adduximus eum, pro ea enim ipse stat: rursus ab eodem Bardi adducitur Rodriguez pro eadem sententia affirmante suspendi; igitur pro sententia negante suspendi a Bardi solum adducitur Ludovicus a Cruc. & Riccius.

145 Qu. III. An Indulgentiæ Mendicantium Religionibus pro ipsis tantum Religiosis concessæ suspendantur?

℞. Negative. Constat ex ipsa Bulla, & videri potest Lud. a Cr. *dub.* 1. *a n.* 6. Trull. *dub.* 3. 1. Bardi *c.* 3. *sect.* 1. *a num.* 3. Felix *in exam. Confess. to.* 1. *par.* 4. *c.* 10. *n.* 3883. Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 144. §. 2. Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 8. *pu.* 2. *nu.* 11. Quinam vero sint Ordines Mendicantium? recenset Trull. *l. cit.* Tambur. §. 2. *n.* 2. Bardi *c.* 3. *sect.* 2. *n.* 8.

146 Qu. IV. An prædicto privilegio gaudeant etiam Moniales Ordinis Mendicantium?

Affirmative. Vid. Lud. *c.* 9. *dub.* 3. *n.* 5. Bardi *c.* 3. *sect.* 3. *nu.* 14. Tambur. §. 2. *n.* 3. Dian. *l. cit.* §. 3. Felix *l. cit. nu.* 12. Salmant. *loc. cit. num.* 12.

147 Qu. V. An similiter Novitii?

℞. Affirmative. Vid. Lud. *dub.* 5. Trull. *n.* 4. Bardi *n.* 17. Diana, & Tambur. *l. cit.* Salmantic. *l. cit.* qui idem affirmant de Tertiariis, & de Donatis Carmelitis Discalceatis num. 13. & 14.

Qu. VI. An suspendantur indulgentiæ a Pontifice concessæ particularibus Religiosis Mendicantibus? 148

℞. Affirmant Trull. *dub.* 3. *n.* 3. & Salmant. *l. cit. n.* 11. si non sint concessæ ad instantiam Superioris ipsius Religionis.

Qu. VII. An Oblati, & alii, qui ferunt habitum Religiosorum Mendicantium, sed non sunt proprie Religiosi, gaudeant prædicto privilegio Religionis Mendicantium? 149

℞. Negative. Vid. Lud. *dub.* 2. *n.* 12. & *dub.* 4. *n.* 10. Trull. *dub.* 3. *n.* 6. Bardi *c.* 3. *Sect.* 3. *n.* 18. Tambur. §. 2. *n.* 3. Notant verò Salmantic. *l. cit. n.* 14. quod licet illi Donati, qui vere Religiosi non sint, & famuli Religionum Mendicantium, privilegiis ipsis concessis absque Bulla gaudere nequeant; possunt tamen absque illa uti illis indulgentiis & privilegiis, quæ a jure communi conceduntur famulis Religionum Mendicantium; hæc enim per Bullam non revocantur, seu non suspenduntur. Recole dicta *qu.* 1. *n.* 143.

Qu. VIII. An gaudeant prædicto privilegio Religiosi, qui, licet non sint Mendicantes, habeant tamen communicationem privilegiorum Religionum Mendicantium? 150

℞. Alii affirmant, alii negant. Videatur Bardi *c.* 3. *Sect.* 2. Trull. *dub.* 3. *n.* 2. Diana *R.* 145. Tambur. §. 2. *n.* 2. Salmantic. *l. cit. a n.* 18.

Qu. IX. An suspendantur Indulgentiæ concessæ Religiosis Mendicantibus pro Sæcularibus? e. g. Indulgentia plenaria concessa fidelibus visitan- 151

ſitantibus tali die talem Eccleſiam Regularium.

℟. Affirmative; unde qui non habent Bullam, non poſſunt hujuſmodi indulgentias conſequi; & Regulares non poſſunt hujuſmodi Indulgentias pubblicare, niſi ſimul populum moneant de hujuſmodi ſuſpenſione reſpectu eorum, qui non habent Bullam: & monemus etiam hic: nullas Indulgentias, ex iis nimirum quæ ſubjacent ſuſpenſioni hujuſmodi, publicari poſſe, niſi prius a Commiſſario Bullæ, aut ejus Subdelegato examinentur; Vid. Lud. a Cruc. *dub. 1. n.* 10. fine, *& dub.* 2. *n.* 3. *&* 10. Trull. *dub.* 3. *a n.* 7. Bardi *c.* 4. *Sect.* 2. *n.* 12. Tambur. §. 2. *n.* 6. Salmant. *l. cit. n.* 10. & 26.

152 Qu. X. An per Bullam ſuſpendatur Indulgentia plenaria pro Defunctis, in Altari, quod vocamus privilegiatum, conceſſa?

℟. Alii abſolute affirmant ſuſpendi; alii abſolute negant ſuſpendi; alii vero diſtinguunt. Si Altare non ſit Regularium Ordinis Mendicantis affirmant ſuſpendi; ſi autem ſit hujuſmodi Regularium, negant ſuſpendi, dummodo ſit Altare privilegiatum conceſſum ad inſtantiam Superioris, & in eo celebretur a Religioſo ejuſdem Ordinis, & pro Religioſo ejuſdem Ordinis applicetur. Vid. Lud. a Cruc. *dub.* 2. *n.* 11. Trull. *dub.* 4. *n.* 1. & 3. Bardi *c.* 4. *Sect.* 2. a *n.* 14. Salmant. *l. cit. a n.* 22. Tambur. §. 1. *n.* 12. *&* 13. qui dicit, ſententiam abſolute negantem ſuſpendi, eſſe probabilem.

153 Interrog. hic. In ſententia, quæ affirmat, ſuſpendi: atque adeo exigit haberi Bullam vivorum, ad lucrandam hujuſmodi indulgentiam pro Defuncto: a quonam haberi debeat Bulla, utrum ab ipſo Celebrante; an ab eo, qui celebrare facit? an ab utroque?

℟. Ab eo, qui celebrare facit, haberi oportere Bullam, ſignificat Rodriq; apud Trull. *n.* 2. E contra Lud. a Cruc. *l. cit.* ſignificat habendam a Celebrante; cujus ſententiam eſſe veriorem, dicit Trull. *l. cit.* At vero Bardi n. 20. ſentit ſufficere, ſi ab alterutro habeatur ex illis, quia, inquit, unuſquiſque per hanc Bullam privilegiatus habet jus ad applicandam Indulgentiam, quando eſt pro Defunctis conceſſa. Et mihi videtur certo ſufficere quod habeatur Bulla ab eo qui celebrare facit, quem procul dubio reſpicit Pontifex in concedenda Indulgentia.

Qu. XI. An per Bullam ſuſpendantur Indulgentiæ conceſſæ immediate pro vivis quidem, ſed applicabiles defunctis? 154

℟. Alii affirmant, alii negant ſuſpendi: ſententia negativa eſt pia, & probabilis, ſed minus tuta. Vide Bardi in Bull. *par.* 3. *tr.* 1. *c.* 4. *Sect.* 2. *a n.* 14. Tambur. *in Bull. c.* 14. §. 1. *n.* 13. Quintanadven. in *Singularib. to.* 1. *in Append. ad Sacram. pœnit. tr.* 1. *dub.* 14. *n.* 7. *&* 8.

Qu. XII. An abſque Bulla Cruciatæ in locis, ubi ea promulgatur, poſſint indulgentias extra ipſam Bullam conceſſas lucrari illi, qui præ nimia paupertate non poſſunt erogare ſtipendium requiſitum ad accipiendam Bullam? 155

℟. Alii affirmant, alii negant. Vid. Tambur. *c.* 3. §. 7. *n.* 12. *&* 13. Bardi *par.* 2 *tr.* 1. *c.* 1. *Sect.* 6. *a n.* 91. Salmantic. *append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 1. *pu.* 10. *n.* 109. Hujuſmodi quidem ita egenis hominibus ſuaderi poſſet, ut intendant lucrari quas forte valeant

leant Indulgentias; quapropter opera pro iis lucrandis injuncta ponere non omittant, puta confiteri, communicare, Ecclesiam visitare &c. Hujusmodi utique intentio, si vera sit coram Deo sententia affirmativa, Pauperibus emolumentum, nemini autem præjudicium poterit afferre. Vide tamen dicenda subs. *9. n. 266*.

156 Nota hic, quod ad lucrandas Indulgentias Jubilæi Anni Sancti, vel alterius extraordinarii, quod per duas hebdomadas a Summis Pontificibus concedi solet: ad lucrandas, inquam, hujusmodi Jubilæi indulgentias, gratias omnes & facultates, nullo modo fideles Bulla indigeant Cruciatæ; nisi ab ipso Pontifice aliquando aliter exprimatur; unde hujusmodi Jubilæum non suspendit Commissarius, neque illius publicationem impedit; Ita Salmantic. *in app. tr. 6. Bull. Cruc. c. 8. pu. 2. n. 10. fine*.

157 Qu. XIII. An Indulgentiæ plenariæ, quæ conceduntur in Bulla, suspendantur in Jubilæo Anni Sancti? Porro in hujusmodi Jubilæo suspenduntur omnes indulgentiæ plenariæ.

℟. Negat cum aliis Lud. a Cruc. dub. *6.* qui videri potest; nec dissentit La-Croix lib. *6.* p. 2. qu. *198.* §. 4. n. 1401.

SUBSECTIO V.

De privilegio commutationis Votorum.

158 Fidelibus accipientibus Bullam Cruciatæ vivorum, seu communem concedit Pontifex, ut per Confessarium possint facere sibi commutare quæcumque vota emiserint, exceptis tribus, Ultramarino, Castitatis, & Religionis. Confessarius autem commutare debet in aliquod subsidium Belli sancti, sic enim dicitur in Summario Bullæ Latinæ: *Poterit etiam idem Confessor vota quæcumque commutare in aliquod subsidium hujus expeditionis: Castitatis, Religionis, & Ultramarino votis dumtaxat exceptis.*

Quæ occurrunt circa hoc privilegium dubia solvenda sunt; idque vitandæ confussionis studio, duobus §§. præstabimus, in quorum primo agemus de votis non exclusis. In secundo de prædictis tribus reservatis, seu exclusis ab hoc privilegio.

§. I.

De votis, quæ possunt commutari ex Bulla Cruciatæ.

Qu. I. Quid sit, commutare Votum? 159

℟. Esse, obligationem Voti ex una materia in aliam transferre. Trull. *lib. 1. §. 7. c. 3. dub. 1. n. 7.* Tambur. *c. 13. §. 1. n. 1.* & passim Auctores hic, & in tract. de Vot. Vid. etiam dicenda qu. 15.

Qu. II. A quonam Confessario 160 commutari possint vota ex privilegio Bullæ?

℟. A Confessario approbato ab Ordinario Loci ad audiendas confessiones illius, cui commutanda sunt vota. Esse itaque debet ille idem, quem diximus subs. 3. §. 1. qu. 1. n. 36. Quod si Auctores dixerunt, commutari posse a Confessario non proprio, seu etiam non approbato ab Ordinario Loci: hoc ideo dixerunt, quia putarunt, non opus esse, quod Confessarius eligendus per Bullam, ut quis absolvatur a reservatis, sit ex approbatis ab Ordinario Loci, & qui possit aliàs audire Confessionem ejus; qui vult absolvi a reser-

reservatis; sed sufficere, quod sit approbatus ab Ordinario quolibet. In quo tamen ipsos fuisse deceptos, observavimus cit. qu. 1. Enimvero Bulla assignat potestatem commutandi Vota eidem Confessario electo ab habente Bullam; Sed non eligi potest nisi approbatus ab Ordinario ad excipiendum confessiones ipsius Pœnitentis, ut ibid. probatum est; ergo &c.

161 Qu. III. An commutatio facienda sit in Sacramento pœnitentiæ: seu facta, & audita confessione?

℞. Aliqui affirmant: & favet Benedictus XIV. allegatus a P. Zacharia *in Theolog. moral.* P. La-Croix *lib. 6. p. 2. qu.* 209. §. 2. *n.* 2460. ubi etiam testatur, id esse conforme praxi Sacræ Pœnitentiariæ. Sed a plerisque reputatur probabilior sententia negativa. Vid. Lud. a Cru. *disp. 1. c. 6. dub. 1. n.* 7. Bardi *par.* 2. *tr. 7. c. 1. sect. 7. n.* 55. Trull. *dub.* 10. *n.* 2. Dian. *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 69. Tambur. *n. 6. Fel. in Exam. Confes. tr. 1. par. 4. c. 10. n.* 3861. Salm. in *App. tr. 6. de Bull. Cruc. c. 6. pu. 5. n.* 302.

162 Qu. IV. An Confessarius ex Bulla possit dispensare, seu omnino eximere ab obligatione voti?

℞. Negative: Est certa apud omnes: quia Bulla tantum facit facultatem commutandi, non dispensandi. Nec delegatus excedere potest limites suæ delegationis.

163 Qu. V. An Confessarius teneatur commutare vota habentis Bullam, & commutationem petentis?

℞. Affirmant aliqui absolute; absolute aliqui negant; sed melius Bardi c. 1. Sect. 4. varias adhibet in hac quæstione distinctiones, quæ videri possunt: vid. etiam dicenda §. 2. qu. 22. n. 206. Profecto si rationabilis causa faveat petenti; male illum jure suo privaret, negando Commutationem. Vid. infra n. 174.

Qu. VI. An possint commutari vota emissa sive ante, sive post promulgatam, & sumptam Bullam? 164

℞. Affirmative Vid. Lud. *dub.* 1. *n.* 3. Trull. *dub.* 4. *a n.* 3. Bardi *c. 1. sect. 6. a n.* 46. Dian. *R.* 73. Tambur. *n.* 15. Salm. *l. cit.* Favores quippe sunt ampliandi, neque quoad hoc ulla repugnat Privilegii exceptio.

Qu. VII. An vota commutari possint toties, quoties pœnitens petit commutationem? 165

℞. Affirmative. Vid. Trull. dub. 9. n. 7. ex eadem ratione.

Qu. VIII. An commutatio facienda sit intra annum, quo durat Bulla? 166

℞. Affirmative. Vid. Tambur. *n.* 30. Trull. *d.* 9. *n.* 6. Bardi *c. 1. Sect.* 12. *n.* 134. Salmant. *l. cit. n.* 306. Vid. etiam dicenda Sect. 2. subs. 6. qu. 4. sed lege quoque subjectas ibi interrogationes.

Qu IX. Utrum ex privilegio Bullæ commutari possint juramenta? 167

℞. Affirmant alii, alii negant; verior reputatur sententia affirmativa. Vid. Bardi *c. 1. sect.* 10. §. 1. Trul. *dub. 2. a n.* 3. Lud. *c. 6. dub.* 5. Dian. *R.* 83. Tambur. *difficult.* 4. Salmantic. *l. cit. n.* 303. Juramenta enim promissoria equivalent Votis. Est autem animadvertendum, sententiam affirmativam non procedere de juramentis quibus firmantur Statuta Communitatum, Collegiorum, Academiarum, &c. saltem si sint a Papa confirmata: Vid. Bardi *c. 2. sect. 1. n.* 16. Trull. *dub. s. n.* 12. *Fel. n.* 2861. & Vide inf. *n.* 170.

Qu. X. Utrum ex privilegio Bullæ commutari possit materia voti simul, & juramenti: ut si quis vovisset, 168

set, singulis Sabbatis jejunare, & deinde juraverit singulis Sabbatis jejunare?

℞. Alii affirmant, alii negant; affirmativa sententia omnium judicio est probabilis. Vid. Bardi c. 1. Sect. 10. §. 2. Lud. *c. 6. dub. 6.* Trull. *dub.* 3. Tambur. *diff*: 4.

169 Qu. XI. Utrum ex privilegio Bullæ commutari possint vota juramento firmata?

℞. Alii affirmant, alii negant; verior reputatur sententia affirmativa. Vid. Bardi l. cit. §. 3. Dian. R. 85. Lud. Trull. Tambur. l. cit. Imo dicenda est omnino certa ex Summario vulgari Bullæ, in quo sic legitur: *Potrà ancora commutare qualunque voto, benchè fatto con giuramento.*

170 Qu. XII. Utrum ex privilegio Bullæ commutari possint juramenta in favorem tertii emissa?

℞. Negative; si acceptata sint, nullamque turpitudinem, & injustitiam contineant. Vid. Trull. *dub.* 2. *a n.* 8.

171 Qu. XIII. Utrum ex privilegio Bullæ commutari possint vota, quæ cedunt in favorem tertiæ personæ, aut alicujus Loci, puta, si quis vovit calicem dare alicui Ecclesiæ?

℞. Si sint acceptata, negant alii, alii vero affirmant, veriorem reputat affermativam sententiam Lud. a Cruc. *c.* 7. *dub.* 8. illam amplectitur Diana *R.* 87. eamdem non improbabilem esse, fatetur Trull. *dub.* 8. *n.* 2. licet ipse sequatur sententiam negativam in dicto nimirum casu, quo sint acceptata; quam etiam docent Salmantic. *l. cit. n.* 305.

172 Qu. XIV. An Vota Communitatum possint commutari virtute Bullæ?

℞. Negative; quia Bulla conceditur personis particularibus. Vid. Bardi *c.* 2. *Sect.* 1. *n.* 16. Felix. n. 3861. Nihilominus vide dicta tr. 1. 7. Decembr. art. 4. qu. 12.

Qu. XV. Utrum Vota virtute Bullæ commutanda debeant commutari in aliud æquale? 173

℞. Affirmative. Hoc enim importat commutatio. Cæterum satis probabilis est sententia illorum, qui volunt commutari posse in aliquid minus, dummodo non sit notabiliter minus. Vid. Tamb. *c.* 13. §. 1. *n.* 3. Trull. *lib.* 1. §. 7. *c.* 3. *dub.* 12. *n.* 5. Suar. de *Relig. to.* 2. *tr.* 6. lib. 6. *c.* 19. a *n.* 7.

Qu. XVI. Utrum ad commutanda vota virtute Bullæ, requiratur causa, & quænam? 174

℞. Solam specialem erogationem alicujus subsidii pro Bello sancto præter illam eleemosynam, quæ datur pro accipienda ipsa Bulla, satis sufficientem causam esse ad voti commutationem petendam, & faciendam. Lud. a Cruc. *c.* 6. *dub.* 4. *n.* 4. Trull. *c.* 3. *dub.* 13. *n.* 6. *fine*. Tambur. *n.* 7. Dian. *R.* 75. Salmant. *l. cit. n.* 304.

Qu. XVII. Quodnam sit hoc aliquod subsidium speciale erogandum: temporale ne an spirituale: vel mixtum ex utroque? 175

℞. Non conveniunt Auctores in hac quæstione, aliqui enim dicunt, sufficere solum subsidium spirituale, puta, si offerantur Deo preces, aut quid simile pro felici successu Belli sancti. Quæ tamen sententia rejici solet; nisi quod a nonnullis admittitur in favorem tantum eorum, qui adeo sint pauperes, ut nihil, aut fere nihil subsidii temporalis conferre possint.

Secunda sententia exigit solum subsi-

fubfidium temporale. Tertia requirit mixtum, partim videlicet temporale, & partim fpirituale. Quæ duæ pofteriores fententiæ habent pro fe plures, ac magnæ notæ Auctores, & rationes bonas. Secundæ fententiæ favet teftimonium Gallegi adducentis quamdam declarationem Commiffarii Generalis Cruciatæ: & ita fcribit in *explic. Bull. c. 9. part. 3. Clauf. 9. dub.* 150. *Verum hac ætate ceffat omnis de hac dubitatione controverfia: fiquidem Commiffarius Generalis Cruciatæ, cui de jure competit declarare dubia, quæ fe offerunt circa Bullam Cruciatæ, expreffe declaravit, commutationem Votorum omnino faciendam vi Bullæ in fubfidium temporale, idque præcipit omnibus Confeffariis fub pœna excommunicationis, quam declarationem publicavit Anno* 1642. Hæc Gallegus, cujus hoc teftimonio audito, ei omnino adhæret Tambur. cit. §. 1. n. 11.

Verum fi Andream Mendo audiamus, hujufmodi teftimonium rejiciemus. Teftatur enim laudatus Auctor, Commiffarium Generalem declaratione illa edita anno citato, folum declaraffe fubfidium pecuniarium defignandum in commutatione votorum virtute Bullæ, foli Cruciatæ applicandum effe, & non Xenodochio v. g. aut pauperibus, aut alteri operi pio, quo inquit comprehenduntur Confraternitates, Hofpitalia, Orphanorum Cœnobia, hifque fimilia. Non autem exclufum fuiffe a Commiffario Generali, quod pars Commutationis fiat in opera pia; fumptis operibus piis in alia fignificatione, nempe pro operibus fpiritualibus, & pœnalibus, qualia funt jejunia, flagellationes, auditio Sacri, oratio, aliaque hujufmodi; Ita P. Mendo in *Statera opinion. benign. difp.* 14. *qu.* 16. *n.* 160. Qui etiam n. 150. recitaverat verba declarationis allegatæ, quæ hyfpanice, ita fe habent *No han de poder aplicar la limofna, ni commutacion a otra obra pia, ni limofna particular, fi no a la dicha fanta Bulla de la fanta Cruzada.* Quæ latine ita reddi poffunt: *Non habent poteftatem applicandi eleemofynam, nec commutationem alteri operi pio, neque eleemofynæ particulari: nifi dictæ fanctæ Bullæ fanctæ Cruciatæ.* Pro hac autem quæftione videri poteft Lud. a Cruc. *c.* 6. *dub.* 2. Trullench *c.* 3. *dub.* 11. Tamb. §. 1. *a n.* 8. Bardi *c.* 1. *Sect.* 11. Diana *R.* 76. Fel. n. 3862. Mendo *qu. cit.* Salmantic. *to.* 4. *tr.* 17. *c* 3. *a n.* 160.

Qu. XVIII. Quota eleemofyna elargienda fit pro quolibet voto commutando? 176

℟. In Summario vulgari Bullæ fic legitur..... *facendo dar limofina al Penitente quel, che gli piace in benefìcio della Ss. Croc.* Dubium autem videtur, utrum remittat ad placitum pœnitentis, vel Confefforis folius? Sed Auctores ad arbitrium Confefforis remittunt quantitatem eleemofynæ, quæ eroganda fit in qualibet voti commutatione; & ita dicendum eft. Itaque tanta eleemofyna eft eroganda, quanta judicabitur ab ipfomet Confeffario, qui commutare debet votum. Verum hic non ex mero fuo placito: licet ita permitti videatur in recitatis verbis Summarii vulgaris Bullæ; fed ex prudenti, & recto judicio judicabit quantam pecuniæ quantitatem erogare debeat quis. Ad recte autem judicandum fpectabit circumftantias voti, & perfonæ, quæ petit voti commutationem; puta fi votum fit de aliqua lon-

longa peregrinatione facienda, & a persona nobili, ac divite; in quo casu habenda est ratio expensarum, quæ faciendæ forent, si votum non commutaretur; Ita Felix n. 3862., & sequenti. Trull. c. 3. *dub.* 11. *n.* 2. *prope finem*. Lud. a Cruc. *c.* 6. *dub.* 2. *n.* 7. *fine*. Tambur. §. 1. *n.* 14. Est vero notandum, quod si admittatur sententia illorum, qui docent, subsidium erogandum ratione commutationis voti virtute Bullæ, esse posse partim temporale, partim spirituale; de qua re qu. præc. in hac sententia minor quantitas subsidii temporalis potest imponi, ac imponi deberet, si solum subsidium temporale erogaretur. Vide Mendo *cit. qu.* 16. *n.* 159.

177 Qu. XIX. Cuinam tradenda sit prædicta pecunia?

℟. Deponendam esse ab ipso pœnitente intra quamdam capsulam, quæ a Commissario Cruciatæ ad hunc finem designari in certa Ecclesia consuevit. Vid. Tambur. *cit.* §. 1. *n.* 12. *Fel. n.* 3862.

178 Qu. XX. An votorum commutatio facta ex privilegio Bullæ prosit pro foro externo?

℟. Tantum prodesse pro foro conscientiæ, & interno: sicut absolutio a reservatis; Ita cum Henriquez, & Rodriqu. docet Trul. c. 3. dub. 14. n. 4.

§ II.

De tribus votis exclusis a privilegio Bullæ.

179 Qu. I. AN illa tria vota Castitatis, Religionis, & Peregrinationis ultramarinæ, a beneficio commutationis exclusa, possint nihilominus commutari, si sint pœnalia?

℟. Affirmative. Vid. Bardi *par.* 1. *tr.* 7. *c.* 2. *Sect.* 2. Lud. a Cr. disp. 1. *c.* 6. *dub.* 8. Trull. *l.* 1. §. 7 c. 3. *dub.* 6. Tamb. *c.* 13. §. 2. *n.* 5. 7. & 9. Dian. *R.* 89. sed lege etiam Suar. *de Relig. to.* 2. *tr.* 6. *lib.* 6. *c.* 23.

Qu. II. An similiter, si sint pure conditionalia? 180

℟. Affirmative, si conditio de futuro sit licita, & contingens. Vid. Bardi *Sect.* 3. Lud. *cit. dub.* 8. Trull. *dub.* 7. Dian. *R.* 90. *Tambur. n.* 4. 7 & 9. Suarez. *de Relig. to.* 2. *tr* 6. lib. 6 c. 22. *a n.* 3.

Interrog. An data responsio procedat sive ante, sive etiam post impletam conditionem? 181

℟. Affirmative. Vid. Lud. dub. 9. & Auctores laudatos locis. cit.

Qu. III. An juramenta, quæ cadant super materiam horum Votorum, sint reservata? 182

℟. Alii affirmant, alii negant; melius cum Thoma Sanch. distinguit Bardi Sect. 4. affirmans, si juramentum includat promissionem in honorem Dei: Quod ut plurimum accidit; negans vero, si sit simplex assertio, in quantum jurans careat intentione promittendi, & offerendi aliquid Deo, sed solum enuntiet id, quod proponit se facturum.

Qu. IV. An prædicta juramenta in casu, quo existimentur reservata, sicut vota, possint nihilominus commutari, si sint pœnalia, vel conditionalia? 183

℟. Affirmative. Vid. Dian. R. 91. 184

Qu. V. An hæc tria vota possint commutari, si emissa fuerint ex metu levi?

℟. Affirmative, si sermo sit de metu incusso ad extorquendum ipsum votum. Vid. Bardi c. 2. *Sect.* 5. §. 9. Dian. R. 94. Trullench. *dub.* 15.

15. *n.* 27. Lud. a Cruc. *dub.* 13.

185 Qu. VI. An in caſibus, quibus Epiſcopus poteſt diſpenſare in his votis, poſſit Confeſſarius ea commutare virtute Bullæ?

℞. Negative. Vid. Bardi *Sect.* 5. §. 13. Dian. R. 119. Tambur. §. 3. *n.* 14.

186 Qu. VII. An hæc vota poſſint commutari, ſi emiſſa fuerint a perſona alterius poteſtati, ſeu voluntati ſubjecta: cujuſmodi ſunt uxor, filii impuberes, & Servi?

℞. Negative. Vid. Bardi §. 12. Tambur. §. 3. n. 13. Lud. a Cruc. c. 6. d. 14. n. 13. & 14. Dian. R. 106.

187 Qu. VIII. An votum disjunctivum, continens unam partem non reſervatam, reſervatam alteram; puta, ſi quis dicat: Voveo aut jejunare in ſingulis ſextis feriis, aut perpetuam caſtitatem: poſſit commutari quoad partem etiam reſervatam?

℞. Affirmative. Vid. Bardi c. 2. *Sect.* 5. §. 1. Trull. c. 5. *dub.* 14. *n.* 6. Tambur. §. 3. *n.* 6. Dian. R. 114. Suar. *de Relig. to.* 2. *tr.* 6. lib. 6. c. 23. Profecto in tali disjunctione non videtur animus omnino determinatus ad partem reſervatam: favor ergo privilegii ad ipſum extendi poteſt, cum odia ſint reſtringenda.

188 Interrog. I. An id procedat, etiamſi pars non reſervata evaſerit impoſſibilis?

℞. Affirmative. Vid. Bard. §. 3. Dian. R. 118. Tambur. §. 3. *n.* 7. Trull. l. cit. Suarez. l. cit. n. 4.

Interrog. II. An id etiam procedat, ſi electa fuerit deinde pars reſervata?

189 ℞. Affirmativa ſententia reputatur probabilior, aut certe probabilis, dummodo electa fuerit per merum propoſitum, non autem per abſolutam voluntatem, qua vovens voluerit, ſe obligare ad partem reſervatam; tunc enim emittitur quaſi novum votum, & quidem abſolutum. Vid. Bardi §. 2. Tambur. §. 3. *n.* 6. & 7. Trull. *l. cit.* Dian. R. 115. & 116. Suar. l. cit. n. 3.

Qu. IX. An votum disjunctivum, continens omnes partes reſervatas, poſſit commutari? 190

℞. Negative. Vid. Bardi §. 1. *n.* 65. Tamb. *n.* 6. Trull. l. cit. Dian. R. 117. Suar. l. cit. n. 2.

Qu. X. An virtute Bullæ poſſit votum reſervatum commutari ſolum quoad circumſtantias adjunctas? e. g. ſi quis vovit Religionem ſtrictiorem: commutari poſſit in laxiorem. Si peregrinationem nudis pedibus: ut poſſit facere calceatus. 191

℞. Affirmative. Vid. Lud. *c.* 6. *d.* 11. *n.* 9. & *dub.* 15. *n.* 1. Trull. *dub.* 16. *n.* 7. & *dub. n.* 3. Dian. r. 80. & 96. Bardi *c.* 2. *Sect.* 6. §. 1. *n.* 150. & §. 3. *n.* 171. Tambur. §. 2. *n.* 10. & §. 3. n. 3. & 4.

Qu. XI. An hæc Vota poſſint commutari, ſi quis, ad ea ſe, intenderit, obligare ſub veniali tantum? 192

℞. Affirmative. Vid. Bardi *c.* 2. *Sect.* 5. §. 8. Trull. *dub.* 5. *n.* 14. Dian. R. 93.

Qu. XII. An hæc vota poſſint virtute Bullæ a Confeſſario commutari in aliud opus evidenter melius, & Deo gratius? 193

℞. Negative. Vid. Bardi *l. cit.* §. 7. An autem nihilominus poſſint ſic commutari propria auctoritate? Vid. *Tambur. cit.* §. 3. n. 12. Suar. *de Relig. to.* 2. *tr.* 6. *lib.* 6. *c.* 21. *n.* 17. & 18.

Qu. XIII. An per Bullam valide commutetur materia, in quam Pontifex commutavit votum reſervatum? Emiſit quis e. g. votum perpetuæ 194

Castitatis absolutum, & absque conditione aliqua: & Pontifex illud commutavit in jejunia; an Confessarius virtute Bullæ possit commutare jejunia prædicta?

℞. Affirmative. Vid. Bardi *c.* 2. *Sect.* 5. §. 4. Tambur. §. 3. *n.* 8.

195 Interrog. An id procedat, etiamsi vovens transacto longo tempore nihil adimpleverit ex iis, in quæ Pontifex commutavit votum Castitatis. Quod est quærere: an revivifcat prius votum reservatum, si vovens commutationem non exequatur?

℞. Probabilior reputatur sententia negans reviviscere; atque adeo affirmans id procedere, etiamsi vovens transacto longo tempore nihil adimpleverit, etiam culpabiliter, ex jejuniis, in quæ Pontifex commutavit votum Castitatis. Vid. Bardi §. 5. Tambur. a *n.* 9.

196 Qu. XIV. An hæc tria vota reservata in casu quo commutari possint, & commutantur virtute Bullæ, commutari debeant in aliquod subsidium spirituale Belli sancti? quemadmodum faciendum est in aliis votis ex sententia exposita §. 1. qu. 17.

℞. Ludov. a Cruc. *disp.* 1. *n.* 7. *a dub.* 3. Trull. *l.* 1. §. 7. *c.* 3. *dub.* 18. Bardi *par.* 2. *tr.* 7. *c.* 3. aliique varia tradunt exempla commutationum horum trium votorum, nullam tamen faciunt mentionem de subsidio temporali prædicto, sed tantum assignant, atque proponunt alia pia opera, in quæ commutari valeant, puta jejunia, sacrificia, orationes &c. At ipsi vel loquuntur de casu, quo hæc vota commutentur ex vi alterius privilegii, seu potestatis, quàm Bullæ Cruciatæ; vel si loquuntur de commutatione facienda ex vi Bullæ; putandi sunt supponere, quod præter opera spiritualia, & pia, eroganda sit aliqua eleemosyna pecuniaria in subsidium temporale Cruciatæ. Quod quidem expresse significaverat Trull. *dub.* 16. *n.* 7. *fine*. Et ratio est, quia ex una parte hic sermo est de commutatione votorum facienda ex vi solius Bullæ Cruciatæ; ex altera parte commutatio votorum facienda ex vi Bullæ Cruciatæ fieri debet in subsidium non solum spirituale, sed etiam temporale Belli sancti, aliquam eleemosynam pecuniariam ad prædictum finem erogando ad arbitrium Confessarii commutantis vota, secundum dicta §. 1. qu. 18. Ex tertia denique parte nulla est assignabilis disparitas, quare reliqua omnia vota commutanda ex vi Bullæ Cruciatæ commutari debeant in prædictum etiam temporale subsidium, minime vero hæc tria vota in casibus, quibus ipsa reservata non sint, sed commutari valeant, sicut cætera, virtute Bullæ. Ergo dicendum est: hæc tria vota Castitatis, Religionis, & Peregrinationis Hierosolymitanæ in casu, quo commutentur virtute Bullæ eo quod desinant esse reservata, commutanda esse non solum in opera spiritualia, puta jejunia, Sacrificia, orationes &c. verum etiam in aliquod subsidium temporale Sanctæ Cruciatæ.

Qu. XV. Quale votum Castitatis sit exclusum a beneficio commutationis ex vi Bullæ Cruciatæ? 197

℞. Votum omnimodæ tantum, seu perfectæ, atque perpetuæ Castitatis. Hinc votum non fornicandi, non se polluendi, non nubendi; item Castitatis Conjugalis, Virginitatis præcise, idest consistentis in abstinentia primi actus luxuriæ, quatenus scilicet Virginitas involvit corporis integrita-

gritatem; Rurſus votum integræ Caſtitatis quidem, ſed ad tempus, ad quod rationabiliter præſumatur ætas hominis perventura; item votum aſſumendi Ordines ſacros, votum non petendi debitum: & ſimilia vota Caſtitatis non perfectæ, nec perpetuæ a beneficio commutationis non excluduntur, ſed optime poſſunt per Bullam Cruciatæ a Confeſſario commutari. Vid. Tambur. §. 2. *n.* 3. Trullench. *dub.* 15. *a n.* 8. *ad* 11. & *a n.* 22. *ad.* 24. *&* *a n.* 26. Lud. a Cruc. *diſp.* 1. *c.* 6. *dub.* 10. Dian. *R.* 103. 104. 108. ttt. 112. 120. Bardi. *c.* 2. *ſect.* 1. *a n.* 4. *ad* 7. *&* *ſect.* 6. *n.* 168.

198 Qu. XVI. An votum perfectæ, ac perpetuæ Caſtitatis emiſſum a Conjuge ſit reſervatum, ac proinde per Bullam non commutabile?

℞. Et dico 1. Si votum hoc fuit a Conjuge emiſſum ante initium Matrimonium, certum eſt, reſervatum eſſe etiam poſt Matrimonium initium, atqueadeo non commutabile per Bullam.

Dico 2. Si ſermo ſit de voto Caſtitatis, quod forte conjux emittet; dum eſt in Matrimonio; quinque modis poſſet emitti. 1. ab altero abſque licentia alterius Conjugis: 2. ab altero cum licentia alterius. 3. ab utroque ſine mutua licentia. 4. ab utroque cum mutua licentia, ut non per modum contractus, quo quiſque cedat juri ſuo pretendi debitum. 5. denique cum mutua licentia, & per modum contractus, quo quiſque juri ſuo cedat. Jam vero votum Caſtitatis in primis quatuor modis prædictis eſt quidem commutabile per Bullam; non autem in quinto modo; quia in hoc quinto eſt perfectum, non item in illis quatuor.

Interrog. pro quinto modo. Si dicti Conjuges remittant ſibi, & acceprent mutuam ceſſionem juris petendi; & reddendi debitum: an ſaltem tunc poſſit per Bullam votum Caſtitatis commutari? 199

℞. Affirmative. Siquidem quod remanet, votum integrum Caſtitatis non eſt. Advertendum tamen eſt, ſic remittendo, peccare graviter Conjuges: quia, ut ſupponimus, contra votum operantur emiſſum. Pro dictis in hac quæſtione & præſenti Interrog. Vid. Trullench. *dub.* 15. *n.* 12. 15. *&* 16. *&* 20. Lud. a Cruc. *c.* 6. *dub.* 14. Dian. *R.* 107. 109. *&* 110. Bardi *c.* 2. *ſect.* 6. §. 2. *n.* 161. Tambur. §. 3. *n.* 1. *&* 2.

Qu. XVII. Quale votum Religionis ſit reſervatum? 200

℞. Perpetuum, perfectum, & abſolutum Religionis approbatæ a Summo Pontifice; unde reſervatum non eſt votum Paupertatis, aut obedientiæ in Sæculo, aut etiam in Religione aliqua non tamen approbata ab Eccleſia; & ſimilia vota. Ita Trull. *dub.* 16 *&* *alii*.

Qu. XVIII. An poſſit commutari votum Religionis Ordinis Militaris S. Joannis Hieroſolymitani, vulgo Equitum Melitenſium? 201

℞. Negative. Quia eſt Religio proprie talis. Vid. Lud. a Cruc. *diſp.* 1. *c.* 6. *dub.* 11. *n.* 8. Trull. *dub.* 16. *n.* 6. Dian. *R.* 98. Tambur. §. 3. *n.* 5. Bardi *c.* 2. *ſect.* 6. §. 3. *n.* 182.

Qu. XIX. An ſaltem aliorum Ordinum Militarium, puta S. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ &c. 202

℞. Affirmative. Vid. Lud. Trull. Tambur. Bard. locis cit. Dian. R. 99. Salmantic. *in append. l. cit.* nu. 313. Non eſt autem hic ſermo de Clericis Regularibus ex his Ordinibus Mili-

lita-

sitaribus; hujusmodi enim Regulares sunt vere proprie Religiosi, vitamque communem, & regularem in Cœnobiis, sicut alii Religiosi agunt.

203 Qu. XX. Quid veniat nomine voti Ultramarini in Bulla exclusi a beneficio commutationis?

℞. Venire peregrinationem Terræ Sanctæ, seu Hierosolymitanum; ita Trull. *dub.* 17. *nu.* 1. Tambur. §. 2. *n.* 1. Bardi *c.* 2. *sect.* 6. §. 1. *n.* 145. & alii; quamvis alii, quos sequuntur Salmanr. n. 310. fine putant venire etiam peregrinationem Romanam, & Compostellanam, ad visenda limina Apostolorum.

204 Qu. XXI. An hoc votum sit reservatum, si non fiat in subsidium Terræ Sanctæ, sed solius devotionis causa, nempe ad visitanda illa loca sancta?

℞. Affirmative. Vid. Bardi l. cit. num. 147.

205 Qu. XXII. Si quis voveat peregrinationem hanc non ob finem visendi loca sancta, sed ob alium finem honestum, & pium: e. g. ad visitandam aliquam Ecclesiam, aut Imaginem: an sit votum reservatum?

℞. Negative. Vid. Bardi l. cit. n. 153.

206 Hæc satis pro sufficienti notitia privilegii Bullæ Cruciatæ quoad votorum commutationem. Antequam vero progrediamur ad alia, monemus 1. nos hic tetigisse quamplures quæstiones spectantes ad commutationem votorum, respicientem tantumodo, seu pertinentem ad privilegium Bullæ Cruciatæ, quod solum præsentis instituti fuit. Quapropter si præterea oriantur alia dubia spectantia ad materiam generalem de commutatione votorum, pro eorum resolutione videantur Auctores agentes de Votis.

Monemus 2. (quod etiam valeat pro commutatione Votorum ex quo libet alio privilegio) hoc est, licet secundum dicta §. 1. qu. 5. plerique doceant, teneri Confessarium ad commutanda Vota, si requiratur, & possit; nihilominus si Confessarius non sit adeo peritus, ut possit judicium ferre de materia æquivalenti ad commutationem ut oportet, secundum dicta §. 1. qu. 15. quin se exponat periculo errandi: neque possit facile doctos viros consulere: tunc certe nullum erit peccatum denegare commutationem: quia in tali casu non debet ità quietem, & consolationem pœnitentis curare, ut se periculo errandi exponat; sic Bardi *par.* 2. *tr.* 7. *c.* 1. *sect.* 4. *n.* 38. Profecto non modica scientia ad vota commutanda desideratur, ut animadvertit Trull. *lib.* 1. §. 3. *c. dub.* 10. *n.* 2. prope finem; a quo etiam dub. 18. fine, & a Bardi *cap.* 3. *sect.* 2. *n.* 22. & a Lud. a Cru. *disp.* 1. *c.* 7. *dub.* 6. *n.* 1. initio laudatur Medina asserens, Confessarium, si in votis commutandis debitam diligentiam non adhibeat, peccare mortaliter; unde monet, ne quis hoc onus commutandi vota in se suscipiat, nisi in Animarum regimine valde versatus existat. Cæterum quamdam praxim æqualitatis servandæ in commutatione votorum tradit Thomas Tambur. *in decal. lib.* 3. *c.* 16. §. 6. quæ videri potest.

SUB-

SUBSECTIO VI.

De privil. Miſſam, & alia divina officia celebrandi, iiſque aſſiſtendi etiam tempore Interdicti, in Eccleſiis, Oratoriiſque privatis.

207 SUMMUS Pontifex accipientibus Bullam Cruciatæ concedit, ut infra annum, quo durat Bulla, tempore Interdicti, quavis etiam Apoſtolica auctoritate lati: dummodo ipſi cauſam hujuſmodi Interdicto non dederint, vel per ipſos non ſteterit, quominus amoveatur; poſſint in Eccleſiis, in quibus alias divina officia, Interdicto durante, quomodolibet celebrare permiſſum fuerit; vel in privato Oratorio ad divinum cultum tantum deputato ab Ordinario viſitando, & deſignando, adhuc tempore Interdicti prædicti, in ſua, ac familiarium, & domeſticorum, ac conſanguineorum ſuorum præſentia, Miſſas, & alia Divina officia per ſeipſos, ſi Presbyteri fuerint, celebrare, vel per alium, ſeu alios celebrare facere, & tempore Interdicti hujuſmodi Divinis intereſſe valeant. Eos tamen, qui præmiſſo Oratorio ad præmiſſa uti voluerint, quoties id fecerint, ad aliquas preces, prout cujuſque eorum devotio dictaverit, Deo, pro conſervatione unionis Principum Chriſtianorum contra infideles, eorumque contra eoſdem infideles victoria fundendas, omnino teneri vult, atque decernit.

208 Qu. I. Quid hic veniat nomine Oratorii privati?

℞. Intelligitur locus privatus in domibus privatis etiam Sæcularium Deo dicatus ad tempus, in quo ex licentia Miſſa celebratur. Bardi *par.* 2. *tr.* 2. *ſect.* 1. *n.* 3. Trull. *lib.* 1. §. 3. *dub.* 4. *nu.* 6. Vid. dicta *tr.* 1. 6. Januarii art. 1. ſect. 3. ſubſ. 2. qu. 1.

Qu. II. An hic Summus Pontifex concedat accipienti Bullam privilegium habendi Oratorium privatum? 209

℞. Negative; ſed ſolum concedit, quod ſi habeatur Oratorium privatum, in quo Miſſa celebrari poſſit per ſpeciale privilegium, aliunde a S. Sede conceſſum: concedit, inquam, quod habentes Bullam Cruciatæ in hujuſmodi Oratorio Miſſas adhuc Interdicti tempore, poſſint audire, celebrare, ſeu celebrari curare coram ſe, ac familiarium ec. Vid. Tambur. *c.* 5. §. 4. Trull. *lib.* 1. §. 3. *d.* 4. *a n.* 7. Dian. *edit. coord. tom.* 4. *tr.* 2. *R.* 48. Felix in Exam. Conf. *tom.* 1. *par.* 4. c. 10. *nu.* 3865. Salmant. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc.* c. 4. *pu.* 3. *num.* 35.

Qu. III. De quo Interdicto hic ſermo ſit? 210

℞. De Interdicto tantum Locali, & generali, quodcumque illud ſit, ſive totale, ſive partiale quoad effectus, ſive ſit Papale, ſive Epiſcopale, ſive per modum Cenſuræ, ſive per modum puræ pœnæ; unde excluditur ab hoc privilegio Templum, & Oratorium privatum ſpecialiter interdictum, non autem generaliter. Vid. Bardi *cap.* 1. *ſect.* 2. Lud. a Cru. *diſp.* 1. *cap.* 5. *dub.* 2. *num.* 5.

Qu. IV. An hoc privilegio uti liceat tempore ceſſationis a Divinis, ſaltem generalis? 211

℞. Negative. Vid. Trull. *dub.* 2. *n.* 10. Bardi *c.* 3. *ſect.* 8.

Qu. V. Cujuſnam Ordinarii viſitationem, & deſignationem opus eſt habere Oratorium privatum, ut in eo poſſit hoc privilegium exerceri? 212

℞. Ordinarii loci, in quo eſt Oratorium. Vid. Mendo *in Bull. Cruc. diſp.*

disp. 16. *n.* 7. & in *Stat. opin. benign. dissert.* 14. *qu.* 11. Bardi *cap.* 2. *sect.* 2. Dian. *R.* 50. §. 3. Salmantic. *c.* 4. *pu.* 3. *num.* 40.

213 Qu. VI. Utrum tempore Interdicti, qui ex privilegio Bullæ celebrant & assistunt Missæ Sacrificio, aliisque Divinis officiis in Oratoriis, & Ecclesiis, debeant id privatim facere?

℞. Affirmative, & solum cum suis familiaribus, & domesticis, ac consanguineis. Tambur. §. 2. n. 2. & 5.

214 Qu. VII. Quinam veniant hic nomine familiarium?

℞. Hic proprie venire servos, & famulos, qui Dominum suum juxta illius conditionem comitari soleant; unde is, qui habet Bullam, pergens ad Ecclesiam tempore Interdicti, ut audiat Missam, potest secum ducere famulos, qui juxta statum solent eum comitari: & prædicti servi, seu famuli, etsi non habeant Bullam, & quamvis non habitent in domo Domini sui, possunt & ipsi Missam audire, sicut & Dominus, cui famulantur. Idem dic de ancillis respectu Dominarum suarum, quas comitari solent.

Dicitur *solent* comitari: quia non licet famulos, seu famulas eo solum tempore fraudulenter accipere, ut secum ad Ecclesiam deducant. Vid. Trull. *d.* 3. *n.* 2. & 4. & *dub.* 5. *n.* 2. & 3. Lud. *d.* 3. *n.* 3. Bardi *c.* 3. *sect.* 2. *num.* 25.

215 Interrog. I. Utrum prædictus Dominus possit secum ducere ad Ecclesiam omnes seu plures suos famulos, ut secum Missam audiant, etsi non omnes, neque simul plures illum comitari consueverint.

℞. Negative. Bardi l. cit. nu. 16. si fiat in fraudem, secus vero si illos plures solito famulos deducat ex eo, quia propter aliquam occasionem conveniat, plures eum comitari: ut si contingeret ingressus in Urbem alicujus magni Principis, vel aliqua solemnitas magna; tunc quidem cessaret fraus, & omnes illos plures famulos posset secum adducere, ut secum Divinis assistant.

Interrog. 2. Si unus, vel alter ex familiaribus moriatur, aut ægrotet, aut fiat absens; poterit ne privilegiatus ex Bulla totidem alios assumere familiares loco eorum, qui defecerunt, eosque ad Ecclesiam adducere, ut Sacrificio Missæ, aliisque officiis Divinis secum assistant? 216

℞. Affirmative; ita Trull. *dist.* 3. *n.* 2. & post eum Bardi *c.* 3. *sect.* 2. nu. 19. qui addit, idem esse dicendum, si Dominus vellet pro arbitrio, & beneplacito dimittere aliquos ex prioribus famulis, aliosque assumere, puta modo hos, modo illos ex suis famulis; ita quod non opus sit semper eosdem habere pedissequos.

Interrog. 3. An Mulieres quædam; quæ solent comitari aliquam aliam Mulierem nobilem, seu honestam, famulas, seu famulam non habentem, dum se confert ad Ecclesiam, possint una cum illa, si habeat Bullam, Missæ Sacrificio assistere in Templo, quamvis per se illius famulæ non sint, nec in ejusdem habitent domo? 217

℞. Affirmative. Vid. Trull. *dub.* 5. *n.* 2. & dicenda interrog. 9. videri etiam potest Azor. *Instit. Moral. par.* 1. *l.* 5. *c.* 23. *qu.* 7.

Interrog. 4. An Pædagogus, non habens Bullam, possit audire Missam in Ecclesia, ad quam comitatur discipulum suum habentem Bullam? 218

℞. Affirmari probabiliter posse, docet Trull. *dub.* 5. *n.* 3.

In-

219 Interrog. 5. An Magiftri habentes Bullam, poffit fecum difcipulos ducere ad Ecclefiam, ut Miffam audiant, quando eos fine periculo relinquere nequeant?

℞. Probabile effe, quod poffint, docet Trull. l. cit. Verum id non eft intelligendum pro cafu, quo, abfolutis horis ftudendi, feu finita Schola matutina poffint illos dimittere, ut unufquifque revertatur in domum fuam; tunc enim dicendum eft, non poffe difcipulos fuos, non habentes Bullam, ad Ecclefiam fecum ducere; quod quidem fatis fignificat ipfe Trullench.

220 Interrog. 6. Si Dominus privilegiatus audiat Miffam Domi fuæ in Oratorio privato, an poffit convocare omnes omnino famulos fuos, feu famulas, licet plures fint, ut & ipfi audiant Miffam?

℞. Affirmat Lud. dub. 3. num. 3. Verum indicat id effe non ratione famulatus, fed ratione domefticitatis: feu non qua famuli, fed qua Domeftici ejus; profecto in Bulla dicitur: in *familiarium, & domefticorum præfentia Miffas &c.* Prædictos autem famulos effe etiam Domefticos, conftabit ex dicendis qu. 8.

221 Interrog. 7. An, fi famulus foleat abeffe, aut etiam non habitet in Domo Domini fui, fed e. g. Ruri; etiam ipfe poffit affiftere Miffæ in Oratorio privato Domini fui habentis Bullam?

℞. Affirmat Trull. dub. 5. nu. 2. Ludov. dub. 3. n. 2. & cum Caftropalao Diana edit. coord. to. 4. tr. 2. R. 51. §. 2. & cum Pellizario Tambur. Meth. celebr. Miff. *lib.* 1. *c.* 4. §. 4. *n.* 29. ubi dicit Factorem, qui vivit de falario Domini, etfi dormiat, feu habitet in fua propria domo, effe nihilominus de familia, atque adeo familiarem Domini habentis Oratorium privatum. An hujufmodi poffint etiam vocari Domeftici? Vid. qu. 8.

Interrog. VIII. Utrum Cappellanus Domini, qui in propria domo vivit, & non in domo dicti Domini, fed folum habet Salarium, feu eleemofynam ad celebrandum pro ipfo Miffas; fit de familia prædicti Domini, atque adeo poffit & ipfe Miffam audire in Oratorio illius privato? 222

℞. Abfolute affirmat Pellizarius apud Tambur. *l. cit. n.* 30. At diftinctione utitur ipfe Tamburinus ibidem: nam fi talis Sacerdos fit prædicto privilegiato ita addictus, ut femper, vel frequenter Miffam celebret, five in Domo prædicti privilegiati, five alibi præfente eodem privilegiato: putat, poffe dici de familia. At fi fit Capellanus quidem prædicti privilegiati, a quo pro Miffis Salarium, feu eleemofynam habeat, fed cum libertate celebrandi in Ecclefia determinata, five ubi libuerit; non putat poffe dici de familia, quia hoc modo non eft Capellanus familiaris, fed externus, & ut talis poffet habitare in alia Civitate, ibique pro tali Domino privilegiato dictas Miffas ex ipfius ftipendio celebrare, quando etiam eum appellare familiarem prædicti privilegiati, nimis durum effet; ita Tambur. cujus fententiæ ftandum effe judico.

Interrog. IX. An Mulieres illæ pedifequæ, quibus Interrog. 3. conceffimus, poffe in Ecclefia audire Miffam Interdicti tempore una cum Domina, quam comitentur: idem poffint in Oratorio privato? 223

℞. Negat Trull. *dub.* 5. *n.* 2. quantum

tum est ex vi privilegii Bullæ; quia, inquit, istæ pedisequæ foraneæ non sunt domesticæ, & commensales, unde nec familiares proprie dicuntur. Rationem vero disparitatis assignat idem Trull. ibidem quia nimirum in casu Ecclesiæ, si hujusmodi Mulieres pedisequæ non comprehenderentur sub nomine familiarum, & domesticorum: privilegium redderetur inutile iis, qui non possunt decenter incedere sine comitatu statui eorum conveniente. (Vid. Azor. Inst. Moral. *par. 1. l. 5. c. 23. qu. 7.*) In casu autem Oratorii privati privilegium sufficienter operatur suum effectum, si tantum familiares modo explicato intelliguntur; nam quando privilegium est contra jus commune, licet ita sit interpretandum, ut operetur aliquid contra jus commune, dato tamen aliquo, in quo illud operetur, restringendum est, ne operetur alia, in quibus saltem non est eadem ratio; ita Navarr. Consil. 15. *n. 1. & consil. 22. n. 3. de privil. lib. 5. cum Panorm.* in cap. *certificari n. 10. de sepult.* quod colligit ex cap. *In his de privilegiis*, & multi alii, quos citat, & sequitur Henriquez *lib. 7. c. 30. n. 2.* Hæc autem omnia intelligenda sunt tempore Interdicti, & de familiaribus non habentibus Bullam; nam eam habentibus eadem concedit iisdem, ut etiam eo tempore possint in Oratorio, in quo alias licite celebratur, Missam audire. Hæc laudatus Trull. Eamdem sententiam sustinet Villalobos, quem citat, & sequitur Diana *R. 53. §. 3.* Idem sentit Bardi *c. 3. sect. 2. num. 17.* ubi dicit: sub nomine familiarium, non debere intelligi eos, qui solum honoris causa comitantur privilegiatum euntem ad Ecclesiam: hi enim, inquit, proprie loquendo, non sunt familiares, quia non aluntur ob obsequium præstitum, expensis ipsius privilegiati, neque sunt ejus commensales, & Domestici.

Interrog. 10. An Sacerdos habens famulum, possit coram illo celebrare, etiamsi famulus non habeat Bullam; & an iste possit celebranti inservire? 224

℞. Affirmative; ita cum Rodrig. Trull. dub. 3. n. 3. & cum aliis Lud. *dub. 3. n. 4.* Bardi *c. 3. sect. 2. nu. 18.* qui addunt, id posse, sive famulus fuerit receptus a Sacerdote ante, sive post promulgatum Interdictum.

Interrog. 11. An Sacerdos, si inveniat Ministrum habentem privilegium assistendi Divinis, possit, illo relicto privilegiato, assumere sibi Laicum non famulum, vel familiarem, seu consanguineum, nec alias privilegiatum? 225

℞. Negant alii, alii affirmant, cum quibus affirmantibus sentit Bardi l. cit. & Diana R. 51. §. 5.

Qu VIII. Quinam veniant nomine Domesticorum?

℞. Ex Bardi c. 3. sect. 1. nu. 5. Domestici nuncupantur omnes habitantes in eadem domo cum quadam habitudine subjectionis ad caput ejusdem domus, fundata in ratione potestatis, vel patriæ, vel dominativæ; & sic domestici sunt ob primam habitudinem filii, nepotes, & cæteri per lineam rectam descendentes, qui manent sub regimine Parentum, Avorum &c. Ob secundam vero habitudinem sunt Servi, famuli &c. viventes expensis Domini, eique obsequium præstantes, & in eadem ipsius domo manentes, & habitantes. Imo Castropalaus, quem sequitur Diana 226

R. 52.

R. 52. sentit prædictos famulos posse vocari domesticos, etiamsi non habitent in domo Domini sui, quia ad ipsam domum pertinent?

Qu. IX. Quinam hic veniant nomine Consaguineorum?

℟. Consanguineorum nomine intelliguntur, qui sunt vere, & proprie consanguinei usque ad quartum gradum inclusive, tam in linea recta ascendentium, & descendentium, quam collateralium, seu transversalium. Vid. Trull. *dub.* 3. *nu.* 5. & *dub.* 5. *n.* 3. Bardi *c.* 3. *sect.* 3. *nu.* 21. Diana R. 52. §. 2. & R. 53. §. 2. Tambur. *Meth. celebr. Mis. lib.* 1. *c.* 4. §. 4. *n.* 39. Fel. *n.* 3867. Lud. *dist.* 3. *num.* 5.

228. Interrog. hic 1. An Uxor possit participare de hoc privilegio Viri sui?

℟. Nonnulli negant, sed communiter Auctores affirmant: quia si agnatis conceditur participatio hujus privilegii ob connexionem, quam habent cum privilegiato principali, multo magis concedi debet Uxori, quæ est una caro cum Viro: inter quos potius est veluti quædam identitas, quam cognatio. Vid. Bardi *c.* 3. *sect.* 3. Trull. *d.* 3. *n.* 5. Lud. *d.* 3. *n.* 2. 5. & 6. Dian. *R.* 41. §. 2. fine, & R. 53. Tambur. *nu.* 28. & 39. Francisc. de Lugo *de Sacram. lib.* 5. *de Missa c.* 6. qu. 5. nu. 37. Salmant. *in app. tr.* 6. *de Bull. Cruc.* c. 4. pu. 1. n. 4.

229 Interrog. 2. An privilegium, de quo loquimur, faveat Affinibus; atque adeo ex vi illius possit privilegiatus principalis, secum illos adducere, ut in Ecclesia, vel Oratorio Missam audiant, aliisque divinis officiis assistant?

℟. Negative. Vid. Bardi *cap.* 3. *sect.* 4. Trull. *dub.* 3. *num.* 6. Tambur. *num.* 39. Fel. *num.* 3867. *d.* 3. *n.* 5. Dian. *R.* 53. §. 2.

Interrog. 3. An opus sit, Consanguineos privilegiati morari in eadem domo cum ipso, ad hoc ut privilegium istud participent? 230

℟. Negative. Sed sufficit titulus Consanguinitatis, qui in Bulla apponitur ut contradistinctus a reliquis: neque est ullum vestigium in ipsamet Bulla, per quod colligamus, requiri cohabitationem istam; ita Bardi *c.* 3. *sect.* 3. *n.* 24. cui consentit Diana *R.* 53. §. 4. Salmant. l. cit.

Qu. X. An Consanguinei, & Domestici, ac familiares non habentes Bullam possint tempore Interdicti Sacrum audire, si eidem non assistat simul Dominus, seu principalis habens Bullam? 231

℟. Negative; præsertim si sermo sit de Missa in Oratorio privato: & quamvis aliqui contrariam sententiam putaverint esse probabilem; nihilominus omnino standum est, in sententia negativa post Decretum circa celebrationem Missarum in Oratoriis privatis editum jussu Summi Pontificis Benedicti XIV. die 7. Januarii an. 1741. quod incipit: *Cum duo Nobiles*. Enimvero cum duo nobiles Conjuges obtinuissent a Sede Apostolica Indultum pro celebratione Missæ in privato suæ Domus Oratorio in præsentia suorum consanguineorum, familiarium &c. *cumque exorta esset dubitatio:* (sunt hæc verba Decreti Pontificii) *an ex vi hujusmodi Indulti liceret Missam celebrari in privato Oratorio, etiam sine præsentia alterutrius ex dictis Conjugibus, in quos Indulti concessio directa erat, cui quidem dubitationi locum dedit opinio nonnullorum Doctorum pro affirmativa, & negativa respective sententiis inter*

se certantium; Sacra Congregatio Concilii, ad quam hujus quaestionis resolutio delata fuit die 3. Decembris 1740. censuit: Non licere. Deinde vero SS. D. Noster reprobata contraria sententia, praedictam Sacrae Congregationis resolutionem nedum approbavit, verum etiam praesenti Decreto publice evulgando voluit omnibus notum fieri: non posse vigore similis Indulti celebrari Missam in privatis Oratoriis, quando eidem Missae actu non intersit aliquis ex iis, quibus principaliter Indultum concessum est . . . . . sublata igitur, & proscripta quacumque minus germana interpretatione ejusmodi Brevium, & Indultorum in contrarium hactenus facta, Sanctitas Sua ita declaravit, & servari omnino mandavit, districte praecipiens, ut omnes Episcopi, aliique locorum Ordinarii, etiam tamquam a Sede Apostolica delegati executioni, & observantiae hujus Deserti diligenter incumbant per Canonicas poenas contra inobedientes eorum arbitrio constituendas. Videri etiam potest laudati Pontificis Epist. encycl. *de Orat. privat. incip. Magno* §. 14. & 15. in select. ejus Constit. est par. 2. & n. 81.

232 Qu. XI. An privilegium Bullae, de audienda Missa in Oratorio privato prosit etiam extra tempus Interdicti; ita ut, qui habet Bullam, adhuc si extra tempus interdicti audiat Missam in Oratorio alieno, satisfaciat praecepto Ecclesiae in diebus festivis de praecepto?

℞. Alii probabiliter negant, alii probabiliter affirmant; sententia affirmativa tuta est in praxi, licet suadendum omnibus sit hujusmodi privilegiatis, ut in Ecclesia Missam audiant diebus festivis saltem solemnioribus. Vid. pro hac quaestione Bardi *c. 6. sect. 1.* Trull. *dub. 4. num. 11.* Salmantic. *in app. tr. 6. de Bull. Cruc. c. 4. pu. 2. n. 15.* Ludov. *c. 5. dub. 1. n. 3.* & Dian. R. 42. & §. 4. & 6. & R. 56. Qui tamen in fine subdubitat, ne sententiae affirmativae obstet declaratio quaedam Sacrae Congregationis. Verum lege Patrem Mendo in Statera *opin. benign. diss. 14. qu. 3. n. 26.* qui bene respondet ad hujusmodi declarationem.

Qu. XII. An tempore Interdicti, qui ex Bulla Cruciatae habet privilegium, audiendi Missam sive in Ecclesia, sive in Oratorio privato, teneatur sub gravi, diebus festis de praecepto illam audire, sive in Ecclesia, sive in Oratorio privato. Idem quaeritur pro diebus festivis de praecepto extra tempus Interdicti de eo, qui ex privilegio Bullae potest Missam audire in Oratorio privato: Id est quaerere; utrum hi teneantur uti suo privilegio? 233

℞. Alii absolute negant, alii denique nonnullas adhibent distinctiones, cum quibus postremis dico primo: tempore Interdicti, qui ex Bulla habet privilegium audiendi Missam, tenetur sub gravi diebus festis illam audire in Ecclesia, sive in aliquo Oratorio minime privato, quemadmodum sunt Oratoria in domibus Regularium, & similia, de quibus tr. 1. 6. Januar. art. 1. sect. 3. subs. 2. qu. 1.

Dico 2. sive intra, sive extra tempus Interdicti, qui habet privilegium, audiendi Missam in Oratorio privato, non tenetur procurare, ut aliquis Sacerdos veniat ad celebrandum in dicto Oratorio; unde si ipse non potest Ecclesiam adire, potest omittere Missam.

Dico 3. Etiam tempore Interdicti, si de facto celebretur Missa in Orato-

to-

torio privato, qui habet privilegium audiendi dicto tempore Missam, sive in Ecclesia, sive in Oratorio privato, si non potest Ecclesiam adire, bene tamen tale Oratorium privatum, tenetur in eo Missam audire. Pro hujuscemodi assertionibus rationes videri possunt respective apud Auctores pro hac quæstione citandos, scilicet Bardi *c. 3. sect. 6. & in ejus vindicatione per tot.* Francisc. de Lugo *de Sacram. lib. 5. de Miss. c. 6. q. 5. n. 39. & c. 15. qu. 4.* Trull. *l. 1. §. 3. dub. 6.* Ludov. *disp. 1. c. 5. dub. 4.* Dian. *edit. coord. to. 4. tr. 2. R. 35. & 36. & tr. 3. R. 124.* Tambur. *in Bull. Cruc. c. 5. §. 2. n. 6. & 7.* Fel. *a n* 3880. Azor. *Instit. Moral. par. 1. l. 7. c. 2. qu. 3.*

234 Interrog. An hæc procedant etiam quoad eos, qui possunt audire Missam ob simplicem participationem privilegii habentis Bullam, ut sunt Consanguinei, familiares, & domestici ejus?

℞. Azor. l. cit. examinat, an quando quis Pontificio gaudet privilegio, ut tempore Interdicti audire possit Missæ Sacrificium, & ducere secum familiares, sive amicos, duos, aut tres, quos ipse delegerit; debeat is, qui ipsi est familiaritate, & consuetudine conjunctus, ei se adjungere, ut una cum eo in die festo Missam audiat, & is quoque, qui ad id fuerit ab ipso delectus, debeat eum comitari, ut intersit Missæ sacrificio? Et ad hujusmodi quæstionem respondet Azorius, eos non debere, seu non teneri hanc diligentiam adhibere, ut sese ei adjungant; Si tamen ab eo vocentur, vel deducantur, ut commode Missam audire queant, dicit, quod forte debeant audire: secus vero, probabile se reputare, quod minime teneantur. Et super hac quæstione videri etiam possunt Salmantic. *in app. tr. 4. de Bull. Cruc. c. 4. pu. 1. n. 11.*

Qu. XIII. Cum in concessione Oratorii privati soleant excipi nonnulli dies ex solemnioribus, in quibus celebrare in hujusmodi Oratorio minime liceat, quos quidem dies recensuimus tr. 1. 8. Januar. art. 1. sect. 3. subs. 2. qu. 2. hic quæritur, utrum nihilominus per Bullam Cruciatæ, hujusmodi diebus excipi solitis liceat adhuc celebrare in Oratorio privato, ibique Missam audire; ita ut præcepto Ecclesiastico satisfiat, de audienda Missa, ab habentibus Bullam Cruciatæ, aut ab ejusdem privilegium participantibus secundum dicta a qu. 7.? 235

℞. Alii affirmant, alii negant; Affirmativa sententia est satis probabilis, & tuta in praxi, sive sermo sit de proprio, sive de alieno Oratorio. Licet hortandi sint hujusmodi privilegiati, ut in hujusmodi solemnioribus festivitatibus, nisi magna urgeat necessitas ad Ecclesiam se conferant pro audienda Missa. Pro hac quæstione videatur Bardi *c. 6. sect. 2.* Salmantic. *c. 4. pu. 2. n. 17.* Trull. *d. 4. n. 12.* Joan. Baptista Gatticus *de Orat. domest. c. 27. n. 17.* Tambur. *Meth. celebr. Miss. c. 4. §. 4. n. 37. & 78.* Mendo *in Statera opin. benign. diss. 14. qu. 3. & 10.* Fel. a *n.* 3866. & Dian. cit. *tr. 2. R. 28. 54. & 55.* cui tamen difficultatem aliquam facit declaratio quædam Sacræ Congregationis: sed illam solvit Mendo *cit. qu. 3. n. 26.*

Interrog. hic: An saltem excipiendus sit dies Paschæ, seu Dominica Resurrectionis? Dubium oritur ex eo, quia hæc dies in Bulla videtur ex- 236

expresse excipi, sic enim legitur in Bulla latina: *Possint in privato Oratorio . . . . Missas, & alia Divina per seipsos, si Presbyteri fuerint, celebrare, vel per alium, seu aliòs celebrari facere, & tempore Interdicti hujusmodi Divinis interesse; Nec non Eucharistiam, & alia ecclesiastica Sacramenta praterquam in die Paschatis recipere.*

℞. Negative, sed in ipso quoque die Paschatis (ex vi privilegii Bullæ) potest in prædictis privatis Oratoriis celebrari. Ad rationem vero dubitandi respondetur: exceptionem diei Paschatis simpliciter cadere super concessionem recipiendi Eucharistiam, non item supra concessionem celebrandi, & audiendi Missam: quamvis illud ipsum, quod dicitur de receptione Eucharistiæ, multi intelligunt non de receptione Eucharistiæ ne simpliciter, sed de ea, quæ fiat ex intentione satisfaciendi præcepto paschali. Verum de hoc infra erit sermo *subs.* 8. *pu.* 4. Interim pro responsione data ad interrogationem factam, Vid. Bardi *l. cit. n.* 29. Mendo *cit. dissert.* 14. *qu.* 10. Dian. 2. *R.* 28. §. 2. & 5. Fel. 3866. Tambur. *cit. n.* 38. Non licere autem ex Bulla Cruc. celebrare in ultimo Triduo ante Pascha, præsertim in Parasceve, significabimus hoc lib. 4. par. 2. ubi de Fer. 6. in Parasceve n. 281.

237 Qσ. XIV. Cum concessio Oratorii privati soleat restringi ad unicam Missam quotidie celebrandam; quæritur: an per Bullam Cruciatæ liceat plures in eo, & quot libuerit, celebrari & audire quotidie?

℞. Affirmative. Quia in Bulla non reperitur talis restrictio, sed potius significatur ampla, & illimitata concessio. Vid. Trull. *d.* 4. *n.* 12. & *dub.* 5. *n.* 4. Bardi *c.* 6. *sect.* 2. *n.* 32. Mendo *cit. qu.* 3. & 10. Dian. cit. *tr.* 2. *R.* 59. Tambur. in *Bull. c.* 5. §. 2. *n.* 5. & Meth. celebr. Miss. *l.* 1. *c.* 4. §. 4. *n.* 37. & 38. Fel. *n.* 3866. Salmantic. *in app. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 4. *pu.* 2. *n.* 16.

Interrog. hic: Utrum in Natali Domini possint celebrari Missæ tres ab uno, eodemque Sacerdote in uno, & eodem Oratorio privato ex privilegio Bullæ Cruciatæ? 238

℞. Affirmative. Probatur: ex privilegio Bullæ Cruciatæ possunt in Natali Domini, sicut & cæteris diebus in uno, & eodem Oratorio privato celebrari tres Missæ a tribus Sacerdotibus; ergo etiam possunt ab uno, & eodem Sacerdote, posito quod hujusmodi die unus, & idem Sacerdos potest celebrare tres Missas. Antecedens continet doctrinam a Doctoribus admissam, & a nobis traditam hic, & qu. praeced. n. 235. Consequentia sequitur. Idem insinuari posse videtur ex eo, quod, uti ex declaratione S. C. constat, & notavimus tr. 1. 25. Decembr. n. 44. Privilegium concessum ratione infirmitatis faciendi celebrare Missam, & audiendi in Oratorio privato in die Natalis Domini non limitatur ad unam Missam, sed possunt ratione prædicti privilegii celebrari Missæ tres in Oratorio privato ab uno, eodemque Presbytero.

Qσ. XV. Utrum tempore Interdicti sint permissæ Benedictiones Nuptiales ex vi hujus privilegii Bullæ permittentis Divina officia sive in Ecclesia, sive in Oratorio privato? 239

℞. Affirmative: dummodo non fiant intra tempus a jure communi prohibitum. Item dummodo Contrahentes, seu benedictiones nuptiales recipien-

pientes non dederint cauſam Interdicto, vel per ipſosmet non fiet, quominus amoveatur; & ſerventur conditiones *Cap. Alma Mater*. Ita communiter Doctores. Vid. Trull. *lib.* 1. §. 3. *dub.* 9. Bardi *par.* 2. *tr.* 2. *c.* 4. *ſect.* 3. *n.* 23. & 24.

240 Qu. XVI. An Oratio pro unione, & Victoria, quæ eſt facienda quoties fit uſus hujus privilegii, debeat eſſe omnino vocalis?

℟. Confer dicta n. 98.

241 Qu. XVII. Quanto tempore orandum: num longiori?

℟. Vide dicta num. 128.

242 Qu. XVIII. Utrum oratio requiſita facienda ſit ſolum a principali privilegiato, vel etiam a cæteris participantibus privilegium ejus; puta a familiaribus, domeſticis, & conſanguineis?

℟. Faciendam eſſe ab omnibus etiam, & ſingulis, licet non habeant Bullam, utantur tamen Oratorio privato ob reſpectum ſui Domini, Patris &c. habentis Bullam. Vid. Bard. c. 3. *ſect.* 5. §. 4. *n.* 50.

243 Qu. XIX. An teneantur, requiſitas hic a Pontifice preces fundere, qui vi hujus privilegii Bullæ celebrant, aut Miſſam audiunt in Eccleſiis, aut Oratoriis minime privatis tempore Interdicti?

℟. Negative. Vid. Trull. *dub.* 5. *num.* 4. *prope finem*. Bardi *loc. cit.* §. 5. *num.* 51.

244 Qu. XX. Utrum oratio, quæ imponitur, ſit conditio, ſine qua non liceat celebrare, aut Miſſam audire in Oratorio privato?

℟. Negative; quia non eſt conditio eſſentialis; ita docent communiter Auctores. Vid. Lud. c. 5. *dub.* 2. *nu.* 4. Trull. *dub.* 5. *nu.* 4. Bardi c. 3. *ſect.* 5. §. 2. *nu.* 45. Tambur. *Meth. celebr. l. cit. nu.* 41. Fel. *num.* 3870. Salmant. in app. tr. 6. de Bull. Cruc. c. 4. p. 1. n. 3.

Qu. XXI. Utrum nihilominus Orationis omiſſio ſit mortalis? 245

℟. Negative, ſed ſolum erit venialis, ſi fiat cum advertentia; ita Auctores quæſt. præced. laudati locis ibi cit. quibus adde Dianam *tr.* 3. *R.* 124. §. 3. cum aliis communiter.

SUBSECTIO VII.

De privilegio celebrandi Miſſam, eamdemque audiendi una hora ante Auroram, & poſt Meridiem.

Ex Bulla latina conſtat, Summum Pontificem Perſonis Nobilibus, & quæ juxta arbitrium Generalis Commiſſarii Cruciatæ fuerint qualificatæ, concedere, ut facultate, ac licentia petita, & obtenta a prædicto Commiſſario, poſſint celebrari facere, aut etiam celebrare per ſe, ſi Præsbyteri ſint, & Miſſam audire, ſive in Eccleſia, ſive in Oratorio privato, etiam per horam antequam illuceſcat dies, ſeu per horam ante Auroram, & item per horam poſt meridiem: quo privilegio pariter frui poſſunt familiares ſui, & domeſtici, & conſanguinei ſecundum ea, quæ dicta, & explicata fuerunt ſubſ. præcedenti. 246

Qu. I. Quos Nobiles hoc privilegium reſpiciat? 247

℟. Non ſolum eos, qui ſecundum rei veritatem nobiles ſunt, ratione ſanguinis, ut dicunt, ſeu Originis, aut Tituli, puta Principes, Marchiones, &c. ſed etiam eos, qui tales habentur, vel ut tales ſe gerunt ſeu, (ut loquitur phraſis ipſa Brevium Pontificium) qui vivunt more Nobilium,

bilium. Ita Ludov. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 9. *dub. ult.* fine. Trull. *l. cit. nu.* 2. Bardi *loc. cit. c.* 3. qui hoc punctum latius, & bene explicat, atque pertractat.

248 Qu. II. Quænam personæ existimandæ sint qualificatæ, quibus hoc privilegium a Commissario Generali Cruciatæ communicari etiam possit?

℞. Eædem, quæ Nobiles. Enimvero ubi Pontifex dicit, hoc privilegium a Commissario communicari posse personis nobilibus, *& iis, quæ juxta ipsius Commissarii arbitrium qualificatæ fuerint*: per hæc verba non postulat conditionem distinctam a præcedenti, nempe a nobilitate; sed arbitrio ipsius Commissarii relinquit, quæ personæ existimandæ sint nobiles, seu qualificatæ, ratione alicujus nobilitatis, eo modo quo explicuimus qu. præc. Quoad Horam celebrandi, & de privilegio anticipandi ipsam, conferri possunt dicta a nobis tr. 1. lib. 1. c. 1. art. 9. sect. 10.

SUBSECTIO VIII.

De privilegio recipiendi Eucharistiam, & reliqua Sacramenta in Ecclesiis, Oratoriisq. privatis, etiam tempore Interdicti.

249 SUMMUS Pontifex accipientibus Bullam Cruciatæ concedit, ut Eucharistiam, & alia Sacramenta, præterquam in die Paschatis, recipere possint, etiam tempore interdicti in Ecclesiis, in quibus aliàs Divina officia, Interdicto durante, quomodolibet celebrare permissum fuerit; vel in privato Oratorio ad Divinum cultum tantum deputato ab Ordinario visitando, & designando, etiam tempore Interdicti, cui ipsi causam non dederint, vel per eos non steterit, quominus amoveatur.

De quonam Interdicto hic sermo sit? quale dicatur Oratorium privatum? a quonam Ordinario Oratorium approbandum? examinavimus subs. 6. qu. 1. 3. & 5. Hic autem

Qu. I. Utrum, qui habet Bullam Cruciatæ, possit tempore Interdicti, quantum est ex vi hujus privilegii, recipere omnia Sacramenta? 250

℞. Affirmative: quia nullum excipitur a Pontifice, qui absolute loquitur, & illimitate; unde præter Sacramenta Baptismi, Pœnitentiæ, & Confirmationis, quæ ab ipso jure conceduntur tempore Interdicti, licebit sumere Sacramentum Eucharistiæ etiam ex simplici devotione: item Sacramentum Ordinis, & extremæ Unctionis; nec non Matrimonium, quamvis hoc ultimum ex Jure communi concessum tempore Interdicti doceant nonnulli. Vid. Ludov. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 5. *dub.* 5. *n.* 1. *prope finem*. Bardi *par.* 2. *tr.* 2. *c.* 4. *sect.* 3. *n.* 22. Trull. *lib.* 1. §. 3. *dub.* 7. *num.* 3.

Qu. II. An præter Eucharistiam prohibeantur & alia Sacramenta in die Paschatis? 251

℞. Negative. Porro illa exceptio *præterquam in die Paschatis*: quæ posset movere dubium propositum, non cadit supra omnia Sacramenta, sed supra solam Eucharistiam: ut bene notat Lud. *cit. dub.* 5. *n.* 1. *&* 2.

Qu. III. An extra tempus Interdicti liceat sumere Eucharistiam in Oratorio privato habentibus Bull. Cr. 252

℞. Affirmative: etiam in solemnioribus festivitatibus præterquam in die Paschatis; sed non passim, maxime in prædictis diebus, nec sine necessitate consultum est, recipi in Oratorio

rio privato : quemadmodum de privilegio celebrandi in eodem, monuimus ſubſ. *6.* qu. 13. Vid. Trull. *cit. dub.* 7. *num.* 4. Salmantic. *in append. tract. 6. de Bull. Cruc. cap.* 4. *pu.* 2. *num.* 15.

253 Qu. IV. Utrum habentibus Bullam Cruciatæ, liceat in die Paſchatis communicare ex devotione, aut ex alia obligatione, quam ſatisfaciendi præcepto Paſchali, in Oratoriis privatis?

℞. Affirmant Suar. *tom.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 72. *ſect.* 2. §. *Cenſeo igitur fine*. Lud. a Cruc. *dub.* 5. *nu.* 2. & 6. & *dub.* 6. *n.* 14. Bardi *c.* 4. *ſect.* 2. *a n.* 12. Tambur. *in Bull. cap.* 6. *n.* 3. Salmant. *cap.* 4. *pu.* 2. *n.* 21. Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 2. *R.* 57. & 58. Mendo *in Bull. Cruc. diſp.* 15. *c.* 2. *n.* 9. & *in Staters opin. benign. differt.* 14. *qu.* 10. 122. Felix Poteſtas *n.* 3866. Franciſcus de Lugo *de Sacram. lib.* 4. *de Euchar. c.* 11. *qu.* 4. *n.* 40. Roderic. *to.* 1. *qu.* 56. *art.* 3. §. *ex his inferuntur*, & Quintanadven. *in ſingular. to.* 1. *de Euchar. tr.* 4. *ſingul.* 1. *n.* 1. qui eodem tr. 4. ſingul. 6. n. 4. communionem ex eodem privilegio Cruciatæ, conceſſerat etiam in Feria VI. majoris hebdomadæ, ut videbimus hoc lib. 4. par. 2. in fer. 6. Paraſcev. nu. 275. quem tamen rejiciemus ibidem num. 281. ſententiam vero negativam in quæſtione præſenti tuetur Trull. *cit. dub.* 7. *n.* 8. & 9. cui etiam ſententiæ favere, dicendi ſunt Doctores illi, qui loquentes de privilegio Mendicantium miniſtrandi Euchariſtiam, ſed eadem exceptione præterquam in die paſchatis, ita interpretantur, ut excludat etiam communionem ex mera devotione; de quo nobis erit ſermo lib. 5. part. 2. 1. part. c. 3. ſect. 7. n. 147. Similiter autem & mihi opus eſt hic ſequi ſententiam negativam, quoniam ibi loc. cit. n. 149. quoad illud privilegium Mendicantium adhærebo ſententiæ negativæ ob aliquas declarationes S. C. C. quas ibi n. 148. allegabo in favorem illius. Videantur omnino dicenda cit. ſect. 7. ubi tamen n. 149. concedimus licere communicare in die Paſchatis extra Parochiam ex devotione, aut alia obligatione, quam ſatisfaciendi præcepto Eccleſiæ, cum licentia Parochi proprii; vel etiam ſine ea, ubi adſit conſuetudo, ac Parochorum facultas tacita, atque præſumpta: quin etiam de licentia Parochi valere etiam in adimplementum præcepti Paſchalis. V. loc. cit. cap. 3. ſect. 5. qu. 4.

Qu. V. Utrum, qui habet privilegium Bullæ, ſi in die Paſchæ, & toto tempore deſignato ad ſatisfaciendum præcepto Paſchali, non poſſit adire Parochiam, teneatur prædicto tempore communicare extra Parochiam in alia Eccleſia, ſive etiam in Oratorio privato? 254

℞. Huic quæſtioni ſatisfaciemus, ubi de Communione Paſchali cit. c. 3. *ſect.* 2. *qu.* 16. & *ſect.* 3. *qu.* 14. & *ſect.* 5. *qu.* 5.

Qu. VI. Utrum ex privilegio Bullæ liceat ſumere Euchariſtiam a quolibet Sacerdote extra obligationem Præcepti Paſchalis? 255

℞. Etſi aliqui affirment, nihilominus ſtandum eſt pro ſententia negativa. Vid. Franc. de Lugo *de Sacram. lib.* 4. *de Euchariſt. c.* 11. *qu.* 4. Trull. *lib.* 1. §. 3. *dub.* 8. Bardi *c.* 6. *ſect.* 3. Suar. *to.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 72. *ſect.* 2. §. *Quo circa*. Cardinalis de Lugo *de Euchar. diſp.* 18. *a n.* 40. Poterit tamen, etiamſi non ha-

habeatur Bulla, Eucharistia recipi a quolibet Sacerdote, si adsit tacita, & præsumpta voluntas Pastoris: ut jam nostris temporibus videtur adesse pro communione extra obligationem præcepti; unde Eucharistia cuilibet a quolibet simplici Sacerdote in qualibet Ecclesia ministrari solet. Vide Auctores laudatos, & a nobis dicenda hoc tract. 2. lib. 5. par. 2. in ejus 1. par. cap. 3. sect. 7. n. 144. & 146.

256 Qu. VII. An Eucharistia, & alia Sacramenta, non obstante privilegio Bullæ, ministranda, ac recipienda sint tempore Interdicti januis clausis, & privatim?

℞. Affirmative: juxta ac requirit Interdicti tempus: Bulla enim, & Privilegia in aliis non expressis non debent Interdicti legibus officere: ut recte animadvertit Tambur. *c. 6. n.* 2.

257 Qu. VIII. An iis, qui ex privilegio Bullæ accipiunt Eucharistiam in Oratorio privato, imponantur preces pro unione &c. quemadmodum subs. 6. vidimus.

℞. Negat Trull. *lib.* 1. §. 3. *dub.* 5. *n.* 4. prope finem. Affirmant vero Bardi *cap.* 4. *sect.* 1. *n.* 7. Tambur. *in Bull.* c. 7. *num.* 4. & Salmantic. *in app. tr. 6. de Bull. Cruc. c.* 4. *pu.* 1. *n.* 13. quæ affirmativa sententia mihi est verior, & omnino suadenda est in praxi. Ratio est, quia tum in originali Bulla latina, tum in ejus summario latino, & vulgari, de oratione prædicta sermo est, non solum post concessionem privilegii celebrandi, & audiendi Missam, & Divina officia in Oratorio privato: sed etiam mox post concessionem privilegii sumendi Eucharistiam in eodem Oratorio privato. Profecto in Bulla Cruciatæ Pii V. sic legitur .... *libere possint in privato Oratorio* . . . *Missas, & alia Divina per seipsos, si Presbyteri fuerint, celebrare, vel per alium, seu alios celebrare facere, & tempore Interdicti hujusmodi Divinis interesse. Nec non Eucharistiam, & alia ecclesiastica Sacramenta, praterquam in die Paschatis recipere* . . . . *Eos tamen, qui præmisso Oratorio ad præmissa uti voluerint, quoties id fecerint, ad aliquas preces, prout cujusque eorum devotio dictaverit, Deo pro conservatione unionis Principum Christianorum contra Infideles, eorumque contra eosdem Infideles victoria, fundendas, omnino teneri volumus.* Similia, simili modo ponuntur in Summario latino ejusdem Bullæ, & item in Summario vulgari.

Dubia circa Orationem hujusmodi proposuimus, & eorum solutionem dedimus subs. 6. a qu. 16. sicut autem ibi qu. 19. docuimus, non esse obligationem orandi, si Missa audiatur tempore Interdicti ex privilegio Bullæ in Ecclesiis, & Oratoriis minime privatis, sed solum si in Oratoriis privatis; ita similiter notamus, esse dicendum de sumptione Eucharistiæ: nimirum non esse obligationem, faciendi prædictam Orationem, si communio fiat in Ecclesia tempore Interdicti ex privilegio Bullæ, & Oratoriis minime privatis; sed solum si in Oratoriis privatis, sive tempore Interdicti, sive extra hujusmodi tempus, quoties communio fiat ex privilegio Bullæ. Ratio est omnino eadem, quæ assignatur pro Missa, quæque videri potest apud Bardi *par.* 2. *tr.* 2. *c.* 3. *sect.* 5. §. 5. & Trull. *lib.* 1. §. 3. *dub.* 5. *prope fin.*

SUBSECTIO IX.

De privilegio Sepulturæ Ecclesiasticæ tempore Interdicti.

258 SUMMUS Pontifex fidelibus accipientibus Bullam Cruciatæ Vivorum, seu communem, concedit, ut possint eorum decedentium corpora, etiam cum moderata funerali ecclesiastica pompa ecclesiasticæ sepulturæ tradi, si obierint intra annum, quo durat Bulla, tempore Interdicti, quavis etiam Apostolica auctoritate lati; dummodo excomunicationis vinculo minime decesserint innodati.

259 Qu. I. Utrum tempore Interdicti localis generalis, (de quo Interdicto hic sermo est, secundum dicta subs. 6. qu. 3.) possit Bulla vivorum sumi pro Defuncto, ut ejus cadaver possit sepeliri in loco sacro?

℞. Negative. Itaque, ut quis Interdicti tempore in loco sacro sepeliatur virtute Bullæ; oportet, ut Bulla communis, seu vivorum accepta fuerit ante mortem illius, cui applicatur: aliter erit prorsus inutilis applicatio. Vid. Bardi *p.* 2. *tr.* 2. *c.* 5. *Sect.* 2. & videri rursus potest idem *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 4. *Sect.* 5. *n.* 147. item Dian. *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 176. & videri possunt dicenda sect. 2. subs. 2. qu. 4.

260 Qu. II. An si sumatur Bulla pro vivente puero, carente usu rationis: si forte moriatur intra tempus Interdicti, posset ei prodesse ad hoc, ut sepeliatur in loco sacro?

℞. Affirmative. Lud. *disp.* 1. *cap.* 5. *dub.* 7. *n.* 3. Trull. *lib.* 1. §. 3. *dub.* 10. *n.* 1. Tambur. *c.* 3. *n.* 10. Henriq. in *Sum. lib.* 7. *c.* 20. *n.* 8. Bardi *part.* 1. *tr.* 2. *c.* 4. *Sect.* 5. *n.* 137.; & alii; qui ideo bene monent: debere Interdicti tempore Parentes pro filiis suis etiam usu rationis carentibus, dum ipsi filii vivunt, Bullam vivorum accipere, ut si forte dicti filii prædicto tempore moriantur, sepultura ecclesiastica donari possint. Vide dicenda Sect. 2. subs. 2. qu. 3.

Qu. III. An privilegiati virtute Bullæ possint sepeliri in Ecclesia specialiter interdicta? 261

℞. Affirmant Trull. *cit. dub.* 10. *n.* 5. & alii, quorum tamen sententiam licet fateatur esse probabilem Bardi *Sect.* 5. *n.* 40. nihilominus ipse oppositum, sustinet, esse probabilius n. 39. nisi in loco omnes Ecclesiæ essent interdictæ; aut non extaret in loco, nisi unica Ecclesia; in hoc casu enim n. 36. concedit posse in hujusmodi Ecclesia etiam specialiter interdicta, sive in una ex prædictis Ecclesiis specialiter interdictis sepeliri virtute Bullæ. In casu autem, quo privilegiatus hujusmodi sepeliatur in Ecclesia specialiter interdicta, monet idem Trull. n. 6. prope fin. non licere in ea Missæ sacrificium celebrare. Sepeliendum est itaque Cadaver cum moderata funerali pompa ex Bulla permissa, sed sine Missa; quia in tali Ecclesia solum permittitur celebratio unius Missæ in hebdomada ad renovandam Eucharistiam, si forte in ea consuerverit, seu debuerit asservari, puta pro casu ministrandi Viaticum Moribundis, ut in Parochiis, & Regularium Ecclesiis, uti notavimus tr. 1. ubi de Dominica art. 5. n. 58.

Qu. IV. Quænam sit ea moderata pompa funeralis ecclesiastica ex privilegio Bullæ concessa? 262

℞. In hac re adhærendum esse consuetudini loci, vel judicio Episcopi,

scopi, vel saltem Parochi, si Episcopus absit. Vid. Lud. a Cruc. *ex dub.* 7. *n.* 2. Trull. *dub.* 10. *n.* 6. Bardi *tr.* 2. *c.* 5. *Sect.* 4. Tambur. *de Bull. Cruc. c.* 7. *n.* 3. Exempla vero moderatæ pompæ funeralis ecclesiasticæ videre possunt apud eosdem laudatos Auctores locis cit.

263 Qu. V. An funerale possit fieri januis Ecclesiæ apertis, ex vi hujus privilegii?

℟. Affirmative. Vid. Lud. a Cru. *n.* 2. Trull. *n.* 6. Bardi *cit. Sect.* 4. *n.* 25. Tambur. *n.* 3. Qui tamen monent, Missam dici non posse januis apertis, & cum cantu, & campanarum sonitu; sed peracta sepultura cum supradicta moderata pompa funerali, debere claudi Ecclesiam, & exclusis non privilegiatis, submissa voce, & non pulsatis Campanis, posse dici Missam pro Defuncto in Ecclesia videlicet, specialiter non interdicta. Ratio est, quia sub pompa funerali non comprehenduntur Divina officia: inter quæ tamen præcipuum obtinet locum Missæ Sacrificium: ut scite observat Bardi *loc. cit. n.* 26.

Putat autem Henriquez, etiam Missam celebrari posse januis apertis, si Episcopus dispensando permittat. Idem videtur sentire Lud. a Cruc. cit. n. 2. sed hanc opinionem rejicit Bardi *cit. n.* 26. ubi negat, Episcopum dispensare posse, ut in dicto casu Missa dicatur januis apertis: nam, inquit, in lege ista de effectibus Interdicti, cum sit a Summo Pontifice, nequit Prælatus inferior, ut est Episcopus, dispensare.

264 Qu. VI. Utrum pro usu hujus privilegii imponatur, atque adeo facienda sit oratio pro unione Christianorum Principum contra infideles, & victoria &c.?

℟. Tamburinus n. 4. simpliciter obligat ad prædictam orationem, & quidem eum, qui Ecclesiastice aliquem ex vi Bullæ tempore Interdicti sepeliri facit. Sed contra est: primo quia obligatio ad orandum apponitur in Bulla pro Usu & celebratione divinorum in Oratorio privato; ut sæpe notavimus. 2. quia post impositam hujusmodi orationem in Summario Vulgari devenitur ad concessionem Sepulturæ absque ulla mentione orationis faciendæ. 3. quia frustraneum est, quod ait Tamburinus; faciendam esse hanc orationem ab eo qui alium sepeliri facit: nam hæc Oratio si imponitur, imponitur Privilegiato: at Privilegiatus non est ille qui alium sepeliri facit, sed ipse sepeliendus, cui Viventi applicata fuit Bulla.

His positis, respondeo ad propositam quæstionem dicendo primo: eum, 265
qui ecclesiastice aliquem ex vi Bullæ tempore Interdicti sepelit, nequaquam teneri orare pro unione &c.

Dico 2. Eum, qui ecclesiastice ex vi Bullæ tempore Interdicti erit sepeliendus, nequaquam teneri, dum vivit orare pro unione &c. si, postquam fuerit defunctus, sepeliendus erit in Ecclesia; sed solum teneretur, si esset sepeliendus in Oratorio privato. Et hæc satis de privilegiis Bullæ Cruciatæ: pro quibus omnibus tamen adhuc quæres hic ultimo

Qu. VII. Positis tantis, ac tam 265
gravibus, magnisque privilegiis in Bulla Cruciatæ concessis: an sit obligatio sumendi illam in locis, ubi promulgatur? Præsertim cum sine Bulla in iisdem locis non possint obtineri Pontificiæ Indulgentiæ (secundum ea vero, quæ dicta & explicasunt subs. 4. §. 4.) quarum quidem In-

Indulgentiarum ingens est thesaurus: ut notum est; & dubium augetur pro tempore Interdicti localis, generalis, in quo non potest sine Bulla assisti Sacrificio Missæ, in diebus etiam festivis, quibusdam exceptis, suis locis indicatis, & indicandis.

℞. His non obstantibus, non esse obligationem sumendi Bullam. Vid. Bardi *par.* 2. *tr.* 2. *c.* 3. *Sect.* 6. *n.* 66. & 67. Trull. *lib.* 1. §. 3. *dub.* 6. *n.* 9. Lud. a Cruc. *disp.* 1. *c.* 5. *dub.* 4. *n.* 4.

Cœterum illi, qui facile possunt erogare consuetam eleemosynam pro receptione Bullæ, non video, quomodo a peccato excusari possint, si propter avaritiam non sumant Bullam, aut propter quoddam neglectum indulgentiarum. Tempore item Interdicti, si propter acediam, ne forte teneantur assistere Sacrificio Missæ, & propter quoddam neglectum ejusdem.

Quapropter in locis, ubi promulgatur Bulla, serio commonendi sunt omnes, ut non negligant illam accipere, sed pro viribus conentur, quantumvis pauperes sint, comparare sibi moderatam illam pecuniæ quantitatem, erogari consuetam in subsidium Sanctæ Cruciatæ, ut illam erogando, & Bullæ communis summarium accipiendo tantorum bonorum mereantur esse participes.

267 Ad extremum nota hic: præter hactenus exposita privilegia in Bulla Cruciatæ concessa, esse & alia nonnulla, quæ tamen hic non exponimus, nec aliam de iis instituimus disputationem; tum quia eorum usus rarissimus est; tum quia pendet omnino a Commissario Generali Bullæ: puta ut Commissarius possit dispensare in quibusdam irregularitatibus; ut possit dispensare in quibusdam impedimentis Matrimonium dirimentibus; ut possit prolem legitimare, nonnullis adhibitis conditionibus; & similia. Unde nec in Bullæ Summario Vulgari ulla de iis mentio fit, sed solum leguntur in originali Bulla latina, & ejusdem latino Summario, quæ describuntur a Lud. a Cr. *in tract. de Bull. Cruc.* in capite libri; eorumdem autem explicatio videri potest apud Auctores a nobis hic hactenus laudatos agentes de hac Bulla. Nobis itaque sufficiat egisse, ac disputasse, summatim licet, de privilegiis Bullæ communis, quæ faciunt pro communiori, & quotidiana praxi. Nunc vero agere oportet, ac disputare de requisitis specialibus necessariis ad fruendum hujuscemodi privilegiis ex Bulla Cruciatæ concessis. Sit itaque

SECTIO II.

De Requisitis specialibus necessariis ad fruendum Privilegiis ex Bulla Cruciatæ concessis.

Exposita prædenti Sectione privilegia Bullæ Cruciatæ communis, seu vivorum Summus Pontifex impertitur omnibus, & singulis Christifidelibus consistentibus, & degentibus, seu commorantibus in Regnis, & locis sive immediate, sive mediate Catholici Hyspaniarum Regis Dominio subjectis, atque etiam illis, qui ad hæc Regna, & loca declinant, seu veniunt, in quibus publicetur prædicta Bulla: & quidem infra solum annum quo ipsa durat, sive intra locum, in quo eadem promulgatur, sive extra; attamen extra non licet uti privilegio de cibis vetitis. 268

Im-

Impertitur autem Summus Pontifex prædictæ Bullæ privilegia præfatis fidelibus, si aliquam pecuniariam eleemosynam ex bonis sibi a Deo collatis erogent in subsidium belli sancti: nec non recipiant Summarium Bullæ in quodam folio impressum, atque retineant illud. Hæc sunt specialia requisita ad fruendum privilegiis Bullæ Cruciatæ communis, quam nos hic suscepimus explicandam pro ut conceditur Hyspaniarum Regnis. Quæ vero de ea docebimus, applicari, & intelligi poterunt de eadem Bulla Cruciatæ aliis locis, seu Regnis aliorum Dominio subjectis, si simili fuerit ratione concessa. Porro Bullam Cruciatæ promulgari etiam In Regno Lusitaniæ, significavimus post initium capitis hujus n. 3. Novissime item Religionis Hierosolymitanæ Militibus, & subditis, seu Incolis Insularum ipsius Ditioni subjectarum concessa sunt similia Indulta Bullæ Cruciatæ a Benedicto XIV. Constit. 86. incip. *Quoniam*. to. 1. Bullar. ejus.

Ut autem supra significata specialia requisita Bullæ Cruciatæ communis melius explicentur, diversas circa eadem quæstiones proponemus, atque solvemus distinctis ad majorem claritatem

SUBSECTIONIBUS VI.

Subs. I. *De locis, in quibus valeat privilegium Bullæ Cruciatæ.*

Subs. II. *De iis, qui in Regnis, ubi publicatur Bulla Cruciatæ, possint, vel non illam accipere, ejusque privilegiis uti.*

Subs. III. *De eleemosyna largienda pro Bulla communi Vivorum.*

Subs. IV. *De receptione Bullæ.*

Subs. V. *De retentione, seu conservatione Bullæ Cruciatæ.*

Subs. VI. *De tempore, quo incipit, durat, & expirat usus privilegiorum Bullæ.*

SUBSECTIO I.

De Locis, in quibus valeat privilegium Bullæ Cruciatæ.

Qu. I. Quænam sint Regna Catholico Hyspaniarum Regi subjecta, in quibus publicatur Bulla Cruciatæ? ut cognoscatur, in quibus locis accipi possit Bulla prædicta, ad fruendum privilegiis ejus. 269

℟. Hujusmodi loca non fuisse semper eadem, & variari etiam poterunt pro variis rerum circumstantiis, vid. Bardi in Bull. Cruc. *par. 1. tr. 2. c. 2. Sect.* 1. Salmantic. *in Append. tract. 6. de Bull. Cruc. c. 1. qu. 5. n.* 47. & 48.

Qu. II. Dum conceditur Bulla e. gr. in Regno Siciliæ, an ideo existimari possit concessa Insulis adjacentibus? 270

℟. Affirmat Bardi, dummodo sint, & maneant sub eodem immediato Siciliæ Regimine. Lege laudatum Auctorem cit. Sect. 1. a n. 9.

Qu. III. Si Rex Catholicus a suo dominio immediato, & mediato abdicaret aliquod Regnum, illud donando, & in Donatarium transferendo dominium: utrum utiliter Bulla promulgaretur in Regno illo: atque adeo existentes in eo Regno possent post dominii translationem privilegiis 271

giis hujus Bullæ adhuc gaudere?

℟. Negative, quia subjectio loci ad Regem Hyspaniarum est conditio necessaria, ut Bulla Cruciatæ valide, & utiliter publicetur in eo. Vid. Bardi *cit. c.* 2. *Sect.* 2. *n.* 24. *&* 26. Salmant. *n.* 49.

272 Qu. IV. Si ipsum Regnum non vi donationis factæ a Rege, sed se eximeret ab obedientia Regis Hyspaniarum, vel rebellando, vel alio modo: an adhuc gauderet beneficio Bullæ; ita ut in illo promulgari adhuc posset?

℟. Affirmative. Ita Bardi *l. cit. n.* 47. quem sequuntur Salmantic. *cit. n.* 49. Unde si Regnum foret invasum ab aliquo injuste illud sibi usurpante, & detinente; & adhuc dominium maneret apud Hyspaniarum Regem, licet non haberet illius Regni actualem possessionem, censet Bardi, quod in tali casu valide promulgaretur Bulla in eo loco, atque adeo ab iis, qui ibidem existunt, utiliter sumeretur, nam vere maneret subjectio talis Regni ad laudatum Regem, proinde persisteret conditio illa requisita ex parte loci ad valorem publicationis, & nihil obstaret, possessionem, seu injustam detentionem esse penes alium, quia per injustam usurpationem, & detentionem non amittitur dominium in vero Domino: ita laudatus Auctor.

273 Excipit tamen Bardi usum privilegii de edendis cibis vetitis; quia, inquit, in tali casu locus iste rebellans, aut alio modo se eximens a subjectione Regis Hyspani, se haberet eo modo, quo se habent Regna, & loca, quæ sunt sub alterius dominio, ad quæ transmigrans qui habet Bullam, non potest vesci lacticiniis in diebus vetitis. Sed ego hanc exceptionem non probo, dum manet facta hypothesis, quod per injustam exemptionem non exspiret dominium Regis Hyspani in illa loca.

Qu. V. Si in Regno, ubi promulgatur Bulla, adsint aliqua Græcorum oppida, (ut adsunt in nostra Sicilia:) quorum Incolæ ritu græco viventes, tempore Quadragesimæ non solum abstinent a lacticiniis; sed etiam a piscibus sanguinem habentibus; Utrum hi Bullam utiliter sumere possint ad effectum fruendi omnibus privilegiis ejus, etiam quo ad cibos vetitos: ita ut prædicti Bullam habentes, possint etiam lacticiniis, & piscibus quibuslibet vesci? 274

℟. Affirmat Tamburinus in Bull. Cruc. c. 3. §. 2. n. 4. quia, inquit, etiam prædicti Græci sunt Fideles, & in Regno, ubi Bulla promulgatur, commorantur: nec est, unde ipsi excipi debeant. Quare virtute ipsius Bullæ licebit illis, comedere lacticinia diebus vetitis: & per consequens, pisces sanguinem habentes: Nam ex lege Juris, cui conceditur quod Magis est, & Minus concedi intelligitur. Ita Tamburinus, qui citat Bardi in *Bull. par.* 3. *tr.* 1. *c.* 2. *Sect.* 1 *n.* 2. *in* 2. *edit.* Sed ex iis, quæ diximus tr. 1. l. 2. ubi de Sab. art. 7. qu. 7. videtur in hoc inspiciendum esse, quid habeat consuetudo? Interim nota hic: Benedictum XIV. Constitutione *Etsi Pastoralis*. 57. to. 1. Bullarii ejus concessisse, & indulsisse tam Græcis in Corsica habitantibus, quam omnibus, & singulis Albanensibus, & Græcis, qui in Italia, & Insulis adjacentibus commorantur, ut ad instar Latinorum in quorum Diœcesibus degunt, in Quadragesima quartis, & sextis feriis, & reliquis anni jejuniis, vino, oleo, & pi-

& piscibus cujuscumque generis uti possint; atque Litteras Clementis Papæ XII. confirmasse, quibus Abbati, & Monachis Monasterii Ordinis S. Basilii Magni, ritus græci orientalis, Terræ Dimidii Jussi (vulgo *Menzujusu*) Panormitanæ Diœcesis concessit, ut piscibus sanguinem habentibus libere, & licite nonnullis anni Quadragesimis (juxta disciplinam Ecclesiæ Græcæ celebrari consuetis præter universalem antepaschalem:) vesci possint: non obstantibus ritus græci ordinationibus.

275 Qu. VI. Utrum exteri, seu ii, qui domicilium, vel quasi domicilium non habent in Regionibus illis, in quibus Bulla Cruciatæ promulgatur, sed per aliquod breve tempus in prædictis locis reperiuntur, vel recreationis causa, vel expeditionis alicujus negotii &c. utiliter sumant Bullam, etiamsi reperiantur ibi per unicum diem, aut etiam per horam: qua absoluta, statim debeant recedere ad proprias Nationes, in quibus nullo pacto adsit usus hujus Bullæ?

℟. Affirmative, quia Bulla conceditur non solum consistentibus, seu degentibus, ac commorantibus in prædictis Regnis, verum etiam ad illa *declinantibus*; quod idem significat ac venientibus; quod verbum in tota sua latitudine sumptum præscindit a mansione permanente, & transeunte. Ita Bardi in *Bull. par.* 1. *tr.* 2. c. 3. *Sect.* 3. §. 1. Henriqu. *in sum. lib.* 7. c. 20. *n.* 6. & Rodriq. *in Bull. Cruc. c.* 1. §. 1. *dub.* 3. *n.* 7. Tambur. *in Bull. c.* 3. §. 2. *n.* 1. Cotonius *Controvers.* 10. 1. *lib.* 2. *Controv.* 13. *de Bull. Cruc. c.* 1. *qu.* 2. *n.* 22. Salmant. *n.* 52.

276 Interrog. 1. Utrum declinantibus in Regnum Lusitaniæ concedatur similiter Bulla Cruciatæ? Dubium oritur ex eo, quia teste Bardi loc. cit. n. 59. fin. Bulla Lusitana conceditur commorantibus, & degentibus: quæ duo verba idem important secundum eumdem Bardi ibi n. præcedenti; & non apponitur verbum: *Declinantibus*: aut aliud æquivalens.

℟. Ob prædictam quidem rationem, quæ dubio exposito dat locum, docet ipse Bardi l. cit. ex vi verborum sequi, extraneos non posse in Lusitania utiliter Bullam illam sumere, nisi intentionem habeant, ibi manendi per tantum temporis spatium, ut possint vere dici commorantes, seu degentes; ita ille.

At contra in sententia Sebastiani Acosta apud eumdem Bardi n. 57. etiam in Lusitania exteri ad breve tempus ibi existentes possunt utiliter illam Bullam sumere, putat enim l. cit. verbum *commorantes* non importare idem ac verbum *degentes*; ut Bardi contendit; vult itaque verbum *commorantes* cadere supra illos, qui in hujusmodi Regnis privilegiatis domicilium habent; verbum autem *degentes* comprehendere eos, qui tempore Bullæ ibi resident, sive per modum permanentis, sive transeuntis; atque adeo verbum *degentes*, æquivalere verbo *declinantes*. Cum igitur Bulla Lusitana concedatur commorantibus, & degentibus, dicenda est in sententia Sabastiani Acosta, concedi etiam iis exteris, qui per illud Regnum simpliciter transeunt. Verum Bardi cit. n. 58. hujusmodi differentiam, quam ponit *Acosta* inter verbum *commorantes*, & verbum *degentes*; censet esse prorsus vanam; nam idem importare videtur, ait, commorari in aliquo loco, & in eo dege-

degere; utrumque enim dicit mansionem in loco, prount declarant Grammatici; ita ille.

Sed litis hæc facili negotio videtur posse decidi, si spectetur praxis recepta, & consuetudo legitima.

Interrog. 2. An, si exterus in Regnum privilegiatum declinaret solo animo sumendi Bullam, statim inde recessurus, ejus privilegiis frui valeret?

277 ℞. Pro negativa sententia a Cotonio *to.* 1. *l.* 2. *controv.* 13. *cap.* 1. *qu.* 2. *n.* 23. citatur Bardi *ex par.* 1. *tract.* 1. *c.* 5. *n.* 3. sed falso, nam Bardi eo loci nihil de hac re habet: agit autem *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 3. §. 3. ibique affirmativam sententiam ex professo tuetur toto illo §. 3. Item pro negativa sententia Trullench citat Ludovicum a Cruce ex *disp.* 1. *c.* 1. *dub.* 3. pro qua etiam eum allegat Diana, eumdem locum citans *in edit. coord. tom.* 4. *tr.* 3. *R.* 163. §. 1. sed Bardi l. cit. initio, & Salmanticenses nu. 56. animadvertunt, falso a Trullench allegari Ludovicum a Cruce; nam hic auctor nihil loco citato de hac re habet. Profecto verum est testimonium Patris Cardenas in *Crisi par.* 2. *tr.* 4. *disp.* 35. *c.* 9. *n.* 102. ubi ait: *Non solum docti, sed Doctores errant sæpius in citationibus, attribuuntque aliis sententias, vel quas non affirmant, vel quarum oppositas expresse tuentur*. Licet concedendum sit, errores hujusmodi sæpissime in libros irrepere Amanuensium negligentia, & Typographorum culpa: quemadmodum experientia mihi testis est. Itaque in quæstione proposita affirmativam sententiam docet Bardi loco a nobis laudato, cui adhærent Salmanticenses *l. cit.* item Mendo apud Dianam *l. cit.* §. 2. Negativam vero sententiam sustinent Trullench, & quidam alii, quorum sententiam Diana magis approbat, licet affirmativam non improbet; negativæ etiam sententiæ magis adhæret Cotonius l. cit. Mihi vero affirmativa sententia nedum probabilis, sed longe probabilior, quam negativa videtur. Quis enimvero jure suo uti prohibeatur tum maxime, cum in eo usurpando nemini injuriam faciat, sibiq. prosit? At hujusmodi est in quæstione, qui eo animo declinat ad privilegiatum Regnum, ut favore illo potiatur, quo declinantes omnes prosequi voluit Pontifex Max. excepto semper, ut dictum est, privilegio vescendi cibis vetitis; quod extra locum non valet.

Qu. VII. An Exterus accedens ad Portum alicujus Regni, in quo viget usus Bullæ Cruciatæ, possit in ipso Portu manens, Bullam accipere, ejusque privilegiis frui, ita ut ibi vesci etiam ovis, & lacticiniis valeat in Quadragesima? 278

℞. Affirmative, quia nomine Civitatis venit etiam portus, & Mare adjacens. Vid. Bardi *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 3. *Sect.* 3. §. 2. & *praced. Sect.* 2. §. 4. *in Vindic. n.* 54. Tambur. *in Bull. Cruc. c.* 3. §. 2. *n.* 2. Salmant. *n.* 52.

Interrog. 1. Quid? si non sit in Portu proprie dicto, sed in sinu aliquo simili Portui. 279

℞. Etiam in hoc casu affirmat Tambur. loc. cit.

Interrog. 2. Quid? si nec in Portu sit, nec quidem in sinu, sed in Maris parte vicina littori. 280

℞. Valde in hoc casu dubitat, ne non possit; Tambur. n. 3. In Mare enim quamvis vicinum quis perveniens, difficile videtur ei, dici posse,

se, quod declinet in Regnum; & pro se affert Andream Mendo, *in Append. d. 1. n. 26.* Verum Diana *edit. coord. to. 4. tr. 3. R. 162.* proponit hanc quæstionem: Utrum videlicet, quis in Mari, dum navigat, possit virtute Bullæ Cruciatæ edere lacticinia? & ad hujusmodi quæstionem dicit: aliquos respondere primo, quod servetur consuetudo, si qua est. Secundo, ut in Terra, sic & in Mari termini servari possunt, quos certe Civitates, & Regna singula habent. Prædictos autem duos modos, laudatus Auctor docet, esse tutissimos. Et sane in hoc sensu posuimus in responsione ad quæsitum, quod Mare adjacens venit etiam nomine Civitatis. Rursus Bardi *par. 1. tr. 2. c. 3. Sect. 2. §. 4. in Vindic. n. 54.* dicit, ridiculum fore, si exterus manens in aliqua Cymba prope littus v. g. Panormitanæ Urbis, negaretur esse Panormi; neque contra hoc, inquit, facit major, aut minor distantia, dummodo Mare sit intra Panormitanæ Civitatis districtum; & ita de facto Magistratus Urbis jurisdictionem exercet in toto Mari, quod in districtu Civitatis continetur; ita ille. Et ibidem paulo infra adversum Mendo opponentem tamquam absurdum, ex hac doctrina sequi; Bullam accipere posse, seu illius gaudere privilegiis, eos, qui manent in Classibus Regis Hyspaniarum, dum inveniuntur in eo mari, quod est in districtu loci, in quo viget usus Bullæ; Respondet Bardi: & quidem bene, hoc, quod tamquam absurdum objicit P. Mendo, non solum aliquid absurditatis minime continere, sed verissimum esse, & neminem in juribus versatum id negaturum: eandemque doctrinam ipse laudatus Auctor *praeced. c. 2. Sect. 1. n. 15.* applicat Mari Siculo. Jam vero ad dijudicandum quousq; Mare pertineat ad Civitatem seu Regnum; optima regula est, quam tradunt modo laudati Auctores; nimirum quousque exerceat jurisdictionem Magistratus Civitatis, vel Regni.

Qu. VIII. An valide, secundum supradicta, accipientes Bullam in locis privilegiatis, possint ea uti extra talia loca, in locis videlicet, quibus Bulla Cruciatæ concessa non sit?

281 ℞. Affirmative, & quidem quoad omnia prædictæ Bullæ privilegia, excepto illo, quod versatur circa facultatem de comedendis cibis prohibitis, scilicet ovis, & lacticiniis, nec non carnibus de consilio utriusque Medici: quod privilegium, ut constat ex Bulla originali, & latina, limitatur solum ad locum, in quo viget usus Bullæ; cætera vero sunt personalia quoad eorum usum, licet sint localia quoad receptionem Bullæ. Vid. Bardi *1. par. tr. 2. c. 3. Sect. 3. §. 4.* Henriq. *in sum. lib. 7. c. 20. n. 6.* Em. Rodriq. *in Bull. Cruc. c. 1. §. 1. dub. 3. 3. n. 7.* Dian. *edit. coord. to. 4. tr. 3. R. 160.* Coton. *to. 1. lib. 2. controv. 13. c. 1. qu. 2. n. 25.* Salmantic. *n. 54. & 55.*

282 Interrog. 1. An extra loca, in quibus viget usus Bullæ, possint, habentes valide Bullam, uti etiam privilegio de cibis vetitis, si absit scandalum? Dubium oritur ex eo, quia ut Rodriqu. l. cit. fine asserit, aliique Doctores, teste Quintandvenas relato a Diana *edit. coord. l. cit. R. 159. §. 2.* docent; prædicta limitatio, & exceptio apposita fuit, quia scandalum pareret prædictorum ciborum comestio, ubi usus Bullæ non adest, & ignoratur. Quid ergo si scan-

fcandalum abfit: puta fi omnino occulte prædicti cibi fumantur?

℞. Negative. Quacumque ratione motus fuerit Pontifex ad apponendam illam exceptionem; *Ubi lex non distinguit neque nos distinguere debemus*; & ex altero Juris principio *Ratio legis non cadit sub lege*. Porro innumeris corruptelis aperiretur via, fi ifthæc induceretur interpretandi leges libertas. Sicuti ergo ad vefcendum cibis vetitis, ut in Bulla, fola Pontificis clare facta permiffio dat jus accipienti Bullam: fic e contra fola Pontificis clare facta inhibitio jus omne adimit extra loca privilegiata.

283 Et quamvis in aliquo Summario Bullæ italice confcripto non inveniatur prædicta limitatio, certum tamen eft, ait Bardi 1. *par. tr.* 2. *cap.* 3. *Sect.* 3. §. 4. *n.* 72., quod habeatur in Bulla plumbea latina, quæ immediate emanat a Commiffario Generali, & a qua non debent fubftantialiter effe diverfæ translationes, fiquæ fiunt a Commiffariis fubdelegatis in unaquaque Provincia, quæ quidem Summaria fubordinantur Bullæ; quæ ab ipfo Commiffario Generali immediate procedit; idcirco Summarium, quod eft in lingua Italica, & quodcumque aliud interpretandum eft juxta latinam; & ideo licet in Summario Italico non apponuntur limitatio illa, tamen facultas quoad comeftionem ciborum prohibitorum eft intelligenda eo prorfus modo, quo conceditur in Bulla plumbea; atque adeo cum illa reftrictione.

284 Interrog. 2. Si adhuc verificetur teftimonium illorum Auctorum, qui referunt in Bullis pro Lufitania non excipi a privilegio edendi ova, & lacticinia Presbyteros, Regulares &c., utrum Presbyteri hujufmodi Bullam Lufitaniæ accipientes, fi conferant fe ad alia loca, ubi Bulla Cruciatæ Communis non conferat Presbyteris privilegium edendi ova, & lacticinia: poffint nihilominus prædicti adhuc frui privilegio ipfis collato in Bulla Lufitana?

℞. Affirmant cum Trullench. & Mendo, Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 5. *pu.* 2. *n.* 57. *qui videri poffunt*.

Qu. IX. An poffit omnibus, & 285 fingulis Bullæ privilegiis frui, qui invenitur quidem ubi illius vigeat ufus, at illam non acceperit in eadem Civitate, feu loco, quo nunc invenitur, fed in alia Civitate, aut etiam Regno?

℞. Affirmative, quia a Pontifice non exigitur hujufmodi conditio, quod fcilicet Bullæ privilegiis fingulis frui tantum poffit in loco, quo illa accepta fuerit; & etiam fequitur ex dicendis hic qu. 11. & fubf. 4. qu. 3. ubi docebimus; ab eo, qui exiftit in loco privilegiato poffe Bullam accipi in alio loco fimiliter privilegiato, media alia perfona ibi exiftente, quæ Bullam eidem applicet abfenti, & exiftenti in alia Civitate, aut Regno, fimiliter tamen privilegiatis, feu ubi Bulla etiam promulgetur.

Qu. X. An Exteri exiftentes, feu 286 quilibet domicilium, vel quafi domicilium habentes in Regnis, in quibus non promulgatur Bulla, poffint illius privilegiis frui, fi Bullam accipiant media aliqua perfona exiftente in Regnis privilegiatis, feu habentibus ufum Bullæ? e. g. Titius in Gallia manens fcribat ad Fulanum, qui in Hyfpania refideat, ut fumat Bullam nomine ipfius Titii,

& ad ipsum in Galliam transmittat: quæritur: an Titio liceat tali Bulla in Gallia frui?

℞. Etsi Bulla accipi possit per alium, ut docebimus subs. 4. qu. 3. Hoc tamen non obstante, ad quæstionem propositam respondemus negative; quidquid in contrarium nonnulli putaverint. Desumitur ex ipsis Bullæ verbis, per quæ expresse signantur personæ, quibus privilegiorum Bullæ conceditur usus, videlicet, cum dicitur esse concessus omnibus consistentibus, & declinantibus ad Regna, de quibus in ipso Diplomate fit mentio; requiritur ergo ad validam acceptionem, seu acceptationem, ut qui Bullam sumit, aut eam acceptat, habitet, seu reperiatur in locis, in quibus Bullæ vigeat usus; aliter Bullæ privilegium esset omnino personale sine ullo ordine ad locum, & frustra loca illa specialia designarentur, si locorum coarctatio nulla daretur. Vid. Bard. *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 3. *Sect.* 2. §. 2. Henriqu. *in Sum. lib.* 7. *c.* 20. *n.* 6. Tamburin. *c.* 15. §. 3. n. 10. Dian. *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 159. §. 4. & 5. Coton. *to.* 1. *lib.* 2. *Controvers.* 13. *c.* 1. *qu.* 2. *n.* 24.

287 Interrog. Quid? si Titius prædictus post acceptationem, & applicationem Bullæ per Procuratorem sibi factam declinet in locum, in quo Bulla est promulgata?

℞. In hoc casu quidem posset omnibus Bullæ privilegiis frui in ipso loco privilegiato, & item si deinde redierit ad locum privilegiatum: ubi tamen non poterit frui privilegio de edendis cibis vetitis: secundum dicta qu. 8. Vid. Bardi l. cit. §. 3.

288 Qu. XI. An utiliter Bullam sumeret, qui tantum civiliter in privilegiato Regno consistit: (seu in quo domicilium retinet, seu in quo perpetuo moratur: quod est habere domicilium; vel in quo per majorem anni partem degit: quod est habere quasi domicilium. Vid. Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *disp.* 23. Bardi *in Bull. Cruc.* 1. *par. tr.* 2. *c.* 3. *Sect.* 2. §. 4. *n.* 43.) sed ab eo recessit, & abest ad breve tamen tempus? e. g. Titius Panormi habet domicilium, suamque familiam, sed ad aliquod negotium expediendum, recedat Panormo in Regnum non privilegiatum hujusmodi Bulla, cum intentione statim revertendi; attamen interimdum in loco privilegiato manet: promulgetur Bulla Cruciatæ in Regno Siciliæ, more solito, & ideo Titius mittat epistolam ad aliquem suum familiarem Panormi residentem, ut nomine ipsius Titii Bullam sumat, eamque ad ipsum mittat in locum non privilegiatum, ubi invenitur, quæritur, an Bulla pro Titio valide sumatur, eademque possit Titius, dum in loco non privilegiato moratur, valide uti?

℞. Solutionem hujus quæstionis petendam esse ex solutione alterius illius quæstionis: an scilicet privilegia Bullæ Cruciatæ sint ample, vel stricte interpretanda? ut significat Bardi *par.* 1. *tr.* 3. *c.* 3. *Sect.* 2. §. 4. *a n.* 32. Jamvero quoad illam quæstionem duplicem invenio Doctorum sententiam: primam universaliter affirmantem: alteram universaliter, negantem, esse ample interpretanda Bullæ privilegia: tertiam vero mediam fere inter utramque, utpote statuentem Bullæ privilegia quæ solum involvunt potestatem dispensandi, esse large exponenda: ea vero, quæ actualem includunt dispensationem

nem, quæ sit contra jus commune, esse stricte declaranda: secus si contra tale jus minime sit. Vid. Bardi par. 1. c. 5.

His positis: ex priore sententia absolute affirmativa sequitur, ad quæstionem hic propositam respondendum esse affirmative absolute; contra vero in posteriori sententia absolute negativa. At ex postrema explicata sententia fere media sequitur, respondendum esse cum distinctione, quæ ita se habeat: quod illi, qui extra loca privilegiata ad tempus commorantur, retinentes domicilium in locis privilegiatis, si Bullam modo explicato per alium sumant, gaudere possint quibusdam tantum privilegiis, nempe illis, quæ non lædunt jus commune: ut est e. g. privilegium, quo datur facultas eligendi Confessarium pro absolutione a reservatis: & alia similia. Alia vero, quæ tendunt contra jus, ut facultas comedendi cibos prohibitos tempore jejuniorum &c. & alia indulta quæ conceduntur tempore Interdicti &c. stricte sunt interpretanda; atque adeo juxta hujusmodi sententiam, Bulla pro Titio valide sumitur modo proposito, eademque poterit Titius, dum in loco non privilegiato ad breve tempus morabitur, valide uti quidem, at non universaliter, & quoad omnia privilegia, sed solum quoad ea, quæ jus commune minime lædunt; unde in hac sententia poterit e. gr. in loco non privilegiato eligere Confessarium, ut absolvatur a reservatis; at non poterit vesci lacticiniis tempore Quadragesimæ.

Tres hasce sententias omnes esse probabiles docet Bardi *par.* 1. *tr.* 2. c. 3. *Sect.* 2. §. 4. *n.* 38., & ideo unumquemque posse ad sui libitum, quam velit sequi; licet ipse adhæreat tertiæ, utpote quæ est suis, & juris communis principiis conformior.

At vero Andreas Mendo *in Append. disp.* 1. *c.* 5. *n.* 20. sentit ex prædictis tribus sententiis solam absolute negativam esse veram; absolute autem affirmativam esse falsam, & falsiorem sententiam fere mediam inter utramque. Rationes tamen, quibus ad sic sentiendum movetur, expendit, & impugnat Bardi cit. §. 4. in *Vindicatione* a n. 48. ubi sese vindicat ab iis, quæ contra assertionem suam supradictam objæcerat Andreas Mendo.

Interrog. hic 1. In casu proposito quæstione præsenti, quinam dicendus sit a suo domicilio, val quasi domicilio abesse ad breve tempus? 289

℞. Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 161. §. 4. & ex eo Bardi 1. *par.* tr. 2. c. 2. *Sect.* 2. §. 4. *n.* 43. referunt opinionem cujusdam Theologi qui in Accademia Panormitana Bullam Cruciatæ exponens, docuit: in re præsenti tempus breve esse spatium sex mensium; Quæ tamen opinio visa est aliquibus nimis laxa: teste eodem Diana l. cit.. in cujus vero opinionis favorem videri possunt quæ allegat Bardi *cit. n.* 43. qui nihilominus num. sequenti illam rejicit, & melius limitat ad spatium aliquorum dierum, aut infra mensem circiter.

Interrog. 2. Utrum, qui a loco privilegiato, in quo domicilium habeat, recedat cum intentione regrediendi intra paucos dies, sed postea quibusdam negotiis occurrentibus successive unum post aliud, moretur in loco non privilegiato per spatium temporis notabilis, v. g. sex, aut octo 290

octo menses: utrum possit ita commorans sumere Bullam per alium, & ejus privilegiis uti modo superius explicato; an vero statim ac tempus moræ incipit esse notabile, nequeat Bullam per alium sumere?

℟. In hujusmodi quæstione Bardi *loc. cit. n.* 46. censet, quod si quis bona fide procedens, vere animum habeat revertendi intra breve tempus, non prævidens impedimentum; valide pro illo sumatur Bulla, & possit eadem uti; secus autem esset dicendum, si id fiat in fraudem, vel negotia sint talia, ut requirant longum tempus, idque prævideatur; tunc enim, inquit, neque valide pro prædicto acciperetur Bulla, neque ipse privilegiis ejus frui valeret.

291 Interrog. 3. An id, quod in prædictis conceditur commoranti civiliter in Regno privilegiato, concedatur etiam ad illud civiliter seu ficte tantum declinantibus?

℟. Negative. Vide Bardi loc. cit. num. 39.

SUBSECTIO II.

De iis, qui in Regnis, ubi publicatur Bulla Cruciatæ, possint, vel non, illam accipere, ejusque privilegiis uti.

292 In Regnis, & locis sive immediate, sive mediate Catholici Hyspaniarum Regis Dominio subjectis, in quibus Bulla Cruciatæ communis, seu Vivorum publicatur, hujusmodi Bullam accipere, ejusque privilegiis uti possunt omnes, & singuli Christifideles consistentes, & degentes, seu commorantes in Regnis, locisque prædictis, atque etiam illi, qui ad hæc Regna, & loca declinant, seu veniunt. Idem dicendum de aliis locis aliorum Dominio subjectis, quibus Bulla Cruciatæ simili modo concessa fuerit.

Qu. I. Utrum Religiosi, & Moniales possint Cruciatæ Bullam accipere; itaut & ipsis liceat, ejus privilegiis uti? 293

℟. Affirmative. Est communis, & certa. Tambur. *in Bull. Cruciatæ. c.* 3. §. 1. *n.* 12. Salmantic. *in app. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 1. *pu.* 6. *n.* 58.

Excipe tamen privilegium de comedendis ovis, & lacticiniis, ab hoc enim privilegio Regulares omnes, nondum sexagenarii, qui non sint Ordinis Militaris, in jejuniis quadragesimalibus omnino excluduntur in Bulla; quæ tamen exceptio, seu limitatio non apponi in Bulla pro Lusitania a nonnullis refertur Auctoribus; quorum testimonium si adhuc verificetur, possunt in Lusitania Regulares etiam per Bullam Cruciatæ communem edere ova, & Lacticinia. Videantur dicta sect. 1. subs. 1. n. 3. utrum vero Regulares exclusi a prædicto privilegio possint nihilominus eo uti saltem in Dominicis Quadragesimæ; examinavimus cit. subs. 1. qu. 12. Item, an eodem frui valeant in casu dubiæ necessitatis ex consilio utriusque Medici? Vid. dicta sect. 1. subs. 2. qu. 6.

Interrog. 1. An Regulares teneantur petere facultatem Superioris, ad accipiendum Bullam? 294

℟. Negative, sed sufficit, quod habeant facultatem expendendi generaliter ad fines utiles, & honestos tantam saltem pecuniam, quanta requiritur pro eleemosyna elargienda ad Bullam accipiendam.

Imo Villalobos, quem citat, & videtur sequi Diana *edit. coord. tr.* 4. *tom.* 4. *tr.* 3. *R.* 5. §. 1. *fine*, docet,

cet: Regularem etiam ex Observantia Sancti Francisci posse sine scrupulo rogare aliquem Amicum, vel pœnitentem, ut sumat sibi Bullam Cruciatæ. Similiter Joannes Valerus apud eumdem Dianam *cit. tr.* 3. *R.* 28. §. 6. inquit, licitum esse Religioso sine licentia sui Prælati procurare pecuniam pro Bulla sumenda, dummodo ea pecunia non transeat in ejus potestatem; sed ut amicus, qui dat pecuniam, sumat illam suo nomine, & faciat in ea scribere nomen Religiosi, & eam eidem det. In quo quidem sensu intelligendus est Rodriqu. §. 12. *dub.* 1. *num.* 15. ubi affirmat, Religiosum posse procurare pecuniam pro accipienda Bulla absque licentia suorum Prælatorum. Assignat etiam Valerus prædictæ sententiæ rationem, dicens: id esse, quia in tali casu nulla proprietas intervenit, cum non transeat pecunia in potestatem Religiosi, & accipere Bullam dicto modo procuratam, vel sponte oblatam ab Amico, non est quid temporale, in quo versatur proprietas; sed est quid spirituale ad bonum animæ ejus. Ita Valerus, qui adducit Cordubam, & Jo. Salam, teste Diana ibi.

Licet autem hæc ita se habeant, nihilominus non videtur expedire, quod Regulares accipiant Bullam absque Superiorum facultate suorum. Et quidem Suarez *de Relig. to.* 4. *tr.* 8. *lib.* 2. *c.* 16. *n.* 2. concedit, Bullam illicite sumi a Regularibus sine Superioris sui facultate; etsi id non videatur grave peccatum ex genere suo; & valide sumatur, nisi aliud obstet impedimentum. Item sententiam volentem, necessariam esse facultatem Superioris, ut Bulla sumatur, tutiorem esse in praxi, monent Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 1. *pu.* 6. *n.* 59. Accedit quod teste Em. Rodriqu. *cit. nu.* 15. licet in Bullis Cruciatæ concessis a Pio IV. & publicatis in Regno Lusitaniæ an. 1564. diceretur: Regulares etiam Mendicantes posse Bullam accipere absque facultate suorum Superiorum; attamen hujusmodi clausula mox anno sequenti, & cæteris subsequentibus sublata fuit. Inde significatur, inquit Rodriguez, non esse Pontificis mentem, concedere Regularibus, ut Bullam accipiant absque suorum Superiorum facultate, & licentia. Nisi velimus dicere, ideo prædictam clausulam fuisse sublatam, ne aliquis Regularium putaret, sine facultate Superioris posse procurare eleemosynam, ita ut acceptam pecuniam faceret suam, eamque in suam ipsius potestatem transferret; quod non licere, supra monuimus. Vel fortasse, & verisimilius, ne aliquis Regularium putaret, sine facultate Superioris posse frui privilegiis Bullæ; quod ex tutiori sententia non licere, videbimus infra Interr. 3. concedunt tamen ipsimet Salmant. ad accipiendam Bullam sufficere Regularibus licentiam tacitam, vel præsumptam Superiorum.

Interrog. 2. Si Regularis petat facultatem a Superiore, accipiendi Bullam, qui tamen ei deneget eam; an possit nihilominus Bullam sibi accipere? 295

℟. Si Prælatus Regularis subdito suo hujusmodi deneget facultatem, sine causa; Prælatum prædictum peccare mortaliter, docet Villalobos, & Acosta, quos citat, & sequitur *cit. tr.* 3. *R.* 5. §. 1. & approbant Salmantic. *l. cit. n.* 60. Inde infert Acosta, quod, si Religiosus petita, & non

& non obtenta licentia Superioris sumat Bullam, non peccet, quoniam Prælatus non habet jus ad denegandam talem licentiam. Favet etiam Bardi *in Bull. Cruc. par.* 1. *tr.* 2. *c.* 6. *sect.* 2. §. 11. *n.* 210. Vide tamen dicenda Infer. 4. n. 297.

296 Interrog. 3. An Regulares indigeant facultate sui Superioris, ad fruendum privilegiis Bullæ, postquam illam acceperint?

℞. Negant plerique, excepto tamen privilegio absolutionis a reservatis; imo nec possunt eligere sibi Confessarium, ut absolvantur a mortalibus etiam non reservatis. Bulla satis pro parte negativa est; quia Bullæ privilegia conceduntur fidelibus a Pontifice omnium Superiore, cujus dispositio non potest impediri, & irritari a cæteris omnibus Prælatis inferioribus.

Exceptio autem addita, seu limitatio dicti privilegii est juxta doctrinam traditam Sect. 1. subs. 3. §. 1. qu. 2. & §. 2. qu. 1. & ibidem Interrog. 1. Prædictam vero sententiam docet Bardi *in Bull. Cruc. par.* 1. *tr.* 2. *c.* 5. *Sect.* 2. §. 7. *n.* 169. & legi etiam potest *n.* 171. & §. 11. *n.* 210. Eamdem sustinent Tambur. *l. cit. n.* 13. & alii, apud Dianam *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 5. §. 1. & *R.* 28. §. 6. Attamen sententiam contrariam tutiorem esse in praxi, monent Salmant. *l. cit. n.* 59. cui quidem favet testimonium Em. Rodriqu. allegatum Inter. 1. Concedunt autem Salmantic. *n.* 61. sufficere licentiam tacitam, vel præsumptam.

297 Interrog. 4. Utrum Superior possit, suis subditis saltem limitare usum privilegiorum Bullæ: ne scilicet utantur hoc, vel illo privilegio Bullæ?

℞. Affimat cum Villalob. & Rodriq. Diana *R.* 5. §. 2. ac Salmantic. *n.* 60., qui etiam dicunt, posse ex justa causa, Superiorem subdito usum Bullæ interdicere totaliter. Idque potissimum probare contendunt ex quibusdam concessionibus factis nonnullis Religionibus, quas concessiones Religiones alias habentes privilegium communicationis, ipsi putant, posse communicare. Verum hæc ratio omnino infirmari videtur ex iis, quæ habet Bardi a n. 169. præced. cit. qui videri potest. Nihilominus, inspicienda est in his omnibus consuetudo, eique standum; hæc enim est optima legum Interpres.

Interrog. 5. Utrum Novitii indigeant prædictis facultatibus? 298

℞. Negative. Vid: Salmantic. n. 62. An tamen & ipsi indigeant facultate pro usu privilegii absolutionis a reservatis? Vide Auctores laudatos a nobis n. 37.

Qu. II. Utrum sumi possit Bulla pro Amentibus, & Phreneticis? 299

℞. Affirmative. Vid. Bardi *in Bull. Cruc. par.* 1. *tr.* 2. *c.* 4. *Sect.* 5. *n.* 143. Tambur. *in Bull. Cruc. c.* 3. §. 1. *n.* 10. Henriq. *in sum. lib.* 7. *c.* 20. *n.* 8.

Qu. III. Utrum sumi possit Bulla pro Infantibus rationis usu carentibus? 300

℞. Affirmative. His autem prodesse poterit ad hoc, ut sepeliantur in loco sacro cum moderata pompa tempore Interdicti localis generalis. Vid. Bardi *cit. Sect.* 5. *n.* 137. Tambur. & Henriqu. *l.* 1. *cit.* Salmant. *c.* 1. *pu.* 7. *n.* 63. & dicta Sect. 1. subs. 9. *qu.* 2. Docet etiam Bardi *n.* 139. posse Eucharistiam quoque ministrari hujusmodi pueris in Ecclesia Græ-

Græca tempore Interdicti prædicti virtute Bullæ; sed esse jam Græcis absolute prohibitum ministrare Eucharistiam pueris ante usum rationis, ex Constit. Bened. XIV. notabimus *tr.* 2. *lib.* 5. *partis* 2. *parte* 1. *c.* 3. *de comm. pasch. Sect.* 3. *qu.* 21. *fine*.

301 Qu. IV. Utrum Bulla vivorum possit sumi pro Defunctis?

℞. Negative. Bene autem Bulla vivorum potest prodesse Defunctis, si fuit accepta, dum viverent. Ut si Petrus e. g. dum viveret, acceperit sibi Bullam vivorum, hæc poterit eidem prodesse jam defuncto; proderit autem solum in ordine ad sepulturam ecclesiasticam cum moderata pompa tempore Interdicti localis generalis. Vid. Bardi *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 4. *Sect.* 6. & dicta Sect. 1. subs. 9. qu. 1.

302 Qu. V. Utrum, qui accipit Bullam, debeat carere conscientia peccati mortalis: seu debeat esse in gratia, dum accipit Bullam, ut deinde frui valeat privilegiis ejus?

℞. Negative. Est communis sententia. Vid. Bardi *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 4. *Sect.* 4. *n.* 124. Dian. *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 2. Henriq. *in Sum. lib.* 7. *c.* 9. *n.* 6. Tambur. *in Bull. c.* 3. §. 1. *n.* 1. Coton. *to.* 1. *lib.* 2. *controv.* 13. *c.* 1. qu. 1. *n.* 17. quæ vera est etiam quoad lucrandas deinde Indulgentias, hoc est, quod si quis accipiat Bullam in statu peccati mortalis, non ideo ei denegatur jus, ad fruendum Indulgentiis Bullæ; sed sufficiet, quod in statu gratiæ sit tunc quando Indulgentia applicanda erit; ut quæst. sequ. dicetur. Vid. Diana, Henriqu. & Coton ll. cit.

303 Qu. VI. Utrum, qui frui velit privilegiis Bullæ, opus sit, quod careat conscientia peccati mortalis: seu debeat esse in gratia eodem tempore, quo velit frui; ita ut, qui sit in statu peccati mortalis, non possit, dum habet talem conscientiam, frui privilegio de comedendis e. g. lacticiniis: sed debeat confiteri, aut saltem conteri?

℞. Negative. Excipe Indulgentias, ad quas lucrandas saltem proseipso, ex doctrina, & ratione generali de Indulgentiis, requiritur status gratiæ. Vid. Bardi, Dian. Coton. *ll. cit.* & Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 1. *pu.* 5. *n.* 58. Confer dicta n. 139. & dicenda n. 401.

Qu. VII. An possit frui privilegio absolutionis a reservatis, qui peccavit in confidentia Bullæ. 304

℞. Affirmat Bardi, si sermo sit de confidentia negativa; secus autem dicendum esse, significat, de positiva l. cit. n. 125. sed tum de negativa, tum de positiva affirmative respondendum esse sentit, & probat Emanuel Rodriqu. *in Bull.* §. 9. *dub.* 6. *n.* 97. Qui tamen monet, quod, licet hæc sententia quoad confidentiam etiam positivam, sit, rigorose loquendo, vera, nihilominus non erit vulganda, nec suadenda, ne homines ansam sumant ad peccandum. Deservire itaque poterit Emanuelis sententia, ut Confessarius non timeat absolvere a reservatis eum, qui peccavit in confidentiam etiam positivam Bullæ. Quid autem importet confidentia positiva, & negativa? explicat Bardi, & clarius Rodriquez l. cit.

Qu. VIII. An lucrentur Indulgentiam plenariam ex Bulla concessam in articulo mortis ii, qui statuto tem- 305

pore confessi minime fuerint: hoc est, confessionem annuam neglexerint, cum conscii sibi fuerint peccati mortalis, aut ex fiducia hujus Indulgentiæ neglexerint satisfactiones consuetas, seu pœnitentiam facere pro pœnis debitis peccatis suis?

℟. Pro solutione hujus quæsiti V. dicta sup. n. 140.

306 Qu. IX. Utrum Catechumeni, sive fideles nondum baptizati possint Bullam accipere, ejusque privilegiis uti?

℟. Negant Bardi *par.* 1. *Tr.* 2. *c.* 4. *Sect.* 1. Tambur. *c.* 3. §. 1. *n.* 8. & 9. aliique contra nonnullos, qui Catechumenos frui posse contendunt nonnullis Bullæ Cruciatæ privilegiis, puta, Indulgentiis, & commutatione Votorum; quos impugnat Bardi l. cit. §. 1., & 2. qui etiam §. 4. probat, Catechumenos nec posse frui privilegio Bullæ de Sepultura ecclesiastica tempore Interdicti localis generalis: etiamsi admittatur illorum Doctorum sententia, quæ docet, posse sepeliri in loco sacro Catechumenos casu, quo credatur, eos decessisse ex hac vita cum baptismo flaminis, hoc est contritione perfecta: sed bene posse hujusmodi Catechumenos sepulturæ privilegio frui concedunt Salmantic. *c.* 1. *pu.* 7. *n.* 76.

307 Qu. X. An Excommunicatus, vel aliis censuris, seu pœnis ecclesiasticis affectus, Bulla uti valeat?

℟. Affirmative, quoad illa scilicet privilegia, quæ non pugnant cum Censuris hujusmodi; & sic potest, e. g. lacticiniis vesci, frui privilegio commutationis Votorum extra Sacramentum Pœnitentiæ &c. Vid. Bardi *par.* 1. tr. 2. *c.* 4. *Sect.* 3. Tambur. *c.* 3. §. 1. *n.* 1. Salmant. *c.* 1. *pu.* 8. *a n.* 81.

Qu. XI. An possit Bullam sumere, & ejus privilegiis uti merus schimaticus pertinax; merus, inquam, seu qui non sit simul hæreticus? 308

℟. Quoad privilegia, quæ non impediuntur ratione excommunicationis, puta quoad privilegium lacticiniorum, & commutationis Votorum extra Sacramentum pœnitentiæ, &c. affirmat Bardi *par.* 1. *tr.* 4. *Sect.* 2. §. 8. Cui contradicit Mendo, argumenta opponens, ob quæ Mendum sequitur Tamburinus *c.* 3. §. 1. eamdem negativam sententiam sustinent etiam Salmantic. *c.* 1. *pu.* 8. *n.* 80. Verum ab objectis ex Mendo, se bene vindicat Bardi *l. cit. n.* 108. & 109.

Qu. XII. Utrum Hæretici possint Bullam sumere, & ejus privilegiis uti? 309

℟. Negative. Si sermo sit de Hæreticis formalibus, & simul externis. Vid. Bardi 1. *par. tr.* 2. *c.* 4. *Sect.* 2. §. 1. Tambur. *c.* 3. §. 1. *n.* 2. Salmantic. *c.* 1. *pu.* 8. *n.* 77.

Interrog. I. Quid de Hæretico formali tantum interno? 310

℟. Affirmat Lud. a Cr. & Trull. quoad illa nimirum privilegia, quæ cum hujusmodi crimine sint compatibilia; quam sententiam putat probabilem Tambur. *c.* 3. §. 1. *n.* 4. & pro ea citat Bardi ex *par.* 2. *tr.* 2. *c.* 4. *Sect.* 2. sed falso; nam Bardi eo loci nihil de hac re habet; agit autem *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 4. *Sect.* 2. §. 2. ibique ex professo tuetur: prædictum Hæreticum nullo posse Bullæ privilegio frui: si lubet, potes hic recolere quod animadvertimus subs. 1. qu. 6. Interrog. 2.

Interrog. 2. An Hæreticus suum abjurans errorem, si fide habituali careat, sit nihilominus sufficienter 311

dispo-

difpofitus ad ufum Bullæ per fidem actualem.

℞. Affirmative. Vid. Bardi *l. cit.* §. 3. Tambur. *n.* 3.

SUBSECTIO III.

De Eleemofyna largienda pro Bulla communi Vivorum.

312 BULLÆ Cruciatæ privilegia conceduntur fidelibus aliquam pecuniariam eleemofynam, ex bonis fibi a Deo collatis, erogantibus in fubfidium Belli fancti.

313 Qu. I. De quantitate eleemofynæ largiendæ: utrum hæc relinquatur ad libitum accipientis Bullam?

℞. Negative, fed a Pontifice remittitur ad arbitrium Commiffarii Generalis Bullæ juxta Perfonarum qualitatem accipientium Bullam, & bonorum earumdem quantitatem; ut conftat ex Bulla Gregorii XIII. a fubfequentibus confirmata.

314 Interrog. I. Quam pecuniæ fummam conftituerit Commiffarius.

℞. Eleemofyna eroganda in Regnis Hyfpaniarum, & in reliquis exiftentibus in Europa, fuit conftituta a Commiffario pro Bulla vivorum, feu communi, quoad communes Perfonas in fumma duorum Realium, quæ in noftro Siciliæ Regno funt duo Tareni, & grana duodecim cum dimidio; ut declaratur in ipfo Bullæ Summario italico.

At vero quoad alias quafdam qualificatas, feu dignificatas perfonas major fumma conftituta eft; afcendens nimirum ad octo Realia, quæ noftræ monetæ Siculæ funt tareni decem, & grana decem.

Eft etiam alia major fumma conftituta quoad Indos, & Hyfpanos in India commorantes, quæ item menfuratur juxta conditionem Perfonarum, & refertur a Trullench *in Bull. l.* 1. §. 3. *dub.* 1. *n.* 3. & ex Alphonfo Perez de Lara adducitur a Salmant. *in append. tr. 6. de Bull. Cruc. c.* 1. *qu.* 10. *n.* 101. Perfonæ autem qualificatæ, feu dignificatæ, quibus prædicta major quantitas conftituitur, explicantur, & nominantur in Inftructione Commiffarii Generalis, quæ infcribitur, *Forma fervanda in adminiftratione hujus Bullæ &c.* & refertur a laudato Perez *in libro Trium gratiarum* fol. 220., n. 10. & ex eo a Salmant. *l. cit. n.* 110. Videri etiam poteft Trull. *cit. dub.* 1. *n.* 2. & Bardi *in Bull. par.* 2. *tr.* 1. *c.* 1. *Sect.* 5. §. 2. *n.* 72. Ex prædicta autem Inftructione Perfonæ qualificatæ feu dignificatæ, quibus fuperius dicta major quantitas pecuniariæ eleemofynæ conftituitur, funt Cardinales, Primates, Patriarchæ, Archiepifcopi, Abbates Epifcopalem jurifdictionem habentes, Inquifitores contra hæreticam pravitatem, & Dignitates Ecclefiarum Cathedralium, Duces, Marchiones, Comites, & Commendatores majores, Proreges, Capitanei generales, & alii officiales Curiæ fuæ Majeftatis in Inftructione prædicta, & ejus defcripta claufula nominati, & Domini Vaffallorum, nec non uxores prædictorum omnium Sæcularium, Viris fuis viventibus; hi quidem omnes debent pro Bulla communi, feu vivorum, præftare eleemofynam octo realium, hoc eft, ut fupra diximus, tarenorum decem, totidemque granorum monetę ficulę.

Interrog. II. An Principes teneantur fimiliter erogare pro prædicta Bulla, octo Realia? 315

℞. Affirmative. Neque obftat, pofitos

sitos non fuisse in Instructione Commissarii designantis personas, quæ solvere debent octo realia; ideo enim a Commissario nominati minime fuerunt Principes, quia, ut bene advertit Bardi *cit. Sect.* 2. *n.* 74. in Hyspania nullus tali titulo decoratur, nisi Primogenitus Regis; in aliis vero Regnis, in quibus Principes nominantur quidam nobilissimi, hi si sint investiti Principatu, & feudo, octo realia solvere debent, accipientes Bullam, propter omnimodam paritatem, imo identitatem rationis cum Comitibus, Marchionibus &c. Ita Bardi *l. cit.* Tambur. *in Bull. c.* 3. §. 7. *n.* 3. cum Mendo; Idem significant Cotonius *to.* 1. lib. 2. *Controv.* 13. *c.* 1. *n.* 9. & Marcus Serio *tr.* 3. *in Bull. Cruc. disput.* 1. *difficult.* 12. *n.* 14. & 16. ubi inter eos, qui octo prædicta Realia elargiri tenentur, expressam quoque mentionem faciunt de Principibus.

316 Interrog. III. Si Rex aliquis exterus ad Regnum, ubi Bulla promulgatur, accederet, velletque Bullam accipere, utrum teneretur & ipse elargiri quantitatem hujusmodi majorem eleemosynæ pecuniariæ?

℞. Affirmative. Tambur. l. cit.

317 Interrog. IV. An Vicecomites, Barones, Prætores Urbium, Senatoresque Civitatum, si non sint Domini Vassallorum; ut etiam Fiscalis, in Tribunali Inquisitionis; ut itidem filii Ducum, similesque, si nullo Titulo, vel Dominio gaudeant, obligentur dare realia octo?

℞. Negat cum Mendo, & Gallego Tamburinus *l. cit. n.* 2. item Bardi *par.* 2. *tr.* 1 *c.* 1. *Sect.* 5. *n.* 65. & 82. Salmant. c. 1. *pu.* 10. *n.* 115. Si autem Domini sint Vassallorum, debent utique prædictam quantitatem erogare pecuniæ: ad eam enim obligantur omnes Domini Vassallorum: ut constat ex superius descripta clausula Instructionis Commissarii Generalis.

Interrog. 5. An Duces, Marchiones &c. si Vassallis careant, præstare adhuc debeant octo realia? 318

℞. Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 4. §. 3. citans Trull. docet: eos, qui titulos sumunt super cognomina, vel loca, & Vassallos non habent, non teneri contribuere dictam summam; Quod approbare, videtur, Marcus Serio *l. cit. n.* 17. & idem docet Coton. *l. cit. n.* 10. Item Bardi *cit. Sect.* 5. *a n.* 65. docet; Duces, Marchiones &c. si neque actu, nec quidem habitu Vassallos habeant, puta si nullo comitatu, seu nullo feudo cum titulo sint investiti a Rege, minime obligari, præstare octo realia; cui contradicit Mendo obligans prædictos ad realia octo solvenda: Mendum sequuntur Salmant. *c.* 1. *pu.* 10. *n.* 114.

Sed melius loqui videtur cum Gallego Tamburinus cit. §. 7. *n.* 4. docens, quod: *Si hujusmodi v. g. Dux nihil aliud habeat nisi merum, & inane Ducis nomen, nullamque habeat ex eo titulo, seu Nomine dignitatem, vel Prærogativam, ut esset v. g. Pater, qui totum titulum suum, suamque jurisdictionem totam in Vassalos Filio renunciavit; certe hic Pater sufficienter dabit duos reales, quia nec dignitatem habet, nec jurisdictionem nec in actu, nec in habitu supra Vassallos. At si, quamvis Vassallis, ac jurisdictione omni quis careat, titulum tamen Ducis cum aliquibus Ducatus præeminentiis habeat, quales sunt plures, quos Titulatos vocamus, & vere sunt hujusmodi, nam coram Prorege caput*

v. g.

v. g. cooperiunt, aliiſque quibuſdam Sæcularibus exemptionibus fruuntur, præſtare debent octo, quia hi vere, & in omni proprietate ſunt Duces, Marchiones &c. Hujus etiam generis ſunt filii horum, ſi Titulum vere habeant cum prædictis præeminentiis (licet proventibus Pater gaudeat;) quia jam dignitatem habent. Hæc Tamburinus, cui quidem ratio prædictæ diſtinctionis manifeſta apparet, quia, inquit, in taxa a Commiſſario legitime facta, clare duæ claſſes diſtinctæ Perſonarum afferuntur, quarum altera continet Duces, Marchiones, & Comites; altera quæ continet Dominos habentes Vaſſallos, &. ut patet ex contextu, una non eſt declaratio alterius. At certe hi, qui ſolum Titulum ſibi reſervant, ſive habent, vere in Claſſe Ducum ſunt; qui vere nec Tituli præeminentiis aliis gaudent, nec Vaſſallos habent, in neutra claſſe ex dictis connumerari, niſi æquivoce, poſſunt. Ita laudatus Auctor; nec aliud tandem velle videtur Mendo, & qui illum ſequuntur Salmant., ſed & ipſum Bardi idipſum intellexiſſe, ſignificare videntur ex eodem dicenda Interrog. ſequ. fine.

319 Interrog. 6. Utrum Barones, qui ſint inveſtiti aliquo feudo, in quo juriſdictionem exerceant, careant vero Vaſſallis; teneantur erogare pro Bulla octo realia?

℟. Bardi, quamvis, ut ſupra diximus, negaverit teneri octo præſtare realia Duces, Marchiones, &c., ſi neque Vaſſallos habeant, neque aliquo comitatu ſint inveſtiti a Rege; at vero de illis Ducibus, Marchionibus, qui licet Vaſſallis careant, retinent tamen feudum, de quo ſunt inveſtiti, & cui connexus eſt Titulus, fatetur, ſibi videri ſecus diſcurrendum eſſe, hos videlicet eſſe obligatos octo præſtare realia; ita cit. Sect. 5. n. 81. Licet tamen ita judicet de hujuſmodi Ducibus, Marchionibus, Comitibus, aliter vero ſtatuendum docet n. 82. de Baronibus, etſi ſint inveſtiti aliquo feudo, in quo juriſdictionem exerceant, hos equidem docet, non teneri, niſi duo realia pro Bulla erogare, quia, inquit, in clauſula inſtructionis ſupradictæ ſolum comprehenduntur Barones habentes Vaſſallos, & nulla fit mentio de aliis Baronibus. De Marchionibus vero &c. facta eſt mentio præſcindendo ab eo, quod habeant actu Vaſſallos, & ſolum quatenus ſunt veri Marchiones &c. & non eum nudo titulo; ita laudatus Auctor.

Interrog. 7. Utrum teneatur octo realia tribuere Epiſcopus, qui Epiſcopatum renunciavit? 320

℟. Si renunciaverit ita, ut reſervaverit ſibi titulum, & dignitatem Epiſcopalem, ſeu juriſdictionem habitualem; cum ſine ulla controverſia, ſit vere Epiſcopus; ſicut etiam eſt quilibet Epiſcopus mere titularis, & ut ajunt, *in partibus*; tenetur utique adhuc octo præſtare realia; ita Bardi *n.* 78. & 79. Tambur. *n.* 6. & Salmant. *c.* 1. *pun.* 10. *n.* 114. cum Mendo. Si autem ipſum quoque Titulum renunciavit, & dignitatem Epiſcopalem, ſeu juriſdictionem etiam habitualem, nonniſi duo realia præſtare teneri, docet Bardi *cit. n.* 79. quia tunc improprie, & abuſive diceretur Epiſcopus, & amittit denominationem, & Dignitatem. At econtra Tambur. l. cit. etiam in hoc caſu obligat ad ſolvenda octo realia, quia, inquit, quacumque renuncia-

cia-

ciatione posita, semper in Episcopo residet character Episcopalis, ob quod semper vere est, & vocatur Episcopus, actusque consecrationis exercere valide potest; ita ille, qui tamen excipit quosdam Germaniæ, vel aliorum locorum Episcopos, qui sunt meri Clerici, & sola jurisdictione episcopali gaudent. Hos quidem si renuntient, cum certe nullo pacto remaneant Episcopi, non obligat ad solvendam prædictum majorem quantitatem pecuniariæ eleemosynæ.

321 Interrog. 8. Utrum, qui simul est Dux, & Marchio, & Comes, gaudens multis Titulis, multisque Dominiis debeat pro unoquoque titulo erogare octo realia: & sic sexdecim, si gaudeat duobus: viginti quatuor, si tribus Titulis?

℞. Negative, quia eleemosyna octo realium assignatur singulis personis Titulatis, non item singulis Titulis. Tambur. n. 5. Bardi *cit. Sect.* 5. *n.* 45. fine.

322 Interrog. 9. An duo habentes dominium ejusdem Castri, ita ut una pars sit unius; altera vero sit alterius; vel indivisum simul idem Castrum possideant, singuli eleemosynam octo realium teneantur erogare pro Bulla accipienda?

℞. Affirmat Mendo, quem sequuntur Salmant. *c.* 1. *pu.* 10. *n.* 112. & Tambur. *num.* 11. Negat vero Trull. quem sequitur Bardi *cit. sect.* 5. *nu.* 33. docens satis fore, si omnes simul solvant octo realia, dummodo unusquisque separatim non contribuat pro sua parte minus quam duo realia, cujus sententiam etiam refert, & approbare videtur Marcus Serio *l. cit. nu.* 15. Mihi vero sententia Patris Mendo videtur verior; lege Tambur. & Salmant. l. cit.

Interrog. 10. Quid? si Senatus Panormitanus sit e. g. Dux alicujus Oppidi: num singuli Senatores debent octo præbere realia, stando in sententia prædicta Patris Mendo, & Tamburini? 323

℞. Non debere, putat ipsemet Tamburinus cit. n. 11. quia tum singuli, quibus conceduntur Bullæ privilegia non sunt Duces, sed solum simul omnes, ut constant unum corpus morale?

Interrog. 11. Si quis privatus accipiat Bullam initio anni datis duobus realibus, & deinde in decursu anni evadat Dux, vel Marchio &c. aut Episcopus, vel Cardinalis &c. utrum indigeat a puncto novi gradus altera Bulla cum pinguiori eleemosyna octo realium, vel saltem supplementum ad octo realia teneatur conferre, ut deinceps Bullæ privilegiis perfruatur? 324

℞. Negat Bardi *par.* 2. *tr.* 8. *cap.* 2. *sect.* 3. *a num.* 34. cui consentit Tambur. n. 9.

Interrog. 12. Utrum Mulieres, quæ fuerunt Uxores eorum Sæcularium, qui cum viverent, solvebant realia octo pro Bulla, unde & ipsæ tunc obligabantur, totidem præstare: ut constat ex superius descripta Instructione Commissarii Bullæ: teneantur adhuc post mortem suorum Virorum realia octo solvere, si velint Bullam accipere? 325

℞. Negative: & hoc quamvis prosequantur vocari Marchionissæ, Comites, Duces, Principes; ita Bardi *par.* 2. *tr.* 1. *c.* 1. *sect.* 5. *num.* 54. Tambur. *n.* 7. Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 4. §. 2. Salmant. *n.* 113. Serio *num.* 16. & constat ex cit. Instructione Commissarii.

Interrog. 13. An id verum sit, etiamsi 326

etiamsi prædictæ Viduæ maneant Dominæ Vassallorum, aut usufructuariæ, aut Titulo aliquo vere, & proprie ex se gaudeant?

℞. Negative, sed in hoc casu teneri octo præbere realia. Vid. Bardi n. 56. Salmant. n. 7. & 8. Tambur. Dianam & Serium l. l. cit.

327 Interrog. 14. Utrum filii prædictarum Viduarum, quæ manserunt usufructuariæ, unde ipsæ tenentur erogare octo realia, teneantur & ipsi prædicti filii, totidem erogare, si velint Bullam accipere?

℞. Negative; ita cum Trull. Diana cit. §. 2. & Marcus Serio l. cit.

328 Interrog. 15. Si Mulier ratione suæ dotis sit Domina Vassallorum, & Matrimonium contrahat, quo contracto, administratio suorum bonorum tota sit penes Maritum: an in tali casu teneatur pro Bulla contribuere octo realia?

℞. Negat Henriguez, affirmat Trull. quem sequuntur Bardi n. 57. Diana *cit. R.* 4. §. 4. & Salmant. *loc. cit.* Affirmativa sententia videtur omnino vera.

329 Interrog. 16. An Mulieres, quæ verum Titulum, aut Vasallos habent, ut Marchionissæ, Comites &c. si matrimonio non sint conjunctæ, teneantur, sumentes Bullam, octo realia solvere?

℞. Affirmative. Vid. Bardi a nu. 58. Tambur. n. 7. Salmant. l. cit.

330 Interrog. 17. Si aliquis ex illis, qui tenentur erogare octo realia, velit intra eumdem annum alteram sumere Bullam communem, seu Vivorum, an teneatur iterum erogare octo realia?

℞. Affimative. Vid. Bardi n. 63. Dian. §. 5. Tambur. nu. 10. Marc. Ser. n. 14. Coton. nu. 10. Salmant. num. 114.

Qu. II. An Bulla possit accipi Credito, hoc est promittendo eleemosynam debitam dare post tale determinatum tempus? 331

℞. Affirmative, si Depositarius Bullarium acquiescat, ita ut possit Bullæ privilegiis uti, antequam eleemosynam solvat, qui eam credito accepit; dummodo qui eam sic accepit, habeat revera intentionem, seu voluntatem dandi eleemosynam; secus si hujusmodi intentionem non habeat. Vid. Bardi *par.* 2. *tr.* 1. c. 1. *sect.* 7. *n.* 111. Tambur. *c.* 3. §. 6. *n.* 1. Henriq. in *sum. lib.* 7. c. 20. *n.* 5. Salmant. *c.* 1. *pu.* 10. *n.* 110.

Interrog. 1. Quid? si quis initio 332 dum Bullam credito accipit, habeat animum non tradendi eleemosynam, sed post sex menses, e. g. concipiat animum, seu incipiat, habere voluntatem dandi debitam, ac promissam eleemosynam.

℞. Hunc quidem posse privilegiis uti a die, qua incipit prædictam rectam voluntatem habere. Bullæ Vid. Bardi *l. cit. num.* 115. Tambur *l. cit.* Salmant. *l. cit.*

Interrog. 2. Quid? si contra fiat, 333 videlicet, si quis initio dum Bullam lam credito accepit, habeat quidem animum, seu voluntatem tradendi deinde eleemosynam: at vero postea murans voluntatem, proponat, non contribuere.

℞. Hunc econtra incipere privilegiorum Bullæ usu privari a puncto, quo prædictam concipit voluntatem pravam. Bardi nu. 117. Tambur. l. cit. Salmant. l. cit. Si autem accepit credito cum fidejussore, an aliquando in prædicto etiam casu posset nihilominus frui? Vide eumdem Bardi ibidem

Interrog. 2. Si quis Bullam credito 334

to sumens, habuit quidem voluntatem dandi eleemosynam tali præfixo tempore, quo se posse putabat: eo tamen adveniente tempore, propter impotentiam inculpabilem, non possit solvere: num fruetur post illud etiam tempus Bullæ privilegiis usque ad finem quoque anni, si usque tunc maneat impotens?

℟. Affirmative. Vid. Tambur. n. 2. Bardi n. 113. Salmant. l. cit. Tenebitur tamen solvere cum primum potens evadit: etiam post annum; quia tempus præfixum fuit ad urgendam, non ad finiendam, seu tollendam obligationem solvendi.

335 Qu. III. Utrum largitio eleemosynæ ita sit requisita, ut non possit Bulla concedi gratis a Commissario?

℟. Posse gratis concedi a Commissario, significat Bardi sect. 6. n. 89. ubi docet etiam Pauperes, si velint gratias hujus Bullæ obtinere, debere communem eleemosynam erogare; nisi hæc ipsis a Commissario gratis remittatur. Hoc tamen intelligendum, si aliunde ipse Commissarius, vel etiam distributor Bullarum suppleat eleemosynam, seu illam conferat pro eo, cui Bullam gratis dat; enimvero non relinquitur ad arbitrium, & libitum Commissarii, eleemosynam elargiri, vel non, Bullam accipientes: sed solum, ei a Pontifice Summo conceditur facultas, ut subventionis, seu eleemosynæ quantitatem a fidelibus largiendam arbitrari possit juxta personarum qualitatem & bonorum quantitatem: ut constat ex dictis qu. 1. eleemosynam igitur, & eleemosynæ quantitatem Pontifex imponit tamquam opus necessarium pro consecutione, & usu privilegiorum Bullæ; idque clare habetur in Bulla; ut observat Tambur. §. 7. n. 12. & videri etiam possunt Salmant. *cap. 1. pu. 10. num. 109.*

336 Ob. Henriqu. in sum. lib. 7. cap. 20. in comment. litt. y ait: *In Bulla magna originali monet Papa ne exigant stipem a paupere; proinde Commissarius deberet gratis dare*. Hæc ille. Ergo Bulla potest omnino gratis dari; imo pauperibus ita dari debet.

℟. In Bulla, quæ hodie promulgatur, non apparere monitionem hujusmodi Pontificiam, neque eam haberi in Instructione Commissarii, testatur Bardi *cit. sect. 6. n. 90.* Cæterum si aliquando fuit, fortasse, inquit Tambur. cit. n. 12. sensus illius clausulæ solum erat, ut non cogerentur pauperes accipere Bullam, & consequenter eleemosynam dare: quia nimirum Bullæ acceptio debet esse voluntaria, ut docebimus subs. 4. qu. 5 & 6. Hinc habes, non teneri Commissarium, dare gratis Bullam pauperibus: imo nec debet, nisi ipse suppleat, conferendo scilicet eleemosynam pro iisdem pauperibus in subsidium Belli sancti, ut dictum est.

337 Qu. IV. Si quis furetur plures Bullas, easque det aliis ignorantibus furtum, accipiendo ab illis stipem consuetam: an sumentes Bullam, ejus privilegiis fruantur?

℟. Negative. Vid. Bardi *sect. 7. n. 120. & 121.* Tambur. *c.* 3. §. 4. *n.* 6. Marc. Ser. *in Bull. Cruc. disp. 1. difficult.* 4. §. 2. *qu.* 4. *n.* 14.

338 Qu. V. An utiliter sumas Bullam, si eleemosynam largiatur alter pro te de pecuniis suis?

℟. Affirmative. Vid. Tambur. cap. 3. §. 6. n. 3.

Interrog. An hoc etiam verificetur

de

de Religiosis; ita ut etiam Religiosus utiliter sumat Bullam, si alter det pro eo eleemosynam?

℟. Affirmative. Vid. Tambur. *cit.* §. 6. *n.* 9. Dian. *edit. coord. tom.* 4. *tr.* 3. *R.* 5. §. 1. fine, & *R.* 28. §. 6. Salmant. *c.* 1. *pu.* 10. *n.* 108. & dicta subs. 2. qu. 1. Interrog. 1. n. 294. Et nota hic, quod Corduba, quem affert, & videtur sequi Emmanuel Rodriquez in *Bull. Cruc.* §. 12. *dub.* 2. *n.* 16. docet; Religiosum videlicet etiam de Observantia S. Francisci posse cum facultate Superioris procurare sibi pecuniam pro Bulla hac accipienda, atque adeo posse Superiorem Ordinis prædicti dare suo subdito facultatem prædictam, eo quod sit sufficiens necessitas; non obstante, quod Superiores dicti Ordinis non possint sine urgenti, & gravi necessitate dare suis subditis facultatem accipiendi pecuniam. Ita Corduba contra Auctorem *Compendii tit. Crucis* §. 5. Verum non opus est, quod prædicti Ordinis Fratres accipiant pecuniam pro Bulla sibi sumenda; cum possint Bullam sumere media aliqua persona, eam rogando, nimirum, ut elargiatur pro ipsis eleemosynam, saltem cum facultate Superioris, secundum dicta, cit. interrog. 1.

240 Qu. VI. An utiliter sumat Bullam, qui pro eleemosyna præbet pecuniam furto sublatam?

℟. Negative, si nullam habeat pecuniam propriam, quam posset dare pro debita eleemosyna. Si autem possideat tantam pecuniam, quanta saltem sufficeret pro debita eleemosyna, tunc etiamsi pro Bulla accipienda præberet illam ipsam numero pecuniam furto sublatam, adhuc ea sufficeret pro justa eleemosyna: æquivalenter enim daret eleemosynam de bonis suis, quod tantum exigit Pontifex in largitione hujus eleemosynæ. Vid. Bardi *par.* 2. *tr.* 1. *c.* 1. *sect.* 8. Tambur. *c.* 3. §. 4. Salmant. *c.* 1. *pu.* 10. *n.* 105. & ita intelligendi sunt Auctores communissime docentes simpliciter: inutiliter sumi Bullam, si pro ea detur pecunia furto sublata; secus, qui immensas pecunias possideret, si tamen duo, vel octo realia furatus esset, dum ea non restitueret, non posset utiliter Bullam sumere; quod dici nequit; Pontifex enim non excludit fures a beneficio Bullæ, sed solum dicit: eleemosynam pro Bulla fore largiendam de bonis sibi a Deo collatis, hoc est de bonis propriis. Item secus dicendum esset, quod qui furatus est duo, vel octo realia argentea, non posset hanc numero pecuniam dare pro eleemosyna Bullæ, licet prius restituerit in alia numero pecunia; quod ridiculum esset asserere.

Interrog. 1. Si noveris aliquem furatum abs te fuisse duo, vel octo realia, eaque dedisse pro eleemosyna ad Bullam accipiendam, cum non possideret tantum pecuniæ requisitæ ad prædictum finem: an tu posses ab eo subripere, seu etiam ei vi abripere Bullam, tibique applicare, ejusque privilegiis uti? 241

℟. Affirmative. Ita cum Ludovico a Cruce, & cum Trull Bardi cit. sect. 3. n. 21. Perinde enim esset, ac tu acceperis Bullam, largiendo eleemosynam per manus alterius.

Interog. 2. An, si prædicto furi remitteres obligationem, restituendi pecuniam tuam, quod beneficium ille acceptaret, posset Bulla uti a puncto factæ remissionis? 242

℞. Affirmative. Ita cum laudatis Auctoribus Bardi l. cit.

343 Interrog. 3. An, si prædictus fur restituat Domino totam pecuniam ei furto sublatam, possit a p̃ri̇ ſcto factæ restitutionis uti Bulla intra annum?

℞. Affirmative. Ita cum Ludovico a Cruce Bardi n. 22. quia ab illo puncto verificatur, ex propriis bonis contribuisse ad Bullam capiendam.

Si autem non restituat totum, sed partem, non poterit etiam post hujusmodi imperfectam, seu incompletam restitutionem frui Bulla: quia adhuc verificatur, eleemosynam dedisse de bonis non suis.

344 Qu. VII. An Bulla utiliter sumatur, si præbeatur pecunia ex turpi lucro, e. gr. Meretricio, vel ex delicto acquisita?

℞. Affirmative: dummodo dominium hujusmodi pecuniæ transierit in delinquentem. Est communis Doctorum. Vid. Bardi *cit. c.* 1. *sect.* 4. Salmant. *c.* 1. *pu.* 10. *n.* 106.

345 Qu. VIII. Utrum ad lucranda privilegia Bullæ, oporteat, capiendo, erogare eleemosynam ex affectu interno, seu ex vera voluntate adimplendi conditionem istam requisitam?

℞. Affirmat Bardi *cit. c.* 1. *sect.* 7. *n.* 119. ubi proponit quæstionem sequentem: Si Titius per errorem existimet, se furatum fuisse duo realia a Depositario, seu Distributore Bullarum, & capiat Bullam solvens totidem realia, putans decipere Depositarium, dando illa duo realia pro quatuor, in quibus ipse Titius judicat, licet falso, se esse debitorem in duobus pro furto putato, & in aliis duobus pro eleemosyna Bullæ: an lucretur ejusdem Bullæ indulta? Ad hujusmodi autem quæstionem respondet Bardi: se censere, Titium non lucraturum privilegia Bullæ: quia ad hoc ut Titius hujusmodi privilegia lucretur, oportet, inquit, illam capiendo erogare eleemosynam ex affectu interno, seu ex vera voluntate adimplendi conditionem istam requisitam; sed talis voluntas non reperitur, dum Titius ex conscientia erronea putat decipere Distributorem, & habet intentionem illum decipiendi. Ita laudatus Auctor, qui etiam pro se allegat Cardinalem de Lugo.

SUBSECTIO IV.

De Receptione Bullæ.

OMNES, & singuli largientes eleemosynam ad fruendum privilegiis Bullæ Cruciatæ, debent ejusdem Summarium recipere: hæc enim habet Pontifex in Bulla originali latina. *Item mandatur, ut Summarium hoc per omnes Christifideles ad prædictum Bellum contribuentes, qui hujusmodi gratiarum participes esse voluerint, recipiatur, &c.* Similiter in Summario Bullæ vulgari sic loquitur Commissarius Generalis: *Dichiariamo, che quelli, che la pigliano, abbiano da ricevere, e conservare questo Sommario, o Bolla stampata suggellata col nostro suggello, e firmata col nostro nome; imperocchè d'altra maniera non guadagneranno le Grazie in essa espressate.* 346

Qu. I. An hujusmodi Summarium esse debeat typis excusum, & non sufficiat, esse manuscriptum? 347

℞. Esse debere typis mandatum, seu impressum, nec non sigillo, nomineque Commissarii, vel ejus Delega-

legati firmatum. Conftat ex Bulla originali latina, & Summario vulgari, cujus verba modo fupra funt recitata. Tambur. in Bulla *cap.* 15. §. 1. *n.* 1. Bardi *in Bulla par.* 2. *tr.* 8. *c.* 1. *fect.* 1. *n.* 11.

348 Qu. An Summarium Bullæ debeat actu, & phyfice recipi?

℟. Affirmative. Tamb. *cit. c.* 15. §. 3. *nu.* 1. Bardi *cit. fect.* 1. *nu.* 9. & 10. & *fect.* 3. *n.* 19. Ex Bardi, Em. Rodriqu. *in Bull. c.* 1. §. 5. *n.* 2. Salmant. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 1. *pu.* 9. *n.* 91. Unde habes 1. non fufficere, tradere eleemofynam pro Bulla, nifi item recipiatur Summarium prædictum, modo prædicto: in fenfu autem explicando hic qu. 3. & fubf. 5. qu. 1. n. 360. Habes 2. multo minus fufficere fimplicem intentionem fumendi Bullam; atque adeo non poteft quis v. g. vefci lacticiniis diebus vetitis ex intentione accipiendi deinde Bullam. Tambur. *cit.* §. 3. *a n.* 2. Bardi *cit. nu.* 19. Rodriqu. *l. cit.* Henriqu. *in fum. lib.* 7. *c.* 20. *num.* 5. Marc. Ser. *in Bull. Cruc. difput.* 1. *difficult.* 4. §. 2. *qu.* 4. *n.* 12. Salmant. *l. cit.* Hujus autem difpofitionis rationes tres a Pontifice defignantur his verbis: *Ne circa fibi conceffas gratias errare, neve alii illas ufurpare poffint: & unufquifque qua facultate, eifdem gratiis, & facultatibus utatur, docere valeat.* Quas rationes breviter explicat Bardi *cit. fect.* 1. *n.* 9. ubi etiam teftatur: contra Depofitarios Bullarum non dantes Summarium Bullæ ei, a quo recipiunt pro ea eleemofynam; vel datum Summarium repetentes fibi iterum; & fimul unum, atque idem exemplar, feu folium pluribus confignantes accepta nova eleemofyna: contra Depofitarios tale delictum committentes impofitam effe pœnam excommunicationis majoris latæ fententiæ, & triginta ducatorum pro quibufque fingulis Bullis, quas refumant; & ex pecuniis prædictis tertiam partem præfcribi applicandam in fubfidium expeditionis contra Infideles; reliquas vero duas partes Denuntiatori, & Judici ferenti fententiam adjudicari; & rurfus contra eofdem impofitam effe pœnam inhabilitatis ad officia hujus Cruciatæ. Idipfum refert Em. Rodriqu. §. 12. *n.* 16. & videri etiam poffunt dicenda fubf. fequ. n. 361.

Interrog. hic: Utrum intentio accipiendi Bullam, abfque eo quod actu, & phyfice accipiatur Summarium prædictum, fufficiat faltem in cafu, quo ipfe Depofitarius Bullarum confignet alicui petenti Bullam, & eleemofynam pro ea largienti, aliam Scripturam fimilem, vel Bullam veterem: five hoc ex errore, five ex malitia ipfius Depofitarii eveniat: infcio tamen eo, qui hujufmodi Scripturam, vel Bullam accipiat veterem?

℟. Affirmat Trull. *in Bull. lib.* 1. §. 1. *dub.* 2. *n.* 3. quem fequitur Bardi *cit. fect.* 3. *a nu.* 20. ob præfumptam Pontificis voluntatem. Ego autem fentio cum Salmanticenfibus, qui oppofitum tenent *c.* 1. *pu.* 9. *n.* 93. Concedit quidem Trulleuch, & monet, eum, qui hujufmodi Scripturam, vel Bullam veterem receperit, errore comperto, teneri accipere veram Bullam. Quod autem idem Trull. addit, dicens: fi apud Depofitarium nullum inveniat Summarium, adhuc poffet uti privilegiis Bullæ, ac fi eam accepiffet, nam, inquit, cenfetur moraliter accepiffe: hoc mihi minus probatur.

350 Qu. III. An sit necesse accipere Bullam per seipsum, itaut non sufficiat, per alium, seu media alia persona?

℞. Sufficere per alium, & quidem, sive uterque sit in eadem Civitate, ubi accipitur Bulla, sive in eodem Regno, sed Civitate diversa, sive in diversis Regnis, dummodo in utrisque Regnis promulgetur Bulla. Vid. Bardi *part.* 1. *tr.* 2. *c.* 3. *sect.* 2. §. 1. Tambur. *c.* 15. 3. *n.* 7. *& duobus sequ.* Coton. *to.* 1. *l.* 2. *Controverſ.* 13. *c.* 1. *num.* 16. Em. Rodrigu. §. 12. *fine*. Salmant. *cap.* 1. *pu.* 9. *num.* 94.

Utrum vero accipere possit Bullam per alium is, qui inveniatur in Regno, seu in loco, ubi non adest privilegium Bullæ? Examinavimus subs. 1. qu. 10. & 11. Vid. ibi dicta.

351 Qu. IV. An possit quis in loco, in quo promulgatur Bulla, uti privilegiis Bullæ, antequam per litteras, vel per Nuncium certior fiet, quod accepta pro se fuerit Bulla, quam sibi accipiendam commiserat alteri fideli Amico, vel Servo, aut experientiam habeat, quod Pater ejus, vel Amicus accipere pro se consuevit singulis annis?

℞. Alii affirmant, alii negant; sententia negativa est tutior, quam in praxi suaderem. Vid. Tambur. *cit.* §. 3. *n.* 11. Coton. *l. cit. n.* 21. Dian. *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 6. & 7. Tancredi *quæst. moral. tom.* 4. *tr.* 1. *qu.* 18. Marc. Ser. *in Bull. Cruc. disput.* 1. *diffic.* 4. §. 2. *qu.* 4. *n.* 11.

352 Qu. V. Utrum possint cogi fideles accipere Bullam?

℞. Negative, quia Bullæ acceptio debet esse voluntaria, ut significatur in ipsa Bulla; atque adeo debet acceptari a sumente illam, qui nimirum Bullam sibi applicet. Vid. Tambur. *c.* 3. §. 7. *n.* 12. & *cap.* 15. §. 3. *n.* 1. Bardi *par.* 2. *tr.* 8. *cap.* 1. *sect.* 3. *n.* 26. & 27. Non esse obligationem, sumendi Bullam: docuimus sect. 1. subs. 9. qu. 7. n. 266. sed recole animadversionem subjectam ibidem.

Qu. VI. Utrum ita sit necessaria acceptatio Bullæ, ut secus non possit quis frui ejus privilegiis? & sic e. g. non possit tempore Interdicti sepeliri in loco sacro is, pro quo Bulla accepta fuit, dum viveret, qui tamen illam noluit acceptare. 353

℞. Affirmative. Ita communiter Doctores. Probatur. Donatio, & beneficium antequam acceptentur non sunt efficacia; ergo neque Bulla antequam acceptetur, seu sibi applicetur. Hinc si distributor ad majus lucrum acquirendum offerret fidelibus Bullas, eosque cogeret ad illas sumendas, & ad stipem solvendam, peccaret graviter, & Bulla inutiliter sumeretur, quia deesset libera acceptatio, & applicatio. Vid. Bardi l. cit. Tambur. *cit.* §. 3. *nu.* 1. Videri rursus potest idem laudatus Bardi *in comment. in reg. jur. in 6. regul.* 13. *c.* 11. ubi a n. 108. docet, esse rejiciendam omnino Roderici Arriagæ opinionem volentem, eum, pro quo solvitur eleemosyna, & sumitur Bulla ipso inscio, lucrari posse indulgentias in eadem Bulla contentas, si præstet ea, quæ ad has indulgentias obtinendas exiguntur, prout est Ecclesiarum visitatio, &c. & quamvis Sotus idem, quod Arriaga opinatur, videatur asserere: ut refert Marcus Serio *in Bull. Cruc. disp.* 1. *difficult.* 4. §. 2. *qu.* 4. *n.* 8. nihilominus etiam Sotus ab ipso Marco rejicitur.

Sed

354 Sed Obj. Utiliter ſumitur Bulla pro Amentibus, Phrœneticis, ac Pueris uſu rationis carentibus, ſecundum dicta ſubſ. 2. qu. 2. & 3. & tamen hi non valent Bullam acceptare, ut patet. Ergo Bullæ acceptatio non eſt neceſſaria ad valorem ejus.

℞. Pro rationis uſu carentibus ſufficere voluntatem parentum, vel alterius, qui pro illis Bullam accipiat. Vide Bardi in *Bull. Cruc. par. 1. tr. 2. c. 4. ſect. 5.* ubi alios, alias rationes aſſignantes etiam affert; ſed hæc eſt verior, quam laudatus Auctor aſſignat, & probat. Adde voluntatem interpretativam ipſorum rationis uſu carentium; quia nemo præſumendus eſt malus, niſi poſitive probatur; ergo neque ſibi inimicus, ut nolit frui beneficiis Bullæ, cum commode poſſit.

355 Qu. VII. Utrum, qui Bullam ſive per ſe, ſive per alium accepit, eamdemque ſibi applicavit, poſſit deinde eamdem alteri dare, ita ut ille alter valeat, ſibi illam applicare?

℞. Negative: etiamſi id fieret priuſquam uteretur ullo ex Bullæ privilegiis. Tambur. *c.* 15. §. 3. *n.* 20. Henriqu. *in ſum. lib.* 7. *c.* 20. *n.* 5. *fine*, Salmantic. *c.* 1. *qu.* 9. *n* 92. Marc. Serio *in Bull. Cruc. diſp.* 1. *difficult.* 4. §. 2. *qu.* 4. *n.* 13. & apud eum Acoſta, & Ludov. a Cr. Triull. Mendo, Caſtropalaus, quos citat, & quorum ſententiam, dicit, eſſe veriſſimam Bardi *in Comment. in reg. juris in 6.* Reg. 13. c. 11. n. 103. Idque etiam procedit in ſecunda Bulla, quam aliquis acciperet, ſibique applicaret; ut docet, & probat Tambur. *l. cit.* & Bardi *in cit. reg. juris cit. c. 11. n.* 107. Si autem Bulla accepta, & acceptata fuerit inutiliter, ut eſſet in caſu, quo quis acceperit tertiam Bullam, quia putavit, utiliter ſumi, cum ſolum utiliter ſecunda ſumatur, ex reſtrictione Pontificis; in hoc caſu Bullam poſſe alteri dari, & ab illo acceptari, utiliterque ſumi, etiam data ſtipe conſueta, concedit Bardi l. cit. fine; quia dum inutiliter fuit acceptata, cenſetur nullo modo fuiſſe acceptata; Poteſt ergo alteri applicari, quia ſolum valida acceptatio poteſt impedire applicationem & translationem in alium. Hoc ipſum probabile putat Tambur. l. cit. n. 21. quia, inquit, non eſt præſumendum Commiſſarium, qui jam habuit eleemoſynam velle ſibi eam retinere, & fructum privilegii Bullæ nulli concedere.

Conſequenter ad hæc admittenda 356
eſt reſponſio affirmativa, quam laudatus Bardi dat ad quæſitum ſequens ab ipſo propoſitum cit. c. 11. ubi examinat: an poſſit Bullam communem pro ſe acceptam alteri tradere Princeps e. gr. qui pro hujuſmodi Bulla erogavit communem eleemoſynam duorum Realium: cum teneretur ratione Tituli erogare octo, ſecundum dicta ſubſ. 3. qu. 1. interrog. 1. & 2. atque adeo omnino inutiliter Bullam pro ſe ſumpſit, ſecundum dicta eadem ſubſ. 3. qu. 3. Ad hujuſmodi quæſitum reſpondet Bardi n. 104. dicendo; poſſe Principem Bullam illam, cui voluerit, applicare utiliter, ſi perſona cui fit applicatio, ſit capax fruendi Bullæ privilegiis. Idque late probat, & objectis reſpondet illo cap. 11.

Interrog. Quid? Si Bulla pro te 357
accepta quidem fuerit per alium, ſed non acceptata a temetipſo: poterit ſaltem in hoc caſu ab eo, qui ac-

accepit, vel saltem a teipso illam tradi alteri tertio, a quo utiliter acceptetur?

℞. Si tu acceperas duas Bullas, & deinde alius pro te accepit aliam Bullam, atque adeo tertiam, tunc responsio data est in præcedenti.

Si autem tu unicam Bullam, vel nullam acceperas: alii affirmant, alii negant, posse tradi, & acceptari ab aliquo tertio, etiam data stipe consueta, & etiam deleto nomine, quod inscriptum fuerat illius, pro quo prius accepta fuerat Bulla. Vid. Dian. *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 9. 10. & 11. Tambur. *cit.* §. 3. *a n.* 12. Bardi *in Bull. Cruc. par.* 2. *tr.* 8. *c.* 2. *Sect.* 1. *n.* 9. Coton. *n.* 19. & 20. Henriqu. *cit. n.* 5. Em. Rodriqu. §. 12. *fine*. Marc. Ser. *disput.* 1. *diffic.* 4. §. 2. *qu.* 4. *n.* 9. & 10. Salmant. *c.* 1. *qu.* 9. *n.* 92. & 95.

358 Qu. VIII. Utrum ad fruendum Bullæ privilegiis, opus omnino sit, quod inscribatur in illa nomen accipientis, seu acceptantis? Dubium oritur ex eo, quia in Bulla originali latina videtur exigi, ut describatur in Summario Bullæ nomen proprium sumentis Bullam, sibique applicantis. Hæc enim habet: . . . . *receperint, receptumque penes se retinuerint præfatum typis excusum Bullæ Summarium, descripto ibidem uniuscujusque nomine proprio &c.* Hoc ipsum habetur in Instructione pro administratione, & prædicatione ipsius Bullæ n. 12. & refertur a Perez de Lara in *lib. trium gratiarum fol.* 222. Item nominis in Bullæ Summario descripti mentio fit in ipso Summario Italico, ubi sic. *E perchè voi . . . . deste tarì* 2. *e grana* 12. *e pic.* 3., *che è la limosina, che noi abbiamo tassato, e dichiarato, e riceveste questa santa Bolla, e scriveste in esso il vostro nome, dichiariamo, che avete conseguito &c.*

℞. Ad acquirenda privilegia hujus Bullæ communis non esse necessarium, quod in Summario Bullæ inscribatur nomen accipientis illud, seu sibi applicantis Bullam; ita Henriqu. *in sum. lib.* 7. *c.* 20. *n.* 5. *fine*. Bardi *par.* 2. *tr.* 8. *c.* 2. *Sect.* 1. *n.* 3. Dian. *R.* 10. §. 3. Coton. *n.* 18. Em. Rodriq. §. 12. *n.* 16. Lud. a Cr. Trull. Villal. Castrop. Vega. & est communis Doctorum, teste Bardi l. cit.

Nihilominus Tambur. c. 15. §. 2. n. 3. fin. vult eum Gallego, ut inscribatur nomen, saltem, inquit, quo securius in re tanti momenti procedatur; idem dicunt Salmant. n. 99. Et quidem Auctores omnes fatentur expedire, ut inscribatur proprium nomen, & cognomen in ipsomet Summario, & hoc, ut bene advertit Bardi n. 4. ad vitanda incommoda, quæ interdum contingerent: nam quandoque possent duo contendere, Bullam illam esse suam, præsertim si in eadem domo morentur; imo poterit quandoque amitti, & ab alio usurpari in proprium commodum. Rursus proderit inscriptio ista ipsi sumenti, qui si forte in morbum incidens loquelam amittat, agnoscatur, Bullam habere, ut possit illi indulgentia applicari, sepultura ecclesiastica Interdicti tempore dari, &c.

Ex his autem primo colligit Bardi n. 6. quod si per errorem nomen, & cognomen falsum fuerit inscriptum, poterit deleri, & scribi nomen, & cognomen verum.

Colligit secundo n. 7. satis esse exprimere nomen appellativum, & præsertim si proprium ignoretur; idque

que etiam admittit Tambur. n. 5. dimodo fingularis, & determinata perfona figneiur, e. g. *Dux talis. Princeps talis &c.* fignando fingularem, & determinatum Ducem, Principem &c. Concedit etiam Tambur. n. 4. nomen poffe a quocumque fcribi, nec opus effe, ut id fiat a Depofitario Bullarum, quia, inquit in Summario vulgari Bullæ dicitur quidem, ut infcribatur nomen; fed non præfcribitur a quonam fcribi debeat. Et vero, opus non effe nomen infcribi ab ipfo Depofitario Bullarum, clarius patet ex recentioribus exemplaribus Summarii Bullæ, non enim in prædicto Summario amplius legitur: *Effendofi in effa fcritto il voftro nome*: fed legitur: *riceveste questa fanta Bolla, e fcriveste in effa il voftro nome, &c.* Unde potius fignificatur nomen fcribendum ab eo, qui recipit Bullam. Sed adhuc dicendum eft; nec opus effe nomen fcribi ab eo, qui recipit Bullam, fed poffe a quolibet; etiamfi is, qui Bullam accipit, fcribere fciat.

SUBSECTIO V.

De Retentione, feu Confervatione Bullæ Cruciatæ.

359 NON fufficit Bullæ Summarium recipere, & acceptare, fed etiam omnino opus eft, illud retinere. Id enim præfcribit Pontifex ut retulimus fup. n. 306. Cujus difpofitionis rationes etiam innuimus n. 308.

360 Qu. I. Utrum Summarium prædictum, debeat quifque fecum deferre, quocumque pergat?

℟. Negative, fed fatis eft illud retinere, feu affervatum habere domi fuæ, vel etiam in domo alterius, etiam in Civitate, aut Regno diverfo, ubi nomine fuo affervetur, & retineatur. Eft communis Doctorum. Vid. Bardi *par.* 2. *tr.* 8. *c.* 2. *fect.* 2. Tambur. *c.* 15. §. 4. *n.* 2. Marc. Ser. *in Bull. Cruc. difput.* 1. *diffic.* 12. *n.* 2. Henriq. *in fum. lib.* 7. *c.* 20. *n.* 5. Salmant. *c.* 1. *pu.* 9. *n.* 97.

Interrog. Utrum relinqui poffit, 361 feu retineri etiam apud Thefaurarium, feu diftributorem Bullarum?

℟. Affirmat Bardi *cit. tr.* 8. *c.* 1. *fect.* 3. *n.* 25. fi prius fcribatur in Bulla nomen accipientis illam, eaque defignetur ita, ut fraudes impediantur. At omnino negat Tambur. *cit. c.* 15. §. 3. *n.* 4. *&* §. 4. *n.* 2. dicens ex Seb. Acoft. *in expl. Bull. qu.* 12. Commiffarium Generalem in §. ult. inftructionis editæ pro iis, qui de Bullæ privilegiis concione apud populum habituri funt, prohibere fub excommunicationis pœna, *ne fufcipiens Bullam Cruciatæ, illam relinquat apud Thefaurarium: ne fcilicet inde fubrepant aliquæ fraudes.* Videri etiam poffunt dicta fubf. 4. qu. 2. n. 348.

Qu. II. Utrum, fi folium, in quo 362 eft impreffum Summarium Bullæ, amittatur, comburatur, vel laceretur, &c. poffit deinceps quis uti Bullæ privilegiis?

℟. Abfolute affirmat Mendo, alii contra abfolute negant; fed utraque hæc opinio communiffime rejicitur. Dico itaque; fi inculpabiliter amittatur, &c. poteft quis etiam deinceps uti Bullæ privilegiis; fecus autem fi ex culpa, vel negligentia ipfius fumentis Bullam, feu ipfius privilegiati; ita communiffime Doctores. Vid. Bardi *par.* 2. *tr.* 8. *c.* 2. *Sect.* 3. Tambur. *c.* 15. §. 4. *n.* 3. *&* 4.

Dian.

Dian. *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 8. *& R.* 10. §. 3. *&* 4. Henriq. *in sum. lib.* 7. *c.* 20. *n.* 5. Marc. Serio *in Bul. Cr. disp.* 1. *diff.* 12. *n.* 3. Coton. *l.* 2. *Controv.* 13. *c.* 1. *n.* 34. Salmant. *c.* 4. *pu.* 9. *n.* 97.

363 Interrog. An quælibet negligentia, etiam levis sufficiens sit ad extinctionem privilegiorum hujus Bullæ, si folium prædictum ob illam negligentiam amittatur?

℞. Bardi l. cit. n. 25. putat, debere esse crassam, & ideo si negligentia erit tantum levis judicio prudentum, tunc putat, privilegiatum non amissurum jus suum ad fruendum privilegiis Bullæ amissæ. Ducitur autem ad hoc, quia non est præsumendum, quod pia mens Pontificis sit talis, ut velit privare fideles tot privilegiis ob minimam, seu levem negligentiam ad recte custodiendum Summarium prædictum. Salmanticenses item cit. n. 97. docent: ad hoc, ut quis Bullam inculpabiliter amisisse dicatur, sufficere, mediocrem diligentiam in ea custodienda, & servanda adhibuisse.

SUBSECTIO VI.

De tempore, quo incipit, durat, & expirat usus privilegiorum Bullæ.

PRIVILEGIA Bullæ Cruciatæ Communis, seu Vivorum incipiunt a
364 promulgatione Bullæ in loco, in quo sumitur, & durant solum per integrum annum: hoc est durante anno publicationis Bullæ; expirante autem anno, omnes Bullæ facultates, gratiæ, & indulta expirant; tantum poterunt causæ pendentes ad finem perduci. Constat ex declaratione Pontificis in ipsa Bulla originali, & ex ipso Summario vulgari.

Qu. I. Utrum annus, pro quo 365
conceditur usus privilegiorum Bullæ, sit naturalis, & Civilis (de quo nos in Proœm. tractatus I.) hoc est duodecim mensium, seu trecentorum sexaginta quinque dierum; vel sit simpliciter Ecclesiasticus, puta in hac re, a promulgatione Bullæ ad similem novam ejusdem Bullæ promulgationem?

℞. Non conveniunt Auctores; alii enim volunt esse naturalem, seu civilem; alii vero ecclesiasticum ab una ad alteram Bullæ promulgationem, si iterum eodem loco, quo sumitur, promulganda sit Bulla proxime post annum saltem naturalem a priori promulgatione elapsum. Utramque sententiam, dicit, esse probabilem Tambur. in *Bull. c.* 4. §. 2. *n.* 3. priorem vero probabiliorem putat esse Cotonius *to.* 1. *l.* 2. *controv.* 13. *c.* 1. *qu.* 3. *n.* 28. Contra vero posteriorem esse longe probabiliorem, & communiorem ab ipsamet praxi fidelium confirmatam, dicit Bardi *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 6. *Sect.* 1. §. 1. *n.* 11., & 12. Verum Quæstio videtur mihi facile dirimi posse, si attendamus verba Bullæ Latinæ, quæ sic habet: *Qui intra annum a die publicationis præsentium in singulis locis prædictis faciendæ inchoandum &c.* ex quibus manifesto apparet, epocham Bullæ ab una ad alteram promulgationem duci debere, si sermo sit de loco, ubi quotannis promulgari soleat. Si vero sermo sit de loco, pro quo conceditur Bulla ex aliqua extraordinaria gratia semel; tunc cum non liceat appellare ad aliam promulgationem faciendam, expirabit Bulla in recursu ipsius diei, quo anno præterito promulgata fuit. Ratio utriusque asserti facile sese offert cuilibet,

libet, ex communi prudentum loquendi modo. Nam quemadmodum si quis pro gratia concedi quotannis solita, & ad annum duratura statuat, Annum hujusce gratiæ computandum a Paschate vel ab Adventu; nemo est qui non intelligat a Paschate ad Pascha, & ab Adventu ad Adventum; ita cum Pontifex non apposuerit diem fixum pro initio privilegiorum Bullæ, sed vagum *Promulgationis*, idque pro locis in quibus quotannis ea promulgari consuevit; communi intelligentiæ sese accommodare velle censendus est, quæ Annum a promulgatione ad promulgationem ducit. Contra vero pro altero asserto; cum non detur extensio ad aliam promulgationem pro loco, cui Bullæ semel & non de more conceditur; & ex alia parte ipsam finiri anno oporteat, manifestum est, recurrente die promulgationis anno præterito factæ, ipsam concludi.

Intellige tamen, datam responsionem valere in casu *Promulgationis de more faciendæ*. Nam si ea præter morem differri contingat; (nisi sit locus epichiæ pro qua ad tract. de leg. me remitto) tunc Annus ad ipsum diem recurrentem solitæ promulgationis finiri censendus est, ex ipsa concedentis Pontificis intentione, & prudentium sensu, ut probatum est.

366 Ex his habes quod si anno civili præterito accepisti Bullam in loco ubi promulgata est in Dominica Septuagesimæ, quæ e. g. inciderit in diem vigesimam Januarii, præsenti autem anno civili eadem Dominica Septuagesimæ occurrat die decima Januarii, & eadem Dominica iterum eodem loco promulgetur Bulla; non poteris absque nova Bulla frui privilegiis usque ad diem vigesimam Januarii. Est contra Tambur. Colon. Joan. Sanch. & Castrop. apud: Salmantic. *in append. tr. 6. de Bull. Cruc. c. 1. pu.* 3. *n.* 32. qui cum aliis nobiscum sentiunt. Sicut e contra optime frui poteris, si elapso anno fuerit Septuagesima die decima Januarii, & pro præsenti occurrat die prima e. g. Februarii.

Quid vero? inquies; si anno præterito accepi Bullam in loco, ubi promulgata est de more in Dominica Septuagesimæ, quæ tunc fuit die 30. Januarii, nunc autem inveniar in loco ubi ea promulgatur in die Cinerum e. g. septima Martii? 367

In hoc casu respondent Bardi *par. 1. tract. 2. c. 6. sect. 2. §. 3. n.* 24. & Tambur. §. 3. *n.* 3. quod uti valeas privilegiis Bullæ usque ad Septuagesimam hoc anno reccurrentem die 19. Februarii: quo nimirum die reccurrit Promulgatio in loco, quo Bullam accepisti.

Putarem tamen, cum Loca, privilegio Bullæ donata, sint in eadem existimatione apud Pontificem concedentem, & modicus sit excessus dierum, perinde esse promulgationis terminum in uno, atque in alio loco.

Interrog. I. Per quem actum intelligenda sit, absolute promulgari Bulla Cruciatæ; ita ut post talem actum liceat uti privilegiis ejus? 368

℟. Absolute promulgatio Bullæ habetur per solam Processionem. Profecto per duplicem actum solet Bulla promulgari, primo per solemnem Processionem, & deinde per Concionatorem in Concione. Jamvero sufficit promulgari per solam Processionem. Constat ex praxi, & consuetudine. Vid. Bard. *cit. sect.* 1. *n.* 3. Tambur. *cit.* §. 1. *n.* 5. Salmantic. *cit. pu.*

pu. 3. *n.* 78. Hinc fit, ut si quis sumat Bullam ante Concionem, sed post Processionem, possit ante Concionem uti privilegiis ejus. Tambur. *n.* 6. Salmantic. *l. cit.* Contra vero si quis sumat Bullam ante Processionem, non potest uti privilegiis, nisi post Processionem. Tambur. *n.* 7. Salmantic. *l. cit.*

369 Interrog. 2. An sufficiat promulgatio facta in Templo maximo, quamvis nondum facta sit in aliis Parochiis?

℞. Sufficere: nam unam publicationem in uno loco requirit Pontifex, non vero aliam; & aliam in singulis Ecclesiis loci; ita Tambur. n. 8.

370 Qu. II. Utrum post diem promulgationis novæ Bullæ possit quis privilegiis veteris Bullæ uti adhuc per aliquot alios dies, puta per tres, aut octo, usque dum accipiat novam; saltem ex aliqua difficultate, & vero impedimento accipiendi eam ipso die promulgationis ejus; vel si Distributor negligat, aut non valeat distribuere Bullas omnibus, & singulis petentibus una, & eadem die prædicta?

℞. Negative, quidquid alii affirmaverint, qui non videntur audiendi. Vid. Bardi *cit. c.* 6. *sect.* 2. §. 4. Tambur. *cit. c.* 4. §. 4. *n.* 1., & 2. Salmant. *cit. pu.* 3. *n.* 35. Recole *dicta sup. n.* 365. & *seq.*

371 Qu. III. An qui aliquibus privilegiis Bullæ non est usus intra annum, possit extra? Poterat e. g. quis intra annum promulgationis Bullæ petere virtute Bullæ commutationem voti, quod habet, & habebat, sed non petiit commutationem hujusmodi: an possit extra? Similiter poterat quis intra annum prædictum petere virtute Bullæ absolutionem a reservatis, quibus ligatur, & ligabatur, sed non petiit: an possit extra?

℞. Negative. Est communis, & certa, & manifeste constat ex Bulla.

Interrog. 1. An extra annum possint commutari vota, quorum commutatio petita fuit intra annum promulgationis Bullæ, sed non fuit impetrata? Titius, e. g. pœnitens plura habens vota, & cupiens ut sibi virtute Bullæ Cruciatæ a Confessario commutentur, id eidem Confessario manifestet, petens ab eodem commutationem: & Confessarius id admittat: sed pro tunc non commutet., proponat tamen commutare: verum antequam hoc faciat, exspiret Bulla præcedens ob publicationem novæ; vel quia expletus sit annus naturalis a publicatione Bullæ inceptus: quæritur: num Titius vi antiquæ Bullæ possit prædictam commutationem a Confessario obtinere. 372

℞. Affirmat Mendo, quem sequuntur Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bulla Cruc. c.* 6. *pu.* 5. *n.* 306.; sed hanc opinionem non approbat Tambur. *c.* 13. §. 1. *diffic.* 5. fine; eamdem omnino rejicit Bardi *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 6. *sect.* 4. *a n.* 115. & *tr.* 7. *c.* 1. *sect.* 12. §. 2.

Interrog. 2. Si Confessarius petenti commutationem alicujus voti intra annum publicationis Bullæ dicat: se votum nunc quidem commutare: sed cum nequeat nunc se determinare de materia subroganda, nec consulere valeat prudentes: ideo materiam subrogandam loco prioris non signet, sed differat determinandam, etiam post elapsum annum Bullæ: an saltem in hoc casu votum sit valide commutatum? 373

℞. Af-

℞. Affirmative. Vid. Bardi *par.* 2. *tr.* 7. *c.* 1. *fect.* 12. §. 1. 2. Tambur. *cit. diffic.* 5. Leand. a SS. Sacram. *par.* 1. *tr.* 5. *disp.* 14. *qu.* 138. Salmant. *l. cit. n.* 307.

374 Interrog. 3. Si quis habens refervata, confeffionem facramentalem incipiat prope finem anni promulgationis Bullæ, & quia Confeffionem perficere non poteft intra annum, five ob prolixitatem confeffionis, five ob aliquod rationabile impedimentum cogatur eam profequi ultra annum durationis Bullæ, quam fumpferat: Interrogabis: num abfolvi poffit virtute illius Bullæ extra annum?

℞. Affirmative: Eft communis, & certa. Vid. Bardi *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 6. *fect.* 3. *n.* 61. Tambur. *c.* 4. §. 4. *n.* 3. Em. Rodriqu. §. 5. *n.* 2. *fine.* Dian. *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 15. §. 2. & *R.* 54. §. 9. Salmant. *to.* 1. *tr.* 6. *c.* 11. *pu.* 4. *n.* 71.

375 Interrog. 4. An dici poffit confeffio facramentaliter cœpta, fi quis genuflexus ad pedes Confeffarii, volentis confeffionem ejus audire, confeffionis formulam, puta *Confiteor* recitaverit, pectus fuum percufferit, fimiliaque pœnitentiæ figna dederit, nullum tamen peccatum expreffcrit?

℞. Probabile effe quod fic, fuftinet Bardi l. cit. n. 62. quibufdam tamen pofitis conditionibus. Idem docet etiam Tambur. l. cit. n. 5. Cafus vix eft practicus. V. ipfos.

376 Interrog. 5. An dici poffit Confeffio facramentaliter cœpta, fi quis intra annum promulgationis Bullæ fimpliciter dixerit alicui Confeffario, fe velle ei confiteri?

℞. Negative. Tambur. n. 6. Hinc anno elapfo teneretur fumere novam Bullam pro abfolutione a refervatis.

377 Interrog. 6. Si quis incipiat valide confeffionem, in fine anni promulgationis Bullæ, fed antequam illam perficiat, novo fe obftringat crimine refervato poft elapfum annum prædictum: interrogabis: an virtute præcedentis Bullæ poffit amplius in hoc cafu a refervatis abfolvi?

℞. Affirmat Mendo tanquam probabile, quem fequitur Coton. *to.* 1. *lib.* 2. *Controv.* 13. *c.* 2. *qu.* 3. *n.* 48. *fine.* Negat Bardi §. 4. contrariam fententiam appellans manifefte falfam: in fententiam negativam inclinat Tambur. n. 9. eidemque adhæret Dian. R. 54. §. 8. quibus omnino adhæreo.

Interrog. 7. An, fi Confeffarius, cum quo cœpta eft confeffio intra annum, deficiat, poffit extra compleri cum altero; feu cum altero Confeffario denuo confeffio incipi extra annum, & abfolvi a refervatis virtute Bullæ præteritæ? 378

℞. Affirmative. Vid. Bardi §. 5. Tambur. n. 10.

Interrog. 8. Utrum fi quis aliqua confiteatur peccata refervata: abfolutio vi Bullæ collata tollat refervationem etiam ab oblitis; ita ut extra annum promulgationis Bullæ non indigant nova Bulla, ut abfolvatur ab illis, poftquam meminerit? 379

℞. Affirmative. Vid. Bardi *par.* 2. *tr.* 6. *c.* 1. *fect.* 11.

Interrog. 9. Si quis habens refervata, intra annum promulgationis Bullæ confeffus, non meminerit de illis; petierit autem a Confeffario abfolutionem generalem vi Bullæ ab omnibus cenfuris, & cafibus refervatis, fecundum dicta fect. 1. fubf. 3. §. 1. qu. 19. n. 55. fueritque fic abfolutus: an per talem abfolutionem fublata fuerit omnis refervatio a prædictis oblitis? 380

tineat iterum abfolutionem a refervatis Summo Pontificiis; a quibus per Bullam femel acceptam nonnifi femel in vita, & femel in morte poffe abfolvi conceditur. Vide dicta fect. 1. fubf. 3. §. 5. n. 70., & ibidem qu. 5. n. 75.

387 Inferviet 2. pro iteranda confecutione Indulgentiæ plenariæ eodem anno acceptionis Bullæ in vita, & in mortis articulo. Profecto femel accipientibus Bullam conceditur femel indulgentia plenaria in vita, & femel in articulo mortis eodem anno promulgationis Bullæ. Vid. dicta fect. 1. fubf. 4. n. 91.

388 Inferviet 3. pro iterata confecutione Indulgentiæ Stationum uno, eodemque die, fi admittatur fententia docens, per unam Bullam non poffe nifi femel lucrari uno, eodemque die: quam fententiam nos admifimus quoad indulgentiam plenariam. Vid. dicta fect. 1. fubf. 4. §. 2. qu. 5.

389 Pro valida, & utili acceptione fecundæ Bullæ eleemofyna iterum eft eroganda, & quidem in eadem quantitate, quæ in priori. Revolve dicta fup. a n. 314.

390 Hæc fecunda Bulla poterit accipi fimul cum prima, vel poftea, intra annum, quando libuerit: cum Gallego Tambur. l. cit. nu. 2. Inferviet autem, & hæc fecunda pro toto anno, fi initio anni promulgationis Bullæ accipiatur; fi autem poft elapfam anni partem, valebit pro reliqua, a die acceptionis nimirum: quemadmodum de prima docuimus hac fect. 2. fubf. 6. qu. 2. ufque dum abfolvatur annus promulgationis Bullæ juxta dicta cit. fubf. 6. qu. 1.

Et hæc fatis quoad explicationem Bullæ Cruciatæ communis, feu vivorum. Jam gradum faciemus ad Bullam Cruciatæ pro Mortuis explicandam. Sit itaque

ARTICULUS II.

De Bulla Cruciatæ Defunctorum.

In Bulla Cruciatæ præter Indulgentias Stationum conceffas Viventibus, fed applicabiles quoque Defunctis, alia quædam directe conceditur 391 fpecialis indulgentia plenaria per modum Suffragii determinato Defuncto, ad cujus intentionem erogatur certa quantitas eleemofynæ pecuniariæ in fubfidium Belli contra Infideles, quemadmodum capitis hujus initio diximus. Profecto in Bulla Cruciatæ latina fic legitur: *Item eadem Indulgentia* (plenaria) *fuffragabitur per modum Suffragii etiam Animabus Defunctorum, pro quibus in hujufmodi fubfidium* (belli contra Infideles) *proficifci, vel Milites mitti contigerit; aut pro quibus non euntes, nec mittentes, tamen eleemofynam de bonis fuis juxta taxam per Commiffarium, perfonarum qualitate infpecta, faciendam, pro Religionis defenfione contulerint.*

Hujufmodi autem beneficium in quantum eft conceffum defunctis pro erogatione eleemofynæ, defcribitur in particulari quodam folio, quod accipit, qui eleemofynam tribuit ad intentionem prædictam: atque hæc *Defunctorum Bulla vocatur:* cum fingulare contineat beneficium unice refpiciens fidelium animas Defunctorum.

Qu. I. An hæc Bulla fumi valeat 392 pro eo, qui defunctus eft in Regno, in quo non promulgatur Bulla Cruciatæ. Dubium oritur ex dictis art. 1. fect. 2. fubf. 1. qu. 10. n. 286.

℞. Affirmative: dummodo is, qui eleemofynam tribuit ad hujufmodi inten-

ten-

tentionem, consistat, & degat, seu commoretur in loco, ubi promulgatur Bulla Cruciatæ, vel ad illum declinet, seu veniat: quemadmodum necessariam est ad validam Bullæ acceptionem. Vid. dicta cit. subs. 1. a qu. 6. & deinceps. Sententiam vero hanc affirmativam expresse substinet. Tambur. *in Bull. Cruc. c. 17. §. 2. nu. 9.* eamque colligit ex Ludov. a Cruc. *de Bull. in ipso Proemio*; ubi inquit: *Concedit S. Pontifex, ut qui hanc Defunctorum Bullam sumpserit, possit cuicumque Animæ in Purgatorio existenti applicare*. Et bene: nam licet Bulla quoad acceptionem patiatur limitationem Personarum a Pontifice expressam, tamen in præsenti pro applicatione nullam habet limitationem.

Verum nota hic: quemlibet etiam non consistentem, non commorantem in Regno, ubi promulgatur Bulla, facile posse & ipsum pro Defunctis, quibus voluerit, hanc Bullam procurare, si nimirum roget Amicum e. g. consistentem, seu commorantem, ec. in Regno, in quo Bulla promulgatur, ut ille nomine suo scilicet ipsius commorantis, in Regno prædicto privilegiato eleemosyna largiatur ad prædictam intentionem, seu Bullam Defunctorum sumat pro tali Defuncto, eidemque applicet indulgentiam hujus Bullæ modo inferius explicando qu. 9. n. 402.

393 Qu. II. An Bulla Defunctorum sumi possit pro Defuncto Cathecumeno?

℟. Solutionem hujus quæstionis pendere ex illa generali quæstione: utrum videlicet Catechumeni Defuncti sint capaces indulgentiæ per modum Suffragii? In qua vero quæstione non conveniunt Doctores, alii affirmantes, alii vero negantes. Sententia negativa reputatur probabilior a Bardi in Bulla *par. 4. tr. 4. c. 3. sect. 5. n. 36.* unde n. sequenti respondet negative ad quæsitum hic propositum. Eamdem sententiam sustinet Marcus Serio in *Bull. disput. 2. diffic. 1. qu. 19. a n. 3.* Contra vero Salmant. *in append. tract. 6. de Bulla Cruc. c. 1. pu. 7. a nu. 68.* tuentur tamquam probabiliorem sententiam affirmativam.

Qu. III. Utrum unica Bulla applicari possit Defunctis pluribus, applicando singulis aliquam saltem partem unius, & ejusdem Indulgentiæ plenariæ in Bulla Defunctorum concessæ? 394

℟. Negative. Vid. Bardi *par. 4. tr. 4. c. 4 sect. 2. n. 9.* & in eadem *sect. in Vindicat. a n. 18.* Coton. *tom. 1. lib. 2. Controvers. 13. c. 2. qu. 1. n. 39.* Dian. *edit. coord. tom. 4. tr. R. 177.* Tambur. *§. 2. nu. 26.* Marcus Serio *in Bull. Cruc. disput. 2. diffic. 1. qu. 18. num. 8.*

Qu. IV. An possit Bulla Defunctorum bis sumi pro uno, & eodem Defuncto: quemadmodum Bulla Vivorum pro Vivis. 395

℟. Affirmative. Constat ex concessione Gregorii XIII. verbis allegatis sup. num. 385.

Qu. V. Quænam quantitas eleemosynæ largienda sit pro Bulla Defunctorum? 396

℟. Esse summam duorum realium, quæ in nostro Siciliæ Regno sunt duo tarenі, & grana duodecim cum dimidio. Hæc quidem est taxa præscripta a Commissario, uti ab eodem in ipsamet Bulla mortuorum declaratur. Vid. Bardi cit. sect. 2. nu. 6. Ser. n. 8. Tambur. n. 8. Salmantic. cit. c. 1. pu. 10. n. 102. fine.

In-

397 Interrog. An perfonæ qualificatæ, accipiendo Bullam Defunctorum, debeant erogare majorem eleemofynæ quantitatem præ perfonis communibus: quemadmodum pro Bulla vivorum ftatutum effe diximus, art. præced. fect. 2. fubf. 3. qu. 1. Interrog. 1. & fequentibus?

℞. Negative. Sed æqualis eft pro omnibus quoad Bullam Defunctorum Vid. Bardi *cit. fect.* 2. *n.* 7. Tambur. *n.* 8. Verum etiam quoad eleemofynam hujus Bullæ obfervanda funt cætera omnia, quæ de eleemofyna Bullæ vivorum, docuimus cit. fubf. 3.

398 Qu. VI. An Bulla Defunctorum accipienda fit ab eo, qui dat eleemofynam, ad hujufmodi intentionem? item an acceptanda, retinenda, feu affervanda? quemadmodum de Bulla vivorum docuimus, & explicavimus artic. præc. fect. 2. fub. 4. & 5.

℞. Affirmative. Vid. Bardi *n.* 8. Tambur. *nu.* 2. Ser. *n.* 8. Sed nota hic: retenfionem, feu affervationem Bullæ Defunctorum non effe adeo neceffariam, quemadmodum Bullæ vivorum; & quidem non poteft dici neceffaria ad hoc, ut ipfa Bulla fit utilis Defunctis; enimvero tota ejus utilitas unico in puncto percipitur, nec non nifi femel; nimirum in eo tantummodo puncto, in quo ipfa applicatur Defuncto, in cujus fumitur beneficium: fecundum dicenda qu. 9. interrog. 3. Ergo poftquam utilitas Bullæ hujus, feu Indulgentia ejus femel fuerit determinato applicata Defuncto, non poteft dici retentio, feu affervatio ejufdem effe neceffaria ad hoc, ut profequatur effe utilis, quia eft de fubjecto non fupponente, feu de falfo fuppofito. Neque poteft dici neceffaria, ne revocetur Indulgentia femel applicata; hoc enim nemo unquam dixerit. Et fic nemo unquam dixerit: inutiliter applicaffe Defuncto Bullam heri eum, qui hodie Bullam etiam confulto laceravit, vel combuffit, vel alio quovis modo a fe abjecit. Et hæc admittere debet Bardi, qui fimili quoque modo difcurrit in fimili quæftione de affervatione Bullæ Compofitionis, ut videbimus art. feq. fect. 2. fubf. 2. §. 4. n. 443.

Qu. VII. Utrum etiam in hac Bulla fcribendum fit nomen? 399

℞. Affirmative. Tambur. n. 3. & quidem, ut notat idem Tambur. n. 4. praxis eft in hac Bulla fcribi nomen tum ejus, qui Bullam accipit, tum illius, pro cujus anima accipitur.

Interrog. An id fit omnino neceffarium?

℞. Eodem modo difcurrendum ac pro Bulla vivorum. Tambur. nu. 3. De infcriptione autem nominis in Bulla vivorum egimus art. præced. fect. 2. fubf. 4. qu. 8. n. 358.

Qu. VIII. An, qui Bullam accipit pro Defuncto, debeat effe in gratia, ut Bulla utiliter fumatur? 400

℞. Solutionem factæ quæftionis pendere ex illa generali quæftione: utrum videlicet, in lucrante Indulgentiam pro animabus Purgatorii exigatur gratia fanctificans eo momento temporis, quo completur opus impofitum; atque adeo quo Indulgentia animabus prædictis applicatur? in qua autem quæftione non conveniunt Doctores, affirmantes alii, alii negantes. Sententia negativa probabilior videtur Bardi *par.* 4. *tr.* 3. *cap.* 2. *fect.* 3. *n.* 23. Eft utique hæc fententia S. Thomæ.

Qu. IX. Utrum qui Bullam accipit Defunctorum, opus fit, ut illam 401

ac-

ARTICULUS III.

De Bulla Compositionis.

407 SUMMUS Pontifex Fidelibus erogantibus eleemosynam in subsidium Belli sancti præbet Indultum, seu remittit obligationem restituendi nonnulla debita, & compensandi nonnulla damna aliis in quibusdam fortunæ rebus illata. Hujusmodi vero Indultum, seu Compositio describitur in quodam folio, quod *Bulla Compositionis* appellatur. Hanc Bullam explicabimus hic Sectionibus II. in quarum prima agemus de Requisitis necessariis ad fruendum privilegio Bullæ Compositionis: in secunda de casibus particularibus, in quibus conceditur Compositio.

SECTIO I.

De Requisitis necessariis ad fruendum privilegio Bullæ Compositionis.

AD fruendum Bullæ Compositionis privilegio, varia requiruntur, quorum alia sunt communia Bullæ Cruciatæ communi, de qua disputavimus articulo primo; alia vero propria Bullæ hujus. Ea autem omnia explicabimus subsectionibus II. in priori agemus de requisitis propriis Bullæ Compositionis; in posteriori de requisitis communibus ejusdem Bullæ

SUBSECTIO I.

De Requisitis propriis Bullæ Compositionis.

Agitur §§. IV.

§. I.

De qualitate debitorum, in quibus admittitur Compositio.

IN Bulla Cruciatæ originali latina 408
datur facultas Commissario, & Receptori Generali hujus Expeditionis deputato, & constituto ut . . . *super illicite habitis, nec non super medietate Legatorum omnium, quæ propter male ablata facta sunt, si Legatarii per annum in exactione negligentes fuerint, ac super illis, quæ facta erant, & quæ dicto anno durante fient, si legatarii inveniri non poterunt; nec non super male ablatis, & per usurariam pravitatem, aut aliter male acquisitis, si in omnibus præmissis casibus (præterquam dictæ annualis negligentiæ) personæ, quibus restitutio, seu solutio facienda est, (præstito per restitutorem juramento de diligentia per eum facta pro inveniendo legatario, seu creditore, & minime invento): non reperiantur, componere valeat, &* ita

ita debitores liberari possint.... Item etiam datur facultas eidem Commissario componendi cum iis, qui ad restitutionem fructuum ex omissione Horarum Canonicarum tenentur; ita ut quantitas compositionis pro medietate Ecclesiis, vel aliis locis, quarum, vel quorum ratione Horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate in subventionem hujus negotii detur. Ita Pontifex in Bulla Latina.

In Summario autem vulgari italico Bullæ compositionis sic loquitur Commissarius Generalis: *Puossi comporre per il mal guadagnato, ed avuto, per lo mal preso, ed acquistato per guadagno illecito, ed usura, ed in qualsivoglia altra maniera .... Di più sopra tutte le cose ritrovate ... Di più si può comporre de i danni fatti nell' andare a caccia, o con l' armento, o in altra maniera, così ne' pascoli, e nelle vigne, o in qualsivoglia altri beni, non sapendo &c.* Hæc Commissarius, qui etiam hæc ipsa explicat ibi per varios casus, quos infra exponemus, & examinabimus.

Ex his autem videntur aliqui explicare velle perfectam, & adæquatam qualitatem debitorum, quæ per hanc Bullam componere liceat, dicendo: ex beneficio hujus Bullæ compositionem generaliter fieri posse in omni eventu, in quo constat restitutionem faciendam esse ratione rei male acceptæ, vel injustæ retentionis: quibus non repugno, dummodo sub *re male accepta* intelligatur venire etiam *injusta damnificatio* prout explicat Commissarius in Bulla vulgari.

§. II.

De quantitate debitorum super qua Compositionis Bulla conceditur.

In Bulla Cruciatæ originali latina a Summo Pontifice conceditur Commissario Generali ejusdem Bullæ, ut possit componere super illicite habitis &c. & quidem nulla limitatio fit quoad quantitatem hujusmodi debitorum. Ipse nihilominus Commissarius iis, qui hujusmodi debita contraxerunt, si se per Compositionis Bullam componere velint, limitat compositionem usque ad certam quantitatem; qui autem in majori sese componere velint, licet eos etiam ad Compositionem admittat hujusmodi majoris quantitatis: id tamen non per Bullam; sed per recursum ad seipsum Commissarium Generalem, ut infra explicabitur. 409

Dico itaque primo: Quantitatem debitorum, super qua conceditur compositio per Bullam Compositionis, esse quantitatem duorum millium marapetinorum, vel, ut alii loquuntur, maravedisorum monetæ hyspanicæ; hoc est, monetæ siculæ unciarum duarum, & tarenorum decem supra septem, & granorum quatuor; seu scutorum sex, ac tarenorum quinque, & granorum quatuor. Quod si major summa urgeat; poterit super ipsa componi accipiendo aliam, & aliam Bullam, quousque singularum beneficio expleta fuerit summa centum millium marapetinorum h. e. Unciarum centum viginti octo, & tarenorum viginti, seu scutorum trecentorum, viginti unius, & tarenorum octo. Hinc ad extinguendam dictam quantitatem per Bullas

las compositionis, oportebit sumere, vel simul, vel successive intra annum publicationis Bullæ, Bullas quinquaginta.

Dico 2. Si quis velit, se componere super quantitate debitorum excedente prædictam; debet recurrere ad ipsummet Commissarium Generalem delegatum Bullæ Cruciatæ, qui residet in qualibet Provincia, ubi hæc promulgatur.

Constant hæc ex Summario vulgari Bullæ compositionis, ubi sic loquitur Commissarius: *Qualsivoglia persona, che pigliando questa santa Bolla dassè tari due, grana dodici, e piccioli tre per l' ajuto &c. sia libero, e perdonato di tutto il restante, che dovesse a Padrone, o Padroni incerti fino alla somma di tarì settantasette, e grana quattro, che sono scudi 6. 5. 4. di tarì 12. l' uno, e non sia necessario fare altra restituzione ec. E se la somma, o quantità da comporre, montasse più de' suddetti tarì settanta sette, e grana quattro, sei scudi 6. 5. 4. in virtù della stessa autorità, quante volte pigliasse questa S. Bolla, e dasse l' elemosina de' suddetti tarì due, grana dodici, e piccioli tre, tante volte sia composto a ragione di tarì settanta sette, e grana quattro, seu scudi 6. 5. 4. fino alla somma di tarì tremila ottocento sessanta, che sono scudi 321., 8. di tarì 12. l' uno, e non più; perchè eccedendo così fatta somma, deve venire, o mandare avanti di Noi, ad effetto che conforme alla relazione, che ci fosse fatta, provedessimo in particolare di congrua, e corrispondente composizione*. Hæc Commissarius in prædicto Summario.

410 Qu. hic I. Utrum, qui velit se componere super quantitate debitorum excedente summam centum millium marapetinorum, hoc est, unciarum centum viginti octo, ac tarenorum viginti: nimirum scutorum trecentorum viginti unius, ac tarenorum octo; possit, se componere per Bullas usque ad hanc quantitatem, super reliqua vero quantitate excedente prædictam summam, possit se componere per recursum immediatum supradictum ad Commissarium Generalem? An vero teneatur pro tota summa integra recurrere ad Commissarium?

℞. Utroque modo posse ad libitum. Vid. Bardi *par.* 3. *tr.* 5. *differt.* 1. *c.* 3. *sect.* 1. *n.* 5. Tambur. *c.* 18. *§.* 6. *n.* 3. & 4.

Qu. II. Debeat quis quantitatem excedentem centum mille marapetinos, sed id ignorans, ac putans, se non debere, nisi tantum centum mille marapetinos, volens se componere per Bullas, sumat tot Bullas, quot sufficiunt ad extinctionem prædicti debiti. Hac autem facta compositione, advertat, & videat, se adhuc remanere debitorem in alia quantitate: quæres: utrum hic possit iterum hoc eodem anno se componere per alias Bullas super ista quantitate? 411

℞. Negative; sed debet habere recursum ad Commissarium pro compositione super illa quantitate excedente. Vid. Bardi l. cit. a n. 6. Tambur. l. cit. n. 5.

Qu. III. Non debeat quis, nisi solum centum mille marapetinos, volensque se componere, sumat tot Bullas, quot requiruntur ad extinctionem prædicti debiti. Deinde vero in decursu ejusdem anni promulgationis Bullæ contrahat novum debitum, puta aliorum centum millium marapetinorum; utrum possit 412

hoc alterum debitum componere per alias Bullas?

℞. Negative, sed in hoc novo debito debet recurrere ad Commissarium Generalem; uno enim, & eodem anno promulgationis Bullæ, non conceditur compositio per Bullas compositionis, usque ad extinctionem debiti centum millium marapetinorum; atque adeo postquam quis uno, & eodem anno promulgationis Bullæ; sive simul, sive successive intra annum sumpsit tot Bullas, quot sufficiant ad extinctionem debiti centum millium marapetinorum; nimirum sumpsit quinquaginta Bullas, quibus extinxit debitum prædictæ Summæ, non poterit amplius eodem anno iterum se componere per Bullas, si nova contrahat debita.

413 Qu. IV. An Bulla Compositionis valeat pro debitis contractis post ejus acceptionem? Debeat. e. g. quis scuta tria, volensque se componere, Bullam accipiat, atque adeo extinguat prædictum debitum. Deinde vero contrahat novum debitum eodem anno promulgationis Bullæ aliorum trium scutorum: Utrum indigeat altera Bulla, ut se componat super his aliis tribus scutis; vel possit hoc novum debitum extinguere, applicando sibi eamdem illam Bullam acceptam? Porro per unicam Bullam conceditur composito super scutis sex & amplius, ut supra explicatum est.

℞. Bullam Compositionis non valere pro componendis debitis contractis post ejus acceptionem, sed pro contractis ante; atque adeo in prædicto casu opus est altera Bulla. Salmant. *in append. tr. 6. de Bul. Cr. c. 7. pu. 2. n. 7.*

§. III.

De ignorantia Dominorum, quibus restitutio, sive solutio debeatur.

DEBITA, super quibus ex beneficio Cruciatæ, sive per Bullam Compositionis, sive per recursum immediatum ad Commissarium Generalem Cruciatæ modo explicato, sese componere licet, sunt debita solum incerta, seu quorum creditor & dominus ignoratur, etsi diligenter fuerit requisitus. Constat ex Bulla latina, in qua dicitur: beneficium compositionis concedi super illicite habitis, nec non super legatis, *si Legatarii inveniri non poterunt*; nec non super male ablatis, & per usurariam pravitatem, aut aliter male acquisitis, *si in omnibus præmissis casibus personæ, quibus restitutio, seu solutio facienda est, (præstito per restitutorem juramento de diligentia per eum facta pro inveniendo Legatario, seu Creditore, & minime invento) non reperiantur*. Id ipsum sæpius etiam monetur in Summario vulgari Bullæ Compositionis, in quo primum Commissarius testatur, se a Pontifice Summo facultatem habere componendi debita *de' quali il proprio, e legitimo Padrone (fatta la dovuta diligenza) non costa*. Deinde ibidem hæc leguntur: *Qualsivoglia persona, che pigliando questa santa Bolla, dasse tarì due, grana dodeci, e piccioli tre per l'ajuto ec. sia libero, e perdonato di tutto il restante, che doveva a Padrone, o Padroni incerti sino alla somma ec.* & inferius, ubi exprimuntur singulares casus, in quibus conceditur compositio, sic dicitur cap. I. *Primieramente puossi comporre per il mal* 414

mal guadagnato, ed avuto, per lo mal preſo, ed acquiſtato per guadagno illecito, ed uſura, ed in qualſivoglia altra maniera; non coſtando de' Padroni, ai quali far ſi dovrebbe la legittima reſtituzione, previa però la dovuta diligenza. Rurſus caſu 4. *Di più ſi può comporre ſopra i legati fatti avanti d'ora, o che ſi faceſſero in tempo della predicazione della preſente Bolla, i di cui Legatarii non ſi trovaſſero dopo la debita diligenza*. Rurſus caſu 14. *Di più ſopra tutte le coſe ritrovate, fatta prima ſufficiente diligenza, e non ritrovandoſi il Padrone, ſi può comporre*. Similiter caſibus 15. 16. & 19.

Hinc etiam ſatis patet convenientia, & honeſtas compoſitionis hujuſmodi, quæ in Bulla Cruciatæ a Pontifice Summo conceditur; Videri etiam poſſunt dicenda ſequenti §. 4. poſt initium. Debita vero incerta, ſeu bona, quorum Dominus ignoratur, ſunt in triplici differentia, ut notat Bardi *tr.* 5. *diſſert.* 1. *c.* 1. *ſect.* 1. *n.* 2., nam quædam ſunt ex delicto, nempe ex uſuris, aut ex furto, aut ex quacumque alia injuſta actione. Quædam ex contractu; aut ex emptione, venditione, mutuo, depoſito &c., quædam denique ſunt ex caſuali, & fortuita inventione. Inventa vero ſunt in alia triplici differentia, ut idem Bardi obſervat *diſſert.* 2. *c.* 5. *ſect.* 2. nam quædam numquam ſub alicujus dominio fuerunt, ut ſunt lapilli pretioſi, gemmæ, cæteraque mineralia, & quæ in littore maris reperiuntur, & pariter Inſulæ, quæ numquam habitatorem habuerunt, aut ſub dominio alicujus extiterunt; & circa iſta non verſatur compoſitio, quia ſecundum jus commune ſunt primo occupantis; niſi in aliqua Regione ſit jus aliquod ſpeciale, per quod Princeps, aut Reſpublica ob commune bonum illius univerſitatis alio modo diſpoſuerit de hujuſmodi Bonis.

Alia autem ſunt inventa earum rerum, quæ aliquando ſub determinatæ perſonæ dominio fuerunt, ſed ob temporis diuturnitatem deſierunt poſſideri; atque adeo ſub nullius dominio actu manent. Hujuſmodi ſunt theſauri, quorum nomine hic intelligitur depoſitio pecuniarum auri, vel argenti ita antiqua, ut de ejus domino notitia haberi non poſſit; de quibus theſauris, & ſimilibus inventis idem eſt aſſerendum, ac de bonis, de quibus modo ſupra dictum eſt; perinde enim ſe habent hujuſmodi theſauri, ac ſi numquam extiterint ſub alterius dominio; proinde ii, & ſimilia non ſunt materia compoſitionis, ſed primo invenienti acquiruntur; niſi aliter per legem aliquam municipalem ſtatutum ſit. Sed de his theſauris videri poteſt La-Croix *l.* 3. *par.* 2. *qu.* 28. Tertia denique differentia rerum inventarum verſatur circa res illas, quæ ſub alicujus dominio actu manent, & quamvis earum dominus ignoretur hic, & nunc; nihilominus cognitio de illo non excedit facultatem humanam; facta enim ſufficienti, ut inferius explicabitur, inquiſitione, poterit inveniri.

415 Jam vero ſuper hujuſmodi tertii generis rebus inventis locum habere poterit compoſitio: in eo nimirum caſu, quo, non obſtante ſufficienti diligentia pro inveniendo earum Domino, hic non potuerit inveniri.

Nihilominus excipiendi ſunt caſus duo, in quibus conceditur compoſitio, etiamſi ſatis conſtet, cuinam reſtitu-

stitutio, seu compensatio sit facienda. Hi autem exponuntur in Bulla latina, & in ipsa etiam explicantur vulgari Bulla compositionis.

Et quidem in Bulla Cruciatæ latina datur facultas Commissario Generali, ut valeat componere *super medietate legatorum omnium, quæ propter male ablata facta sunt, si Legatarii per annum in exactione negligentes fuerint.* Qui casus sic explicatur in Bulla vulgari: *Si può comporre sopra la metà de legati pii, che fossero fatti in discarico del mal riportato, essendo le persone, in beneficio delle quadi si fossero fatti i legati, negligenti per un' anno nell' esazione, ed in tal caso si può componere, ancorchè si sappiano le persone, alle quali furono lasciati li sopradetti legati.*

Alter casus, in quo conceditur Compositio, etiamsi constet cuinam facienda sit restitutio, sic exponitur in Bulla latina: *Item etiam datur facultas eidem Commissario, componendi cum eis, qui ad restitutionem fructuum ex omissione Horarum canonicarum tenentur.* Qui casus sic explicatur in Bulla vulgari: *Di più si può comporre sopra i frutti de' beneficii, e rendite ecclesiastiche mal percette, ed avute per difetto di non aver recitato le ore Canoniche.* Qui quidem casus Respicit Beneficiarios, quibus nimirum conceditur, sese componere posse super fructibus ex Beneficiis, aut aliis ecclesiasticis redditibus male perceptis, vel ob malam ipsorum Beneficiorum adeptionem, vel ob omissionem Horarum Canonicarum, ad quas Beneficiarius tenebatur, vel ob excomunicationem majorem, aut suspensionem, vel Irregularitatem. Quod dicitur de Beneficiario non recitante Horas, intelligatur etiam de Pensionario non recitante Officium B. Virginis. Sed de his casibus V. inf. sect. 2. subsect. 2. & 3.

Qu. I. An possit se componere is, cui sola quantitas debiti sit incerta, non autem Dominus? 416

℟. Negat Trullench, quem sequitur Bardi *par.* 3. *tr.* 5. *differt. o.* 1. *sect.* 3. *qu.* 4. *n.* 19. ubi hanc rationem assignat, quia, videlicet, incertitudo in tali casu non cadit supra creditorem, neque supra substantiam debiti, sed solum supra circumstantiam, nempe supra summam: at Bulla concedit compositionem, quando incertitudo versatur circa ipsum creditorem.

Contra vero affirmat Henriquez in sum. lib. 7. c. 33. initio, ubi docet: esse locum compositionis si quantitas debiti sit ignota, licet creditor sit notus; & ibidem in glossa marginali dicit, id in Bulla explicari: addit tamen, partem quamdam deberi Domino, si sit notus. Putat itaque Henriquez in posito casu debere dari aliquid juxta prudentis judicium, spectato dubio, & spectata rei quantitate, de reliquo autem posse componi. Hujusmodi sententiam videtur approbare Tambur. §. 5. *n.* 5. cujus ratio illi esse videtur, quia de eo, quod est reliquum, vere nescitur Dominus.

Ego autem dico 1. Si dubium sit de tota quantitate debiti, atque adeò cadat directe supra existentiam debiti, ut si quis dubitet post diligentem inquisitionem, an debeat Titio aliquam determinatam rem, vel non, aut certam quantitatem pecuniæ, vel nihil? In hoc casu non est locus compositioni; seu rectius loquendo, non est opus compositione ulla; enim vero in actu secundo nullum exi-

exiftit debitum, feu nulla datur obligatio reftituendi Titio; conftat enim apud omnes, neminem teneri ad folutionem certam pro debito incerto.

Dico 2. Quod, fi quis certus fit, fe debere Titio, e. g. viginti: dubitet autem, an fupra viginti debeat adhuc decem; neque in hoc cafu eft locus compofitioni. Et vero non eft locus compofitioni pro illis viginti; idque omnes fateri debent, cum debitum fit certum, & Dominus item certus. Neque eft locus compofitioni: feu rectius loquendo, non eft opus compofitione ulla pro aliis decem, quia dubium etiam hic revera cadit fupra exiftentiam debiti: ut confideranti facile patebit; atque adeo etiam hic in actu fecundo nullum exiftit debitum, feu nulla exiftit obligatio reftituendi; cum, ut fupra dictum eft, apud omnes conftet, neminem teneri ad folutionem certam pro debito incerto.

Dico 3. Si quis aliquam rem fibi ufurpavit bona fide, judicans effe fuam, fed deinde dubium ei fuboriatur, an revera fit Petri? Non eft locus compofitioni; vel non eft opus eadem. Et quidem fi dubium oriatur ex rationibus moraliter convincentibus, hoc eft ex rationibus ejus generis, quæ omnem probabilitatem contrariam depellunt: rem reftituere tenetur; quia incipit effe poffeffor malæ fidei: atque adeo debitum jam eft certum; & cum ex alia parte non ignoretur verus Dominus, fequitur quod non fit locus compofitioni.

Si autem dubium fuboriatur ex rationibus levibus, aut ad fummum mere probabilibus, & requifita veritate, feu facta meliori, & fufficienti diligentia, adhuc perfeveret idem dubium, non tenetur reftituere rem: poffeffio enim ei fuffragatur contra omnes rationes non convincentes. Ita ipfe Tambur. *in Decal. lib.* 1. *c.* 3. §. 7. *litt. R.* V. *Reftitutio* nu. 2. Cum itaque ipfe fit Dominus rei, nullum adeft debitum in eo, atque adeo non eft ei opus compofitione.

Unde nota hic, quod in hoc ultimo exemplo, & duobus aliis prioribus fimilibus in præcedentibus dictis expofitis, licet directe fit dubium de exiftentia debiti, reflexe tamen non adeft hujufmodi dubium, fed certitudo de carentia debiti. Qui ergo eft certus, fe nihil debere alteri, quid ei opus eft compofitione, quæ fupponit debitum?

Qu. II. An creditor abfens haberi poffit tamquam incertus, atque adeo fit locus compofitioni, fi debitor non teneatur, illi mittere debitum, aut illius hæredibus; neque moraliter appareat fpes, illud umquam mittendi, feu reftituendi? 417

℞. Alii negant, volentes debitum elargiendum Pauperibus; alii affirmant, effe locum compofitioni. Videatur Bardi *par.* 3. *tr.* 5. *differt.* 1. *c.* 1. *fect.* 3. *nu.* 17. *& in Vindic.*, *a* 22. Heriquez *in fum. l.* 7. *c.* 33. *n.* 1. *initio*, *& c.* 34. *n.* 3., (alias per errorem 2.) Em. Rodriq. in hanc Bull. *dub.* 2. *n.* 3. *&* 4. Tambur. *in hanc Bull.* §. 5. *n.* 4. Dian. *edit. coord. tom.* 4. *tr.* 3. *R.* 175. §. 4. fententiam negativam effe probabiliorem, & juri conformiorem judicat Bardi loc. cit. Nifi tantum temporis fuerit elapfum, ut Dominus jam mortuus judicetur, & hæredes evaferint ignoti. Quandonam vero debitor excufetur debitum mittere creditori abfen-

senti? videatur apud Theologos morales in tractatu de Restitutione; & sufficienter etiam ad præsentem quæstionem videri potest apud Rodriquez *cit. n.* 4. Tambur. *in Decal. l.* 8. *tr.* 4. *c.* 1. §. 8. *n.* 5. & apud alios, ex laudatis Auctoribus.

418 Qu. III. Si post diligentiam ad inveniendum verum Dominum, constet esse unum ex duobus, vel tribus; maneat tamen ignorantia certi, ac determinati Domini: an dici possit Creditor esse ignotus: atque adeo fieri valeat compositio?

℞. Negative. Videatur Henriquez *in sum. lib.* 7. *c.* 39. *n.* 1. Bardi *cit. sect.* 3. *n.* 18. Tambur. *cit.* §. 5. *n.* 2. Rodriguez *dub.* 7. *n.* 9.

419 Interrog. Quid? si dubium versetur inter decem, quindecim, viginti, centum?

℞. Tambur. nu. 3. ad hujusmodi interrogationem dicendo: quod cum hæc res debeat morali, & humano modo pensari; ideo debet prudenti judicio, spectata qualitate personarum, reique quantitate decerni, an sit tantum dubium, ut res illa ad certitudinem potius, quam ad incertitudinem vergat.

420 Qu. IV. Quanta debeat esse diligentia in inquirendo vero Domino.

℞. Non posse præscribi regulam unam, ac firmam pro omni casu; enim vero nunc major, nunc minor est adhibenda inquisitio pro qualitate rei debitæ, creditoris, loci, temporis &c. & ideo in casibus particularibus arbitrio boni, ac prudentis Viri, pensatis omnibus, est mensuranda; ita passim Auctores in tractatu de Restitutione.

421 Qu. V. An requisita diligentia prædicta acceptioni Bullæ sit præmittenda, vel sufficiat, si subsequatur?

℞. Tutius est, si præmittatur; cæterum non videtur id omnino necessarium; legantur dicenda subsect. 2. §. 1. licet effectus Bullæ non dabitur, nisi prius facta fuerit diligentia prædicta: quia etiam hoc est requisitum omnino necessarium: ut ab initio hujus §. dictum fuit; etiam pro hac altera parte responsionis datæ videri possunt dicenda l. cit.

Qu. VI. In Bulla latina originali 422
exigitur juramentum ab eo, qui se componere velit super debitis incertis, de diligentia per eum facta pro inveniendo Legatario, seu creditore, & minime invento: ut patet ex verbis laudatæ Bullæ initio §. hujus recitatis. Jam vero hic quæres: an juramentum hujusmodi præstandum sit, tum si compositio fiat per Bullam; tum si fiat per simplicem immediatum recursum ad ipsummet Commissarium Generalem, superius explicatum?

℞. De sufficienti diligentia exhibita debet a debitore fieri juramentum, quando fit compositio immediate cum Commissario; quando autem fit per acceptionem Bullarum, satis est, ut ipse debitor sit certus illam fecisse. Tambur. §. 3. *n.* 2. & hanc esse praxim, testatur cum Trull. idem Tambur. §. 5. *n.* 1. & confirmari posset ex eo, quod in Summario vulgari italico Bullæ compositionis, quod summarium per se dirigitur ad volentes se componere per Bullam, & in quo traditur instructio de iis, quæ præstanda sunt, ut rite compositio fiat per Bullam: in hujusmodi, inquam, summario nulla fit mentio de juramento aliquo præstando a debitore.

Qu. VII. Si Dominus de ignoto 423
notus evadat, an sit obligatio restituen-

tuendi integrum debitum, aut saltem id, in quo factus est ditioris, qui rite se composuerat?

℞. Alii docent, nihil teneri restituere; alii obligant ad restituendum id, in quo factus est ditior. Prior sententia est satis probabilis, & secura. Vide Bardi *par.* 3. *tr.* 5. *differt.* 1. *c.* 3. *sect.* 2. Tambur. §. 5. *n.* 9. & 10. Dian. *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 174.

424 Interrog. An id procedat solum pro foro interno?

℞. Alii affirmant, alii negant: melius Bardi, & Tambur. sentire, & utramque oppositam sententiam conciliare, videntur, dicendo: quod si posset constare in foro externo, compositionem legitime factam fuisse, tunc etiam pro eodem foro faveret debitori: at non videtur, quomodo id constare valeat? quia dum fit per Bullas, est omnino impossibile; cum nequeat ab aliis sciri, qua intentione, & pro quo debito sumptæ fuerint Bullæ? si vero facta fuerit compositio per recursum immediatum ad ipsum Commissarium: licet constet de ipsa compositionis substantia per assertionem voce, aut scripto factam ab ipso Commissario; tamen neque pro quo debito facta fuerit, sciri potest: neque an legitime facta fuerit; semper enim dubitari poterit: an fuerint omnes conditiones requisitæ? scilicet an diligentia sufficiens adhibita fuerit? utrum in debitore fuerit spes agnoscendi verum Dominum? &c. Ita Bardi differt. 1. c. 1. sect. 3. nu. 21. quem laudat, eique adhæret Tambur. §. 5. n. 13.

§. IV.

De confidentia prava a compositionis beneficio removente.

In Summario vulgari Bullæ compositionis Commissarius Generalis monet expresse, compositionem ex beneficio Cruciatæ nequaquam prodesse iis, qui aliena bona sibi usurpaverint ex confidentia compositionis hujusmodi; sed eos teneri universum incertum explicatum debitum restituere, illudque applicare in beneficium Cruciatæ, seu in subsidium Belli contra Infideles. 425

Constat ex verbis allegati Summarii sive hyspanici, sive italici; & quidem in Summario Bullæ compositionis italico sic legitur . . . . *Ben inteso però, che li tali debitori non siansi usurpati l'altrui sotto la speranza, e fiducia della facilità di comporsi; perchè in questo caso non serve, e non si può.* Et iterum ibidem inferius sic: *Di più generalmente puossi comporre sopra qualsivoglia genere d'Azienda illecita, e malamente avuta, mal guadagnata, ed acquistata, così per usura, o ingordo premio, come in qualsivoglia altra maniera, o traffico, o ufficio, non sapendo il padrone, cui legittimamente possa restituirsi: ben inteso però, che non siasi messo a così fatti guadagni con la fiducia di acquietare il rimorso della sua coscienza, mediante questa composizione; perchè in tal caso deve restituire tutto intieramente alla S. Cruciata in sussidio delle Guerre contro gli Infedeli.* Hæc in allegato Summario.

Quam quidem conditionem, etiam ut omnino necessariam, licite, & efficaciter potuit Commissarius Generalis exquirere, & apponere in Summa-

rio vulgari, quamvis expresse non habeatur in Bulla originali latina; ex facultate nimirum generali sibi in eadem Bulla Cruciatæ concessa a Summo Pontifice, illam interpretandi, seu declarandi. Per se autem patet, congruum valde fuisse, sic statuere, ne spe compositionis pararetur via ad furta, & injustitias. Hinc etiam iterum apparet convenientia, & honestas compositionis hujusmodi, quæ in Bulla Cruciatæ a Pontifice Summo conceditur: & licet cum Mendo Salmantic. *in append. tr. 6. de Bulla Cruciatæ c. 7. pu. 2. nu. 11.* fine dicant: quod ille, qui ex hac confidentia surripuit aliena bona, possit Commissarium adire, & explicata sua confidentia, ex qua deliquit, ab eo compositionem accipere, si velit in hac clausula dispensare; cum ille hanc clausulam apposuerit, & alias a Pontifice absolutam potestatem acceperit circa modum componendi omnia debita incerta: non videtur, ajunt, posse negari, quod super hac conditione dispensare valeat, & compositionem erga bona ex confidentia Bullæ sublata concedere, licet, inquam, ita sentiant Auctores laudati: mihi autem hujusmodi assertio non satis probatur: quia, ut innuimus, prædictam clausulam Commissarius non apposuit tamquam aliquid a se constitutum, sed tamquam aperiendo mentem Pontificis, seu declarando quid per Pontificem fuerit constitutum? nimirum, non esse Pontificis mentem, concedere beneficium Bullæ compositionis iis, qui aliena bona sibi usurpaverint ex confidentia compositionis hujusmodi. Deinde licet dicamus: dispensationem hanc pertinere ad modum compositionis, adhuc non expedit impertiri hujusmodi compositionem, ut præcludatur omnino via prædicta ad furta, & injustitias.

Qu. I. Quid sit aliena bona sibi usurpare *ex confidentia* compositionis hujusmodi? 425

℞. Est, bona aliena sibi usurpare sub spe, se postea componendi; ita ut prava confidentia, quæ hujusmodi compositionem impedit, debet esse antecedens, & positiva, atque adeo influere in lucrum injustum, ut ejusdem causa; seu talis, ut homo moveatur ad lucrum illicitum ex eo, quod speret illud mediante compositione.

Non removet autem ab hujusmodi beneficio Cruciatæ confidentia subsequens, quæ datur in eo, qui prius se determinet ad injusta lucra, & postea fiduciam concipiat se liberandi a restitutione beneficio compositionis; ita ut spes compositionis inveniat voluntatem furandi, seu injuste aliena bona sibi usurpandi, non autem voluntatem moveat ad furandum, seu ad prædicta bona sibi usurpandum.

Nec quidem impedit fiducia concomitans voluntatem prædictam, quæ quippe datur in eo, qui illicite acquirens bona aliena, non excitetur ad injustam acceptionem spe compositionis, sed ex alio motivo, licet tunc actu cogitet de compositione ipsa. Profecto hujusmodi fiducia nullum habet influxum ad lucrum injustum; ut sic enim non comparabitur ut causa, sed mere per accidens se habebit ad actionem injustam; ita communiter Auctores de hac re disputantes. Vid. Bardi *par. 3. tr. 5. dissert. 1. cap. 2. sect. 2. n. 21.* Em. Rodriqu. *in hanc Bull. nu. 75.* Tambur. *hic §. 7. n. 3.* Enriqu. *in sum. lib.*

lib. 7. *c.* 34. *n.* 3. Dian. *edit. coord.* *to.* 4. *tr.* 3. *R.* 175. §. 3.

427 Qu. II. An fit confidentia prava antecedens & positiva, si quis quid furetur ab aliquo sperans fore, ut illum quem nunc cognoscit, sit fluxu temporis ignoraturus; atque adeo ubi hujusmodi tempus advenerit, fore ut possit se componere super hoc furto, tamquam super debito ignoti Domini: quæ ignorantia in primis exigitur, ad fruendum beneficio compositionis hujusmodi secundum dicta §. præc.?

℟. Esse utique in dicto casu confidentiam pravam a compositionis beneficio removentem, putat cum Mendo Tambur. §. 7. n. 3. fine.

428 Qu. III. Utrum alienorum bonorum retentio, seu restitutionis longa dilatio ex prava confidentia compositionis hujusmodi, etiam compositionis beneficio privet, quemadmodum usurpatio?

℟. Negant Auctores infra laudandi, docentes, fine prava confidentia aliena bona usurpantem, ut ex eadem confidentia culpabiliter omittentem restitutionem prædictorum bonorum, per diuturnum tempus retinendo injuste bona illa, peccare quidem mortaliter; quia unusquisque obligatur statim restituere, dum potest; nihilominus posse componere se; ita ut si deinde expediet legitime compositionem, compositio valebit; quia, dicunt, Pontifex excludit tantummodo confidentiam in usurpatione, seu acceptione injusta, non item in retentione; & licet habeant eamdem specie malitiam: attamen receptio non est formaliter retentio: ideoque exclusio a compositionis hujusmodi beneficio non est extendenda ad retentionem; ita Bardi *nu.* 22. Diana *Ar.* 175. §. 3. Henriquez *cit. nu.* 3. & Tambur. *n.* 4. qui sequ. n. 5. animadvertit, quod si tamen hæres spe hujus compositionis retineat legata, de quibus mentionem fecimus §. 1. initio; non potest uti compositione; quia hoc in hærede non est solum retinere, sed in radice est, furari. Idem dicendum de similibus.

Qu. IV. Ex dictis §. hujus initio 429
aliena bona usurpata in confidentiam compositionis hujusmodi restituenda sunt non quidem pauperibus, vel locis piis, ut per se deberent; si quis enim ex delicto habeat bona incerta, debet restituere Locis sacris, vel pauperibus ex jure communi, communique Doctorum consensu, ac recepta consuetudine. Vide La-Croix *lib.* 3. *par.* 2. *qu.* §. 3. *num.* 94. sed ex speciali præcepto Pontificii Delegati, seu Commissarii Generalis Cruciatæ aliena bona usurpata in confidentiam compositionis hujusmodi restituenda sunt in totum, & integra sunt applicanda in ipsiusmet beneficium Cruciatæ. Jamvero quæres: utrum invalida sit restitutio in hoc casu facta pauperibus; aut saltem peccetur graviter contra præceptum, ac dispositionem prædictam Commissarii Generalis?

℟. Peccari graviter, ubi vigeat consuetudo applicandi in beneficium Cruciatæ, affirmat Ægydius Trullench *lib.* 2. *dub.* 2. *n.* 19. quem sequuntur Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 7. *pu.* 2. *n.* 11. prope finem, fit enim, inquit Trullench, contra præceptum datum a Commissario in re gravi. At vero Bardi *dissert.* 2. *sect.* 1. *nu.* 7. cui adhærere videtur Tambur. *nu.* 8. circa hanc Ægydii sententiam difficultatem habet, quia

in Bulla non est verbum inducens obligationem sub mortali, ex una parte; & ex alia parte mutare unum opus pium in aliud item pium, & cæteroqui etiam conforme ipsi juri communi, non est materia gravis, saltem ut plurimum.

Conveniunt autem Trullench, Salmantic. & Bardi in affirmando: applicationem factam pauperibus tenere, & esse validam, ex eo quod Commissarius illam non irritet. Inter quos pauperes Tambur. *num.* 7. Marc. Serius *in Bull. Cruc. disp.* 3. *diffic.* 1. *qu.* 7. *n.* 4. Mendo, aliique adscribunt Purgatorii Animas, utpote quæ maxime indigent, Missis nimirum, & suffragiis; Monasteria quoque, & ipsos etiam Religiosos in particulari adscribunt laudati Mendo, Tambur. hi enim sunt vere pauperes voto paupertatis adstricti, si illud rite servaverint; illa sunt loca pia, quæ sub pauperum nomine semper intelliguntur in hac, similiq. materia, ut idem Tambur. testatur. *in Decal. lib.* 8. *tr.* 4. *c.* 1. §. 3. n. 20.

SUBSECTIO II.

De Requisitis communibus Bullæ Compositionis.

BULLA Compositionis præter nonnulla requisita sua propria hactenus explicata, habet & alia, quæ sunt communia Bullæ Cruciatæ communi vivorum, quæque explicavimus art. 1. sect. 2. Hujusmodi autem requisita comunia oportet hic tangere, & huic Bullæ Compositionis applicare, nonnullas quæstiones hujus Bullæ proprias agitando: præstabimus autem §. §. IV.

§. I.

De locis, in quibus frui quis potest privilegio Bullæ Composit.

EA, quæ dicta sunt art. 1. sect. 2. subs. 1. quo ad loca, in quibus frui quis potest privilegio Cruciatæ per Bullam communem vivorum, intelligantur etiam procedere pro Bulla Compositionis, quæ est pars Bullæ Cruciatæ, quemadmodum prædicta Bulla communis. Hic autem specialiter 430

Qu. Utrum, si quis Bulla Compositionis accepta in Sicilia e. g. postea recedat ex Sicilia ad alia Regna, e. g. in Italiam, ubi non est hæc Bulla, & facta diligentia morali, modo supradicto, tempore, quo durat Bulla, ubi eam accepit; possit Compositionem facere de debitis incertis modo in præcedentibus explicato? 431

℞. Hujusmodi quæstionem proponit Marcus Serius *in Bull. Cruc. disp.* 3. *diffic.* 1. *qu.* 5. *n.* 4. & ad illam affirmative sibi videtur respondendum: quia, inquit, Bulla est privilegium personale, quamvis concessum intuitu Regionis Hyspaniæ, & aliarum, & in gratiam Regis Catholici: privilegium autem personale sequitur personam, ubicumque fuerit: nisi con-

contrarium difponatur: ut in Bulla communi, ubi conceditur accipienti, poffe frui omnibus Bullæ privilegiis extra Regna, præter illud comedendi ova, & lacticinia tempore Quadragefimæ, ut fuo loco explicavimus. Secundo patet etiam, quia conceffio indefinita procedens ab habente univerfalem poteftatem, univerfalis eft, fi ab ipfo concedente non limitetur, vel determinetur ad aliquod particulare; fed poteftas Papæ univerfalis eft ad concedendum hoc privilegium pro omni loco; ergo fi abfolute non limitat locum expreffe, neque ex circumftantia; certe tale privilegium univerfale eft ex parte locorum; nam Summus Pontifex in Bulla latina concedit facultatem non pro hoc, vel illo loco, fed abfolute Commiffario Generali Cruciatæ, ut poffit compofitionem facere fuper male ablatis, & certis Legatis, data aliqua eleemofyna ad arbitrium ipfius Commiffarii in belli fancti fubfidium: cui facultati innixus ipfe Commiffarius, Bullam compofitionis ordinavit, affignatis cafibus, in quibus dicta compofitio locum habeat, nulla facta locorum mentione. Maneat igitur dicendum: licet requiratur ut conditio, quod illam recipiens extet in illis Regnis, quibus ipfa conceditur: non tamen præfcribitur, ut permaneat in iifdem Regnis, fi talis compofitionis privilegio frui velit; igitur recedenti ex Sicilia prodeft hæc Bulla. Ita argumentatur Serius.

Verum circa hujufmodi affertionem poffet quis difficultatem habere ex eo, quod manifefte concedat, diligentiam requifitam pro inveniendo Domino, poffe a debitore fieri poft acceptionem Bullæ. At contra videtur effe faciendum: nimirum videtur diligentia prædicta debere acceptionem Bullæ præcedere, fi fpectentur verba Commiffarii Generalis in Summario vulgari; in eo enim Commiffarius teftatur, fe facultatem habere, componendi debita, *De' quali il proprio, e legitimo Padrone (fatta la dovuna diligenza) non cofta*. Et clarius iterum inferius fic legitur... *non coftando de' Padroni a' quali far fi dovrebbe la legittima reftituzione: previa però la dovuta diligenza*. Ergo quando quis accipit Bullam compofitionis in Regno, ubi hæc promulgatur, jam fupponitur feciffe diligentiam pro inveniendo Domino. Ex alia parte vero diligentia prædicta præmiffa, & deinde Bulla accepta in Regno privilegiato ftatim datur totus, & integer effectus Bullæ hujus, ut videbimus §. 4. n. 443. Ergo extra Regnum privilegiatum non datur cafus quod quis gaudere poffit beneficio Bullæ compofitionis.

Ad hæc autem refpondere poffet: diligentiam requifitam pro inveniendo Domino, non effe neceffario præmittendam acceptioni Bullæ, licet per fe ita expediat fieri; ad valorem itaque compofitionis fufficere, fi diligentia fubfequatur; effectum vero Bullæ fufpendi ufque dum peracta fuerit debita diligentia prædicta, five in ipfo loco privilegiato, five extra. Porro requifita neceffaria pro conceffione Beneficii hujus plura funt, nec fimul poni poffunt, fed fucceffive; nec eft unde dicatur, ponenda omnino cum aliquo certo ordine; multo minus dici poteft, diligentiam pro inveniendo Domino ponendam omnino effe in ipfo loco, in quo accipitur Bulla; fi enim res ufurpata fuerit in altero loco longe di-

distanti, ibique probabiliter judicetur, inveniri posse Dominum rei, non videtur posse fieri requisita debita moralis diligentia pro dicto Domino inveniendo, nisi in illo altero loco longe distanti. Poterit ergo quis accipere Bullam compositionis, & deinde pergere ad locum, etiam in quo non promulgatur Bulla, ibique diligenter inquirere de Domino incerto debiti sui; eoque ibi non invento post factam moralem diligentiam intra annum promulgationis Bullæ factæ in illo loco, in quo illam accepit, potest debitum retinere virtute Bullæ Compositionis.

Verba autem allegata in contrarium, quæ leguntur in Summario vulgari, dici possunt, significare: effectum Bullæ Compositionis non consequi, nisi prius fiat moralis diligentia, pro inveniendo Domino incerto debiti; ita ut antequam fiat hujusmodi diligentia, maneat debitor cum eadem obbligatione restituendi totum, & integrum debitum, qua ligabatur ante acceptionem Bullæ; quod verum est, & non negatur hic; sed nihil obstat assertioni præsenti; quemadmodum etiam facta diligentia pro inveniendo Domino, eoque non invento, & data eleemosina pro Bulla accipienda, & compositione facienda, non datur effectus Bullæ, nisi prius Bulla accipiatur, ut §. 4. dicetur; atque adeo effectus Bullæ suspenditur usque dum hoc etiam necessarium requisitum positum fuerit.

Ex his equidem puto, satis probabilem sententiam Marci Serii; nihilominus tutius erit, si semper diligentia prædicta acceptionem Bullæ præcedat, quemadmodum statuimus subs. præced. §. 3. qu. 5.

Stando itaque in sententia Marci Serii dicenda esset valida compositio per Bullam in sequenti, & simili casu. Titius habens dubitum incerti Domini ex Gallia, v. g. in qua Bulla non promulgatur, venit in Siciliam, ubi intelligens, quod poterat se liberare ab obligatione restituendi integrum illud debitum, si facta morali diligentia pro illius Domino inveniendo, eoque non invento, Bullam compositionis acciperet: decrevit hæc requisita præstare; sed quia debitam moralem diligentiam pro Domino inveniendo præmittere acceptioni Bullæ non poterat, in Galliam mox reversurus; ideo Bullam compositionis accepit in Sicilia, animo faciendi diligentiam requisitam pro Domino debiti inveniendo, reversus in Galliam; ubi prædicta diligentia facta, Dominoque rei non reperto, debitum retinuit integrum, tamquam ex privilegio, & virtute Bullæ compositionis. In hujusmodi, inquam, casu, dicenda esset valida compositio juxta sententiam Auctoris laudati. Nota tamen quod ubicumque locorum te componas, non valet Bulla Compositionis pro debitis factis post illius acceptionem, ut supra dictum est.

§. II.

De iis, qui possunt compositionis Bullam accipere, ejusque privilegio frui.

BULLAM compositionis accipere utiliter possunt omnes illi, qui sumere possunt Bullam Cruciatæ communem, seu vivorum. Bardi *par.* 3. *tr.* 5. *dissert.* 1. *c.* 2. *n.* 17. Tambur. *in hanc Bull. initio*, & significant Rodriqu. n. 12. Henriqu. *in sum. lib.* 7. *c.* 432

7. *c.* 34. *n.* 3. & alii. De iis autem, qui in Regnis, ubi publicatur Bulla Cruciatæ, poffint, vel non, illam accipere, egimus art. 1. fect. 2. fubf. 2.

433 Qu. I. An ergo etiam Religiofi poffint utiliter compofitionis Bullam accipere?

℟. Affirmat Caftropalaus, quem citat, & fequitur Tambur. in hanc Bullam initio.

434 Qu. II. Utrum Catechumeni, feu fideles nondum baptizati poffint frui beneficio compofitionis per Bullam?

℟. Negant Bardi *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 4. *fect.* 1. §. 3. *& par.* 3. *tr.* 5. *differt.* 1. *c.* 2. *fect.* 2. *n.* 16. Tambur. *in Bull. Cruc. c.* 3. §. 1. *n.* 8. *&* 9. & alii contra Henriq. *in fum. lib.* 7. *c.* 20. *n.* 8. & Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 1. *pu.* 7. *n.* 75.

435 Qu. III. An Catechumeni poffint fe componere per recurfum immediatum ad Commiffarium Generalem?

℟. Negat Bardi cit. §. 3. n. 24. Affirmat Henriqu. c. 34. n. 3.

436 Qu. IV. An Bulla Compofitionis profit Fidelibus Defunctis; ita ut, fi aliquis Defunctus debita incerta reliquit: poffit pro hujufmodi illius debitis Bulla Compofitionis accipi ipfius defuncti nomine ab aliquo vivente, ejufdem conjuncto vel amico?

℟. Si defunctus mandaverit ante mortem fuo hæredi, vel alteri, ut fumeret compofitionis Bullam, vel ut faceret Compofitionem cum Commiffario nomine ipfius; utilis ei Bulla, feu compofitio erit. Id, quod rite fieri folet, quando, dum quis eft morti proximus dubitat, an aliquid ex male ablatis habeat? unde mandat hæredi, ut habita confultatione cum Theologis, fi ipfe debeat, hæres fumat pro eo Bullam, feu Bullas compofitionis, aut cum Commiffario nomine fuo compofitionem faciat, fi oportuerit. Quod fi tamen is nihil hujufmodi mandaverit, utilis ei Bulla non erit, quia Bulla accipi debet nomine, & mandato illius, cui ea profutura eft: ut non poteft fieri nomine defuncti, id, quod defunctus, dum viveret, minime mandavit. Ita Tambur. §. 7. *n.* 6. Diana *edit. coord. to.* 4. *tr.* 3. *R.* 175. §. 2. Serius *in Bull. Cruc. difp.* 3. *difficul.* 1. *qu.* 5. *n.* 2. Henriqu. *in fum. lib.* 7. *c.* 34. *n.* 3. Trull. Efcob. & alii.

Qu. V. An poffit fe componere hæres fuper illis bonis defuncti, quæ cum hæreditate ei advenerunt: quæque ipfi conftat effe aliena, dominumque inveniri non poffe? 437

℟. Poterit hæres hujus defuncti frui compofitione, fi adhuc maneat illa incertitudo de vero Domino, & non fit fpes, ut compareat poft adhibitam requifitam inveftigationem. Ratio eft, quia ex una parte, poft acceptam hæreditatem debita illa effecta funt propria ipfius hæredis; & ex alia parte, ad hæredem proveniunt bona defuncti iifdem qualitatibus affecta, quibus apud defunctum inveniebantur; ergo in dicto cafu poterit hæres fefe componere five per Bullas, five per recurfum ad Commiffarium. Tambur. §. 4. *n.* 13. *&* §. 7. *n.* 6. *fine*. Bardi *par.* 3. *tr.* 5. *differt.* 2. *c.* 5. *fect.* 3. *n.* 14. Serius *cit. n.* 2.

Animadvertendum vero hic eft: quod facta difpofitione, per quam defunctus ad fuam exonerandam confcientiam pro debitis incertis, aliqua fecit legata loco pio determinato, aut pauperibus fignatis; non poteft, abfolute loquendo, fuper iftis legatis hæres fe componere: quia fequuta morte teftatoris, locus pius, aut pau-

pauperes illi acquisierunt jus; cui quidem juri noluit Pontifex præjudicare; atque adeo super his legatis compositionem non concessit. Bardi n. 15. Serius n. 2. fine. Dictum est: *absolute loquendo:* nam si Legatarius per annum negligens fuerit, ad legatum hujusmodi petendum: poterit hæres compositionis privilegio frui super medietate prædictorum legatorum: ut dictum est subs. 1. §. 3. n. 415. quod notavit etiam cum Cardinali de Lugo Bardi loc. cit. Excipe etiam ab hac facultate hæredem, si forte sit alienigena, & non moretur in loco, cui concessum sit privilegium Bullæ Cruciatæ: patet ex dictis.

§. III.

De Eleemosyna largienda pro compositione facienda & beneficio Cruciatæ.

438 Eleemosynæ erogatio in subsidium Cruciatæ est unum ex requisitis necessariis, quæ Bulla Compositionis habet communia cum communi Bulla vivorum. Quæ etiam eleemosynæ largitio exigitur pro compositione facienda per recursum immediatum ad ipsum Commissarium Generalem.

Quæstiones, quæ super hujusmodi eleemosyna possent moveri, resolutæ, manent art. 1. sect. 2. subs. 3. Hic autem specialiter.

439 Qu. I. Quantum decreverit erogandum Commissarius pro singulis Bullis Compositionis?

℟. Decrevit eamdem quantitatem, quam pro Bulla communi vivorum, pro qua, ut diximus cit. subs. 3. qu. 1. interrog. 1. n. 314. fuit in Regnis Hyspaniarum, & in reliquis, qui in Europa existunt, taxata quoad communes personas summa duorum Realium, quæ in nostro Regno Siciliæ sunt duo Tareni, & grana duodecim cum dimidio, ut declaratur in ipso Bullæ Summario italico.

Interrog. An personæ qualificatæ, seu in dignitate constitutæ debeant erogare pro Bulla Compositionis majorem quantitatem eleemosynæ, quemadmodum ipsas pro Bulla communi debere diximus cit.? 440

℟. Negative: quia in taxatione Commissarius nullam diversitatem quoad quantitatem ponit: ut observat Bardi *par. 3. tr. 5. dissert. 1. c. 3. sect. 1. n. 3.* Tambur. *§. 6. n. 1. fine.*

Qu. II. Quænam eleemosynæ quantitas sit eroganda, si compositio fiat per recursum immediatum ad Commissarium Generalem? 441

℟. Non esse unam pro omnibus definitam, sed in singulis casibus occurrentibus juxta personarum, qualitatem, & quantitatem debitorum a Commissario designatur. Cæterum pro singulis Centenariis solent exigi decem, quæ a debitore erogentur in subsidium Cruciatæ, ut dicit Henriq. *in sum. lib. 7. c. 33. n. 1.* & post eum, Bardi *c. 3. sect. 1. n. 5. fine.* Tambur. *§. 6. n. 2. &* Trullench.

Animadvertendum hic est: quod in Bulla originali latina, quoad hanc rem facientia hæc leguntur: *Datur facultas eidem Commissario componendi cum eis, qui ad restitutionem fructuum ex omissione horarum canonicarum tenentur; ita ut quantitas compositionis pro medietate Ecclesiis, vel aliis locis, quarum, vel quorum ratione horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate in subventionem hujus negotii detur.* In Summario autem vulgari sic eadem explicantur: *Si può com-*

comporre fopra i frutti de' Benefieii, e rendite Ecclefiaftiche mal percette, ed avute per difetto di non aver recitate l'ore canoniche; ben intefo però, che oltre li tarì due grana dodeci, & picc. tre, che devono darfi d'elemofina per la compofizione di detti tarì fettantafette, e grana quattro, abbia ancora da dare colui, che così fi componeffe, altri tarì due, grana dodeci, e piccioli tre de' frutti del fuo beneficio per la fabrica di quella Chiefa, dove tal beneficio foffe eretto; e quefta medefima maniera fi offerverà fopra qualfivoglia altro, che fi aveffe a comporre per l'ordine fopradetto, e dichiarato.

Horum autem omnium fenfus eft: quod fi compofitio per Bullam fiat a Beneficiatis, feu Penfionariis fuper fructibus, & aliis ecclefiafticis redditibus male perceptis, ut explicatum eft fubf. 1. §. 3. n. 415. tunc qui hujusmodi funt, volentes fefe componere, ultra duos Reales erogandos pro una Bulla, debent dare alios duos Reales Ecclefiæ, feu loco, in quo eft fuum ipforum beneficium, pro quo compofitio expeditur: & fic pro aliis fingulis Bullis, quibus Beneficiarii prædicti indigebunt; unde fi duabus indigebunt Bullis, folvere debent octo Realia, videlicet quatuor pro duabus Bullis, & alia quatuor pro Ecclefia, feu loco prædicto; & fic eft procedendum, fi Bullæ multiplicentur, ufque ad illam quantitatem admiffam ad compofitionem per Bullas, juxta prædicta, & explicata fubf. 1. §. 2.

Quod fi compofitio fiat per recurfum immediatum ad Commiffarium Generalem, tunc fumma compofitionis debet dividi, cujus pars media detur in fubfidium Belli, feu Cruciatæ; & altera tribuenda eft pari modo Ecclefiæ, uti eft Beneficium. Tambur. §. 4. *n.* 2. Henriqu. *in fum. lib.* 7. *c.* 35. *n.* 1. *fine*. Bardi *differt.* 2. *c.* 3. n. 1. & Rodriqu. *n.* 13. qui etiam *n.* 14. affignat congruentiam difputationis hujufmodi.

§. IV.

De Receptione Summarii Bullæ Compofitionis.

Omnes, & finguli volentes fe componere ex Beneficio Cruciatæ, debent Summarium Bullæ Compofitionis accipere: fic enim Pontifex in Bulla Cruciatæ originali ait: Et conftat etiam ex ipfo Summario vulgari Bullæ compofitionis, ubi fic loquitur Commiffarius Generalis: *E per quanto voi N. N. dafte tarì due, grana dodici, e piccioli tre ec. rimanete libero ec., e precifamente comandiamo, che riceviate in voi quefta Bulla, fcritto il voftro nome in effa, perchè così l'ordina, e commanda la Santità Sua, e che altrimente non godiate della compofitione, che in virtù della medefima vi fi concede, la quale comandiamo darfi ftampata, e firmata col noftro nome, e fuggillata col noftro confueto fugello.* 442

Ea autem, quæ de receptione Bullæ communis, feu vivorum loquentes diximus artic. 1. fect. 2. fubf. 4. applicentur Bullæ huic compofitionis. Videantur itaque ibi dicta, ne eadem hic inutiliter repetamus.

Notandum vero eft hic 1. quod etfi de Bulla communi loquentes dixerimus l. cit. qu. 8. cum communi Doctorum: non effe omnino neceffariam fcriptionem nominis in illa accipientis eamdem, quamvis id expediret; Nihilominus hujufmodi in- 443

scriptio nominis in Bulla Compositionis necessaria omnino est, ut docet Tambur. *in Bull. Cruc. c.* 15. §. 5. *n.* 5. idque, dicit, apparere clare in ipsa Bulla compositionis verbis supra recitatis; idemque notant Salmantic. *in append. tr. 6. de Bull. Cruc. c.* 7. *pu.* 2. *n.* 10. *fine*.

Notandum 2. e contra est: quod, etsi de Bulla communi loquentes docuerimus: esse requisitum necessarium pro valido illius usu, illam retinere, seu conservare: tamen satis probabile sit, illud non exigi pro usu valido Bullæ compositionis; & ita tenent Bardi *cit. sect.* 2. *n.* 20. Salmantic. *l. cit. ac* Tambur. *cit. c.* 15. §. 5. *a. n.* 1. & *c.* 18. §. 7. *n.* 2. idque probant ex eo, quia in Bulla compositionis talis conditio, seu tale requisitum non apponitur, quemadmodum apponitur in Bulla communi vivorum. Congruentiam vero hujus dispositionis iidem laudati Auctores assignant, disparitatemque demonstrant militantem pro Bulla compositionis. Observant itaque, Bullam vivorum, seu communem habere tractum successivum in suis privilegiis: continet enim multa, quorum usus non est simul necessarius; nam potest, durante anno promulgationis contingere occasio utendi Bulla in ordine ad aliquod determinatum privilegium, & non in ordine ad aliud, & postea in ordine ad hoc, & non ad illud aliud privilegium, & sic de omnibus, ut patet ex explicatione privilegiorum illius Bullæ. At Bulla compositionis non habet in suis privilegiis usum, seu tractum successivum, sed momentaneum, quia dum accipitur Bulla ista, statim causat suum effectum: quo causato, eadem Bulla ad nihil aliud erit proficua; proinde si quis etiam durante anno, necessitatem habet se componendi, vel in alio casu, vel in eodem, sed quoad majorem summam, oportet aliam sumere Bullam, inutilisque erit prior Bulla: & sic respectu Bullæ compositionis cessat ille finis, nempe ut unusquisque Bullam capiens possit scire in ordine ad quos effectus ea uti possit: & similiter valeat rationem reddere in foro externo exercendo nonnullas actiones, quas sine Bulla exercere non valeret: contra vero cum effectus hujus Bullæ compositionis, qui statim acquiritur, sit pro foro conscientiæ, & occultus, non oportet, ut privilegiatus de illo in foro externo rationem reddat; & ideo soluta stipe, & accepta hac Bulla statim, ut dictum est, finis acceptionis habetur, & definit totaliter efficacia Bullæ acceptæ. Hæc Bardi: & consentit Tambur. *cit.* §. 5. *n.* 4. Pro eo autem quod hic asseritur: Bullam Compositionis valere tantum pro foro interno; Videantur dicta sect. 1. subs. 1. §. 3. qu. 7. in respons. ad subjectam interrogat.

Notandum 3. Bullam compositionis valere solum intra annum promulgationis ejusdem, quemadmodum de Bulla communi vivorum dictum, & explicatum est art. 1. sect. 2. subs. 6. quoad hoc vero requisitum, seu conditionem, quam hæc Bulla habet cum illa communem, videantur ibi dicta, eique applicentur illa, quæ huic convenire patebit.

S E-

SECTIO II.

De casibus particularibus, in quibus conceditur Compositio.

444 In Bulla Cruciatæ originali Latina ea, quæ Compositionis respiciunt beneficium, continentur paucis quibusdam capitibus generalibus; at vero Commissarius Generalis facultate sibi a Summo Pontifice facta interprettandi, ac declarandi prædictam Bullam, ex prædictis generalibus capitibus, ad majorem declarationem eorum, in Summario illo parvo, quod Bulla compositionis nuncupatur, assignat decem supra novem casus speciales, seu particulares, in quibus sive per Bullam, sive per recursum immediatum ad se ipsum Commissarium Generalem Cruciatæ, compositio fieri potest. Ad quorum casuum particularium majorem intelligentiam, & faciliorem praxim, præter ea, quæ hactenus dicta sunt, juvat eos singillatim examinare, & explicare, quibusdam quæstionibus circa singulos propositis, ac resolutis. Sit itaque

SUBSECTIO I.

Casus I.

445 In Bulla vulgari sic legitur: *Primieramente puossi comporre per il mal guadagnato, ed avuto, per lo mal preso, ed acquistato per guadagno illecito, ed usura in qualsivoglia altra maniera, non costando de' Padroni, a' quali far si dovrebbe la legittima restituzione, previa però la dovuta diligenza.*

In Bulla vero originali latina dicitur quod *Commissario, & Receptori Generali hujus expeditionis deputato, & constituto datur facultas, ut super illicite habitis . . . . . nec non super male ablatis, & per usurariam pravitatem, aut aliter male acquisitis, si in omnibus præmissis casibus . . . personæ, quibus restitutio, seu solutio facienda est . . . . non reperiantur, componere valeat, & ita debitores liberari possint.*

Illicite habita, seu retenta ea sunt, quæ licet sine peccato sive propter bonam fidem, sive propter contractum justum, sive ob aliud habita olim fuerint, suo tamen tempore restituta non sunt.

Male vero ablata illa sunt, quæ cum peccato, & injustitia surrepta fuere, nec Domino reddita; ad quod magis explicandum, additum est: *Et per usurariam pravitatem, aut aliter male acquisitis*. Tambur. hic §. 1. n. 1. Itaque in hoc primo casu Beneficium conceditur, se componendi super lucro illicito proveniente, vel per usuras, vel per quamcumque aliam negotiationis speciem; sed nonnisi post factam debitam moralem diligentiam ad inveniendum Creditorem; enim vero cum lucrum hujusmodi sit injustum, seu injuste acquisitum, ideo remanet in acquirente obligatio ex rigorosa justitia ad lucrum illud restituendum ei, a quo illud extorsit; hinc tenentur moralem omnem diligentiam adhibere pro inveniendo Domino, eoque invento, eidem facienda est restitutio. Si autem, facta diligentia, Dominus non appareat, seu minime inveniatur, tunc admittitur debitor ad fruendum Compositionis hujusmodi beneficio. Bardi *dissert.* 2. *c.* 2. *sect.* 1. *n.* 2.

SUBSECTIO II.

CASUS II.

446 DI più si può comporre sopra i frutti de' Beneficii, e rendite ecclesiastiche mal percette, ed avute per difetto di non avere recitato l'ore Canoniche: ben inteso però, che oltre li tarì due grana dodici, e picc. tre, che devono darsi di elemosina per la composizione de' detti tarì settantasette, e grana quattro, abbia ancora da dare colui, che così si componesse, altri tarì due, grana dodici, e picc. tre de' frutti del suo Beneficio per la fabrica di quella Chiesa, dove tal Beneficio fosse eretto; e questa medesima maniera si osserverà sopra qualsivoglia altro, che si avesse a comporre per l'ordine sopradetto, e dichiarato. Hæc Commissarius in Summario vulgari. In Originali autem Bulla latina sic legitur. *Item etiam datur facultas eidem Commissario componendi cum eis, qui ad restitutionem fructuum ex omissione Horarum Canonicarum tenentur; ita ut quantitas compositionis pro medietate Ecclesiis, vel aliis locis, quarum, vel quorum ratione horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate in subventionem hujus negotii detur.*

Privilegium Compositionis virtute Cruciatæ in hoc altero casu respicit solum Beneficiarios, & Pensionarios: agitur enim de compositione facienda super fructibus ecclesiasticis, seu ex beneficiis, aut aliis ecclesiasticis redditibus male perceptis, atque adeo restitutioni obnoxiis; & quidem 1. ob omissionem Horarum Canonicarum, ad quas Beneficiarius tenebatur, aut neglectum officium B. Virginis, ad quod similiter obligabatur Pensionarius. Vel 2. ob malam, seu illegitimam ipsorum Beneficiorum adeptionem. Vel denique 3. ob innodationem excomunicationis majoris, aut ob suspensionem, aut irregularitatem. Estque hic notandum: quod etsi in Bulla vulgari Compositionis verbis jam recitatis, non fiat mentio explicita in præsenti casu, nisi de fructibus ecclesiasticis male perceptis propter omissionem culpabilem Horarum Canonicarum: attamen in Bulla, quam explicat Rodriquez, fit quidem explicita mentio tum de mala perceptione fructuum ecclesiasticorum, ob malam, seu illegittimam ipsorum Beneficiorum adeptionem: tum de mala perceptione ob excomunicationem &c., ita n. 13. & 16. In ipsa autem Bulla italica extracta, ut notat Bardi differt. 2. c. 3. n. 2. hæc duo implicite continentur in primo casu subsectione prima explicato, & in ultimo casu inferius subs. ultima declarando, in quo ponitur generalis facultas componendi circa quæcumque Bona habita, & male acquisita quocumque modo &c. in hac autem clausula absque dubio, inquit Bardi, includitur exactio fructum ecclesiasticorum male acquisitorum.

Et quod tuto possit fieri compositio super fructibus ecclesiasticis male perceptis ob invalidam ipsorum Beneficiorum adeptionem; videri potest Bardi *cit. c. 3. sect. 3. n. 32.*, qui n. 36. cum aliis docet, idem esse dicendum de fructibus perceptis ab eo, qui carens Ordine necessario ad aliquod beneficium, illudque acquirens, habeat intentionem non recipiendi Ordinem illum tempore debito, atque adeo juxta legem canoni-

cam

eam in *cap. commissa* 35. *de elect. in* 6. debeat restituere omnes fructus exactos pro toto eo tempore, quo perstitit in illa intentione non sumendi Ordinem illum: etiam hunc, docet Bardi cum aliis, super hujusmodi fructibus ideo male perceptis posse sese componere. Sed Salmantic. *in append. tr. 6. de Bull. Cruc. c.* 7. *pu.* 3. *n.* 23. negant, posse hac compositione frui recipientem Beneficium curatum absque intentione ascendendi ad Sacerdotium intra debitum tempus. Certum autem sit, virtute Cruciatæ minime validari collationem, seu adeptionem Beneficii irritam ab initio. Rodriqu. *n.* 16. Bardi *cit. sect.* 3. *n.* 30.

Quod item dicuntur Beneficiarii excomunicatione innodati posse componi super ecclesiasticis fructibus ideo male perceptis: hoc procedit supposita, & admissa illorum Doctorum sententia, qui dicunt: excommunicatum non posse fructus retinere, etiamsi legitimo titulo possideat Beneficium, & recitet officium. Cæterum valde probabilis est aliorum sententia opposita, videlicet non privari fructuum exactione, nisi post latam sententiam; dummodo excommunicatus sive per se, sive per alium præstet omnia, quæ ad suum officium pertinent. Unde in hac posteriori sententia non erit Beneficiario, seu Pensionario excommunicato necessaria compositio, saltem ante Judicis sententiam latam. Verum cum prima opinio sit tutior, & a gravibus defendatur Auctoribus, consultum erit ad majorem cautelam, ut Beneficiarius seu Pensionarius excommunicatus compositionis hujusmodi se adjuvet beneficio. Vid. Bardi *cit. sect.* 3. *n.* 37. & 38. Ser. *disp.* 3. *difficult.* 1. *qu.* 7. *n.* 8.

Quandonam, & quid teneatur Beneficiarius restituere ob omissionem culpabilem Horarum Canonicarum? aut Pensionarius ob neglectum Officium B. Virginis? Videri potest Rodriquez num. 14. & 15. Bardi *c.* 3. *sect.* 1. & 2. Serius *qu.* 7. *n.* 3. & 4.

Pro restitutione fructuum ecclesiasticorum ob beneficium illegitime obtenium. Videri potest Bardi eodem c. 3. sect. 3.

De stipendio denique erogando a Beneficiariis, & Pensionariis volentibus sese componere super fructibus prædictis, egimus sectione præcedenti subs. 2. §. 3. qu. 2.

Qu. hic I. An Beneficiarius recitans voluntarie distractus, sit restitutioni obnoxius, atque adeo si velit debitum retinere, cogatur se componere? 447

℟. Tutius est se componere, quia tutior, & communior sententia obligat Beneficiarium restituere in posito casu. Vid. Bardi c. 3. sect. 2. *n.* 11. & 12. & ibidem *in Vindic. a n.* 22. Tambur. §. 4. *n.* 10. Ser. *qu.* 7. *n.* 10., & 11.

Qu. II. Utrum in distributionibus locum habeat compositio, puta quando quis non assistit Choro, dum debet assistere, & nihilominus accipiat distributiones consuetas, an valeat super illis componere se? 448

℟. Negative, quia creditor est certus, nimirum debentur aliis, qui interfuerunt. Vid. Bardi *c.* 3. *sect.* 2. *n.* 21. & *c.* 4. *n.* 1. Tambur. §. 4. *n.* 3. Rodriqu. n. 16. Henriqu. *in sum. lib.* 7. *c.* 36. *n.* 3. Ser. *qu.* 7. *n.* 14. & 15. Idem propter eamdem rationem dicunt alii de fructibus cujuslibet Beneficii, quando ex speciali statuto, vel consuetudine legitima aliis sint attributi. Vid. Henriqu. *cit.*

cit. n. 3. Tambur. §. 4. *n.* 4. qui ex Mendo affirmat, id esse saltem tamquam tutius amplectendum.

449 Qu. III. An valeat Compositio super fructibus male perceptis ob defectum Residentiæ, ad quam erat obligatio?

℞. Negative; quia est specialiter interdicta ex jure antiquo, & etiam novo Tridentini *sess.* 23. *c.* 1. *de Reformat.* Vide Bardi *c.* 4. *num.* 2. & 3. Tambur. §. 4. *n.* 5. & 6. Rodriq. *n.* 18. Henriq. *n.* 3. Sdr. *n.* 6. Salmantic. *in append. tr.* 6. *de Bull. Cruc. c.* 7. *pu.* 3. *n.* 14.

450 Qu. IV. An prosit Compositio super fructibus Beneficii vere vacantis?

℞. Alii affirmant, alii negant; legitima cujusque loci consuetudo recepta servetur. Vid. Tambur. §. 4. *n.* 7. & 8. Bardi *c.* 3. *sect.* 3. *n.* 33. & 34.

451 Qu. V. An hæres Beneficiarii possit utiliter se componere de fructibus male ab ipso Beneficiario perceptis, & nunc a dicto hærede, alias legitime possessis?

℞. Licet dubitet de Lugo; attamen probabile esse, quod possit, donec aliud a Commissario declaretur, existimat Bardi *cit. dissert.* 2. *c.* 5. *sect.* 3. *n.* 21. & videtur approbare Tambur. §. 4. n. 12.

452 Qu. VI. An possit expediri compositio super stipendiis pro Missis celebrandis male perceptis?

℞. Negative, quia Creditor semper est certus in hoc casu. Vid. Tambur. §. 4. n. 9.

Nota hic antequam subsectionem hanc claudamus pro Panormitana Urbe duos casus peculiares, in quibus non valet compositio Cruciatæ; quosque refert Bardi cit. dissert. 2. c. 4. & habetur in Bulla edita a Clemente VIII. super Reformatione Parochiarum ejusdem Urbis. Disponit Pontifex in ea Bulla primo versus medium, quod si aliquis ex Parochis, Capellanis &c. qui stipendium sufficiens accipiunt a Magistratu ejusdem Urbis pro administratione Sacramentorum, vel sepulturæ, aliorumque munerum, aliquid petierit, extorserit, & etiam a sponte dantibus receperit pro administratione prædicta, excepto eo, quod sibi expresse permittitur; non faciat suum, sed teneatur illud integrum restituere, si excedat duos tarenos, ei, a quo receptum fuit: aut teneatur restituere pauperibus; & ipse recipiens non possit illud, quod recepit, sibi tamquam pauperi, appropriare, *nec per Bullam Cruciatæ se componere* &c. nullo modo possit sibi illud retinere, etiam habita remissione a donatore: & demum neque longissima consuetudine possit contrarium præscribi.

Secundo statuitur versus finem laudatæ Bullæ, quod si Rectores, & Capellani Parochiarum, quemadmodum & Magister Capellanus majoris Ecclesiæ Civitatis præfatæ in suis muneribus valde negligentes fuerint, cum gravi animarum, & præsertim infirmorum periculo, aut populorum scandalo, ob notabilem negligentiam positam in exercendis propriis muneribus, vel in aliquo ex illis, etiam semel, amittant medietatem census unius diei ipsis Parochis, & Cappellanis assignati; & qui bis eodem die in hoc deliquerit, integrum censum illius diei eo ipso statim amittat in foro conscientiæ, & eum teneatur pauperibus integre erogare, & illum suum facere non possit, neque tamquam pauperi sibi retinere, *nec possit se componere prætextu Bullæ Cruciatæ*;

ta; & aliis pœnis imponendis puniatur.

SUBSECTIO III.

CASUS III.

453 *DI più si può comporre sopra la metà de' legati pii, che fossero fatti in discarico del mal riportato, essendo le persone, in beneficio delle quali si fossero fatti i Legati, negligenti per un anno nell' esazione; ed in tal caso si può comporre, ancorchè si sappiano le persone, alle quali furono lasciati li sopradetti legati*. Hæc in Bulla vulgari compositionis. In Bulla autem originali latina dicitur quod: Commissario, & Receptori Generali hujus expeditionis deputato, & constituto datur facultas ut *super medietate legatorum omnium, quæ propter male ablata facta sunt: si legatarii per annum in exactione negligentes fuerint . . . . componere valeat, & ita debitores liberari possint*.

Patet, in præsenti casu sermonem esse de legatis relictis a Testatore, pro male ablatis tantum, non item pro aliis causis.

Patet etiam, privilegium, seu compositionem concedi, etiamsi notus sit Dominus, cui legatum debeatur; attamen ei reddi debet altera debiti medietas.

Concedit itaque Pontifex: posse hæredem se componere virtute Cruciatæ in medietate quantitatis legatæ pro male ablatis, quando legatarius, seu is, cui legatum hujusmodi debebatur, fuerit culpabiliter negligens per annum ad legatum petendum.

Beneficium hic concessum clarius redditur exemplo. Titius in fine vitæ suæ cognoscens, seu dubitans apud se esse summam centum v. g. aureorum ex male ablatis a Dominis incertis, volens consulere conscientiæ suæ, legat Ecclesiæ alicui certæ, ac determinatæ, vel alicui certo, ac determinato Monasterio, seu pauperi summam illam centum aureorum. Accidat autem, quod Rector Ecclesiæ prædictæ, seu Superior Monasterii prædicti, aut prædictus pauper, sive quilibet alius, cui incumbat hujusmodi legatum exigere, sit culpabiliter negligens per annum in illo exigendo: in hoc casu anno elapso poterunt hæredes Titii se componere super medietate prædicti legati, puta super quinquaginta aureis; qua compositione facta, non tenentur reddere prædictis legatariis, nisi reliquam medietatem legati, puta reliquos quinquaginta aureos.

Qua ratione autem hujusmodi compositio recte, juste, ac legitime potuerit a Pontifice Summo concedi, non obstante notitia Domini, cui debitum solvendum sit? Videri potest Bardi dissert. 2. c. 5. sect. 1.

QU. I. Negligentiæ annus in hoc casu a quonam die computandus? 454

R. A die notitiæ, quam habet Legatarius de legato relicto. Henriq. *cit. c.* 37. *nu.* 1. Bardi *l. cit. nu.* 2. Tambur. §. 2. *n.* 3. Salmantic. *c.* 7. *pu.* 4. *num.* 25.

Nota hic 1. certum esse apud omnes, hæredem, ne supprimat rem alterius, debere legatarium admonere de legato ipsi a defuncto relicto, si aliunde id non sciverit. Tambur. n. 7. Salmant. l. cit.

Nota 2. Si legatum factum sit Pauperibus, vel pio Loco in communi; in hoc casu admonendum Procuratorem Pauperum, vel Rectorem loci pii,

pii, vel Episcopum, seu illum, qui curam habeat de iis legatariis, quibus defunctus voluit prodesse. Tambur. num. 7.

Nota 3. Si dicti Procuratores sint negligentes ita; ut post annum amittat locus pius v.g. medietatem legati ex eo, quod hæres se composuerit, eosdem Procuratores obligari ad restituendam tali loco medietatem illam amissam, si per culpam ipsorum gravem ea amissa est: supponendo, quod sint Procuratores ex officio, & stipendio, vel quia suo ipsorum muneri sit annexa procuratio; nam si eam ex charitate gerant, quamvis peccarint, ad restitutionem non tenebuntur; ita cum Mendo Tambur. l. cit. fin. & Salmant. l. cit.

456 Qu. II. Si hujusmodi legata facta fuerint ex male ablatis ex confidentia Bullæ, an hæres componi valeat in prædicto casu: ex suppositione quod restitutio sit facta pauperibus: seu in legato dicatur facienda esse pauperibus? Titius v. g. centum aureos injuste sibi usurpavit ex Bullæ compositionis confidentia prava explicata sect. 1. subs. 1. §. 4. qu. 1. secundum autem dicta eodem §. nu. 425. ideo privatur compositionis hujusmodi privilegio, & obligatur integrum debitum applicare in beneficium Cruciatæ, manente incertitudine Domini; & ubi saltem consuetudo permittat, potest pauperibus erogare; vide dicta l. cit. qu. 4. num. 429. Jamvero Titius hujusmodi restitutionem faciens, jam moriturus legat prædictos centum aureos Petro pauperi, qui licet admonitus de hujusmodi legato sibi relicto, negligens sit illud exigere, in qua negligentia perseveret anno integro a die prædictæ notitiæ habitæ; quæritur: utrum hæres Titii possit sese componere super medietate prædicti legati?

℟. Negative: sed non obstante negligentia prædicti legatarii tenetur legatum integrum applicare Cruciatæ; vel ubi consuetudo permittat, integrum reddere prædicto pauperi. Tambur. §. 2. nu. 4. Salmantic. nu. 27. fine. Porro semper stat, esse debitum contractum ex prava confidentia Bullæ, atque adeo semper removendum a compositionis hujusmodi beneficio.

Qu. III. Si quis ad exonerandam conscientiam suam legaverit alicui Monasterio centum aureos, v. g. quos ab eodem Monasterio furatus fuerat, vel quomodocumque ab illo habuerat, sed reddere debuerat; si deinde Monasterium negligat per annum hujusmodi legatum exigere; an hæres præfati legantis possit super medietate prædicti legati se componere. 457

℟. Negative; quia legatum tale potius est restitutio debita, ut rite animadvertit Tambur. §. 3. n. 5.

SUBSECTIO IV.

CASUS IV.

Di più si può comporre sopra i legati fatti avanti d'ora, o che si facessero in tempo della predicazione della presente Bolla, i di cui Legatarii non si ritrovassero dopo la debita diligenza. Sic in bulla vulgari compositionis: in latina vero originali dicitur quod Commissario, seu Receptori Generali hujus expeditionis deputato, & constituto datur facultas ut.... super illis legatis, quæ facta erant, & quæ dicto anno promulgationis Bullæ durante fient, si legatari inveniri non poterunt.... componere valeat, & ita debitores liberari possint. 458

Dif-

Differt præſens caſus a præcedenti in tribus: nam 1. in præcedenti ſermo fuit de legatis piis factis ad exonerandam conſcientiam propter debitum videlicet, aliquod reſtituendi, ſeu compenſandi damnum injuſte illatum. Hic autem ſermo eſt de legatis quibuſcumque, etiam temporalibus, & non piis, atque adeo etiam non factis ad prædictum finem. 2. in præcedenti beneficium compoſitionis impertitum fuit, etiamſi Dominus debiti minime ignoraretur. Hic autem requiritur, quod de eo notitia nulla habeatur poſt moralem diligentiam exhibitam ad inveniendum eumdem. 3. in præcedenti compoſitio fieri poſſe conceditur tantum pro medietate legati. Hic autem pro integro debito, ſeu legato.

Itaque quando adſint legata quæcumque, etiam temporalia, & non pia, facta ſive ante, ſive poſt promulgationem Bullæ, durante anno tuæ Bullæ, quæ quidem legata, tu utpote hæres legantis ſolvere legatariis ad aſſem teneris; ſi tamen dicti legatarii, adhibita morali diligentia, inveniri non poſſunt, poteris ſuper hujuſmodi legatis compoſitionis beneficio frui, atque compoſitione rite peracta, legatum, ſeu debitum integrum retinere.

Quod dicitur de legatis prædictis incertis, idem aſſerendum de fidei commiſſis incertis; nam legata & fidei commiſſa ſaltem in hoc æquiparantur. Henriq. *l.* 7. *cap.* 37. *n.* 4. Rodriqu. *n.* 20. Tambur. §. 3. *n.* 3. Compoſitio autem facienda ſive per Bullas, ſive per recurſum immediatum ad Commiſſarium Generalem Cruciatæ, prout exigit quantitas componenda ſecundum dicta ſect. 1. ſubſ. 1. §. 2. poſt initium, ut etiam in caſu præcedenti cum aliis Auctoribus monuimus.

Nota vero hic, quod ex Tambur. monuimus ſect. 1. ſubſ. 1. §. 4. qu. 3. fine, hæredem ſpe hujus compoſitionis retinentem legata, non poſſe uti compoſitione, quia hoc in hærede non eſt ſolum retinere, ſed in radice eſt furari.

SUBSECTIO V.

CASUS V.

Di più ſe alcun Giudice ordinario, o delegato, o Aſſeſſore aveſſero ricevuto alcun danaro, o altra coſa per pronunciare un' iniqua ſentenza, o per dilatar la cauſa in detrimento della parte, o per fare alcun aggravio, o altra coſa, che non doveſſero, in tal caſo ſi poſſono, e devono comporre di quello, che in tal modo aveſſero ricevuto; reſtando però ferma l' obligazione d' indennizzare la parte, a cui ſi fece l' aggravio. 459

Hic caſus ordine quintus in Bulla vulgari, continetur implicite in Bulla latina in illis verbis caſu primo recitatis: *ſuper male acquiſitis*. Similiter qui ſequuntur caſus explicite poſiti in Bulla vulgari, in prædictis, aut aliis ejuſmodi verbis Bullæ latinæ continentur implicite.

In hoc autem caſu conceditur compoſitio, tamquam beneficium, ſeu privilegium, ex ſuppoſitione illius ſententiæ probabilis, ac tutioris quidem docentis: illicite acquiſita in pauperes eſſe diſtribuenda.

460 Animadvertendum eſt hic 1. male acquiſita, ſeu accepta ad faciendum turpe, debere reſtitui ipſi Domino ante factum, puta ante latam a Judice ſententiam injuſtam; ſicut & pro-

promissio sententiæ hujusmodi revocari debet, & pactum nequaquam impleri. Et quidem quod pacto non impleto debeat restitui pretium ad id implendum acceptum; communi certum esse consensu, testatur Bardi n. 3. fine, & per se patet, & videri etiam potest Rodriquez n. 21.

Quod autem debeat restitui ipsi Domino tenent Rodriquez l. cit. fine. Henriqu. lib. 7. c. 35. n. 4. & communiter Doctores, quorum aliquos citat idem Henriquez ibi in Glos. margin. litt. i. Non desunt tamen quidam volentes restitui debere pauperibus. In sententia autem priori, quæ est communis, & verior, non potest fieri compositio, quia Dominus est certus, & notus, ut animadvertit Rodriquez l. cit.

Animadvertendum 2. Judicem non posse, se componere super damno injuste illato alicui tertio; ut monet Bardi nu. 1. & etiam expresse cavetur in Bulla vulgari verbis superius recitatis: *restando però ferma l' obligazione d' indennizzare la parte, a cui si fece l' aggravio*. Porro sententia injuste scienter lata, remanet in Judice obligatio ad compensandum parti læsæ damnum. Unde Judex, qui a Petro accepit decem aureos, v. g. ut injuste ferret sententiam contra Paulum, hunc damnando ad solvendum centum aureos: hujusmodi sententia lata, & executioni mandata, poterit quidem Judex, sese componere super illis decem aureis male acquisitis ob latam sententiam injuste; minime vero poterit sese componere super illis aliis centum aureis, in quibus ipse factus est debitor Paulo ob injustam sententiam scienter contra illum latam, in qua prædictis centum aureis spoliavit eumdem.

Animadvertendum est 3. Si quis accepit pretium excessivum; nempe ultra æstimabilitatem operis mali, ad quod mediante pretio allectus est, nequit in eo excessu se componere: quia tenetur illud, quod excedit, restituere danti; & quia dans est, ut supponitur, creditor certus, Bulla compositionis non favet debitori respectu illius excessus; ita Bardi num. 6.

Animadvertendum 4. Si in aliquo Regno, vel Provincia extet lex prohibens translationem dominii rerum, quæ ob turpem causam dantur; statuens recipientes esse inhabiles, & incapaces talis dominii: tunc non poterit fieri compositio super his acceptis, quia stante lege illa, & incapacitate recipientis, res ipsi danti erit restituenda; proinde cum ipse dans sit certus, & cognitus a debitore, non poterit utiliter fieri compositio. Quæ conclusio est communis & certa, ut testatur Bardi n. 2.

SUBSECTIO VI.

CASUS VI.

Di più che se alcun Avvocato riceve qualche premio per avvocare in causa ingiusta, e ciò sapendo il suo Cliente: si può comporre per lo riceuto guadagno; però gli resta sempre a carico di sodisfare la parte dannificata. 468
Hic casus est ordine sextus in Bulla vulgari, qui implicite continetur in Bulla latina, ut notavimus subs. præced. initio.

Nota 1. Conditionem, sub qua beneficium compositionis conceditur Advocatis recipientibus pretium pro tuenda causa injusta; conceditur videlicet solum in casu, in quo ipse etiam

etiam Cliens causæ suæ noverit injustitiam. Unde si Cliens id ignoraverit, sed putaverit esse justam, tenetur Advocatus eidem Clienti acceptum injuste pretium restituere, nec frui compositionis hujusmodi privilegio potest. Ratio hujus conditionis est; quia Advocatus tenetur monere Clientem de injustitia suæ petitionis: hanc igitur ignorante Cliente non censetur libens dare Advocato prædictam summam; proinde illius receptio respectu Advocati æquiparatur furto, pro quo, cum certus sit creditor, non datur compositio.

Nota 2. In præsenti casu compositionem concedi tamquam beneficium, ex eadem suppositione, ex qua in præcedenti casu; unde quoad necessitatem compositionis in hoc casu similiter discurrendum, ac ibi. Vid. dicta subs. præc. n. 459.

Nota 3. Animadversiones, quas præcedenti subsectione fecimus num. 460. easdem procedere in casu præsenti, & eidem omnino esse applicandas.

SUBSECTIO VII.

CASUS VII.

462 *DI più che se alcun Testimonio per deporre il falso, o alcun Fiscale, o Accusatore per accusare altrui falsamente, o tralasciando di accusarlo, quando d' accusarlo era obbligato, e perciò ricevesse qualche cosa, di questa si può comporre, ma ha da sodisfare la parte, che pregiudicò.*

In hoc casu est notandum, quod si ille, qui dat alicui personæ ex prædictis, ignoret, esse falsam depositionem, aut accusationem, vel accusationis omissionem esse pravam; tunc qui pecuniam recepit, non poterit per Cruciatam se componere, quia in tali casu qui donat non participat in delicto: proinde cum nemo præsumendus sit malus, non præsumitur daturus fuisse illam pecuniam pro casu injustæ delationis. Ergo illius receptio æquiparatur furto in Accusatore sciente falsitatem suæ depositionis: pro furto autem, cujus sit certus Creditor, ut in præsenti, non datur Compositio. Ita cum Trull. notat Bardi dissert. 2. c. 1. sect. 3. nu. 19. In hoc præsens casus est similis præcedenti, & etiam reliqua, quæ ibi dicta sunt, huic sunt applicanda.

SUBSECTIO VIII.

CASUS VIII.

DI più gl' Uffiziali, Scrivani, Notari, e Secretarii, che per fare qualche cosa ingiustamente nell' uficio suo, ricevessero qualche premio, sopra questo possono comporsi, però devono sodisfare il danno alle persone pregiudicate. 463

Præsens casus est omnino similis præcedenti: ea, quæ ibi dicta sunt, huic applicentur.

SUBSECTIO IX.

CASUS IX.

DI più possono comporsi tutti i Giudici Secolari, ed Ecclesiastici, in cause temporali, di quel che per ragione d' amministrare alle parti la giustizia, che doveranno, conforme all' obligazione loro, avessero ricevuto danari, o altro ec. 464

Notandum 1. in hoc casu, compo-

positionis beneficium concedi, dummodo facta debita diligentia, non inveniatur is, a quo recepta est pecunia, aut aliud ob administrationem justitiæ debitæ; Bardi *differt.* 2. *c.* 2. *sect.* 2. *n.* 1. quæ conditio expresse ponitur in sequenti casu, qui est huic similis; unde si prædicta pars, seu persona sit nota Judicibus prædictis, ei facienda est restitutio, & locum non habet hæc compositio. Henriq. *sum. lib.* 7. *c.* 35. *n.* 3. Rodriq. *nu.* 23. Bardi *nu.* 12. Itaque si litigans det pecuniam Judici ad redimendam vexationem, quia timet, ne Judex injuste contra eum sententiam proferat, & timor hujusmodi sit prudens, & probabilis, videlicet ex circumstantiis prudenter opinetur de injustitia facienda a Judice; in hoc casu data pecunia est ipsi danti restituenda, & nequit fieri compositio per Cruciatam. Ratio autem est, quia Judex nullum habet titulum in tali casu accipiendi pretium; cum absque illo, obligetur sententiam ferre in favorem, ut supponimus, dantis; & quia dans moraliter non censetur cooperari injustitiæ, & turpitudini Judicis, non erit privandus jure, pretium repetendi; ideo restitutio ipsi danti erit facienda; & quia est creditor certus, inutiliter Judex componetur. Secus autem esset, si postea ipse creditor ignoraretur, & inveniri nequiret; tunc enim ob regulas generales Judex tenebitur pauperibus restituere acceptum, & ideo vi Bullæ poterit se componere; & in hoc ultimo casu de ignorantia illius, qui dedit pecuniam, vel aliud, loquitur hic Commissarius, admittens ad compositionem; ita Auctores laudati, & alii.

Nota 2. limitationem, quam in præsenti casu ponit Commissarius, dicit enim: compositionis beneficium concedi Judicibus sæcularibus, & ecclesiasticis *in causis temporalibus*: & ideo mentionem de his tantum faciens, excludit tacite causas spirituales; ut notant Bardi n. 15. Rodriq. n. 27. Trull. & alii interpretes hujus Bullæ communiter, teste eodem Bardi; licet Castropalaus concedat etiam in spiritualibus. Communis autem prædicta sententia probatur, quia acceptio esset simoniaca; ad quam, utpote gravioris malitiæ, non valet arguere a minori.

Qu. An valeat, se componere Judex, qui aliquid accepit pro sententia in favorem dantis ferenda, sive justa, sive injusta; si is, qui dedit, sit ipsi notus? ut si quis Judici dixerit, examina hanc litem, seu causam, quod si rationes mihi ita favere judicaveris, ut pro me fuerit decidenda, pro me, ut quidem debes, sententiam feres; sin autem contra me rationes stare senseris, nihilominus adhuc in favorem mei sententiam proferes: Deinde vero causa inveniatur justa, atque adeo Judex proferat sententiam justam. 465

℞. Affirmative. Quia donans absolute dedit pecuniam etiam pro casu injustæ sententiæ: & quamvis ex hac parte illicita fuerit acceptio in Judice, Casus recidit in Casum expressum n. 459.

SUBSECTIO X.

Casus X.

Di più si possono comporre li Scrivani, Notari, Secretarii, e gli altri Ufficiali della Giustizia, che avessero ricevuti diritti esorbitanti contro 466

tro le leggi, e ordinanze preſcritteli, non ſapendo le perſone, alle quali ſi debba reſtituire.

Hic caſus eſt ſimilis præcedenti, ſupponitur in eo turpitudo ſolum ex parte acceptantis; ſi autem ſimul intercederet ex parte dantis; tunc eodem modo diſcurrendum hic eſſet, ac in præcedenti caſu in reſponſione ad quæſitum; nimirum tunc fieri poſſet compoſitio, non obſtante notitia Domini. Rodriquez *n.* 28. fine. Bardi *diſſert.* 2. *c.* 2. *ſect.* 2. *n.* 14.

Itaque ſi aliquis Notarius e. g. pro mercede ſui muneris petit, & accipit a Titio decem aureos v. g. tamquam ſibi debitos, cum ex conſuetudine, vel legis ſtatuto debeantur ei octo, non poteſt ſe componere ſuper illis duobus aureis; qui ei non debentur, ſed tenetur reſtituere Titio, ſeu Domino, ſi hic ſit notus; ſi autem facta diligentia non inveniatur, poterit utique ſeſe componere; & in hoc ſecundo ſenſu loquitur hic Commiſſarius.

Item ſi quis pretium ſupra id, quod tenebatur, dedit v. g. Secretario, ne hic contra eum injuſte quid ageret in munere ſuo, atque adeo dedit ad redimendam vexationem: non poterit Secretarius, ſe componere ſuper exceſſu prædicto, ſed tenetur reſtituere Domino, ſi maneat notus; ſi tamen evaſerit incognitus, valebit compoſitio. Ratio eſt eadem, quam in præcedenti caſu aſſignavimus pro Judice n. 464.

Contra vero ſi quis prædictis Officialibus publicis dederit aliquid, ut committerent delictum in officio: eo commiſſo, poterunt hi ſe componere ſuper hujuſmodi pretio, non obſtante notitia dantis, ſeu quod maneat notus ille, qui dedit.

SECTIO XI.

CASUS XI.

DI più, che ſe alcuno ingiuſtamente, ò indebitamente operando, affinchè non ſi amminiſtraſſe la giuſtizia, ò perchè ſi daſſe libertà ad un Arreſtato per delitti, e perciò preſe danaro, o altro; ſi può comporre di quel, che preſe, ma ha da reſtituire il danno alla parte, ſe gliene riſultò. 467

In hoc caſu conceditur beneficium Compoſitionis ei, qui precibus e favore, &c. ob pecuniam receptam, impedivit, ne fieret juſtitia, aut curavit, ut Reus injuſte liberaretur. Sed in hoc etiam caſu eſt animadvertendum, quod ſi ille, qui dedit pecuniam, ignoravit ſe agere quid malum, & turpe: tunc qui pecuniam recepit, non poterit per Cruciatam ſe componere, quia ut in præcedentibus dictum eſt, qui donat, non participat in delicto (v. n. 462.) proinde non privatur jure recuperandi id, quod donavit, & erit creditor certus, & ſic recipiens tenebitur ipſi donanti pecuniam reſtituere, ſi ille ſit notus. Itaque in hoc caſu ſupponitur turpitudo tum ex parte acceptantis, tum ex parte dantis pretium. Rodriqu. n. 29. Bardi *diſſert.* 2. *c.* 1. *ſect.* 3. *n.* 18. & 19.

SUBSECTIO XII.

CASUS XII.

DI più ſi può comporre di tutto quello, che per giuochi ſi foſſe obligato a reſtituire a' poveri; però ſe vi foſſe intervenuta frode, o inganno, o aveſſero guadagnato a perſone, che non poteſ- 468

potessero alienare quel, che perderono, non si possono comporre, e sapendo a chi lo guadagnarono, sono obligati a restituirglielo, e non sapendolo, possono comporsi, come sopra.

Quotiescumque bona per ludum acquisita, sunt restitutioni obnoxia, non quidem Domino, sed pauperibus, in quos distribuenda sint, tunc in hoc casu conceditur privilegium compositionis. Vid. Bardi *differt.* 2. *c.* 2. *sect.* 3. *n.* 22. Quandonam vero hujusmodi bona sint restituenda? quoniam pertinet ad Tractatum de ludo, ad illum rimittimus, & videri etiam potest laudatus Bardi *cit. sect.* 3. Rodriqu. *hic a n.* 30., ad 51. Henriq. *in sum. l.* 7. *c.* 35. *n.* 6. Salmantic. *c.* 7. *pun.* 7. *a n.* 45.

SUBSECTIO XIII.

CASUS XIII.

469 *DI più se qualcuno fingendosi più di quel, che non è, o altra cosa somigliante, si può come sopra, comporre di quel che, per tal cagione avesse ricevuto; e colui, il quale chiede elemosina, fingendo d'essere povero, senz' esserlo, si può comporre di quel, che per questo avesse ricevuto, non sapendo ne in questo, ne nel suddetto caso, a chi si debba restituire.*

In hoc casu notandum est: fictionem evenire, quando quis simulat habere qualitatem aliquam, qua revera caret, & alius intuitu illius fictæ qualitatis movetur ad aliquid solvendum: v. g. si quis fingit, se esse pauperem, vel esse consanguineum &c. & alius movetur ad erogandam eleemosynam, quatenus sibi persuadet, esse paupertatem in petente; vel donationem aliquam facit intuitu consanguinitatis; & iste est casus hic propositus, in quo Commissarius declarat, simulantem posse componere se super acceptis, Domino non invento.

Facultas se componendi in hoc casu quamtumvis universalis, intelligenda tamen est de rebus pretio æstimabilibus, ut notat Bardi differt. 2. c. 2. sect. 4. n. 33. fine.

In hoc eodem casu facultatem se componendi ratione fictionis paupertatis, dicit Commissarius, concedi, si ignoretur Dominus, a quo data fuerat eleemosyna; unde significat, quod si Dominus sit notus, eidem restituenda sit, & non valeat compositio. Proculdubio Commissarius hic sequatus est opinionem aliquorum apud La-Croix l. infra cit. volentium, si quis ob fictam paupertatem aliquid extorserit, restitutionem faciendam esse donanti. Cœterum valde probabile est, restitutionem fieri posse pauperibus; quia intentio donatoris fuisse præsumitur levamen paupertatis, idcirco si quis eam simulaverit, ex præsumpta voluntate Donatoris, tanquam ejus negotiorum gestor poterit, exequendo voluntatem illam, in pauperes distribuere eleemosynas acceptas. Secus autem dicendum esset, si quis finxerit paupertatem adeo magnam, ut magnitudo illius moveret donatorem; ita ut si fuisset minor, donator non fuisset eleemosynam illam elargitus; quod ex circumstantiis interdum colligi poterit; in hoc enim casu, qui quidam est extraordinarius, si constet mens Donatoris, tunc eleemosyna ipsi donatori esset restituenda; & non aliis pauperibus eroganda carentibus qualitate illa, nempe magnitudine paupertatis. Vid. La-Croix

l. 3.

l. 3. *par.* 2. *qu.* 41. §. 4. *n.* 164. Bardi n. 26. 27. & 31.

Hinc etiam si quis non paupertatem, sed consanguinitatem simulaverit, & hoc intuitu aliquid acceperit; non poterit acceptum pauperibus, aut aliis piis locis applicare: quia in pauperibus non invenitur qualitas illa, quæ movit voluntatem donatoris ad donandum, neque reperitur in aliis operibus; & ideo donatori erit restitutio facienda, si innotescat; at si nequeat inveniri, tunc locum habebit compositio, ut declarat Commissarius. Bardi n. 32. In illo autem casu, & sententia, quibus simulator paupertatis potest acceptas eleemosynas veris pauperibus ærogare, quantumvis non ignoret Dominum, a quo datæ fuerunt; sustinet Bardi, simulatorem eumdem posse adhuc Compositionis beneficio frui: quia quoties restitutio pauperibus est debita, fieri potest, inquit, compositio; ita cum aliis Bardi n. 29., & 31.

SUBSECTIO XIV.

Casus XIV.

470 **D**I *più sopra tutte le cose ritrovate, fatta prima sufficiente diligenza, e non ritrovandosi il Padrone, si può comporre.*

De quibusnam rebus inventis in hoc casu sermo sit ?] explicavimus *sect.* 1. subs. 1. §. 3. n. 414.

Quanta debeat esse diligentia in inquirendo Domino ? examinavimus ibid. q. 4. Hic autem specialiter notandum 1. in hoc casu compositionem concedi tamquam beneficium, ex suppositione illius sententiæ, volentis, inventorem rerum deperditarum, Domino requisito, & non invento, teneri easdem pauperibus elargiri, vel ad pius causas applicare, nihil sibi retinendo. Vid. La-Croix *lib.* 3. *par.* 2. *qu.* 22. §. 4. *n.* 89. Cæterum valde probabilis est, & etiam in praxi tuta existimatur aliorum sententia concedens inventori, ut sibi retineat post factam diligentiam, cum intentione reddendi Domino, si is comparuerit: reddendi, inquam, vel rem eamdem, si asservari poterit, vel similem, aut æquivalentem, vel pretium ejus, nisi comparuerit, transacto tempore præscriptionis, & quando faverint Inventori conditiones ad præscriptionem, seu usucapionem requisitæ. Vid. La-Croix *l. cit.* Salmantic. *in append. tr.* 6. *Bull. Cruc. c.* 7. *pu.* 8. *n.* 62. Bardi *dissert.* 2. *c.* 5. *sect.* 2. *n.* 11. Henriq. *lib.* 7. *c.* 34. *n.* 1. Tambur. §. 1. *n.* 14. & 16. qui tamen n. 17. videtur inclinare, ad negandum, posse umquam favere privilegium præscriptionis Inventoribus hujusmodi. Sed quod ad nos spectat, stando in prædicta sententia, dicendum est: non esse necessariam compositionem hanc hujusmodi Inventoribus rerum, etiamsi velint eas sibi retinere. Tambur. n. 18. Salmant. l. cit. Verum opposita prior sententia est in praxi suadenda, utpote tutior, atque adeo compositio hæc suadenda volentibus res inventas sibi retinere; ita Bardi l. cit. Salmantic. l. cit. Henriqu. l. cit. n. 3. alias per errorem n. 2. Et quidem ad hujusmodi compositionem faciendam, si sibi retinere velit, inclinare Inventoris animum potest sententia, quam exposuimus *sect.* 1. subs. 1. §. 3. qu. 7. docens: post factam hujusmodi compositionem, etiamsi compareat Dominus,

non

non teneri Inventorem illi restituere res inventas.

Notandum 2. Res inventas, quarum Dominus, post factam diligentiam, inveniri non potest, esse alicubi a Rege, & sub præcepto, vel excommunicatione a Pontifice applicatas Ordinibus Sanctæ Mariæ de Mercede, vel SS. Trinitatis ad redimendos Captivos, ut refert Tamb. §. 1. n. 13. & Henriq. c. 36. n. 5. & 6. ubi hæc habet. *Pecus perditum (quod dicitur Mostrenco) a Rege per legem Regni applicatur in utilitatem Urbis; quæ lex tantum videtur Prætori concedere actionem exigendi, & detentor, si uno teste probetur, detinere pecus; debet fateri, & reddere. Si vero occultum sit, & expendit hæc, aut alia inventa in opera pia, præsertim de consilio Episcopi, aut Parochi, ut mos habet, manet tutus in conscientia: aut pro his facere posset compositionem. Jus petendi pecus, seu Mostrencum, quod ex lege competebat Prætori, transtulit Rex in Fratres ex Ordine Mercedis, aut Trinitatis (quibus datur locus præventionis) pro Redemptione Captivorum: & quidam extendunt ad quodvis animal perditum, aut aliam rem, quæ pro derelicta habetur: si modo quæsitus diligenter Dominus non compareat intra annum, & diem, quo Frater depositarius retinet: & ut semel in mense intra eum annum voce præconis proclametur. Reperto autem Domino, reddi debet, deductis expensis. Habent hi Monachi in Oppidis Sæcularem, quem vocant fratrem, aut Syndicum, quibusdam privilegiis gaudentem, cui incumbit Mostrencum retinere in deposito, & colligere legata, aut quæ voto, aut promissione mandata sunt in redemptionem captivorum in testamento, aut donatione; & quinque blancas, ut ajunt, quibus Tabellio in testamentis exhæredare solet debitum in opera pia, & redemptionem Captivorum; & septimas consuetas &c. Omnia, quæ prædictis fratribus ad effectum redemptionis debentur jure, juxta privilegia Apostolica, & Regalia confirmata, usitata, & custodita, rursus confirmavit Philippus II. Rex Hispan. & idipsum comprobavit Gregorius XIII. anno 1582., & per Nuncium Apostolicum Hispan. obtinentur excommunicationes Paulinæ, ut facilius per censuras colligantur ea bona, quæ pro derelictis habentur.* Hucusque Henriquez qui in Glossa marginali litt. l. dicit: quod excommunicatio non confirmet aliud jus, quam quod ex lege civili concessit Rex.

Jam vero Ludov. a Cruc. de Bull. d. 33. dub. 15. contendit in hoc casu non valere compositionem: sed contradicit cum Mendo Tambur. n. 15. ubi sentit, nullam esse in conscientia obligationem reddendi bona incerta inventa, sive animata, prædictis Ordinibus; quia si Inventor ea licite, juxta sententiam modo supra significatam, retinet, non cadet in ipsum, nec præceptum; nec excommunicatio: quæ solum sunt lata juxta aliam oppositam sententiam modo etiam superius explicatam. Ita Tambur. eamdem sententiam, aliis pro ea laudatis, sequuntur Salmantic. in append. tr. 6. de Bull. Cruc. c. 7. pu. 8. n. 61.

In hac controversia videtur dicendum: etiam in hujusmodi locis, in quibus bona inventa cadunt prædictis Ordinibus jure prædicto, valere compositionem in foro saltem conscientiæ, si in iisdem locis promulgetur simul Bulla compositionis, & in ea explicetur, & apponatur a Commissario casus hic decimus quar-

tus,

tus, quem habemus præ manibus; in quo scilicet conceditur compositio super bonis inventis. Ratio est valde manifesta, quia secus inutiliter omnino, & falso poneretur: atque adeo Commissarius deciperet fideles; quod non est dicendum. Adde, per Bullam Cruciatæ suspendi quæcumque alia privilegia privilegiis ejus obstantia. Dixi: *in foro saltem conscientiæ*: quia in foro externo servanda est consuetudo, quæ vigeat; ita ut, si vigeat jus repetendi in favorem prædictorum Ordinum hujusmodi inventa; poterunt prædictorum Ordinum Fratres illa repetere ab Inventore postquam notitiam habuerint, & inventor tenetur, si cogatur a Judice, illa cedere prædictis Ordinibus; quod si noluerit: tunc contra eum urgere quidem potest excommunicatio, seu alia temporalis pœna. Profecto hæc nostra sententia favet prædictis Ordinibus æque, ac Bullæ Cruciatæ.

471 Qu. Si bona perdita sint ex naufragio, an liceat Inventori super illis se componere, & illa sibi usurpare?

℞. Negat cum Trull. Bardi n. 12. quia, inquit, in jure prohibita est talium bonorum usurpatio; lata enim est excommunicatio in Bulla Cœnæ, quæ excommunicatio est Pontifici reservata, & lata etiam est contra tales usurpantes alia excommunicatio non reservata: Cap. *Excommunicationi de Raptoribus*; debet igitur ista bona consignare Ordinario loci, cujus munus est de illis disponere; ita cum Trullench docet Bardi.

Contra vero affirmat cum Mendo Tambur. n. 14. docens, super hujusmodi etiam bonis posse componi: bona enim naufragantium eo ipso quod inveniri non possit Dominus, sunt æque bona inventa, ac alia quæcumque; Excommunicationem vero Cœnæ afficere eos tantummodo, qui naufragantium bona sibi usurpent, cognito, vel comparente Domino. Favet regula generalis tradita sect. 1. subs. 1. § 3. n. 414. fine, pro iis rebus inventis, super quibus conceditur compositio; absolute enim diximus ibi: compositionem quoad res inventas locum habere super illis rebus inventis, quæ licet sub alicujus dominio actu maneant, earum tamen Dominus ignoretur, & facta sufficienti inquisitione pro eo inveniendo, nihilominus non potuerit inveniri. Favet item La-Croix *lib. 3. par. 2. qu. 29. n. 112.* fine, ubi dicit: in Bulla Cœnæ excommunicari eos, qui bona naufragantium Christianorum occupant; subditque: nisi forte censeantur derelicta. Consentiunt Salmantic. *in app. tr. 6. de Bull. Cruciatæ c. 7. pu. 8. n. 59* qui ideo docent: in hujusmodi casu inventorem non indigere compositione ulla. Dicunt itaque: bona naufragantium inventa in littore, aut intra Mare, si Dominus reperiatur, aut alius, qui ejus nomine exquirat, ei esse tradenda; Si autem Dominus non compareat, nec alius adsit, qui ejus nomine illa quærat, haberi pro derelictis, fierique illa primo occupantis, proindeque illa invenientem nulla pro illis indigere compositione; ita illi. Sed etiamsi admittatur: posse bona prædicta retineri ab Inventore in prædicto casu, nec ulla eum indigere compositione: nihilominus suadenda est compositio secundum dicta hic supra num. præcedenti.

Quandonam vero bona inventa censeri possint derelicta a Domino: atque adeo fieri Inventoris, qui primo occupet ea? explicat La Croix *loc. cit. qu.* 22. §. 5. *n.* 90.

SUBSECTIO XV.

CASUS XV.

472 **D**Di più colui, che tiene una, o molte cose in suo potere di persona, o persone, che non sa dove siano, per restituirglicle; ed essendosi perciò fatta la dovuta, e necessaria diligenza, si può comporre di quello, che importasse.*

Potest fieri compositio, si quis habeat pecuniam, vel aliud incerti Domini apud se depositum, sive juste, sive injuste habitum sit: e. g. si quis deposuit centum aureos apud te, & postea moriatur, & nullum invenias hæredem illius; centum illi aurei pauperibus sunt erogandi, sed beneficio Bullæ poteris te componere super his licite debitis. Similiter etiamsi illicite: ut si Petrus per furtum, aut usuram habuerit aliquid incerti Domini, poterit eodem modo juvari beneficio compositionis hujusmodi. Tambur. §. 1. *n.* 11. Bardi *dissert.* 2. c. 5. *sect.* 2. *n.* 13.

Et quidem hic casus quoad illicite habita exprimitur etiam in ipsa Bulla latina originali, ubi dicitur, quod Commissario, seu Receptori Generali hujus expeditionis deputato, & constituto detur facultas, ut super illicite habitis . . . . nec non super male ablatis & per usurariam pravitatem, aut aliter male acquisitis, si in omnibus præmissis casibus . . . . . personæ, quibus restitutio, seu solutio facienda est . . . non reperiantur, componere valeat, & ita debitores liberari possint.

Sed dices: hisce verbis non fit mentio nisi de *illicite* acquisitis; ergo non conceditur compositio super habitis *licite*, si enim Pontifex voluisset, utique expressisset. 473

Ad hujusmodi objectionem respondet cum Trullench Bardi differt. 1. sect. 1. n. 4. dicendo: cum majus sit concedere potestatem componendi super illicite, quam super licite acquisitis, in illorum concessione intelliguntur etiam ista inclusa; & quamvis non semper valeat illatio a majori ad minus, tamen dum habetur identitas rationis, & sumus in eodem genere, optima erit illatio. v. g. si cui sit dispensatum diebus quadragesimalibus ad carnes comedendas, erit etiam ad ova, ut ipsi cum communi docuimus præcedenti cap. 1. art. 9. qu. 6.

SUBSECTIO XVI.

CASUS XVI.

DI più si può comporre de' danni fatti nell'andare a caccia, o coll' Armento, o in altra maniera; così ne' pascoli, e nelle Vigne, o in qualsivoglia altri beni, non sapendo a cui sia stato fatto il danno.* 474

In hoc casu admittitur compositio ob damnum illatum in alienis segetibus, vineis &c. dum quis venatur, conculcando eas propriis, vel Equorum pedibus, aut faciendo, vel permittendo, ut ejus Animalia segetes alienas depascantur, aut alio modo. Requiritur autem ad hanc compositionem licite faciendam, ut Dominus illarum segetum, & Vinearum ignoretur; ideoque debet, qui dam-

num

num intulit, adhibere diligentiam ad illum inveniendum; & hoc quidem ordinarie loquendo facile obtinebitur, quia, ut obfervat Bardi differt. 2. fect. 5. n. 34. notum eft, fub cujus dominio erant, & Segetes, & vineæ, in quibus damnum fuit illatum.

SUBSECTIO XVII.

CASUS XVII.

475 *DI più tutte le Femine, che non sono publicamente disoneste, si possono comporre di qualsivoglia prezzo di danaro, o gemme, che per cagione turpe avessero ricevuto; e gli Uomini, che similmente per la sudetta cagione avessero ricevuto danari, o altro da femine libere, si possono comporre per la stessa ragione.*

Notandum 1. in hoc cafu Mulieres, quæ aliquod pretium reportarunt pro turpi ufu corporis fui, fi velint tale pretium rite fibi retinere, vocari ad compofitionem faciendam fuper hujufmodi turpi lucro, fi quidem minime fint palam inhoneftæ, feu publicæ Meretrices, & palam quibufcumque vendentes corpus fuum. Hoc autem ideo dicit Commiffarius, quia publicas Meretrices, conftat apud omnes, omni jure poffe pro Meretricio fibi retinere pretium acceptum, fi fit moderatum, vel fecundum taxam a lege, vel fecundum communem exiftimationem, & donatum fit a perfona, quæ difponere poffit: imo juxta jus civile his Meretricibus datur actio ad habendum pretium pro ipfo actu meretricio.

Notandum 2. Commiffarium loqui hic de mulieribus non publice inhoneftis quæ Maritum non habeant; hanc autem conditionem, ideo eum voluiffe apponere, dicit Bardi differt. 2. c. 1. fect. 2. n. 8. quia eft multorum opinio, afferens, effe viro reftituenda, quæ ab adultera per adulterium acquiruntur; quamvis alii id negent, putantes, poffe ab ipfa Conjuge retineri. Non loquitur autem Bulla, ut diximus, de Meretricibus publice inhoneftis, & non uxoratis.

Notandum 3. in hoc eodem cafu, in quo etiam fermo eft de Viris iftis recipientibus pretium pro actu turpi habito cum Mulieribus: acceptionem hujufmodi pretii reftringi ad mulieres liberas, feu non uxoratas; unde ut cum Trullench docet Bardi n. 11. Si vir aliquis copulam habens cum uxorata, ideo recipiat ab ea pecuniam, aut aliquid aliud, nequit Vir fuper accepto fe componere, quia, per fe loquendo, tenetur, illud reftituere marito illius fœminæ, quam carnaliter agnovit. Dictum eft *per fe loquendo*: nam fi Mulier habeat bona paraphernalia, feu præterdotalia, vel alia, de quibus ad fui libitum difponere valeat, tunc quidem poterit vir compofitionem facere.

Unde notandum 4. Etiam publicæ Meretrices, fi receperint aliquid a perfonis, quæ donare non poterant: ut a filiis-familias, a Religiofis, & a fimilibus; vel ab iis quidem, qui alienare poffunt, fed acceperint pretium exceffivum, aut per fraudem, aut vim: non poffunt ex vi hujus cafus hac fubfectione explicati, fe componere fuper illo pretio, aut fuper ejus exceffu, etiamfi facta diligentia ad inveniendum eum, cui fieri debeat reftitutio, illum non inveniant. Rodriqu. n. 64. & 67. Bar-

di n. 12. & significat etiam Henriq. loco infra cit. Dixi: *ex vi hujus casus*: quia, ut idem Bardi l. citat. notat, possunt se componere ex vi ultimi casus subs. 19. explicandi, si Dominum non inveniant: quia ille casus, ut ibi videbimus, est universaliter admittens ad compositionem super debitis quibuscumque incertis; id etiam conceditur in primo casu, ut vidimus subs. 1. ubi explicavimus illum.

Notandum 5. in præsenti casu compositionem concedi tamquam beneficium, ex suppositione illius sententiæ volentis, pretium, quod fœmina libera seu non uxorata nec publice inhonesta pro usu sui corporis reportavit, dandum esse pauperibus; similiter si vir turpe aliquod lucrum ex simili crimine receperit. Cæterum opposita sententia, quod nimirum non adsit in hoc casu obligatio restituendi, seu reddendi pauperibus, sed quod possit hujusmodi pretium retineri, hæc, inquam, sententia probabilior reputatur. Videri potest La-Croix *lib. 3. par. 2. qu. 59. §. 1. n.* 289. Unde in hac posteriori sententia non est opus compositione, ut notat Henriq. *in sum. lib. 7. c. 35. n. 3.* Tambur. *§. 1. n. 19.* Verum quia Commissarius sequutus est priorem sententiam probabilem, suadenda est compositio.

Notandum denique ex Trull. & Bardi n. 12., quod dictum est de Meretricibus, extendendum ad alios, nempe ad mimos, histriones, parasitos; nam si his ob turpes actus, quos exercent, aliquid promittatur, tenebitur promittens, sequuto effectu, adimplere promissum, eisque satisfacere; & juxta illam opinionem, quæ universaliter docet, acquisita per actus turpes; esse pauperibus distribuenda, poterunt tales personæ se componere; licet secundum aliam opinionem, quæ eisdem concedit, posse ea, quæ acquisierunt ob prædictos actus, sibi retinere, compositione non indigeant.

SUBSECTIO XVIII.

CASUS XVIII.

DI più se qualcuno avesse venduto vino temperato per puro, o misurato con falsa misura, o venduto qualsivoglia altra cosa con minor peso, o misura, o venduta una cosa per un'altra, o mescolato, e malpesato, o malmisurato, non sapendo a chi restituire, si può comporre. 476

In hoc casu exprimitur admixtio acquæ cum vino, idem vero debet intelligi de alia simili, nempe de admixtione unius rei cum alia re extranea, per quam deterior fit res illa, cui fit mixtio, & venditur, ut pura, ut est e. g. mixtio paleæ cum frumento, stamni cum argento; vel venditio cum mensura, quæ non sit justa quoad pondus, sed deficiens; & sermo est in iis casibus, in quibus intervenit injustitia, atque adeo restituendi obligatio; quod dicitur, quia circa mixtionem unius materiæ cum alia, & præsertim dum miscetur aqua cum vino, possunt fingi varii casus, in quibus non censeatur, esse peccatum, & per consequens nulla sit obligatio restituendi, qua cessante, nulla erit compositionis necessitas; ut observat Bardi *dissert. 2. c. 2. sect. 5. n. 35.* & de his casibus fuse agit Cardinalis de Lugo *to. 2. de justit. disp. 26. sect. 5. a n. 66.* loquens de emptione, & venditione, & vi-

& videri etiam poteſt Rodriqu. n. 74. Sermo igitur eſt in iis caſibus, in quibus ob peccatum injuſtitiæ remaneat obligatio reſtituendi. Igitur, qui modo explicato in emptionibus, & venditionibus fraudem commiſit, tenetur reſtituere illi, qui damnum eſt paſſus; ſi autem fraudans poſt diligentem inquiſitionem perſonas læſas invenire non poſſit, & ignoret illas: juxta principia univerſalia ſæpius hic poſita, ac repetita, & communiter a Doctoribus recepta, reſtitutio facienda erit pauperibus, aut id, quod debetur, piis erit uſibus applicandum; ita enim Dominorum voluntas eſſe rite præſumitur; & ideo locum habere poterit compoſitio per Cruciatam; per quam applicatio fit operi valde pio, nempe ſacræ expeditioni in defenſionem Chriſtianæ Religionis. Et quidem compoſitionem hanc fieri poſſe, declaratur a Commiſſario, caſu præſenti.

477 Qu. Si Tabernarii, Piſtores, & aliæ ſimiles perſonæ vinum aqua dilutum, vel mercem aliquam, cui admixta ſit res extranea, propter quam a propria perfectione, & bonitate defecerit, vendant minutatim variis perſonis alicujus Communitatis; vel ſi fraus fiat in menſuris, & ponderibus, ita ut emptores contra juſtitiam lædantur; atque adeo prædicti Tabernarii, Piſtores &c. teneantur reſtituere hujuſmodi lucrum injuſtum; utrum in hoc caſu dici poſſit, non conſtare de iis, quibus reſtitutio eſt facienda, atque adeo prædictos Tabernarios, Piſtores &c. poſſe, ſe componere ſuper injuſto lucro prædicto?

℞. Alii abſolute affirmant, alii vero abſolute negant, alii denique diſtinctionibus utuntur, ex quibus clarior, & verior eſſe, videtur, hæc: in poſito caſu quo prædicti Tabernarii, Piſtores, ſimileſque perſonæ ignorent ementes in particulari, & quantum unumquemque per minima defraudaverint: ſi conjectura ſit, plus minus perſeverare eoſdem ementes, aut ementium hæredes; tunc dicendum eſt: nequaquam eſſe ſimpliciter incertos eos, quibus reſtitutio facienda eſt, ſed de iis ſufficienter conſtare; atque adeo non poſſe prædictos Tabernarios, Piſtores &c. ſeſe juvare beneficio compoſitionis, ſed teneri integrum debitum reſtituere iis, quos defraudaverint; & quidem optimus modus reſtituendi erit, ut tantum det, qui ita defraudavit, in pondere: aut menſuram accreſcat, vel decreſcat in pretio; ita ut ad æqualitatem eidem Reipublicæ, ſeu eidem communitati reſtituat quoad eoſdem emptores, quam maxime fieri poſſet.

Secus autem eſſet, ſi prædicta conjectura non haberetur de perſeverantia eorumdem ementium, aut hæredum illorum; tunc quidem non ſufficienter conſtaret de dominis, quibus debitum reſtituatur; unde liceret ſe componere ſuper prædicto injuſto lucro.

Hæc tertia ſententia cum hujuſmodi explicata diſtinctione procedens mihi valde arridet, eamque in praxi judico ſuadendam, tamquam rectæ rationi valde conſonam, & Communitatibus prædicto modo fraudatis gratam, & utilem, nec omnino contrariam fraudatoribus ipſis.

Verum hæc ſententia a nobis admiſſa videtur tantum conſulere iis Tabernariis, Piſtoribu &c. qui volentes exonerare conſcientiam ſuam pro injuſto lucro, quod acquiſiverint modo

do explicato, habeant voluntatem prosequendi in eodem munere, & permanendi in eodem loco. Quid ergo dicendum de iis, qui non debent amplius vendere easdem merces, vel non in eodem loco?

℞. De his videtur dicendum: quod, si nihilominus inveniant aliquam viam, seu modum restituendi similem ei, quem hic supra posuimus: debeant adhuc integrum injustum lucrum restituere iis, quos fraudaverint. Exemplum sit: In parvo Oppido unicus adsit vini venditor, qui populum ad se confluentem defraudaverit modo prædicto; unde volens exonerare conscientiam suam, cogitet restituere, & simul non valeat amplius vendere vinum; loco autem ipsius alter incipiat vendere vinum, qui etiam unicus sit, & ad eum confluant iidem emptores, qui confluebant ad priorem; in hoc casu deberet prædictus fraudator per aliam tertiam personam mittere summam defraudatam ad Gubernatores Oppidi cum hoc onere, quod illam dent novo venditori, eidem imponendo, ut per aliquod tempus vendat vinum populo pretio minori, quam valeat, vel ejus mensuram accrescat, usquequo integrum debitum extinguatur. Simile exemplum ponit Diana *edit. coord. to. 4. tr. 3. R. 172.* de Senatore Civitatis, qui emit salmam frumenti ad Tarenos 30. sed asseruit illam emisse ad Tarenos 36. quæratque: an possit uti Bulla compositionis, cum illud frumentum illo cariori pretio emissent Cives in pane cocto? Hujusmodi fraudatorem obligat Diana ad restitutionem faciendam ipsis civibus, si conjectura sit plus minus perseverare eosdem ementes, aut ementium hæredes. Modum autem restituendi ponit §. 3. ex Molina dicens: Senatorem supradictum posse per tertiam personam mittere summam defraudatam in emptione frumentorum ad Magistratus Civitatis cum hoc onere, ut per aliquod tempus faciant panem coctum populo minore pretio vendere, vel ejus mensuram accrescere, usquequo perveniatur ad summam fraudatam, & restituendam. Ita ergo in simili nostro casu. Super hac quæstione videri potest præter modo citt. Filliuc. tom. 2. tr. 32. c. 4. qu. 5. n. 97.

SUBSECTIO XIX.

Casus XIX.

DI più generalmente puossi comporre sopra qualsivoglia genere d'Azienda illecita, e malamente avuta, mal guadagnata, ed acquistata, così per usura, o ingordo premio, come in qualsivoglia altra maniera, o traffico, o ufficio, non sapendo il Padrone, cui legitimamente possa restituirsi; ben inteso però, che non siasi messo a così fatti guadagni con la fiducia di quietare il rimorso della sua coscienza, mediante questa composizione: perchè in tal caso deve restituire tutto intieramente alla S. Cruciata in sussidio delle Guerre contro gl' Infedeli. 479

Hic est ultimus casus a Commissario explicatus in Bulla vulgari compositionis: in hoc ultimo continetur primus casus, & in utroque facultas datur, se componendi super lucro illicito provenienti vel per usuras, vel per quamcumque aliam negotiationis speciem, post factam debitam diligentiam ad inveniendum creditorem. In hoc autem ultimo casu apponit Commissarius quamdam generali-

validitatem, dicens: beneficium compoſitionis virtute Cruciatæ concedi ſupra quodcumque bonorum genus illicite acquiſitum, ſive per uſuram, ſive per quemcumque alium modum, aut ratione officii, aut negotiationis, ſi Dominus, aut creditor ignoretur; cum hac tamen conditione, ut talia bona poſſidens non acceperit ſub fiducia compoſitionis, quia in tali caſu invalida erit compoſitio, & totum lucrum erit reſtituendum *Sanctæ* Cruciatæ in ſubſidium Belli contra Infideles.

Quænam dicantur illicite habita, & male ablata? explicavimus ſubſ. 1. caſu 1. n. 445.

De ignorantia Dominorum, & diligentia pro iis inveniendis egimus ſect. 1. ſubſ. 1. §. 3.

De confidentia prava a compoſitionis beneficio removente diſputavimus l. cit. §. 4. ubi etiam qu. 4. examinavimus: utrum in caſu confidentiæ pravæ invalida ſit reſtitutio pauperibus: aut ſaltem peccetur graviter contra præceptum ac diſpoſitionem prædictam Commiſſarii Generalis: qui nimirum vult totum debitum applicandum eſſe in Beneficium Cruciatæ?

480 Hactenus de caſibus in Bulla compoſitionis vulgari explicatis a Commiſſario Generali Cruciatæ, in quibus a Summo Pontifice conceditur ipſi Commiſſario facultas admittendi ad compoſitionem eos, qui voluerint ſeſe componere, ſeu per Bullam, ſive per recurſum immediatum ad ipſum Commiſſarium eo modo, quem explicavimus ſect. 1. ſubſ. 1. §. 2. & eadem ſect. 1. ſubſ. 2. §. 3. Numeravimus autem caſus decem ſupra novem in prædicta Bulla ipſa vulgari deſcriptos, in quibus conceditur compoſitio; ſed animadvertendum eſt, enumerari caſus prædictos explicite, quia frequentius contingere ſolent; cæterum facultas in hac re Commiſſario Generali conceſſa eſt ampla, & extenditur ad quæcumque illicite, & male habita, ut patet ex ipſo contextu in Bulla latina originali, & in hoc ultimo caſu expreſſo in Bulla compoſitionis vulgari, ubi, ut notavimus, ponitur quædam generalitas complectens etiam alios caſus non expreſſos in ipſa Bulla: quemadmodum cum Alphonſo de Lara advertit Bardi *differt. 2. cap. 3. ſect. 3. n. 32.*

ARTICULUS IV.

De Bulla parva, ſeu Lacticiniorum, & Ovorum.

PER Bullam Cruciatæ Vivorum, 481
ſeu communem conceditur inter alia privilegium comedendi ova, & lacticinia, diebus jejuniorum, etiam quadrageſimalium pro libito quoque, & ſine neceſſitate ulla. A quo tamen Indulto, ut vidimus art. 1. ſect. 1. ſubſ. 1. initio, quoad Quadrageſimam tantum, ſeu quoad jejunia tantum quadrageſimalia excluduntur Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, aliique Superiores, vel inferiores Prælati; Regulares item omnes, qui non ſint Ordinis Militaris; denique Sacerdotes Sæculares: niſi prædicti fuerint ſexagenarii. Hi quidem omnes etiam eleemoſynam tribuendo pro Bulla Cruciatæ vivorum, ſeu communi, non poſſunt tamen prædicto privilegio frui, *eo quod Eccleſiaſtici Sæcularibus abſtinentiores eſſe debeant*; quæ ratio aſſignatur a Pontifice in Bulla origina-

li

li latina, ut etiam loc. cit. notavimus.

Licet autem id ita se habeat: nihilominus deinde Urbanus VIII. Pontifex Maximus anno 1624. die 13. Junii laudatis iisdem Venerabilibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, aut aliis inferioribus Prælatis, nec non Presbyteris Sæcularibus dumtaxat, ut quadragesimali tempore (Hebdomada tamen majori excepta) ovis similiter, ac lacticiniis pro eorum libito uti, & vesci possent Apostolica indulsit auctoritate: data ab iisdem eleemosyna per Commissarium Generalem Cruciatæ taxandam.

Quæ quidem concessio inclusa est in ipsa originali Bulla latina Cruciatæ verbis a nobis modo descriptis; unde Commissarius Generalis facultate sibi a Summo Pontifice facta, composuit unam quamdam particularem Bullam ad hujusmodi effectum specialiter tradendam prædictis, quæ *Bulla lacticiniorum* vocari solet, propter unicum expositum privilegium, seu Indultum, quod in se descriptum continet; vocari etiam solet *Bulla parva* ob rationem significatam sub capitis hujus init. n. 1.

482 Notandum hic 1. quod pro Lusitania militat alia dispositio. Vid. sup. num. 284.

483 Notandum 2. Regulares exclusos a privilegio lacticiniorum per Bullam magnam, seu communem, nullo item modo uti posse parva ista Bulla: quia de illis nulla fit mentio in enumeratione illorum, qui licet similiter excludantur ab usu lacticiniorum, per hoc aliud tamen speciale privilegium deinde admittuntur, ad fruendum hujusmodi Indulto vescendi nimirum ovis, & lacticiniis in jejuniis quadragesimalibus: ut patet ex verbis Bullæ superius descriptis. Et etiam quia excluduntur positive per dictionem illam *dumtaxat*; ait enim Pontifex indultum hoc concedere Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis inferioribus Prælatis, nec non Presbyteris sæcularibus *dumtaxat*: Quinam vero veniant Regularium nomine? explicavimus art. 1. sect. 1. subs. 1. q. 3.

Quæstiones aliquas Bullæ lacticiniorum proprias hic movebimus, & resolvemus, quod distinctis sectionibus majoris claritatis gratia præstabimus, nimirum

S E C T I O N I B U S V.

S E C T I O I.

De iis, quibus hæc Bulla conceditur.

Qu. I. Quinam hic veniant nomine inferiorum Prælatorum, quibus hæc Bulla conceditur? Dicit enim Pontif x, illam concedere Patriarchis, Prematibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis inferioribus Prælatis. 484

℟. Licet art. 1. sect. 1. subs. 1. qu. 5. agentes de Prælatis inferioribus exclusis a privilegio lacticiniorum per Bullam communem docuerimus, horum

rum nomine venire eos, qui proprie, & simpliciter sunt Prælati, ut Abbates, Generales Religionum, Provinciales, Guardiani, Priores, Rectores, Præpositi, & similes jurisdictionem ordinariam, & spiritualem habentes; Nihilominus loquendo in ordine ad inclusionem per præsentem Bullam lacticiniorum non veniunt nisi solum Abbates; quorum etiam nomine illi soli intelligendi hic veniunt, qui sunt Abbates benedicti, & qui jurisdictionem Episcopalem, aut quasi Episcopalem in suo Territorio exercent. Profecto nomine Prælatorum in hac Bulla non Prælati Religionum, sed præcise illi, qui Ecclesiæ Prælati sunt, veniunt. Et vero licet in hac Bulla parva post Episcopos ponantur Prælati inferiores, & sic alicubi videri possit, prædictos Superiores comprehensos esse; attamen Commissarius in Bulla Hyspanica, seu vulgari præscribens eleemosynam, quæ juxta Dignitatis gradum est major, aut minor, ut infra videbimus: nequaquam nominavit inferiores Prælatos, ut distinctos ab Abbatibus, sed solos Abbates posuit immediate post Episcopos, alios Prælatos omittendo; ex hoc quidem colligi potest, solos Abbates prædictos hic comprehendi sub nomine Prælatorum inferiorum, qui admittuntur ad gaudendum privilegio Bullæ lacticiniorum. Vide Bardi *cit. sect.* 5. 128. & Salmantic. *in Append. tr. 6. de Bull. Cruc. c.* 5. *pu.* 3. *n.* 68. *&* 75. *fine*.

Dictum est *:* ex Prælatis inferioribus *proprie*, *& simpliciter talibus* non posse &c. ad significandum, quod non excludantur Clerici Presbyteri Sæculares curam Animarum habentes, quamvis dicantur etiam Prælati, sed late sumpto vocabulo; unde hujusmodi Clerici Presbyteri bene possunt frui privilegio Bullæ hujusmodi parvæ. Profecto supracit. qu. 5. explicantes quinam veniant Prælatorum nomine exclusorum a privilegio lacticiniorum per Bullam communem? diximus: non venire prædictos Clericos, sed solum eos, qui proprie, & simpliciter sunt Prælati, ut Abbates, &c.

485 Qu. II. Utrum indigeant Bulla lacticiniorum Cardinales non Presbyteri?

℞. Negative; sed hi possunt per solam Bullam communem edere lacticinia, ut docuimus art. 1. sect. 1. subs. 1. qu. 6.

486 Interrog. Quid? si Cardinalis sit Sacerdos, aut aliquam habeat veram Prælaturam.

℞. Adhuc Bulla hac indigere negat Mendo, sed per solam Bullam communem posse edere ova, & lacticinia concedit, ut diximus cit. qu. 6. in responsione ad interrogationem n. 11. sed etiam ibi docuimus: oppositam sententiam esse communem, & in praxi omnino suadendam.

487 Qu. III. An simplices Clerici sæculares non Sacerdotes indigeant hac Bulla?

℞. Negative, sed per solam Bullam communem possunt edere ova, & lacticinia, ut docuimus art. 1. sect. 1. subs. 1. qu. 7. Verum ex qu. 8. subsectionis prædictæ colliges; indigere hac Bulla mox in reliquis diebus Quadragesimæ, postquam intra eam ordinati fuerint Sacerdotes.

488 Qu. IV. An Regulares promoti ad aliquam Dignitatem ex superius enumeratis, & admissis ad fruendum beneficio hujus Bullæ, possint eo uti? ut si Regularis fiat Episcopus.

℞. Affirmative. Vid. Bardi a nu. 123. Tambur. n. 10. Ser. n. 15. & 16. Salmantic. n. 69.

489 Interrog. An id procedat etiam pro Regularibus assumptis ad Episcopatum ex Ordine, in quo est proprium institutum abstinere ex voto a carnibus, & lacticiniis? ut sunt Religiosi Minimi Ordinis S. Francisci de Paula.

℞. Etiam de his, contra Mendo affirmat Bardi n. 132. Tambur. nu. 11. Marc. Ser. n. 16. Salmantic. n. 71. Sed vide dicta tr. 1. lib. 3. 25. Decemb. art. 1. sect. 9. q. 13. n. 126.

490 Interrog. 2. An id procedat pro Episcopo Regulari etiam non habente subditos, quando est solum Titularis.

℞. Affirmative. Vid. Bardi n. 126. Tambur. nu. 12. Ser. num. 16. Salmantic. num. 72.

491 Interrog. 3. An id etiam valeat pro Episcopo Regulari, qui Episcopatum renunciavit?

℞. Affirmative. Vid. Bardi n. 127. Tambur. & Ser. l. l. cit. Salmantic. num. 72.

492 Interrog. 4. An id etiam valeat pro Episcopo Regulari, qui renunciavit jurisdictionem Episcopalem, & dignitatem?

℞. Negat Bardi n. 127. quia in hoc casu professio regularis non est amplius conjuncta cum dignitate Episcopali, atque adeo Regularitas excludit Regularem ab hoc privilegio. Verum Tambur. n. 12. dicit, difficilem sibi esse decisionem hanc Panis Bardi; quia cum in prædicto Regulari semper remaneat character Episcopalis, numquam poterit se Dignitate Episcopali spoliare.

493 Interrog. 5. Quid de Regulari Episcopo degradato?

℞. Excludi ab hoc privilegio. Vid. Bardi num. 127. Tambur. num. 12. Salmantic. num. 72.

Interrog. 6. An Regularis factus Cardinalis possit uti hac Bulla? 494

℞. Regularem factum Cardinalem non indigere hac Bulla, sed per solam Bullam communem posse edere ova, & lacticinia, contendit Mendo, cui, si non sit simul Sacerdos, aut Patriarcha, adhærent Salmantic. n. 73. Mendi sententiam putat esse probabilem Diana *edit. coord. tom* 4. *tr.* 3. *R.* 164. §. 6. qui tamen ibidem testatur, oppositam aliorum esse communem; & vero non posse per Bullam communem, cum communi docuimus art. 1. sect. 1. subs. 1. qu. 6. in responsione ad subjectam Interrogationem n. 11. Nec quidem posse hac Bulla parva frui, docent Bardi n. 129. Tambur. nu. 11. Ser. n. 16. fine, aliique apud Dianam l. cit. §. 1.

Qu. V. Utrum laici Sæculares vel Clerici Sæculares non Presbyteri possint ovis, & lacticiniis diebus vetitis vesci per solam Bullam hanc parvam lacticiniorum? 495

℞. Puto, quod non; hæc enim satis clare dirigitur ad certas determinatas personas, determinatam qualitatem habentes, puta ad Sacerdotes Sæculares, ad Episcopos &c. quapropter si Laicus Sæcularis; vel Clericus Sæcularis non Sacerdos pro Bulla communi reciperet hanc Bullam lacticiniorum, non videtur posse frui solo etiam privilegio vescendi ovis, & lacticiniis, tamquam ex vi Bullæ Cruciatæ.

S E-

SECTIO II.

De eleemofyna largienda pro Bulla Lacticiniorum.

496 QU. I. De quantitate eleemofynæ largiendæ pro Bulla Lacticiniorum.

℞. Effe diverfam pro diverfitate qualitatis perfonarum illam accipientium, ut conftat ex ipfa vulgari Bulla lacticiniorum, in qua Commiffarius Generalis fequentem taxam præfcribit.

1. Pro Patriarchis, Primatibus, Archiepifcopis, Epifcopis, & Abbatibus Reales viginti quatuor.

2. Pro Dignitatibus, & Canonicis Ecclefiarum Cathedralium, vel Collegiatarum Reales octo.

3. Pro illis, qui gaudeant portionibus, vel portionum medietatibus, & pro Beneficiariis, curam habentibus Animarum, vel non habentibus; quorum redditus annuus fit fcutorum trecentorum Reales fex.

4. Pro habentibus Beneficium, Cappellaniam, vel portionem, quorum redditus annuus non minus fit, quam Scutorum ducentorum: Reales quatuor.

5. Denique pro Sacerdotibus reliquis Sæcularibus taxavit Commiffarius Reales duos. Eft autem unus Realis, unus tarenus monetæ Siculæ, & grana fex cum parte grani; nimirum duo Regales funt monetæ Siculæ duo tareni, & grana duodecim cum dimidio: ut declaravimus art. 1. fect. 2. fubf. 3. qu. 1. Interrog. 1. num. 314. & conftat ex Summario vulgari Bullæ.

497 QU. II. De quorum bonorum redditu intelligitur hic, ubi eleemofyna taxatur juxta redditum bonorum annuorum, ut eft in tertia, & quarta taxa?

℞. Sermonem effe de redditu bonorum ecclefiafticorum, hoc eft bonorum, quæ quis habet ab Ecclefia, feu ratione Beneficii ecclefiaftici, deductis oneribus; quæ forte fint in illo Beneficio. Quare fi quis habeat bona patrimonialia, vel propria induftria conquifita, quantumvis pinguia, fi tamen id, quod habet ratione Beneficii, portionis, penfionis &c. non accedat ad redditum annuum in prædicta taxa definitum, non obligabitur dare eleemofynam fecundum illam taxam particularem, fed fecundum communem pro communibus, & reliquis Sacerdotibus definitam, quæ eft duorum Realium; ita cum Gallego, & Trull. Tamb. c. 8. §. 5. n. 6. Salmantic. *in append. to. 6. de Bull. Cruc. c. 5. pu. 3. n. 79. & 80.*

QU. III. Si Epifcopi, fi Abbates &c. pro quibus non fit mentio quantitatis bonorum ecclefiafticorum, pauca habeant, hoc eft, habeant bona ecclefiaftica non pertingentia ad annuum redditum fcutorum trecentorum: an obligentur taxam illam viginti quatuor Realium contribuere pro hac Bulla? Idem quæritur de Dignitatibus Canonicalibus, pro quibus etiam nulla fit mentio quantitatis bonorum ecclefiafticorum? An fi horum redditus ecclefiaftici non pertingant ad fcuta ducenta obligentur ad taxam octo Realium? 498

℞. Affirmative: quia quoad prædictos habitus eft folum refpectus ad dignitatem eorum; unde ad prædictam taxam tenentur, etiamfi nullos habeant redditus ecclefiafticos. Tambur. n. 7. Marcus Serio *in Bull. Cruc. difput. 3. diffic. 1. qu. ult. nu. 18.* Salmanticen. *in append. to. 6. de Bull.*

Bull. Cruc. c. 5. pu. 3. n. 77. Trullench. Galleg.

499 Qu. IV. An Coadjutor v. g. Canonici, vel cujuscumque Beneficiarii veniat nomine Canonici, Beneficiarii; ita ut debeat dare eleemosynam constitutam pro illis, quorum est Coadjutor?

℞. Negative. Vid. Tambur. nu. 8. & Salmantic. l. cit. fine.

500 Qu. V. Ubi determinatur eleemosyna quatuor Realium habentibus Cappellaniam: de qua Cappellania sermo sit?

℞. De Cappellania, quæ sit Beneficium ecclesiasticum, ad cujus titulum eam possidens ordinari valeat. Vid. Salmantic. l. cit. n. 21.

SECTIO III.

De Tempore, pro quo lacticiniorum Bulla conceditur.

501 Constat ex dictis articuli hujus initio: lacticiniorum Bullam concedi pro quadragesimali tempore in sensu inferius explicando num. 503. Hebdomada majori excepta; congruentia vero hujus exceptionis facile intelligetur ex dicendis hoc lib. 4. par. 2. c. 8. n. 1.

502 Notandum hic tamen 1. Hebdomadam majorem incipere a Dominica Palmarum. Porro prima dies cujuslibet hebdomadæ est Dominica, ut vidimus tr. 1. lib. 2. ubi de Dominica qu. 1. hinc sequitur, eos, quibus conceditur usus hujusmodi Bullæ parvæ lacticiniorum, non posse ova, & lacticinia comedere in Dominica Palmarum: quantum est saltem ex vi prædictæ Bullæ; ut notant, & monent Bardi cit. sect. 8. n. 130. Tambur. n. 5. Marc. Ser. cit. qu. ult. n. 17. Dixi: *saltem ex vi Bullæ hujus parvæ lacticiniorum:* quia probabilis est sententia docens exclusos a privilegio edendi ova & lacticinia per Bullam magnam, seu communem Cruciatæ non prohiberi illa edere in Quadragesima, nisi solum in diebus jejuniorum quadragesimalium; quapropter posse illis vesci in omnibus Dominicis Quadragesimæ, si Bullam illam magnam, seu communem habuerint; vid. dicta art. 1. sect. 1. subs. 1. qu. 12.

Notandum 2. Prædictos Prælatos & Presbyteros non indigere hac Bulla, nisi ante sexagesimum annum: si enim fuerint sexagenarii, licet iisdem ova, & lacticinia comedere per solam Bullam communem: ut constat ex dictis art. 1. sect. 1. subs. 1. initio, & ibidem qu. 13. An autem opus sit, ut compleverint annum sexagesimum, vel sufficiat si solum illum attigerint? examinavimus eadem qu. 13. in subjecta interrogatione num. 21.

Notandum 3. prædictos Prælatos, & Presbyteros non indigere hac Bulla parva lacticinorum, nisi pro sola Quadragesima; enimvero in jejuniis extra Quadragesimam & ipsi poterunt vesci ovis, & lacticiniis per solam Bullam magnam, seu communem Cruciatæ in locis, ubi ea promulgatur: etiam ubi sit consuetudo abstinendi a non habentibus Bullam, secundum doctrinam traditam art. 1. l. cit. qu. 15. n. 23.

Sed Qu. Utrum prædicti Prælati, 503
& Presbyteri sæculares possint in jejuniis extra Quadragesimam vesci ovis, & lacticinis per solam Bullam hanc parvam lacticiniorum in locis, ubi est consuetudo ab illis abstinendi? Dubium autem oritur ex eo, quia

quia dictum eft, concedi pro tempore quadragefimali, excepta majori hebdomada.

℞. Affirmative, quia licet dicatur hæc Bulla parva ipfis concedi *pro tempore quadragefimali:* fenfus tamen non eft, concedi pro folo tempore Quadragefimali: fed fenfus eft, concedi pro omni tempore, excepta majori hebdomada: concedi, inquam, pro omni tempore, in quo fit alias prohibitum vefci cibis prædictis, etiam ex jure communi, etiam illo, quo rigoriofior quam umquam præfcribitur abftinentia: ut plane præfcribitur quadragefimali tempore; quod quidem aperte fignificatur in Summario vulgari hujus Bullæ, in quo univerfaliter, & abfolute pro toto anno, excepta majori hebdomada, dicitur permitti ufus ovorum, & lacticiniorum, fic enim legitur in fine . . . . . *vi fi permette l'ufo dell' ova, e de' latticinj (norchè nella Settimana fanta) in queft' anno mille &c.*

SECTIO IV.

De locis, ubi hac Bulla uti liceat.

504 BULLA ifta particularis, hoc eft lacticiniorum non habet vigorem, nifi pro iifdemmet locis, in quibus promulgatur Bulla Cruciatæ magna univerfalis, & communis; nam Bulla ifta parva cum fit extenfio illius magnæ, refpicere debet, & refpicit Regiones eafdem, quas Bulla magna refpicit; & hic valet, quod Acceflorium fequitur naturam Principalis. Quemadmodum ergo ex vi Bullæ Communis; fic etiam hujufce Bullæ parvæ, non licet vefci ovis, & lacticiniis in locis, in quibus ejus ufus minime viget: & ita notant, & monent Bardi *cit. fect.* 8. *n.* 121. Tambur. *n.* 4. *fer. n.* 13. & 14. Salmantic. *c.* 5. *pu.* 3. *n.* 69.

SECTIO V.

De aliis Requifitis Bullæ lacticiniorum.

QUÆ UTRUM oporteat fimul cum hac Bulla parva accipere magnam, feu Bullam communem, ut rite valeant ovis, & lacticiniis vefci ii, quibus hæc Bulla parva conceditur? 505

℞. Negative; ita Bardi n. 131. Tambur. n. 9. & nos etiam hic fignificavimus fect. 3. in refponf. ad qu. n. 503. Cæterum ea, quæ art. 1. fect. 2. loquentes de Requifitis Bullæ communis, diximus requiri pro illius licito, & valido ufu, omnia poffunt proportionaliter, & refpective aptari huic Bullæ, præcipit enim Commiffarius hanc publicari eodem tempore, & loco, quo publicatur Bulla Cruciatæ communis. Profecto ut fect. præced. notavimus: hæc Bulla continetur in Bulla magna originali latina, tamquam pars in toto, & eft extenfio quædam privilegii illius, quo laicis, & Clericis Sæcularibus non Sacerdotibus in Bulla communi indulgetur, ut poffint virtute illius in Quadragefima uti ovis, & lacticiniis; ibi enim, ut vidimus excipiuntur Patriarchæ Epifcopi &c. hoc tamen Indulto iifdem hoc ipfum conceditur privilegium.

Hinc fequitur: hanc etiam Bullam parvam effe accipiendam, & retinendam, feu affervandam tempore, quo ejus eft privilegio utendum.

Infcriptionem vero nominis, nec quidem in ipfa Bulla communi neceffa.

cessariam esse, quamvis expediat, cum communi Doctorum docuimus art. 1. sect. 2. subs. 4. qu. 8. Et quamvis Tamburinus non omnino consenserit prædictæ communi sententiæ, ut vidimus l. cit. nihilominus pro hac Bulla ipsemet concedit n. 13. minime requiri in ea inscriptionem nominis illius, qui hanc Bullam accipiat lacticiniorum. Et hæc satis pro sufficienti scientia ad rectum usum Bullæ Cruciatæ.

CAPUT III.

De Hor. Canon.

1 TEMPORE Quadragesimæ fit officium sex Dominicarum sub ritu consueto Dominicæ, scilicet semiduplici. Rubr. gen. Brev. tit. 2. n. 1. Omnes tamen prædictæ Dominicæ sunt Majores, & privilegiatæ, licet non æquali classe, & ratione pari; Etenim prima Dominica Quadragesimæ, & quinta, quæ est Passionis, nec non sexta, quæ est in Palmis, sunt Dominicæ Majores primæ classis, & specialiter privilegiatæ, quippe quæ excludunt quodcumque aliud festum etiam primæ classis, ut Patroni loci, Tituli Ecclesiæ, Dedicationis ejusdem: atque adeo nunquam omittuntur. Rubr. gen. Brev. tit. 9. n. 3. Et tit. 10. n. 1. Et in duab. tabel. excerpt. ex rubr. gener. Reliquæ vero tres Dominicæ Quadragesimæ sunt Majores secundæ classis, cedunt quidem festo cuicumque solemni alicujus loci, quod in propria Ecclesia in iis occurrat 1. cl. ut Patroni loci, Tituli Ecclesiæ, & ejusdem Dedicationis 1. cl. minime vero cedunt aliis Sanctorum festis 2. cl. Rubr. gen. Brev. tit. 10. n. 1. & in duab. tabel. excerpt. ex rubr. gener. Cur autem prædictæ Dominicæ dicantur 1. vel 2. cl.? vide hoc tr. 2. lib. 1. par. 1. c. 2. n. 1.

Itaque in Dominicis Quadragesimæ semper fit Officium de Dominica, quocumque festo duplici, vel semiduplici adveniente, quia tunc festum transfertur; nisi illud festum sit de Principali Patrono alicujus Ecclesiæ, seu loci, aut Dedicationis propriæ Eccl. 1. cl. quia tunc de hujusmodi festo fit tantum in Ecclesia, vel loco, cujus est Titulus, vel Patronus, aut Dedicatio, cum Commemoratione Dominicæ in utrisque Vesperis, & Laudibus, ac nona lectione de homilia Dominicæ ejusdem; Excepta Dominica prima Quadragesimæ, Dominica Quinta, quæ est Passionis, & Dominica sexta, quæ est in Palmis, de quibus Dominicis semper fit Officium, quia nulli omnino cedunt occurrenti festivitati. Rubr. gen. Brev. tit. 4. n. 1. tit. 9. n. 4. & 7. & tit. 10. n. 1.

In prædictis, si occurrat festum simplex, fit in Officio commemoratio tantum sine nona lectione de eo, etiamsi habeat in *Breviario* propriam. Rubr. gen. Brev. tit. 9. n. 10. Quia cum dicendum sit nonum Responsorium, non congruit, legere nonam lectionem de festo, seu de Sancto.

Aliis diebus Quadragesimæ (excepta Feria IV. Cinerum, quæ est 1. cl.) usque ad majorem hebdomadam, si occurrat festum duplex, vel semiduplex, fit de eo Officium cum commemoratione feriæ in utrisque Vesperis, & Laudibus, ac nona lectione de homilia feriæ. De Simplicibus fit sola commemoratio sine lectio- 2

ctione, etiamsi habeant in Breviario propriam. Rubr. gen. Brev. tit. 9. n. 2. 7. & 10., & rubr. particul. in fer. IV. Ciner. quia cum dicendum sit in Officio de Feria tertium Responsorium, non congruit, legere tertiam lectionem de festo, seu de Sancto: quemadmodum modo de eodem simplici occurrente in Dominica dicebamus. Quod si fiat commemoratio Simplicis in festo duplici, vel semiduplici, nihilominus tacebitur nona lectio de simplici, quia adhuc legenda est de homilia feriæ Quadragesimalis, quæ est dignior. Rubr. gener. Brev. tit. 9. n. 10.

Porro omnes feriæ Quadragesimæ sunt Majores, scilicet Privilegiatæ ex eo, quod occurente in iis festo simplici, Officium fit de feria cum sola commemoratione festi simplicis, ut jam dictum est; rursus, quodcumque festum in illis occurat, cui cedere debeant Officium, nihilominus semper de iisdem fit saltem commemoratio in utrisque Vesperis, & Laudibus. Rubr. gen. Brev. tit. 9. n. 4. & 7. & in duab. tabel. excerpt. ex Rubr. gener. & in not. post tabell. occurs. in Breviar. Gavantus in Rubr. Brev. sect. 3. c. 6. n. 2.

Occurrente vero in feriis Quadragesimæ Vigilia, nihil fit de Vigilia in Officio. Rubr. gen. Brev. tit. 6. n. 2. fin. Rationem quamdam indicavimus lib. 1. par. 1. c. 21 n. 8.

3 In Quadragesima Oratio, quæ dicta est in Laudibus, dicitur tantum ad Tertiam, Sextam, & Nonam. In Vesperis autem sequentibus dicitur alia propria. Rubr. gen. Brev. tit. 30. n. 2. Duæ itaque Orationes dicuntur quotidie in Officio feriali, quarum altera est Vesperarum propria. Idque Gavantus in Rubr. Brev. sect. 6. c. 10. n. 3. dicit, esse, quia in Missa duæ item dicuntur super populum, initio una, altera fine, ob rationes assignandas c. seq. n. 5.

Usque ad Dominicam Passionis prosequuntur in Dominicis Quadragesimæ lectiones de Genesi & Exodo, cœptæ in Septuagesima, ob rationem mysticam explicatam lib. 3. par. 1. c. 1. n. 4. fine. In Officio autem de festo occurrenti lectiones 1. nocturni erunt de Scriptura, vel assignatæ, vel sumantur de respectivo communi Sanctorum, ut in Breviario. Rubr. gen. Brev. tit. 26. n. 9. 4

Responsoria brevia horarum, quæ ponuntur in Dominica 1. Quadragesimæ, dicuntur in Officio de tempore usque ad Dominicam Passionis exclusive. Rubr. gen. Brev. tit. 28. n. 4. 5

Preces feriales ad Laudes, & per Horas, distinctæ ut in Psalterio, dicuntur flexis genibus in feriis Quadragesimæ. Dicuntur etiam ad Vesperas, si non sequatur festum. Ad Completorium dicuntur consuetæ de Dominica, sed flexis genibus. Dicuntur autem preces flexis genibus ab Hebdomadario usque ad versum: *Dominus vobiscum*: ante primam Orationem; a Circumstantibus autem usque ad versum: *Benedicamus Domino*: post ultimam Orationem. Rubr. gen. Brev. tit. 34. n. 3. & 4. 6

Cantica lætitiæ: *Te Deum*. *Alleluja*. *&c.* quæ jam a 1. Vesperis Septuagesimæ diximus omittenda, potiori ratione omittuntur in Quadragesima, ut patet, est enim tempus rigorosæ pœnitentiæ propter peccata nostra, fletus, & doloris propter Passionem, & Mortem Domini Salvatoris Mundi, quæ recolitur tempore Quadragesimæ; Vide dicta lib. 3. cit. 7

c. 1.

c. 1. n. 4. *Te Deum* itaque non dicitur in Officio de tempore Quadragesimali, sed post ultimam lectionem dicitur Responsorium. Rubr. gen. Brev. tit. 31. n. 2. & 4. *Alleluja* vero prorsus tacetur etiam in Officio de Sanctis, aliisque festis usque ad Sabbatum Sanctum: Sed fiat juxta id, quod dictum est lib. 3. cit. c. 1. n. 3.

8 Vesperæ in Quadragesima, exceptis primis tribus diebus jejunii Quadragesimalis, seu feria IV. V. & VI. post Dominicam Quinquagesimæ, & exceptis Dominicis ipsius Quadragesimæ, recitantur ante comestionem, seu ante Meridiem. Rubr. Brev. in fer. IV. Ciner. La-Croix lib. 4. qu. 213. n. 1312. A Sabbato itaque, inclusive, ante Dominicam 1. Quadragesf. recitantur Vesperæ ante Meridiem, exceptis Dominicis; ita quidem juxta Romanum ritum. Tradit autem Cavaler. in Comment. Decr. S. C. R. to. 2. par. 2. c. 38. n. 4. Carthusianos, & alios incipere Vesperas anticipare feria secunda post Dominicam primam Quadragesimæ; Parisiis vero, & alibi in feria IV. Cinerum.

9 A feria IV. Cinerum inclusive usque ad Dominicam in Albis inclusive, atque adeo in tota Quadragesima non celebrantur Octavæ sine speciali concessione, aut privilegio antiquæ, & immemorabilis consuetudinis, & quæ cœptæ fuerant, ea adveniente, abrumpuntur, ac cessant, ex Rubr. gener. Brev. tit. 7. n. 1. Decret. S. C. R. Cavaler. to. 2. c. 19. n. 10., & ibi in Decr. 1. a n. 7. Vide dicenda in fer. IV. Ciner. n. 6. Admissis jam intra Quadragesimam Sanctorum festivitatibus, a qua olim erant exclusæ (confer dicta tr. 1. lib. 3. 18. Decembr. n. 2.) manent nihilominus ab eadem exclusæ illarum octavæ, ne sæpius Quadragesimale supprimatur Officium. Vid. Caval. in cit. d. 1. n. 2. & duob. sequ. Privilegiati autem ad celebrandas octavas, videant ea, quæ notavimus hoc tract. 2. l. 1. par. 1. c. 2. n. 12. & in fer. 3. post Dom. Quinquag. & notabimus in fer. IV. Ciner. & in Sab. ante Dom. Pass. & in Dom. Pass. & in Sab. post Dom. Pass.

Cessat pro tota Quadragesima privilegium recitandi Officia illa, quæ concedi solent recitanda semel in hebdomada vel mense, ex Decr. S. C. R. quæ allegavimus tr. 1. l. 2. par. 1. c. 2. n. 3. Ratio est eadem ac pro octavarum exclusione modo significata. 10

In Ditione autem, & Dominio Sabaudiæ qualibet feria VI. etiam in Quadragesima, non impedita festo duplici, vel semiduplici fit Officium Sanctissimæ Sindonis ritu semiduplici ex Decreto Benedicti XIII. 1727. 14. Augusti apud Luc. Ferra. tom. 6. V. Resolut. SS. CC. in priori ind. decret. num. 421. edit. 3. Bonon. *Indultum recitandi Officium SS. Sindonis qualibet feria VI. Festo Duplici, vel Semiduplici non impedita, & specialiter in Quadragesima concessum universo Dominio Regis Sardiniæ a Benedicto XIII. suffragatur pro sextis feriis Quadragesimæ tantum* S. R. C. 8. Julii 1741. in Fossanen. apud Luc. Ferrar. to. 8. in primo supplem. V. Resolut. pag. 314. col. 2. edit. cit.

Per totam Quadragesimam (excepta hebdomada majori. Gavant. in Rubr. Brev. sect. 9 c. 2. n. 9. & c. 3. n. 8. & c. 4. n. 8.) in feriali Offi- 11

Officio fer. 2. dicitur Officium Defunctorum. Feria IV. dicuntur Pfalmi Graduales, etiam feria IV. Cinerum: latius fumpto vocabulo Quadragefimæ. Gavant. in Rubr. Brev. fect. 9. c. 3. n. 7. Caval. to. 2. par. 2. c. 46. in d. 4. n. 1. Feria VI. dicuntur feptem Pfalmi Pœnitentiales cum Litaniis: (præterquam in feriis majoris hebdomadæ, ut dictum eft;) quæ omnia habentur in fine Breviarii Romani. *Rubr. Brev. fer. IV. Ciner.* Recitantur autem prædicta in prædictis feriis ad fpecialem luctum oftendendum in eis; enimvero in feria fecunda recitatur Officium Defunctorum, ut lætitia Dominicæ minuatur ftatim: multum enim in luctu, & dolore occupari debemus in Quadragefima, ob rationes fignificatas n. 7. Deinde in feria quarta recitantur Pfalmi Graduales, quia in illa venditus fuit Chriftus: confer dicenda in feria 4. majoris hebdomadæ n. 126. Denique in feria fexta recitantur Pfalmi Pœnitentiales, eo quod in ea feria Chriftus fuerit Crucifixus; Ita Gavant. in Rubr. Miff. par. 4. tit. 6. n. 7.

Vefperæ Defunctorum in choro recitantur poft Vefperas Dominicæ, fi feria fequatur, feu Officium feriale. Matutinum vero, & Laudes diei; nifi alia fit confuetudo Ecclefiarum. Extra chorum autem pro opportunitate temporis. Rubr. Brev. ante Offic. Defunct. Gavantus in Rubr. Brev. fect. 9. c. 2. n. 17. ait: quod confuetudo illa Regularium recitandi Matutinum Defunctorum Vefpere poft Completorium pro die fequenti: non videatur improbanda, fi de Officio ex vi regulæ agatur; neque etiam ex vi Rubricarum, in quibus dicitur: *Nifi alia fit confuetudo Ecclefiarum.* Videri etiam poteft Cavaler. to. 2. par. 2. c. 46. in d. 5. n. 3. & to. 3. c. 2. in d. 1. n. 4. confer dicta tr. 1. die 2. Novembris art. 1. n. 20. Pfalmi Graduales percurruntur ante Matutinum de more antiquo, & ante Officium parvum B. Virginis, quod facit unum cum Officio majori. Extra Chorum pro opportunitate temporis. Rubr. Brev. ibi, & Gavant. cit. fect. 9. c. 3. n. 7.

Pfalmi Pœnitentiales recitantur flexis genibus poft Laudes diei, dicto *Benedicamus Domino*; *Deo gratias*. Extra Chorum pro opportunitate temporis. Rubr. Brev. ibi, & Gavant. cit. fect. 9. c. 4. n. 5. Cæterum etiam in Choro, *Pfalmi Graduales, & Pœnitentiales dicuntur licite, ubi eft confuetudo, eos dicendi pridie Vefpere feriæ IV. & VI. poft Completorium*. S. R. C. 2. Aug. 1603. in Lauden. apud Caval. to. 2. c. 46. d. 5.

Litaniæ percurruntur poft Pfalmos Pœnitentiales. Orationes, quæ fequuntur, effe recitandas a Sacerdote ftante, & non genuflexo: cum Gavanto, & Caftaldo contra Bordonum docet Diana edit. coord. to. 2. tr. 1. R. 195. §. 6. Vide dicta tr. 1. l. 3. 25. April. n. 17.

Qu. I. Quoniam quolibet menfe, 13
prima die non impedita fefto novem lectionum recitatur Officium Defunctorum ex Rubr. Brev. quæres: Si in Quadragefima recitari nequeat hujufmodi Officium in feriis fecundis, eo quod omnes fint impeditæ fefto novem lectionum: quemadmodum accidit, quando feria IV. Cinerum occurrit die 28. Februarii:

uti notavit Gavantus cit. sect. 9. c. 2. n. 12. Utrum ratione mensis erit semel saltem recitandum prima die non impedita festo novem lectionum.

℟. Huic quaestioni satisfecimus hoc tr. 2. lib. 1. par. 1. c. 2. qu. 1. n. 16., ubi egimus de simili casu, qui potest occurrere in feriis secundis adventus, in quibus singulis similiter praescribitur recitari Officium Defunctorum; vide igitur ibi dicta.

13 Qu. II. An sit obligatio recitandi diebus praedictis Quadragesimae Officium Defunctorum, Psalmos Graduales, & Poenitentiales, ac Litanias?

℟. De Officio Defunctorum jam diximus hoc tr. 2. lib. 1. par. 1. c. 2. qu. 3. n. 18. nullam adesse de eo recitando obligationem pro utentibus Breviario Romano, (praeter diem Commemorationis Omnium fidelium Def.) sive extra Chorum, sive in Choro: Obligationem enim omnem sustulit Pius V. ut ex ejus Bulla Breviario Romano praefixa constat: quod tamen intelligi debet praescindendo ab alia obligatione aliqua, si forte adesset: Vide dicta l. cit.

Ob rationem eamdem nulla item est obligatio recitandi Psalmos Graduales, & Poenitentiales cum Litaniis pro iis, qui utuntur Breviario Romano. Conservanda vero nihilominus est consuetudo, ubi adsit, recitandi; Vid. Gavant. cit. sect. 9. c. 3. n. 9. & c. 4. n. 14. Caval. to. 2. par. 2. c. 46. comment. in d. 4. Itaque S. Pius V. Pontifex obligatione omni sublata, tantum hortatur ad illorum recitationem; allicit etiam per Indulgentiarum largitionem: ut videre est in citata ejusdem Bulla, in qua haec habet: *Quod vero in Rubricis hujus Officii praescribitur, quibus diebus Officium Beatae Mariae semper Virginis, & Defunctorum, item septem Psalmos Poenitentiales, & Graduales dici, ac psalli oporteat: Nos propter varia hujus vitae negotia, multorum occupationibus indulgentes, peccati quidem periculum ab ea praescriptione removendum, duximus; verum debito providentiae pastoralis admoniti, omnes vehementer in Domino cohortamur, ut remissionem nostram, quantum fieri poterit, sua devotione, ac diligentia praecurrentes illis etiam precibus, suffragiis, & laudibus, sua, & aliorum saluti consulere studeant. Atque ut fidelium voluntas, ac studium magis etiam ad salutarem hanc consuetudinem incitetur de Omnipotentis Dei misericordia, Beatorumque Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus, qui illis ipsis diebus in Rubricis praefinitis, Beatae Mariae, vel Defunctorum Officium dixerint, toties centum dies; qui vero septem Psalmos* (Poenitentiales,) *vel Graduales, quinquaginta de injuncta ipsis poenitentia relaxamus.* Haec laudatus Pontifex; cujus autem clausulae, & modi loquendi sensus quinam sint? explicat Benedictus Plazza de Purgat. par. 2. art. 5. §. 3. n. 18. & sequ.

Hactenus dictis concilianda est declaratio quaedam sacrae Congregationis Rituum tenoris sequentis: *Persolventes Divinum Officium extra Chorum non tenentur ad Psalmos Graduales, nec Poenitentiales, neque ad Officium parvum B. M. Virginis, nec Defunctorum; quae quidem Officia, & Psalmi sunt onera tantummodo ex praecepto implenda in Choro.* S. R. C. 2. Septembr. 1741. apud Caval. to. 2.

di

par. 2. c. 46. d. 4. Hactenus, inquam, dictis conciliandà est hujuscemodi declaratio; ita ut dum extra Chorum Officia præfata, Psalmos &c. recitandi nullam obligationem, esse definit, verificetur omnino relate ad Romanum Clerum, seu ad utentes Breviario Romano, secus autem ad eo non utentes, qui in obligatione consuetudinis suæ perseverant. Lacroix lib. 4. de hor. Canon. qu. 208. §. 5. n. 1293. Caval. l. cit. n. 3. Less. Laym. Gob. Dum vero eadem Officia qualificat onera *ex præcepto implenda in Choro*: id verum erit de Officio B. Virginis pro iis Ecclesiis, in quibus aderat consuetudo, secus de reliquis Officiis: in quorum omissione, uti & ipsius Officii B. Virginis relate ad Ecclesias, quæ ejusdem consuetudinem minime habebant, nonnisi concessis carent Indulgentiis supradictis. Vocantur autem adhuc Onera *ex præcepto implenda in Choro*: quatenus Rubricæ iisdem præfixæ disertis verbis Choro demandant eadem; secus extra Chorum, ubi posse recitari *pro temporis opportunitate*; dumtaxat edicunt; ut animadvertit Caval. cit. n. 3. Hinc *Supplicantibus Præposito, & Canonicis Insignis Ecclesiæ Collegiatæ S. Stephani Protomartyris Montis Sancti Diœcesis Firmanæ nuper a SS. Domino Nostro Benedicto Papa XIV. institutæ declarari a Sacra Rituum Congregatione: An ipsi cogi possent ad recitationem in Choro statutis diebus Officii B. M. Virginis, & Defunctorum, Psalmorum quoque Pœnitentialium, atque Gradualium, juxta Rubricas Breviarii Romani, Constitutiones Synodales, & Consuetudinem Firmanæ Diœcesis? Et proposito dubio per Eminentissimum, & Reverendissimum D. Cardinalem Tamburini Sac. Rituum Congregationis Præfectum, & hujus instantiæ Ponentem; audito prius Reverendissimo Archiepiscopo: Eminentissimi Patres Sac. Rituum Congregationi Præpositi Unanimos fuerunt in sensu:* Non esse cogendos, *Et ita Sac. R. Congregatio decrevit, & servaris mandavit, die 14. Junii 1755. in Firmana* apud Caval. to. 5. in collect. recentior. Decret. & in opere Merati in 2. append. decret. Missal. n. 993.

Qu. III. Quoad horam recitandi 14
Vesperas in Quadragesima. Porro, ut supra notavimus, Vesperæ in Quadragesima, exceptis primis tribus diebus jejunii Quadragesimalis, nempe fer. IV. V. & VI. post Dom. Quinquagesimæ, & exceptis Dominicis ipsius quadragesimæ, recitantur ante meridiem, ex Rubr. Brev. Rom. expressa ubi de fer. IV. Ciner. Lacroix l. 4. de hor. Canon. qu. 215. n. 1312. A sabbato itaque inclusive ante Dominicam I. Quadragesimæ recitantur Vesperæ ante meridiem exceptis Dominicis. Jam vero quæres: Cur in diebus quadragesimalium jejuniorum Vesperæ recitentur mane ante refectionem, seu ante meridiem? Cur non item in Dominicis quadragesimalibus? Sed & ipsi primi tres dies jejunii quadragesimalis, nimirum feria IV. V. & VI. post Dominicam quinquagesimæ cur excludantur a ritu prædicto; sed servari incipiat a Sabbato ante Dominicam primam Quadragesimæ?

℟. In Quadragesima, seu in diebus jejunii quadragesimalis ante plenam refectionem, seu ante Meridiem recitantur ex eo quia sciendum primo: quod continuis duodecim pri-

mis Ecclesiæ sæculis quadragesimale jejunium nonnisi Vespere, seu noctis initio vel paulo ante solis occasum solvi licitum fuerit: Etsi reliqua per annum jejunia nonnisi post Officium relaxari, fuerit consuetum: idest hora nona elapsa ab ortu solis; vide dicenda inferius num. 16. Horæ autem erant inæquales, nunc majores, nunc minores pro temporum inæqualitate: juxta rationem illam tertiam computandi, ac denominandi horas diei, quam explicavimus tr. 1. l. 1. c. 1. n. 14.

Tempore igitur quadragesimæ cum jejunabatur, non solvebatur jejunium prandio, sed cœna; videlicet non sumebatur cibus, & plena refectio in Meridie, ut nunc fit: sed Vespere, seu circa solis occasum, ut dictum est. Qui autem tenebantur ad horas Canonicas in Choro, cœnabant post recitatas Vesperas: ne nimis diu illas differrent; persoluto itaque Vesperarum Officio discedebant e Choro ad Cœnam. Sunt, qui tradant, Vesperas fuisse recitatas in Missa post Communionem Celebrantis in diebus jejunii Quadragesimalis, quemadmodum nunc fit in Sabbato Sancto: Missam vero celebratam fuisse post horam Nonam prædictam; Vid. Caval. to. 2. par. 2. c. 38. n. 3.

Sciendum secundo: Deinde sæculo decimotertio cœpisse omnia indiscriminatim jejunia solvi hora nona prædicta. Tandem vero sæculi decimiquarti fine introductam fuisse consuetudinem solvendi jejunia quælibet, seu plenam sumendi refectionem hora meridiana. Jamvero licet Ecclesia ob nostram imbecillitatem permiserit mutari in jejuniis antiquam refectionis horam, cœnamque prandio commutari: voluit tamen & prandio benedici, tanquam cœnæ, hoc est, adhiberi formulam benedictionis propriam cœnæ, ob rationem assignatam tr. 1. l. 1. c. 7. qu. 7. & retineri consuetudinem illam veterem recitandi in quadragesima Vesperas ante plenam refectionem in diebus jejunii: ad aliquod procul dubio illius veteris disciplinæ vestigium retinendum.

Quod autem in Dominicis Quadragesimæ recitentur Vesperæ hora consueta per annum, est ex eo, quia sciendum tertio, quod in Dominicis Quadragesimæ non jejunabatur, sicut etiamnum fieri consuevit: uti tr. 1. l. 2. in Dominica art. 9. n. 72. notavimus, ob rationes dictas ibidem n. 37. Unde in Dominis deficiebat ratio prædicta, ex qua in cæteris diebus quadragesimalibus recitabantur Vesperæ ante plenam refectionem.

Quod autem primis tribus diebus quadragesimæ, feria nempe IV. V. & sexta post Dominica quinquagesimæ, etiamsi jejunium sit quadragesimale, nondum tamen Vesperæ recitentur ante plenam refectionem, seu ante Meridiem: Durandus in Ration. lib. 6. c. 28. n. 11. credit, id ex incuria potius, quam ex certa scientia factum; nam, inquit, idem esse deberet caput jejunii, & Officii; & secundum hoc videtur, quod in dictis etiam primis diebus deberent immediate post Missam dici Vesperæ; ita ille. Verum dicendum est: Id fuisse non ex incuria, sed ex certa scientia factum. Sciendum enim quarto, quod ut c. 1. art. 6. initio diximus; primis Ecclesiæ temporibus abstinentia quadragesimalis inchoabat

bat a Dominica prima quadragesimæ: jejunium vero a feria secunda sequenti. Primi ergo quatuor dies additi sunt ex hebdomada quinquagesimæ, licet longo jam ab ævo, additi, inquam, sunt ex consuetudine. Atque adeo cum antiquitus non fuerit jejunium in feriis prædictis, Vesperæ recitabantur in iis hora consueta per annum. Ostendi autem nequit, quod opus fuerit, jejunio quadragesimali ampliato, ampliasse etiam veterem illam consuetudinem recitandi Vesperas ante comestionem in jejuniis quadragesimalibus.

In Sabbato tamen ante Dominicam primam quadragesimæ recitantur Vesperæ ante Meridiem, quamvis olim nec fuerit dies quadragesimalis, ex eo, quia sciendum quinto: quod olim etsi non ubique, attamen in Ecclesia Romana, & in Africa in Sabbatis per annum jejunabatur; vide dicta tr. 1. lib. 2. in Sabbato art. 7. n. 52. Et licet Sabbatum ante Dominicam primam Quadragesimæ ad Quadragesimam non pertineret, recitatæ sunt nihilominus in eo ante comestionem primæ Vesperæ Dominicæ primæ Quadragesimæ, ob quamdam congruitatem, ne scilicet dictæ Dominicæ primæ præ tribus sequentibus privilegiatæ, utpote quæ erat caput Quadragesimæ, & 1. clas. denegaretur prærogativa, quæ illis erat concessa, videlicet ut illarum primæ Vesperæ recitarentur in Sabbato ante Meridiem. Hæc omnia respective videri possunt apud Micrologum de Eccl. observat. c. 49. Cassalium de sacr. Ritib. c. 62. Cabassutium sæcul. 7. dissert. 20. Lessium de just. lib. 4. c. 2. de jejunio dub. 9. n. 63. & 64. Gavant. in Rubr. Brev. sect. 6. c. 10. n. 4. & 5. La-Croix lib. 4. qu. 213. §. 5. n. 1316. Azor. Inst. moral. par. 1. lib. 7. c. 11. qu. 1. & dub. sequ. & c. 21. qu. 5. Benedict. XIV. to. 1. Notific. 12. n. 7. & Notific. 15. n. 5. Caval. to. 2. par. 2. c. 38.

Interrog. hic: An his non ob- 15
stantibus, possint in quadragesima Vesperæ recitari post prandium?

℞. 1. Si sermo sit de recitatione privata, seu extra Chorum: Sylvester V. Hor Canon. qu. 9. §. 5. dicit: non esse peccatum, quadragesimali tempore Vesperas post prandium recitare privatim ex causa rationabili. Idem affirmat Azor. Instit. moral. par. 1. lib. 10. c. 9. qu. 9. Hos sequitur Toletus in sum. lib. 7. c. 13. n. 7. fine, ubi ait: tempore quadragesimali, eum, qui privatim recitaret Vesperas post prandium, nequaquam mortaliter peccaturum; si tamen sine ulla causa fieret, peccatum veniale fore. Verum hi nihil speciale dicunt; generaliter enim loquendo: veniale est, sine causa rationabili, aut privilegio recitare privatim aliquam horam Canonicam ante, vel post tempus præfixum a Rubrica, vel legitima Consuetudine; uti docuimus, & explicavimus tr. 1. l. 1. c. 1. n. 57.

Sed Vesperas in quadragesima posse sine ullo etiam peccato privatim post prandium recitari, docet Suarez de Relig. to. 2. lib. 4. de Hor. Canon. c. 27. n. 9. fine; ubi inquit, optimum quidem esse consilium, Vesperas recitare ante Prandium in Quadragesima in recitatione privata, quemadmodum hoc quadragesimali tempore præscribuntur in Choro: se tamen non existimare esse culpam ali-

liquam, etiamsi postponantur in recitatione privata; citatque pro se Sylvestrum (qui tamen, ut supra vidimus, exigit aliquam causam rationalem, ut fiat:) Navarrum cum Cajetano, & aliis tacito nomine. Accedit Gavantus l. supra cit. n. 6. ubi docet: non esse obligationem, privatim recitandi in Quadragesima Vesperas ante comestionem; subdit tamen: congruum esse, conformari Choro. Item Vesperas in Quadragesima posse sine ullo etiam peccato recitari privatim post prandium: docet Tamburinus in decal. l. 4. c. 5. §. 4. n. 4. & de præc. Eccl. tr. 4. c. 7. n. 9. Sa V. Horæ n. 15. Tancredi de Relig. tr. 3. lib. 4. disp. 14. n. 2. Gob. Burgh. Stoz. Lohn. quos citat, & sequitur La-Croix l. cit. & alii apud Dianam edit. coord. to. 3. tr. 6. R. 72. §. 1. fine, & §. 2. Quia Rubrica illa solum Chorum obligat: si modo obliget: quod examinabimus infra. Imo licet Suarez dicat: optimum esse consilium, & Gavantus affirmet, congruentius esse, ante prandium Vesperas in Quadragesima recitare extra Chorum, quemadmodum in Choro; nihilominus adhuc alii in hoc etiam contradicunt, ut infra videbimus; putantes, congruentius esse nunc, Vesperas post prandium recitare etiam in Quadragesima: aliud enim, inquiunt, erat primitus, quando Vesperæ prius cœnabantur: tunc enim recitabantur ante Cœnam, ne nimis diu differrentur: ut supra notavimus n. 14. & notat etiam La-Croix ex Tamburino, qui id notavit ex Bellarmino, ut modo videbimus.

℞. 2. Si sermo sit de recitatione in Choro: Dico 1. Gavantus l. cit. docet: non posse in quadragesima recitari in Choro Vesperas post Comestionem, seu post meridiem: quia, inquit, Concilium Cabilonense *c. solent. 49. dist. 1. de confecr.* Chorum obligat ad recitandas Vesperas ante comestionem. Clarius loquitur Suarez obligationem explicans, gravem, dicens: Cum in diebus quadragesimalibus Vesperæ sint ante prandium dicendæ juxta Capitulum *solent:* illas post prandium differre in publico Officio, gravem transgressionem videri: indicare Navarrum cum Sylvestro, & aliis; subdit tamen, in hoc esse consuetudinem consulendam.

Sed ratio prædicta ex allegato jure deducta, nulla est; etenim primo, quamvis aliqui Concilio Cabilonensi, alii etiam aliis Canonem tribuerint allegatum; Scriptores tamen eruditiores testantur, verba præfati Juris esse Theodulphi Aurelianensium Præsulis, qui in suo Capitulari cap. 39. (alias 37.) subditum sibi populum sic admonuit: *Solent plures, qui se jejunare, putant, in Quadragesima, mox ut signum audierint ad horam Nonam, comedere. Qui nullatenus jejunare credendi sunt, si ante manducaverint, quam Vespertinum celebretur Officium.*

Sed esto allegati juris verba sint Concilii Cabilonensis; in illis tamen non imponitur, nec ex iisdem colligi potest obligatio recitandi in Choro Vesperas ante Cœnam in jejuniis Quadragesimæ. Dicitur quidem in objecto jure: quod nullatenus jejunare credendi sint ii, qui in Quadragesima manducaverint, antequam Vespertinum celebratur Officium: at hoc non est imponere obligationem,

aut

aut illam fupponere, recitandi Vefperas ante manducationem; fed tantum prohibere, feu interdictum effe, fupponere, manducare, antequam advenerit hora recitandi Vefperas; qua hora Vefperarum licebat tunc temporis in Quadragefima folvere jejunium, & cœnare: fecundum dicta fuperius num. 14. Profecto funt duo valde diverfa: non effe licitum in diebus jejunii Quadragefimalis manducare ante horam Vefperarum; &, non effe licitum, manducare, nifi pofteaquam Vefperas quis recitaverit. Hoc fecundum non dicitur, nec poteft colligi ex jure relato: fed tantum illud primum. Id per fe patet, & adhuc probatur: Verba prædicti juris vel diriguntur ad omnes, qui jejunare tenentur; vel ad omnes, qui ad horas canonicas obligantur. Si primum: ergo omnes in Quadragefima ad jejunium obligati, obligantur eo ipfo & Vefperas recitare, vel faltem illas audire, cum perfolvuntur a Choro: ut nimirum fatisfaciant jejunio: dicitur enim in prædicto jure: *nullatenus jejunare credendi funt, fi ante manducaverint, quam Vefpertinum celebretur Officium*. Seu, ut hæc ultima verba explicanda dicuntur: antequam Vefperas recitaverint; vel fi vis etiam, antequam Vefperas audierint. Sed hoc dici nequit; quando etenim unquam obligati fuerunt jejunantes, Vefperas recitare? aut quomodo recitare potuerint tot, ac tanti, qui nequidem legere noverint? De auditione autem fatis conftat, nullam habere obligationem, Vefperas audiendi, aut aliquam aliam Officii partem, eos, qui per fe non obligentur ad horas canonicas recitandas. Et quamvis olim forte aliqua fuerit obligatio affiftendi Vefperis in quibufdam celebrioribus Ecclefiafticis folemnitatibus, ut obfervabimus in Sabbato Sancto n. 359. Idem vero non conftat de diebus jejunii quadragefimalis; nec eft verifimile, præfertim de omnibus; & certe nunc nulla omnino adeft fimilis obligatio. Deinde quænam connexio eft jejunii cum recitatione vel auditione Vefperarum: ut recte dici queat: nullatenus jejunare credendos effe eos, qui manducaverint, antequam Vefperas recitaverint, vel audierint? Ergo fi verba prædicti juris dirigantur ad omnes, qui jejunare tenentur: certiffime verba illa: *Antequam Vefpertinum celebretur Officium*: non fignificant: *antequam* Vefperas recitaverint; vel *audierint*; fed *antequam hora Vefperarum advenerit*.

Similiter eft, fi verba ejufdem Canonis dicantur dirigi folum ad eos, qui per fe tenentur ad horas, puta ad Clericos in facris &c. fi itaque dicatur hoc fecundum; ergo illi, qui tenentur ad horas canonicas, non fatisfaciunt jejunio, nifi, priufquam comederint, Vefperas recitaverint: dicitur enim illo jure: *nullatenus jejunare credendi funt, fi ante manducaverint, quam Vefpertinum celebretur Officium* feu *antequam Vefperas recitaverint*: uti hæc verba explicanda effe, contenditur. Sed non eft, unde dicamus, obligatos ad horas non fatisfacere jejunio, fi comedant, antequam Vefperas recitaverint. Quapropter recte docet Reginaldus l. infra cit. non frangere jejunium eos, qui in Quadragefima comedant ante Vefperas recitatas. Et ratio eft, quia ut notat Tamburinus infra laudandus, & modo fupra etiam dicebamus,

mus; horæ canonicæ nullam habent connexionem necessariam cum jejunio. Ergo verba illa: antequam *Vespertinum celebretur Officium*: non significant: antequam *Vesperas recitaverint*; sed: *antequam hora Vesperarum advenerit*.

Assignantes itaque verum prædicti capitis sensum, diximus: in eo revera esse admonitionem ad populum, ex quo plures solebant in Quadragesima mox ut signum audiebant horæ Nonæ, comedere: seu tribus horis cum triente post meridiem, ut in reliquis jejuniis per annum fiebat. At hoc in Quadragesima non licebat, in qua illa erat adhibenda distinctio præ cæteris, ut jejunium solveretur ad Vesperas, seu tribus horis post Nonam, ut superius dictum est n. 14. De qua distinctione mentionem facit Bernardus serm. 3. de Jejun. Quadragesima. ubi ait: *Hactenus usque ad Nonam jejunavimus soli: nunc usque ad Vesperam jejunabunt nobiscum pariter universi Reges, & Principes, Clerus, & Populus, Nobiles, & Ignobiles simul in unum Dives, & Pauper*. Et in Micrologo de Ecclesiasticis observat. c. 49. legitur. *In hoc enim Quadragesimale jejunium ab aliis differt diebus, quod in aliis post Nonam, in hoc autem post Vesperam reficere debemus*. Admonebatur igitur Populus in prædicto capite, quod, qui comedebant, mox ut signum audiebant ad Horam Nonam, & per tantum temporis spatium, nimirum per tres ipsas horas anticipabant in Quadragesima Cœnam, nullatenus credendi erant, quadragesimali satisfecisse jejunio: cum expectanda cunctis omnino fuerit in Quadragesima Vesperarum hora, post quam cœnare licebat.

Itaque in illo capite illorum verborum: *antequam Vespertinum celebretur Officium*: sensus germanus, & propriissimus est: *antequam venerit Hora Vesperarum*. Ut quidem significat Micrologus cit. c. 49. & explicat Azorius Instit. Moral. par. 1. lib. 7. qu. 2. Nulla ergo in eo capite obligatio imponitur, aut supponitur, aut ex eo colligi potest, adesse, recitandi reipsa Vesperas ante Cœnam. Quod si ante Cœnam recitabantur in Choro, uti superius quidem asseruimus, id solum potuit fieri ex consuetudine, & ex Rubrica posita ob congruentiam quamdam ne scilicet nimis diu differrentur, si post cœnam, recitarentur: ut cum Bellarmino sentiunt La-Croix, & Tamburinus infra laudandi.

Hæc omnia certiora fiunt testimonio ipsius allegati capiti; enim vero post illa verba: *nullatenus jejunare credendi sunt, si ante manducaverint, quam Vespertinum celebretur Officium*: statim subditur: *concurrendum est enim ad Missas: & auditis Missarum solemnibus, & Vespertinis Officiis, & largitis eleemosynis, ad cibum accedendum est. Si vero aliquis ex necessitate constrictus fuerit, ut ad Missam venire non valeat, expectata Vespertina hora, completa Oratione sua jejunium solvat*. Ex quibus patet, allegatum caput alloqui populum, & ad illum dirigere verba prædicta, eumque monere, ne manducet in die jejunii quadragesimalis, antequam venerit hora designata ad solvendum jejunium quadragesimale, scilicet antequam venerit hora Officii Vespertini. Vid. Azor. cit. q. 2.

Igitur

Igitur ratio deducta ex auctoritate Concilii Cabilonensis, seu ex capite *Solent*, nulla est ad suadendam obligationem recitandi in Quadragesima Vesperas ante comestionem, seu ante Meridiem in Choro.

17 Dico 2. Reginaldus lib. 8. c. 13. sect. 2. n. 159. ex Navarro post S. Anton. & Cajet. docet: non frangere jejunium eos, qui in Quadragesima comedant ante Vesperas recitatas; etiamsi illi, qui addicti sunt Divinis Officiis non debeant, inquit, id facere sine justa causa. Ubi pro addictis Divinis Officiis procul dubio intelligit addictos Choro: & videtur docere: etiam in Choro si aliqua justa causa adsit, posse Vesperas in Quadragesima in diebus jejunii recitari post prandium.

18 Dico 3. Tamburinus de praec. Eccl. tr. 4. c. 7. n. 9. & in decalog. l. 4. c. 5. §. 4. n. 4. citans Medinam, & Fagundez, nec non ipsum Reginaldum, Cajetanum, & Navarrum, absolute docet: licere in Quadragesima ante recitatas Vesperas comedere, sive iis, qui in Choro Vesperas persolvunt, sive iis qui extra Chorum. Eo ipso docet: absolute licere in Quadragesima recitare Vesperas post prandium, sive extra Chorum, sive etiam in Choro. Hujus sententiae rationem hanc dat: *Ratio est, quia horae Canonicae non habent hanc connexionem necessariam cum jejunio. Solum ita congruenter servari disponitur, (non jam jubetur) per Rubricas, ne Vespertinum Officium diu differatur; si decantandum sit post coenam jejunii, quae valde sero facienda supponitur in Quadragesima. Immo quia apud nos jam inolevit usus comedendi circa Meridiem, opportunius esset, post Meridiem*, atque adeo post comestionem, *sua scilicet congruenti hora Vesperas recitare*. Confirmat deinde hanc rationem auctoritate Cardinalis Bellarmini sic: *Cum Romae Sacerdotio ego initiatus recenter fuissem, operamq. Rubricis ediscendis de more darem, narrabat quidam ex meis Sodalibus, Robertum Bellarminum sapientissimum aeque, ac Sanctissimum Cardinalem solitum dicere: congruentius esse nostra hac tempestate, Vesperas quadragesimales recitare post prandium, quam antea. Nam apud Majores nostros (dicebat prudentissimus vir) ideo Vesperae recitabantur ante refectionem, quia refectio protrahebatur ad horas Vespertinas, & in Quadragesima quidem longe post Nonam: C.* Solent de consecr. dist. 1. *At nunc jam a statuta hora est coena dejecta, & in prandium mutata ascendit ad Meridiem: ne, quaeso, per novam licentiam dejiciatur hora recitationis Officii Vespertini, & contra debitum ritum ad tempus ante meridianum transmittatur. Haec Bellarminus*. Hucusque Tamburinus, cui assentitur La-Croix loco supra cit.

Licet autem haec ita se habeant recte vero dicit etiam Suarez loc. cit. superius: in hoc esse consuetudinem consulendam. Profecto non facile recedendum a consuetudine ecclesiastica: quapropter servanda etiamnum est, praesertim in Choro, Rubrica haec de recitandis Vesperis ante Meridiem in diebus jejuniorum quadragesimalium a Sabbato inclusive ante Dominicam primam Quadragesimae, ubi hujusmodi vigeat consuetudo: ut quidem communissime in Choro vigere videtur. 19

Qu. IV. Utrum in Quadragesima re- 20

recitare liceat Matutinum sequentis diei mox post Meridiem?

℞. Affirmavit nescio quis apud Thomam Sanchez in Consil. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 37. nu. 4. opinatus est itaque in Quadragesima inchoari posse statim post Meridiem, illis diebus nimirum, quibus recitantur Vesperæ ante Meridiem secundum dicta quæstione præcedenti: quia recitatis ante prandium Vesperis, censetur apud Ecclesiam inceptus esse dies sequens. Verum hujusmodi opinionem confutavimus tr. 1. lib. 1. c. 1. n. 69. ubi eam omnino rejiciendam esse, documus.

Qu. V. Utrum Concionantes quotidie per totam fere Quadragesimam, excusentur a recitatione Divini Officii: sicuti a jejunio excusari solent ex aliquorum sententia explicata hic c. 1. art. 8.

℞. Negative. Vide Danam edit. coord. to. 3. tr. 6. R. 29.

CAPUT IV.

De Missa.

1 In Quadragesima quotidie habetur Missa propria de feria occurrenti. Omittitur in Missis de tempore quadragesimali *Gloria in excelsis*: & semper tacetur *Alleluja*, ob causam dictam præcedenti c. 3. n. 7.

A feria IV. Cinerum usque ad Do-
2 minicam Passionis post Orationem diei dicitur 2. Orat. *A cunctis* & 3. *Omnipotens* pro Vivis & Defunctis, ut in Missa feriæ IV. Cinerum Rubr. gen. Missal. tit. 9. n. 4. Nisi occurrat commemoratio simplicis, quo casu 3. Or. erit *A cunctis*. *Occurrente commemoratione S. simplicis in feria secunda Quadragesimæ, quando dictum est Nocturnum Defunctorum, non debet in Missa quarto loco dici Oratio* Omnipotens sempiterne Deus, qui vivorum &c. *pro commemoratione Defunctorum; sed sufficit 3. Orat.* A cunctis. *Quod si dicatur quarta* Omnipotens &c. *quinta erit ad libitum*. S. R. C. 4. Maji 1709. in Pistorien. apud Cavaler. to. 3. c. 11. d. 3. *Quinta erit*: hoc est: poterit addi quinta Oratio: quod etsi consultius sit fieri in memoriam quinque vulnerum Christi: Caval. l. cit. n. 2. Merat. l. infra cit. non est tamen necessarium; etenim, ut notavimus tr. 1. 2. Februar. n. 63. constat ex declaratione S. C. R. 2. Decembr. 1684. quod *in Missa de semiduplici, vel simplici*, (adde: aut de feria, de qua eadem procedit ratio) *vel votiva, non sunt necessario dicendæ Collectæ impares, puta tres, quinque, vel septem*. apud Cavaler. l. cit. d. 2. n. 10. Confer. Merat. tom. 1. par. 1. tit. 9. n. 11. In festis semiduplicibus occurrentibus a feria IV. Cinerum ad Dominicam Passionis 2. Or. de feria 3. Or. A cunctis. Rubr. gen. Miss. tit. 9. n. 4. In Missa vero Conventuali de festo semiduplici usque ad Dom. Passionis 2. & 3. Or. erunt de tempore quadrages. ut supra; confer Merat. cit. tit. 9. n. 6.

Dicitur Tractus, idest luctus, causa mœstitiæ: ut notavimus hoc tr. 2. lib. 3. par. 1. c. 2. n. 3. Non dicitur tamen semper in Missa de feria: sed dicitur in feria secunda, quarta, & sexta, usque ad feriam quartam majoris hebdomadæ, ac ferialis legitur idem, qui in fer. IV. Cinerum, nisi proprius assignetur. Dicitur in prædictis tantummodo feriis Tractus, quia in iis tantum erat po- 3

puli

puli concurſus ad luctum ſolemnem, quem ſignificat Tractus, ut diximus. Gavant. in Rubr. Miſſ. part. 1. tit. 10. num. 5. lit. a. ſit vero in hujuſmodi feriis luctus ſpecialis ob rationem datam cap. præcedenti num. 11. ſub init. In Miſſis autem de Sanctis ſemper dicitur Tractus ut in Miſſali ſuis locis, aut in reſpectivo communi.

Quando in Quadrageſima celebrans dicit in Tractu: *Adiuva nos Deus*: flectit unicum genu. Rubr. gener. Miſſ. tit. 17. n. 1. Dum autem genuflectit, innititur Altari utraque manu hinc inde extenſa. Celebrans in Miſſa ſolemni genuflectit uſque ad finem præfati verſus. Rubr. cit. n. 3. Hoc eſt, eum private legit ℣. *Adiuva nos*, ad prima verba flectit unicum genu: deinde ſurgens verſum eumdem; quo expleto tranſit ad cornu Evangelii, ubi expedite legit Evangelium, ut dum in Choro Cantores, qui moroſe cantare debent præcedentem tractum, & alia; cantare incipiunt prædictum verum *Adjuva*; Celebrans cum ſacris Miniſtris ita prompte deſcendat ad ſecundum Altaris gradum, ut ad eumdem verſum utroque genu valeant eſſe flexi in ſuppedaneo, quo ſitu remaneat: quemadmodum & reliqui omnes de Choro, qui non cantant, aliique Altaris Miniſtri in locis ſuis, uſque dum idem verſus fuerit expletus ex integro. Caval. to. 4. c. 12. in decr. 25. n. 3. Merat. tom. 1. par. 4. tit. 6. num. 20.

4 Tempore Quadrageſimali Præfatio: *Qui corporali jejunio*: & dicitur quotidie a feria IV. Cinerum uſque ad Dominicam Paſſionis excluſive. Dicitur etiam in Dominicis & feſtis, ſi in eis propria non habeatur. Rubr. Miſſ. A Gelaſio Papa I. præſcripta traditur, & ex Gelaſii II. decreto (V. tamen Meratum tom. 1. part. 1. tit. 12. num. 6.) dicitur recitari quotidie, adhuc in Dominicis. Licet enim in Dominicis non ſit jejunium perfectum, ſeu refectio unica, nihilominus cuſtoditur, & non intermittitur obſervantia quadrageſimalis, ſeu abſtinentia a carne, ab ovis, & lacticiniis: quæ eſt quædam jejunii ſpecies: uti obſervat Joan. Beleth de Divin. Offic. cap. 85. & Durandus in Ration. lib. 6. cap. 28. num. 11. & poſt eum Gavantus in Rubr. Miſſ. part. 4. tit. 6. num. 7. nec non Caval. tom. 4. c. 12. in decr. 25. num. 4. Itaque in Dominicis Quadrageſimæ non eſt dicenda Præfatio de Trinitate, ſed propria de tempore quadrageſimali. Vide dicta tr. 1. l. 2. ubi Dominica art. 4. num. 56. Dicitur etiam in Miſſis votivis, quæ propriam non habent: cum Merato Caval. l. cit. & quidem juxta Rubr. gen. Miſſal. tit. 12. nu. 4. In Miſſis autem Defunctorum quocumque tempore dicitur Præfatio communis, ex Rubr. cit. confer dicta tr. 1. 2. Novembr. n. 83. An, & quale peccatum ſit, omittere Præfationem propriam; & an debeat ſuppleri, ſi ex oblivione omittatur, ubi error deprehendatur? examinabimus in Domin. Reſur. art. 3. qu. 1. & 2.

In Quadrageſima a feria IV. Cinerum uſque ad feriam quartam majoris hebdomadæ in feriali Officio, poſtquam Celebrans dixit Poſtcommuniones cum ſuis ſolitis concluſionibus, antequam dicat: *Dominus vobiſcum*, ſtans in eodem loco ante 5

librum dicit: *Oremus*. *Humiliate capita vestra Deo*: caputque inclinans versus Crucem Altaris more solito, & extensis manibus subjungit eadem voce orationem super populum descriptam ibidem: qua finita vadit ad medium Altaris, illudque osculatur, & peragit alia consueta. Rubr. Miss. de Ritu celebr. tit. 11. num. 2. In Missis autem solemnibus prædicta monitio: *Humiliate* fit a Diacono. Recitatis igitur consuetis Orationibus *Postcommunio* nuncupatis, & cantato a Celebrante more alias usitato: *Oremus*, Diaconus stans in cornu Epistolæ post Celebrantem, vertit se ad populum per latus suum dexterum, genuflexione nulla præmissa, cum non sit in medio Altaris: & ita ad populum conversus cantat manibus junctis: *Humiliate capita vestra Deo*. Quo dicto, omnibus genuflexis manentibus, & capite inclinato, præter Celebrantem, per eamdem viam se ad Altare convertit, ibique stat a tergo Celebrantis inclinatus, junctisque manibus ad Orationem, quam extensis de more manibus subjungit, cantatque Celebrans. Si autem Missa simpliciter cantetur sine assistentia Sacrorum Ministrorum, atque adeo sine Diacono; ipse Celebrans, cantato *Oremus*, persistens in eodem loco ante librum, dicit, cantatque *Humiliate* &c. junctis manibus, caput inclinans Cruci; & postea extensis manibus subdit adnotatam in Missali Orationem. Caval. to. 4. c. 12. in decr. 25. n. 5.

Hujusmodi Oratio *super populum*: (quam inscriptionem haberi ad huhujuscemodi Orationes in Sacramentario Gregoriano, testatur Gavant. in Rubr. Miss. part. 2. tit. 11. nu. 2. lit. n.) non dicitur in Missis festivis, vel votivis, aut etiam de Dominica; sed solum in Missis ferialibus de tempore quadragesimali. Dicitur autem in feriis præfatis, ut divino auxilio populus Christianus contra diabolicas insidias, quæ hisce pœnitentiæ diebus sunt ferociores, armetur, vice communionis Corporis Christi, quod extra Dominicas, & festa populus non solet accipere. Ita Amalarius de Eccl Offic. lib. 3. cap. 37. Micrologus de Ecclesiast. observation. c. 51. & admittit Benedictus XIV. de Missa sect. 1. cap. 23. §. 1. Merat. to. 1. par. 2. tit. 10. num. 28. circa medium. Aliqui vero dicunt: Orationem *super populum* in feriis quadragesimalibus esse monumentum quoddam antiqui Ritus, recitandi Vesperas statim post Missam, ut nunc fit in Sabbato Sancto. Vid. Caval. tom. 2. par. 2. cap. 38. num. 3. & tom. 4. cap. 12. in decr. 25. num. 7. Denique Honorius in Gemma lib. 1. cap. 67. aliam causam tradit Orationis præfatæ, hæc enim habet: *statutum est, ut panis post Missam benediceretur, & populo pro benedictione communionis partiretur: hoc & Eulogia dicebatur. Sed quia hoc in Quadragesima fieri non licuit:* (puta ob jejunium custodiendum:) *Orationem super populum dici, Ecclesia instituit, ut per hanc particeps Communionis sit*. Ita Honorius; Confer Meratum to. 1. par. 2. tit. 11. n. 7.

Profecto panem sacrare, seu benedicere, Ecclesiam consuevisse pro Catechumenis, significat Augustinus lib. 2. de peccator. merit. c. 26. Quia enim ab Eucharistia arcebantur, loco ejus, panis a Parocho invocatione

ne Dei, Crucis ſigno, & aliis cæremoniis, ac ritibus adhibitis, in omnes Catechumenos diſtribuebatur: ut refert Azorius Inſtit. moral. par. 1. lib. 4. c. 11. qu. 5. prope finem, & Suarez to. 3. in 3. par. diſp. 46. ſect. 6. verſus finem. Poſtea vero cæpit etiam in Eccleſia introduci, ut panis ſingulis quibuſque Dominicis, aliiſque feſtivis diebus a Parocho ſacratus certa precationis formula ſubminiſtraretur fidelibus in fine, Miſſæ qui communicare non poterant, ſive nolebant: uti habetur in Decreto Pii I. relato ab Ivone par. 2. c. 37. a Burchardo *lib.* 5. *c.* 27. apud Theophil. Raynaudum *t.* 16. *ſect.* 2. *q.* 4. poſt initium; & ab Azorio Inſt. moral. *par.* 1. *lib.* 10. *c.* 35. *q.* 13. Idem habetur in Concilio Nannattenſi c. 9. & conſentit Suarez to. 1. de Relig. lib. 1. c. 4. n. 3. ubi tradit: in Eccleſia uſum panis benedicti pro fidelibus baptizatis introduci cæpiſſe, quando quotidiana Communio fidelium omnium, qui Miſſæ aſſiſtebant, cæpit intermitti: nam pro his, qui communicaturi non erant, cæpit panis benedici, qui in Symbolum Charitatis inter omnes Sacrificio aſſiſtentes divideretur. Poreſtque, ait, hoc intelligi ex Concilio Laodic. c. 14. ubi dicitur: tempore Paſchatis non eſſe diſtribuendus panis benedictus: quia nimirum in Paſchate omnes communicare tenentur. Quæ ratio admittitur a Raynaudo l. cit., apud quem alia quoque de hujuſmodi panis benedicti diſtributione in fine Miſſæ ratio ulterior aſſignatur; videlicet aſſeritur, ea diſtributio excogitata fuiſſe, ut fideles non communicantes perſtarent uſque ad finem ſacri, & peractam aliorum communionem. Tradit item Suarez, conſueviſſe Prælatos etiam mittere panem benedictum ſuis Parochis, aliiſque Prælatis in ſignum concordiæ, & mutuæ communicationis: ut ſumitur ex Innocentio Epiſt. 1. c. 5. quod etiam Raynaudus l. cit. affirmat abſolute de fidelibus; id ipſum refert Quarti de benedict. tit. 3. ſect. 5. prælud. 1. De uſu panis benedicti videri poſſunt Durandus in Ration. Divin. Offic. lib. 4. c. 53. Stephanus Durant. lib. 2. de Ritib. c. 58. Thomas Waldenſis de Sacramentalibus to. 3. tit. 23. c. 167. & 168. & quæ refert, notatque Pamelius in lib. de Oper. & Eleemoſyn. Cypriani ſub n. 5. videri etiam poſſunt dicta 17. Januar. n. 4.

6 Tempore Quadrageſimali in Miſſis de tempore in fine Miſſæ dicitur *Benedicamus Domino*: quia non dicitur *Gloria in excelſis*. Rubr. gen. Miſſ. tit. 13. n. 1. quod omittimus, ad ſignificandam mæſtitiam temporis hujus, recole dicta cap. præced. n. 7. Similiter non dicimus: *Ite Miſſa eſt*: ſed; *Benedicamus Domino*: in ejuſdem perſeverantes ſignificatione mæſtitiæ: ut interpretatur Auctor Micrologi de Eccleſiaſtic. obſervat. cap. 46. & Cardinalis Bellarminus tom. 3. controverſ. lib. 6. de Miſſa cap. 27. *Videtur enim*, (ait Bellarminus) *neſcio quid lugubre præſeferre, quod non publica denuntiatur dimiſſio, ſed unuſquiſque per ſe diſcedit*. Cardinalis Bona relatus a Merato tom. 1. par. 1. tit. 13. num. 2. fine cenſet, potius olim conſueviſſe, præfatam dimiſſionem omitti, quando fideles omnes adſtantes Miſſarum ſolemniis celebratis, ſeſe in Eccleſia continebant, donec recitatis Canonicis precibus, & Statione ſoluta, abire fas erat.

(Con-

(Confer dicta cap. præcedenti num. *16.* fine.) Deinde vero morem eumdem, omittendi videlicet præfatam populi dimissionem extensum esse ad Missas minus solemnes, & quotidianas. Porro *Benedicamus Domino* dicitur a Celebrante converso ad Altare. Rubr. gen. Miss. tit. 13. num. 1. & de Rit. celebr. tit. 11. num. 1. fine: quia Celebrans hortatur populum, ut secum uniatur, ad benedicendum Dominum, qui peculiari modo adest super Altare. Biel allegatus a Benedicto XIV. de Miss. sect. 1. cap. 23. tit. 2. init. & cum Micrologo, & Gavanto Meratus tom. 1. par. 2. tit. 11. num. 5.

7 In Quadragesima in Missa de tempore color Paramentorum violaceus. Rubr. gen. Miss. tit. 18. num. 5. Nisi aliter notetur. Congruentiam habes hoc tr. 2. lib. 3. par. 1. c. 2. num. 5. & tr. 1. die 2. Febr. num. 18. & die 23. ejusdem num. 19. Quem etiam violaceum colorem adhibebunt in Dominica infra Octavam privilegiati ad celebrandas Octavas; conformiter ad cit. Rubr. num. 2. & 3. *Cantata Missa solemni de aliquo Sancto, ut est de S. Joseph in Polonia ob concursum Populi, & Indulgentias, licet solemnitas, & expositio SS. Sacramenti adesset, color paramentorum in Missis privatis, nullo habito respectu colori adhibito in quavis Missa Votiva solemni, semper is esse debet, qui convenit Officio in illa die occurrenti, etiamsi violaceus.* S. R. C. 1. Decembr. 1742. in una Ordin. Carmelit. Excalceat. Polon. in opere Merati in 2. append. decret. Miss. num. 866.

8 In Quadragesima, si occurrat Vigilia, dicatur Missa de Feria Quadragesimali: (nisi fiat de Festo novem lectionum:) cum commemoratione Vigiliæ. Rubr. gen. Miss. tit. 3. num. 5. In Vigiliis, quæ occurrunt in Quadragesima, non legitur Evangelium Vigiliæ in fine Missæ. Rubr. gen. Miss. tit. 3. num. 2. Cur autem non legatur in Missa Evangelium Vigiliæ in fer. Quadragesimæ? Vid. lib. 1. c. 3. num. 3.

De feria Quadragesimali fit commemoratio in Quadragesima, quando Missa dicenda est de festo occurrenti. Rubr. gen. Miss. tit. 7. n. 2. cum ejusdem feriæ Evangelio in fine Missæ. Rubr. gen. Miss. tit. 13. num. 2. 9

In Ecclesiis autem Cathedralibus, & Collegiatis occurrente festo Duplici, aut Semiduplici, vel octava in Feriis Privilegiatis, quæ habent Missam propriam, videlicet Quadragesimæ, Quatuor temporum, Rogationum, & Vigiliarum, cantandæ sunt duæ Missæ, quæ nuncupantur Conventuales, una de festo post Tertiam, altera de feria post Nonam sine commemoratione feriæ in Missa de festo, & absque commemoratione festi in Missa de feria, & in fine consuetum Evang. S. Joannis. Rubr. gen. Miss. tit. 3. num. 1. tit. 7. num. 2. tit. 15. num. 2. Vid. dicta tr. 1. lib. 1. c. 2. num. 13. & die 23. Febr. num. 15. & in Septemb. par. 1. a num. 21. Octavæ nomine intelligitur hic ipsa solum dies octava: uti rursus infra dicetur, non item quælibet dies infra octavam. Vid. dicta 27. Junii art. 2. num. 6. & Septemb. par. 1. num. 21. *Missa Conventualis de feria in Quadragesima, & Adventu nullo modo potest omitti, quando in eis cadat* 10

dat festum alicujus Sancti, non obstante contraria consuetudine. S. R. C. 24. Novembr. 1635. in Gallien. apud Meratum ind. decr. Miff. num. 278. confer dicta tr. 1. l. 1. c. 2. cit. num. 13. Sed *in Dominicis Adventus, & Quadragesimæ, in quibus fit de Duplici primæ Classis, non sunt cantandæ duæ Missæ* S. R. C. 5. Julii 1698. *in Collen.* apud Meratum ind. decr. Miff. num. 528. Sed in Cathedralibus, & Collegiatis cantabitur unica Missa de festo 1. cl. cum Commemoratione Domin. 2. classſ. confer dicta tr. 1. lib. 2. in Dominica num. 50. & Meratum tom. 1. par. 3. tit. 11. decr. 17. Item si in Quadragesima occurrat Vigilia, non ideo in Cathedralibus & Collegiatis erunt cantandæ duæ Missæ, sed in Missa de feria Quadrag. fiat commemoratio Vigiliæ. Vide Caval. tom. 2. c. 15. in Decret. 2. num. 20.

171 Diximus cap. præcedenti: in Quadragesima non celebrari octavas sine speciali privilegio. Ubi autem adsit, notetur, quod *in diebus infra Octavam occurrentibus in Quadragesima debent privilegiati dicere Missam Conventualem de feria currente cum commemoratione octavæ, quamvis recitaverint Officium de die infra Octavam*. S. R. C. 24. Januarii 1682. *in Marsicana.* apud Caval. tom. 2. c. 15. d. 3. Quod est conforme Rubricis Missalis.. Vid. Caval. l. cit. a num. 2. & in decr. 4. num. 1. & dicta 8. Decembr. num. 22. Itaque in dicto casu in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis cantandæ non erunt duæ Missæ, sed una dumtaxat de feria cum commemoratione Octavæ. Caval. in cit. d. 3. num. 3. Ubi autem Rubrica Missalis tit. 3. n. 1., ut supra notavimus, edicit: incidente Octava in feriis Majoribus, duas Missas in Cathedralibus, & Collegiatis esse cantandas, de Octava post Tertiam, & de feria post Nonam, intellige, ut etiam supra animadvertimus, de die Octava, quæ ritus duplicis est, & instar Festi se habet, non item de die infra Octavam. Vide dicta in Junio, & Septemb. l. l. supra cit. Consonat Decretum S. R. C. 23. Junii 1736. in *Einsidlen.* apud Caval. tom. 2. c. 15. d. 4. in quo id declaratum apparet: Vide Caval. ibi num. 8. & in d. 3. num. 6. In quo casu in Missa Conventuali de Octava non fit commemoratio feriæ, & in Missa Conventuali de feria, non fit commemoratio Octavæ, & in Missa eadem de feria Orationes, & Præfatio de tempore, non Octavæ, licet eam habeat propriam. Vid. Caval. in d. 4. num. 8. Merat. in Gav. par. 3. tit. 11. n. 4. in d. 14.

In diebus infra octavam occurrentibus in Quadragesima, qui habent privilegium celebrandi octavam in illa, si recitent Officium de die infra octavam, Missas omnes dicere debent de feria cum Commemoratione octavæ, & tertia Oratione *Concede*; non vero *A cunctis*; ex decr. S. C. R. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.* apud Caval. tom. 2. cap. 15. d. 4. & tom. 5. cap. 14. num. 58. & apud Meratum ind. decret. Miff. num. 687. Hæc sunt conformia Rubricis Brev., & Missalis. Vid. Caval. l. cit. num. 1. & 2.. Merat. par. 1. tit. 3. num. 4. & tit. 7. num. 3. In hujusmodi vero Missis dicetur Præfatio de Octava, si habeat pro-

propriam, ex eodem allegato Decreto; Vid. Caval. ibi num. 3. & tom. 5. c. 14. num. 56. d. 11. & Merat. par. 3. lib. cit. At fine *Gloria in Excelsis*; & fine *Credo*. Caval. in cit. dist. 4. num. 6. & tom. 5. cap. 12. num. 16. (alias per errorem 17.) Merat. cit. par. 1. tit. 3. num. 3. & dicta 8. Decembr. l. cit. *In Missa votiva, quæ celebrari aliquando potest infra, octavam in Adventu, Quadragesima, Quatuor temporibus, Vigiliis, & feria secunda Rogationum, prima Oratio erit de Missa, secunda de Octava, tertia de feria, & non recitatur Evangelium Feriæ, sed Initium S. Joannis*: In Principio &c. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.* apud Meratum ind. decret. Miss. n. 689. sermo est de Missa privata. Pro Missis autem votivis solemnibus vide decretum recitandum inferius n. 18.

In Quadragesima non dicitur Missa Conventualis pro Defunctis, neque pro eis fit commemoratio. Dicitur tamen Missa Defunctorum etiam in Quadragesima in die Depositionis Defuncti, & in Anniversario pro Defunctis. Rubr. gen. Miss. tit. 5. num. 1. & 2. In Quadragesima vero in feriis secundis non dicitur Missa Conventualis pro Defunctis, quia feriæ Quadragesimales habent Missas proprias, quas consequenter opus foret, omittere, vel gravare Clerum sequenti onere duarum Missarum: ut observat Caval. tom. 3. cap. 8. in d. 1. num. 16. Quod autem Rubrica dicit: hoc tempore non fieri commemorationem pro Defunctis: intellige pro solis Defunctis. Cæterum pro vivis simul & Defunctis quotidie usque ad Dominicam Passionis oratur in oratione *Omnipotens Sempiterne Deus*: Unde necesse non fuit particularis alia collecta pro solis Defunctis: ut idem Cavalerius animadvertit lib. cit. Cur autem etiam prædicta Oratio *Omnipotens*: omittatur tempore Passionis? Dicemus in fer. 2. post Dom. Pass.

Missa de tempore in Quadragesima debet cantari post Nonam. Rubr. gen. Miss. tit. 15. num. 2. *Quadragesimæ Adventus, & Vigiliarum temporibus, necnon in diebus Rogationum occurrente aliquo. Festo Duplici, vel Semiduplici, non licet post Primam celebrare Missam prædictarum feriarum, sed servandæ sunt Rubricæ, quæ præscribunt post Nonam*. S. R. C. 22. Januar. 1701. in una Camaldulensium Montis Coronæ: apud Merat. ind. decr. Miss. num. 548., & confirmatum fuit 19. Januar. 1743. in altera eorumdem Camaldul. Mont. Cor. ut in opere Merati in 2. append. decr. Miss. num. 868. Si præter Missam Conventualem celebretur altera solemnis de festo solemni: Vid. dicenda in fer. quarta post Dom. Pentec. art. 2. de Missa n. 4.

Diaconus, & Subdiaconus in Dominicis, & Feriis Quadragesimæ, (exceptis Dominica *Lætare*: Et Sabbato Sancto in Benedict. Cerei, & Missa:) in Cathedralibus, ac præcipuis Ecclesiis (etiam Regularium: Vide dicta l. 1 par. 1. c. 3. n. 6.) utuntur Planetis plicatis ante pectus: quam Planetam Diaconus dimittit, cum lecturus est Evangelium, eamque tunc super sinistrum humerum super stolam complicatur: aut ponitur aliud genus stolæ latioris in mo-

modum Planetæ plicatæ; & facta communione, resumit Planetam ut prius: Similiter Subdiaconus dimittit eam, cum lecturus est Epistolam, quam legit in Alba, & ea finita, osculataque celebrantis manu, Planetam resumit, ut prius. Rationem Ritus hujusmodi assignavimus lib. 1. l. cit. n. 15. fine. In minoribus autem Ecclesiis (etiam Parochialibus, & Regularium non insignibus Ecclesiis, ac Monialium: Vide l. 1. cit. num. 6.) prædictis diebus Alba tantum amicti ministrant, Subdiaconus eum Manipulo, Diaconus etiam cum Stola ab humero sinistro pendente sub dexterum. Rubr. gen. Miss. tit. 19. num. 6. & 7.

Potest Episcopus cogere Canonicos, ut a Capellanis in Quadragesima cantare faciant Missam Conventualem feriæ cum Diacono, & Subdiacono: S. R. C. 17. Julii 1627. apud Merat. ind. decr. Miss. num. 212. Confer dicta tr. 1. l. 1. cap. 2. qu. 5. num. 12. fine.

25 In Choro in Missa solemni genuflectitur ab iis, qui non sunt Prælati, ad Confessionem cum suo Psalmo. In Missis autem feriarum Quadragesimæ, (& in quibusdam aliis suis locis notatis, & notandis:) genuflectunt omnes etiam ad Orationes, & dicto per Celebrantem *Sanctus*, usque ad *Pax Domini;* & ad Orationes *Postcommunionem*, & *Super populum*. Rubr. gen. Miss. tit. 17. n. 5. Merat. tom. 1. par. 4. tit. 6. n. 20. Et in Missa etiam feriali, quæ substituitur Missæ de Octava apud Privilegiatos supradictos, est genuflectendum in Choro; ex D. S. C. R. 27. Junii 1736. apud Meratum ind. decr. Miss. num. 688.

Pro Missis Conventualibus præter hactenus notata, videri possunt dicta tr. 1. l. 1. c. 2. qu. 5. & sequentibus interrogat. hic autem specialiter

Qu. I. Utrum sit obligatio gravis celebrandi præter Missam Conventualem de festo, alteram quoque de feria privilegiata; ita ut, hæc si omittatur, peccetur mortaliter? 16

℞. Affirmat Gavantus in Rubr. Miss. par. 3. tit. 11. num. 7. & num. 11. testatur, sic declarasse Sacrorum Rituum Congregationem: & ita scribit; (in editione qua ego sum usus.) *Tanquam de re gravissima statuit Sacra Congregatio, Missam de feria privilegiata in Cathedralibus, & Collegiatis nullatenus omittendam esse: sed omnino adstantibus Canonicis, & assignata distributionum portione cantandam esse, aut cum Diacono, & Subdiacono; aut si eorum copia non suppetit, absque eis, & post Nonam: non obstante quacumque consuetudine contraria, quam Sacra eadem Congregatio substulit, & in posterum admitti vetuit, & addit pœnas contentas in Bulla Pii V. quæ præceptum continet.* Hæc Gavantus. Huc utique faciunt sequentia Decreta, quæ hic, & alibi dedimus: *Missa Conventualis de feria in Cathedralibus, & Collegiatis omnino est dicenda ultra Missam festi, & abusus sunt reformandi.* S. R. C. 16. Januarii 1627. *in una abusus reformandi* apud Meratum ind. decret. Miss. num. 203. *Missa Conventualis in Quadragesima, & Adventu nullo modo potest omitti, quando in eis etiam cadat festum alicujus Sancti: non obstante contraria consuetudine.* S. R. C. 24. Novembr. 1635. *in Gallien.* apud Cajet. Merat. ind.

ind. decret. Miss. num. 278. Item eadem S. R. C. interrogata: an in Cathedrali Conimbricensi, attentis circumstantiis toleranda esset asserta consuetudo cantandi unicam Missam, aliam legendi iis diebus, quibus a Rubrica duæ præcipiuntur Missæ? Respondit: *Negative: reservato jure probandi antiquam consuetudinem; & amplius*. S. R. C. 14. April. 1753. in Conimbricen. ad 1. dub. apud Cavaler. tom. 5. in collect. recentior. decret. Rursus eodem anno 1753. 22. Decembr. in una Vilnen. interrogata: quando juxta Rubricas Missalis in feriis Quadragesimæ, Quatuor temporum, Rogationum, ac Vigiliarum præscribuntur duæ Missæ cantatæ in Cathedralibus, & Collegiatis, una de festo post tertiam, altera de feria post Nonam; utrum in Cathedrali Vilnensi, propter insufficientiam temporis, ratione multarum Votivarum cantandarum ex fundatione, posset una ex his duabus substitui lecta pro cantata? Respondit: non posse omitti alteram ex his duabus Missis cantandis. Missæ autem votivæ ex fundatione cantandæ posse substitui votivam lectam ex rationabili causa ab Ordinario dignoscenda, & approbanda. Ita in dicta Vilnensi ad 10. & 11. dub. apud Caval. l. cit. Eamdem obligationem gravem in prædictis Ecclesiis indicat Pelliz. in Manuali tract. 5. cap. 9. sect. 2. quæst. 4. Lezan. V. Missa num. 49. Busemb. lib. 6. part. 2. tract. 3. cap. 3. dub. 1. resol. 2. Bened. XIV. de Missa sect. 2. cap. 1. §. 2. alias lib. 3. cap. 3. num. 4. Pro hujusmodi obligatione gravi stat Cavalerius to. 3. cap. 8. in decr. 11. num. 1. ubi citat pro ea Guyetum, laudatque Gavantum rite censentem, Rubricas super Missis Conventualibus esse præceptivas, & de re gravissima.

Qu. II. Utrum prædicta gravis obligatio, quæ extat in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, cantandi præter Missam de festo, alteram quoque de feria, quando casus occurrit: urgeat etiam Ecclesias Regularium Choro addictorum? 17

℞. Affirmant aliqui apud Franc. De-Lugo de Sacram. lib. 5. de Mis. cap. 5. quæst. 2. num. 24. eo quod putent Ecclesias, Regularium esse Collegiatas. Alii vero negant teneri: cum negent, has esse Collegiatas, proprie loquendo, aut in odiosis; Ita Pelliz. loc. cit. Diana edit. coord. tom. 2. tract. 1. R. 83. aliique apud eumdem De-Lugo loc. cit. Huic etiam sententiæ negativæ subscribit Lezana V. Missa num. 49. si dicatur: præceptum prædictum non urgere omnes Orbis Ecclesias: (quas tamen omnes, et videtur urgere ex nonnullis declarationibus Sacræ Congregationis:) sed dicatur: urgere solas tantummodo Cathedrales, & Collegiatas; Regularium enim Ecclesiæ non sunt, inquit, nisi improprie, Collegiatæ, & solum quoad favorabilia. Utramque sententiam esse probabilem, docet Tamburinus Meth. celebr. Miss. lib. 1. cap. 6. §. 2. nu. 8. Idipsum affirmat Franciscus de-Lugo loc. cit. fine; qui addit: Videri præsertim attendendam esse praxim. Et quidem etiam stando in sententia negante obligationem prædictam, vult nihilominus ipsemet Pelliz. quæst. 4. ex Peyrino, si in Monasterio degant saltem decem Sacerdotes, ibique

que extet conſuetudo dicendi duas Miſſas : eas dici debere : cum talis inquit , conſuetudo ſit laudabilis , utpote conformis Miſſali reformato a Pio V. præcipiente , quod in Eccleſiis Collegiatis duæ Miſſæ dicantur in Quadrageſima , Adventu , & Vigiliis : ſcilicet una de feria , & alia de Sancto tunc occurrente . At vero etiam ſtando in ſententia affirmante obligationem prædictam : ex eodem Peyrino docet Lezana loc. cit. fine : probabile eſſe ſufficere , quod in dictis Eccleſiis Regularium una prædictarum Miſſarum cantetur , altera reciteiur : quia , inquit , nec Decreta Sacræ Congregationis aliud petunt ; nec ideſt in praxi receptum , videlicet , quod apud Regulares utraque Miſſa cantetur .

Nos tract. 1. lib. 1. cap. 2. quæſt. 5. interrog. 6. num. 19. oſtendimus Doctorum auctoritate , & ratione , præceptum de Miſſis Conventualibus ex jure communi urgere tantummodo Cathedrales , & Collegiatas Eccleſias , quales non ſunt Eccleſiæ Regularium . Animadvertimus tamen ibidem num. 20. poſſe nihilominus obligari ex vi proprii ſtatuti , ſeu Regulæ ad celebrandam quotidie Miſſam Conventualem . Similiter autem hic dicimus: poſſe Regulares eoſdem obligari ex vi ſimilis ſtatuti ſeu Regulæ propriæ , ad celebrandas duas , vel tres Miſſas Conventuales , ſeu de feſto , & feriis , quando caſus occurrerit ; & ad cantandas ſingulas , quemadmodum Cathedrales , & Collegiatas Eccleſias teneri docuimus l. cit. num. 12.

18 Nota hic : quod cum quæſitum fuerit a S. R. C. *Iis in Eccleſiis Regularium , in quibus non eſt conſuetudo cantandi quotidie Miſſam currentis Officii ; utrum in Miſſa ſolemni , quæ ſola canitur pro re gravi , vel ob occurſum feſti ſolemnis , de quo eodem die officium nequit fieri , non cantata Miſſa Officii diei , nempe de Dominica privilegiata , feria majori , vel feſto aliquo , debeat addi collecta illius diei Officii currentis , nempe feſti alicujus , Dominicæ , feriæ majoris ?* S. C. reſpondit . *In Miſſis votivis ſolemnibus , quæ pro re gravi , vel ob occurſum feſti ſolemnis in aliam diem transferendi , etſi unica tantum canatur Miſſa , unica tantum Oratio dicenda eſt*: S. R. C. 29. Januar. 1752. in una Ordin. Carmelit. Excalceat. Provinciæ Polon. ad 9. dub. apud Caval. tom. 5. in collect. recentior.

Qu. III. An , quando duæ , vel tres Miſſæ Conventuales dicendæ ſunt , applicandæ ſint ſingulæ pro Benefactoribus in genere ? quemadmodum ita applicandam eſſe Miſſam Conventualem quotidie celebrandam in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis , docuimus tract. 1. lib. 1. cap. 2. qu. 5. interr. 7. n. 21. 19

℞. Affirmative , ubi id conſuetudo obtinuerit : ſecus negative ; ſed ſatis erit applicare primam ad intentionem prædictam : in reliquis tamen commendandi ſaltem ſunt in commemoratione pro Defunctis , Eccleſiæ Benefactores in genere . Ita Bened. XIV. Conſtit. *Cum ſemper* §. 22. tom. 1. Bullar. ſui n. 103.

Qu. IV. Utrum quadrageſimalibus diebus ſit obligatio audiendi Miſſam ? Dubium poſſet oriri ex eo ; quia C. *Solent* 49. diſt. 1. de conſecr. videtur velle , quod in Quadrageſima nullus jejunare dicatur , niſi 20

audita Missa; vid. dicta cap. præced. num. 16. fine.

℞. Negative. Ad rationem dubitandi dico: allegatum caput vel loquitur de Consilio, vel si loquitur de obligatione præscripta, abrogatum est. Ita Sylvester in sum. v. *Missa* 2. qu. 1. §. 3. fine. Rosella v. *Missa* §. 13. Azor. Instit. Moral. part. 1. lib. 7. cap. 4. qu. 2. fine, Navarr. in Manual. cap. 21. num. 2. fine. Addo: Allegatum caput non esse Decretum alicujus Pontificis, vel Concilii universalis; vid. dicta cap. præced. cit. num. 16 initio: unde non potuit universaliter obligare. Recte tamen monet Navarrus: plurimum decere, ut audiat Missam quicumque id commode facere potest tempore tam sancto, tamque sacris Domini nostri Jesu Christi, qui in ea realiter offertur, mysteriis dedicato.

21 Nota hic primo: In feriis sextis Quadragesimæ non celebrari Missam ex ritu Ambrosiano, aut in Ecclesiis Ambrosianis: Bonac. de Sacram. Euchar. disp. 4. qu. 7. punct. 2. num. 17. In Ecclesia vero Græca omnibus diebus Quadragesimæ, præter Sabbatum, & Dominicam, & festum Annunciationis, non consecratur Corpus, & Sanguis Christi; sed Sacerdos utitur Præsanctificatis idest Hostiis antea consecratis: Quemadmodum fit in Ecclesia Latina feria VI. in Parasceve: Quæ functio sacra nuncupari solet Missa Præsanctificatorum. Vid. Bened. XIV. de fest. Domin. cap. 7. §. 7. Merat. tom. 1. part. 1. in præliminar. num. 79.

22 Nota secundo: quoad Telam, seu Velum magnum, quod tempore quadragesimali ante Altare majus in pluribus Ecclesiis, consuevit extendi: consuetudinem hujusmodi veterem toto Quadragesimæ tempore extendendi Telam, seu Velum magnum, & amplum, cæruleum, vel violaceum ante faciem Altaris majoris, a veteri acceptam lege, docet Honorius Augustodunensis in Gemma lib. 3. de antiquo ritu Missæ cap. 46. Profecto Exodi 26. Dixit Dominus Moysi: *Facies & Velum . . . . . quod appendes . . . . . intra quod penes arcam testimonii, quo & Sanctuarium, & Sanctuarii Sanctuaria dividentur*. Item teste A Lapide in Matth. 27. 51. tradit Josephus lib. 6. belli cap. 6. duplex fuisse Templi Velum, unum ante Sanctum Sanctorum, alterum ante Sanctum. Sanctum erat, quasi Navis templi, in quod Sacerdotes quotidie ingrediebantur. Sanctum Sanctorum erat quasi Chorus, & Sanctissima pars Templi, quem locum Pontifex semel in anno ingrediebatur. Confer Apostolum ad Hebr. cap. 9. cujus quidem Velum fuisse, quod Christo moriente scissum est medium, ut Evangelistæ testantur, sustinet cum aliis laudatus Interpres. Consuetudo igitur illa prædictum Ritum legis veteris imitatur. Porro Quadragesimale tempus significat tempus legis veteris: uti notavimus lib. 3. part. 1. cap. 1. nu. 4. Id autem non esse Judaizare: collige ex dictis 2. Febr. num. 5. & 6. Interim varias observo significationes, & causas assignari consuetudinis hujus Ecclesiasticæ.

Petrus Blesensis serm. 11. apud Raynaud tom. 12. dissert. de sobr. frequent. mulier cap. 8. §. *Mulieres*

res ſemotæ ab Altar. putat. , Velum hoc extendi ante locum Chori , ut Clerici ibi canentes nec videant , nec videantur præſertim a mulieribus exiſtentibus extra Chorum in Eccleſia ; idque in majorem caſtitatis commendationem , quæ tempore quadrageſimali debetur . Ait itaque laudatus Auctor , tempore Quadrageſimæ , quo par eſt ſacros homines intimius necti Deo , ad ſeveritatem majorem a carnis illecebris , ſupra jejunium hoc tempore *Specialem introductam eſſe medicinam ;* (ſunt ejus verba :) *interponitur enim Velum inter Pſallentes , & populum , alterius quidem ut majoris gratia ſignificationis ; ſed ad hoc tamen , ut laſciviam tollat oculorum , & licentiam , per quorum feneſtras mors luxuriæ crebrius ſolet introire . In primis quidem Eccleſiis , & fere uſque ad modernorum tempora ſic pſallebatur in Choro , quod ab humeris ſupra , pſallentes a populo dividebantur ; ſicut & in atrio Sacerdotum ante Templum . Sed tempore Quadrageſimæ interpoſitis Auleis mutuus negabatur aſpectus .* Hæc Bleſenſis.

Significatio autem illa major Veli per tempus Quadrageſimæ interpoſiti , quam ille reticuit , explicari poteſt ex iis , quæ habet Honorius loco ſupra cit. ubi ait : quod *hoc Velum eſt Cœlum mira varietate depictum , rutilantibus gemmis diſtinctum ; hoc nobis pro velo inter corporea , & ſpiritualia ſuſpenditur , quo Chriſtus , & illa ſuperna patria nunc a nobis celatur . Poſtea Cœlum , ut liber complicabitur , & ut tentorium colligetur ; & tunc facies Domini nobis revelabitur , & cœleſtis gloria denudabitur . Ex collocutione etiam Divina facies Moyſi erat ut ſol ſplendida ; qui velamen ante ſe ſuſpendit , ut populus in eum intendere poſſet . Facies glorificata eſt ſacra Scriptura . Velamen , quod faciem operuit , eſt carnalis obſervantia , quæ intelligentiam legis velavit . Hoc velamen eſt adhuc ſuper corda Judæorum poſitum , & ideo non valent videre ſplendidum legis ſenſum . Et quia myſterium Scripturæ in hoc tempore a nobis velatur ; ideo velum ante oculos noſtros in his diebus extenditur .* Hæc laudatus Honorius . Similia habet Durandus in Ration. Divinor. Offic. lib. 1. cap. 3. num. 34. & 35. ac videri etiam poteſt Joannes Beleth de Divin. Offic. cap. 85. fine . Honorii autem illud de myſterio Scripturæ nobis velato ; accipiendum eſt quoad teſtamentum vetus in ſenſu myſtico , & figurato ; hoc eſt : quod repræſentemus his diebus quadrageſimalibus antiquæ legis tempus , quo erant hominibus myſteria Scripturæ velata ; idque ſignificet Velum hoc ante Altare majus extenſum .

Quod autem interpretatur etiam hoc Velum de cæcitate , ſeu infidelitate Judæorum & duritia cordis eorum : conſonat Apoſtolus 2. ad Cor. cap. 3. verſ. 14. & 15. de Judæis dicens : *Sed obtuſi ſunt ſenſus eorum ; uſque in hodiernum enim diem idipſum velamen in lectione veteris teſtamenti manet non revelatum , (quoniam in Chriſto evacuatur .) Sed uſque in hodiernum diem , cum legitur Moyſes , velamen poſitum eſt ſuper cor eorum .*

Denique dici etiam poteſt : hujuſmodi velo cooperiri Altare ad in-

indicandum luctum : quia est tempus Passionis Domini : unde & coloris esse violacei, & aliquod etiam in eo depingi passionis Mysterium consuevit. Vide dicenda in Sab. ante Dom. Passionis num. 17. & in Sab. Sancto subs. 4. §. 2. num. 355. fine ; ubi explicabimus : quare tunc post initium Missæ removeatur hujusmodi Velum ?

De sepimenti autem illius lignei, (sive etiam linei, ut passim vidimus usurpari :) quod in Ecclesiis adhibetur, dum sacræ Conciones habentur, origine, & causa, breviter agit Meratus tom. 1. part. 2. tit. 6. num. 38. qui videri potest.

CAPUT V.

De Indulgentiis.

1 IN omnibus Dominicis Quadragesimæ, cæterisque quadragesimalibus diebus habentur Indulgentiæ Stationum. De stationibus egimus hic cap. 2. art. 1. sect. 1. subsect. 4. §. 2. a num. 101.

Quid notandum pro Indulgentiis, quæ concessæ sint pro sextis feriis mensis Martii, seu Quadragesimæ ? Vide in Martio part. 1. §. 3.

CAPUT VI.

De Residentia Episcoporum.

1 TRIDENTINUM. sess. 23. cap. 1. de Reform. indulget Episcopis abesse ex justa causa a propriis Diœcesibus per Trimestre, sive continue, sive interrupte intra annum : eosque simul admonet, ne per illius temporis spatium Quadragesimæ &c. diebus ab Ecclesiis suis Cathedralibus absint : nisi forte Episcopalia munia in aliis Diœcesum suarum locis eos detineant. Vid. dicenda in Appendice ad calcem Diari c. 11. de Resid. Cleric.

CAPUT VII.

De prohibitione Solemnitatis Nuptiarum.

SECUNDUM veteres Canones C. *Non oportet* 10. *dist.* 4. *de pœnit.* & *C. Capellanus de feriis*. Solemnitas Nuptiarum facienda non est a prima Dominica Adventus usque ad Epiphaniam : nec a Septuagesima, quod est tempus tristitiæ, usque in Octavam Paschæ : nec tribus hebdomadis ante festum Nativitatis S. Joannis Baptistæ seu a prima die Rogationum usque ad octavam diem post Pentecosten inclusive. Idque sive ob solemne jejunium prædictis tribus temporibus celebratum : ut putat Azorius Instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 21. quæst. 3. sive ob universalem communionem SS. Eucharistiæ iisdem temporibus tunc fidelibus imperatam : ut alii volunt apud eumdem Azorium. Pro tempore Adventus quamdam aliam ratio-

tionem affignavimus lib. 1. part. 1. cap. 5. num. 2. Verum ex Concilio Tridentino fefſ. 24. cap. 10. de reform. Matrim. vetitum eſt celebrare folemnitates Nuptiarum folum in Adventu Domini uſque in diem Epiphaniæ: ut cit. cap. 5. notavimus; & a fer. IV. Cinerum uſque ad octavam Paſchatis incluſive: feu uſque ad mediam noctem incluſive Dominicæ in Albis, incipiente feria fecunda.

Qu. hic: utrum initium hujus prohibitionis fumendum fit a Veſperis diei præcedentis feriam IV. Cinerum?

℞. Negative, fed a media nocte feriæ IV. Cinerum: feu mox poſt mediam noctem feriæ tertiæ poſt Dominicam Quinquagefimæ; Ita La-Croix lib. 6. part. 3. quæſt. 64. §. 10. num. 469. Caval. tom. 4. cap. 14. comment. in decr. 22. num. 2. & tenet communis. De prohibitione folemnitatis Nuptiarum alia plura notavimus atque tractavimus lib. 1. cit. cap. 5. quæ videri debent.

CAPUT VIII.

Not. pro Confeſſione annua, & Comm. Paſch.

RITUALE Rom. Pauli V. tit. de communione Paſchali fic Parochos admonet: *Curet autem Parochus, ut in Quadrageſima per fe, vel per alios Concionatores populo opportune renuncietur Conſtitutio Concilii Lateranenſis fub Innocentio III., quæ fic habet:* Omnis utriuſque fexus &c. Quæ nimirum Conſtitutio agit de præcepto confitendi faltem femel in anno, & communicandi in Paſchate, in Parochia propria, feu per manus Parochi fui, vel alterius Sacerdotis ab eo delegati. Parochus itaque in Quadrageſima per fe, vel per Concionatorem, qui forte concionetur in ejuſdem Eccleſia, Parochianos fuos commonefaciat, ut meminerint fatisfacere præceptis hujuſmodi: eique fe digne pro viribus præparare. De præcepto Communionis Paſchalis diſputabimus hic lib. 5. part. 2. in ejus 1. part. cap. 3. De præcepto autem Confeſſionis annuæ in Appendice ad calcem Diarii c. 13.

CAPUT IX.

De eleemoſyna pro locis Sanctis in Hieruſalem.

BENEDICTUS XIV. Conſtit. incip. *Emanarunt* 20. Auguſti 1743. ut Salvatoris noſtri, & Redemptionis humanæ Monumenta, quæ in Civitate Hieruſalem, & locis circumvicinis funt, conferventur, & omni qua fieri poterit, majori honorificentia recolantur: committit, & mandat Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorum Ordinariis, nec non omnibus, & fingulis quorumvis Ordinum, Congregationum, & Inſtitutorum Regularium Generalibus, *ut ad minus quatuor vicibus quolibet anno, Adventus, & Quadrageſimæ temporibus*, tam per Verbi Dei Prædicatores in fuis facris Concionibus, quam in quibuſvis aliis actionibus, & functionibus publicis neceſſitates Terræ Sanctæ, feu prædictorum facrorum Monumentorum proponi, & com-

commendari curent, & faciant. Ac insuper, ut Parochialium Rectores, aliarumque Ecclesiarum Administratores unum, seu plures viros probos ad colligendas eleemosynas hujusmodi in eorum Ecclesiis statutis diebus deputent: ac statim has eleemosynas collectas in eorum manibus consignari faciant, elapsisque Adventus, & Quadragesimæ temporibus, ad proprios Ordinarios pecuniam sibi consignatam transmittere debeant; dictique Ordinarii eam Syndicis in eorum respective Diœcesibus ad hoc deputatis consignari curent, & faciant.

Finis Tomi Primi Anni Ecclesiastici.

ELEN-

ELENCHUS

Librorum, Partium, Capitum, Articulorum, Sectionum, Subsectionum, Paragraphorum, Quæstionum.

TOMI PRIMI

TRACTATUS SECUNDI

DIARII LITURGICO-THEOLOGICO-MORALIS.

L I B E R II.

Not. a Nat. Domini usque ad Septuagesimam.

L I B E R III.

Notanda a Septuagesima ad Fer. IV. Cinerum.

CAP.

LIBER IV.

Not. tempore Quadragesimali. Seu a feria IV. Cinerum usque ad Sabbatum Sanctum.

novo Calendario celebratum est Pascha? pag. 121

Qu. V. In illo eodem casu, quo vetus Calendarium habeat Pascha ferius quam novum: si quis ex loco veteris Calendarii veniat in locum novi, ubi sit expleta Quadragesima, tenetur ne ibi complere numerum dierum qui desiderantur respectu ipsius ad complendam integram Quadragesimam? ibid.

Qu. VI. Si quis ex loco novi Calendarii, absoluto ibi quadragesimali tempore, veniat in locum, quo est in usu vetus Calendarium: si in loco novi Calendarii per aliquam hebdomadam non jejunaverit, tenetur ne complere, & compensare in loco veteris Calendarii, si hic Quadragesima nondum præterierit? pag. 123

Qu. VII. Utrum peregrinus, & vagus veniens Mediolanum, teneatur jejunare primis quatuor diebus Quadragesimæ? Posito quod ibi Quadragesima incipiat a prima Dominica Quadragesimæ? pag. 123

Qu. VIII. Si Mediolanensis veniat in locum, ubi non est privilegium illud suæ Patriæ: potest ne frui illo? ibid.

Qu. IX. Utrum Religiosus, qui Mediolani existens, tenetur per se jejunare primis quatuor diebus Quadragesimæ: eximatur a jejunio, si moretur in domibus sæcularium? ibid.

Art. VII. Quod jejunium perfectum quadragesimale non est continuum. pag. 124

Art. VIII. De obligatione gravi servandi Quadragesimam. pag. 125

Qu. I. Utrum, qui post inceptum tempus jejunii quadragesimalis complet ætatis suæ 21. annum, teneatur jejunare in reliquis diebus Quadragesimæ, qui supersunt? pag. 125

Qu. II. Utrum, qui potest comedere carnes, teneatur ad jejunium, seu ad unicam refectionem? ibid.

Qu. III. Utrum Concionatores teneantur jejunare in Quadragesima? Et idem quæritur de habentibus publicam lectionem, ut sunt Magistri, Doctores, seu Lectores in scholis? ibid. & seq.

Qu. IV. An pauperes, qui ordinarie non habent quantum ipsis sufficiat ad plenam refectionem, teneantur jejunare in Quadragesima illo die, quo forte habeant? pag. 127.

Qu. V. An teneantur jejunare quotidie in Quadragesima, qui non habent nisi solum panem: uti sunt multi pauperum? pag. 128.

Qu. VI. Cum Ecclesia per jejunii legem non intendat prohibere in meridie plenam refectionem: quænam pro tali censenda sit? pag. 128

Qu. VII. An multipliciter peccet, qui non jejunet, aut carnes comedat die, quo concurrunt diversæ obligationes jejunandi, & abstinendi a carnibus ex eodem præcepto Ecclesiæ: puta ratione Quadragesimæ, Vigiliæ, Quatuortemporum.. ibid.

Qu. VIII. An edens carnes in diebus Quadragesimæ, quibus tenetur ad jejunium, prima vice peccet non solum contra præceptum de non edendis carnibus; sed etiam contra preceptum jejunii: ita ut duplex peccatum committat? ibid.

Qu. IX. An, qui potest comedere carnes in die vetito, possit eas sæpius in die comedere? pag. 129

Qu. X. An dispensatus propter valetudinem ad carnes, possit quaslibet edere? ibid.

Qu. XI. An, qui potest comedere carnes, possit simul comedere pisces? ibid.

Interrog. 1. An dispensati ad carnes, si velint in Dominicis Quadragesimæ uti piscibus in serotina refectione, hoc illis liceat, quamvis in prandio comederint carnes? ibid.

Interrog. 2. Num epularum permixtio interdicta sit iis dispensatis ad carnes, qui non tenentur jejunare? pag. 130.

Interrog. 3. Num epularum permixtio sit interdicta iis, qui carnes comedunt non ex vera dispensatione aliqua, sed ex simplici necessitate naturali per se excusante, puta ob gravem morbum? ibid.

Interrog. 4. Utrum in diebus abstinentiæ a carne extra Quadragesimam, si non occurrat simul jejunium: puta in simplici feria sexta interdicta sit epularum permixtio iis, qui ex aliqua dispensatione carnes comedunt? ibid.

Interrog. 5. An, qui est dispensatus ad carnes, quia cibi quadragesimales sunt nocivi, possit simul edere pisces, si propter inappetentiam nequeat aliter de carnibus sumere, quantum sufficiat ad plenam refectionem? ibid.

Qu.

Qu.

Qu.

rum

 cum

dubium

 quidem

Inter-

dum,